Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

GÖTEBORGS·UNIVERSITETS·BIBLIOTEK
Allmänna Sektionen
Hist.
Sv.
Saml.

Tillhör
MUSEI BIBLIOTEK
GÖTEBORG

HANDLINGAR

RÖRANDE

SVERIGES HISTORIA.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFNA

AF KONGL. RIKS-ARCHIVET.

Första serien.

STOCKHOLM, 1877.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.
KONGL. BOKTRYCKARE.

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBL.

KONUNG
GUSTAF DEN FÖRSTES
REGISTRATUR.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFVET

AF

KONGL. RIKS-ARCHIVET

GENOM

VICTOR GRANLUND.

VII.

1530 OCH 1531.

STOCKHOLM, 1877.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.
KONGL. BOKTRYCKARE.

1530.

Upsala den 1 Januarii.

Till riksrådet och riddaren Birger Nilsson om några svenners otillbörliga uppförande, samt om unge Svante Sture, Thure Jönsson, m. m.

Riks-Registr D, 1529—1531, fol. 144. — Förut tryckt af Thyselius i Handl. t. Sv. kyrko- o. reform-hist. und. kon. Gust. I, 1: 302.

Anno etc Mdxxx Aff Vpsala Siwgwnde dagh Jwll

Tiil Her Birge Nielsson

Wår etc wij giffue eder tilkenne her birge atuj haffue förnwmmed huruledis ther nedre hoss eder i foringen äre nogra aff wora swänner som sigh flux bemerke lathe medt en ohöffuisk och olideligh mwndh, skrijandis mykit vm Luterij och Lutterske lärdom, thet them platt jnthet behoff giordis Aff huilkom är besynnerlige Sewerin småswen som lågh i borgaleye her i vpsala i sommars och til euentyrs andre flere medt honum etc Så effter wij äre then som them skall giffua theras clädhe och peninge är wäll möijeligit att hoo som helst ther medt beslaghen bliffuer . må ther vtöffwer tilbörlige straffas så att andre måge see ther wiidh, Therföre är wår willie atj jbland för:de wora swänner granneliga bespana wele effter slike som så orelighe bruka theris mwnd oss til förträtt, rådandis

them att the sådana theras skalkehett affstella och skicke sigh aldelis effter oss som tilbörligit är Eller wij skole tänckia ther nogit anned til, wij förnijmme väl att the som splijtt och myterij affstad komma wele i bland swännerne eller almoghen, äre oss jcke trogne och rätråduge, til euentyrs huar thet golde för nödhenne äre the oss så snartt emott som medt, therföre ligger största macht vppå atj flyttelige haffue ögatt vppå brädett medt them, vm i nograledis kunne komma vppunder wädrett medt them som icke äre til sijnnes att wåga liff och halss i marken medt oss för alla handa saker skull vm så behoff giordis, giffuandis oss ther vm tilkenne i tiid som wij eder aluarlige til tro, Yttermera är oss och förekommett oc til mera wisso haffwer Frw Cirstin giffuit oss scrifftelige til kenne huruledis hon förstått haffuer atj Danmark begynnes jtt förräderij emott oss på nyes jgen, j så motte att hennes son Swante som en tiidh langh haffwer waridt ther i Danmark, skall förskickes aff Hertugh Cristiern hiidt jnd i Rikitt medt her Twre Jönsson till att bedriffua her vproor och obestånd i landett som tilförrenna skeett är, Seijes her och skola wara kommen en tiänstlöuss dreng jnd i landit i frå Danmark ther sigh sliike ord och tidende vm för:de frw Cristines son och her Twre Jönsson vndfalla latid haffwer Therföre är wor aluarlige willie atj ther vm grannelige lydes wele, och huar i sådane tiänstelöss drengh bespana kunne wele och förskicke oss then til hande, wij twiffle inthet vppå atj ju i thenne motte och all annen beuiser oss eder tro tiäniste som i oss loffuatt swåridt och tilsacht haffue, wij wele altiidt wette edert gangn och besta jgen i alle honde motte, Gudh eder etc Aff Vpsala vij dagh Jull.

Jtem käre her Birge är och wår willie atj wele handla medt Swännerne huruledis the äre til sijnnes

atuj måge förwithe oss medt them huad the wele stå fasta medt oss huar thet geller för nödhen eller eij och om then partt som wij haffua befaled att giffua viij marcer jcke wele lathe sigh åttnögie äre wij wäll til friidz att the försee sigh vppå en annen stad för ty oss tycker som the göre icke alle skäll för x marck, först wij oss förwetthe medt the elste och beste som ther ibland äre huilkis beste i wäll Rame kunne etc år och så teslikis wor willia atj icke wele förhastugtt lathe Petter Roszemestere föra harniskedt her vp för än Swännerne fölije medt och äre så skickade att the kunne wara redbogne både till skemptt och allwår etc Oc thet wij haffue scriffuit eder till vm Swanthe Fru Cirstine Son haffue wij jcke än nw grannelige förfaridt huad ther är santt vtj, men huar wij ther nogit yttermera vtaff förnijmmandis worde wele wij thå giffue eder ther om tilkenne, thet wij formode at huar och i nogit ther vtaff förnijmme wele giffue oss thet tilkenne oförswmelighe Och atj wele grannelige haffue öghatt på brädett att förme Swanthe eller her Twre Jönsson jcke stinger sigh her jnd i Småland eller jnd vtj Norige medt mijndre wij bliffue ther förwaradhe widh etc

Upsala den 2 Januarii.

Till fru Christina (Gyllenstierna) om hennes son Svante och Danskarnes planer med honom.

Riks-Registr. D, 1523—1531, fol. 145.

Tiil Frw Cristine

Wår etc Käre frw Cirstine Som i scriffue oss til vm eders Son Swante etc Så haffue wij nw widare begrwndätt thet ärendett och kunne doch jcke grannelighe förmerkie fulle meningen, och jcke heller aldelis scrifftelighe giffue eder tilkenne huad wij ther vtinnen

besijnne Endogh wij icke lätteligh kunne troe att the i Danmark nogit vpror medt honom företaghe Huarföre är wår kärlige begären atj ytterligare wille giffua oss tilkenne huad i therwtinnen besijnne eller och huad grwnden och meninghen therutinnen wara skall, Wij förmode att hustrw Anne gudmwnd pederssons haffwer wäll vttrycht meninghen medt flere ord när hon eder thet vnderuiste, Huar i siälffue kunden giffue eder til orde och samtall medt oss på nogen belägligh städh vm för:de ärendhe saghe wij thet aller helst I huad motte wij kunne wette och besijnne eders Sons beste göre wij altiidh gerne Eder her medt etc Aff Vpsala Daghen effter Nyars dagh

Upsala den 2 Januarii.

Till innebyggarne i Simtuna och Thorstuna härader, att de få lösa konungsfodringen med jern.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 145 v.

Jtem samma tiidh och stadh skreffz til Sijmetwna och Torstwna herraden att wår käriste nad:e herre är wäl til friidz äffter theris eghen begäre att the måge leije för k: foringhen i thetta åår, med så skäll att the skole giffue ij^{c} [200] järn för viij heste thet som gilt och gott är och att thet måg komme vth i tidh v: n: h: fogthe thersammastadz til hande

Upsala (2 eller 3 Januarii).

Till fru Elsa (Laxmand) om hennes son Erik Abrahamsson (Gyllenstierna), m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 145 v.

Tiil Frw Else

Wår etc Käre Frw Else synnerlig god wen J scriffue oss till vm eders son Erich abramsson, begärendis att

han motte komme ned til eder i paske vppaa en föge tiidh tilgörandis etc Så giffue wij eder tilkenne att han är oss jcke så widh handen på thenne tiidh, vtan effter hans eghen willie och begären haffue wij förskickedt honum och Gabriell her Cristiern benchtsons son til wår swågher her Greffue Johan i Finland I then acht att han sigh ther hoss honum en tidh longh mågh försökie, och widare framdelis fåå förfarnehett i tysland huar honum så tyckis igenom för:ne Wår käre her Swågers förskrifft Huarföre huar han nw så widh handen wore skulde han gerne komme til eder som i begäre I huad motte wij kunne wette för:de eders sons beste och gangn i lengden och så eders teslikis i thenne landzende göre wij altidh gerne, och försee wij oss ther emott jghen til edher vm altt gott, Til thet andre i scriffue vm wort brudhlagh, kunne wij eder än jnthet sware på thenne tiidh när gudh förseer att thet så skee skall wele wij gerna haffua eder ther hoss, som en vtaff wore synnerlighe wänner, etc Gudh eder etc Aff Wår Stad vpsala

Upsala den 3 Jannarii.

Till riksrådet och riddaren Holger Karlsson om det falska myntet, unge Svante Sture och Danskarnes planer med honom, räfsteting i Småland, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 144 v.

Tiil Her Hollinger Karlson

Wår etc wij haffue vndfongit the peninge her Hollinger som i oss senden aff Stäkeborgx län och haffua förnwmmedt aff eders scriffuilsze then flijtt i giortt haffue vm thet falske mynted och annen ärende som wij eder wm tilscriffuit haffue Så effter then mynthemestare är nw kommen oss til hande torffue i jnthet

yttermera bekymbre eder ther vm vthen i kunden beslå nogra hans handlinge men ther nedre, ther i wele haffue öghatt vppaa brädhett medt, Yttermera giffue wij eder och hemlige tilkenne att oss är förekommit jtt löst sznack wm Frw Cristin son Swanthe som är i Danmark att hertugh Cristiern skall wele medt honum och her Twre Jönsson bedriffue noghen ny handlingh hiit jnd i Rikit Entogh wij thet jcke lettelighe troe kunne, Är för then skuldh wår kärlighe begären atj wele lempelige haffue eders budh vthe ther vm til her Twre trolle att han wille lathe bespane i Danmark huad ther vm kan åå färdom ware och lathe giffue oss eller eder tilkenne huad han förnijmmandis worder, oss tweker jnthet att han joo wäll förnijmmer sanningen ther vm huar nogit sådant å färdom är medan han ther så nedre boor widh grenszen, men doch lather thet så bespane att ther jnted buller eller rychte vtaff gåår, Vm thet Räffztetingh i Småland må i än begiffue til framdelis kyndelmesze tiidh til tess wij yttermera förtäncke scriffue eder till wår willie ther vm Gudh eder etc Aff vpsala Mondaghen nest effter Nyars Dagh

Upsala den 3 Januarii.

Till innebyggarne i Nerike att ordentligen erlägga till biskopen tionde, m. m.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Wij Göstaff medt gudz nåde Swerigis och göttis etc Konnungh Helse idher dannemen alla som bygge och boo vdi Närike Kerligha medt gudt och wåre nåde Kere wenner wij haffwe förnummit vtaff oss Elskeligh werdig fadher her Biscop Måns I Strengenes huruledis i göris honnom gienstortighe I thet ati icke wele vtgöra honnom sin rätthe tiende I jern och annen dell som j

honnom medt retthe plictighe äre årlighe vt att göre Så förwndrar oss icke lithidt Hwij i lathe idher finne szå gienwördighe emott honnom epther thet ati wele att han skall göra idher thenn dell som hann idher plictug är och hans Biscops embete tilkreffwer Hwarföre biude Wij idher alle och höghelighe förmane ati lathen idher epther thenne dag finne welwillioghe thil att vtgöra then dell som I årlighe plictoghe äre vtt att göre gudhi och idhers rätthe Biscop szå frampt j icke wele förtörna gudt ther öffwer och komma vdi wåre strenge wredhe Gudt idher her medt befalandis aff wår Stadt vpsala tiwnde dag Jule arom etc Mdxxx vnder wart Secret

Det på frånsidan tryckta sigillet är väl bibehållet.

Upsala den 3 Januarii.

Till abbedissan i Skokloster, fru Ingegerd, om klostrets afgäld till kronan.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Gutzstaff medt gudz Nade Suerigis ock Gottis etc konungh

Wår gunsth tillforende etc Som i beclage j eder scriffuilse kera ffru Abbedijsze om eders armod oc fatigdom och the gielld szom i för eders Closters wppehelle schulld wtj kompne äre, hwar i bland i oc äre bönfallne till oss attuij schule slaa nogit wtaff then pension szom i oss wtaff Closters renthe wttuijszet haffue etc Så kenne ted gud att uij haffde eder gerne then tunghen fordragh för for:de eders armod oc fatigdom schull hwar oss icke Driffue ther nöd till för the swåro gielld schull szom j well haffue fornummitt att uij för Rikisins schulld wtj kompne äre, hulken gelld wij icke haffue råd till att forlosse med mỳndre än wij haffue ther till noghen hielp wtaff kirckernes oc Closters

renthor szom her äre i rijkitt fför thy blotte Crononnes renthe will sza litid forslaa till szå mång Twsende marck szom vij till for:de gelldz betalningh wttgiffue schule Ther fföre forsee uij oss till eder att i oc szå well som flere rikisins inbyggiere lathe finne eder ther till weluilliuga wttgiffuendis oss till for:de gelldz bethalning then pensionen szom i oss wtuijszett haffue, oss forhoppes att i finne ther well god råd till eder wthen skade, j hwad motte wij kunne withe eders besthe oc att eders godz kunna bliffua well besitten wileuij alltid gerne wara eder behielpelig till Eder her med gud befalendis Aff wår stad vpsala then mondagen nest epter Nyors Dagh Annoetc 1530, vnder wårtt Secrett

Utanskriften: Oss elskelig Renliffwes persone fru Jngegerd Abbatissa j Skogx Closter gunsteligen

Af det påtryckta sigillet finnas ännu spår.

Upsala den 4 Januarii.

Till innebyggarne i Helsingland, nytt afslag på deras begäran om förminskning i skatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 146.

Aff vpsala epter Circumcitionis dominj

Tiil Helsingeland

Wij etc Helsse eder dandemen all som bygge och boo i Helsingeland etc käre wenner wij haffue nw vppå nytt jgen vndfongit eders scriffuilsze med thenne breffuiszere eders sendningebudh i huilke i begären atuj wille medla eders skatt til ix^{c} [900] mark . Så förtäncker eder wäll dandemen alle atuj tiith och offta tilförende haffue giffuit eder wår alwarlighe swar vppaa samma eders ärendhe både vtaff Strengnäss och annenstädz ther eder sendningebudh oss ther vm besökt haffwer

att oss stonder jcke till att förminska i noghen motte Crononess rentte retta skatt eller rettighett emott laghen och wort Elskelige Rikisins rådz rådh och samtycke både för then skull att thet är jcke wårt arff och egitt så och för the sware dråpelighe gieldh skull som rikit är vthi kommedt, them wij aff för:na Cronones rentte årligha bettala skole til monge twsende marker som wij och nw i thetta åår som wij och tilförende giortt haffua til xxx^{m} [30,000] marcer betaledh haffua, til huilke drapelighe geldh Crononess rentthe ganske föga förslå kan Teslikis wette i och käre dandemen atj eder siälffue förplictedt haffue med eders opna besegelda breff i wortt elskelige Rikisins radz radh närwarv then tidh wij personlige ther i landit seneste när eder wåre atj effter thenne dagh årlige skulden bliffue widh xij^{c} [1200] mark skatt som i tilförende vtaff longom ålder ther aff landitt vtgiortt haffden Endogh i eder siälffue vtan all breff och preuilegier swikeliga ther vndan dragit haden förmijnskande Crononess skatt en tiidh långh, thet wij thå såghe milleligha med eder genom fingren, therföre är wår willie och begäre atj effter thenne dagh wele begiffue sådana eders bönfall in till oss ytterligere att clandra effter thet som oss ständer icke till att göra, och bliffwen alenest widh thet som öffwertaledt wart när wij senest ther i landett wore som eders beseglede breff aldelis jnneholle, Huar i j framtiden när the sware Rikisins geldh äre bethaledhe kunne fåå nogit middell vppå för:de Rikisins skatt vtaff wårtt Elskelighe Rikisins Råd må wij thet wäll lidhe, men oss allene stonder icke till att nogit aff slagh göre i noghen dell J huad motte wij elles kunne wetthe och Rame alles eders besta och landzens gode gangn, ther wele wij legge oss all winningh om ther skole i jnthet tuiffle vtj Eder alle her med etc Aff Vpsala tisdaghen nest epter Nyårss dagh

Upsala (4—7 Januarii.)

Till innebyggarne i Gestrikland, att de få lösa hästeståndet för hela landskapet med 160 mark.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 146 v.

Tiil Gästrickeland

Wij etc Helse eder etc Käre dandemen alle giffue wij eder tilkenne att thenne breffuiszere eders sendningebudh peder slatte aff torsaker och anderss i walla i häsundhs haffue warith när oss och handlatt med oss vm thet heste stånd som i plictughe äre att holde i thenne landzende, begärendis atuj wilde vnne eder thet att leghe för peninge för the trangemåll skuldh som äre ther i landett Så effter wij gerne wele wette eders beste som alle andre wåre troe vndersåttes gangn och gode beste i lengden äre wij wäll till friidz med eder i thenne Resze atj giffue oss vth för för:de Heste stånd hundradhe mark och sextie som thenne breffwiszere oss vtuiszadt haffue för alth landeth til Distinghen nw nestkomandis, ther wij nw alredhe haffue vpburidh vppaa Hundradhe mark och otto, Med så skäll atj ather jgen lathe eder finne wäluillioghe til at göre oss vth eders årlige skatt aff landet i Järn som gammalt och fortt är och warith haffwer för the sware Rikisins geldh skull som betales skole i tyska städerne Huarföre är wår willie och begären atj jnnan förscriffuen tidh Distinghen willen ware fortänckte til att vpfylle the twå och femptie marker som nw fattes i summanna och lathe eder fijnne Wäluillighe till wår skatts betalningh i rettan tidh och i Jern som gammalt och fortt är som thenne eders sendningebudh eder vette yttermera vnderuisze, Huar wij kunne wetthe eders gode gangn och bestånd i lengdhen göre wij altidh gerne Gudh eder etc

Upsala den 6 Januarii.

Förteckning å åtskilliga utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 252 v.

Anno etc mdxxx Aff Vpsala circa festum Epiphanie

Jtem Oleff erichson en quittancia för iiij^{c} xiiij [413½] mark skattpeninga aff Åkerbo herrede

Jtem Marquard scriffuere en quittancia för xc [90] mark ortuger för foringhen aff Våla herrede

Jtem her hollinger karlson en quittancia på iij^{c} marc danska thet är ij^{c} xxv [225] mark ortuger för then taxa han giffua skwlle v: n: h: aff Stäkeborgx län för thetta nest forlidne åår, thet fiärde hundrade mark dansca annamade Oleff larsson i höstes när wår nad:te herre war ther nedre i östergötland

Jtem Jönss bitzare en quittancia på liij lödig mark Hyttasijlff, och vij [6½] lödig mark iij [2½] loth för brystvngnar

Jtem her peder Johannis en quittancia på lxxxviij [87½] lödig mark ij loth köpesijlff, och vij [6½] löd: mark, på thet sijlff bergxmennena vtgöra skulle för sijlff köpett, Teslikis antwardade her peder Johannis karll benempdh Swen friis om lucie för jull i Stocholm Herman fosser lx lödig mark köpesijlff

Jtem Nielss birgheson fick itt Foghete breff öffwer Noreskogh berg

Upsala den 6 Januarii.

Berättelse om mötet i Upsala och dess beslut, att till rikets gälds betalning en klocka skulle uttagas af hvarje kyrka, kapell eller kloster i alla städer, m. m.

Tegel, kon. Gust I:s historia, I: 268. Derefter aftryckt af Stiernman, Riksd. o. Möt. Besl. 1: 133.

Anno M. D. XXX. Trettonde Dags tijdh vthi Vpsala ther Konung Gustaff hade tå hafft sin Jwl, bleff ett Möthe hollet, vthi hwilket hans Kon. Mt. sampt Rijkzens Rådh, Biskoper och Prælater, som samma Tijdh wore ther församblade vthaff alt Rijket, öffuerwoge ibland andra Rijkzens nyttige ärender, huru then swåra gäldh motte bädst betaled warda, som Sweriges Rijke war vthi kommen i Tydschland, För then feigde skuld som hade warit emot K. Christiern, och ännw obetalet stodh, effter then Rächning som Greffue Johan til Höien och Brockenhusen, theslikes Wulff Gyler, hade beslutet vthi Lybeck, åhret här näst tilförende, som förr är sagt. Och effter samma Gäldh kom heela Rijket til, så wart beleffuat, affhandlat och beslutet, at en Klocka skulle vthtagas aff hvar Kyrckia, Cappel och Clöster i alla Städer, näst then största, til samma Gäldz Betalningh, Althenstund icke rådeligit war, at thetta Åhret taga nogre Klockor vthaff Bondekyrckierne på Landet. Så bleffue och twå aff Rijkzens Rådh, strax skyndade ifrån Vpsala til Tiugunde Dags Marcknaden i Eneköpingh, til at här om förhandla medh the gode Män, som ther mäst aff alle Köpstäder tå församblade wore, hwilke Köpstadzmän thet samma beiakade och samptychte. Förty the fruchtade at hwar the Gäld icke bleffue betalte, skulle Swenske Skip och köpmän warda i Tydschland arresterade och förhindrade, Rijket til intet litet förfång och skada. Och loffuade the vthaff effterskreffne Städer, nempligen Suderköping, Norköpingh, Linköpingh,

Skäninge, Wadstena, Nyköpingh, Eneköping, Westeråes, Arboga, Köpingh, Örebroo och Strägnäs, at theras Klockor skulle komma vp til Stockholm, innan S. Johannis Tijdh nästkommandes. Men aff Wäxiö til Calmare, och aff Calmare till Stockholm. Aff Jeneköpingh til Suderköpingh. Aff Skara, Lideköping, Skedwij och andre Städer i Westergötland til Lödese. Thet samma skulle och alla Köpstäder i Finland göra, och the Sochne Kyrkior som widh Siösidhan belegne wore, så att theras Klockor kunde komma til Stockholm, innan näste S. Oluffs Dagh, hwilket och så skedde.

Upsala den 13 Januarii.

Till Oleff Galle om svennerne i Småland, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 146 v.

Jtem xx dagh Jull skreffz til Oleff Galle att han handlar med swännerne som äre med honum i foringhen vtj Småland att jngen clagemåll komber vtöffwer them jnd för vår N: herre etc teslikis att han giffwer wår nad:e herre tilkenne huad tidende ther wancker i blandh almoghen och vtwr Danmark,

Upsala den 13 Januarii.

Contract mellan konungen och doctor Jöns Magni, electus i Linköping, om afgälden af stiftet; — jemte bref på återstäderna af stiftet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 147. — Förut tryckt af Thyselius. l. l. I: 303.

Thenna epter:na contracten giordis medt Doctor Jens Magni Electus till Linköpingh anno 1530

Wij etc Göre witterligit med thetta wårt nerwarendis opna breff atwij haffue waridt öffwereens med oss Elskeligh wördugh herre Doctor Jönss magnj Electus

til Linköpingh at han oss till en tiidh årligha giffua skall effter Vesterårs ordinancia vtaff för:de Linköpingx stichtt och rentto iij^{m} [3000] mark danska och twå lester Smör, peningana vth att giffuandis hälfftena vm petrj et paulj. och annen hälfftthena vm katherine, och Smörett wäll förwaredt och packedt vm hösten widh Birgitte till Söderköpingh, Ther emott jgen han sigh til gode nywta och haffua skall quitt och friit all biscops tienden huar hon ther i stichtedt falla kan med the saker som presterna vtj falla kunne för theris qwinfolk, och sijna landbönder som lydha vnder prosteriidt til dagxwerke gestningh och fodringh med visiterningen til att gesta henne eller bära ther vp vtaff peninger effter läglighetten, Doch så att ther med jcke försumes tilbörligh tilsyn vm presterna att the renligha predica gudz ord, och annen gudz tiänist skickeliga vppeholla, Och ther med anname wij samma werdugh fader Doctor Jönss och alth thet honum och bispstolen i Linköpingh tilhörer vtj wår konungxliga hegn wärn och förswar Förbiudandis alle ee hoo the helst äre eller wara kunne som för wora skuldh wele och skole göre och lathe besynnerliga wora fogethar och Embitzmen att the för:ne Doctor Jönss jnthet hinder förfangh eller platzen göre emot thenna wår Contracht wij med honum giortt haffue widh wora konungxliga hempdh och wredhe Tess til yttermera wisso atuj sådana Contracht med för:ne Doctor Jönss giortt haffue etc Giffuit vdj wår Stad Vpsala xx:de Dagh Jull, 1530

Jtem xx:de Dagh Jull fik mester Jönss i Linköpingh itt opett breff till menige östergötlandh och Småland om åtherstäderne som äre bliffne til bake stondandis så lenge han haffwer hafft stichtedt i befalningh aff v: N: h:, att the lathe finne sigh wäluillieghe til att göra prouesterne vtt all then dell the haffua inne med sigh aff för:de återstäder, på wor nad:e herris wegna

Upsala den 13 Januarii.

Till mäster Sven i Skara, att han skall mottaga biskopsembetet och med första begifva sig till konungen.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 147 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 305.

Til Mester Swen

Wår etc Käre Mester Swen wij haffue förståndit aff the gode men som nw hiitt vp til oss skickade wore aff Capitulit i Schara, att the alle haffue giffuit eder sijna röst till att wara theris biscop, Endoch i thet jcke vndergåå willen, och att the för then skulldh haffue nemptt ther en annen till etc Så haffue wij nw ther vm waridt til rådz med wårt Elskelighe Rikisins Råd . huad them i then saken synttes likast och nyttugast wara, och faller alles theris synne in till eder atj thet oock och Embethe vppå eder annama skolen, thet och så wortt synne är, twiler oss jntedt att effter så alle röster endrechtelige falla på eder, att thet jw Gudz willia är atj ther till komme skole, Huarföre försee wij oss till eder atj jcke wele stå emott gudz kallelsze vtan anname på eder then vmsorgh ther i saa endrechteliga tilkalladhe ären, Och giffwer eder hiit vp till oss med thet allerförste till att komma öffwer eens med oss huad eder Dell ware skal till edert vppehälle vtaff Stichtens rentte, kunne i och med thet samma lathe eder wija med then godeman her Electo til Linköpinghe Eder her med etc Aff vpsala xx:de dagh Jull

Upsala den 13 Januarii.

Till hr Bencht i Lödöse att uppbära hospitalsräntan af Elfsborgs län.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 147 v.

Jtem samma tiidh och stad fik her bencht i Lödösze jtt breff effter wår Nad:e herris befalningh att

han annama och vpbära skall all then spetals dell och rentto som årliga vtgaa plägher vtaff Elsborgx län att han ther med skall besyte och besörgie the fatighe vtj för:de Lödeszö

Upsala den 13 Januarii.

Till riksrådet hr Birger Nilsson om borgen af Harald Knutsson, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 148.

Til Her Birge Nielsson

Wår etc Wij giffue eder tilkenne her Birge atuj förnwmmedt haffue huruledis Haraldh knwtson haffwer latedt sigh nogher ordh vndfalle seden han her vppä hoss oss war aff huilken bemerkias kan att han haffwer än en förrädere i hiärtadh så som tilförende, Huarföre wij ganske ringe troo sättie til honum och til thet han oss loffuadt och tilsacht haffwer etc Är för then skull wår willie atj anname en fast borgan vtaff honum, förskickendis honum med thet snareste hiit vp til oss att han jcke i noghen motte vndslippandis worder, Som wij och eder tilförende tilscriffuit haffue atj skulle mana vppå Tordh bonde vm the xvj^{c}]1600] gyllen han oss vtfest haffwer, Så wele wij och atj än nw lather honum ther vm wor willia förstå att han förskicker oss för:ne gyllen summo till handa med thet aldra första, Yttermera her birge är wår willia och begären atj wele scrifftelighe giffue oss tilkenne huad tidende ther äre på färde nedre i Vestergötland och Småland och hurw swännerne haffue sigh i foringhen wij befructa nogh att ther är åther jgen noghen forrädeligh handlingh på färde ee huar thet fyns jgen är therföre rådeligit att man haffwer granneligha öghonen på brädhet wm alle hande läglighetther, thet i och

så göra wele, och måge i wäll haffua granna acht och tilsyn på wåre harnesk ther nedre, och sende oss hiit vp aff them så monga i wäll kunne vmbära, Ramer i alle motte wårt besta som wij eder aluarlighe til troe Gudh eder etc Aff vpsala xx:de dagh Jull 1530

Upsala den 13 Januarii.

Öppet bref för Lasse Fott att under fyra år vara okrafd af sina borgenärer.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 148.

Jtem fik Lasse fott borgare vdj Syderköpinge jtt opit breff att han må bliffua frij och okraffdt vtaff sijna borgamen i fijre samfelte åår vppå thet att han tess förinnan må förkoffre sigh och sedan betale huariom och enom vtaff för:ne sijne borgemen tess redeligare

Upsala den 13 Januarii.

Utdrag af qvitto- och förläningsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 252 v.

xx:de Dagh Jull

Jtem Mester Jönss i Linköpinghe en quittancia att han haffwer giortt en redeligh rekänskap för then befalningh han her til hafft haffwer öffwer Linköpingx Sticht och haffwer antwardat Camerereren v^{c} xl och vj [546] mark danska vtaff Stichtens rentthe, och xv lödig mark sijlff vtaff then subsidium som Clärkerijdh ther i Stichtet skole giffua vår Nad:e Herre

Jtem fik Jacob flämingh kiffuikijle booll i Virmo sokn med alle konungxliga rentta i förläningh

Jtem fik her Jönss Däken i Vpsala en recognicionem på thenna effter:na peninga först ij^{c} v [154½]

marcer ij öre som han skyllugh bleff på subsidium aff vpsala sticht som han giorde rekenskap före anno 1529 Jtem j xvj^{c} [115$^{1}/_{2}$] marcer på the återstäder de solutione procurationis vtaff fiärdringaland pro anno 1529 Jtem xxx marcer aff återstäder vtaff then gamble hiälpe skatten aff Clärikeriid i vpsala sticht som skulle vtgå Anno 1527 Jtem iiij^{c} marcer på Räkenskap på the i^{m} [1000] mark som presterne i vpsala sticht giffua skole för borgeleyed Summa vij^{c} marcer ij öre

Jtem fik Jönss oleffson en quittancia på thetta effter:na sijlff och peninga som han vth tagit hade aff konungx Cappeledt på kalmarna slott huilkit sijlff och peninga Oleff larsson haffwer vpburith på wår k:ste nad:e herris wegna, som först war xij förgylta bråsser Jtem i förgylt örn ij lilla bråsser Jtem i sijlffkors med en kedhia en skedh Jtem i litit korss med en kedhia och en förgylt ringh, thetta sijlff wogh alt til hopa xij löd: marcer ij lott Jtem redhe peninga ix marcer dansca viij H:[uiter] Jtem sendis nogor koreleband til baka igen til kalmarna som wogho med merkestenarna ij löd: marcer iij lott

Upsala den 13 Jannarii.

Till Arvid (Drake), att slutligen uppgöra det med konungen ingångna jordabytet.

Efter en afskrift från 1500-talet i Kammar-Archivet, bland »Gambla Kiöpe- Bytes- och Pantebref» etc.

Gustaff medh Gudz nådhe Swerigis och Götis etc Konungh

Wår gunst thill förende etc Som tigh wel förtencker Arffuidh om thet heffdebyte wij giorde i fiordh med tig vm Bijholmenn och the andre godz ther widh Gripzholmen, ath ther är än ingen endeligh Ende vppå kommenn, vtann fördrögz tidh frå tidh etc Therföre på

thet att samme bythe icke lengre fördröijes motte, Är wår willie att tu medh tine medharffwingars samtyckio och fulla macth giffuer tigh hitt vp thil oss oförsumeliga att förhandla samme bythe endelighe, wij wele icke lengre fördröijadt, Tagh her vtinnan ingenn försumelze Gudh tigh her medh befallandis aff wår stadh Vpsala octauas Epiphanie Dominj anno etc mdxxx vnder vårtt Secrett.

Upsala den 17 Januarii.

Benådningsbref för förre myntmästaren i Henemora, mäster Hans.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 148 v.

Sådant breff fik Mester Hanss fordom Myntemestare J Henemora

Wij etc Göre witterligit att thenne breffuiszare mester Hanss fordom myntemestare i Henemora haffwer waridt i wårt mijnne före then sak och mishandil som han vtj kommen war Så atuj haffue öffwerseet med honum och tagit honum til node med så skäll att han skal giffua oss femtije lödige mark sijlff och ther til betala oss then dell han oss skyllugh är Huarföre giffue wij honum frij och ledigh för alt yttermera clander eller tiltall för samma mishandil oc at han må och skall oclandrat oc obehindrat boo antigen her vtj wår Stad vpsala heller och i Vesterårs och jcke annerstädz, Biudandis alle wora fogeter och embitzmen och jämwäll alla andra som för wora skuldh wele och skole göre och lathe att the för:de M: Hanss her emot jnthet hinder pull platzen eller förfang göre i nogen motte widh wore ogunste och wredhe Tess til etc Giffuit i vpsala mondaghen nest före Henricj

Upsala den 19 Januarii.

Förteckning å åtskilliga skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 153 v.

Sanctj Henricj dag

Jtem fik her Erich i bondakyrkion en quittancia at han haffwer giort w: N: H: en redelighen Räkenskap för tionden aff Norlanden som han i befalning hafft haffwer i thetta nest förlidna åår och haffwer antuardat i Oleff larssons hender then dell han på Rekenskapen skyllug war

Jtem samma tidh fik för:de her Erich itt opit breff att han må och skall effter thenne dagh wara frij och oförtwngader för all then gestningh och twnga som han plägher haffua vtaff wår Nad:e herris folk om Disting och Erikszmesze tiidh i then acht att han tess frijare tå ware skall att vette wår n: h: beste med hans nådis landbor

Jtem bleff Nielss birgeson fogethe vtöffwer Noreskoghe bergh

Jtem fik her Larss i skoo en quittancia på tijonden aff tiwndelanden

Stockholm den 25 Januarii.

Qvittobref på skinnskatten af Dalarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol 253 v.

Aff Stocholm die conuersionis paulj. 1530

Jtem her Bencht Arffued wesgöttis Capellan en quittancia på xxjx timber gråwerk och iiij Mårdskin som är skatskinnen vtaff Dalerna pro anno 1529 huilke skijn han nw antwårdat haffwer V: N: H: Ind vdj Cameren

Stockholm den 27 Januarii.

Till hr Johan Thuresson och Lasse Thuresson om ett i Reval befintligt skrin, innehållande guld och silfver, hvilket tillhört Sten Sture den äldre.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 149 v.

Aff Stocholm

Tiil her Johan twrson och Lasse twrson samfelt

Wår etc Wij giffue eder tilkenne Her Johan och Larenss turson hurwledis oss är vnderwist att eth Skrin är nedersatt till göma i Räffle hoss en, her Victor van der Lippe effter Tönne erickson, i huilkit Skrin skulle ware nogra löszöre sijlff och gull, som än effter Her Sten stwre och Fru Ingeborghe icke kompne äre til skifftis, och atuj haffua en tiidh scriffuit effter för:da Skrin och thet ther vdj är, huad thet är wij jcke wethe, och kunne thet jcke få tilhånde för thet skotzmåll skuldh som för:da her Victor han haffwer jnd på Her Twre eders fadher att han thet skall förbudhit haffue jngom att få vtan honum, Entogh wij jcke thet tro kunne effter thet att för:de Her Twre faller ther jngen deell till vtaff, vtan eder alenäste kan nogen anpartt tilfalla på eders mödherne, Så epter för:de Her Victor holler sig fast widh thet förbudh och arest som Her Twre skall honum ther vm giortt haffue, är wår willie och begären atj wele scriffue för:de Her Victor till eth sådana breff som wij eder nw sende Copian her medt, eller och försegla thetta samma breff atuj thet med wår scriffuilsze måge förskicke til then her Victor vm att få för:da Arest och Skrin löst och thet ther vdj är, Är thet breff så beramatt att thet eder jcke förnär är, När wij för:de Skrin och Löszöre jgen få, skole i wäll komme til then dell eders anpart

ther vtinnan ware kan effter rett skiffte Gudh eder etc Aff Stocholm, torsdagen epter conuersionis pauli, 1530 // Thetta breff som her med fölgde war eth tyst breff

Stockholm den 27 Januarii.

Bref för Peder Michelsson att bruka Stäkets ladugård.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 150.

Jtem fik peder michelsson wår Nad:e herris landbo itt breff att han må och skall niwta bruka och beholla Steks ladegård med aker engh och alla andra tillågher som ther til liggia så lenge han förmå byggia. hegna . och göra V: N: H: ther aff i gode redho all then rettughett och affrad som ther årlige vtaff gå skal . nemlig . så mykit affrad i korn peninger och all annen dell som vtgåår aff ij marcland jord ther liggiandis äre i nesta by

Stockholm den 28 Januarii.

Qvittobref på skatte-afbetalning från Gestrikland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 253 v.

Fredaghen nest effter conuersionis paulj

Jtem Nielss henrichson en quittancia på xx marc ortuger på skatten vtaff Gästrickeland som skulle haffue vtgåått Anno 1529

Stockholm den 1 Februarii.

Contract med biskopen i Strengnäs.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 150. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 306.

En contract emellan wår nådigiste Herre och Bispen til Stregness

Wij etc Göre witterligit med thetta wårt nerwarendis opna breff atuj aff synnerligh gunst och Nade

effter ordinanciens jnnehollelsze som beleffuedt war för nogra åår seden aff wårt elskelige Rikisins Råd i wår Stad Vesterårs, Haffue vntt och förlänt werdugh fader her Månss biscop i Strengness att han oss til en behageligh tiidh må och skall niwthe sijn biscopzstols renthe och vpburd medt foringhen och sakören öffwer biscopz stolszens egna landbönder, och giffue oss ther vtaff årlige som han oss vtloffuat haffwer jnnan en förbenempd tiidh Tolff hundradhe marcer ortuger i goda betalningh, Huarföre biude wij allom som för wåre skuldh wele och skole göre och lathe synnerlige wåre fogether och befalningxmen att the för:de bisp Månss eller hans Embetzmen öffwer thenne wår gunst pacht och stadge Inthet hinder qwall eller förfangh göre widh wåre ogunste Tess til yttermera wisso etc Giffuit på wårt Slott Stocholm Kyndelsmesse affthen, 1530

(Stockholm den 1—8 Februarii.)

Bref för Anders Hansson, fogde på Elfsborg, på två gårdar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 150.

Jtem fik Anderss hansson fogethe på Elsborgh jtt öpit breff, att wår Nadigiste herre haffwer vntt och jghen giffuit honum twå gårder benempde Ölkameboda och Fröslunda liggiandis vdj Håraker sokn i Vesterårs biscopsdöme som för:ne Anderss hanssons syster hustrv Marith j kniffwom pantsatt hade Morten skijnnare vtj Vastena then sigh förseet hade emot vår Nadigiste herre, så att för:ne gårda wore hans Nade tilfalne effter Laghen

(Stockholm) den 2 Februarii.

Utdrag af förlänings- och qvittobref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 254.

Die purificacionis marie

Jtem bisp Ingemar i Vexiö en quittancia på j^{c} marcer dansca saköres peninga vtaff för:de Vexiö biscops sticht

Jtem fik Claess kyle brådhulta gård i Småland med alla the ägher ther vnder liggia vdj förläningh till en behageligh tiidh

Jtem fik hustrw Karin . arwid Wesgötis effterleuiska, Itt breff på all then förläningh som för:de arwid vesgöte haffwer hafft vtaff vår Nad:e herre att hon samma förläningh beholle må med saköre foringh och återstäder til tess att thenna nesta skatten vtgången är

Stockholm den 8 Februarii.

Tillåtelsebref för Henrik Rothart m. fl. att tillgodogöra sig gamla varphögar, m. m. vid Sala grufva.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 151.

Henrik Rothartz breff

Wij etc Göre witterligit atuj aff synnerligh gunst och Nade haffue vntt och tillatedt som wij och nw med thetta wårt nerwarendis öpna breff vnne och tillathe att thenne breffuiszare oss Elskeligh Henrich Rothart med sijne factorer och wederlagxmen må och skal i sijn liffz tidh Niwta och bruka sigh och oss til godho alle the warppehögher vtkastninger och soffringa hoper som tilförende vtwaskade äre widh Sale grwffuene Och huad dell han kan fijnne i thet gamble watn och rennor som vtwr gruffuene tilförende vtöst är

eller och än nw her effter vtöszas kan så att han och the thet bruke och waske måge effter som the och han wethe ther med vm gåå, Med så skäl och förord att han och the oss tijende parten giffua skole vtaff alt thet the ther vtaff förwerffue kunne, Huarföre förbiude wij alle som för wora skul wele och skole göre och lathe besynnerliga wora fogtar embitzmen och bergxmen att the för:de Henrich Rothart eller hans factorer och wederlagxmen her emot nogit hinder eller förfangh göre widh wåre strenge nepst och ogunste Tess til wisso etc Giffuit på wort Slott Stocholm tisdaghen nest epter Dorothee Anno 1530

(Stockholm den 8 Februarii.)

Bref för förre priorn i Sigtuna kloster, hr Anders, på ett gods i sin lifstid.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 151 v.

Jtem fik her anderss fordom prior i Sichtwna v: N: H: breff på jtt godz benempdt Slagnewik . att han thet niwta och beholla mågh frit vndan förbenempde Sichtwna closter . i sin liffz tiidh

Stockholm den 8 Febvuarii.

Till dem som fiske hafva i Bråviken, att lemna konungen en del i hvarje not samt dem på Näfveberg vissa notvarp.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 151 v.

Jtem skreffz eth opit breff til Ösgötherne som Nother haffua i Brådwiken at the lathe v. N. H. Niuthe then loth i huario Noth som the hans Nade loffuedt haffue oc plictuge äre aff konungx watn dell . Oc at the lathe then lothen komme redeliga til Näweqwern thenne

breffuisere i händer. Oc i huad annen motte the kunne ware för:de käriste Nadigiste herris tiänere til wilie at the thet göre, i huad motte hans Nade kan wethe theris beste jghen etc Ytermera skreffz och samma Ösgötherne til at the jcke hindre the fatigemen på Näwebergh at the Måge jo draghe the tw varp i brådwiken som hethe Roffuarewik varp och Sandwik varp huilke warp the aff alder wane äre at draghe, Teslikis skreffs oc för:ne Näwebergxmen til at the väluillelige vth göre wår keriste Nadigiste herre och så en loth aff förbenempde tw varp, och at the äre bencht larsson behielpuge til at gela och salta och annan dell etc

Stockholm den 13 Februarii.

Förteckning å förlänings- och fogdebref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 254.

Torsdaghen före Dominicam Septuagesime

Jtem fik peder olefson. fogethe i Mark. itt breff på ladegården benempd Örsten och alle tess äghor att han then skal niwta och besitia till en behageligh tidh och haffua tidt sina tilflyckt med swännerne som honum fölge, och ther til fik han twå gerder aff then skatt ther i hans fogterij faller sigh och swännerne til vppehälle, Och foringhen öffwer alla closters landboor som ther belegna äre vtj Mark

Jtem fik her Nielss i berghom vår nad:e herris breff på Itt kyrkenes godz som heter Torp att han thet frit bruka må sigh til godho. till en behageligh tidh

Jtem fik Mattis philpusson itt fogethe breff på Swartsiö

Jtem peder monsson itt fogethe breff öffwer Dalerna

Stockholm den 15 Februarii.

Contract mellan konungen och utvalde biskopen i Skara, mäster Sven.

Efter det skadade originalet på papper i kongl. Riks-Archivet. Det felande är tillagdt ur Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 151 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 307.

Wij Göstaff mett gudz nade Suerigis och Gottis etc Konungh Göre witterligit atuj epter westerårs handils lydilsze äro så öffuer eens wordne mett oss elskelig Mester Swen Electo til Scara, att han oss aff Schara stikt årliga giffua skall tolff hundrade marck danska vtgiffuandis huart år vm Michaelis, Och ther opå skall han beholla all tijenden och alla Biscopzlandbona, och rentho vndantagne the som vnder Leckiö liggia, och teslikis Biscopz fodringhen aff prestenar och aff sina egna Landboor, Men mett the andra kirkielanborss fodring eller mett någhen saköre antigen mett sina egna eller andra landboor, skall han jnthet befata sig, vtan thet alt skall komma oss till Then saköre som presterne j Schara Biscopzdöme vdj falla på ting och stempno, han skollo wåra fogtar och embetzmen vtkräffuia, Men för theras Lönskaleye eller therföre at the förszwma thet theras presteembete tilhörer, ther skola the böta för:da Mester Swen före, Samelunde och ther hiona lagz saker på färde äro epter szom ordinantien j westerårs giordis yterligare inneholler, Och skall szame Mester Swen beholla vnder szame summan Domproueste dömett, thet han nw haffuer, och Schara stad j förläning aff oss, ther han oss aff giffua skall the femtijo marck som ther aff årliga gå j skatten, Huilkit alt wij wara fogtar tiänara och embetzmen med thetta wårt breff förkunna att the måge sig ther epter retta, och honum her emott inthet hinder göra, vtan heller ware honum behiälpuge ther han theras hiälp behöffuer,

Och byude wij teslikis Borgemestere rådh och menigheten j Sama Schara at the honum på wåra wegna höruge och lyduge ära Swarandis honum tiil theras årliga skatt szaköre oc huess the elles aff retto eller gambla seduänione cronone plictughe äre vth att göre Tess til ytermere wisso late wij tryckia wårt Secreth på ryggen aff thetta breff Giffuit på wårt slott Stocholm Sanctj Sigfridj dag anno 1530

Spår af det å baksidan tryckta sigillet finnas.

Stockholm (den 15 Februarii.)

Till domcapitlet i Skara, att domprosten, mäster Sven, är utnämnd till biskop.

Riks-Registr. D, 1529—1531 fol. 152 v.

Til Capitulit i Schara

Wår etc Käre godemen, effter eij allenast i vtan och teslikis wij med wårt Rikisins rådh haffue endrecteligha samtykt then godhaman Mester Swen eder Domprouest för en biscop i Schara, Så haffwer han och nw latitt beweka sigh ther til att han thet ook på sigh (än doch fast nödugh) annamat haffwer, Försee wij oss til eder atj waren honum höruge lyduge och bifallughe i alla the ärande som hans befalning anröra kunna, och atj altidh warer vppaa wort besta så som i oss loffuadt och tilsagdt haffue Her med eder etc

Stockholm den 15 Februarii.

Till fogdar och embetsmän i Westergötland, att domprosten mäster Sven är utnämnd till biskop i stiftet, och att all olaga gästning hos presterne skall aflysas.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 152 v.

Til Fogether och Embitzmen J Vestergötland

Wij etc Göre eder wåra fogtar och embitzmen kringh om all Vestergötland witterligit att så som then

godhe man Mester Swen Domprouest i Schara haffwer aff oss wort Rikisins rådh och Capitulit endrechteliga samtykt warith för en biscop i Schara, Så haffwer han och nw j the helge trefallughetz nampn giffuit sine samtyckio ther til och thet ook på sigh annamat, och sagt oss på nytt hulskap troskap och manskap til, och öffwer eens warith med oss huad wår eller hans dell wara skall aff rentona effter Vesterårs Recess, och huar han skal befata sigh med eller ey, så som breffuit ther vppå giort yterligare vtwisar . ther wij wilie atj eder effter rette Så epter wij til fyllest förwethe oss med honum att han är oss hull och tro, wilie wij att huar han eder hielp behöffwer atj på wora wegna waren honum och hans embitzmen bistondughe som han och teslikis skal göra eder som wäl tilbörligit är . epter i lydhen alle vnder en herre, wilie wij och att all oskäligh gestning hoss presterna . haffues her effter fördragh . aff huilko oss mykit roop och owilie på kommer. Tess til wisso att så wår wilie är . Lathe wij etc Giffuit på wort slott Stocholm Sanctj sigfridj dagh

Stockholm den 15 Februarii.

Qvittobref till mäster Sven, utvald biskop i Skara, på afgälden af stiftet, m. m.

Efter originalet på papper i k. Riks-Archivet.

Wij Götzstaff medt gudz nåde Suerigis ock göttis etc konungh, bekennes och witherligit göre medt thetta wårtt Quittencie breff att thenne osz elskelig wyrdelig mand mester Swen Electus till Scara haffuer giortt osz en god redelig Rekenscap för then dell szom han på wåre wegna i befalning hafft haffuer wtöffuer allt biscops Styckted sedhen bisps måns vndweek off landitt och till thenne dag Szå att uij osz ther aatt alldelis

well nögya lathe, hwar före geffue wij honom qwitt ock frij för allt ytermere till tall eller Rekenskap att göre för then för:de befalning szom han wtaff osz öffuer Styckted haffuer hafft, för osz och alla, Serdelis wåra arffwa och eptherkomanda konunga och Rikisins herra, Doch med szå skäll att han schall än nu wttkreffwia och wp bära alla the aatherstädher szom for:de hans befalningh tilkomma osz framdelis till en redelig oc behagelig Rekenskap Tess till wisze lathe uij trycke wårtt Secretth på rygghen å thetta breff Giffuit på wårtt Slott Stocholm Sancti Sigfridi Dagh Anno etc mdxxx

Spår af det å baksidan tryckta sigillet finnas

Stockholm den 15 Februarii.

Contract med hr Nils Svensson om Alvastra kloster och dess ränta.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 153. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 308.

Jtem Anno etc 1530 Sanctj Mathie apostolj dagh vtj Stocholm giordis en Contract vppå nytt med her Nilss swensson . vppå Aluastra closter och tess rento . lydandis att han vtaff samma closters rento skal årliga giffua v. n. herre ½ [½] lest smör och j^{c} [100] marcer ortuger som thet Contract breff yterligare vttrycker för:ne her Nils fik i Jöneköpingh som för:uit står i thetta register Doch vndantagandis biscops gestningen och alle högmeltis saker som falla kunne i bland samma Aluastra closters landbor, ther v: N: herris fogete alenast skal befata sigh medt

Stockholm den 16 Februarii.

Rikets Råds öppna bref angående jordabyte mellan konung Gustaf å ena och svenska kronan å andra sidan, rörande gods och gårdar i Åkerbo Härad.

Efter en gammal afskrift i kongl. Riks-Archivet.

Wij Effter:ne Larens Siggeson till Sundby Swerigis Rijkis Marsk Holger Karson till Birkewijk, Johan turson till Lindholm, Erich Flemingh till Qwidie, Birge nielson till wines, Karll erson till Windztorp, Knutt anderson till Nornes, Mons Johanson till Broo, Ture trolle till Berquara riddare, Axell anderson, Biörn Claeson till Leppis, Joen olson till hakesta Göstaff olson till Torpa, Christoffer anderson till Hedaker, och Niels Krume till Örbooholm, Menige Swerigis rijkis råådh, Giöre witterligitt och med thetta wårtt närwarendis öpne breff, wppenbarligen Bekännes för oss och wore effterkommende, att wij haffwe waritt wtöffwer ett lagligitt, wenligitt, och opliusth Jorde skipte, som giortt ähr emellan högmecktigeste Furste och herre, Her Gustaff med Gudz nåde, Swerigis och Götis etc Konnungh, alles wåres käreste nådige herre wpå then ena, och Swerigis rikis Crone wpå then andra sijden, j såå motte, att förbe:de wår käreste nådigiste herre, sig och sine effter:de ärffwinger till Läglighett, Makebooll och ewerdelige ägo, måå och schall niuta bruka och beholla tesse effter:ne Cronones godz och gårder Liggiandis j Åkerboo häredtt, som Försth ähr, en gård benempd Konungz Barkare ligger för 2 mark landh Jordh, Renter 4 mark peninger 5 faatt Jern, Öffrebyn siu gårde liggier för 4 march en öris Landh Jord, Renter 2 mark 2 öre affradz peninger 9 faatt och $3\,^1/_2$ hundratt Jern Jtem j Östrebyn tuo gårder, liggie för

en mark en ortigh land Jordh, rente 5 öre affradz peninger 2 faatt och 3 hundratt Jern, J Nedrebyn tre gårder, liggie för 11 öre 2 ortige land Jordh, rente 7 öre affradz peninger, 3 faatt och 3 ½ hundratt Jern, Jtem Vckna tuå gårde, liggie för 10 öris Land Jordh, rent: 6 öre affradz peninger, trij faatt och ½ hundratt Jern, Jtem en gård Berg ligger för 7 ortuge Land Jordh, renter en mark peninger, en tön haffra, Jtem Jöns Bengttsons torp, rent: ½ march peninger, Jtem gisletorp renter 7 öre peninger, Jtem skinnaretorp, rent: ½ mark peninger, Jtem en gårdh benempd Grönöö, ligger för ½ march Land Jord, renter halff lesth Jern Qwarnen ther hos renter try pund miöll, Jtem en gård j åstada ligger för 7 öris Land Jordh, Rent: 6 öre affradz peninger, 18 spen korn aldelis wårtt gode samtyckie, Ja, och fulbordan till, Och förthenskull affhende wij för:ne Swerigis rikis Råådh, oss och Swerigis Crone för:ne godz och gårder met oolle theres tilhöringer, rätt och rättigheter, j wåte och torre, När by och fiärre, j skogh och skiull, Torp och torpastäder, Qwarnar och Qwarneströmer, inge wndan tagne som the samme godz nu tilligger, och aff ålder tillegatt haffwer, och än her effter opspörias kan, Och tilegnom them förbe:te wår käreste nådige herre, och hans nådis ärffwinger till ewerdelige eigo, som förschriffwitt ståår, Annammandes the andre godz igen wpunder Cronen som för:ne ståå, Hwar så hende (thet Gudh förbiude) att någott aff förbe:de godz och gårder eller någott aff theres tilliggelse eller eigendom, hans K: M: eller hans nådis ärffwinger, med någon rätt eller doom iffrå ginge, Thåå beplickte wij oss eller wåre effter:de Swerigis rikis råådh, att wederlägge hans nådh, eller hans nådz ärffwinger så gott gotz igen wtaff Crononäs godz, med lijka rente, och j sååå god läglighet innan näste sex wickur, effter som Swerigis Laag ther om wttwijser,

wtan all Skotzmåll, insagur, argalisth, eller hielperede. oss så santt Gudh hielpa och hans helge ordh, Och [till] tess ytermere wisse och bätre förwarningh, att thetta skiptett stadigt och fasth skall holditt bliffwa för oss och wåre effter:de Swerijkes råådh och menige inbyggiere, haffwe wij alle för:ne låtit hängie wåre Signeter och incigler her nedan för thetta skiptes breff, Som giffuitt och Schriffuit ähr j Stocholm in crastino S: Sigfridj que eratt Decima sexta Februarij Anno Dominj 1530

Gripsholm den 21 Februarii.

Qvitto till hr Jöns däken i Upsala.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 254.

Aff Gripsholm Mondagen nest före Fastelagx sundag

Jtem fik her Jönss däken i Vpsala en recognitionem att wår Nad:e herre haffwer vpburith aff honum otto hundradhe, tiwgw och twå mark ortuger på Rekenskap som hans nådis Camererare wetha yttermera göra redho före

Stockholm den 24 Februarii.

Till innebyggarne på Salberget om upphjelpande af Sala grufva.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 153.

Wij Götstaff etc Helse eder dandemen alle som byggia och boo på Salbergit . kerliga etc Wij giffue eder tilkenne at epter wij haffue thet förnwmmedt att salbergx gruffue är mykit förargatt så att hon bliffwer snart vm jntedt med minne ther kunne finnas nogon annan rådh til, förskickade wij ditt nw nw i tesse nest

förlidne dagha wår tro[man] Her peder hård att besee then läglighet ther är på färde vm man med nogra lemper eller vdtuegha kunde komma henne til gongx jgen eller och eij så att man kunde framdelis haffua ther nogon ytermera fordell vtaff än her til dagx skedt är, och haffwer han oss vnderuist att ther stå wäl gode rådt till att ryma gruffuan vdt til tess man kunde nå retta gambla strikit . huar man elles wille bekosta ther nogit vppå, Så epter thet wort och Rikisins Mynte kan jcke wäl hollas vppe med minne sölffbergit bliffwer widh magt hollidt . och thet wore eder til jngen froma huar bergsbrukningen worde förlagdt, äre wij tess til sijnnes wordne atuj wele på wora sidhe bekosta ther vppå thet yterste ther wij kunne att gruffuan motte vdtrymas, til tess man kunde komma til retta strikit jgen, medt så skäll atj dannemen på edhre sidhe wele latha eder finna wäluilige til at bekosta ther vppaa halff parten ther emot och medt thet första föra ditt itt hundrade the lengste stockar som kunna finnas ther vm kringh och itt hundrade nogit smärre stockar medan föridt står, oss hoppes til gud atj Dannemen stella jcke then bekostnadt vmsys . huar i elles wele aluarliga företagha thet och wäluileliga hielpa ther til huar i sijn stadh, wij wele vtj jngen motto stå til baka med then dell oss bör göra Gudh eder etc Aff Stocholm Sanctj Mattis dagh

Stockholm den 24 Februarii.

Qvittobref till hr Peder Johannis, sölfköpare på Salberget.

Rika-Registr, D, 1529—1531, fol. 254 v.

Aff Stocholm S: Mathie apostolj dagh

Jtem fik her peder johannis sölffköperen på Salebergit en recognicionem att v: N: H: haffwer annamat

och vpburith aff honum, femtijo fem löd:e marcer sölff, siw lodht minne . som hans tiänere Swen friis förde hans Nade til hande xiiij dagha för Distingen her på Stocholms slott, Item än ther förutan annammat och vpbar för:ne V: N: H: aff honum tisdaghen nest före fastelagx sundagh . siwtije fem lödug marcer sölff . eth lott minne, Och ther til med siwtton hundradhe marcer peninga som han hade annamat vtaff oleff mortenson fogte i Helsingeland

Den 2 Mars.

Förteckning öfver utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 254 v.

Askä Onsdagh

Jtem fik peder swenske fogethe i Hoffzlän itt opit breff på halffparten aff alle the återstädher som till baka stondandis bliffue epter Aruid Joenson fordom fogethe i Hoffzlän vppaa thet att han tess yterligaren skall leggia sig flijt vm att vtkreffuia och vpbära then annen halff parten wår Nad:e herre tillhånde

Jtem Rauald Joenson en quittancia

Jtem fik samma Rauald Joenson itt breff på en gård som bisp Mons aff Skara haffwer latedt byggia på krononess tompt vdj Lödeszö med så skäll och föroord att han i samma gård skal lata forwara v: n: herris godz när som helst thet tidt komandis worder

Jtem Joen smed vnderfogte på Elsborg itt förläninge breff vppaa twå gårda benempde Viken liggiandis vtj bohuss län til en behagelig tidh

Jtem fik Lasse twrson en konungxby vdj förläning. benempd konungxhåra

Jtem peder swenske fogte på Tauesthuss. en huffuud quittancia för all then dell han vpburit och vtgiffuit hade sedan han först annamade Kwmå gård och till tess han bleff vtaff med honum

Jtem Biörn gunnarson itt fogte breff på Biörnöö gård och the landboor ther vnder liggia. och skall han besörgia wäl engen och thet then ålekista ther lyder til gården

Jtem Tord pederson på karlunda. itt breff att han må och skal beholla alla konungxliga saker med hans egna landboor ee huar som helst the her i Rikit belegne äre. Teslikis fik han och itt breff att v: n: herre haffwer giffuit honum all then tijonde han Anno 29 vpbar widh Söderby och Broo kyrke

Stockholm den 4 Mars.

Till regentinnan i Nederländerna, erkehertiginnan Margareta af Österrike, om en bof Joachim Buremestere, hvilken falskligen föregifvit sig hafva fordringar af konungen.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 153 v.

Illustrissime Domine D. Margarethe Archiducisse Austrie. Ducisse et Comitisse Burgundie etc

Jllustrissima Domina Sincera commendatione premissa. Accepimus vestre Serenitatis literas in quibus scribit quendam subditum suum Joachimum Buremestere ciuem Amsterdamensem conquestum fuisse quod jlli sexcentis Sundensibus(?) Lubecensibus vero nongentis marcis pro machinis bellicis rebusque aliis ab ipso pro vsu nostro comportatis obligatj teneamur, propter quod a serenitate vestra petierat quatinus nostra nostrorumque bona vbj ea inueneret apprehendere ac impedire possit, maxime quia dicit se literas nostras habere in quibus ad eam conditionem nos obligassemus, Jdeoque

Serenitas vestra requirit nos vt eidem Joachimo (modo ei aliquid debuerimus) soluere velimus ne si vlterius super ea re coram eadem Serenitate vestra conquestus fuerit, cogatur ipsa eum Juris remediis juuare etc, Miramur de tanta eiusdem Joachimj temeritate qui nullo nixus fundamento tantam summam a nobis exigit, jactitatque plane se literas nostras quales serenitas vestra scribit habere, quas tamen de nostra scientia non habet, aut certe si habet aut omnino false sunt aut alias surrepticie preterque nostram scientiam ac voluntatem minus iuste obtente, Nec hoc apud eum vsquequaque nouum est, nam in similj facinore jam prius eum deprehendimus, quum ex ore nostro certas literas confecit quasi testificaremur duos fideles nostros nempe dominos Juarum fleming et petrum hârd milites et conciliarios nostros eidem dimidiam cuiusdem Nauis partem vendidisse solutionemque ab eo probe recepisse, quum tamen de ea re numquam aliquid sciuimus, Minus super ea literas dedimus, Est igitur idem Joachim talis homo cui non satis fidendum est, nec vsquequaque calumpnie vicio caret . quod apud nos hic in regno nostro non comparet vt rectam racionem de eis que inter nos sunt rebus agat, prout vtique tenetur, Versatur autem in partibus remotis vbj minus cognitus est et vbj de causa quam intentat parum aut nichil constat, Qua propter Serenitatem vestram rogatam habemus vt eidem Joa. non maiorem quam par est fidem habeat, nec facile aliquid in nostrum vel nostrorum detrimentum ad eius instantiam decernat, Sed magis inducat eum vt veniens ad nos rectam de rebus omnibus rationem prestat, qua habita compertoque quod ei in aliquo obnoxij fuerimus id profecto bona fide prestabimus, nec aliter exhibebimus nos erga eum quasi christianum principem decet, Quod si propter premissas literas per eum parum iuste obtentas vel

proptes alias fortassis nostri offensas securum se non putauerit vt veniat Sumus contentj in vestre Serenitatis complacenciam dare ej saluum conductum nostrum sub quo ad nos venire, et penes nos quam diu causam exigit manere, et demum securus abire possit, Illustrissimam serenitatem vestram Domino deo hiis commendatam facimus multis annis Ex Arce nostra Stocholmensi iiij:ta Marcij Anno 30 Nostro sub Secreto

Stockholm den 9 Mars.

Till utvalde biskopen i Skara, mäster Sven, om återstående uppbörd af Thord Bonde, och om dyrbarheter hustru Agneta på Stola skall hafva försnillat.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 154.

Til Mester Swen

Wår etc Käre her Electe Som wij för noghen tidh sedan scriffue eder till om the viij^{c} [800] gyllene oss stå til achters medt Tord bonde etc Så förhoppes oss atj och så them alredho vpburidt haffue på wora wegna. men huar i jcke än nw för:ne peninge summo aldelis vtfåått haffue . atj tå wele aluarlige mana vppaa för:de Tord bonde . atuj med thet aldra snaraste kunde then få oss til hande, Ytermera är wår wilia atj wele tale til Hustrw Agnethe på Stola att hon tencker til och Later oss fåå thet gull och gulringar som wore vtj then gröne flogeels pungh som låghe vtj then Ask hon hade aff hustrv Jngeborg Twre Jönssons, ty wij haffue wäl förnwmmedt aff samma hustrv Jngeborgh och andre flere att för:da hustrv Agnetha haffwer jcke i frå sigh Leffuererat för:ne Ask så godh som hon fik honum hände mellan, therföre må hon tenckie til att late oss fåå huad dell ther vtj war . Som i wäll tenckie kunne att oss sådant icke stonder till att lidha Gudh edher

etc Aff Stocholm Die Mercurij post Dominicam Jnuocauit

Stockholm den 9 Mars.

Till bergsmännen i Sala bergslag om sölfköpet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 154 v.

Till Salebergxmen

Wij etc Helsze eder Dannemen alle som bygge och boo vppaa Salebergit. Kerlige med gudh etc, Kære godemen förtencker eder wäl atj oss titt och offta loffuadt haffue Atj wele och skole lathe eder finne welluiliogha och bistondeliga mote oss medt sölffköpedt som wort och Rikisins Mynte medt vppeholles skall etc Så förnijmme wij nogh att thet oss jcke holledt worder. vtan att köpmen köpswennär och andre flere som peningar haffua få thet sölff på [berget] är mykit snarare än wor sölffköpare oss och Rikisins mynte til jcke lithen skade och förlägning. thet oss jcke stonder wäl til att Liidha then meneman til skadha, Huarföre är wår wilie rådh och begären atj wele wederkenne eder sielffue i then motton Rådhandis böter ther vppaa. och Late eder finna wäluilioghare her effter än i her til giortt haffue att wår Sölffköpare må få thet sölff ther på färde ware kan Rikisins mynte til gode och bistond Huar i jcke ther til tenckiandis worde. och wij Lengre förnimma atuj sådana fortogh och skadha Lidha skole. Nödgas wij til att tenckie ther nogit annet emott. till ewentyrs att skilia nogra som ther mett beslagne warde widh theris Gruffuedell, thet wij doch jcke gerna göra huar i elles eder sielffue herutinnen rette wele. och wij ther vppaa noghen förbätring förfarandis warde J huad motte wij kunne wetha alles eders gangn och besta göre wij al-

tiid gerna Gudh edher etc Aff Stocholm onsdaghen nest epter Dominicam Inuocauit

Stockholm den 9 Mars.

Bref för Hans Scriffuere på arf efter hans broder Arvid Vestgöte.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 155.

Jtem fik hanss scriffuere itt breff på thenna epter:na tingest som Aruid wesgöte hans brodher hade giffuit honum på sitt yterste Först eth helt köriiss iiij kamphuffuor . en kista ful med aldra hånda tingest . vj vlffskin . en kiortil . och annat tingest etc

Stockholm den 9 Mars.

Till Niels Henrichsson att till Hans Falke lemna allt skattejernet af Gefle och Gestrikland, såsom betalning af hans fordran.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 155.

Til Niels Henrichson

Wår etc Skall tw wetha Nielss atuj haffue warith till Rekänskaps med thenne oss Elskelig Hanss falke etc Så epter wij äre honum nogit plictuge wordene, Är wår wilia att tu lather honum eller hans budh Carsten Roszmerer när han tig til segher få til betalnings alt thet jern som vtaff Gäffle och gästrickeland i thetta åår vtgå skall, och läg tig win vm att thet kan alt redeliga vtkomma oförswmeliga oss till godan Rekenskap huad han vpbärandis worder, och lath honum giffue tig hans bekennilsze breff hurv mykit han vpbär, tag her jngen försummelse vtinnan Gudh tig etc Aff Stocholm vt supra

Stockholm den 9 Mars.

Tillåtelsebref för Henrik Falke att uppköpa silfver.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 155.

Jtem på samma tidh fik för:ne Hanss falke itt opit breff att han må obehindrat köpa lxx Löduge marcer sölff her i Rikit för xiij^{c} xxv marcer ortuger them han vpburit haffwer aff V: N: H: i sine betalning . och sedan föra thet her vtaff landit

Stockholm den 9 Mars.

Bref för Jöns Michelsson i Synnersta på sex öresland jord derstädes.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 155 v.

Sådant breff fik Jönss Michelson i Syndersta

Wij Götstaff etc Göre witterligit atuj aff synnerlig gunst och nåde haffue soltt och vplatidt som wij och nw med thetta wårt breff sälie och vplate thenne breffuisare oss Elskelig Jönss michelson i Syndersta i Ösby sokn och Valentwna härede . sex öris land jord liggiande i för:da Syndersta . för tretijo sex marcer ortuger. them wij bekennomps redeliga vpburit haffwe, Huilka för:na vj öris land jord tilförende haffua leghatt vnder Sancte Michels prebenda i Stocholm och oss nw tilfallen är epter then ordinantia som i Vesterårs aff wort elskelige Rikisins Rådh beleffuadt wart Så epter för:na betalning oss aldelis redeliga är kommen till hånde, tilegne wij för:da Jöns michelson och hans arffuingia och effterkomandom för:na vj öris land jord med alt thet ther tilligger i wåto och torro til ewerdeliga ägo Förbiudandis allom ee hoo the helst äre eller wara kunne etc

(Stockholm den 9 Mars.)

Till Lasse Bröms om Thure Jönssons gripande, och om begagnande af ren svenska i brefven till konungen m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 155 v.

Till Larens Bröms

Wår etc Som tw scriffwer Larens vm her Twre Jönsson att han ligger ther nedre i Helsingeborg och stemplar alt ontt hiitt jnd i Rikit Så wete wij wäl att han thet jcke lather . och är vppå wårt argista huar han kan, Therföre hurw tw och Götstaff Larsson som äre ther så näre widh grenszen . kunden göra honum til wilia jgen atuj kunde en tidh bliffue vtaff medt honum . såge wij thet gerne, och skulde thet jcke bliffue oförskulladt medt then som thet göra tordis Som oss förmoder . stander han wäl till att förraske medt än xx eller xxx gode karle och raske klippare huar som nogher wåre som spiled wilde lempelige anföre, Huarföre att tw medt Gotstaff Larson wilde ther til förtenckte wara hemelige och att ther jntedt anskrij kunde vtaff komme . eller och att jntedt angrip mera skedde vppå nogen annen än vppå honum alleneste . skulle thet wäll förskullatt bliffue . Ramer wårt besta i then motten och all annen som wij tro eder till, Och huad tidende i med tiden förnimmandis warde . Later oss förstå oförswmelige, komme i och vtöffwer hans Bvdbärare och Breffdragere nogerstades thå Lather them thet vederfares som theris förtiänthe Löön tilkreffwer, Ytermera scriffue wij her Holger gregerson till än nw effter then drengen . vele wij att tw lather wårt breff komme honum til hånde, Och må tw segia thin scriffuare til att han bliffwer widh sitt modermåll swensken när han scriffwer [oss] till . och scriffuer oss jcke Jeg för Jag

till . wij wethe wäll huar han födder är . han torff eij göredt så gröntt Gudh tig etc

(Stockholm den 9 Mars.)

Till danska riksrådet hr Holger Gregersson (Ulfstand) ytterligare om en ynglings (Isaak Banérs) återkomst till Sverige, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 156.

Till her Hollinger Gregersson

Wår etc Käre her Holger wij haffwe förståått eder scriffwilsze om then drengh . Så förnimme wij jcke annedt än fördröijelsze emott wåre och flere hans slächtingers wilie och begäre, Är för then skull än nw wår wilie att drengen må komme vp jgen till tess att han kunne komme till skiffte och bythe medt sin sysken som till ewentyrs behoff giordis effter thet att somme aff thom wele gåå till gifftermåll och för andre Läglighetter som them äre emellan, ytermera käre her Holger förtencker eder och wäll huad handlinger som skeedde äre Riikene emellan medt breff och segell . wåre gott thet hylles huad som loffues, thet weeth än jngen huilken then annen först behöffwer etc Gudh edher

Stockholm den 9 Mars.

Till diakonen i Upsala om tillsättandet af Delsbo prestgäll, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 156.

Ad Decanum vpsalensem

Wår etc Käre her Deken edert myndeliga sendningabudh Erik haffwer nw warith her hoss oss medt the befalningar som i haffue giffuit honum medt til oss

myndeliga, til huilka wij och honum myndeliga swaradt haffue såsom han weeth eder vnderuisa, I bland annat rörde han om Dilsbo etc Så gåffue wij eder redho för twå dagha sedan til kenne med wår scriffuilsze huad wårt sinne är om samma Dilsbo . och hade wij jcke förmodhit oss atj så ther med skullen hastadt haffue . och achte icke heller holle thet förgilt som i ther vtinnan emott wårt sinne giort haffue, vtan wilie ther om bätter förtenchte wara hurv samma geldh skall besörgt warda. J wethe thet geller oss och något medt vppå . besynnerliga i then landzendan . tedan wij så offta och monga reszor smälich och forredelsze nogh lidett haffue, och wilie wij atj epter thenne dagh försee jcke noghen merkeligh geldh . med mindre j haffue hört wårt sinne och godha tycke ther vm Gudh eder etc

Stockholm den 9 Mars.

Konungen bortbyter till hustru Brita, Anders Jakobssons enka på Sundby, och hennes barn, gods i Södermanland och flerestädes.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 156 v.

Ett Bytis breff mett Anderss Hanson om Sundby oc the godz ther vnder liggia

Wij Götstaff etc Göre witterligit medt thetta wårt opna breff Atuj medt berådne mode goda wilie och samtycke . haffua giort eth wenligit och lagligitt jorda skiffte medt ärlig och wälbördig qwinne Hustru Brijta. Hans Jacobsons effterleffuiska på Sundby och hennes elskelige barn Anderss hansson och hans syster hustrw Ingeborg medt beggis theris ja och samtycke . i så motto atuj vplatidt haffue för:na hustrv Brijta och hennes för:na barn och theris arffuingiar tesse effterscreffne godz och gårde som beliggiandis äre i Strengnäss sticht

och Jädher soken . Först twå gårda i ydöö som ligge för xx ortuge land jord . och renthe x öre affradz peninge viij [7 ½] pund korn . vj öre dagxwerkx peninge. och ij pund flesk, och v öre aff itt Notewarp i Vilienäss . och ligger helffthenne aff Lindöön och tridunghen aff then andra helffthenne aff samma Lindöön til ydöön, Jtem en gård Eka ligger för halff mark land jord. rentter j mark affradz peninge iij pund korn . iij öre dagxwerkx peninge . eth pund flesk Jtem ij gårda i Huszaby ligge för j mark land . rentter j mark affradz peninge . j [½] lest korn . vj öre dagxwerkx peninge . ij pund flesk, Eth torp Loduebergh ligger för iij ortuge land jord rentter iiij ortuger affradz peninge . j pund korn . v ortuger dagxwerkx peninge . iiij mark flesk, Jtem i Vesterårs sticht iij gårda på Ridöön renthe xxx mark i redhe peninge, Jtem i Berkare sokn . iij gårda i Hiordzbergh ligge för iij mark land . renther iij mark affradz peninge . xj pund ij spen korn, Jtem twmboo quern i kolbeks soken rentter iij pund Roghmiöll iij pund Biugmiöll . ij mark affradz peninge . en feet galtt, För huilka för:na godz . för:na hustru Brijta med sine elskelige barns ja gode samtycke och wilie onödh och otwu[n]ghen haffwer vplatidt oss igen til läglighett nogra godz som fins och benempnes i thet bytes breff som för:na hustrv Brijta och hennes barn oss åther jgen ther vppå giffuit haffue, Therföre affhende wij oss och wora erffuinger för:na godz och gårder . och tileghne them för:da hustrv Brijta hennes barn och theris erffuinger med alle tiläghor som ther nw och aff alder tillegatt haffwer j wåto och torro närby och fierre jngo vndantagandis till ewerdeligh ägho . och huar så saker wårde som gudh förbiude . att tesse för:ne godz them i frå ginge med noghen rettgång, thå beplichte wij oss och wåre effterkomandis arffuinger henne och hennes arffuinger så godh godz jgen wedherleggia i så goda

lägho och rentho innan neste vj wikor som tesse för:ne godz äre och renthe Och giffue wij her medt häredzhöffdingerna ther för:na godz beliggiandis äre fulla magt att giffua them liust och fast på för:na godz effter laghen Tess til ytermera wisso

(Stockholm den 9 Mars.)

Tillåtelsebref för Peder Hård att återbörda några kyrko- och klostergods.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 157. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 309.

Sådant breff fick Her Peder Hård vppå några godz vndan Wastena clöster

Wij Götstaff etc Göre witterligit att oss elskeligh troman och Rådh her peder hård haffwer latedt förstå huruledis Vastena closter och andre kyrker haffue honum och hans slecht någhon godz i frå som äre . en gård i hångisdale i Vestergötland och Vartoffta häredhe. Jtem en gård i samma häredhe i kälffwen, Jtem en ödiisgård hether brithe gård som tilförende lågh vnder dreggeuedh liggiandis i Håszueke sokn i Kynd . Jtem en ödiisgård hether Halebäk liggiandis i samma sokn och häredhe . Jtem och nogra ägher engiar och ödiisgärdhe i Långred sokn i Väsbo som leghat haffua til en gård hether garslinghe . Jtem en ödiisgård hether Fiwsnäs som longeredz kyrke haffwer . Jtem eth godz hether öffrabögret i gryterit sokn som prouesten haffwer i Väsbo . huilkit godz är giffuit till alle kyrker i Väsbo att köpa win med . Jtem oc en gård i grändhe sokn i en by hether Vretta, huilke hans byrd i frå komen äro någhor fåå åår förre än konung karlss reffzt stood. ther aff han haffwer itt hindher til att fåå them jgen, epter then Recess i Vesterårs giordis vttrychter(!) att the godz allene mågha jgenkallas som epter samma reffzt

vnder kyrkior och closter komen äro . på thet att Ridderscapett må testa better widh magt bliffua, Och epter samma skääl är om the godz som för reffztena så som om the epter reffztena bortt komen äro . begäredhe han ödmiwkeliga aff oss . att han och så för:da godz igen och göra oss och kronone ther tiänste vtaff såsom fadher och föräldra haffua giort för honum, Oachtadhe then tiidh som i Recessenom förenempd är, Så endoch then för:de tiidh epter Reffzten i Recessen vthtryckes, är doch wårt sijnne att the[t] jcke för then skull skeedt är att jcke så godh rätt war att the godz jgen finges som för Reffztena såsom the epter Reffztena bortt komen wåro, vtan för then skull att innan then tidhen är wäl i menniskio minne huadan slike godz komen äro . och ther med jngen wilfarilsze eller mistagh skee motte aff någhen then til ewentyrs rette byrdeman jcke wåre, Epter nw för:da godz strax för Reffzten bortt komen äre är ju så wäl i menniskio minne om them som om the annor . och skälen är jw likastoor, att ridderscapet må widh magt bliffua, syntes oss för:de her peder hårdz böön jngen oskääll haffua, ansåghe wij och teslikis hans wäluilieligha tro tiänste then han oss och Rikene altiid beuist haffwer . och jemwäll her epter bewisa må, Therföre aff synnerlige gunst och nåde vndte wij och tillathe som wij och nw med thetta wårt opna breff vnne och tillathe att han i then motten må och skall niwtha samma wilkor och rätt om för:da godz . så som the epter Reffztena bort kommedt hade . Kennendis widh them vppå lagha tingh och stempne så som Vesterårs Recess ther vm vthtrycker Tess till wisso atuj så gunsteliga tillatedt haffue etc

Stockholm den 17 Mars.

Till Arvid (Drake), förnyad uppmaning att oförtöfvadt uppgöra det ingångna jorda ytet.

Efter en afskrift i Kammar-Archivet från 1500-talet bland »Gambla Kiöpe- Bytes- och Pantebref» etc.

Götstaff medh Gudz nådhe Swerigis Och Götis etc Konungh

Wår gunst tilförende etc, Som tigh welförtencker Aruidh att wij nu i nest förlidna iwll screffue tig till att tu skulle giffua tigh vp till oss och göra enn ändha med thet iordabythe som wij haffue actadt att göra med tigh vm bijholm och the godz ther vnder liggia, Szå förundrar oss hwi tu sådanne wår scriffuelzer i så longann tidh försumadt haffuer, huarföre är wår willia att tu änn nu oförtöffued giffuer tigh till oss haffuandis medh tig tine medharffwingers macthbreff i huilcke the göra tig fvlmyndigan till sådantt jorde skiffthe, her vtinnan tagh ingenn försumelze, Gudh tigh her medt befallandis Giffuit på wårtt slott Stocholm torsdagen nest före Dominicam oculij år etc 1530, Wnder Wårtt secrett

Stockholm den 20 Mars.

Till hr Holger Karlsson att upprätthålla förbudet att utföra hästar af mer än tio markers värde.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 157 v.

Till her Hollinger Karlson

Wår etc Käre her holger som eder wäll förtencker vm thet förbudh wij titt och offta haffua latedt vtgåå att jngen skulle föra eller föra låta nogra hestar her vtaff landet större än til x marcer etc Så förnimme

wij doch likuell att samma förbud bliffwer aff mongom så ringa achtadt eller widh magt hollit besynnerliga ther nedre widh landmäritt vtan föris bådhe stora och små hesta vtaff landet ytermera nw än nogen tidh tilförende att man her nest jcke kan få en godh hest til köps ee hurw mykit man för honum giffua wilde Så kunne wij jcke annatt förnimma vtan wora fogtar och flere andra ther nedre wed grentzen see mykit finger emellan med sådane hesteförare . och förwndrar oss huj wår scriffuilsze bliffua vtaff them så ringa achtade, Huarföre wij haffue än nw på nytt jgen scriffuit them til att the skole her epter noghare see til med för:da hesteförare än her til dags skeedt är begäre wij för then skuld atj wele haffua öghatt vppaa brädhit att jnge hestar skepas vth bätre än til x marcer antigen från Surköping Norköping eller noghen annen städz ther aff östergötland . Men huar i kunne beslå någhon som achtar föra nogra förbudna hesta vtaff landit bätre än til x marcer . thå måghe i bliffua widh hestana och giffua honum x marcer för huar hest som them ägher ee hurv god the kunne wara att ther motte vmsidher rådhas böther vppå Gudh eder etc Aff Stocholm Dominica Oculj

Stockholm den 22 Mars.

Till Severin Kiil om en mordbrännare, utsänd af hr Thure Jönsson, åtgärder att gripa samme hr Thure, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 158.

Till Sewerin Kiill

Wår etc Som tw berörer i thin scriffuilsze Sewrin att tw haffwer warith till ordz med peder olefson vm then dell wij honum befalade att vnderuisa tig vppå wora wegna etc Så försee wij oss til tigh att tw sam-

felt med honum rammar wort besta i then motten och all annen som oss ligger magt vppå. och wilt haffue öghatt vppå brädhit med honum, giffuandis oss altidt tilkenne huad tidende som ther wancka kunne etc ytermera haffue wij och förnwmmedt att en her Twre Jönssons karll är rettadt ther nedre och haffwer warith bekend att han med nogra andra haffwer epter her Twre jönssons befalning stickadt eelden på Matz kaffles gård, och att för:de her Twre haffwer och vndsagt tig och flere som boo ther nest widh grentzen att han wil söke tig och them heme, Så epter han haffwer latedt sig vndfalle sådane gode wilie til tig. och budhitt tig sådant til som thenne thin karll oss vnderuisett haffwer. kunde jcke wara oskäll att tw beuiste honum sådane gunst och wilie jgen jo förre jo bettre som wij jcke annat tro kunne att tw kantt jo thet lempeliga bekomma huar tw elles wilde med nogre flere som ther nedre widh hånden, Huar som thet skeedt wore skulde thet wäl warde förswaredt och betencht til gode med tidhen, Men doch motte thet så skee att tw jngen skadha eller angrip giorde på noghen annen vtan allenaste vppå honum och the som honum til höre, Rama i alle motte wårt besta som wij tro tig till, Gudh tig etc, tisdaghen nest epter dominicam Oculj

(Stockholm den 22 Mars.)

Till hr Jöns, diaconus i Upsala, om några hans åtgärder, hvilka ej behagade konungen, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol 158. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 311.

Til Däken I Vpsala

Wår etc wij finge nw her Deken eder scriffuilsze i huilke i göre eder vrsegtt för the prester som oss hade leghatt vnder öghonen, och hade för then skull mist

theras geldh . atj them jcke hade besörgt med annor bätre geldh etc Så lathe wij oss åth thenna eder vrsegt wäl nöya, Som i scriffue om then her knutt i Riidh etc wethe i wäl sielff atuj jcke haffua förtaghit eder bruka retten med honum och androm ther the finnas brutzlige, doch så att wild eller hatt jcke wanckar ibland med, huilkit i kunne wäl vnduika när i late slike saker förhandlas in för andra godhamen aff Capitulit med eder, och försee wij oss doch att jcke alla saker äro geldz mistning werde, Scriffue i yterligare atj haffue wårt magt breff, thet wij och bekenne . Doch war jcke wår mening . atj med samma magt breff annerlunda skulle handla än som wårt sinne war . men jcke emott wårt sinne Ey heller bunde wij oss så med thet magt breff . atuj jw motte giffua eder en annor befalning när oss techtis . eller then förwandla epter som wår legligheett sig begåffue, och hade för then skull förseett oss til eder . att strax i förnumme att oss jcke behaghade såsom i med Dilsbo bestelt haden . atj skullen kalladt thet til baka, thet wij doch jntedt förnimme atj giort haffuen . vtan i fare jw epter att edert sinne skall haffua framgång ee huru thet gåå kan med wårt sinne, Och thet i än starkare breff haden af oss än i haffue mene wij likuel att wäl hadhe höfft sig när wij så widh honden wåro som wij nw äre . atj låte oss nogit wetha ther aff med om slike stycker, ther i förmodha atuj nogra jnsaghor vtj haffua såsom nw är med the geldh i helsingeland . ther oss mong selsyn stycken wedherfaren är aff the prester som i wethe Och som i scriffue atj haffue alt förmykit tagha til wara, och wilien her epter fögho befatta eder med then sak, När wij förwethe oss att thet är så eder alffuare mening, wilie wij thå therutinnan förtenchte wara hurw wij best ther med fara skole, Gudh eder etc

(Stockholm den 22 Mars).

Öppet bref för Hans Erichsson, borgare i Stockholm, att han är oskyldig till de mot honom gjorda tillvitelser, och tages i konungens försvar mot all oförrätt.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 158 v.

Sådant breff fik Hanss Erichson

Wij Götstaff etc Göre witterligit med thetta wårt öpna breff att Årom epter gudz byrd Mdxxx Lögerdagen nest före annen Sondaghen i fastene när wij personlige stadde wåre vppå wårt slott Stocholm . kom för oss Hanss erichson borghare vtj samma wår stad Stocholm och gaff tilkenne vm nogit clander som han vteståndandis hade med Melchior wijnman borgare thersammastadz . beclagandis sig att för:de Melchior hade latedt vndfalla sig någher oqwämeligh ord vppå honum kallandis honum vppenbarliga en tiwff . för nogit jern skuld . ther vm han wilde wara i rette med honum, Så effter wij jcke gerne såghe att twist och twedrektt emellan wåre vndersåter och borghare wara skulde, ladhe wij oss therutinnan . och förlichte them i mijnne. som the och thå förlikte wårde . fördragendis för:de Melchior rätten, i thy att han hadhe sådane oqwemens ord och rychte latedt sig oförwarlige vndfalle i eth hasteligit och wredz mode emott för:ne Hans erichson. thet han jcke betyga kunde, Huarföre vppå thet att jngen för:ne Hanss erichson her vtöffwer med rette eller orette noghen tidh öffwerfalla skall, giffue wij honum quitt säker och frij för för:ne oärlighe rychte taall och oquämes ord, Förbiudandis alle ee hoo the helst äre eller wara kunne att the för:de Hanss erichson ther vm nogit hinder quall eller förkast göre widh then plicht som laghen ther vm vtuise Tess til ytermera wisso etc

(Stockholm den 22 Mars).

Till riksmarsken hr Larens Siggesson om den af hr Thure Jönsson anstiftade mordbrand i Vestergötland, om en anhållen misstänkt brefbärare från Danmark, bref till Tyge Krabbe om Thure Jönsson, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 159.

Till Her Larens Siggeson

Wår etc Käre her Lars wij finge nw eder scriffuilsze om then karll som ther nedre i Vestergötland rettad wårt. att han vppenbara bekendt hade. att her Twre Jönsson hade honum vdtsendt med nogra andra til att brenna Mattis kaffles gård, och att slåå honum hiäll vm han och the hade thet kunnedt bekomma etc Så kunne i och huar godman wäl ther aff förmerke om her Twre Jönsson vppeholles ther i Danmark vppå wårt besta som the Danske haffua scriffuit. när han slike stycker bedriffwer her in vppå Rikit vnder theris beskyd och theris leigde. emote then försegling Rikene emellan giord är, thet wij och giffue eder til att betencke huad ther emott skall företaghas atuj jcke sådana homodt lidha skole alstädis och atj wele giffue oss ther vm eders gode Råd och sinne til kenne etc ytermera giffue wij eder och tilförstå att för nogra dagha sedan kom her vp en breffdragere i frå Danmark och gaff sig strax hen til Tynnelszöö och wilde warith i taall med hustrw Jngeborghe, thet honum doch wart förtagitt så att han först kom hitt till Stocholm, och endoch han loth sig höra att han hörde her Tyke krabbe till och hade noghen hans breff med lösze wärff till eder och andre flere ther han sitt anslagh med förklädde, kunde wij doch wäl förmerke att han hörde her Twre Jönsson til effter han gaff sig så strax åth Tynnelszöö och jcke til eder som han hade

breff till och i bodden doch i wäghen för honum, för huilka sak wij haffue anholled honum att han tilstädis må bliffua till [wij] fåå wethe huem han retteligha til hörer, Så effter i haffue nw tilfelle til att scriffua her Tyke krabbe till. både vm then Mordbrand som i förnwmme vtj Vestergötland, och så vm then häst han rörer vm i sitt breff till eder. thet wij eder her med sende. och på eder tröst öffwerläszed haffue, synes oss gott wara atj vtaff eder sielffua wilden scriffua honum till att så är til gångitt med samma breffdragere, få wij wethe att han honum til hörer (thet wij doch jcke letteliga tro kunne) wille wij thå skicka oss ther effter såsom tilbörligit är, hörer han och her Twre Jönsson til. warder thet tå wäll finna sina motto, Må i och teslikis scriffua honum til hurw wij Swenske men kunne tagha thet med oss att vtaff Danmark jnskickas vppå godamendz gårda her i Swerige slike mordbrand, thet wij fögha anners tagha kunne. än som the Danske haffde thet sielffue giortt, epter the them vppeholle som thet göra. om ther kan födhas nogit gott vtaff Rikene emellan. thet giffue i honum sielffwan till betencke, huar the bära före att slike stycke ärw jcke skedde med theras witskap eller Råd, thet warder wäll funned. om the lata nogit på skijna med her Twre och bispen att thet haffwer warith them emott, huad i kunne förfara för swar eller huad ther nedre för tidende äre. bedie wij atj oförtöffuad lathe oss thet fåå wethe, och är wår wilie atj wele skicke eders drengh eller budh ther med. med eders scriffuilsze. atj kunden fåå swar vp jgen med thet första, wij haffue fördragh atuj jntedt scriffue titt ned i thenne gonghen. eller sende nogit budh ther nedher för thenne drengens skuld. then wij anholde, till tess atuj wisselige fåå förfare hwem han til hörer Gudh eder etc

(Stockholm den 22 Mars).

Till hr Birger Nielsson om svennernes förläggande i borgläger och uppsändande af konungens rustning.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 160.

Til her Byrge Nielsson

Wår etc Käre her Birge som wij scriffue eder til för nogre dagha sedan Atj skulde skicka swennerne i borgeleige när foringhen wåre vthe Så wele wij än nw atj och så göre, Doch så att mest delen aff hestana och the besta bliffua her i Vpland widh hånden . nempnelig . på Vpsala gård Vestrårs Swartsiöö och Stocholm, och på Linköpingx gård kunne neplige hollas flere än xxx eller xl, men haffue i nogra flera förskickadt tidt som wij eder scriffue till i sistens . thå måghe the ther bliffue, på griffzholmen kunne wij neplige bekomma att holla nogit borgeleige i thetta åår . epter thet wij haffua latedt föra höödt och halmen som ther war . tedan och till Stocholm, Ytermera käre her Birge vm wår Rostning . är wår wilie atj wele haffue vmsorg att hon motte redelige vpkomme med thet första . skickandis nogra vtaff wora Swenner som äre henne fölgachtuge att hon eij bortt kommer Gudh eder etc

(Stockholm) den 23 Mars.

Qvittobref för Jöns Bitzare; — förläningsbref för Matz Svensson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 255.

Odensdaghen nest epter tredhie Sondagen i Fasten

Jtem fik Jönss Bitzare en recognicionem att wår nad:e herre haffwer annamatt och vpburitt aff honum . genom hans karll Nils . xxx vij löd:e [36 $^1/_2$] mark vj lodt Hytte

sölff, vj löd:e mark iiij lodt sölff som han köpt haffwer för hundrade mark aff Soffringe peningana, och xv lodt saköris sölff,

Jtem fik Matz swensson högxbergha gård i Altwna soken och Sijmmetwna häredhe (vtj förläning) then ther nw förfallen är vnder Kronone för tiuffnadhe skuld

Stockholm den 27 Mars.

Till hr Jöns, diaconus i Upsala, om hans förslag att utsända ett cirkulär till stiftet, i enlighet med det biskop Peder i Vesterås låtit utgå, samt om tillsättning af Gamla Upsala pastorat.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 161, v. — Förut delvis tryckt af Thysel. l. l., I.: 318.

Til Däken j Vpsala *)

Vår etc Käre her Deken wij finge nw eder scriffuilsse med then jnneluchte Copien aff bisp peders breff. widh huilkit sijnne i och så wele latha vdtgåå breff kring om Vpsala sticht om så wår wilie är etc Så wethe i wäll att i thet möthe som i Vpsala stodh widh tiwgwnde dags tidh . Jngen befalning war vdtgiffuin att biscopana skulle slike breff vtscriffua till then meneman, wij kunde wäll sielff scriffuit sådana vth huar wår mening hade warith, Men thet begäredhe wij aff the gode prelater som ther församlade wåre att presterna motte vnderuiste warde i theras prestemoth eller huar the elles vnderuisas kunde . att om nogor slike onyttug roop och rychte vpkomme i bland almogen ther bisp peder om scriffuar . att the motte thå wetha hurw the thom best mota skulle . och vrsaka oss ther the sådant förnwmmo, jcke att the skulle sliik vppenbara breff vtscriffua till then meneman, aff huilkit thet

*) Det här omnämnda cirkuläret från bisk. Peder i Vesterås meddelas bland bilagorna.

simpell folk snarane kunna vpueckias till att tala om the stycke ther the tilförende jntedt affwiste än ther med stillas skulle, therföre må i wäll haffua fördragh sådana breff vth att scriffua, och hade wij wäll holledt eder så förnufftogh atj thetta jcke skullen haffue tilbudhit, besynnerliga epter monga articlar och punctar äro i för:da breff jnsatte som twert emott Vestrårs Recess falla, huilken doch Rikisins rådh . hela adlen. med then meneman samtykt beleffuat och swåridt haffue widh magte holla, then wij jcke heller letteliga i frå trädha kunne eller wilie, ändoch i med thenna eder scriffuilse synes thet wäll haffua i sinnedt . atuj göra skulle, Ytermera som i scriffue om then presentacionem till Gambla Vpsala för thenna breffuisare her peder, Så wåre wij wäl til fridz att giffua honum samma presentacionem, epter som oss vnderuist är han plägher predika, och gott folk legger sig vth för honum, Men wij haffue i tilförende giffuit her Anderss capellan i Skutunge wårt breff ther på, huilke wij kunne jcke wäll ryggia, med mindre han kunde wäl warda stelt til friidz med nogit annatt gott brödh, så att han niwter än thå wårt breff gott ått, kunne i ther rådh til finna, äre wij thå til fridz med att thenne samma her peder får Gambla Vpsala . hoppes oss atj finne ther wäl rådh til, antigen tijtt i haden achtadt then her Anderss i husaby, eller nogerannenstädz, ther han kunde warda med belåthen Gudh eder etc Aff Stocholm Dominica Letare

Stockholm den 27 Mars.

Konungen bestraffar biskop Peder i Vesterås för det, föga skäl och litet förnuft innehållande, cirkulär, som biskopen låtit till stiftet utsända, samt befaller honom att hädanefter ej afgöra några vigtiga ärenden utan erkedjeknen hr Nils råd och samtycke.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 162. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 319, och i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 163, n:o 443.

Til bisp Pedher j Vestrårs

Wår etc Wij haffue bespoort käre bisp peder huruledis i haffue vthscriffuit kring om alt Vesterårs sticht itt breff med monga punctar och articlar som i Vpsala skulle warit beslutne och befalte aff oss i thet möthe som wij ther hade widh xx:de dagh Jull nest förledhen, ther doch huarken i eller noghen annen finge befalning slike stycker vth scriffua till then meneman, aff huilko the fåå tilfelle till onyttugt taall, ther the till ewentyrs förre jntedt wiste om tala, wäll är santt att wår mening och sinne war att Clärkenar skulle wårdit vnderuiste i theras prestemoott, och huar man thet helst kunde bekomma, att huar the sliike taall och skrij förnummo aff theras almoge, motte the thå wetha hurw the best samma onyttuga taall och roop mota skulle, Men jcke war meningen eller befalninghen sliika stycker vtscriffua till then meneman, besynnerliga med så fögha skääll och lithen förnufft så som thenne eder breff vthscriffuin äro, huilke och monge stycke jnneholla the wij jngalunda samtykt haffua, och the ther fast nedherslå Vesterårs Recess . then aff Rikisins rådh . hela adlen . och then meneman är beleffuat och besegltt, och på nytt i Strengnäss samfelt warith, huadan i thenne öffwerdådughet haffue . wij jcke kunne wetha, kan wäll henda att eder simpelhett haffwer her mykit i wåldit,

som wij och förnimme att thet samma mykit wålder. att thet regimente som i föra . går jntit wäll till . vtan är skadheligit, huarföre wij och tilförenna lettade eder aff then twngan, och befalte Dekenen att han thet mest sköta skulle, endoch wij i wåras befalte thet eder jgen . i förhoop . att edert regimente skulle bätre wordit, Så förnimme wij doch jngen förbätring ther vtinnan, vtan heller förwerringh, therföre wilie wij att i epter thenna dagh jngen merkelig breff vtscriffua . eller noghon merkelig handill på slåå i bisps regimentet, eller förläna någhon geld, med mindre thet skeer med för:da Dekenens rådh och samtyckio, Och epter i alt förwijdt streke thet wilkor i finge aff oss i Vpsala såsom aff för:de eder vthscriffna breffue wäll förmerkias kan, wilie wij förtenchte wara om en annan handill göran-dis med eder, ther förinnan att någhon ny rentte jngåår till bisps bårditt, och kan thå henda att j skole fåå mindre wilkor än i nw haffue Gudh eder etc aff Stocholm Dominica Letære Anno 30

Stockholm den 27 Mars.

Konungen underrättar erkedjeknen i Vesterås, hr Nils Andreæ, om den bestämmelse han, med anledning af biskop Peders oförståndiga regemente, i afseende på stiftets styrelse fastställt, och befaller hr Nils att ej låta biskopen för mycket råda.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 163. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 321, och Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 164, n:o 444.

Till Her Nils Deken i Westerars

Wår etc Kære her Niels wij haffue förståndit att bisp peder haffwer emellanått monge onyttug stycke förhender ther han thet bekomma kan, Och i bland annat haffwer han vtscriffuit någhon breff kring om alt stichtedt om monge stycker som i Vpsale skulle warith

aff oss beleffuade i thet möthe som ther war widh xx:de dagh Jull nest förledhen, ther wij doch jntit stå honum till om, och haffue thet ey heller så beleffuat eller befaledt vth att scriffua, och kunne jcke heller troo att sliike hans oförnufftuga scriffuilsze äro vthgongen med edert rådh, huarföre wij och nw scriffue honum till wår mening ther om, som i finnandis wordhen i copierne the i Joen scriffuares breff jnnelucta äro bådhe huad han vtscriffuit hade, så och thet wij nw scriffue honum till, att j måghe wetha wårt sinne och wilia ther om, ther i och måghe eder epter retta, och trädher in i regimentit med honum, epter som i förnimme att wij honum tilscriffuit haffua, och lather honum jcke alt förmykit rådha . epter han jcke bätre regimente föra kan, Gudh eder Aff Stocholm Dominica Letare,

Stockholm den 27 Mars.

Till Joen Scriffuare på Vesterås slott, att hafva tillsyn öfver biskop Peders åtgärder, och att visa erkedjeknen de nu sända afskrifterna af biskopens cirkulär och konungens bref till honom.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 163.

Til Joen scriffuare på Vesterårs

Wår etc weett Joen att oss är förekommedt huruledis bisp peder haffwer monge selsyn stycke förhender. som fögho bestondelige äro, och i bland annat haffue wij spoort huruledis han haffwer någhon breff vtscriffuit till then meneman kring om alt stichtedt med monga punctar och articlar som skulle haffua warith aff oss beleffuadhe i Vpsala, ther om wij doch honum jntit tilstå, och achte jcke heller så vpbära thet aff honum förgilt, huarföre wij och nw scriffue honum till /: Är

wår wilie att tw haffwer öghatt vppå brädhitt med honum, att man kunde ytermera komma vnder wädhritt med honum huad han haffwer förhender, som wij höre. han haffwer jcke fördragh sin gambla stycker huar han kan bekommat, Och må tw lata dekennen see för:da copier . att han och må wetha huad på färde är . och huad wårt sinne och wilie är i thetta ärende, wij och så scriffue honum nw till huar han sig skall epter retta, Och att han åther trädhe in i regimentet med för:de bisp peder . och jcke alt lata honum regera epter sitt flåkota sinne /: Wår wilia såsom tw finnandis warder i Copierne her jnnelucta, bådhe thet han vtscriffuit haffwer . så och thet wij nw scriffue honum till, Gudh tig etc Aff Stocholm Dominica Letare,

Stockholm den 27 Mars.

Intyg om den slagtarne i Stockholm gifna rättigheten att på landet, intill två mil nära Upsala och Nyköping, uppköpa boskap.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol.°163 v.

Anno etc Mdxxx om midfaste tidh när wår käriste Nadigiste herre war personlige stad på Hans Nådis slott Stocholm . wåre alle kötmongare i för:ne Stocholms stadh begärendis hans Nådis opne breff så lydandis. att the motte frij och obehindrat, eller och theris drengiar, fara vth omkring för:da Stocholm på twå milor när Vpsala och Nyköping . köpandis sigh til gode och staden til vppehelle . oxar . fåår och lamb aff bönderna huar the them bekomma kunne och wår N H fogtar skulle them jnted hinder göre på then boskap the til hopa sanckandis worde . huilkit breff the och huar före sig sielff finge . Med så skääll att the alle samfellelige effter theris eghit tilbudh . skole årliga therföre giffua

Hans Nade halfft annat skippundh talgh til the tw skippundh som the Hans Nåde tilförende årliga plegha vtgiffua i tomptöre för theras Slachtara bodhar

Stockholm den 27 Mars.

Till utvalde biskopen i Linköping om hans tvist med fogden Anders Vestgöte, Bro gård, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 163 v.

Ad Electum Linkopensem

Wår etc Som i scriffue her Electe om then tuiffuelsmåll som är emellan eder och wår fogte Anderss wesgöte om proueste dömmes tilföringar etc Så förmodhe wij icke att han gör eder någitt förhinder på tienden eller edre kyrkior som vnder prouestedömett liggia och haffue nw scriffuit honum til att om han thet gör skall han haffua thet fördragh, men att han befattar sig med bisps sakene i stadhen ther giffue wij honum ingen orätt medt. effter Vesterårs Recess thet wäl med giffwer, vtan ther emott finnes någit besynnerligit priuilegiar(!) sedan aff oss giffuit, thet wij doch icke förmodhe att med eder skeedt är, Och såsom i scriffue om Broo gård etc Så kunne i wäl förmerkia att wij jcke så hastugt kunne driffua peder knutson i frå hans sädh. och besynnerliga förre än wij någhor annerstadz haffue föruijst honum. ther han kunne få någit jgen och bliffua vtan skadha, Therföre haffue wij nw scriffuit honum til och nämpdt honum några byar före ther han må bidias en vtaff. och i sedan måghe trädha latha i Broo, Eder her med gudh befalendis

Jtem ladis en kalff vtj thetta nest för:na breff til Electum i Linköping så lydandis Käre her Electe är oss vnderuist att en klerk i edert sticht widh nampn her Oleff i quillinge emellan wika. haffwer latedt sigh

höra att han oss fögha gott vnnar och haffwer slagitt i frå sig wår borgelegisswen som til honum inlagd war, Är wår wilie atj ther om wele ransaka latha och huar han i then motten brutzligen finnes atj thå lathe honum tilbörliga straffat bliffua, så frampt attuj jcke sielffue skole nödgas til att straffa honum

Stockholm den 27 Mars.

Till Peder Knutsson på Bro, att han måste lemna Bro gård till biskopen i Linköping, men får i stället välja en af tre föreslagna byar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 164.

Wår etc weeth peder knutson att wij jcke wäl kunne vnduika att her Electus i Linköpingh jw skal haffua Broo gård epter then handill oss emellan giord war i vpsala thå han thet Embethe på sig annamade Doch är jcke wårt sinne att tu skalt för then skull aldeles förgäten bliffua eller i skadhanom sitia, therföre giffue wij tig i sköön om thenna tre byiar Ledhaberg Forsa och Torpa . att tu måå en aff them få i then stadhen för Broo huilkin tig synes så att[ock?] bliffwer widh then sädhen som tw nu såth haffwer, och her Electus ther begynnar trädha för sig, och får sedan gården jn i sin tidh Gudh tig etc

(Stockholm) den 3 April.

Utdrag af qvitto- och fogdebref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 255.

Dominica Passionis

Item fik her peder algotj en recognicion på xvij^{c} mark som kommo frå myntedh i Vesterårs, och teslikis

på itt hundrade tretiyo en mark maltt peninge, thetta för:na haffwer her påwell vpburit

Item fik Oleff scriffuare en hugwt Quittancia för all then deell han vpburidt och vtgiffuit hadhe sedan han först fik wår Nåd:te herris befalning på Läcköö Lindholmen och Skoffteby . och till tess han bleff vtaff medt samma befalning

Item fik samma Oleff scriffware itt fogte breff på Vpsala gård medt the landboor Och häreden ther vnder liggia som . ära . Vlråker Bälingh Rasboo och Vaxall herede

Jtem Brand scriffuare

(Stockholm) den 5 April.

Utdrag af qvittobref för Peder Joannis och Swen Scriffuare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 255 v.

Tiesdaghen nest före palmesonedagh

Jtem fik her Peder Joannis sölffköparen på Salebergit en Quittancia att han haffwer nw giort en klar redelig Rekänskap för alt thet han haffwer vpburit sedan han i fiord vm tiugunde dagx tidh giorde V: N: H: Räkenskap i Eneköping . så att han haffwer leffuereratt i frå sig sölff för alla the vpbyrd han hafft haffuer både peninger och bly . så när som hundrade tretijio halff femte mark them han inne med sig beholler til neste Räkenskap

Jtem Swen scriffuare en Recognicion att V N H haffwer vpburith aff honum genom hans Nadis scriffuere Clemett Hansson ij° xxxviij mark Danska them han vpburith hade för V N H Herres affrad aff hans Nadis egna landboor i Östergötland och ägher han göra redho för för:na peninga i nesta Räkänskap

Stockholm den 10 April.

Konungens framställningar till rikets råd angående åtskilliga riksvårdande ärenden.

Efter Hogenschild Bielkes afskriftsbok, vanligen kallad »Gröna boken», i Upsala univ. bibl. handskriftssamling, 2: 488, 489.

Tesse Epter:na Framsätninger Begärer Högmächtige Furste, och Herre, Her Göstaff med gudz nådhe Sueriges och Göttes etc: Konung, wår Käreste nåd:te herre, att dhe godhe männ hans Nåds och Sueriges Riches rådh nw församblede j Stocholm, betrachte och öfuerwäge welle, Och wette hans nåde dher på ett godtt Råd och Suar, Huad dem szynnes Rikedt bästh och Nytugst wara, etc Anno domini mdxxx feria dominica palmarum

Först tuifler Kon:ge M:tt Wår Käriste Nådigiste herre innthet att i godhe menn alle Swerigis riches rådh, granneliga nog wette, Huad skada och hoffmod dhe af Lybko, nw i Forlidnna Sommer hafue giordt hans Nådhe och Sueriges riche, icke alleneste, att dhe hafua Så wälleliga anntasted hans nådis Godz szom h: n: der liggiandis hade, vtann och wele förhålda hans N: och Sueriges Riche dhe pannttthe bref, Som dhe af h: N: och Sueriges rådh hafue, på denn betalning, Och gifwe dhe icke annerlunda sachenna före, änn att dhe schulle hafue tagit siig sliigtt vbestånd på, emoth h: N: enkannerliga för det, dhe icke skulle hafwa fått her af richedt deres fulla betalninng, dhett dhe dog med ingenn skäll bewisza kunndhe, hanns N: hafuer her tillstædhe deris ägnna öfuergefuen Register och Rækenskap, och hafuer lathedt öfuerleggia och rannsacha dem thill dett yttersta, och befinnes ey annerlunndha, änn dhe hafue fått deris Redheliga betalning öfuer och icke fått(!), ja thill ettliche tuszannde march vtöfuer, szom i godhe

män af rådit, som tilstädes wåre i Calmerna nog förnumme, af denn handling som hendrich Nyebur hade hafft med de Lybische, och dhe bref, Som hann då hans N. skijchade thilhånnde, och huar i godhe männ, welle gifue edher desz Stunnder, dhå såghe Kon: M:tt wår Käriste Nådigiste herre det gernna, atti welle edher emellenn änn nw ransacha och öfuerwäga samme Rekenskaper, Szå kunne i dhå sielfwe höra, och see huru dher vm hafuer sig, Menn hans N: förnimmer wäll, att denn betallning hafuer icke allennest waridt vrsachen thill deres företagannde vbestånd, vthann det hafuer waredt mere rothenn dher till, att hans N: icke wille falle inn i denn feigde med dem emoth Keyserlige Maiestät och hans M:tz Lannd och vnndersåther, dett hanns N: icke heller wäll hadhe stått tilgörenndes, Som Huar förståndig mann, wäll sielf besinna Kann, Och efter dhe Lybiske icke finnge i dhen måtten främiett Sinn wilie, och drage hans N: och Sueriges Riche, i Slichtt Obestånd, Och huad Feigde dem Sielfwe helst lyst hadhe, (:Som dhe altidh tilförenndhe giordt hafue) derföre ähre dhe wordnne h: N: så hedske och wrede, att dhe icke wethe, huadh dhe welle bedrifue moth hanns nådhe,

Szå hoppes och Hanns N: högmechtigheett, att hanns N icke allennest på sinn egen personns wegnne, är kommin i sliicht buller medh dem, vtann för menige Richsens wälfärdh skuldh, på dhett hanns N: wille försuara denn Rätt som Richet kunde hafwe medh dem, och icke lathe så öfuer pucha seg, och lata dem hafua allena all fördelenn borthe, her aff landett, som dhe wanne äre, Och för den skuld begärer hans N: alles eders godhe Rådh och mening til att wetta, Huru h: N: skulle bäst tage dhenne sachenn före emoth dhe lybische, eller Huadh rådh äller lempe bästh skulle finnes, thill att försuara h: N: och Richsenns rett medh,

Och enndåg hanns nådhe ganske förseer seg till, att denn dhell som i h: nådhe låfuedt och tilsagdt hafue, Dåg tyches hanns nådhe att i godhe männ tage dhette äranndhe enndeles för lätteliga före, Besynnerlige efter dett dhe godhe men som wåre hosz h: N: i nyköping, och desligest i Calmernna, låfuadhe och tilsadhe h: N: att dhe wille Rådslå j dhette ärannde, och wetha h: N: herwdinnen itt godtt rådh och Swar, dher hans N: dog innthedt sedhenn förnummet hafuer, vthann är så blefuet beståenndes, Desligest blef och Samme tiidh sagdt och belefwedt, att i godhe män skulle och tenncha thill, att berusta edher både thill lanndh och vattnn, med skipp, Folch, Bysser och wärier, och Komme hans N: thil vndsettning Huar så behöfues, dher h: N: icke heller någedt thill änn nw förnummit hafuer, derföre begärer h: N: att i godhemänn wille dher vm wara förtennchte, och wette hans N: på desse arthichler jtt godtt Suar, Huar hans N: Sig efter Retta och der till förlata skall.

Dhernnest begärer hanns Nådhes högmechtigheet vette af edher godhe men, huruledes i äre thillsinnes vm vesterås Recess och Ordinantia eller vm samme Recess i alla sinna punchter och artichler skall blifua vedh macht ståndandes, efther som Richsenns Rådz breff dher på vthgifuedt, och sedenn denn Ratification der om blifuedt uprettedt i strenngnes innehåller, hans nådhe tycher att samme Recess blifuer innthet hollenn, utann öfuerträdt fast udi alle måtte, besynnerligen att huar i sinn stadh rycher och Rapper udaf Kircher, Kloster, prebend, prestebolenn, Huad dell mere godz eller annedt dher unnder ligger, dher enn part dhå gannske lithenn eller och tillefuentyrs alzinngenn rätt thill hafua, dett Recessen icke heller med gifuer, derföre befråger h. n. edher godhe men, om dher icke skulle fölie godt skäll medt att denn dher hafuer tagedt

eller tillegnedt sig någett emoth Recessenn dher hann ingenn rätt thill hafuer (:vari mere hans nådhe eller någenn annen:) vm hann icke må gifue dhett tilbache igenn, och sedann gå dher vm som lagenn medgifuer, eller huad edher godhe menn synness dher vm lichast vara, Och efther Huar i sinn stadh tager fast i denn måtten thill, komber stordt rop och rychte iblandh denn mene mann, så att h. n. vill tage alt sammans ifrå kyrckiornne och leggia alle prestebolenn ödhe, dett dåg icke hans nådes mening ähr / Och vella nu för dhenn skuldh Varkenn enn eller annan Snart settie deris barnn thill schola, Huad nytta och gagnn vill dher eftter fölie, gifuer hans n. edher godhe menn thett själfve att Besinna,

Sammalunda gifuer Kon: M:tt vår n. Herre idher godhe men tilkenna huruledes h. N. städhes får klagemåll af hans N:s undersåther, både på landzbygdenn och i Kiöpstedhernne, vm denn öfverpasselig schiutzfärdher som de blifva betvinngadhe thill att göre / Ty hvar och enn som far vm landhet (:gudh gifve hvem hann tilhörer:) dhå skiuther hann sig ju inn på hans nådhe och pucker och tvinger så stachars bonndhann, att skam är ått, dher udåf hans N. får ett ondt rop och rychte utöfver huffvudet, Enndåg h. N:s folch dett icke göre, dher hans nådhe hafver nog varnat sinne svenner före, Lichvell skall hans nådhe sådannt umgella, licha som h. N:s folk skulle göra all denn skalcheett som skier i landett, derföre begierer hans Nådhe, att i godhe menn bådhe innann Rådh och uthann, velle hålla deris svenner dher thill, att dhe sådanne öfvervåld hoss bönndhernne afstilla vele, och skiutha sig thill ingen annen, änn thill dhenn godhe mann hann tiennar, Och vm dher icke blifver lagdt böther på, Befråger hans nådhe um det icke skulle vare tilbörligt att um någon dher medh beslåes kunn-

dhe, som så öfverfaller bönndernna, att han måtte ju derföre tilbörlige straffedt blifua.

Ytterligare godhe männ, som edher allom uthann tvifvell väll viterliget ähr, för hvad sacher och mishandell skuldh som desse Bergzmenn äre her fångenne och insatte på Ståcholms Slåth, hvilchett at förtelie för edher tyches hans N. icke behöffves / Så efther dhet i midhell tidh sedhenn dhe fongnne blefve, äre ingenn sådanne allmennelige herremöthe skedde, Icke heller läglighetenn sijgh så begifver att, h. N. kunndhe sliche ärannder att förenda(!) / och icke heller stodh hans Nåde väll tilgörandes att lata någenn straffa thill lifvedt, medh mindre hans Nådhe hadhe enn dom för sig, derföre begärer hans N. att i godhe men velle tage samme ärannder i Retta, medh Bergmennen och seye hanns nådhe dher enn dom udaf på dhem eller om i beträste att seije dhem frij för deris halss, att hanns N. dåg måtte her om komme till enn Enndelig Ennda/

Stockholm den 10 April.

Rådets svar på konungens förestående framsättningar.

Efter Hog. Bielkes afskriftsbok (»Gröna Boken») i Upsala univ.-bibl. 2: 489 o. f.

Swar vppå dhe framsettninger szom Högmectig:te Furste och herre, Her Gustaf med gudz nådhe Sueriges och Göttes etc Konung wår Käriste Nådig:te herre, dhe goda Menn sijns nådes och Richsenns Rådz rådh, szom nw her i Stocholm försambladhe ähre föregifwedt hafuer,

Till dett första, om dett obeståndd som dhe Lybische hafue tagedt sig före emoth hans Nådhe och Richedt, Suare dhe godhe män så, att dhe aldrig hade dett så fulkommeliga förstådtt tilförennde, att dhe Ly-

bische så oredeliga hanndlett hadhe, med deris Rechennskap Emoth h. N. och richedt, som dhe der i Calmernne tilstädes wore, der förnumme af Henndrich Nijburs schrifuelsze, och dhe nw alle her i Stocholm dett ytterligare af Rechennskapenn förnumith hafua, att h. N. iw hafuer godh rådh att tala dher vppå, Dog på dhett hans nådhes sach och rätt kann warda desto bättre och förszwarligare, Huar dett komber inn för herrer och furster, synntes dhe godhe männ på hans nådz behagh, änn nw rådeligitt wara, att h. N. budhe dhe Lybische thill, att dhe göre h. N. och richenna enn godh Redhelig Rechennskap, genum deres fulmyndige, Möthenndes hans N. eller hanns nådes fulmectige j Calmernne eller Huar h. N. tyches, Menn Huar dhe Lybische dett iche vnndergå wille, motte besinnes om dhå iche skulle Rådheligitt ware, Huar hanns nådhe så techies, att dett gåfues inn vppå några anndra herrer och furster, som dher wdinnen hanndle kunnde, Men Huar dhe Lybische eij heller så wille latha seija sig medh skiell och Redheligheett, vthann stå stifue, och wilia feigdhe inn vppå h. N. och rijchedt, dhå wilia dhe godhe männ medh lif och machtt tilhielpa, att affweria szådanna deris onnda wilia och wpsått, efther deris yterste förmåge,

Till dett anndra, dhett h. N. tycher, att dhe godhe männ tage denna sach så letteliga före, besynnerliga efther dhett, dhe godhe menn som i Nyköpinng och Calmarnne tilstädes wåre hoss hanns nådhe, lofuadhe wth, att dhe wille Rådslå i detta äranndhe, och wetta h. N. dher ett suar vppå, Huilchett h. N. sedann inthet förnumith hafuer, etc Swara dhe godhe männ som wåre medh h. N. j Nyköpinng och Kalmarnne så thill, att dhe på denn tidh öfuerwoghe dhetta ärannde efther deris betzsta förstånnd, och efther som läglighetenn dhå tilsadhe, och gofue hans N. deris sinne och rådh

skrifteligenn tilkenne, dett h. N:s egenn skrifuare wptechnnadhe, och äre änn nw wäll samme skrifter tilstädes, Menn dett h. N. föregifuer att dhe der wåre tilstädes j Calmere, skulle wtlåfua att berusta sig medh skipp, Byssor och wärier etc Bekenna dhe wäll sig sagtt hafua, att Huar dhe anndre godhe menn i rådett szom dhå iche tilstädes wåre, wille och tennchia dher thill, wille dhe iche stå tilbacha medh deris partt, Szå tache dhe nw alle hans nådes högmechtigheett Ödmiucheliga, för denn förläning och hielp szom dhe hafue af hanns nådhe, wilianndes dett altidh förtienne med Lijff och machtt efther deris yttersthe formoge, och håppes dhe godhe männ att h. N. iw wäll wedt Huadh som Huar af sinn förläning Förmå kann, dher någer finnes som iche giordhe fyllest För sinn förläningh, må h. N. gifua honom dett tilkenna, att hann gör fyllest, Menn thill nogenn berustning med skip bysser och wärier beträsthe dhe godhe männ sig iche thill, Huar h. N. will hafua dem medh deris karle thill watnn eller lanndh, wilia dhe altidh wara h. N. reedhe,

Till dett tridie, dher h. N. Föregifuer vm Westerås Recess och Ordinantie om denn skall hålles eller eij etc Swara dhe godhe männ, att dhem eij står annedt tillgöranndes, änn att hålle dett widt machtt, som så almenneliga hafuer wordett belefwedt och ratificerett, Och huad som kann finnes wara giordt emoth Recessenn, Kunndhe dhe wäll lidhatt, och see dett gernna, att dett warder rettadt, Och denn der finnes hafua någedt tagitt i frå kirkior och Clöster emoth recessenn, hann må wäll latha komma dett tilbacha igenn, Menn att skolernne warda platt förlagde Rikenne till enn dropelig och obothelig skadha, dett är för ögonenn, Och Huadh Rådh der emoth finnes skall, synnes dhe godhe männ skolle behöffues att hanndle dher vm med Bisperne, Huadh dhe godhe menn der tilhielpa kunndhe,

att skolernne blifua widt machtt, wilia dhe gernne göra, Bidienndes h. N. wille latha så bestellatt, att skolamästernne måthe få deris redeliga vphälle,

Till dett fierdhe vm dhe månnge skiutz färdher dher almogenn warder betunngatt medh, Suara dhe godhe männ, att dee see dett gernna, att dett må warda Rannsachatt vm, hoo dhe ära som fara om lanndhett och skiutha seg uppå hans nådhe, och att dhe som her vdinnan mishandle, må warda tilbörliga straffadhe, Ehuem dhe tilhöra, Och begära dhe godhe männ Ödmiucheliga af h. N., att Dheris lanndbor må Niutha dett szom af åldher waredt hafuer med skiutzfärdher dher h. N. reszer sijelf igenum lanndett, eller dher h. N. nogenn ägen försla hafuer då förhånndene, seije dhe innthet emoth, att dhe iw må göra då h. N. skiutz färder som andre, . .

Til dhett ytterste, om dhe Bärgmänn szom h. N. hafuer ij fänngzle seija dhe godhe männ szeg wilia medh anndra godhe männ gernna förhöra deris Sach, när h. N. tächies latha koma dem i Rettenn, och seija der vm efther deris ytterste förstånnd, szom gudh dem gifuedt hafuer, Szå äre och dhe godhe männ bönnfellige till h. N. att h. N. wille tillata, att dhe måtte beställa sig ena godh mann szom wåre altidh jnne på rådhett med dem, och technnade wpp, Huad som belefuadt och samtychtt wordhe, och hölle dher Register vppå, som altidh i förtidhenn waridtt hafuer,

Deslig:te och som h. N. hafuer sagtt dhem thill, att dhe som warda förskiichade j Richsenns werff och ärennde wttriches, skola fara på deris egenn kåst och tärinng, är dhe godhe mens ödmiuchelige bönn och begären, att h. N. wille i denne motthenn Ramme deris bästha och iche leggie dem mere vppå, änn dhe förmå att göra, och *) tilförrnne seedh och bruk warith hauer *) Så bedie dhe och Ödmiucheliga att h. N. iche

*) »och - - hauer» senare tillagdt af Hogensch. Bielke.

wille wennda dem desse deris swar och begärenn i någenn måtte till ogonst och owilie,

Den 13 April.

Qvittobref för Jakob Vestgöte.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 255 v.

Odensdaghen nest effter palmesundagh

Jtem Jacob wesgöte en recognition att V N H haffwer genom sin Camererar her påuell joannis vpburith vtaff hans Karll benempd Marcus v^{c} xx mark ortuge skattepeninga aff Angermannaland

Stockholm den 16 April.

Till grefve Johan af Hoya och hr Erik Fleming i Finland, att förbudet mot handeln på Reval skall iakttagas.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 164. — Förut tryckt af Arvidss., Hdl. t. Finl. hist. 5: 254.

Edle wälbördug herre Her Johan Greffue til Höien Brockenhuszen etc och höwidzman på wiborgh . wår käre Swågher gunstelighenn

Wår synnerlig gunst och kärlig helsze altiid tilförende etc Käre her Swågher Förmodher oss att eder wäl förtencker huruledis wij haffue förbudit then seglasz til Räffle att jngen skal segla til them til tess att the komma och bekenna sig emote oss och wåre vndersåter vm then dell wij med them haffue vtestondandis ther the sig och sielffue til förplictedt haffue nw i höstes med theras [budh?] och borgare Hanss sack etc Så haffue wij doch nw förnummedt att endels monge vtaff bönderne vtj Viborgx lään segla tiidt jnted achtendis thet förbudh som wij ther vm giort haffue och före them all then dell i hender som them behoff göris . ther

aff the Räffuilske ytermera ilherske worde emote oss än ödmiwchte och andre flere wåre vndersåte ther i Finland wele och så söke ther med theris näring genom samma seglatie Huarföre vppå thet att wårt förbudh måg widh magte holles någit starkare än thet her til giort är Är wår wilie och begären atj wele lathe achte på them som sådana seglasz bruka . förtagandis them thet thet betsta i kunne . besynnerliga jnd til tesz atuj förnimmandis wårde nw i tesse wår vm the komme wele såsom sagt är och försona sig medt oss och wåre vndersåther . therutinnan i göre oss til wilie Gudh eder etc Aff Stocholm Lögerdagen nest före påskedagh

Item samma tiidh skreffz her Erik Flämingh til endels widh nest för:na sinne vm then Räffuilszke seglaszen

(Stockholm) den 16 April.

Qvittobref för Birger Nielsson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 255 v.

Påska affton

Jtem her Birge nielson en Quittancia att wår Nad:te [H] haffwer vpburith aff honum genom för:ne her påuell ij^{c} xiiij [213½] mark och iij öre ortuger för heredzfodringhen som full i Vestergötland och Närike Anno 1529

Stockholm den 18 April.

Till electus i Skara, mester Sven att ransaka om hr Marcus i Frössberg, hvilken uppviglat allmogen till ohörsamhet.

Efter orig. på papper i kongl. Riks-Archivet.

Gotstaff mett guds nade Sweriges oc Gotes etc konung

War synnerlige gunst tilförende etc kere her Electe Wij haffue forstondit aff wor fodermarsk her

Birge Nilson at her Marcus i Fröszberg haffuer på nyes igen latidt bemerke sin godhwilia emot oss j så motte at han haffuer giordt bönderne j sijtt geld genstörtige oc owillige til at föra wort Harnisk hijtt offuer Tiiffuedhenn mett flere Dandemen ther i Wadzbo, ther aff the andre sokner ther wm kring endels fortungade bliffuo, for the andres olydno skul . Är för then skul wor wilie atj ther om ransake wele, oc hwar for:de her Marcus i then motten brotzlig finnes, atj thå lathe honom tilbörlige straffat bliffua, Och wele haffua acht vppaa slike sellar som oss så stedze wele wara vnder öghonen . oc icke wara för mykit flather för them siandes genom finger mett them ther the brotzlige finnes i slike oc andra saker . så frampt wij icke nödhas sielffue til at straffe them Gud eder her mett befalendis Aff wort Slott Stocholm jn vigilia Pasche Anno etc mdxxx vnder wort Secret

Utanskriften: Oss Elskelige wördelige man mester Swenn . met guds nade . Electo til Scara . gunsteligen

Den 20 April.

Utdrag af qvittobref till Gudmund Persson och fogden Henrik Pedersson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 255 v.

Fierde dagh påska

Jtem Gudmund person en recognicion på vj löduge mark iiij lodh sölff och iij^{c} xlvj [346] mark danske som han vpburith hade aff the bönder som slåghe Godfrid swre i hiell, Re: her påwell Joannis

Jtem Henrik pederson fogte öffwer Mester Jörenss landboor . en recognicion att vår Nad:e herre haffwer vpburith aff honum genom för:ne her påwell x^{c} v [1004½] mark ortuge för affradz korn som han solth haffwer

her i vplandh, xxxjx mark danska för Malth som faller i Småland och han ther solth haffwer, xviij mark ortuge och iij öre gingerdz peninge aff landbönderne

Stockholm den 21 April.

Till socknemännen i Delsbo om kyrkoherdetillsättningen derstädes.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 164 v.

Till soknemennena I Dilsbo

Wij etc Helsze eder dandemen soknamennena i Dilsbo Kärliga medt gudh etc Käre wenner wij finge nw eder scriffuilsze medt tesse twå aff eders Soken i huilke i giffue til kenne att her påwell skulle wara när eder jnsatt för kyrkieherre epter wår befalning, och therföre begäre i atj honum måghe beholla, Så förmode wij atj dandemen wäl förnwmmen aff the sedhermera scriffuilszen som i fingo i frå wåra befalningxmen i vpsala att the hade warith ther alt för hastuge medt och giffuit her påwell gellett oss oåtspordht . ther jw nogh aff merkias kan att the icke ther till hade wår besynnerlig befalning . ee hurw som helst the vtj theras första breff scriffuit haffua thet i och så wäll hadhen mott förmerkt ther aff atuj vndte geldett enom androm, huilkit wij jcke giort hade vm wår befalning hade warith vm her påwell, hade wij för then skuld jcke förmodhit atj skulle sagt honum neij som medt wårt wisso breff kom til eder, epter thet eder jcke owitterligit [war] att aff Rikisins Rådh och then meneman beleffuat och samtykt wart först i Vesterårs sedan nw senast i Strengness herredagh atuj i tesse så wäl som i alle andra saker skaffa haffuä, Doch epter i så mykit falle epter her påwell eder til kyrkieherre mene wij tilbörligit wara att han ther vm söker hiidt til oss och segher

oss någit gott til för än wij giffue honum wora samtycke ther til, mest för thy att oss är fögha redelighet Mederfaren aff somliga presterna ther i landit och haffue wij för then skuld god rätt til att åtsporde warde hoo ther för kyrkieherrer setias skole och wetha oss medt them förwaradhe, Aff Stocholm torsdagen nest epter påske

Stockholm den 22 April.

Benådningsbref för Godfrid Sures mördare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 164 v.

Sådant Wenskapz breff finge the bönder som slåge Godfrid swre j hiell

Wij etc Göre witterligit atuj aff synnerlig gunst och nade haffue öffwerseett medt thenne breffuisare . joen habbardson . joen i vlffztorp . Harald i Fiskeby . trotte i Swanszrum . peder joensson i vittisby . och peder trotteson i Folkare medt theras tilhengiare flere boendis vtj Småland och Vestra häredhe för thet mord och mandrap som the bedriffue jnd vppå wår fogte Godfridt Swre i Nydala clöster Arom etc mdxxix . Effter thet att the medt oss ther vm i minne warith haffua och försonatt then sak som oss til kommer . och giffuit them wår fulkomlige wilie och wenskap jgen then the förwerkatt hade, Huarföre biude wij alle som för wår skull wela och skola göra och latha besynnerliga wora fogtar och Embitzmen att the för:ne bönder jntedt pwll eller platzen göre vm thenne sak som oss på Cronone wegna til kommer för för:ne Mord och Mandrap i någhen motte Tess til wisso etc, Giffuit på Stocholm Fredagen epter påska Anno etc 1530

Stockholm den 22 April.

Till allmogen i Viken, om de mord och andra våldsamheter, som der föröfvats på några af konungens embetsmän och tjenare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 165.

Till Almoghen I Wiken

Wij etc Helsze eder dandemen alle som byggia och boo i Wiken kerliga medt gudh etc Käre wenner oss är förekommedt att några hoss eder haffwa satt sig vp emott wåra Embitzmen och tiänara somliga i hiäll slagit och somliga gripett . Förwndrar oss jcke litedt att sådana angrip skeer jn på wåra tiänare oss oförwaradhe, wij hade förmodett atj skulle jw tilförenne giffuit oss til kenne antigen en brist eller annen såsom i hade hafft emott wora tiänare Som i sielffue wäl wethe att när som några vtaff eder haffua warith för oss medt någhen clagemåll vm nogra brister haffue wij them tilbörliga botha latedt, thet och nw hade boortt sig förra än sådant angrip skulle giordz och som wij höra . gånga the skalkar som thet begynte än nw i skogh och skiull ther hoss eder, thet oss endels förtycker Försee wij oss doch att sådant jcke skeedt är aff eder allom eller medt alles eders samtyckie . vtan sättie än nw then troen til eder atj bliffue widh thet huldscap troskap och mandskap som i oss loffuat och tilsagt haffue såsom dandemen bör att göra, och atj wele hielpe til att the som sliikt obestånd företagit haffua motte bliffua straffade och jcke hysas eller hemas ther ibland eder, Finnes någhen brist på färde medt wåra Embitzmen och tiänare att the en eller annen oförrettadt eller olagliga betwngatt haffue . wele wij ther tilbörliga vtöffwer straffa latha när i wele giffua oss thet til kenne . och i

alla motte rame edert besta huar wij kunne Eder her medt etc Aff wårt slott Stocholm Fredaghen nest effter påske Anno etc mdxxx/

Stockholm den 22 April.

Till fogden Herman Matzson i Viken om böndernes oro och anfall på konungens tjenare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 165 v.

Till Herman Matzson

Wår etc wij haffue förnummedt vtaff thin scriffuilsze Herman huruledis en partt aff bönderne ther i Wiken haffua begynt itt buller och slagit några aff wåra tienare i hiäll och therutöffwer röffuadt them etc Så förwndra wij jcke litedt huj the tagha sigh sådant buller före effther thed the jntedt haffua giffuit oss anten medt budh eller breff någhen theras brist eller clagemåll emott för:de wåre tiänere eller embitzmen til kenne jw så wäll nw som the tilförende giort haffua . huilkit the doch aff rette hade boortt att göre förre än the någit sådant företagit hade . och huar ther thå jcke sedan hade lagds booth vppå eller straffat wårdet hade thå nogh warith tiidh att sådant bedriffua . Förwndrar oss och så att när tw eller andre wåre troe men ther i wiken förnumme sådana briister wara på färde med wåra tiänare eller embitzmen som wij nw höre huj i oss jcke gåffue ther vm til kenne tilförende, Doch försee wij oss til thet huldskap troskap och manskap som tw och flere wåre tromen ther i wiken oss loffuadt och tilsagt haffue atj samfelleligha wele hiälpa till att aff stilla sådant thet besta i kunne giffuandis almoghen före att huar the hade latedt oss förstå theras briister skulle ther wäll hade bliffuit straffat vtöffwer . Och att tw wilt granneligha bespana huadan sådana

theras angrip haffwer sitt vrsprung, kan henda att några wåra grannar haffua så besteltedt att the medt något sådant wele begynnat . huar så är . få wij thå så haffuatt etc Men huad tw i sanningen förnimmandis warder att tw iw giffwer oss thet oförswmeliga til kenne som wij tro tig till . thet wij tig och altiidh till thet besta betenckie wele Gudh tig etc Aff Stocholm Fredagen nest epter påske

(Stockholm den 22 April.)

Till Jakob Krumme om oroligheterna i Viken och hans återresa dit, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 165 v.

Till Iacob Krwmme

Wår Wij giffue tig till kenne Iacob atuj haffue förnummedt huruledis sedan tw drogh hitt vp . haffwer en part aff bönderne ther i wiken anhäffuet itt perlament och slagit några aff wora tiänare i hiell som tw aff thetta medföliande breff ther om yterligare förfarendis warder . Och wethe wij jcke aff huad vrsack eller tilfelle the sådant företagit haffua emott thet huldskap troskap och manskap the oss loffuat och tilsagt haffue . kan henda att några wåra grannar i Danmark eller Norgie haffua så besteltedt och wele medt något sådant begynnat in vppå wort argista . thet wij doch jcke letteliga troe kunne, Är för then skuld wår wilie att tw oförtöffuat giffwer tig tidt nedh jgen . haffuandis granneliga acht vppå Slottedt att thet bliffwer oss förwaradt och wilt lempeliga handla medt almogan att sådane theras öffwerdådighett aff stilledt bliffwer . görandis them ingen twnga medt gestning eller annat mera än som the aff gammul tidh wane äre . och wilt granneliga bespana huadan sådana theras angrip haffwer

sitt vrsprung giffuandis oss ther om oförsumeliga til kenne huad tw i sanninghen förnimmandis warder

(Stockholm den 22 April.)

Till Severin Kiil om rykten från Danmark och om oroligheterna i Viken, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 166.

Till Sewerin Kiill

Wår etc Wij haffue förnummett aff thin scriffuilsze Sewerin huad ther för tidande på färde är i frå Danmark etc Så tacke wij tig therföre . och wele huad tw yterligare förfarendis warder för wisse tidande antigen i frå Danmark eller annorstadz att tw och så wilt stedze giffua oss ther om til kenne, Ytermera är oss och förekommit att i frå Borneholm skole några wara vtlopne the ther wele jntagha Gotland til Danmark jgen, doch äre wij jcke fulwisse vppå huad ther om santt är . Huad tw ther aff i sanninghene förnimmandis warder wele wij att tw giffwer oss ther om til kenne . och wilt samfelt mett flere godemen ther i grenszen . stedze haffua ögatt på brädhet med wora granner att huar the nägit anlop göra wele hiit jnd på Rikit, atj thå hielpas åth them sådane förtagha . Huar wij och förnimme att the jw endelige nägit vproor her jnd på Rikett anheffua welia . thå moste wij begynna tenckia ther nägit emott jgen vppå wora sidho, och är teslikis wår wilia att tw scriffwer Anderss hansson till att han och på sin sidho haffwer granneliga acht vppå wort besta wäl förwarandis oss Slotedt ee huad vppå komma kan . Ramandis i alle motte wort besta som wij tro tig till Gudh tig etc

Förmodher oss och Sewerin att tig jcke owitterligit är huruledis en part aff bönderne j wiken haffua begynt itt buller och slagit några aff wåra karla i hiel Så wethe

wij jcke alffuarlige huadan thet haffwer sin vrsprung eller och om wora grannar i Danmark eller Norgie haffua thet aff stad kommit på wort argista . är therföre aff nödhen att achta granneliga på skötedt . thet tw med wora befalningxmen på Läckiö och Elffzborgh granneliga achta wilt med flere wora tromen, och huar så behoff giordis atj kunne komma wår befalningxman Jacob krumme til hiälp med någit taall folk så att the slikt företagit hade jcke finge för mykin framgång wetandis i thenne och all motte wort beste som wij tigh vmbetro

(Stockholm den 22 April.)

Bref för Mattis Henriksson om skattefrihet för en gård.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 166.

Jtem fik Mattis henrichson itt opit breff lydandis att han för sin longlige tro tieniste må och skall wara frij i ij år för all skatt som want är vtgå vtaff en hanns gård benempd padhesta liggiandis i Romffertwna sokn

(Stockholm) den 24 April.

Förläningsbref för Erik Larsson på Gladön.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 166.

Dominica Quasimodogenitj

Jtem fik Erik larsson på gladöön itt opit breff att han må niwta och beholla thenna epter:na bönder Nils i liszma och Rauald i ärlingxöö medt alle theris årliga vtskyller som the Cronone plictuge äre vth att göre . Och ther till alle dagxwerken vtaff hela Huddunge sokn . sigh till godo och wår keriste Nad:te herris Sågequærn widh för:na gladem till vppehälle, Medt sådana skääl och wilkor att för:de Erik larsson skall årliga giffua

V: N: H: vtaff för:na Sågequern lxxx tolffter sågebräder och ther til holde henne widh magte

Stockholm den 26 April.

Öppet bref om att Enköpings kloster skall förändras till hospital för spetelska, och att klostrets återstående gods och egendom skall tillhöra samma hospital.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 166 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 323.

Wij Götstaff etc Göre witterligit att såsom aff wort elskelige Rikisins rådh och besynnerliga aff kyrkienes prelater haffwer beleffuat och samtykt warit att Clostren sommestadz ödhe lagde äro . och bönderna fattas som them vppeholla skulle . ther skulle i samma stadhen fatigt siukt folk spitelske och andre vppehollas . Så haffue wij nw epter sådana beleffning skickat att i Eneköpingx closter skall vppehollas itt hospitall för fattiga spitelska . mest för ty att i samma Eneköping haffwer sådana hospital tilförende warith . Endoch thet wart förseett in till Stocholm och förmerke wij doch jcke att bönderne må ther och wäll jnne bliffua the som the fatiges besta wela wetha . och tiggia til theris behoff såsom the tilförende allenast til sitt egit behoff tiigt haffua Och annamme wij teslikis samma spitall medt förstondaren och the fatige som ther kommandis warde och theras landbor, godz och ägodelar och tienistefolk vtj wårt besynnerligit hegn och förswar . Förbiudandis allom them her emot hindra platza eller oförretta i någhon motte, Och wilie wij att the godz gårde och ägho-delar som vnder clostrit leghat haffua the som för vester-års Recess förswaras kunna skole och her epter liggia vnder hospitalit till the siukes besta medt the andra godz som vnder hospitalen aff alder leghat haffwer, Och att ther må tiggias till i Vpsala och Vesterårs

sticht så wiidt som mwnckana tilförende tigt haffua Tess till wisso etc Giffuit på wort slott Stocholm tiesdaghen nest epter dominicam Quasimodogenitj Anno etc Mdxxx

(Stockholm den 26 April.)

Till Måns (Johansson på Kalmar?) att utspana hvad afsigten är med Danskarnes utsändande af krigsskepp.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 166 v.

Wår etc Skalt tw wethe Månss atuj haffue sport att the danske wore Nåbor haffue latedt löpa nogra skep och Jachter vth med nogit krigx folk til Gotland och lathe gå för rychte att the wele sedan in til Rysze råån och tagha vppå ryszerne, Så epter wij jcke wethe huad feydh ryszerne och them emellan ware kan eller och i huad acht och mening the thet giort haffue Är wår wilie att tw haffwer lempelige vtan rop eller anskrij acht vppå brädit ther hoss tig widh siöö sidhen . giffuandis oss til kenne huad tw aff them förnijmmandis warder . wij kunne jcke lettelige tro att thet geller nogerstadz fijnland til Gudh tigh etc

(Stockholm den 26 April?)

Till innebyggarne på Noreberg, Lindesberg och Noraskogaberg, att utgöra sin resterande jernskatt, — till fogdarne i samma bergslag om samma ämne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 166 v., 167. — Förut tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 164, n:o 445.

Till Norebergh Lindisberg Noreskogeberg enskijlt

Wij etc Helsze eder dandemen alle som byggie och boo på .N. bergh kerlige med gudh och wore nade, Käre wenner eder förtencker wäl atuj titt och offta

haffue scriffuit eder til förmanandis om wor Jern skatt atj oss then redelige skulden vtgöre årlige och jcke dragha honum vppå eder oss och Rikene til skade och eder til jcke minne twnge . och atuj haffue för then skuld i fiordh giffuit eder quitt ena merkeliga summa som i oss plictuge wore vppå gamble åtherstädher atj tess bätre och tess lettare skulden kunne göre i frå eder för:de wår och Cronones skatt i Järn och årlige Så förnijmme wij atj göre ther inthet til och leggie föghe på hiertad the wälgerningar wij eder så gunsteliga beteeth haffue besynnerlige medan wij än jnthet haffue fått vth aff för:de skatt och förnijmme atj honum än jnthet haffue samman giort eller vth komma latedt thet oss jcke wäl behagher Huarföre biude wij eder strengelige och förmane atj vtan all lengre fördrögelsze willen ware förtenchte til att lathe oss komme wår skatt till hande, wij haffue honum behoff til att betale the sware Rikisins geldh med som wij nw för hender haffue så frampt i welen göre thet oss liufft är, Huar i thet så jcke görendis worde . nödgas wij til att tencke ther nogit annat til . och kalle til ewentyrs til bake igen then dell wij eder i fiordh fördragit haffue . Lather eder fijnne wäluilioge som i wele sielffue wethe thet eders gagn och beste är Gudh eder alle etc

Jtem skreffz til alle fogter på nesteför:ne bergh enskijlt . att wår keriste Nad:te förwndrar jcke lited huj the legge sig jngen flijt vm att lathe komme Jernskatten vth til att betale Rikisins geldh med etc

(Stockholm den 26 April?)

Till innebyggarne i Öregrund, att de skola flytta derifrån.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 167.

Jtem skreffz itt opit breff til allom them som fiskeriidt bruka och som elles boendis äre på thenne tidh i Öregrwnd vm thet förbudt som V: N: herre haffwer giort effter mene Rikisins rådz samtycke at ther skålle jnge liggere bliffua jcke heller nogra boo ther . och jcke heller nogen köpslagen brukas effter thenne dagh Så haffwer min Ker:te Nad:te herre nw förnummedt att emott samma förbudh bygge och ligge ther monge Biudandis them strengeligen alle att huar i sin stad skynder sig tedan jnnan xiiij dagher aldersenaste nest effter the thetta breff fongit haffua och försee sig vppå en annan stad ther the theras borgareskatt göre kunne eller giort haffue så frampt V N H: jcke skal tenckie ther nogit annat til som H N sin fogte ther vm befaladt haffwer

Gripsholm den 3 Maji.

Instruction för Jakob Krumme rörande åtgärder i Viken.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 167 v.

Aff Gripszholm Helge Korss dagh Inuentionis

Till Jacob Krwmme

Wår etc Som wij screffue tigh til för nogra daghar sedan Jacob att tw skulle giffue tigh nedher til Wiken och stilla thet buller som ther anhäffuet war etc Så är än nw wår endelige wilie att tw wilt Nythia Herman matson och andre flere wåre tromendz rådh och bistond til att stilledt til thet besta, giffuandis them friidh til rette som karlarna sloghe i hiell . och att then sak må

skiwtes jnd för oss then wij och sielffue ranszake wele, Ytermera är och wår wilie att tw far skälige med almogen icke förtwngandis them med nogen olagha betwngan med gestning eller annat ther Norgis lagh jcke med giffua Tesslikis att tw holder Swennerne före som tigh vppå wora wegna fölgachtige äre, epter som vdj thet breff her med fölgher thet wij them tilscriffuit haffue föregiffues att the jcke haffua sigh så med bönderne att bönderne ther aff tilfelle fåå kunna till att dragha sigh ifrå oss, serdelis effter then läglighet på färde är med wåre grannar som städze fara epter att ramme oss then landzordt i från, vtan laghit heller så medan the oss tiäna och wora peninger och Clädhe vpburith haffua att the städsze hylle oss en godh willigh almoge Förseandis oss att tw jcke wilt förswma ther vm flijtelige förarbethe vppaa thine sidhe Gudh tig

(Gripsholm den 3 Maji.)

Till de i Viken förlagde svennerne, huru de skola sig förhålla.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 167 v.

Till Swennerne i Wiken

Wår etc wij haffue förnummidt gode karla huruledis thet vplop är skeedt jnd vppå eder aff nogra bönder ther i Wiken . och att somlige aff eder är i häll slagne och röffuadt clädher och wärior ifrå etc Förwndrar oss jcke litedt aff huad tilfelle sådane vpror foretogs, och kunne wij icke heller lettelige troo att saken skall finnas på edra sidho Doch hurw ther vm är, wele wij doch och höglige förmane eder atj wele wara wor befalningxman Jacob Krumme bistonduge och flitelige leggie eder win vm att sådane obestond motte aff stillat warda och yterligare foretags emot bönderna.

besynnerliga effter then läglighet nw på färde är med wora grannar huilka till ewintyrs förarbeta ther vppå att the kunna gå oss then landzordt i frå, och atj haffue eder så ther på Slottedt och i länedt atj jcke fly oss ther owilig almoge och skicke eder aldelis så ibland them att jcke tages tilfelle aff eder at almogen wender sigh oss ifrå Huar nogen brist finnes på färde hoss bönderne wele wij wäll ther om ranszake late och ramma edert besta

(Gripsholm den 3 Maji?)

Till Herman Matzson om oroligheterna i Viken, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 167 v.

Till Herman Matzson

Wår etc Som wij scriffue tigh till för nogher dagher sedan Herman vm thet vplop ther i wiken foretagit war etc Så förnimme wij endels att bristen och vrszaken ther till finnes hoss Swennerne, thet wij och så framdelis sielffue yterligare ranszaka achte som wij och wår befalningxman Jacob krumme scrifftelige budit haffue att han skall giffue them friid til rette som karlana sloghe i hiell til tess wij sielffue ranszaka kunne hurw saken sig förlopen är Är för then skuld än nw wår wilie att tw på thine sidhe med flere godemen ther i Wiken wele hielpe till med rådh och dådh att stilledt alt till friidz, hollendis bönderne före att huad brister som kunna wara på färde hoss wora tienare skole tilbörliga botadhe bliffua när som wij then sak yterligare ranszakatt och förfaritt haffue . Forseendis oss att tw wårt beste ingelunde wilt förswma Gudh tig her med etc

(Gripsholm den 3 Maji.)

Till Vermlandsberg om jernskatten; till Sven Kart på Dal, föreskrifter.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 168.

Jtem skreffz itt opit breff til Vermelandzbergh att the göre redelige vth theris Jernskatt

Jtem skreffz Swen kart fogte öffwer daall . till att han forwender sakören i oxar teslikis konungx gestninghen ther faller i år, och att han sender til Lödeszöö smörskatten ther faller i år etc, och haffuer öghat på brädet medt them som haffue förläningh ther

Gripsholm (i Maji.)

Förteckning å utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 256.

Aff Gripszholm

Item härredzretten för Oleff galle på Bankakind härede i Östergötland

Item her Johan turson itt förläninge breff på Bexade fierdung i Småland

Item Oleff galle en Quittancia på the peninga han bar vp för konungxfodringen i Småland Östergötland och Närike

Item her Oleff på Gripzholmen en Quittancia på all vpbyrd och vtgifft som han haffwer på samma gripszholm i frå Jeorgij Anno 29 och til walburgis Anno 30

Item itt fogte breff för samma her Oleff på Sela och Hela fodhöön

Vesterås (i Maji).

Utdrag af bref till och för Mats Kaffle, Birge Pungamakare, Hans Nywind och hr Niels, däken i Westerås.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 168.

Aff Vesterårs

Jtem skreffz Mattis kaffle till att han giffwer wår Nad:te herre til kenne om han will jcke göra nogit jordaskiffte med hans Nade medt nogra godz som han haffuer liggiandis her i vpland för nogra som wår N: herre haffwer nedre i Vestergötlandt

Jtem Birge pungmakare byfogte i köpung itt opit breff om then öön wår Nad:te herre haffuer ther widh Staden och att han skall haffua ther acht vppaa war N: H: Stoodh och oxar som ther jnne gåå och att gerdisgårdar och diken måge bliffue widh magte holledt

Jtem Hanss Nywind itt opit breff på en gård i Nyköping vtj hans liffztidh, huilken gård wår Nad:te herre tilfallen är för tiwffnadt epter peder i Axemodh

Jtem her Nielss Deken i Vesterårs itt opit breff på Biscopz tienden att vår Nad:te herre haffwer honum then vndt i the geld han tilforende i thetta nest tilkomandis åår haffuer sine Caneke tiende

Vesterås (i Maji.)

Förläningsbref för Joen Scriffuere.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 256.

Aff Vesterås

Item Joen scriffuere itt opit breff att wår Nad:te herre haffwer vndt honum alla konungxliga saker medt hans och hans hustrus landbor

Upsala den 18 Maji.

Till innebyggarne i Gestrikland om jernskatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 168 v.

Aff Vpsala Sancte Erikx tidh Anno 30

Till Gästrickeland

Wij Göstaff etc Helsze eder etc Käre wenner förwndrar oss icke litedt huj i så stedze bekymbra oss vm eders årliga jernskatt, begärendis atuj wille vnne eder then i peninge effter thy atj wäl wethe atuj så titt och offta haffue giffuit eder til kenne genom wår scriffuilsze huruledis wår wilie är ther vm . att oss jcke stonder til att aff leggie honum eller wandle i peninge vtan wårt elskelige Rikisins rådz rådh och samtyckie huilke nw jcke alle tilstädis äre, besynnerlige för then swåre geldh skuld som wij på Rikisins wegna äre vdj komne, them wij bätre medt jern än medt peninger betala kunne, som wij thet yterligare haffue giffuit tilkenne eders sendningebudh som nw her vthe hoss oss wåre Huarföre förmane och biude wij eder strengelige alle atj medt thet aldra första vtgören eders Jernskatt i goda redho som i årliga plictuge äre vth att göre . Latendis honum komme wår fogte til honde effter som gammalt och fort är Huar wij elles kunne wethe edert beste gode gagn göre wij gerne Gudh eder etc

(Upsala den 18 Maji.)

Från några af rikets råd till Gestrikland om jernskatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 168 v.

Rikisins Rådz breff till Gästringeland

Wij effterne Larens Siggeson Hollinger karlson Johan turson Knwtt andersson peder hård Riddare och

Axell andersson wepnare Swerigis Rikis Rådh nw församblade i vpsala Helsze eder dandemen alle etc Käre wenner wij haffue förnwmmedt huruledis i titt och offta bekymbre wår ker:te Nad:te herre vm eders årlige landzskatt begärendis then löse för peninge . ther i plictuge äre vt att göre årlige Jern aff arildz tidh och heden hösz besynnerlige medan i Jernbergh haffue ther i landit ther i Jern wäl få kunna Så förwndrar oss jcke litedt huj i sådana företagha eller begäre wele besynnerlige medan wår ker:te Nad:te herre är stad på Rikisins wegna i swår geld i tysland som eder titt och offta är föregiffuit then hans Nade jcke wäll betala kan vtan medt the warwr som her falle i landet koper jern szmör hudher och annen dell och kan icke vtan alt mene Rikisins rådz rådh och samtycke huilke nw jcke alle tilstädis äre affgiffue affminske eller förwandle Rikisins årlige skatt i ena motto eller andra Huarföre rådhe och bedie wij som nw tilstädis äre eder alle på mene Suerigis rikis rådz wegner atj sådana bekymber afsette willen och tagher thet Jernberg vp jgen som i till förende brukat haffua vppaa thet atj teste bätre vtgöre kunne then dell som i aff alder plictuge äre vth att göre i Jern och warwr Huar wij elles kunne wethe eders beste jnd för wår ker:te Nad:te herre wele wij altid gerne göre Gudh alzmectig eder etc

(Upsala den 18 Maji.)

Tillåtelsebref för bönderne i Böda socken på Öland att tillsvidare med tre skepp till Danmark och andra orter utföra vissa varor.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 168 v.

Jtem finge tesse effter:ne bönder på Öland som äre Simon joenson i Enerom oleff helgeson i Mereböde och

Joen anderson i torp vtj Böde sokn itt opit breff att the med then meneman vtj för:ne Böde sokn på Öland måge frijt och obehindrat til en behageligh tidh haffua trij motteliga skep brukandis them til Danmark eller annanwart huart them synes sig till bergningz och vtföre allenest Brädher Lächte Steen Tiärw och jnga mathwarwr eller oxar, Huar the hervtöffuer handlandis beslagne worde skole the haffue förbrutidt thet the så vdtföre och thenne frijhett ther till vtan Nåder

Upsala den 18 Maji.

Förteckning å utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 256.

Aff Vpsala Sancte Erikx tidh

Item Nielss bagges effterleffuiska i Småland itt förläninge breff på Kilbo fierdung i thetta åår

Item Staffan henrichson borgmestare i vpsala häredzretten i wåla herrede

Item Willam tysk en Quittencia på iiij^{c} xxviij mark danska Och xliiij lodh sölff minus itt quintin som han vpburit hade Anno 29 aff her Twre jönssons och her Nils olsons landbor för saköre och städszelöre

Item her peder Joannis sölffköparen itt recognitions breff at han senast förde til Stocholm som han antwardade myntemestaren thersammastadz i^{c} iij löd:e mark iij lodh sölff, Och teslikis förde han til vpsala medt sig som han antwarde oleff larson lx löd:e mark iiij lodh

Item lasse olson i vpsala häredzretten vtj Rasboo häredhe

Item Oleff mortenson fogte i Helsingeland en Quittancia på j^{c} mark ortuger och ij [1½] timber Mordskin som han vpburith hade för saköre vtj för:ne Hel:

Item Nils Hård itt fogte breff på Nälingehundrade Eboo häredhe Fröszåkers häredhe och Borstils sokn

Item her Hollinger karlson itt förläningebreff på Skrwkuby sokn i östergötland

Item Jönss bitzare en Quittencia på ij stycke hyttasölff thet ena wogh xxxviij [37½] löd:e mark thet andra wogh xxx löd:e mark minus ij lott

Item her Jönss Däken en Recognition på v^{m} [4500] mark som han haffwer antwardat frå segh på en godh Rekenskap // Re: Nicolaus Magnj

Item her Nils Rauallj en Quittencia på lxxxvij mark och iiij ortuger affradz peninga aff Arnöö landboor, iiij^{c} xl mark xj öre minus för affradzkorn, xix mark ij öre återstäder aff Sancte Ericx affrad

Item her Erik i Bondakirkianne en quittencia på ij^{m} [1500] mark som han haffwer opburith aff Sancte Erikx landboor . och haffwer antwardat them ifrå sigh på en godh Rekenskap

Item Staffan henrichson borgmestare en Recognition att han haffwer leffwererat wår Nad:te Herre vij^{c} [650] marcer ortuger i sölff och peninge på then Summa som Mester Hanss fordom Myntemestare i Henemora skall giffua wår ker:ste Nad:te herre

Item hustrw kadrin på Biurheem en hugwt quittancia på j^{c} vngerska gyllen i sölff gull och peninge, för all then dell hon hafft haffwer på sin anpart vndan vår Nad:te herre effter gamble her Steen stwre i löszöre och arffwegodz rentho

Item Tord bonde en Quittancia att vår ker:ste Nad:te herre haffwer vpburit aff honom genom Mester Swen viij^{c} gyllen i sölff gull och redhe penninge som til baka stodh aff then Summa han vår Nad:te herre vtwiszadt hade

Item Mester Swen en quittancia på nest för:ne viij^{c} gyllen och j^{c} vngerska gyllen som han vpburit hade aff för:ne hustru kadrin på Biurhem och Tord bonde

Item Anderss hansson myntemestare i vesterårs en Quittancia på iiij^{m} mark aff Myntedt, och i^{m} mark för hans sakfall

Item Jönss olson i Småland häredzretten vtj Vestra häredhe

Upsala den 19 Maji.

Förteckning å ledamöter i konungens nämnd, och berättelse om af den samma afgjorda mål.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 169—170.

Tesse effter:ne godemen som äre Axell andersson Staffan sasze per larson Tord person Karll benchtson wepnare Staffan Henrichson och Göstaff erichson Borgmestare såthe för rette på wår keriste Nad:te herris wegna i vpsala Rådstwgw om daghen nest effter Sancte Erikx dagh Anno xxx, och sedan effter theris ransakan och befalning äre sådane breff vtgiffne som her epter fölgher

Jtem Joen olson i helsingeland itt stadfestilsze breff vppå thet breff som Borgmestare och rådh i Gäffle haffue giffuit honum på nogit arff som honum til kommer med hustrw kadrin . hans faderbroders Swen helszings effterlefuiska

Jtem Jeppe hansson på Riiszolen och vppå koperbergit itt opit breff på ij gårda be:de granestad och smalebacka som hans moderfader wlff karlson hade köpt aff her morten benekinj för x skippund koper att han them obehindrat beholla må til tesz neste byrdeman kommer och wil them jgen lösza för ij^{c} [200] marcer

Jtem hustrw Elszeby på liszinge vtj longhundrade häredhe itt stadfestilsze breff på the ij breff hon tilförende haffwer aff Rikisins rådh och sin häredzhöffdinge vppå för:de liszinge gård

Jtem skal Nils erichson i Blackestadt vtj trögdhen och Bugelösz sokn haffua itt breff att han obehindrat må igen lösza en gård benempd Toristadt liggiandis i åkers sokn och hagunda häredhe som hans faderbroder Anderss jönsson i Toristadt hade olagabudit och olagastondit solth Erich matzson i jureby

Jtem lasse larsson borgmestare i Stocholm itt quarstad breff på nogra godz i wingåkers sokn

Jtem her Bertill i Eneköpinge itt doom breff på ix öris land jord liggiandis i Rasbo sokn vtj greän

Upsala den 20 Maji.

Rikets råds öppna bref till städerna i riket om den beviljade klockskatten *).

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 169.

Aff vpsala tempore Ericj Anno 30

Rikisins Rådz breff till tesse effterscreffne köpstäder och godemen som äre Syderköpinge Norköpinge, Linköpinge Skäninge Vastena, Biscop Ingemar i Wexiö sampt medt capitlit och Wexiö stad, Jöneköpinge, Kalmarna, Eneköpinge Vesterårs, Arbogha Köpinge, Skara Lideköping Sködwe, Nyköpinge, Biscop Månss sampt med capitlit och Strengnes stad,

Wij effterscriffne Larens siggeson Suerigis rikis Marsk Hollinger Karlson Johan turson knutt andersson peder hård Riddare och Axell andersson wepnare Suerigis

*) Jemför sid. 12.

rikis Rådh nw församblade i vpsala helsze eder dandemen alle borgmestare rådh och Menigheten i .N. och .N. kärliga medt gudh Käre wenner wij giffua eder til kenne huruledis i förledna winther widh trettonde dagh Jull wåro wij och flere aff rådhit her i vpsala til samtals och orda medt wår keriste Nad:te herre högmectug förste konungh Götstaff och teslikis medt the gode herrer Biscoper och prelater aff alt rikitt om the drapliga geldh som Rikit vtj kommit är i tysland för thet örligh skuld som för handen haffwer waritt emot konung Cristiern i huad motto thet kunde best betaladt warda som än nw obetaladt stodh aff samma geldh, epter för:de wår keriste Nad:te herre her om hade giortt sitt besta, och betaladt ther aff i thetta åår vtöffuer xxx^{m} [30,000] mark ortuger, förwtan thet hans Nade tilförenna betaladt hade, thet wäl iiij reszor mera war, ty tychte the godamen i rådhit och teslikis kyrkionnas prelater tilbörligit wara . att nw noghon annor rådh funnes til att betala thet jgen står, så att hans Nade worde ther om jcke aldelis betwngatt, epter samma geldh komma hela Rikit till, Så wart för rådh funnett att twå aff rådhit skulle thå strax dragha till tiwgwnde dagx marknaden i Eneköping till att förhandla thér om medt the godamen aff kopstäderne som ther församlade wåre mest vtaff alt Rikit, huilkit och så skedde, och wart tha beleffuadt och samtycht aff samma köpstadzmen att en klocka skulle vth taghas aff huario kyrkio i theras köpstädher nest then största till för:da geldz betalning, såsom och nw alredho begynt är, her i vpland eller .N., Ty bedie wij och förmane eder dandemen alle på mene Rikisins rådz wegna atj och sammalunda wilie göra i edar stadh, eller städher, och latha samma klockor komma vp til .N. hela eller söndherslagna med thet aldra första, i huilko i göre mene Rikit och eder sielff mykitt bestond, anseende att huar för:ne geldh jcke betaladhe worda i tyszland .

skole wij förmoda att wora skep och köpmän warda ther rosterade och förhindrade Rikit till jnthe litedt förfang och skadha, Herutinnan bewiszer eder som wår Nad:te herre och mene Rikisins rådh troo eder om, och wilie altiid gerna wetha alles eders gangn och longligh bestond ee huar wij kunne, Gudh etc Scriffuit i vpsala Fredaghen nest epter Sancte Erikx dagh Anno etc mdxxx vnder wår jncigler

Jtem tesse epter:ne köpstäder skole lathe komme (effter neste för:ne breff jnneholle[l]sze) theris klockor vp till Stocholm . be:de Suderköping Norköping Linköping Skäninge Vastena Nyköpinge Eneköpinge Vesterårs Arbogha Köping, Aff Wexiö till Kalmarna, Aff Kalmarna till Stocholm, Aff Jöneköpinge till Suderköpingh, Aff Skara Lideköpinge Sködhue till Lödeszöö, Aff Stregnes och till Stocholm

Upsala den 20 Maji.

Till grefve Johan af Hoya samt Erik och Ivar Fleming om den till betalande af rikets gäld åtagna klockskatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 169 v. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 254 och i Thyselii handl. 1: 327.

[Aff vpsale tempore Ericj]

Rikisins Rådz breff til her Greffwen

Wår kärlige helsze altidh försendt medt gudh Edle wälboren herre och käre brodher Som eder nade ytermera än oss wäl witterligit är huad vtloffuadt är vm Rikisins geldz betalningh etc Så haffue wij nw warith her i vpsala til sammans och bestelt ther vm så mykit som her bestellas kan besynnerliga medt köpstadzmennen vtöffwer alt Rikit atuj motte få til hielp en klocka aff huar köpstadh . effter att oss tycker jcke rådeligit wara att tagha ther till nogre klocker vtaff bonde kyrkiorne

her i landett i thetta åår, och haffwer huar köpstad för sigh loffuat vtsende ena klocka then största vtaff huario kyrkio Cappell och Clöster i stadhen jnd til Stocholm jnnan sancte Johannes tidh nestkomandis Huarföre är alles wåre kerlige begären att eders Nåde medt the andre godemen wåre medbrödre aff Rikisins rådh ther i Finland willen och så handle medt städerne och medt the bonde kyrkier som vth medt siöö sidan liggie att the och så i eders Nådis Län wele hielpe och vtgiffue theris klocker rikene til hielp och lathe them komme till Stocholm jnnan neste sancte Oleffz dagh som eders Nade wäl sielffue weeth att rikitt och oss allom störste magt vppå ligger vppå thet att fridh och rolighett bliffue mågh och eder Nådis ordh och loffuen måghe holdet bliffue ther wij alle faste medt eder Nade til hielpe wele, vm the andre kyrkie clocker vppe i landet bätre kan eders Nåde wäl handle i winther att the och så vtkomme i huad motte wij kunne ware eder nade til wilie göre wij altidh gerne Eder Nade her medt alzmectugh gud befalendis [vpsala Fredaghen nest epter Sancte Erikx dagh Anno etc mdxxx]

Jtem skreffh och Rikisins rådh her Erich fleming och her Iwar fleming samfelt till endels widh neste för:na sijnne . att om the klockor . mågh och så skee i theris förläning

(Upsala den 20 Maji?)

Till mäster Sven, electus i Skara om åtskilliga ärenden.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 170. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 329.

Till Mester Swen

Wår etc wij haffue vndfongit eders scriffuilse käre her Electe mett thet gull sölff och peninge som i oss senden vtaff Tord bonda och hustrw karinne på Biurhem

vpburith på wora wegna . ther vppå wij eder och nw åther jgen sende wora bekennilsze och quittencier mett thenne breffuiszare . huar wij kunne betencke edert omak flijtelighe arbethe och vmsårgh för oss i then motten til gode wele wij altid gerne göre Ytermera som i giffue oss til kenne vm then gamble domprostens dödh ther i Skare och atj begäre göre någre förwandlinger mett the prebender och gårder ther lösze äre och förordinere emellan the personer som eder til afflettilsze wara kunne och tiene til att prediche gudz ordh etc Så epter eders böön i then motten haffwer godh skääll . äre wij ther vm wäl til fridz och eder eders begären Doch så att Månss månsson wår scriffuere får then prebenden mett alle sijne tilbehöringer som Joannes laurentij nw hafft haffwer och kallas prebendan gertrudis then wij honum förlent haffue epter thet att han är vtj wåre tieniste och vesterars Recess och handell giffwer oss thet medt Och Joannes laurentj får then prebenden medt gården som gamble domprouesten nw är död ifrå epter thet att han skall som i scriffue annamme skolen, wele i sedan kalle in til eder i Capittel then her Larens Steenhem som j begäre och försee honum mett then prebende som Måns wår scriffuere nw her til hafft haffwer lateuj gerna til, vm then her Marcus j frödzberghe kunne wij jntedt mera til göre epter att gudh honum kalled haffwer, haffwer wår fogthe Brynolff erichson skatted honum the xx [20] marcer vtaff som i scriffue måg sachte skee att han thet giort haffwer för then ohörsamhett han stedze och offte emote oss bedriffuit haffwer, Ytermera käre her Electe som wij och gåffue eder j sistens tilkenne om thet herremöthe i wardbergh atj thet besöke skole Så haffue wij nw her förordinerat och nempt ther nogra flera till . huilke som skole wara eder fölgachtuge . Är wor wilie atj wele skicke edher ther till och sittie wedherredhe, wij wele jnnan en kort

tiidh lathe komme eder til honde Instructionen på thet ther förhandlas skall medt all anner vtscriffter som ther til behoff göris, Framdelis haffwer och wårt elskelige Rikisins rådh her i vpland warith nw her til möthes medt oss och handledt medt alle köpstadzmen vm the klocker som til Rikisins geldz betalningh hielpes skole epter thet som beslutedt wart i winthers widh xiij:de Dagha jule i vpsala som i finne i theris breff her mett fölgher Er wor wilie atj thet wille förkunna lathe i Skare och andra kopstädher i Vestergötland . och förhandle thet så att the klocker motte vtkomme Rikene til hielpe Så doch lempelige att thet komber jcke oss widh, I thetta åår synes oss jcke rådh wara att begere nogra clockor vtaff bondekyrkerne her i Rikitt . wetther her vm och i all annen motte wårt beste som wij troe eder till Gudh eder etc

Upsala i Maji.

Till diakonen i Westerås och Joen Scriffuere om kyrkoherdetillsättningen i Orsa socken i Dalarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 170 v.

Aff Stocholm Effter Ericj

Til Dekenen och Joen scriffuere i Vesterårs samfelt

Wår etc wether . att nw wij ferdas skulle aff vpsala i Ericxmesson kommo ther twå böndher aff Oorsa sokn mett soknennes breff . begärendis her Oleff i Malunge för kyrkioherra . Så hadhe wij jcke tiidh til att swara them ther i vpsala . vtan skilde them i frå oss endels swarlösa therföre haffue wij nw sedan wij hiitt kommo til Stocholm scriffuit them ther swar vppå som i finne i breffuit her wedher bundit, wilie wij atj skicke thet oförtöffuat tit vp til Oorsa, och warer förtenchte

huar man kunne finna någhon godh man titt vp för kirkioherra then ther tiena kunde och förwethen eder mett honum full wäll att han skall wara oss hull och tro, eller och sender honum hitt til oss att han må segia oss nogit til förra än han far titt, Doch förwaradhe att then gamble kyrkioherren her oleff bliffwer hollen vtan skadha then epter wår scriffuilse håller sigh quar i prestegården till tess wij ther om annerlunda kunne förtenchte warda Gudh eder

Upsala i Maji.

Till socknemännen i Orsa, att konungen ej kan villfara deras önskan att få behålla hr Oleff i Malung såsom kyrkoherde.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 170 v. — Förut tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 165, n:o 446.

Till Oorsza Sokn

Wij etc Helsze eder etc Käre wenner wij finge i thenna daghar eder scriffuilsze mett twå aff eder sokn om her oleff aff Malung atj honum begära för kyrkioherra etc Så giffue wij eder til kenne att än doch vij i thenna motto och alla andra gerna giorde eder dandemen til wilia, och lethe eder honum beholla . om andre jcke motte ther aff tagha sigh ontt effterdömilsze til att sammalunda beuisa sigh så som han giorde . om man så strax läthe honum komma til geldh jgen lika emott en annan then sig jnted förbrutidt hadhe . besynnerliga ther vppe när eder . ther allom witterligit är hurv mett honum och hans sak fatt är, Therföre kunne wij jcke fulleligha tillatha på thenna tiidh att han bliffwer eder kyrkioherra vtan wilie wara förtenchte om en annen then i skole wäl wara belåtna mett, Doch ther förinnan må eder gamble kyrkieherre her oleff bliffua quar när eder, thå en annen warder til eder

skickatt . wilie wij så wäl bestellatt . att thet skall bliffua samma her oleff vtan all skadha Her mett eder etc

Upsala i Maji.

Till biskop Mårten i Åbo att blifva erkebiskop i Upsala.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 170 v. — Förut tryckt af Arvidsson, l. l. 5: 255 och Thyselius, l. l. 1: 331.

Till Bisp Mårten j Abo

Vår etc wij finge nw werdugh fadher eder scriffuilsze vtj huilken i röre i bland annat om the öijar Miölöö och Finneholm . vtan huilka i jcke wäl behielpa eder etc Så giffue wij eder til kenna att nw wij wåre i vpsala i Ericxmesson . handladhe wij ther mett nogra aff wort Rikisins rådh som ther tilstädis wore . och teslikis mett Capitulit ther sammastadz om vpsale domkyrkes besörgning . att hon icke lenger skulle stå vtan biscop, thå föll Rikisins rådz och Capitulis rööst in på eder så att the samtychte eder ther till . huilkit wij och så wår samtyckio til giffue och aff eder begäre atj och så thet vppå eder annamme wele . och giffua eder hitt til oss mett thet aldra första til att handla mett oss huad eder deell skall wara til edert redheligha vppehelle . och tagha besitninghen til kyrkiena och stichted . jw förre jw bettre . och hoppes oss atj skole her i Vpsala sticht endels bäter kunna begåå eder än i Abo . effter i haffwe oss her altiidh widh hondena til styrkilsze och tröst i alla saker, Och warer förtenchte huem i wilie rådha oss till att latha komma til Abo domkyrkio jgen . ther i och Capituls sinne om höra måghe Sedan wilie wij tå wara förtenchte både om the för:da öijar och annat her som han sig til vppehelle haffua skall Gudh eder etc

Stockholm den 27 Maji.

Qvitto för borgmästaren i Arboga, Peder Matzson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 257.

Aff Stocholm Daghen nest effter Ascentionis Domini

Jtem peder matzson Borgmestare i Arboge en Quittencia på ij^{c} [150] mark skatpeninge aff för:de Arboge stadh

(Stockholm) den 28 Maji.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 257.

Lögerdaghen nest effter Ascentionis domini

Item Lasse Bröms fogte i Synnerboo etc en Quittencia att han haffwer giort en klar och redeligh Rekenskap för all then deell han aff wår ker:ste nad:te herre i befalning hafft haffuer sedan han först bleff fogte och till thenne nest för:ne tidh så att all hans vpbyrd och vtgifft draghe öffwereens effter Rekenskapen

Item Nils hård häredzretten i valentwna häredhe

Item Lydher fincke på Öland en Recognition på j^{m} xvj mark danska xiij skill: i huitt skattapeninga aff för:na Öland pro Anno 29

Item Peder Helszing i Melpada en quittencia på j^{c} mark ortuger för hans sakfall att han förde nogra oredeliga breff mett sig hitt in i landit ifrå danske

Stockholm den 30 Maji.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 257 v.

Aff Stocholm Monedagen nest epter ascensionis domini

Item Oleff Joensson Bothne fogthen en Recognition att wår ker:ste Nad:te herre om quasimodogenitj Anno 30 haffwer vpburith aff honum genom Oleff larson lxiiij mark j [63½] öre på skattaskinn, x mark vj öre saköris peninge, xxv timber clockawerk skattaskin, och viij timber clockawerk lappaskatten, xiiij timber szamfang för xiiij Mårdskin, ij timber minus ij Mårdskin, vj vlffskin

Item her gothorm slotzscriffuare på Tawesthusz en Recognition på xix^{c} xxxiiij mark och ij öre skattapeninga, teslikis ij^{c} marcer ij öre saköris peninge och dagxwerkzpeninge R: her påwell Joannis

Item her Oleff på Gripszholmen en Quittencia på ij^{c} lxxxv marcer, C: Jo:

(Stockholm slutet af Maji.)

Till Anders Hansson på Elfsborg om reparation och förstärkande af slottet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 171.

Till Anderss Hansson

Wår etc Som tig wäl förtencher Anderss att huad wij senaste befalte tig att tw skulle achte på wort beste ther i länedt och på wort Slott Elsborgh Så förmode wij wäl att tw och så i alle motte görandis warder Men doch haffue wij förnummet att torwallen faller fast jgen ther widh Slottedt . och att then homeyen är neder fallen offuan porten Huar så är thå är wår wilie

att tw achter vppå att then mett thet aller förste måg jgen vprettedt warde . försterkedt och förbätred och att tu så bygger och befester för:de wort och kronones slott mett grawer bygninger och torwaller att thet oss och Suerigis krone måg beholdett worde vm någit buller kunde vppå komme . ther wij tigh ganszlighe betro till Gudh tig

(Stockholm 27 Maji—3 Junii.)

Till grefve Johan af Hoya om åtskilliga ämnen.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 171.

Till Her Greffwen . Swar .

Wår synnerlige gunst och kärligh helse altiid tilförende etc Käre her Swågher wij haffue vndfongit eders scriffuilsze i huilke i biude oss til eders barssööll thet i achte holle nw vm pinxdagha tiidh nestkomandis latandis thå christna eders vnga son eller och någit frambätre epter wora läglighetter etc Så epter wij jcke wetha hurw wora lägligheter sigh begiffua kunne jnnan then tiidh . eller vm wij kunne någit bekomma att komma til eder så hastelighe eller frambätre Tacke wij eder kerlighe för thet eders gode wilie och kerlige tilbudh, och är jcke aff nödhenne atj mett eders vnge sons christendom förtöffue för wora skuld, vtan lather thet skee epter eder eghen läglighett . ee huad wij mera komma kunne eller jcke, Ytermera som i scriffue om thet myntt som i mena wilia företagha epter wort förloff . och atj motte haffua eder handill vppe wid Salebergit för sölffwer skuldh etc, Käre her Suågher endoch wij i then motten och alle andre gerna wetha edert beste, så är dogh sölffbergx gruffuen nw så swarliga förfallen atuj som nogast få kunne så mykit sölffwer som til wort egit myntt behöffues, Doch arbetas ther nw dagligha

dags vppaa mett stor magtt att samma gruffua skall warda reen giord . och sedan någit ytermera sölffwer falla . Och thå gudh giffwer ther sina nåder till att sölffuerett begynner nagit rundeligare wancka wilie wij thå gerna wara förtenchte om edert besta i then motten . ther förinnan hoppes oss att mene Rikisins rådh kan til hopa komme, att huad mett mynted foretagis skall , må skee mett theras witskap . såsom wantt är Bedie wij för then skuldh kärligha atj jnnan then tiidh wele ther mett haffua tholamott om samme mynthe, Framdelis vm the anner werff i haffue medt giffuit Erich scriffuere . haffue wij giortt thet beste för eders böön skuldh både mett henrich tysk . Ambrosium eders draffwante . her Larens i viborgh om then prebenden . och mett Nils grabbe vm thet godz Normis . I huad motte wij kunne ytermera wara eder til wilie göre wij gerne . och see wij gerne atj annamme vnder eder jgen och wiborgx Slott Tessiä landbönder som i begäre, ther vm wij haffue och scriffuit Mattis larsson til att han sigh mett them jntett mera skall befathe . Huad annen werff för:de Erich scriffuere ytermera mett sigh hadhe kunne jngen both til förre än wij sielffue kommandhe worde til Finlandh ther wij thå alt til beste motten lagha wele Gudh eder etc

Stockholm (27 Maji—3 Junii.)

Till Måns Svensson i Finland om klockeskatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 171 v.

Till Månss Swensson

Wår etc Skall tw wetha Månss att wortt elskelighe Rikisins rådh her i vpland haffue så warith öffuerens mett alle köpstadzmen i vpland östergötland och westergötland att en then störste clocka skall vthtaghas aff

huarie kyrkie . Cappell och Closter i alle köpstädher till Rikisins geldz betalningh Så haffue för:ne wort elskelige Rikisins rådh ther vm och til scriffuit the godemen aff rådhit i finland att the och så i köpstäderne ther i finland och widh soknekyrkerne som widh sijöö siden belegne äre wele latha vthtagha then största clocka Så är wor wilie att tw wilt haffua granneligha acht och öghatt vppå brädhett när sådana clockor vthtagas att ther jngenss anners profijtt mett sökies vtan wortt och Rikisins . och att jntedt förminskatt warder ther aff vtan måg komme oss redhelige til hånde hitt till Stocholm som wij betroo tigh vm . ther tw jngen förswmelsze vtinnan tagha wilt Gudh tig her mett befalandis

(Stockholm?) den 1 Junii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 257 v.

Odensdaghen nest för pinxdaga

Jtem Peder Swenske . fogte i Hoffslään en Quittencia att han haffwer giort vår keriste Nad:e herre en god redelig Rekenskap for all then peninge vpbyrd och renthe han vdj sama hoffslän hafft haffuer i befalning . bode i skatt och saköre Och huad spannemåll matw och all annen deell som för:ne hoffslän therutaff renther . ägher han framdeles göre Rekenskap före R: Nicol: magnj

Jtem her Henrik slotzscriffuare på Abo slott en Recognition på iiij^{m} xlij [3541½] marcer ij öre skattapeninge aff för:na Abo lään R: her påuell joannis

Jtem Lasse erichson fogte breff öffwer Dalerna

Jtem Arwid drake en hugwt quittencia att han haffwer giortt en god redeligh Rekenskap i Oleff larssons närwarv för all then vpbyrd och vtgifft som han

haffwer hafft vtj Ödzbo och Albo häredhe så lenge han ther wår k:ste nad:te herris fogte och embitzman war

Stockholm den 1 Junii.

Till hertig Albrecht i Mecklenburg om rustningar, silfver och osmundsjern.

Efter originalet på papper i storhertigliga Geheime-Archivet i Schwerin, saml. "Suecica. Ex. arch. Schwerin". Vol. 1.

Vnszerer Freuntlicher grues vnde was wyr mehr Liebes vnde guttes vurmoghen Wir haben ewr F. l. screyben, des datum stehet auff negest furschinen Iudica zueier par Rhen vnd stech zeug, Auch fon etzlichem Sylber vnde Osemundt, dar zu ewr l. weittre meninghe fon zeughen, diszes brieffs, allenthalben fürnomhen, vnde thun vns keghen die selbie ewer L. jres gutthen gemuttes freuntlichen bedanckhen, Vnde wiwole wyr der selbien Rhen vnde stech zeughe halber, einen vnszerer eigenen thiener, hiebeneben ahn ewr L. zuuorschickhen na begerend, die selbie auch, des Sylbers vnd osemunds halber muntlichn lasszen zuberichten woll geneugth gewesthen Szo sein wyr doch ytzumall, ahm selben etzlicher maes furhindert Doch wollen wyr die zeughe so balde die selben fürfertiget nicht fürgesszen Vnde nhu des Sylbers vnde Osemunds halber, gutther wolmeninghe ewre F. l. nicht fürhalten Das der Osemundt szo woll als das Sylber etzliche Jare, vnde Sunderlichn nhu, So hoch bey preysze das vnszers besorgendes nicht zu furdheil ewr l. daran handeln mochten, Whie ewer F. l. fon kegenem zeugher weitter auch sonst etzliche vnszere meninghe freuntlichn zuuornhemmen Warumb Wyr ietzumall ewer F. l. zu solcher handellunghe nicht wisszen zuratthen Wenthe who wyr wusthen ewer F. l. wolffart wusthen furttzusetzen, vnd vyle gefallens beweiszen Sein

wir alle zeit geneugth Gegeben vnszers Secrettes Aus Stockholm des ersthen dages Junij Anno etc jm xxx:ten

Vhon gottis gnadhen Gustaff der Sueden vnde Gotthen etc kunynngk

Utanskriften: Deme Durchleuchtighen Fürsthen vnde Herren Herrn Albrechten hertzogken zu Megklenburgk, fürsthen zu wendhen Graeff zu Suerin Rostock vnnde Stargarthen der Landhe herren etc vnszem gutthen vreundhe

Spår af sigillet finnas.

Stockholm den 3 Junii.

Till danske riksmarsken Tyke Krabbe och öfriga riksråd i Skåne, om lejd för de svenske underhandlarne vid det blifvande mötet i Warberg, jemte formulär till lejdebrefvet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 171 v.

Så skreffz effter legden för the godemen som skole besökie thet Herremöthe I wardbergh stå skall

Erligh welbördigh Man och strenge Riddare her Tycke Krabbe samfelt mett Danmarks rikis Rådh i Skåne wår synnerlige gode wenner

Wår synnerligh gunst och wenligh helsen altidt försendt mett gud . Käre ärlighe godemen och wenner effter nw tilstwndar thet möthe som berammadt wart i Lödösze . ther wij oss och vm samfelte i höstes vdj wår stad Arboghe mett högmegtig förstis konungh Frederikx Secreterer mester Jesper och Danmarkx rådz sendingebudh att thet stå och holles skall nw om Sanctj Olauj tiidh nest kommandis vtj Wardberghe Bedie wij eder . atj wele förskaffe the godemen aff wort Rikisins rådh them wij titt förskickandis warde en frij säker och christeligh leigde såsom mett för:ne M: Jesper handlatt wartt . och widh thet sinne som Copien her jnnelucht jnneholler *) . sendandis oss then till honde mett thette

*) Detta förslag meddelas bland bilagorna.

budh eller och elles mett thet aldra första, Thet wij mett eder alle altidh gerna förskylle wele Gudh eder her mett befalandis Aff wort Slott Stocholm Fredagen nest för pinxdagha Anno etc 1530

(Stockholm den 3—9 Junii.)

Öppet bref för Jöns Knutsson i Tavastland på Oynala gods i Pemar socken i Finland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 172.

Aff Stocholm pingxdaga tijd

Jtem Jönss knutson i Tauesteland itt opitt breff att wår keriste Nad:te herre haffwer vntt oc vplatidt honum til ewerdeligha ägho Oijnala godz liggiandis i pemar sokn för femtijo vngerska gyllen . som tilförende leghat haffue vnder Nyia koren i Abo . och Cronone nw tilfalne äre effter Vesterårs Recess, och epter han mett goda skääll beuiste sigh retter byrdeman wara til för:na Oijnala godz

Stockholm den 7 Junii.

Till borgaren Peter Kroger i Lübeck om betalningen af rikets skuld.

Efter originalbrefvet på papper i Lübecks Stads-Archiv, saml.: "Acta Suecica", bundt. 2, fasc. n:o 17.

Vhonn gades gnaden Gustaff der Sueden vnde gotten etc Konyngk

Vnszere gunstighe grueth beuor Ersame leue Beszunder Wy werden boricht who de schuldener so by vns fon wegen der krone zu Sueden to achtren vndullick, dat se der suluesten uthgeloueden betalninge fürtogen vnde vpgeholden werden Dwile wy nhu fürtrostinge vnd tosage so rottgher vns jwen weghen ange-

dragen vnde gedaen, vnsze goder so vele des ersten termyns somma sick erstreckt, vns tom besthen touorütren, ahn jw furschickt, hebben, Darinne hiebeneffens deme ersamen radhe vnd kopman de sadant belangt gescreuen de somma so vele daruon geworden, als des ersten termẏns Somma, (als wy hoffen wole fon den goderen is geworden) fon jw vnszeren weghen sollen annemen vnd entphaen . Deme nha begeren wy vullen wẏllens, dat gẏ ouen sadane Somma vnszer vnde des ryckes wegen, upt forderligste willen laten werden, vnd entrichten Ock den goden vnd gantzen Somman so daruon gekomen, vns eine beschedentliche reckenschap, int langhe wollen ouersenden Who wy hir widder jwen, offte der jwen besthen weten, willen wy stedes den suluesten fort to setten willig gesporet werden Datum vnszers Secretes Ame Dingxtage pasche Anno 1530 Stockholm

Utanskrift: Deme ersamen Vnszem leuen Beszundere Peter Kroger, Borger to lübecke etc

Sigillet finnes qvar, men lossnadt från brefvet.

Stockholm den 8 Junii.

Bytesbref med Arvid Drake, rörande gods i Småland.

Efter en nära samtidig afskrift i Kammar-Achivet, i en volym in folio med påskrift: "Om Byten, m. m. på 1500-talet", fol. 372.

Wij Göstaff medh Gudz nåde Swerigis och Götis etc Konung, Göre weterligitt, medh thette wårtt närwarendis öpne breff, att wij aff well betänckt modhe, haffue giordt Ett wänligitt och vpliust iordaskiffte medh oss Elskeligh tro Man, Arffwedt drake på Hambra i så motte, att wij haffue vplatedt, och nu medh thetta wårtt öpne breff vplathe honom, och hans arffwom, tesse efter:ne godz och gårder, som beliggiendis äre i Smålandh i Wäsbo, som först är, En gårdh benempd Tofftanäss

räntter viij pvnd Smör, Item En gårdh Hammer, rentther vj pund Smör, och en gårdh Fyllarydh, rentther 4 pund Smör. För huilca han oss och wårom arffwom igen vplatedt haffuer, onödh och otwingedt oss till Makebooll, the godz som finnes vpnämde i hans bytis breff, som oss åther igen ther vpå giffuitt är etc *) Hwarföre affhende wij oss och wårom ärffwingom for:ne godz och gårder, och tillegne them for:ne Arffuedt Drake och hans ärffwinger, medh alle the tillågher som ther nu tilligger, och aff åldher tilleghatt haffuer, j wåthe och Torre närby och fiärren, ingo vndantagendes till evärdeligh ägne. Och hwar så saker wåre som Gudh förbiudhe, att tesse för:ne godz honum ifrå ginge medh någen rättgångh, dhå beplichte wij oss, och wåre effter komendes ärffwinger honom och hans ärffwinger, så godhe godz igen wederläggia j så godh läghe och renttha, innen näste sex wiikor effter laghen, och giffue wij her medh häredzhöffdingen ther for:ne godz belägne äre fulle machtt att giffue honom liust och fast på for:ne godz, som lagen ther vm vttwiise. Tess till ytermere wisso, lathe wij hängie wårtt Secret nedhan för thetta breff, Giffuitt på wårtt Slott Stocholm . Fierde dagh pingzdagha . Årom etc M d xxx.

Stockholm den 9 Junii.

Till Lasse i Skogsberg om Glanshammars berg.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 172.

Til Lasse i Skogxbergh

Wår etc Effter wij förnimme Lasse att Glanszhammars bergh giffwer oss fögha profijtt mett then Malm

*) Dessa voro, enligt Arvid Drakes näst efter förestående intagna bytesbref: "En gårdh j Erie Kyrchebyn nämest kirchen, rentter Trij pund korn, och Tolff öre affradz peninger. Item en otto spen korn och en halff march peninger i Bijholm i same soknn", allt i Södermanland, Selebo härad, Ärie socken.

ther faller och skattebaren Är wor wilie att tw mett thenne breffuiszare wor tro tienere Nils vgle och flere godemen som förstånd haffue wilt Lathe rensza then skattebars malm som wij ther haffue . förwendendis samma malm vdj sölff oss til gode epter som then wärdh kan wara och godamen honum metha kunna . och att tw mett flere godemen laghar thet så att the som bergit epter thenne dagh bruka wilia . wele giffua oss ther vtaff en sölff skatt en x eller xij löd:e mark sölff . och beholle sielffue skattebåren . therutinnan the göre oss till wilie och sig til gode, Teslikis wele wij att tw wilt wethe wort beste mett the belgier och annen reskap wij haffue ther, och huad dell som pedher ösgöte haffwer vtaff för:de wår reskap att tw thet annamer til tigh oss till en redheligh rekenskap förswmandis thetta jngalunda, weth i alle motte wort beste oc gagn som wij tro tigh til Gud tig etc Aff Stocholm Fempte dagh pinxdaghe

(Stockholm den 9 Junii.)

Stadfästelsebref på en lagmansdom rörande egor i Ylela i Finland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 172 v.

Jtem fik en finsk bonde benempd Sigfrid thomasson i ylelaby . vppå sina och sins grannars wegna . itt stadfestilsze breff på itt lagmandz dom breff som hans faderfader hade skäligha fåth vppå några engiar och råår och han mett flere sine skifftis brödhre hade jgen wnnit vndan ylela gård, huilke råår och engiar Jacob fleming wilde nw honum och flere hans grannar i frå trengia vtan all lagh eller rett

(Stockholm den 9 Junii.)

Stadfästelse å några riksråds med fleres dom mellan Jakob Fleming och några bönder i Finland, mot hvilka han förövat öfvervåld.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 172 v. — Förut tryckt af Arfvidsson, I. 1. 5: 256.

Sådant breff finge the finske bönder som Jacob fleming hade giort öffwerwoldh

Wij etc Göre witterligit mett thetta wort neruarandis opna breff att Årom epter gudz byrd 1530 om pinxdaghe tiidh när wij personliga stadde wore vtj wår stad Stocholm, komme för oss thenne breffuisare Erik i Raijmelaby och Anderss erichson jbidem vppa thera egna och flere thera grannars wegna . clagandis att erlig välbördigh man Jacob fleming som och thå ther tilstädis war hade giort them mykit öffweruelde . trengdt them ifrå någen åker jord mett en åårs wexst, och en qwärn som han hade köpt twedelar vtj vndan theris skatt . och wilde än trenge them i frå then trediungen vtan peninge som the honum jcke sälia wilde Clagandis och så på mene virmo soknens wegna om en almenningxöö liggendis ther i sokn . ther för:de Jacob fleming gör them och then meneman i sokn förfang vppå . sleppandis mera jn än hans rett tilsegher, och att för:de Jacob fleming haffwer trengt för:de Erik i Raijmelaby ifrå en hans eghen engh och annat mera etc Så epter wij jcke wiste hurv ther om til wisso wara kunde . förskickadhe wij nogra godamen aff wort elskelige Rikisins rådh som thå tilstädis wore wid nampn her knutt andersson her peder hård riddere . mett flere godemen aff finland . som och thå ther vm granneliga ransaka skulle . thet the oc så giorde . och epter rette ransakan funno the i sannind att Jacob fleming hade warith för:ne bönder aldelis för när både i the saker och

anner flere Therföre tilsagde the för:na godamen samma bönder för:de Aker jord jgen jn til tess att för:de Jacob fleming then thom mett lagh och rette aff winne kan . oc att han them för then åårs wext han vpburith hade . giffue skall mett thet förste vj pund rogh ij pund korn och ij pund haffra*) . ther the sig oc mett åtnöije lothe . oc lathe sedan holde ther vm ena landzsyn huem som samma åker jord aff rette tilfalle kan . huilken syn häredzhöffdingen och wår fogte på Abo slott them emellan nempne skole mett thet forste Jtem skal och för:de Jacob fle: epter thenne dagh platt jnthe befatte sig mett then quärn vtan vplathe them henne jgen för så monge peninge han ther vppå kostwardett haffwer . epter thet the samma quärn vndan theris skatt jcke wäl vmbära kunne, och eij heller skal han göre för:de virmo soken någit yterligaren hinder eller förfang på för:ne almenningxöö vtan sleppa ther in vppå så mykit som hans äghor oc anpart vtkreffwer, ytermera skal oc förbemelthe Jacob flemingh wederleggie för:ne Erich i Raijmelaby enskijlt för then engh och annatt som han honum i frå trengdt haffwer . vndantagandis thet lerfft som han aff honum tagit hade för hans sakfall . latandis honum obehindratt få sina engh jgen jn til tess att för:de syn them emellan gongen är och kan åtskilies både vm then åker jord och så vm then engen . tagandis för:ne Erich i Raijmalaby och hans grannar flere mett thetta wort breff vtj wåra konungxliga hegn friidh och förswar för all orett och öffweruåld. Förbiudandis för:ne Jacob fleming och jemwell alle andre som för wora skuld wela och skola etc, och epter för:ne godemen mett god skäl så dömt haffue stadfeste wij samma theris doom

*) Se anm. på följ. sida.

(Stockholm) den 9 Junii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529–1531, fol. 257 v.

Fempte dagh pinxdaghe Anno 30

Jtem peder swenske en Recognicionem att han haffwer giortt en redheligh Rekenskap i Oleff larssons närwarv för all then vpbyrd och vtgifft som han hafft haffuer vppå Tawestehuss och Tauestehuss lään sedan han i fijord senast Rekenskap giorde och til thenne närwarendis tiidh . Och förlöper sig vtgifften lika emot vpbyrden vppå thetta effter:na Jnuentarium när . Först peninga xxxiij [32½] marcer xiiij d: Korn xxxiij lester ij [1½] pund*) iij [2½] karp, Rogh vij lest iiij pund ij karp, Haffre vj lester ℥ [4½] pund, Humble xj skeppund ix liffzpund i markpund, Saltt xxij t:or, Smör vj t:a i liszpund, Oxar x, köör xxxiiij, Tiura ij, Rögtt köth lxx nötzfall ij fierdung, Fåår lvij förutan the lamb nw i åår förökas aff affuelen, Rögtt fåår liij fårekroppar, Gether iij, Getha kööth xxxiij kroppar, Swin lxiij, Flesk lix sidhor, Gedder vj skippund ℥ [4½] liffzpund, Lax vij t:or i fierdung, Tunnafisk xxij [21½] t:o, Matfisk xvj skippund ij lispund, Saltt fisk ij t:na, Ströming iij t:a i fierdung, Braxen i skippund, Ååll iij pund, Spikelax xj hela, Hudar vj deker*) i hudh, Fåårskin iij deker iiij skin, Getskin ij deker iij skin, Clädhe vj alna närst och ij alin grofft clädhe . för huilkit han framdelis ägher göra Rekenskap före

Jtem itt breff för Nils boije och Erich boijie att wår Nad:te herre haffwer vntt them til en behageligh tiidh alla konungxligha saker mett theres egna landboor

Jtem Jönss olson fogthe breff på hollola häredhe i Tauestehuss lään

*) Ett pund spannemål = 4 t:or eller 8 spänn; en spann = 4 fjerdingar; en fjerding = 4 fot eller kappar; en decker = 10 st.

Jtem Bertill Jönsson fogte breff på hattula häredhe

Jtem Lydher fincke på öland en Recognitionem att han haffwer giort en godh redheligh Rekenskap så attj Malth . korn . hudher . Fårskin . Talgh Jster och Torsk dragher hans vtgifft licha mott hans vpbyrd och ägher han framdelis göra Rekenskap för thetta effter:na som är, Peninger iij skillinger ij huiter, Rogh och Miööll iij [2½] tunna ij skepper, Smör j t:a iiij pund jx [9½] marker, Oxar xiiij, köör lxj, förutan thet som förökath är, Fåår lxxxvij stycken . förutan thet som förökatt är aff affuelen i fijord . ther han jcke weth göra Rekenskap före, Swin och flesk xxvij sidhor flesk . Och tess förwtan någor leffuandis swin widh xxx st., Salth j t:a grofft, humble xvj lispund v markpund, Spetfisk iiij^{c} [350] Leysk j stycke Ostar lxxxiij

Jtem Götstaff olson itt förläningx breff på Konungxläne by i vartoffte häredhe til en behageligh tiidh

Jtem fik her greffwen Tessijo landboor vnder Viborgx Slott jgen

Jtem Ambrosius her greffwens draffwante vår nad:te herris breff vppå en gård och någen tompt ligendis i Viborgh til en behageligh tiidh

Jtem Nils Grabbe itt breff på Normis gård som tilförende lydde vnder Swartmwncka Closter i Viborgh . til en behageligh tiidh

Jtem Anderss wesgöthe fogte på Linköpingx gård . itt frijhetz breff i hans liffz tiidh på några godz benempde ij gårda i Nyia Romszes en gård i gamble Romszes och helfftena aff reffzseredh . vndan skatten .

Jtem samma Anderss wesgöthe en Recognitionem på vj^{c} marcer dansca och xxx lodh sölff iij quintin

Jtem Joen scriffuere v n h Biscopzfogte på Öland en quittencia att han haffwer giort en god redeligh Rekenskap i Oleff larsons nerwarv för all vpbyrd och vtgifft vppå thet Jnuentarium när som fijns i thenne hans quittencia och teslikis vdj hans Rekenskap

Jtem itt breff för samma Joen scriffuere på häredzretten i greszgårdz häredhe hultestada och algudzrum

Jtem Clemett Renszell en quittencia på j^{c} mark prijska ther han haffwer giort en klar redelig Rekenskap före

Jtem her gothorm itt befalningxbreff på Tauestehuss til thes wår k:ste Nad:e herre förskickar titt någen annen

Jtem Ernest itt fogthe breff öffwer Silboherredhe öknebohérredhe Akerboherredhe Strengnäs oc Rekerne

Jtem Månss Suensson på Abo slott en quittencia att han haffwer giort en godh redeligh Rekenskap för all vpbyrd och vtgifft som han hafft haffwer sedan han rekenskap. giorde om Joannis baptiste Anno 29 . och till dominicam Trinitatis Anno 30 på thet Jnuentarium när som finnes igen i thenne hans quittencia och Rekenskap

Jtem Jacob fläming en quittencia på en sölff krona förgylt om iij eller iiij löd:e mark som han vthtagit hade aff Virmo kyrkio til Rikisins geldz betalningh

Jtem her Jönss deken i vpsala en Recognition på iij^{c} marcer ortuger som han epter wår k:ste nad:te herris scriffuilse hade antuordat her peder hård aff domprouestedömett, och xij^{c} mark som han sende hit til Stocholm mett Erich Jönsson ther han ägher framdelis göra redho före

Jtem Oleff henrichsson itt breff att wår k:ste Nad:e herre haffwer vnt honum till en behageligh tiidh alla konungx:a saker mett hans egna landbor

Jtem her Erich fleming en quittencia på xij^{c} marcer . viij lester Rogh v lester haffra iij lester Smör . som honom bör epter Contracten vth göra aff Rasborgx lään

Jtem Jönss bitszare en quittencia att han giorde en redeligh Rekenskap vdj vpsala i Julas för all vpbyrd och vtgifft på thet Jnuentarium när som finnes vdj samma hans Rekenskap

Jtem Oleff olson sölffköparen en quittencia på xxxiij lödːe marcer sölff för v^{c} xx marcer ortuger och ther til xl marcer ortuger reda peninger, huilken summa peninger som är vj^{c} x marcer . her Bencht Aruid wesgötis capellan vpburith haffwer vtaff Dalana för Margeltzpen:

Jtem Joen andersson . Lasse erichsons karll i Dalerna en quittencia på xxxij timber gråwerk Margeltzskin vtaff Dalana

Jtem Anderss hansson myntmestare i Vesterårs quittencia på xv^{c} marcer ortuger . som är för hans sakfall

Stockholm den 12 Junii.

Öppet bref för fiskarena vid Öregrund.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 173.

Aff Stocholm Dominica Trinitatis

Jtt Sådant breff finge the fiskiare som fiskeriidt bruka wid Öregrwnd, Och giordis mett them sådana stadga

Wij etc Göre witterligit att endoch wij för några wikor sedan lathe vtgåå wårt breff lydandis att wij inga liggiare eller köpmen i Öregrund wille boendis haffua . epter then skickilsze som wort elskelighe Rikisins rådh

vm then för:de köpstadt beleffuat haffuer för någhon åår sedan, haffue wij doch likuell förståndit att tesse fatige men . Erik Jngemarson Litzle henrich Oleff person anderss person . gregerss i kumblong Lasse person elskil finne Longe morten Longe Jeppe Erich i simesall Oleff monsson oleff haraldson Nils person per olson oleff skinnare per homan . hans skreddare hustrw jngeborgh gunnar person per erichson halued joenson och Jönss bastukarll . fiskare . haffua köpt Öregrundz öön för thera redhe peningar . och sedan vtmelda tompter ther the haffua there huss och heman vppå och bruka jngen köpslaghen . vtan leffua alenast widh theras fiskerij vtaff willende haffuit och Cronones watn . ther the och gerna her epter wid leffua wile, och giffua oss och Cronone ther vtaff årligha theris retta skatt . en halff tunno godh förwaradt Strömingh huar man . Så epter wij them i frå theras huss och heman och så ifrå theras laghaköpta jord och tompter jcke trengia kunne . haffue wij vntt och tillatedt och nw mett thetta wort opna breff vnne och tillathe att tesse för:de fiskiare i för:da Öregrund mågha och skola niwta theris huss och heman och bruka theris fiskerij . och göra oss ther vtaff then för:de skatt the oss vtuiszadt haffue årligha til wort Slott Stocholm, Doch mett sådana skäl och förord att the jngen köpenskap ther bruka skole, huar som någen aff them ther mett beslagen warder . skal thå therutöffwer straffas som tilbörligit är, Huarföre biudhe wij alle som för wora skul wele och skole göre och lathe . serdelis wora fogtar och embitzmen att the för:de Öregrundz fiskiare herutöffwer jntedt hinder platzen eller förfong göre wid wora ogunste Tess til wisso etc Aff wort slott Stocholm dominica trinitatis Anno 30

Stockholm den 12 Junii.

Till abbedissan och conventet i Nådendal om klostrets gods.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 173. — Förut tryckt i Arfvidssons handl. 5: 259 och Thyselii handl. I: 332.

[Aff Stocholm Dominica Trinitatis]

Swar til Abbatiszan och Conuented i Nåndall

Wår etc wij haffue vndfongit eders scriffuilsze frw abbatissa i huilke i beclagha eders store fatigdom och armod, och ären therföre bönfalne til oss atuj wille wara eder bistondige och behielpuge atj bliffue måge widh the godz som eders closter är funderatt mett . och them i sedan ther vnder fongit haffue mett testamente eller prouentar vppaa thet atj tedan jcke vtgåå skolen etc Så kenne gudh atuj wore eder gerne til wilie i then motten och all annen huar wij kunde ther mett tilkomme för then handell skull som i Vesterårs beleffuat wart vtaff wort Rikisins rådh och then meneman i rikit . huilken oss thet betager Och förnimme wij att epter eders closter är nyligan stichtadt att mest all godzen kunne jgen clandras epter samma Vesterars handell . thet wij jcke heller kunnom nw någrom förwegra än tilförende, Män thet oss til kommer och Cronone som är mett the godz helgom och stenberga som clostrett mett funderett är, och teslikis mett then förläningh Lonthöö och Lithala som wår fogte Månss Suensson igen kallade . och wij wäl jgen kalla motte epter för:de Vesterårs Recess jnnehollelsze äre wij wäl till friidz mett atj än beholle en tiidh lång synnerlighe för the gamble brödre och systre skuld som ther jnne äre . the til euentyrs jngen radh wiste före sigh vm clostredt platt förlagdis, och tacke wij eder gunstelighe för then skench som i oss senden . huar wij kunne ramma eders beste så mykit som oss stonder til att görandis

wele wij altid gerne göre Och haffue wij nw scriffuit wår fogte til Månss Suensson att han skall [lathe] eder frijt vp jgen för:de förläningh och dagxwerke och göre eder ther jntett hinder vppå Gudh eder etc

Stockholm den 13 Junii.

Slottslofven på Karlsborgs slott jemte Viken uppdrages åt Åke Clausson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 173 v.

Ake Clauesons Slotzloffuen

Anno etc 30 Månedagen nest epter Trinitatis fik Ake clausson Slotzloffuen breff vppå karsborg . lydandis att wår keriste Nad:e herre aff synnerlige gunst och nade etc haffwer antwardett och befaledt samme ake clausson för:de Karsborgx slott mett thett län wiken ther vnder ligger . att han thet wår keriste Nad:e herre til honda beholla skall frijtt och quit vdj en ärligh slotzloffuen til tess hans Nade ytermera mett honum ther vm öffwereens worde kan, och skall han tilsiia att ther vm kring i länedt skälige och redelighe tilgåår, handlandis mett almogen tilbörlige . och göre för:ne wår keriste nad:e herre therutaff tilbörlige tieniste etc

(Stockholm den 13 Junii?)

Till Jakob Krumme, att han, efter sin egen begäran, är befriad ifrån slottslofven på Karlsborg, hvilket slott, med inventarier, han skall öfverlemna till Åke Clausson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 173 v.

Till Jacob krwmme

Wår etc Som tig wel förtencker Jacob atuj tilförende effter thin eighen begären haffue loffuadt tig

att tu mett tidhen skulle bliffue vtaff mett then befalning som tu ther på karsborgh och i wiken aff oss hafft haffwer en tiidh lång epter thet att tu haffwer kendt tig therutinnan wara beswåratt etc Så äre wij och nw well til fridz att så skee må . och haffue för then skuld skickatt ther ned thenne oss elskelig tro man Ake clausson att han för:de slott skall på wora wegna annama och wara wor befalningxman ther i wiken och på Slotted, Huarföre är wår vilie att tu i tesse godemendz närwarv Torsten brunson Erich stache och peder ansson [ɔ: Anders Hansson] vpantuarder honum för:da karsborgx slott mett then deell ther är för Jnuentarium byszor lodh och kruth oförwanskatt i alla motte, och lath honum thet annama redeliga i then tro och loffue som wij tig thet befaladt haffue, giffuandis tig hitt vp mett thet första att göra oss en redelig Rekenskap för then deell tu ther hafft haffwer i trån och andra warur aff oss i befalning . som wij tig ther vm tilförende tilscriffuit haffue . och wij jntedt tweke att tu göra warder Gudh tig etc

(Stockholm den 13 Junii?)

Till Torsten Brunsson, Erik Stake, Anders Hansson och Sven Kart, att de skola närvara vid Karlsborgs öfverlemnande till Åke Clausson, och sedan ransaka om upploppet i Viken; samt till den sistnämnde, att han skall annamma Jakob Krummes förläning på Dal.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 173 v.

Jtem skreffz Torsten brunson . Erich stake och Anderss hansson samfelt til att the äre åke clauson fölgachtige in i wiken och äre vtöffwer när han annamar slotted och huad Jnuentarium ther är till kruth lodh skoth och annat mera som ther är på slotted . att

han thet redeliga oc oföruanskatt må i hender få Och när som thet giort är att the thå granneliga wele ransaka huruledis thet vplop ther haffwer warith företagit är sig förlopit . och vppaa huars sidhe skulden retzlighe finnas kan . giffuandis wår keriste nad:e herre ther vm scrifftеligha til kenne mett thet första

Jtem skreffz och Swen kart til widh samma sinnedt aldelis . Och sedan han thet giort haffuer skal han oförsumeliga giffua sig heem til dall jgen, och kiennas widh then förleningh som wår keriste Nad:te herre Jacob krumme ther förlent haffuer . doch så att han sig jcke merke lather förre än alt öffwertaledt är i wiken och Ake clauson haffwer jndfongit slotted och slotzloffuen

Stockholm den 16 Junii.

Till Ragvald Joensson på Elfsborg om skattesmöret och skattejernet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 174.

Till Ragwald Joenson på Elsborgh

Wår etc Som wij tilförende haffue scriffuit tig til Ragwald vm thet Smör som ther i Lödeszö vpbäris skall på wora wegna etc Så är och än nw wår wilie att tu tig therutinnan i tiidh och thime beflijte wilt . och wilt late vpbäre för:de Smör epter wichten att tu jcke allenaste kantt göra oss redhe för tunno taledt vtan och för wichten . och huad deell tu i frå tig sendher och vpbär att tu och så wäl får quittencier vppå wichten som vppaa tunne taledt . ramma wort beste i alle motte som wij tro tig till, Ytermera är wår wilie att tu oförsumelige giffuer oss til kenne vm thet Smör tu leffuereradhe frå tig i Lubek i fiord . vm tu leffuereradhe thet epter wichten och epter tunne

taledt . och vm tu haffuer quittencier bade vppaa wichten och vppå t:o taledt . wij förnimme vtaff then Rekenskap peter krögher oss nw öffwersender att ther fijns jcke så stor redelighett mett för:de peter kröger som han i fijord vtloffuade, Teslikis vm wort Jern ther kommer til tig i frå Vermeland etc ther giff och acht vppaa att thet fult framkommer oc att tu giffuer oss ther vm til kenne huad fram kommer eller jgen står mett thet förste Gudh tig etc Aff Stocholm vm Corporis christj

(Stockholm den 16 Junii.)

Utdrag af bref till Måns Svensson på Åbo och innebyggarne i Tavastehus län.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 174. — Förut tryckt i Arfvidssons handl. 5: 260.

Jtem skreffz Månss Suenson på Abo til att han kallar jgen the ij booll åke clauson haffwer hafft vdj förläningh, och alle the godz som äre komne vndan Cronone mett skatten etc

Jtem skreffz itt opit breff til Tauestehus län att wår keriste Nad:e herre kaller jgen then Rokarosze gestningh vppunder Tauestehus slott til hans Nadis egitt folk och fotgongare . som domarne ther en tiidh lång hafft haffue . Teslikis loppis sokn som åke clauson haffwer hafft vdj förläning

Stockholm den 20 Junii.

Upplåtelsebref för Jakob Fleming på gods i Finland.

Efter en samtidig afskrift i kongl. Riks-Archivet.

Vij Göstaff mett gudz nåde Swerigis och gottis etc Konung Göre vitterligit att wj åff wår synnerlig gunst oc nåde haffue vntt och vplatid som wij oc nw mett

thetta öpna breff vnne och vplathe tenne oss elskelig tro man Jacob flemming tesse epter:ne godz ther han sigher sig wara retter byrdeman thil som först är en gård benempd Wyrille Jtem en gård nemiss Och eth ödistorp ther hoss Och eth godz koskis beliggiendis j pöijta Soken för tw hundrade fijretije mark ortuger thom wij bekenne oss redelige vpburit haffue, Huilke godz tilforende legatt haffue vndj Helge lichame prebenda j Abo och nw oss vppå kronone wegna epter westerårs Recess tilfallen är Hwarföre affhende wij oss och wårom arffuom szå och for:de Swerigis krone for:ne godz och tilegne then [them] for:de Jacob flemming och hans arffuom till ewerdelige ägo mett alla tess til ågor j wåto och torro skog och skywll när by och fiärren ingo vndantagne som the godze nw tilligger och aff aller tillegat haffuer fförbywdendis allom ee hoo the helst äre eller wara kunne, som för wåra skuld wela och skola göra och lata for:da Jacob flemming her emott någett hiinder platzen eller quall att göre j någhen motte vppå för:da godz wid wåra ogunste wrede och then nepst laghen ther vm vtwisza Tess til ytermere wisse late wij hengia wårt Secrett nedan för thetta breff Giffuit på wårt Slott Stocholm Månedaghen nest för Joannis baptiste Anno dominj Mdxxx.

(Stockholm den 21 Junii?)

Tillåtelsebref för borgmästaren och myntmästaren Herman Fossert att inköpa Bejersta gård i Brännkyrka socken.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 174.

Herman Foszerts breff

Wij etc Göre witterLigit mett thetta wortt nerwarandis opna breff atwij aff synnerligh gunst och Nade haffue vntt och tillatedt som wij och nw vnne och tillathe att

thenne oss Elskeligh Herman Foszertt Borgmestare vdj wår stad Stocholm och wår Myntmestare ther sammastadz må och skall sigh till gode och sinom arffwom till ewinnelighe ägho köpe Beijersta gård och godz Liggiandis vtj Sudermanneland Brennekirke sokn och Swartelotz herredhe mett alle the tilåghor som ther vnnder ligger och aff alder vnderLeghatt haffwer i wotho och torro, huilken gård och godz tilförende till hörtt haffwer the fatige siwke vdj Siälegården i för:de Stocholm . och aff ariildz tiidh warith haffwer gammalt frelsze . mett så skälom och förord . att han the fatige jgen fullest legge skall . antinge i Jord . renthe eller peninge som han effter lagh och skälom öffuer eens komma kan mett för:ne fatige siwkes förstondare Borgmestare och Rådh i Stocholm Tess till ytermera wisso etc

Stockholm den 21 Junii.

Frälse- och frihetsbref för densamme å Bejersta gård.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 174.

Herman Foszertz frelszes breff på Beyersta gård Wij etc Göre witterligit mett thetta wort nerwarandis opna breff atuj aff synnerligh gunst och Nade . så och för troheett och weluilieligh tienist som thenne oss elskeligh Herman Fossertt Borgmestare vdj wor Stad Stocholm och wår myntmestare ther sammastadz oss och Suerigis riike her tiil dagz beuisett haffuer och än her epter beuisa må och skall . haffue vntt och giffuit och nw mett thetta wort nerwarandis opna breff vnne och giffue honum friihett och frelsze vppå hans gård Beijersta och the ägher och godz ther vnder liggia . huilke godz han för sig och sinom arffuom mett wort goda förloff och minne köpt haffuer till ewinneligha ägho som hans köpebreff och wort tillåtilsze breff ther vm

ytermera vttrycker . att han the för:da godz och äghor vndan skatten frij och frelsze niwta må och skall för sig och sinom arffuom . och göra oss och Cronone ther vtaff tilbörligh tienst, besynnerliga medan then för:de gård och godz af alder frij och frelsze är och warith haffuer, Huarföre biude wij alle som för wora skull wele och skole göre och lathe . synnerlige wora fogtar och embitzmen att the för:de Herman fossertt och hans arffuom her vtöffwer jntedt hinder eller quall göre som the wele göra thet oss liufft är Tess til ytermera wisso etc Giffuit på wortt Slott Stocholm Tiesdagen nest för Joannis bapt:e Anno etc 1530

(Stockholm den 21 Junii.)

Förläningsbref för Lyder Finke å två härader på Öland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 174 v.

Jtem fik Lijdher fincke på Öland ett breff att wår Nad:e herre haffuer vntt honum tw herredher allenaste mett Dagxwerken . wedhen och höödh vnder ladegården på Öland, och huad annedt är skall han göre redhe före

Strengnäs den 23 Junii.

Dombref för Christer Larsson på en gård i Östantorp.

Efter en afskrift i kongl. Riks-Archivet.

Wij gostaff medh guds nådhe Suiries och Göthes Konning göre uitherlighett atth årom effther guds bördh MDxxx, tå uij sielffue stadhe uore vthi uår stad strænghenes santhe Johanis bapth. affton tillskickadhe ui thesse effthersкreffne godhe men som ther på uåra uengh[n]a sitia skulla för lagh och rætha som ær Gudmund Pærson wår beffalninghs man på Ståchollm Pær

Ærlanzon Olloff Iuarzon Gudmun Peterzon ij Östhergyllan, Pær Hanzon, Erich Larson, Nills Ollson, Aruedh Uesgöthe kom dher för rætthe tænne breuisare oss elskeligh K[r]isther Larson och gaff sin klaghemåll före nemligh en pres[t]benempdh H. Erich hans hustrus broder hadhe pansatt biskop Hans Brask ij Linköping tuå gårdhar benempdh Östhentörp och bothelstörp för några pæninga, åtthe han icke mer en den ene som ær bothellstörp och then andre gårdhen som ær Östhentörp hördhe för:de Cristher Larsons hustru till, thett han redelighga och medh godhom skellom beuisthe och effther ty att för:de Her Erich pansatthe sin systhers gårdh medh sin eghen ohemlatt, dhömdhe för:dhe godhe men som för rætthe sothe för:de Cristher Larson samme gordh Östhentorph till ighen qitt och fritt, uthan huars manz gensegen eller åklankan huilkin dom ui alldeles gilda, stadfesta och fulbordha ij alle sina articklar och ponckthar, effther wij förstått haue hure så laghlighen och skæligha dömttpd ær som för:uitt står. Ty förbyde ui allom ee hoo the helstt ær ondher uår Krune, att the icke i någhen måtthe göra for:de Crister Larson her utöuer hindher heler förfångh uedh ten plict laghen ther um uthkreffuer thes till yther mer uisso lathe uij trycka uårtt signett på ryghen å thett[a] breff geuett och skriuitt år och dagh som föreskreuet står

Strengnäs den 24 Junii.

Qvittobref för Henning Persson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 258 v.

Aff Strengnäss om Joannis baptiste

Jtem henningh person en hugwtt quittencia på all vpbyrd och vtgifft som han hafft haffwer medan han wår k:ste Nad:e herris fogte war öffuer Vermeland

Vesterås den 28 Junii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 258 v.

Aff Vesterårs vigilia apostolorum petri et paulj

Jtem her Nilss i Aluastra en quittencia på i^{c} marc ortuger . for then pensionen han v: n: h: j thetta åår som är 30 aff för:na aluastra giffua skulle epter Contracten O. L.

Jtem fik frw Brijta på Erffuala itt breff at wår nad:e herre haffuer vntt henne till en behageligh tiidh alla konungxliga saker mett hennes egna landboor

Jtem Joen scriffuere på Vesterårs en Quittencia på xxiiij löd:e marc sölff vj lott minne som han hade annamatt aff Mattis angerman i Stocholm

Jtem Bisp peder i Vesterås en Quittencia på ij^{c} marcer som han skulle vtgiffue i Taxen

Westerås den 29 Junii.

Till kopparbergsmännen, jernbergsmännen och menige allmogen i Dalarne, med anledning af deras klagan öfver den dyra tiden m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 174 v. — Felaktigt aftryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2, 167, n:o 450 och i riksrådet N. Bielkes tal i Vet.-Akad. den 27 April 1776, pag. 90.

Aff Vesterårs Die apostolorum petrj ett paulj Anno etc 1530

Wij etc Helsze eder dandemen alle Kopperbergxmen Jernbergxmen och mene almoghe som byggie och boo i Dalarne och offuan longheden kärliga mett gudh och wora nade käre wenner wij haffue förnummed the brister och clagemall i haffue latedt oss förstå egenom eders scriffuilze och tesse eders sendningebud vm then harde tiid i haffuen ther vppe hoss eder . och vm thet

förderff i clagen eder lidhe aff Salebergit och köpstadzmen her vtan före . begärendis atuj wille tenckie ther till att eder motte komme någen both ther vppå etc Så haffue wij öffweruäghitt för:de edre brister och clagemåll och finne ty werre nogh i sanninghen atj sådane hardan och dyran tiidh haffuen . gudh betred . Men hurw wij then skole bothe lathe besynnerlige nw så snarlige medan then tiden är på ååredh att man haffuer fögha till att tagha eller man kan komma ther vp till eder wethe wij jcke, Huar wij wiste ther någen godh Rådh till wilde wij altiid gerne gudh kenne wetthe eders beste och then menemandz i Rikit . ther vtinnan i jntedt tuiffle skolen . Doch hoppes oss nest gudz hielp att ther kan wäll snartt worda böther vppå när som gud fögher att man fåår nw thetta gudz lan vp vtaff åkren som för handen är och then tiden kommer att man kan forda och föra vp till eder huad dell i behöffuen . ther wij wele skynde almoghen till bönder och köpstadzmen thet besta som wij kunne huar i thet elles betale welen, Vm then twngan i lidhen aff Salebergit som i scriffwen både vm dyrtt köp och så vm arbetisfolk . wele wij och så lathe tencke till så sznartt som wij haffue latedtt rensze vp för:de Salebergxgruffue thet wij nw mett machte för hender haffue . när thet skeett är wele wij och så förskickatt ther med en godh ordinancia att ther jcke mera folk bliffua skall än som behoff göras kan Rikisins bergh till vppehelle och brukningh . thet wij jcke platt förlegge kunne och i dandemen jcke helder begären(!) welen . sedan hoppes oss worden i wäll fåå folk och leghe drenger och ther til förningen som eder behoff göras kan Thet i clagen om finskeskuterne förhollis ifrå vpstäderne widh Stocholm . är oss jcke witterligit vtan mene att jw så monga skuthor slippe ther vp egenom strömen som til förende huar the anners vp wille, Finnes ther någen annen brist vtj mett för:de Stocholms boor .

thet wij doch jcke troe . thå skall ther komma godh both vppå, Vm oxarnä att the jcke skole driffuas eller sälias vtaff landett . haffue wij titt och offta giortt förbudh vppå . och än nyligen latedt gå wor breff vth att thet jcke skee skall . Så hoppes oss att ther skall och jngen nödh vm ware, Men vm laxe fiskedt i Elffuekarlby . kunne vij jntedt anned sware än som wij tilförende swaradt haffue . och förmode wij oss til eder dandemen alle atj jcke kunnen eller wilen driffue then deell vp som oss så lagliga til dömtt är . Huar wij thet laxe fiske vpriffue skuldom . wore thet oss och Suerigis Crone til skade . och kunde doch jntedt hielpe eder effter thet att gestrickeland ligger emellan eder och Elffuekarlaby . och haffue the mera fordell ther vtaff än j, wij wethe och jcke anners än att konungx aderen är frij i för:de Elffuekarlby och är jcke annerlundom bygtt ther än som lagh seiga och rett är . J huad annen motte wij kunne wethe och ramme alles eders beste gode och gagn i lengden effter eder brister och clagemåll . göre wij altiid gerne . Och förlate wij oss gantzlige til thet huldscap troscap och manskap som i oss titt och offta tilsagtt haffue som troe dandemen Befale wij eder alle her mett gudh alzmectuger Aff wor Stad Vesterårs

(Westerås den 29 Junii.)

Till fogden öfver Dalarne, Lasse Eriksson, om åtskilliga ärenden.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 175. — Tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dalek. 2: 168, n:o 451.

Till Lasse Erichson fogte öffwer Dalerna

Wår etc Som tw scriffwer oss till Lasse att Almogen ther vppe i Dalerna haffue wäluilleliga annamatt tig för wor befalningxman och loffuadt stå faste mett tig i thet hulskap troskap och manskap som the oss

loffuatt och swåritt haffue . Så tycker oss thet ganske well wara . och wele att tw skicker tig i same thin befalningh att tw kantt beholde oss en godwilig och trygh almoge som wij tro tig vm, Ytermera som tw berörer i thin scriffuilsze vm the brister och clagemåll som then mene man i Dalerne haffue oss til kenne giffuitt genom theris scriffuilsze . begärendis atuj wille wethe thom theris beste ther vtinnen Så haffue wij thet och så giortt och än altiid göre wele . och haffue nw ther vppå giffuit them swar som tw wäll förnimmandis warder aff thet breff theris sendningebudh mett sig till bake haffue . huilke tw wilt förkunne lathe och wthtyde till thet besta, Framdelis som tw begärer att wetha wår wilie om tw någit skalt giffua tig vth till oss eller jcke, är jcke för nödhen så hastugt vtan huar thin läglighett sig så begiffuer när tw tingtadt haffuer att tw kantt komme vth och vnderuise oss vm alle läglighetter Må tw thet wäll göre Ramma i alle motte wort beste som wij tro tig till, Och achta grantt på skötedt mett them för ty wij förnimme att the äre fast löstrychte Gudh tig etc

Westerås den 29 Junii.

Till bergsmännen på Glanshammars berg om deras skatt.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 175.

Till them som bruka Glanszhammars bergh

Wij etc Helsze eder dandemen alle som byggie och bruke på Glanshammars bergh kärliga mett gud och wora nade . käre wenner effter wij förnimme att then brukning i haffue i för:de glanshammars bergh slaar föge fram oss till gode atuj effter skattebåren ther faller skulle holde ther någen hytte eller smeltare . Therföre äre wij till friidz atj för thetta åår mågen giffue oss siw löd:e mark sölff öffwer hugut och beholde then skatte-

båren eder sielffue till gode som i och them för:de siw löd:e mark thenne oss elskelig Lasse i skogxborgh och wån drawanthe Nilss vgle senest på wora wegna vtloffuat haffuen . och thet mett så skälom atj oss them vtgiffue skolen nw i höst vm Michelmeszo när anner skatter vtgår . och förbätre thet framdelis vm för:de bergh bäthre löszen giffwer . Ytermera och effter wij then Malm och jcke kunne bruke lathe ther vppe är när eder som wij ther haffua til hopa dragit aff skattebåren och the eldar wij ther hafft haffue . äre wij och så well til friidz atj alle löse them til eder . giffuandis oss på för:de tiid för honum tre löd:e mark sölff ther oss hoppes i jngen skade vtaff haffue kunnen och eder wäll til nytte kommer . Thetta alt haffue wij yterligare befaled thenne oss elskeligh Lasse i skogxbergha eder vnderuisa mett mwnnen . huilken i willen i alle motte på wora wegna höruge och lyduge wara som tro dandemen och wethe wort beste som wij eder til troe Gud eder alle her mett befalendis Aff Vesterars Die apostolorum petrj et paulj

Westerås den 29 Junii.

Till electus i Skara mäster Sven om arfvet efter aflidne domprosten i Skara, mäster Olof m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 175 v. — Tryckt af Thyselius, l. l. 1: 334.

Till Mester Swen

Wår etc Käre her Electe wij haffue förstondit aff eders scriffuilsze vm mester Oleffs then gamble domprouestens arffuinger vtaff Wardbergh huruledis the haffua kendz widh the godz som för:de mester Oleff hade frelsze vppå . huilken han en part i sin liiffz tiidh hade giffuit til kyrkior och prebendor i testamente epter sin dödh . them the och emott eders förwarning jgen annamatt haffua etc Så effter att samma arffuingiar äre

vtlendske men . och stedis eij aluart wårom vndersåtom att komma til theris godz som the i Danmark eller annerstedz vthrikis beliggiandis haffua taghe wij vtj berådh att jnryma vtlendskom mannom någott ytermera wilkor her i wort rike, effter thet att Vesterårs Recess förstrecker sig allenast jn til wora tro vndersåter Suerigis rikis jnbyggiare och jcke vidare, Huarföre wele wij att huar i förnimme att frw Anna på winstorp eller någen annen ther i Vestergötland wela köpa någon aff the godz til sig . atj wele förwara them ther vtj att the latedt bestå . och befatte sig jnted mett them . vtan atj them annama wele vtj eders befalning på wora wegna . til tess wij få ytermera betenckia oss ther vm, Och atj wele bestella oss thet stycke legesk til hande som för:de arffuinger oss effter bisp Månss plictuge äre, Ytermere som i scriffue vm thet borgeleige etc Så epter wij samma wora tienare skulo i then staden holda vppå wora Slott och gårdar, behöffue wij till sliik swår förterningh en mechta godh bespisning Är för then skull wår wilie och begäre atj än nw yterligare wele handla mett Cläriker iidt ther i stichted att the giffua oss j^{c} [100] oxar vtaff hela stichtedt om åreth och bliffue sedan frij och oförtwngatt vtaff för:da borgeleige . thet wij försee oss att the godemen mett fögha twnga wäl betrösta åstad komma, vtaff the v eller vj^{c} [5½ hundrade] marcer Dansca kunne wij jcke wara belåtne, Framdelis om the clockor i scriffue, äre wij wäl til friidz att the lösa them före så mykin kopar som the kunna wegha till . serdelis i faleköpingh och annerstedz the jcke haffua meer än ena clocka, doch jcke öffuer alt . vtan ther göras clockor vth som clockor äre flere än en eller twå, Therwtinnan i thet beste wäl beramma kunne som wij eder tiltroe Gudh eder etc

Westerås den 29 Junii.

Till densamme om mäster Christopher.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 175 v. — Tryckt af Thyselius, l. l. 1: 335.

Och til Mester Swen

Wår etc Käre her Electe wij haffue vndfongit thenne breffuiszare Mester Cristoffer mett eders scriffuilsze och förnummed aff honum hans begären att han än widaren gerne will försökedt i tysland vppå itt åår eller tw til görandis Så epter wij honum hans begären jcke förtage kunne eller wilie . haffue wij satt thet i hans eghen sköön och wilie och budhit honum antingen wor gunst och tienist i wort Cancellerj, eller och att han frijtt och obehindratt må fare att försee sig på j åår eller ij til görandis som han åstwndar . Huarföre vm han her i landett bliffue will nw han ther ned jgen kommandis worder . thå skynder honum til wor tieniste som wij honum budhitt haffue . eller wil han och vtaff landett som han segher thå förfordrar honom mett thet beste som i kunnen och lather honum fåå the ij^{c} [200] marcer dansca til hielp som i alredhe hans procuratoribus öffwerantwardatt haffuen vtaff then spetals delen etc. och såge wij gerna att han studerede och öffde sig vm han vtfare skall vtj the stycken keijsarlagen och anner konster som han kunde tiene oss och Rikitt mett i framtiden Rammer hans beste som wij gerne tillathe Gudh eder etc Ex Arosia jn crastino apostolorum petrj et paulj

Westerås den 29 Junii.

Utdrag af bref för hr Sven i Wadstena.

Riks-Registr. D. 1529—1531, fol. 176.

Jtem fik her Swen i Vadstena itt opitt breff att han må wara frij for borgeleigett till en behageligh tiidh

Wäsby den 2 Julii *).

Privilegier och ordning för bergsmännen på Salberget.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 176.

Aff Wesby gård

Sådana priuilegier fingo Bergxmennena på Salebergit tempore assumpcionis Marie Anno 30 .

Wij Götstaff etc Göre witterligit atwij aff wår synnerliga gunst och nade haffue tagitt annamatt och vndfongitt som wij och nw mett thetta wort nerwarandis opna breff tage anname och vndfonge thenne oss elskelighe troe vndersåter menige Bergxmen och Almoga som byggie och bruka Salegruffua theris hustruer och barn tienere och hion . och alt theris godz rörligit och orörligitt ee huad thet helst är eller nempnas kan vdj wora konungxliga hegn wern friid och förswar, besynnerliga til att werna friida och förswara för oretta, och haffue wij ther till aff samma wora Nade vntt och giffuitt som wij och nw mett thetta wort opna breff vnne och giffue them tesse effterscriffne priuilegier lagh stadgar och frijheter . och stadfeste ther till alle the Nåder och frijheter som the tilförende vtaff wora forfädra framlidna Rikisins herrar Nadeligha fått haffua att the aldelis wid magte bliffua skole och och faste holles, Först att huar och en man som biltoger warder i Rikene som arbete förmåge göra för sitt brödh skall haffua friid på Salebergh . vtan han see mördare . Sins herris förrädere . vppenbare tiuffuer . eller han friid bryter å qwinnom . then som så gör eller haffuer giort må eij tesse nåder niwtha, Jtem warder någer biltoger på Saleberg skall han jngen friid haffua på någett bergh öffwer altt Rikitt,

*) I öfverskriften står visserligen: "assumpcionis Marie" (den 15 Aug.) men af den plats brefven intaga i registraturet synes att härmed menas: visitationis Mariæ.

Jtem huar som och biltoger warder på någett annatt bergh skall eij friid haffua vppå Salebergh, Jtem torgz dagha skole wara om Onsdagen och Lögerdagen j huarie wiku mett alla frijheett som i andra köpstäder . Man doch skole köpmennen som tiitt komme giffue aff theris godz som the tiitt före någhen hielp till gruffuones vppehelle sex peningar aff huart märk wärde och bergxmennena köpe sedan frijtt huad tiitt föris, Jtem itt helt staffrwm weedh skall wara iiij [3½] alen breeth och sammalunda högtt och thet skall gelda en öre . huilken som annerlunda hugger eller köper böthe iij marcer och haffue förwerkatt weedhen och arbeted och ware konungx egen sak . Och måge alle bergxmen hugge frijtt i krononess bergzskogh så lenge han reckie kan . När han all är thå hugge huar mett annan frijtt gruffue wedh ther han honum finna kan, Män kola wedh hugge jngen vtan skogxägandis minne . huar annerledis huggä dierffuis skole böthe sine peninge effter laghen . Doch skall jcke nekas aff skogxägande någrom att man må jw hugge relighe för böön eller peninge som them kan åtsämie, Och skall huar före sin weedh fram j tiidh och thime til gruffuones brukningh när som almennelighe til seigis wid hans iij marcer, Och vm någer treskelighe jgen står eller sig vndan drager . haffue förgiort gruffuodelen sin och xl marcer ther till, Jtem vm kolninghen . skall kolaren haffua för huarie xv fampna mijlo xij öre peninge på sin eghen kost . och riffue vth kolamijlona . och bära henna vtaff bothnen i hop, holler bergxmannen honum kost giffue honum vj öre . och jencka peningerna effter mijlona som the kunne sämias, Jtem huar som bliffuer beslagen mett thet att han tager anners mandz weedh olåfflige wid gruffuen eller j skogen stände tiuffs rett effter som weedhen wärd är, Jtem skall gruffuedrengien haffua j ortug för tilmakninghen . och j öre för affbrytninghen huar dagh Jtem szmeltaren skall haffua

½ [½] marc om wikwna och ther till frij kost, Jtem jngen brythe mere än sin rette eeld wid sina xl [40] marcer, Jtem jngen skall förholla gruffuona för then annen när tiidh är och tilmakas skall wid sina xl marcer Jtem hender någer förswma sin eeld thå honum bör . thet par ther nest går make till saklöst . Och jngen make till vtan then som gruffua deell haffuer Jtem fins någen gruffuadrengh som Malm tager litedt eller stort lagligha til wunnen . han och alle hans mett hollare stonde tiuffuarett Jtem huar åwerkan gör å annen wid gruffuona haffuj förwerkat liiff och godz, Jtem jngen gruffuo dreng eller dagakarll skall bära bara wapen till gruffuona effter thenna dagh . finss någer thet gör haffue them förgiort och xl marcer ther till, Jtem warder och någer ostyre man griipen som löskisman är som eij haffuer fultt wederwåga och eij for borghen för sig thå må han fongas och i kisto settias ther till fogten haffuer giort om han effter thy som bruthen tilseiga, Jtem alla bergxmen som gruffuona bruka . skole holla ena kisto wid magte wäll förwaratt mett tilbörligh jern . ther ogerningxmen skolo förwaras vtj wid sak huars mandz xl marcer, Jtem vnne wij och til gode att huar bergxman må haffue frijtt och quitt wid gruffuan sina malm bodh . gruffuo drenge bodh och wedhabodh, will någer ther flere bodhar huss eller gårdar haffue thå göre ther aff tomptöre, Jtem jngen sätte någhen Embitzman widh gruffuona vtan then wij sielffue til settie eller wår fogte på wora wegna wid wora nepst och wredhe, Jtem huad sölff ther görss skall jngom sälias vtan wån sölffköpare till Rikisins mynte . dierffues någer sälia sölff vtan till myntedt . och wore sölffköpare till Rikisins beste . haffue förbrutedt gruffuodelen . sölffueredt . och xl marcer ther till . både then som säll och köper . och ther skola Lenszmennen och fierdingxmennen tagha wara vppå, förswma eller löna the thedt

mett någhen för wild eller wenskapz skuld och kan bewiszes them vppå . böthe therföre som för tiuffnad, Jtem alle skole driffua gott sölff och sätia sitt eghitt bomerkie ther vppå . och vm anners fins och driffues till honum som bomerkitt til hörer thå haffuer han förbrutitt gruffuodelen . xl marcer och sölffueredt ther till, Jtem driffuaren skall haffua för huart skippund bly och frijan kost Men then som blyd ägher holle sig sielff askana, Jtem jngen bergxman skall loff haffua någen malm sälia eller soffringh vtan gruffua fogtans witw så att then som soffringh köper eller Malm . får åther sölffköparen sölff ifrå sig jgen, fins någer som anners sälie eller köpe dierffuis . haffue förgiortt thet han köper och säll och ther till xl marcer, Jtem samma skäll och lagh ware och mett gruffua drengia att the jcke sälia någon theris Malm eller soffring vtan han haffuer ther till gruffua fogtans loff och minne . så att thet honum kunnoktt är huem han säll sin soffring vppå thet att thet sölff som ther kan bliffua vtaff giortt eij bliffuer förstwngitt vtan kommer til Riikisins myntt wid plicht xl marcer . och skall then som köper giffue soffringe karlen licha för sina soffring som han kan wärd wara och ware öffwereens mett honum, Jtem dierffues någer mett tresko krononass affrad eller tijondabåår mett sig jnneholla haffwij förgiortt sin gruffuadeell vtan alle nåder och xl m:cer ther till, Jtem skole bergxmennena jnbyrdis mett fogten keesza sig sex men the mett fogten huar onsdagh wid gruffuune all ärende och sakemåll höra ransaka och slitha kunna och hielpa huariom till lagh och rett effter thenne priuilegie jnnehollelsze, och rettis alle saker som eij her beröris både vm slagxmåll och annett effter lagboken som andre stadz i landett, Jtem alle må och skola friitt ryma och sökia effter Malmbergh vtan gruffuone, om the någhen malm finnandis worde må the honum niwta och bruka så lenge

the haffua fyllest fåât för siit omak och arbethe . Och sedan niwthe mans deell i thet the finna så lenge som the liffue, Jtem huar som förswmar sin körningh när honum retteligha bör köra . böthe ½ [½] marc peninger för huar hest . och tagis redelige vth sakören vtan förswmilsze, Jtem huar som förswmar någen deell som fogten mett the sex redelige på buditt eller lagtt haffue ee huad thet helst kan wara böthe iij marcer peninger, Jtem skall wår fogte och befalningxman regera om alla rymninga och watw öster och huad gruffuone behoff görs skall han tilsija . hoo sig ther vndan drager haffuj förwerkatt gruffuadelen, Jtem skall wår fogte haffua fulla magtt att retta öffuer allom them som förbryta halss och hand som brotten äre till . och tagha vth allan sakören som förscriffuit står wid högxte lydne, Jtem wåre så saker att någer dierffde sig her emott settia eller mett woldzwerkie vpkasta lönligha eller vppenbarligha mott thenne priuilegia och friihetter Saleberg nådeliga giffne och vnte äre . tha skola the och han thet begynthe . haffua förbrutidt sin gruffuadeell och xl marcer, och om saken högre reste till liiff och godz som Edzöris brutt vtwiszar, Jtem huar och någer dierffuadis till att göre vpstötningh eller Reszingh emote oss theris rette herre . eller wåre fogtar och Embitzmen i ena motto eller andra lönligha eller vppenbarliga . skall then ther vtöffuer straffas till liiff och godz som Edszöris balken vtwiszar Tesze til

(Wäsby den 2 Julii.)

Ordinantia för Salberget.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 177 v.

Aff Wesby gård

[tempore assumpcionis (ɔ: visitationis) Marie]

En Jnstructio for Niels Vgle huruledis han skal skicka sigh mett them på bergit *)

Wij Götstaff etc Göre witterligit mett thetta wort opna breff atuj budhitt och befaledt haffua wår fogte och Embitzman på Vesby gård att holla på Salebergh sådana Ordinancia som her effterföliger . Först att han skall achta her effter granneligha vppa Sakören wid gruffuona att then redeligha vth tagis effter som priuilegierna lydha . Och vppå daghakarlana och soffringa karlana som ther wancka . och öke vppå them theris vtgifft Så att Soffringa karlen skall giffua huar dagh oss twå öre om sommaren och en öre om wintren . och ther til hans tomptöre för hans bodh och Jordkulo han är vdj, Jtem dagha karlana och huszmennen och altt löszinga folk Man eller quinna som ther komma, Och Smådrenger vm xv åår skole giffua ena mark stragx the komma til bergit och tå the böria soffra så giffue som en annen soffringe karll vm dagen Och skall samma lagh wara om soffringa karlen stragx han komber till bergit att han och skall giffua ena mark förre än han böriar soffra och sedan för soffringen . och giffue dagha karlen tomptöre för sina bodh eller Jordkulo han är vtj så wäll som soffringa karlen, Jtem lösz quinnor som ther liggia vppå theris skalkheett och onda liffuerne giffue ij öre om wikwne aller minste . och tagis vth vtan förswmilsze, Jtem Bergxmennen giffue och tomptöre för theris huss gårdar eller bodhar som the haffua wid gruffuona så wäll som daga karlana, vndantagandis

*) I kanten står med stor stil: *Ordinancia pa Saleberg.*

thera Malmbodh och gruffuodrengx bohd och weedhebodh them måge the haffua friia och jcke flera . haffua the flere bodhar så giffue tomptöre för them, Jtem the som byggia i skogen och bruke bryst wngnar . giffua som the bruka till . thet meste fogten kan få vtaff them twå löd:e mark sölff eller ena löd:e mark aller minste . eller och slå nedher vnghnen . Men bönder som skatt göra och haffua doch jngen gruffuodell och bruke brystwngnar . giffue för brystwngnen som brukningen är till vj lod . viij lod . x lod etc, Jtem soffringekarlen eller daga karlen sälighe jngom soffringh eller Malm vtan gruffua fogthens witw wid plicht som priuilegierne jnneholla . och then som soffringen eller malm köper taghe itt warteken aff sölffköparen thet skall han fåå åther jgen frå sig när han säll honum sölffueredt som han fått har aff samma malm eller soffringh . och när han will köpa mera malm eller soffring skall gruffua fogthen thet teken swnder riffua, Jtem vppå thom som bruka hytter och brystwngnar i skoghen och köpa soffringen vth i andra soknar skall fogethen Länszmennen i huario soken och fierdingxmennen tagha wara vppå att the sälie theris sölff sölffköparen jgen till Rikisins myntte och thet wid plicht som priuilegierne jnneholde . Och thet befales och andra fogtar vtan vm Salebergit som äre Joen scriffuere Thomas scriffuere Nils henrichsson i gästrickeland och bergxfogten öffuer longheden att the haffua acht ther vppå i theris fogderij, Jtem Bergxmennen som boo widh gruffuona och bruka ööll sälningh . och alle andre som ööll tilföre hembruggitt eller tyst ööll . miödh . kirszedranch eller wijn, giffue aff huarie tunna en hielp till gruffuones vppehelle. Aff ena t:a swenst ööll ½ [½] öre Aff ena t:a tyst ööll j öre Aff t:a miööd eller kirszedranch ij öre Aff itt Ååm wijn ½ [½] marc, Jtem effter priuilegiern jnneholler att köpmen skole hielpe en settingh till gruffuones beste aff huart mark wärde the före till bergitt . skall fogethen förslåå thet godz som fallt föris .

och aff huario mark wärde tagha en sexlingh som priuilegien vth tryckie . the[r]före huad the före humbla saltt clädhe fiisk eller szpiszerij, Men doch vtaff bönderne som föra Maltt korn eller miöll till torgx . tagis jnted vtaff, Jtem haffuer och fogethen macht och befalningh mett sölffköparen att achte vppå them som wanka i Soknenner i bland bergxmennen och köpe sölff . att the tage vtaff them huad dell the finna mett thom Tess till

Wäsby den 2 Julii.

Förteckning på utnämnde länsmän och fjerdingsmän omkring Salberget.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 178.

Aff Wesby gård

Jtem tesse effterscriffne bliffue på samma tiidh och stadh satte til Länszmen och Fierdungxmen i huario soken nest vm kringh Salebergit som skole achta vppå alla saker epter som priuilegien och nest för:ne ordinancia jnneholler, Först i Sala sokn . Länszman Mattis i quernestadha . Fierdungxmen Bencht i Vesby Oleff monson i kuinista oc knutt i skelby, J kumbla soken Länszman Nilss person i vesby . Fierdungxmen peder jönsson i oogla . peder Jacobson i wadh, j Nyckletta soken Länszman Mattis månson i förneby . Fierdungxmen Anderss larson i hillesbode . Erich olson i bännebäk, j Kijla Länszman . Bencht i Ringwala . Fierdungxmen Erich larson i kiuista Oleff i kuneskinsbode, J Norby soken Länszman Erich hansson i Norby . Fierdungxmen Oleff matson i ölesta och oleff erichson i Söderbäch

Wäsby (början af Julii.)

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 259.

Aff Vesby gård

Jtem Anderss hansson Myntmestare i Vesterårs en Quittencia på iij^{m} marcer som han vtgiffua skulle wår Nad:e herre för hans sakfall

Jtem Nilss vgla itt fogte breff på Sale Nycklette Norby kijla och kumbla sokner, Teslikis på Vesby

Upsala den 8 Julii.

Förteckning öfver utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 259.

Aff Vpsala feria 6:ta Infra octauam visitationis marie

Jtem peder olson i Smoland häredzretten i kindwals häredhe

Jtem Hanss scriffuere fogte breff på Longhundrat Närdingehundratt Eebo häredhen, Hargh och Borstils sokner

Stockholm den 19 Julii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 259.

Aff Stocholm Margarete

Jtem Jacob wesgöte fogte i Angermanneland en Quittencia att han haffuer giort en god och klar Rekenskap för all vpbyrd och vtgifft som han på wår nad:e herris wegna vdj befalning hafft haffuer sedan han i fiord Anno 29. xiij Marcij och till Margarete Anno 30, på sex marker när som til baka stå aff skatten ther han ägher framdeles vtj neste Rekenskap göra redhe före

Jtem fik Heningh person häredz retten vdj Åkers häredhe

Jtem Doctor Jönss magnj Electus til Linköping . en Recognition på ij^{m} [1500] marcer danska, vppå then taxa han wår Nad:e herre effter Contrachten giffua skall

Jtem Erngiszell fogte i Roen en Recognition på j^{c} x marcer sommar skatten aff Borstils sokn Och ix öre aff Öregrundzöön, R: d: p:

Stockholm den 20 Julii.

Till Willam Tysk om ersättning för dagsverken af hr Thure Jönssons landbor.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 178.

Aff Stocholm Die margarete Anno 30

Jtem til willam tysk fogte öffwer her Ture Jönssons landbor att han handlar mett för:ne her Turis landbor så att the giffue wår keriste nad:e herre för dagxuerken som the pleghe årlige vt göra en skäligh försoningh . årlige antinge i oxar eller smör som likast kunne wara . och vpbäredt til rekenskap . effter thet the samma dagxuerken jcke kunne vtgöre til Läckö slott som per anderson är begärendis aff them för monge förfall skuld som Erngiszell och Swen torleson fordom för:ne her Turis landbor haffue latedt wår Nad:e herre förstå . ther vm hans Nade haffuer scriffuit per anderson på Läckö til at han effter thenne dagh skall Jntedt befatta sigh mett för:ne dagxuerken

Stockholm den 20 Julii.

Till electus i Skara, mäster Sven, om presternes i Skara stift afgift i stället för borgläger, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 178 v. — Tryckt i Thyselii handl. 1: 337.

Wår etc Käre her Electe haffue wij vndfongit eder scriffuilsze i huilke i giffue oss til kenne atj haffue handlat mett Clärikriidt ther i Schara sticht vm then skenck för borgeleigit etc och haffue fått för swar att the jcke wäll kunne komma till pasz mett att giffua oss the hundradhe oxar vij aff hela stichtedt begäredhe vtan wele heller giffua oss peninge i then staden viij^{c} marcer dansca som the vtbiude Så effter wij förnimme och eders böön i then motten äre wij wäl til friidz på thetta åår att the giffue oss peninge dog aller minste j^{m} [1000] marcer dansca ther vm i wele ramma wort beste och latha them vpbäre skaffandis them oss redelighe til hånde vm assumptionis marie som i scriffue, Ytermera som i och scriffue vm the klockor vtkomne äre til Lödeszö och än vtkomma skole . tacke wij eder för eders flitelighett och begäre atj wele lathe giffue oss til kenne huad all wichten dragher, när i thet förslagit haffue wele wij lathe wethe wår befalningxman på Elffzborgh huart han thet skicka skall Rammer j alle motte wort beste som wij troe eder till Gudh eder etc Aff Stocholm Die margarete

Stockholm den 20 Julii.

Till innebyggarne i Vesterås, Enköping, Upsala och Gefle samt åtskilliga härader, att hjelpa till med upprensandet af Bispbergs grufva.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 178 v.

Til några köpstader som her i breffuit vp nempnas At the hielpa til at Besbergz gruffua motte til makt igen

Wij etc Helsze eder alle oss elskelige Borgmestare Rådh och menighetten som byggie och boo i wora köpstäder vesterårs Eneköpinge vpsale och Gäffle kerlighe mett gud etc käre wenner wij giffue eder til kenne huruledis oss är förekommedt att Besbergx gruffue kronones Jernbergh offuan henemora som nw lenge haffuer leghatt i ödhe oc vpfylt mett watn kommer sigh åther wäl före jgen och worder vpöst then meneman til gode . än togh the fatigemen ther nemest boo haffue ther jcke alstingis magt till att fulfölighe thet arbethe som the företagit haffue mett minne än the ther til åtniwtandis worde wora hjelp och then menemandz her vthe som sine berghan tedan söke pleghe, begärendis therföre wor gunsteligha förscrifft och förmanilsze til eder och flere godemen på bygdene them the wethe och haffue sport wele ware behielpughe och wäluilioge til at göre ther någen hielp och bistond til att hon motte warde vprenszatt och komme til machte jgen etc Så effter theris bön jngen oskäll haffuer och wij wethe att kronones och menemandz store skade och förderff är att then gruffue så lenge skal ödhe liggie som är thet beste Jernbergh i Suerige, Är wor wilie och begären atj alle wele lathe eder finne wäluilioghe til att hielpa ther til effter som i machten haffue när för:de bergxmendz sendningebudh til eder kommer att för:de gruffue motte vprenszedt

warde och komme til machte jgen Anseendis atuj och så på wore sidhe ther til hulpitt haffue och än ytermera gerne hielpe wele Huar wij eder thet til gode jgen betencke kunne wele wij altiid gerne göre Gud eder etc

Jtem itt samme tolked breff skreffs til Norbohäredhe syende häredhe tiurbohäredhe Trögden Simetwna herede hagwnden lagwnden Norwnd Tierpen och wale häredhe

Stockholm den 22 Julii.

Konungen fordrar ersättning åt borgare i Stockholm, som blifvit plundrade och sedan lemnade redlöse af sjöröfvare från Skellingwoede.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 179.

Sincero nostro fauore premisso, Equidem virj solertissimj vobis per presentes constare volumus . certos nostros subditos johannem buremestare ac Arnerum Knipare dictos cum quibusdam aliis nostre ciuitatis holmensis oppidanis . coram nobis non sine miseranda lamentatione esse conquestos . quo pacto olim soluentibus illis hinc Gedanum versus nempe circiter diuj Michaelis ferias Anno etc 12 per quosdam vestre terre jncolas Cleijs mortensoen ex Skellingwoede ac jllius complices jn marj fuere jnterceptj . ac non tantum bonis omnibus spoliatj. sed exhausta quoque nauj absque velis et anchoris . extremis tempestatibus pene exanimatj expositj atque relictj atque (!) exsteterunt, vnde et sex ex Jllis tunc equoreis submersi fluctibus exspirabant, cum ceteris semiuiuis egreque vite sue consulere valentibus . vix tandem superesse datum esset etc conuenerant præterea dictj nostrj subditj humillimis precationibus quatinus nostro fauore permitterentur dampna dicto nostro parta per arestationem atque detentionem vestrorum huc aduenientium

resartirj [ɔ: resarciri] quos quamuis nostris omnibus Justicie equitatisque munus inpartirj teneamur . Noluimus tum zelo pacis quicquam simile vobis non auisatis in nostro regno permittere attentarj sperantes Justiorj recuperandj via sua Jllis posse debereque reddi ac restituj, Quamobrem viri solertissimj admonitos ac rogatos per presentes facimus quatinus jntuitu nostrarum precum equitatisque ratione dictis nostris subditis Johannj burmestare cum suis conciuibus quantum Jllis de Jure debebitur absque longiore dilatione ab Jntegro reddi faciatis, Quodque nisj citra dissimulationem fierj curaueritis . ac tum denuo iisdem querimoniis nominatis nobis molestj fuerint, Cogemur (quamuis non libenter) eis annuere copiam suorum repetendorum, ex vestris forte quibusdam terrarum jncolis quibus merces suas commutandas . Jn nostras prouincias conuehj contigerit, Atque id vero non sine ratione, quum jam sepe nominatj nostrj subditj propriis suis bonis omnibus tum spoliebantur maxime, Cum jnter nostros atque terrarum vestrarum fines tranquillissimum esse debebatur, Quos neque adhuc suis bonis . passj estis restituj etiamsj nostrorum predecessorum regnj gubernatorum ac tunc consiliariorum litteris supplicatoriis toties commonefactis jn domino bene valeatis Datum castro nostro Stocholmensi 11 Kalendas Augustj Anno etc 1530

(Stockholm den 22 Julii?)

Öppet bref för mäster Jakob Venne i Åbo att om händer hafva Nye kors gods och ränta.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 179. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 263.

Wij etc Göre witterligit atuj haffue befaledt thenne oss elskeligh mester Jacob wenne Erchepresst i Abo Nykoren mett the landbönder och then rente ther vnder ligger . att han them oss til godo och nytto besyta och

achta skall altidh til godan Rekenskap Huarföre förbiude wij alle som för wora skuld wela och skola göra och latha besynnerliga wora fogtar och embitzmen att the för:ne mester Jacob jnted hinder eller förfang göre vppå för:de wore befalningh eller landbor vtan heller hielpe och störke til lagh och rette och bistond göre huar han them behoff haffuer och på wora wegna tilsegiandis worder och biude wij för:de landbor att the och jngom androm sware til theris årlige vtskylder som the plictuge äre vth att göre huad thet helst är eller nempnas kan vtan för:de Mester Jacob vppå wora wegna Huar noger menar sigh haffue någen rett till något thet godz som vnder för:de Nykoren belegne äre och wil thet effter Vesterårs ordinantia jgen kalla, skall then som thet begärer effter westerårs Recessz jnnehollelsze . beuise först sine byrd vm för:de godz vppaa lagha thing och stempne . Få vtscriffter vtaff för:de mester Jacob vppaa the breff som lyde vppaa thet godz som så jgen klandras skall ther wij oss effter retta kunne huilke vtscriffter för:de Mester Jacob then jcke neka skall . och komma så sedan til oss och få wår wilie och gode loff och minne til att lösze sådana godz jgen etc Huar som nogher annerlunda dierffues til att rycke eller kippe nogit aff för:de Nykors godz vnder sigh wele wij therutöffuer straffa latha som tilbörligit är och biude therföre att jngen öffuerfaller för:de mester Jacob eller förtunger mett omak sijn eller gestningh vm för:de godz Tesz til wisso etc

(Stockholm) den 22 Julii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 259.

Die Magdalene

Jtem Bisp Mårten i Abo en Quittencia på itt^{m} [1000] marcer ortuger för then Taxa wår Nad:e herre vtaff stichtedt för thetta år giffua skulde, Och vij^{c} marcer vppå then spannemåll han wår nad:e herre och så aff stichtedt vtfest haffuer för thetta åår

Jtem en Recognition för Clauess scriffuare på iij^{c} marcer som han wår kär:ste Nad:e herre betaledt haffwer vppå then dell han bleff hans [n.] skyllugh

Jtem per scriffuare en Recognition på j^{c}xx marcer som han vpburit haffuer för iij lest malt han solt hade aff wår Nåd:e herris arff och egit

Jtem karll scriffuere itt fogte breff på

Jtem Her Mårten Canik i Linköpingh en Quittencia på viij^{c} marcer dansca för then Taxa Canikerna vdj för:de Linköpingh giffue wår Nad:e herre för thetta åår, R: d: p:

Jtem Nielss olson på Gladhem en Hugwt Quittencia att han haffuer giort wår Nad:e herre Rekenskap i närwaren mester Henriks hans Nådis Cancellers her Eskil michaelis och oleff larson Camererarens . för then dell han aff wår Nad:e [h.] i befalningh hade på Stekeborgx Slott i vpbyrd och vtgifft så att hans nade lath sig åtnöija . effter thet han för:ne wår Nad:e herre förnögt haffuer then dell han skyllug bleff på samma Rekenskap

Jtem Thomas scriffuere fogte i Simetwna en Quittencia att han haffwer giort en fulkommelig Rekenskap för all vpbyrd och vtgifft han haffuer hafft i för:da Simetwna och Torstuna häredher sedan i fiord om disting Anno 29 thå han först bleff ther wår nad:e [h.] fogte

och Jn til thenne tidh som är olauj thå han Rekenskap giorde Anno 30, R: o: l:

Stockholm den 25 Julii.

Utdrag af bref för biskop Mårten i Åbo på biskopstionden och till Jönköpings borgare om borglägret.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 180.

Åff Stocholm die Jacobj

Jtem fick Bisp Mårten j Åbo itt öpit breff til frelsesmennena och almoghan j finland at the her epter skola göra vth theris retta tiende så the som andre wår nåd:e herris vndersåtar her j rikit, Och ath the som än nu haffua theris tiende inne medh sigh lata henne oforsummeliga vtkoma, så framt at wår nå: herris fogtar icke skola straffa ther vtöffuer som for andra treesko

Jtem suaradis the Jöneköpingx Borgare at wår N:H: kan icke så hastugt wara förtenct til at kalla Borgeleijet j frå them för nagra lägligheter skull som på färde ära, vtan wil framdelis wara förtenct til at kalla them tädhan. huar the wilia vtgöra en Taxe trij eller iiij^{c} mark så the som andre hans nådis vndersater göra her j rikit,

Stockholm den 27 Julii.

Contract om afgälder af klerkeriet i Åbo stift i stället för borgläger.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 179 v. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 261 och Thyselii handl. 1: 338.

Contracten på Borgelegit emellam vår nåd:te herre. oc Clerikerijd j Åboo stikt

Wij etc Göre witterligit atuj vtaff synnerligh gunst och Nade haffue vndt och tilstadt nw mett thetta wårt

opna breff vnne och tilstädie att oss elskelige wyrdeligemen Clerikeriidt vtj Abo sticht effter thenne dagh måga och skola wara frije för thet borgeleige som the her til dagx vtaff wora tienare hafft haffua mett sådana skäll och förord att the skola giffua oss årlige Sex hundrade mark vtj en taxa . vtgiffuandis för:de summa altid först vm wåren som the oss them weluilieliga vtuiszedt och loffuadt haffua Huarföre biude wij allom them som för wora skull wela och skola göra och latha serdeles wora fogtar och embitzmen att the för:de Clerikerij her effter mett jntedt borgeleige i någen motte förtunga gesta eller gesta latha wid wora ogunste Tesz til wisso etc Giffuit på wårt Slott Stocholm Odensdagen nest före olauj Anno etc 1530

(Stockholm den 27 Julii.)

Öppet bref för Anders Månsson på sakören af Wadstena klosters landbor.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 179 v.

Jtem Anderss monsson fogte öffuer vastena closters landbor jtt opit breff att jngen skall göra honum hinder vppå the konungxlige saker som falla kunne mett vastena closters landbor ee huar som helst the liggiandis äre . vtan lathe honum them vtkreffuia och vpbära ther til clostredt effter wår Nad:e herre haffuer förlent vastena closter alla konungxliga saker mett theris egna landbönder

(Stockholm den 27 Julii?)

Befallning till lagman, häradshöfding och fogde i Norrbotten att ransaka om det intrång Kyrö sockneboer göra på fisket i Mustasaari.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 179 v.

Wij etc Göre witterligit att oss haffuer warith claghat huruledis en dell aff the bönder i Körw sokn i Norraboten fara mett wald och welle theras fiska waten som boo i mostesåre soken och haffua huarkin loff ther til aff them som watnen til höra . eij heller göra ther tijonde fisk vtaff kyrkieherranom som i samma mostesåre sittiandis är som sig aff rette til bör Huilkit om så i sanningh finnes . bör jcke tilstadt bliffua Therföre befale wij lagmannenom häredzhöffdingenom och wor fogte i then landzende och huariom thera för sigh att the ther vm ransaka, och huar thet så finnes . straffe ther öffuer effter laghen så att huariom och enom bliffuer sin rett beholden . bönderna sin fiskewaten frij . och kyrkeherren sin tijonde som goda gambla sedwenia är i Rikit . vtan så finnes att för:de Körwbönder mett nogra redeligha skäll eller priuilegier sigh therföre förswara kunna Tess til wisse att så wår vilie och befalningh är lathe wij etc

(Stockholm) den 29 Julii.

Qvittobref för Jakob Venne, erkedjekne i Åbo, på uppbörd.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 259 v.

Die olauj

Jtem Mester Jacob Wenne Archeprest i Abo en Quittencia att han haffuer giort en redelig Rekenskap för affradzpeninger . gingerdzpeninger . och all annen dell som han vtaff Nykorenss renthe i Abo vpburith

haffuer sedan i fiord om Ericxmesson Anno 29 thå han then vdj befalning fik och til thenne tiid som är Olauj Anno 30 thå han Rekenskap giorde på thetta effter:na när . som her effter följer Först ij lester Malt ij pund ij spann, Rogh iij pund ½ spann, och xj pundh Smör, ther han framdeles vdj nesta Rekenskap ägher göra redho före, Teslikis haffuer han och giort Rekenskap för the peninger han vpburit hade för the godz her til jgen löste äre vndan Nykoren i Abo, R: O: l:

(Stockholm) den 29 Julii.

Qvittenser för sölfköparen på Salberget Peder Joannis och Jörien, konungens skräddare.

Riks-Registr. 1529—1531, fol. 259 v.

Eodem tempore [ɔ: Die olauj]

Jtem her peder Joannis sölffköpare pa Salebergit, en Recognition på j^{c} xxvj löd:e mark sölff iiij lott minne som han köpt hade mett wår Nåd:e herris peninger, R: O: l:

Jtem Jörien screddare en quittencia att han haffuer wår nad:e Herre giort en redelig Rekenskap i Oleff larsons Camererarens närwarv för all then dell han til hans nådis behoff skorith haffuer sedan han först bleff hans nådis skreddare och in till påska Anno 30 och är hans Rekenskap sig så förlopen att vpbyrden mett vtgifften wäll öffwereens kommer på xviij alner engelst när . them hans nade honum nw fördragit haffuer för thet arbethe han ått hans nade giort haffuer sedan för:ne påska och Jn till olauj Annj eiusdem . ther han doch framdeles skall göra Rekenskap före för then dell han sedan ått wår Nåd:e herre arbeted haffuer

Stockholm den 31 Julii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. 1529—1531, fol. 260.

Sonedagen nest effter Olauj

Jtem Anderss monsson fogte öffwer Vastena Closters landbor en Recognition på iiij^{c} marcer dansca som är taxan aff Vastena closter för thetta åår . Och lxxj marcer dansca them han vpburit hade aff för:na Closters landbor för biscops gestningen, R: d: p:

Jtem Enewald hanson en Quittencia att han haffuer giort en redeligh Rekenskap i her Eskils och Oleff larsons nerwarw för alle konungxlige saker . biscops saker och biscops gestningh aff alle kyrkior Closter och preste landbor i östergötland som han vpburith haffuer sedan han först fik thet i befalningh, vndantagandis Vastena closters landbor

Jtem än itt fogte breff för honum att alle kyrkiors Closters Canikers och presters landbor i östergötland sware honum till alle konungxlige saker . biscops saker och biscops gestningh

Jtem Swen Kartt fogte på dall en quittencia att han haffwer giort en klar Rekenskap i Mester Henrikx och Oleff brömses nerwarv för all vpbyrd och vtgifft han på för:ne dall hafft haffuer sedan i fiord vincula petrj . Anno 29 etc och epter som Rekenskapen sig förlopen är bleff vår Nåd:e [h.] honum skyllug lxxx marcer ortuger och ij öre them han sig sjelff aff hans neste vpbyrd i dall betale skall, Och bleff han åter jgen skyllug wår Nåd:e herre itt par oxar huilke han till Mårmesze skall latha komma till Stocholm

Jtem her Nielss deken i Vesterårs itt förläninge breff på en gård benempd Wika som her till lydt haffuer

vnder biscops bordett i för:de Vesterårs att han then frijt bruka må til en tiidh långh

Jtem fik samma her Nielss en quittencia på j^{c} xl marcer ortuger som war then taxa Canikerne i vesterårs vtgiffua skulle för thetta åår

Jtem Joen scriffuere i Vesterårs en quittencia på vij löd:e mark itt lott saköris sölff, Thenne quittencia togh för:de her Nils på hans wegna

Åbo den 16 Augusti.

Dombref rörande Åbo stads jordegor.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 181 v. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 267.

Wij Götstaff etc Göre witterligit at Arom etc 30 daghen nest epter Wårfrue dagh Assumptionis når wij personliga stadde wore vti wår stad Abo med wåra tro men och rådh her Knuth Andersson her Jffuar fleming her Erick fleming Riddare och andre flere och hullo ther reffst, Kom ther in före oss några bönder åff Reesze sokn Oleff i Kerdo och hans son och clagade til Borgmestare och Rådh ther i stadhen vm itt godz benempdt Rettis liggiandis strax vtan för Åbo jnnan stadzens råår och röör . Begärandis thet fås them igen och sadhe sigh eller theris forfädhrom aldrigh wara retgiort for samma godz, Endoch the bekende at sådana godz war komit vnder stadhen för itt mandråp skull som skeedt war för mong år sedhan vppå stadzens fäherda, och wiste icke vm for:da godz for peninger betalat wart, Ther emott Borgarena bvro fram itt Konungh Kristierns stadfestilse breff vppå fordom Konung Eriks breff lydhandis ath stadhenom vnt war at köpa vnder sigh vtåff Kronenne itt heelt Krookland jord thet the sadhe finnas skulle j for:da Rettis godz och Pissuby then the sadhe longo betalat war, Så effter wij icke wiste eller wetta kunde vm

samma Krook jord finnas kunde vti sama Rettis eller och vm Borgarena hadhe inkrectat sigh någhot mera åff for:ne bönder än som for:ne Konunga breff tilloth Jtt heelt krook land jord, förskickadhe wij tesse epter:ne wåra troe men til at holla ther en syyn vppå . Som woro Torsten Salomonson Sten finne Hans Buszila . Lasse Skalm . Pedher Skalm wepnare etc the ther grannelígha besågho stadzens råår och röör . som woro, först Store lötestenen rett Österuth frå domkyrken, Then andra råån til itt högt bergh benempdt Korolabergh rett österuth frå Lötestenen Then tridhie råån frå samma bergh och til Korolabeck och östersödher, ffierde råån frå becken södher vth in j Blomans äng som nyes vptagen är åff stadzens vtmarker widh en höladha vppaa en stor steen westersödhervth, femte råån frå ladhastenen södher vth til itt bergh tw pijlskot j frå, Siette råån til itt bergh j frå thet samma bergh södher vth, siunde rån til röffuaresten widh almunda wäghen på södhra sidhon, Ottonde råån frå röffaresten til en Eek södher vth och en kant til wester, Niyonde råån j frå samma Ek och till Pissu äng Westersödher j en börkebuska som lagd är med råstenen hart widh giersz[g]ården widh södhra berghit Tiyonde råån i samma äng vestersödher litet j frå hart widh södhra berghit wid itt Eketrä lagt med gamla råstenen, Elleffte råån Westervth och en kant til södher wid en beck emellan pissuåker och Kackars äng lagt med råstenen, Tolffte råån frå samma becken och til Pissubergh ret wester vth som råmerckit är huggit på bergit Trettonde råån frå Pissubergh til roposten wester vth, fiortondo frå roposten rett Westervth och til Heikela wester nör frå Heikela gård vppå en bergh hell som war lagd med gamla råstenen, femtonde frå samma råån och til åån Westervth och en kant til södher lagt med sten j Åbredden, Och funno for:ne synemen ther j sanning at for:da stadh och

Borgare hadhe intit mera j frå bönderna än en halff krook iord then the funno liggiandis innan for:da gamla stadzens råår vti for:da Rettis godz och Pissuby effter som them til löszn vnt war och Konung Kristierns breff vm yttermere vthtrycker thet for:ne Torsten Salomonson med flere for:de synemen witnade och epter sworo inn for for:ne wårt Elskelige Rikisens rådh som wij åter igen tilskickat hadhe at sittia for retta på Abo rådstugo neste daghen nest epter S: Egidij dagh samma åår at thet hörde stadhen til, och icke for mera skattat war än en halff krook Endoch the icke wiste eller sweria willa ath for:da halff krok iord naghon tijd for:ne bönder gulden eller betalat war, ther och tå for:de bönder och åclagare jntit emot wedhia wille, vtan allenast kende sigh en, wid nampn Morten j Ilposte med sina arffuinger haffua ther otta lass äng inne som lydha vnder for:de Pissuby, Huarföre dömde for:de godhemen Borgarne och stadhen til samma halff krook iord vtj for:da Rettis godz och Pissuby med åker och äng och alla tilåghor til ewerdliga äghor, vndantagande for:da otta lass äng som for:uit står, med så skäl at Borgarne skola för siela wådha skul giffua for:da bonder xxx mark ortuger til en wenlig förlijkning och bettalning for samma krook, Huilka for:de xxx mark wij fornimme at the them til godho nöijo förnögt och giffuit haffua, Therföre samtycke och wij samma doom och stadfeste then med thetta wart näruarandis opna breff j alla motto som for:uit står, fförbiudhandis allom någhon tijd yttermere vppå thenna krook syyn eller doom at tala eller platza stadhen wid plict xl mark huan och en som laghen giffua Tess til yttermere wisso late Hengia etc nedhan for thetta breff

Raseborg den 24 Augusti.

Dombref utfärdade af konungens nämnd.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 180.

Åff Rasborgh Tempore Bartolomej

Tesse epter:ne godhemen som är . Her Knuth Andersson Her Iffuar fleming Her Erik fleming Pedher Erlandson etc såto for retta på wår kär:e nad:e herris wegna på for:da tijd och stad, Anno 30 och sedhan epter theris ranszakan äre sådane breff vtgiffuen,

Jtem fick hans i Stocksböle och hans granner med honum jtt dombreff på en öö benempd Laukiö huilkin öö for lxxx år sedhan giffuin war vndan skatten til Tenale kyrke, Hadhe doch bönderna draghit vth skatten lijka storan, och presten hade öön,

Jtem fick Pedher i Högbole i Tenale sokn dombreff at han igen lösza motte ix alna iord liggiandis i Rörsby, huilken iord Söffuerin påelsson hafft hadhe vndan skatten och fåt ther frelse vppå åff her Swante Nielson, dödhadis samma frelsze,

Jtem fik Jöns Wesgöte itt dombreff vppå wigxsta gård then han nu på sitter, at han honum beholla skal vtan hinder for sin hustrues barn . til tess at barnen lösza honum the twå qwernar igen som hans hustrues retta morghongåffuor woro, sedhan skola barnen få for:ne wigxsta gård igen,

Jtem fick Jöns Knutson itt dombreff at Anders ryttare Borgare j Åbo skal innan vi wikor betala honum CLxx [170] marc som anders vpburit hade epter Jönsas moderbroder Bisp Arffuit, huilka peninger for:da Anders antwordade Canecarne i Abo

Raseborg (slutet af Augusti).

Till Erik Boye, slottslofvensbref på Tavastehus.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 260.

Aff Rasborg

Jtem fik Erik Boije slotzloffuens breff vppå Taffuestehuss slott

Raseborg den 24 Augusti.

Fogdebref för Niels Boye.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 260 v.

Aff Rasborgh Sanctj Bartolomej tijd Anno 30.

Jtem fogta breff för Niels Boije vppå Rasborgx län

Uskila prestgård (i Augusti.)

Öppet bref för en landsköpman, Anders Persson i Germundeby af Kimito socken.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 180 v. — Förut tryckt af Arvidsson, l. l. 5: 263.

Åff Vskila prestegård

Wij Götstaff medt guds nådhe Suerigis och göttis etc Konung Göre witterligit at epter wii besinnat haffue ath the dandemen som byggia och boo j Kimeta soken boo så longt i frå Åbo köpstad at thet them alt for tungt och swårt är at fara til for:ne Abo epter salt humbla och annen deel som them behoff görs, Therföre haffue wii vnt och tillåtit at thenna breffuisare Anders persson j Germundeby ok Kimeta soken må frii och vbehindrat haffua sin handel och köpslaghen allenast medt bönderna i for:da Kimeta soken och icke medt flere sokner. her i landit, och sökia ther effter sin näring och berning j frå for:ne Kimeta til Räffle Stocholm och annerstedz, och ther åff skal for:da Anders persson oss år-

liga giffua til skatt v mark ortuger leffuererandis them j scriffuare stughon på Abo, Huarföre biudhe wii wåra fogtar och embetzmen Teslikis Borgarne j Abo honum her emot jntit hinder eller förfong göre wid wora ogunst Tess til wisso etc

Åbo den 1 September.

Utdrag af åtskilliga kongl. skrifvelser och konungsnämndens dombref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 180 v. — De första tryckta i Arvidssons handl. 5: 264, 265.

Aff Abo tempore Egidij

Jtem her Knuth prebendat i Abo fik stadfestelsebreff vppå the breff han hade på wartisari godz . huilkit godz for Cxliiij [144] år sedhan giffuit war til S. Eriks prebendo j ford:a Abo,

Wij etc Göre witterligit at wij åff synnerlig gunst och nådhe så ok för thet hulskap och trohetz skull som oss Elskelig wyrdigh fadher Bisp Morten j Abo oss her til dagx bewijst haffuer och än her epter beuisa må och skal, haffue vnt och vplatit frijt och qwitt itt godz benempt Danskekulla huilkit godz oss tilfallet är epter Westerårs recess vndan Nykoren, och är fordom kommit vndan Bisp Martens byrdh, huarföre åffhende wij oss etc,

Jtem fik Alert drekop itt breff at mana sin geldh in med ee huar som helst han sina gellenära beslå kan her i finland,

Jtem såte the for:ne godhemen for retta på Abo rådstugha samfelt med Bisp Morten, och epter theris ransakan gåffuos tesse breff vth

Jtem fik Erik Skalm itt breff at han sagdis frij för thet förräderij her Erik däken i Abo honum forkastade in for en sittiande rett

Jtem fik hustrv Margreta Henrik Stensons stadfestelse breff vppå the breff hon hadhe vm någhra morgongåffuor, huilka gåffuor steen finne påtalade, och skal hon beholla the godz j sin liffstid sedhan skola the koma til retta arffuinger igen,

Åbo den 1 September.

Till innebyggarne på Åland rörande hr Ivar Fleming.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 182. — Förut tryckt af Arvidsson, I. 1. 5: 265.

Til Aland for her Juar fleming

Wij Götstaff medt gudz nadhe etc, Helse idher dandemen alla som byggia och boo vppå Aland, Kärliga medt gudh etc Käre wenner effter som wij förnumme idhers marge clagemål then tijd wij wore ther på Aland, huilken clagemål j hadhe emot wår troe man och rådh her Jffuar fleming, Så haffue wij nu sedhan holdit honum for:ne idhers clagemål före, vthinnan huilkin han gör sina mångfalleliga vrsegt så at wij icke aldelis kunne finna så stora skull hoss honum som j oss på then tijd emot honum föregåffuo Therföre effter wij icke görliga wette huru ther vm är eller hoss hwem största skulden finnes, förskicke wij til idher tesse wåra troe men och rådh her Knuth Andersson Peder Erlandson the ther vm for:ne idhers clagemål ytterligare forhöras(!) och ranszaka skola, och sedhan giffua oss til kenne huad ther vm i sanning finnas kan, huar han enom eller androm naghot vtöffuer lagh och retta giort haffuer skal thet icke ostraffat bliffua, Och effter for:ne her Jffuars wilkoren och högeliga förplictilse at han effter thenna dagh idher ingen orett eller vskäl i naghon motto göra eller göra lata wil haffue wij forskickat honum til idher igen, förseendis oss til idher atj äre honum så her effter som [j] her til dags warit haffue höruge och lyduge . suarandis

honum och ingen annen til all then deel j oss vppå kronennes wegna årligha plictoge äre vth at göra, Wii haffue högeliga budhit honum at han skal holla idher alla fattiga och rijka widh bescriffna Suerigis lagh och Kristeliga sedwenier . thet han oss och så alffuarliga loffuat haffuer at han göra skal, Huar annat medt honum finnes wele wii tå wara fortencte til at skilia honum j frå idher, och wele wii altijd wetta och rama alles idhers betsta i huad motte wij kunne, Gud idher befalendis Aff Abo S. Egidij dagh

(Åbo) den 1 September.

Förteckning öfver utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 260 v.

Die Egidij

Jtem en recognicion for her Erick fleming på iij lester smör, och ij^{c} xl mark räffuelske for v lester finsk rogh han stod til baka med

Jtem en recognicion for Claes Skriffuare på ij^{c} mark ortuger på then summan han är war nad:e herre plictigh

Jtem fik Junckar Kastenberg Konungxgården j Borgho med tess tiläghor j forläning war nad:e herre til en behagelig tijd

Jtem en recognicion for her Henrik Slotzscriffuaren på Abo slot vppå ix^{c} mark ortuger

Jtem fik Måns Nielson itt breff at han skal friit beholla alla kongxliga saker med sina eegna landboor,

Jtem kalladis igen Saghu sokn och Meris bool som her Erick fleming j förläning hafft hadhe

Jtem vnte war nad:e herre redheswennen på Abo ena tompt i Abo stad i hans liffstijd then han wppa bycht haffwer liggendis twert offuer clöstrid

Jtem fogte breff for Hans Skriffuare öffuer Nykorens lanbor

Åbo (i September,)

Förteckning öfver utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 260 v.

Aff Abo

Jtem fogta breff för Erick Olsson vppå Nörrafinland

Jtem fogte breff för Thomas Skriffuare på Södhrefinland

Jtem itt breff fik Jöns Knutson at war nad:e herre vnte honum fodring til iij hestar ther han är herredz höffdinge

Jtem vnte war nad:e herre Niels Grabbe fodringen i en sokn

Jtem en Recognition for Mester Jacob Wenne på iiij löd:e mark iiij lodh sölff x mark Rigeske och xj [10½] mark ortuger på thet subsidium som vtgik åff klerkerijt i fiord,

Jtem fogtebreff för Thomas Skriffuare på gamle her Stens köpegodz j finland

Jtem Mons Suenson en Recognition vppå tuå falkeneter och x finske röör

Åbo den 3 September.

Till lagmän, häradshöfdingar och fogdar att afhielpa fru Annas, hr Bitzes enkas, klagomål.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Wij Göstaff mett gudz nåde Suerigis och gottis etc Konungh Göre witterligit att thenne oss elskelig Ärlig wälbördig Qwinne Frw Anna Her Henrik Bisszes

epterliffuerska haffuer warit her för oss och latid oss första huruledis henne sker föge rett vtaff Lagmennener Herradzhöffdinger eller wåra fogtar ther hon komber til tinghen för retta wtan skyuta henne mett hennes ärende oc klagemåll jn för ossz att wij ther vm ranszaka skolle, oc förhala henne så ther mett tid frå tid, Huilkit oss icke tycker skäll eller rett wara, Hwarföre byude wij alle szom för wåra skuld wela och skola göra och latha synnerlige lagmennen Herradzhöffdingener och wåra fogtar, huar szom helst hon för rette kommandis worder, eller och hennes fulmyndige sendningebod, att the henne hiälpa oc bijstond göre till så mykit hon är rätt vtijnnan, att hon icke mett huart ärende torffuer komme oc bekymbra osz mett, szå frampt the wele göre thet oss lywfft oc behageligit är oc vndfly wåre nepst oc wrede Tess till ytermere wisso late wij tryckia wårt Secreth på ryggen å thetta breff Giffuit på wårt Slott Aboo Lögerdagen nest for Natiuitatis Marie Anno Dominj Mdxxx

På frånsidan: til lagmen herrisshöffdinger ok fogether

Det påtryckta sigillet väl bibehållet.

Åbo den 7 September.

Contract med domcapitlet i Åbo om årlig afgäld i stället för borgläger.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 181. — Förut tryckt i Arvidssons handl. 5: 270 och Thyselii handl. 1: 339.

Sadane Contracth giordis med Capitulit j Åbo

Wii Götstaff medt gudz nåde etc Göre witterligit med thetta wårt näruarandis opna breff at Arom etc 1530 warfrue affton Natiuitatis når wii personliga stadde woro vppå wart slot Abo, worde wii så vtöffuer eens med oss Elskelige Mester Hans domproesten j Abo och

Capitulum ther sammestedz vm alles theris och domkyrkenes rento at the then niuta och beholla skola med studenta szmörit och the otta t:or smör som årliga vtgå åff Töffuesala, Och giffua oss årliga ther vtåff kronenne til vphelle epter Westerårs Ordinancia iiij Lester szmör, och vij^{c} mark ortuger vm Natiuitatis Marie årliga vtgiffuandis och forskickandis oss til Stocholm, och ther med bliffua frij for Borgeleye eller gestning når så skeer at wij icke sielffue med wårt folk ärom ther till städis eller draghom ther i landit, Och vm så hender at wij wille sielffue beholla någhon renta åff the prebendor som vacera kunne, Eller vm wij åff synnerlig gunst wele haffua någon frij vtj theris prebendor antingen them som ära vti wara dagliga tienst eller några andra, skal tå så mykit åffslås vtåff for:da vtwissade Summo som the prebendor skäliga kunne bliffua taxerat före och icke meer, Och ther med bliffua åtsporde huru the prelaturer prebender eller Canonier skola försees j framtidhen som så kunne lösze bliffua eller vacere, Och her med anamme wij for:ne Abo kyrke och hennes rento, the godhe men j Capitulit och theris rento rörligit och orörligit vthi wåra kong:a hegn beskyd och försuar, Biudhandis allom hoo the helst ära eller wara kunne som for wara skull wela och skola göra och lata at the them j ingen motto hindra platza eller förfong göre, eller och tagha them eller theris prebender någhon deel i frå annerledis än som Westerars Ordinancia jnneholler vtan heller hielpa them til retta at the måga vtfå theris rett och rettigheter tiende och annan deel ee huar som helst the them på wåra wegna tilkreffuiandis varde och behöffue som the wilia göra thet oss liufft är, Tess etc

(Åbo den 7 September.)

Föreskrifter till Niels Boye.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 181.

Jtem Skreffz Niels Boije til at han skulle kalla the frelsismen vnder skatten som eij mecta göra theris frelse fyllest, och giffuer wår nad:e herre til kenne huad Lagmansens herredzhöffdingens boolmannens lensmansens renta rijsz i rasborgx län, och han handlar med bönderna at han kan få brädhen for the bielkar the pläga vtgöra Suenerna och leghofolkit skal lönas aff sakören, och ath han saltar then mesta ströming han kan astad koma och sender til Stocholm, Tesligest then Jidh ther tagis

Stockholm den 14 September.

Till Ragvald Jönsson om det smör, som från Lödöse skall sändas till Lübeck, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 182 v.

Aff Stocholm tempore Exaltacionis Crucis
Til Rauald Jönsson vm Szmörit etc

Wår etc, Som tu scriffuar oss till Rauald begärandis wetta wår wilia vm thet szmör ther inkomit är j Lödesze huart thet skal, och sender oss vppå itt register thet doch icke bewisar at alt är vtkomit som wij fordhit hadhe, Så skalt tu wetta at wår wilie är ath tu legger tigh all win vm at thet ther återstår må snarliga vtkomma, och at tu aff thet smörit som nu inkomit är wilt oförsumeliga skicka til Lübeck xiiij lester effter wicten vppå itt skip som thet är wel foruarat med och thet til Henrik Nybur som ther är, och sendt honum thenna wår scriffuelse som her med följer lydhandis at han ther med wil wetta wårt besta til tess

at tu kan koma effter och forhandla med honum oss thet til godho och profit yttermere än j fiord skedde, Wij haffue noogh förnummit ath Petter Krögher giorde oss icke j fiord then skäl med wårt szmör som honum hadhe retteliga boort och han sigh margfalleliga förplictat hadhe, Wij wele at når thet andra szmörit är alt inkommit och wij förwissat worde åff tigh huad Summan drager bådhe j wicten och t:a talet at tu tå skalt fölia effter til Lübeck och acta wårt besta med for:da Henrik Nybur vm thet szmöret, Thet andra som nu jnkommit är och än inkomma skal wilde wij gerna lata föryttra ther j Lödesza, huar tu naghon godh och wiss köpman ther till skaffa kunde, Wij förmodhe at wij kunne wel åth minsto få for t:an xxiij eller xxiiij mark dansca, ther vm tu wilt beflijta tigh som wij troe tigh till, Wij haffue scriffuit Borgmestare och rådh til ther j Lödese at the skola skaffa sigh en rett pyndare som tu scriffuar vm for then menemanz besta skull med huilken the kunna leffrera thet godz ther kommer szmör och jern jn och vth som rett och skäl är, må tu handla med them ther vm at then jw förra iu better framkommer, yttermere vm thet iernet tu scriffuar inkomit är j frå willam Tysk ok wermeland, Är wår wilie at tu forwender oss thet i gull eller danska peninger j köpenhaffn eller annerstedz j danmarks(!) som tu sielffuer scriffuar oss best nyttugast wåre, wij haffue och scriffuit for:de willam Tysk til och them j wermeland at han skal acta vppå thet iern her epter at thet skäliga huggis och framkomer at wij ther vthinnan ingen skadha taghe, Och som tu scriffuar vm the danska peninger tu än haffuer hoss tigh åff thet iern j fiord soldis, Är wår wilie at tu och skickar them til danmark eller falsterbo och skaffar oss gull for them som fulla wict holler, Rama wort besta j alla motto som wij tro tigh til, Men vm then clockomalm tu scriffuar komen är, giffuer oss

intit at skaffa huart han föras skal, formodher oss at the godhemen aff rikisens Rådh worde wel tenckia ther til huru [the] ther vm forhandla wele, Gud tigh befa:dis Aff Stocholm Tempore Exaltacionis Crucis Anno 30

(Stockholm den 14 September.)

Utdrag af bref till Lasse Byrgesson och Niels Bagges hustru.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 183.

Jtem skreffs Lasse Byrgeson til at han skal lata stöta thet lösza smörit som han vpburit haffuer i t:or wel förwarat så at thet bliffuer gott kopmanna godz . och later war n. herre få wetta huru mykit thet drager i t:o tal och epter wicten, och sage wår nad:e herre gerna at han kunde seliat ther i Söderköping for xxiij mark eller xxiiij mark dansca, och epter war nad:e herre icke weet huilke fogtar som så opackat smör insendt haffua skal for then skul Lasse Byrgeson scriffua them til at the her epter lata stötat j t:or

Jtem Skreffs Niels Bagges hustru til at hon skulle lata Mons persson få thet hel harnisk som Niels Bagge hadhe giffuit wår kär:e nad:e herre, huilkit harsk war n. herre haffuer giffuit Mons persson

Stockholm den 14 September.

Förteckning öfver utgångna skrifvelser.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 261.

Aff Stocholm Tempore Exaltacionis Crucis anno 30

Jtem fogtabreff for longe pedher Skriffuare öffuer Simetuna och Torstuna herradhe

Jtem fogta breff för Botuit Skriffuare öffuer wermeland

Jtem fik Esbiörn Skriffuare herradzretten i Twetta herradhe

(Stockholm) den 20 September.

Förteckning på qvittenser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 261.

vigilia Matthej

Jtem fik Niels warg en recognicion på cxl mark ortuger for thet hestastondz korn som til baka stodh j fiord i hans fogterij. O. L.

Jtem en Recognicion for Jöns Andersson fogten i Östrebotnen på xiij° mark ortuger skattepeninger them han hiit sende med sin skriffuare her Jacob. O. L.

(Stockholm) den 21 September.

Utdrag af bref för klerkeriet i Strengnäs stift och kyrkoherden i Stockholm.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 183.

Die Matthej

Jtem fik klerkeriit i Strengnes itt öpit breff at the skola wara frie for Borgeleije, med så skäl at the skola giffua wår nad:e herra årliga iiij° mark ort: vm Mechelmesso tijd vnda[n]tagandis thetta åår skola the vtgiffua for:da peninge Summo om Thome for Julen, huilkit breff lydde ord frå ord som thet breff Aboenses finge for Borgelejit,

Jtem Kyrkeherren j Stocholm fik itt breff lydhandis at tesse tre byiar Öffre erffua nedhererffuo och Bershammar skola her epter liggia vnder solna kyrke och icke til Soltuna tijt the för leghat haffua

(Stockholm) den 23 September.

Öppet bref för Kasper Koberger att bruka jernberget vid Westervik.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 183 v.

fredaghen epter Matthei

Kasper Cobergers breff på Westerwiks berg

Wij Götstaff etc Göre witterligit at effter thet at thenna breffuisare Kasper Coberger Borgare i Westerwik haffuer taghit vp thet iernbergh widh westerwik och haffuer bekostat sigh ther vppa til thet yttersta, haffue wij åff synnerlig gunst och nådhe vnt och tilstadt och nu med thetta wart opna breff vnne och tilstedhie . anseendis hans Stora arbete och bekostning at han i sin liffs tijd for:da bergh niuta och bruka må, giutandis och smidhandis sigh til godho byssor och cloot, them han inrikis eller vthrikis föryttra kan som han weet sigh ther åff bergha, och at ingen skal sigh vppå for:da bergh inwella eller med giutning bekymbra, vtan hans godha förloff och minne, doch så at han oss och Suerigis krone ther åff årliga giffua skal xx mark dansca j tribut, och then föröka epter som han sigh vppa för:da bergh förkoffra kan, Tess til wisso late wij

(Stockholm) den 24 September.

Förteckning öfver förlänte häradsrätter.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 261.

Lögerdagen nest for Michaelis

Jtem fik pedher Erlandson herradzretten j Soltuna herrade och Darre skiplagh then Gudmund persson hadhe

Jtem fik Mats persson herradzretten j Tierp then Niels skriffuare hadhe til förende

(Stockholm) den 26 September.

Qvittobref för mäster Jörien i Kalmar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 261.

Mondaghen nest for Michaelis

Jtem en Recognicion for Mester Jörien j Kalmarne vppå iij löd:e mark iij lodh sölff som presterna j Möre vtgiorde then togh hans karl, Commis: o O L

Stockholm den 29 September.

Till Marquard Skriffuare och Niels Henrikson om det otillåtna sölfköpet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 183 v.

Til Marquard Skriffuare och Niels Henrikson vm sölffuerit kopstedzmen köpa besynneliga the j Geffle boo

War etc Giffue wij tigh til kenne Marquard at wij haffue warit j handel her vthi wår stad Stocholm med Borgarne och köpmennene vm wårt sölff köp thet vij titt och offta förbudhit haffue at thet ingen köpa skulle, Och haffue nu på nyth igen wid högsta straff lijff och godz wedheruarat them at the thet icke köpa skolle och skola få frå sigh thet the nu köpt haffua etc, Så epter wij förnimme och clarliga förstondit haffue ath vtåff them j Gieffle drijffs icke liten handel med for:da sölff bådhe til köps så och til vtförning vtåff landit och at wårt forbudh ther och fögha actat är, Är war wilie at tu på wåra wegna giffuer tigh tijt oförsumeliga hollandis for:da Geffle Borgare och köpmen thet samma före som wij här j Stocholm giort haffue, Biudhandis them at the epter thenna dagh wid samma plikt lijff och godz haffua fördrag at köpa och förhandla med sölff latandis them gå tigh lagh och werio mål at the nu intit sölffuer

handa emellan haffua, och thet tu hoss them beslåendis warder at tu thet anammar och later koma oss til handa, wij haffue och så scriffuit samma thenna wår mening Niels Henrikson til wår fogte ther sammestedz at han med tigh och tu med honum skolen forhandla thenna wår befalning som wij tro idher till, Acten ther vm som j welen vnfly wåra ogunst, och epter thet at ther är en wid nampn Hans Bårdzskärare som wår Befalningxman Joen Skriffuare på westerårs beslagit haffuer med sliik handling Är war wilie at tu stempner och skickar honum in för oss til at göra sin weriomål j then sak och annen som wij haffue honum til at tala, Gud tig her med befalendis Ex Holmia Tempore Micaelis

Stockholm den 29 September.

Till bergsmännen på Salberget, förnyadt förbud mot försäljningen af silfver till enskilde.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 184.

Vtaff Stocholm Tempore Micaelis
Till Salebergit vm sölffrit

Wij etc Helse idher dandemen alla som byggia och bo på Salebergit kerliga med gud etc, Som idher wel fortencker godhemen alle huruledis wii titt och offta höyeliga och strengeliga forbudit haffue atj idhert sölff ingom androm selia skullen vtan wår sölffköpare til wårt och kronennes myntz vphelle etc, Så haffue wii och clarliga fornummit ath sama wårt förbudh haffuer här til dags j bland idher warit fögha actat, epter at wij haffue beslagit monga köpmen . ther some åff them haffua hafft femtiyo somme hundrade lödige mark sölff somme meer och somme mindre, huilkit doch alt haffuer warit köpt til at forsendandis thet åff landit rikena til icke liten skadha,

Huarföre haffue wij nu på nyth hollit reffst med wåra vndersåta Borgarne och kopmennen her vti wår stad Stocholm, och förbudhit them och andra ho the helst ära iemwel och j androm köpstädhom wid högsta straff lijff och godz skole haffua theris handel fordragh som the her til dags medt for:da sölffköp hafft haffua, som wii och nu teslikis forbiudhe idher alla wid samma straff lijff och godz her epter ingom androm selie idhart sölff vtan for:ne wår sölffköpare såsom ordinancien inneholler, och the priuilegier wii idher vnt och giffuit haffue yttermere jnneholler, Och wele wii endeliga atj alffuarliga företaghen ath gruffuan kan koma til sin retta brukning igen, at wii med tidhen kunne koma til nagot bettre köp vppå sölffrit som j oss titt och offta loffuat haffue, Huar j icke ther til tenckiandis warde nödges wij sielffue finna ther annat medhel vppå at kronenne bergh oss och rikene bettre kan til nytto komma, her vthinnan j wele wara fortencte til thet beste, J huad etc Gud ider med etc Aff Stocholm

(Stockholm) den 29 September.

Förläningsbref för Jon Olsson på Hacksta.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 261.

Sanctj Michaelis dagh

Jtem fik Joen Olsson pa Hakestade Östrerekarna j förläning med Eskelstughu closter thet han til forende j förläning hade vndantagande the sokner som til förende förlänte ära,

(Stockholm) den 4 October.

Utdrag af utfärdade quittenser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 261.

Die francisci

Jtem fik her pedher Johannis sölffköparen en recognicion vppå ij^{c} xjx [169] lod:e mark iij lodh köpesölff

Jtem en recognicion for Oloff Erikson fogtan i Akerboherrade vppå en Monstrancie vm x lod: mark iiij lodh som han taghit hade vtåff itt Cappel j Konungx barkarne,

Jtem Anders Sijmonson fik en quittencie at han haffuer giort war n: h: en clar redhelig räkenskap j näruaren Oloff Brömss for alt thet han vpburit och vtgiffuit haffuer åff war n: h: eegna landbor sedhan han senast giorde räkenskap som war i fiord vm Martinj Anno 29 och til Micaelis Anno 30 tå han nu räkenskap giorde, och for thet Jnuentarium som han anammat haffuer på Ekholms gård, huilkit h: n: later sigh med wel åtnöija, vppå thetta epter:na när ther han her nest ägher göra räkenskap före, först v lester iij pund iij spen och fjerding korn huilkit han handemellan haffuer Jtem än iiij lester ij pund ij spen korn som nu äre bliffna restantie Jtem än j lest fiordgamla återsteder, Jtem iij mark restantie aff affradz peninger Jtem for ij pund biugmiöl, Jtem iiij pund ij marker szmör Jtem viij pund iiij marker flesk iij t:a ströming som han j sina wero haffuer

Stockholm den 7 October.

Till en enka och hennes söner, förbön för en capellan, hr Jöns, som dräpt hennes son och deras broder, hr Erik i Ed.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 185. Finnes äfven i afskriftsböckerna »J 1»; fol. 83 v. och »J. 3», fol. 195. — Tryckt i Thyselii handl. 1. 1. 1: 341.

Tempore Birgitte,

Wår etc Käre dandeqwinna och godhemen som wii haffue fornummit gud bettret at idhers son och brodher her Erick j Eedh gud hans siel nådhe är j häl slagin åff hans Capellan her Jöns then wij haffue hafft och haffue i hectelse, haffue wij for gudz skul och aff barmhertughet giort bön och ord for honum til thenne breffuisare idhers söner Pauel och Mattis och begärat ath the wela benådha honum liffuet til en redhelig och nadelig manszboot, Ther the tå haffua giffuit oss godh swar vppå så mykit som them haffuer warit til at göra. ther wij them före tacke, och loffuat oss at the wela forarbeta hema hoss idher atj och så for gudz skul och wåra bön skull welen lata finna idher milde och barmhertighe emot then fattige som epterleffuer och then skadhan giort haffuer, latandis honum niuta liffuet, Så effter wij icke annat besinna kunne j then motten vtan atj göre ther vthinnan gudhi och edhan iemkristen ena stora tienst och welgerning, Och är bettre att han leffuer och må göra någhot got for sigh och honum som framfaren är gud hans siel nadhe, Är och så ware kerlige bön til idher alla atj wele for gudz skull och ware bön skul benadhe honum liffuet såsom tesse idhers mederffuinge och skyldemen oss loffuat haffue vele forarbete thet beste the kunne, Huar wij idher åter j slijk barmhertighe saker och all annen kunne höra idhers bön igen och wette thet gangligit är wele wij gerna göre som en gön-

stig herre . Ther j vthinnan intit twiffla skole etc Gud ider her med befalendis Åff Stocholm

Brefvet har i afskriftsboken »J. 1.» följande öfverskrift: Om måhlsägande Rätten Huru den hafwer warit achted emoot Konungzrätten i förtijden, och skreffz detta breef af Konungh Giöstaff till een fattigh Enckie på Saleberget A:o 1530 Tempore Birgittæ af Stockholm.

Stockholm. den 9 October.

Till innebyggarne i Sunnerbo härad om lösen af fodringen, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 184 v.

Wii etc Helse idher dandemen alla som byggia och boo j Synnerbo kerliga med gudh, Kiäre wenner wii haffue vnfongit idhers scriffuelse med thenna breffuisa[re] Jöns persson på rödnäs j huilken j begäre at wii wele vnna idher wår fodring som ther faller hoss idher j thenna winter för peninger for then hårda tijd skul som ther är hoss ider . på hö korn och haffra, Så effter wii icke wette alffuarliga huru ther vm är haffue wij ther vm scriffuit wår fodermarsk till her Byrge Nielsson then ther nedhre j Östergötland är med hesterna at han ther vthinnan skal ranszaka och rama idhers besta j then motten som han best kan åstad komma, görendis ther effter som lägligheten sigh best begiffua kan effter han weeth huru fodringen sigh forstrecka kan, och wij ingen fodring haffue her vppe j landet ther wii wåra hestar med i thetta åår behielpe kunne, Huarföre må j haffua idhers budh til honum och handla med honum i then sak, doch så athi giffue oss någhot som skäl wara kan for hesten huar j kunne komma til at leya, Men vm then leggeskeppe j scriffue vm kunne wij intit swara idher annat än vm henne må wara som wår fogte ther j länit kunnen öffuer eens komma then wij thet befalet haffue, Thet wij idher henne vnna skole

for iiij hwete kunnen j icke med någhon skäl begäre oss ok rikene til icke liten skadha formodhe wij at wår fogte ther vthinnan worder wel rama thet besta medhel som han göra kan, I huad motte wij ellies kunne wette alles idhers besta godhe och gagn j Lengden göre wij altid gerna, Gud ider etc Aff Stocholm Sondagen epter Birgitte

Stockholm (den 9 October?)

Till grefvinnan Margareta af Hoya om hennes barns arfvegods.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 185 v.

Till fru Margreta Aff Stocholm

War synnerlig gunst til förende etc Käre syster wij finge nu j tesse daghar tin skriffuelse vti huilke tu berörer vm the Brytemarkz godz som Pedher Bragde hade giffuit sine förra hustrv H: Cecilia j morgongåffuo och nu ära vti tina wäro vppå tin barns wegna Begärandis therföre wår godh rådh ther vthinnan, huru tu tigh med them haffua skalt effter thet at her Pedher Turssons barn lata sig förlydha at the wela clandra for:da godz vpunder sigh för några peningar skul som åff theris fadher är for them vtgiffne etc, Så effter monge godhemen är nogh wetterligit huruledis for:da hustru Cecilia sina morgongåffuo effter laghen forsijt hadhe At hon them icke wel niuta borde, och sedhan huru samma godz ära solde, Tyckis oss icke oskäl wara ath tu beholler samma godz tigh och tinom barnom til godho in til tess at the tigh och them med någhon retgong worde j frå wunne, Endoch wij eij så strax kunne seija tigh före huru vm the vtlagda peningar gå skal når for:de her Pedher Turssons barn worde forfordre theris rett vm them warder ther vm tå wel kendt

huru ther vm gå skal, yttermere som tu skriffuar Begärandis wetta wår wilia vm thin barna godz vm wij wele lata besyta vm them med någhot målsmansdöme, heller ok vm tu them så her epter som her til skal stonda them före, Så wette wij ingen annen swar giffua tigh ther vm än at tu thet besta göra må wettandis theris besta at theris til bliffuer, effter at laghen seija at then barnenne beste formyndare som them wel wil, thet wij förmodhe tu göra wilt som Moderen är, At wij skole tagha oss någhot bekymber före vm them j then sak kunne wij icke göre wij haffua nogh annat til wara, huar wij ellies kunne wetta theris besta göre wij altid gerne, Gud tig

(Stockholm) den 9 October.

Qvittobref för Joen Skriffuare, Marquard Skriffuare och capitlet i Strengnäs.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 261 v.

Söndaghen nest epter Birgitte

Jtem fik Joen Skriffuare på Westerårs en Quittencie at han haffuer giort war nad:e herre en clar redhelig räkenskap j oloff larsons etc neruaro for then vpbyrd och vtgifft han hafft haffuer sädhan han senast räkenskap giorde Anno etc 28 xj^{m} iomfruers tijd, och til thenna tijd Anno 30 tempore exaltacionis crucis, och drager vpbyrden liika med vtgifften på thetta epter:na Jnuentarium ther han her nest ägher göra räkenskap fore, som är forst redhe peninger ij^{c} ij mark iij öre x d: [ɔ: denarier eller penningar] Jtem reent korn ℥ lest ij pund ij span, Rogh iiij lest iij pund j span j fjerding, Hestakorn ij pund ij span j f[jerding], Jtem oxar lxxviij koor xlviij forvtan vngnöth, Rökt köth xjx nötzfal iij fjerdingar Hudhar ij deker j hudh, Leffuandis fåår

xxix och vij lam Rögt fåår xxij, forskin xij deker iij skin, leffuandis swijn xxiij forutan vngsuin, flesk fyra sidhor x lispund iij markpund Smör xiiij t:or iiij lispund, Jtem viij fath ij^{c} viiij kast, Humble ij liffspund ix lispund iij markpund Salt xij t:a Ströming iiij t:a, Spetfisk ij kloffue stockar j^{c} xviij Brädher j^{c} xviij liusagarn xx d: hampo xx pund

Jtem fik marquard Skriffuare en recognition vppå iij lod: mark ½ lodh saköris sölff åff Tierpen O: L:

Jtem en recognicion for Capitlit i Strengnes på iiij^{c} mark ortuger for then Taxe the w: n: h: j thetta åår giffua skulle

Stockholm den 11 October.

Till hr Birger Nielsson om fodringen.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 184.

Till her Bijrge Nielsson

War etc Haffue wij vnfongit idher scriffuelse her Byrge j huilke j giffue til kenne ati haffue skickat hesterna vth j fodringen vtaff borgeleyen, så tycker oss thet wel wara, Men epter i icke kunde nu strax giffua oss wisseliga til kenne huru monge hesterna ära, wele wij atj oss ther vm tilskriffue med thet aldra forsta når j wette at the ära alla til hopa kompne, Yttermere som j begäre wetta war wilia vm j gesta skola for badha fodringanar stora fodhringen och kongxforingen i Östergötland in til Jwl etc Så vppå thet at fodringen må tess bettre nå til och hesterna fara wel, äre wij ther wel til fridz med och så teslikis vm the tu herrade wiste och Norrauidbo ati them och få geste, epter the liggia idher så beleglige, Men effter Jwl wele wij atj skole gesta in j Småland, vm i annars kunnen få ther

noghon berning, oss är giffuit til kenne at ther skal wara hård tijd på höö och korn . thet wij doch icke wette huad sant är, Therföre må j haffua idhers bespenning vthe atj få wetta sanningen ther vm, och later bespana j huad herrade the haffua macten til at holla eller icke, och giffuer oss ther vm til kenne med tijdhen, The aff Synnerbo haffua scriffuit oss til begärandis giffua oss peningar for fodringen j thetta åår, Haffue wij giffuit them for swar at the skola handla med idher ther vm wij haffue befalet idher thet ärendet, Må j wel holla idher fast latandis som j wele endeliga lata gesta, ok kunnen icke koma til med at lata leyia them, giffuandis fore, at foringen når icke til och at j Vpland fallar ingen foring i thetta åår in til tess j kunnen bespana huru legligheten sig haffuer med them och flere stadz, och huar the ta leija få eller skola atj ta acten vppå at the göra oss skäl for hesten epter som wij pleghe få j vpland och skäl är, Ther vthinnan och j all annen motte j wele rama wart besta som wij troe idher til Gudh idher her med etc Aff Stocholm Tiesdagen epter Birgitte Anno 30

(Stockholm) den 16 October.

Utdrag af utfärdade skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 261 v.

Söndaghen nest epter Calixtj

Jtem en recognicion for Oloff Joensson j Norrebotn på viij^{c} xlviij mark iij öre skattepeninger åff westrebotnen, Jtem lv mark saköris peninger och itt sölff stop vm viij lod j quinttin, Jtem en sölffkanne epter her Joghan j Skelleta wogh iij lod: mark O: L:

Jtem en quittencie for Oloff Joenson at han haffuer giort wår kär:e n herre en clar redelig räkenskap j Oloff

Larssons näruaro för al vpbyrd han hafft haffuer sedhan j fiord sedan han senst räkenskap [giorde] och bleff han intit til acters doch ära ther några återstädher j hans fogterij the han äghor(!) vtkreffuia och her nest räkenskap fore göra, o: l:

Jtem en recognicion for her Jöns Däken på v^{c} xv [464½] mark vj [5½] ortuger for återstädher aff tienden och procurationes pro anno 29 och saköre aff Lula proestedöme . som hans räkenskap ytterligare förmeller, p: J:

Jtem fik Jacop Olsson herradzhöffdingedömet på alt Åland

Jtem en Recognicion for Niels boije på iij^{c} xl [290] mark räuelske for klockomalm ther j Rasborgx län, p: J:

Jtem en Recognicion for Mester Swen j Skara på xij^{c} mark d:ca for then Taxen han war nad:e herre giffua skal ther aff stiktet Anno 29 p: J:

Jtem en recognicion for Clerkerijt ther j Skara stikt vppa xij^{c} xxx mark Danske for Borgeleijet p: J:

Jtem en Recognicion for Aboten aff Wernom closter vppa itt hundrat mark danske for then Taxen han aff clostrit årliga giffua skal p: J:

Jtem en recognicion for her Erik j Bondekyrken på ij^{c} mark ortuger p: J:

Jtem en recognicion for Torbiörn gunmundson fogte på Mester Jörens gård vppå Lxxxiij mark affradz peninger åff lanborna p: J:

Jtem itt forläninge breff for Staffan sasse på itt kronennes godz benempt *) liggiandis i Soltuna soken, huilkit godz han beholla skal j sin liffs tiid,

*) Lucka i Registraturet.

Stockholm den 18 October.

Qvittobref till mäster Sven, electus i Skara, på den betingade afgälden af stiftet.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Wij Gustaff mett gudz nåde Suerigis och gottis etc Konung Göre witterligit och Bekennes mett thetta wårt recognicionis breff, atuj anamat ock vpburit haffue wtaff oss elskelig wördelig mann Mester Swen Electo till Schara egenom wår Camererere Her Påwal Joannis, Tolff Hundrade marck danske, them han oss årlige epter contracten (aff Schara Stickt och prostrijt) giffua skall . Tess till wisso late wij tryckia wårt Secreth på ryggen å thetta breff Giffuit på wårt Slott Stocholm die Luce euangeliste Anno etc MDxxx.

(Stockholm) den 19 October.

Salubref till Pedher Marcusson på 5 öresland jord i Huddinge socken.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 185 v.

Wij etc Göre witterligit at Årom etc 30 odensdaghen nest for xj:^{m} [11,000] jomfruer kommo in for oss peder Erlanson Clas Kyle och vnderwijste oss vm v [5] öris land kronenne iord liggiandis j ballesta j huddinge soken huilken iord for någre år sedhan war rett skatte iord och är nu worden kronenne iord i så motto at Pedher Marcussons föräldra som nu bo j for:da Ballesta stodho til baka med tregge års skatt som borde gå ther åff, och kendes så kronon wid iorden, Begärandis på for:da pedher Marcussons wegna att han motte lösza samma iord vnder byrden igen, Så epter thet han haffuer viij [7½] öris land skatteiord liggiandis i åker

med for:da v [5] öris land, och intit theŕa är wel besittit . haffue wii gunsteliga sålt och vplatit for:da peder Marcusson for:da v öris land cronenne iord före xxx [30] mark ort: epter som iorden geller j samma by på thet at ther åff motte bliffua itt wel besittit heman cronenne årliga til fordel och ingen skadha, ty affhende wij oss och wåra epterkommande rikisens herrar samma iord och tilegne henne for:da peder Marcusson til ewerdeliga ägho, Tess til visso late wij

Upsala den 21 October.

Qvitto för Oloff Törne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 262 v.

Aff Vpsała xi^{m} virginum

Jtem en Recognition för Oloff Törne vppå xxiij mark, them Magnus Magni vpbar och köpte ther itt stycke solff före epter war n h befalning

Upsala den 27 October.

Till bergsmännen på Salberget om priset på silfver, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 186.

Aff Vpsala vigilia Apostolorum Sijmonis et Jude

Til Salebergit

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla som byggia och boo vppå Sälebergit . Kerliga med gud etc, Käre venner haffua tesse idhre fulmynduge sendningebud Niels i deleboda och Pedher Japson j Wadh warit her for oss och beteeth oss idher scriffuelse och werff vppå alles idhres wegna j bland huilken j röre och begäre ath sölffköpit motte stå och bliffua wid samma lagh så hädhan j frå som her til dags warit haffuer lodit

for ena mark ort: mest för thet swåra arbete skull som i dagliga for hender haffue ther i gruffwan med thet gråberg etc Så effter for:de idhre sendningebud haffua oss tilsagt vppå alles idhres vegna tolff lodh sölff åff huariom bergxman som gruffuodel haffuer vtgiffuandis oss them vm Jwl nest kommandis äre wij til fridz ath thet så bliffuer vm for sölffköp lodit for j mark . besynnerliga in til nest komandis Mormesso så lenge man seer huad gud giffua wil vm än gruffwan sigh någhot ytterligare tess förinnan förbettrandis warder eller eij, Och så atj förlette oss med thet företagna arbete j gruffuon latandis thet med idher eijen bekostning alffuarliga fulfölias, och icke åfflate som idher och sielffuom makt på ligger at gruffuan icke warder til acters lagd i någhon motto, och then menige nytte ther wij och j alle skole ther vtåff haffua . J huad motte wii kunne wetta alles idhers besta göre wij altiid gerna, Gud idher her med befalandis Aff Vpsala Jn vigilia Apostolorum Sijmonis et Jude

(Upsala den 27 October.)

Qvarstadsbref för mäster Jöns Grönlöf och Gabriel Körning på gods.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 186 v.

Jtem fik Mester Jöns Grönlöff och Gabriel Körning itt quarstade breff på någhon godz som fru Karin her Eriks Trolles hafft haffuer, som äre, Skogxnäss Södhre gården j frigestorp liggendis j Linderidz soken och Hogzwsmåle liggendis j linderidz soken

(Stockholm) den 28 October.

Utdrag af utfärdade skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 262 v.

Die Sijmonis et Jude

Jtem en recognition for Niels Vgle på xlvij lod: mark sölff åff hyttonne

Jtem itt förläningebreff for Gabriel Körning på it kronennes godz som heta Papigodz, vj gårda j Almebodha soken j Kungheret, Jtem ij½ gard j skattalöss sokn j Alboherrad, Jtem en gard j Tiudrade sokn,

Jtem en quittencie for Niels Wargh at han haffuer giort w n herre en god clar redhelig räkenskap for all then vpbyrd han hafft haffuer sedhan han sijst giorde räkenskap

(Stockholm) den 31 October.

Utdrag af qvitto- och fogdebref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 262 v.

Vigilia Omnium sanctorum

Jtem fik Jöns Biszare en huffwd quittencie på all then vpbyrd och vtgifft han hafft haffuer j alla sina befalninger Åff war nad:e herre, och ther med haffuer han orloff ok wenskap

Jtem itt fogte breff för Jöns Jngemarsson på alla Sancti Erics landbor

Jtem fogte breff for Jörien persson öffuer Biörnö gård och the landbor som Mester Jören åth haffuer

Vallentuna prestgård den 6 November.

Till innebyggarne i Roslagen att konungen förordnat om ny skattläggning i Stockholms län.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 186 v.

Aff Walentuna prestegård

Til Almogen j Hans Skriffuares och Erengiszls fogterij vm skattelegningen etc

Wij etc Helse idher oss elskelige tro dandemen alla som byggia och boo vtj Rodhen Skeplaghen etc Kärliga medt gudh, etc Käre wenner wij giffue idher til kenne Ath wij haffue latit ransaka the gamla skatteböker som lydha vppå then årlige skat som fordom plägade gå vtåff Stocholms slotz län, och haffue fornummit j sanning at then vpbyrd wij nu haffue åff for:ne län icke när drager öffuer eens medt then gamla så at wij icke allenast haffue stor åffsaknat åff kronennes skatt, vtan och iemwel åff then gestning och All annen rettigheter ther åff gå pläger, Så epter oss stonder icke til förminska eller åffkoma lata kronennes rentto j någhon motto, och i sielffue wel wette huad plikt laghen giffua vm then thet dyrffues göra, haffue wij for then skull latit företaga at holla årliga skattelegning vtöffuer hela Stocholms län . som wij och haffue forskickat till idher thenna wår tro man och Rådh Axel Andersson medt andra flere godhemen at the ther vppå wåra wegna medt vår fogta och idher skattelegning holla skola, Endoch At wij icke tro At j haffue någhot mykit dragit ider vndan for:ne skatt gestning eller annen rettigheter, vtan At the skola ther vm hoss idher ranszaka Ath huar så saker är några brister hoss ider finnes kunne, försee wij oss til idher dandemen alla atj så wel som andre godhemen her vm kring wele welwilieliga retta idher

sielffue i then motte, vnderuisandis for:ne ware befalningxmen redelige huad rettigheter idher bör at göra oss och kronenne, och huad j fordom och åff ålder giort haffue, wii finne doch effter skattebökerne at her är stor åffsaknat j alla motto på the rettigheter som til forende warit haffua til slottit, Gud idher her medt befalendis Aff Walentuna prestegård Söndaghen nest for Martinj Arom etc Mdxxx

Vallentuna prestgård (omkring den 6 November).

Fogdebref för Hans Skriffuare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 262 v.

Aff Walentuna prestegård

Jtem Hans skriffuere fogte breff på Bisps tuna och the godz ther vnder liggia,

Stockholm den 6—10 November.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 263.

Aff Stocholm för Martinj

Jtem en Recognicion för Capitulit i Åbo på v^{c} mark ortuger för then Taxen the giffua skole pro Anno 30 p: J:

Jtem en Recognicion för Oloff Olsson på xliij lödige mark vij lodh köpesölff . Dominus sielff bar thet vp

Jtem fik Anders Sijmonson Borgmestare j Stocholm herradzretten vtj Hammarkins herrad j Östergötland som lassze byrgeson i suderköpinge til förende hade

Jtem herradzretten vtj Lösninge herrad vnte wår nad:e herre Truls Skriffuare som och Lassze Birgeson til förende hade

Jtem vnte wår nad:e herre Lasse Erikson Ath han then sölff malm som vår nad:e haffuer ther vppe liggiandis beholla skal sig til godho

Jtem herradzretten for Benct Brunsson vtöffuer Dalerna

Jtem herradzretten j Mimingx herrad for Peder Knutson som lassze birgeson hade

Jtem fik her Jöns Däken j Vpsala en huffwd quittencie ath han haffuer giort wår kär:e nad:e herre en god clar redhelig räkenskap for all then deel han j befalning hafft haffuer bådhe tiend saköre åff proesterna procurationes åff Nörlanden Hestestond och Teslikis domproeste dömmes rento j Vpsala, vtj Oloff larssons närvaro, Och drager vpbyrden liika med vtgifften

Jtem her Erik i Bondekyrken en huffwd quittencie at han haffuer giort en redelig räkenskap for all then vpbyrd och vtgifft han hafft haffuer öffuer her Eriks lanbor

Jtem vnte wår nåd:e herre Bryniolff Erikson en gård wid nampn Bana j forläning och än tå en liten gård ther sammestez

Jtem fik waste Joensson en quittencie for thenna åårs räkenskap

Stockholm den 11 November.

Förordnande för broder Mattis att vara föreståndare för Husby kloster i Dalarne, hvilket tillika med conventet och föreståndaren, m. m. tages i konungens beskärm.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 187. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 342, och i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 170, n:o 454.

Aff Stocholm tempore martinj

Jt sådant breff fik Aboten j Husaby closter

Wij Götstaff medt gudz Nåde Suerigis och Göttis etc Konung Göre witterligit Ath oss är til kenne giffuit huruledis then godheman brodher Götstaff som her til dags haffuer warit förstondare j Husaby closter haffuer nu medt wilia sagt sigh j frå thet, Och Conuentit haffua på wart behagh walt thenna breffuisare oss elskelig brodher Mattis j hans stadh igen ther til begärandis wara godha samtyckio fulbordan och godha minne, Så epter wij icke annat haffue förnummit än ath samme brodher Mattis wel kan wara ther dogse till, Och haffuer teslikis sagt oss til hwlskap och troskap, Therföre haffue wij giffuit honum ther wara samtyckio och godha minne till, Och Anammade honum och menige Conuentit medt Clostrit och closters äghodelar rörlige och [o]rörlige hion leghofolk och alt annat huad som helst thet kan wara som for:de brodher Mattis eller Clostrit medt retto tilhörer, och nu anamme medt thetta samma wårt öpna breff vtj wara kongliga wern hegn beskerm och forsuar, besynnerliga til ath fridha hegna och forsuara for öffuerwold och orette och hielpe och fördactinge til rette, Doch oförkrenct westerårs recess och then rett som them ther medt tilkomer som godz och äghodelar ther til giffua (!) haffua, huilkom wij theras rett och wilkor icke förtaga kunne eller wele, Tess til visso etc

Stockholm den 11 November.

Fullmakt för Jöns Boecij att vara biskop i Wexiö stift.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 187. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 343 och Smål. Arch. 1: 200.

Episcopi Wexiönensis Contractus

Wij etc Göre witterligit Ath effter the godhemen J Wexiö Capittel haffua så endrecteliga vtkorat och Eligerat thenna oss elskelig wyrdelig man her Jöns Boecij theras Capittels brodher til theras rette Bisp igen epter framledne werdugh fadher Bisp Jngemar hwes siel gud nådhe, och oss wel synes at for:de her Jöns är vel skickelig och dogse ther til, och haffuer nu warit her och sagt oss hulskap och troskap til, Therföre haffue wij samtykt och nu medt thetta wort opna breff samtycke och stadfeste samma Electionem giffuandis wårt fulla godha minne til Ath for:ne her Jöns må och skal wara theris retta Bisp vtöffuer Wexiö och wexiös bispsdöme, Haffuandis granna tilsyn medt Clerkeriit ther j stictet Ath the predica gudz oord oförmengt och halla all annen deel widh makt som christendomen anrörandis är, Och haffue wii nu så varit vtöffuer eens medt honum At han oss vtåff stictet epter Westerårs recess lydhelse årliga giffua skal then Taxe ther vtåff någhon tijd long gåth haffuer epter then Contract som wij til forende medt for:de hans predecessor Bisp Jngemar och Capitulit giort haffua, och ath samme Taxe skal årlige giffuas vth vm then tijd som for:ne Contract forbemeller Och skal for:de her Jöns beholla och niuta alla Bisps retten medt landbor tienden och Bispssakerna och Wexiö stad j forläning medt alla andra friheter och wilkor som wii til förende haffue vnt Bisp Jngemar, och giffua oss ther åff Taxen som for:uit står epter Contracten, Biudandis Borgmestare och Rådh och menigheten vtj samma

Wexiö at the honum vppå wara wegna höruge och lyduge äre . swarandis honum til theris årlige skat saköre och hwes the ellies aff rette eller gamla sedwenie Cronenne plictige äre vt ath göra, Fförbiudhandis och så alla som för våra skull wele och skola göra och lata, serdelis wåra fogtar ok embetzmen Ath the for:ne her Jöns eller naghon then honum til lydher her emot någhot hinder eller forfong göre j någon motte . vid wåra ogunst, Teslikis Biudhe wii och alla som j for:de vexiö Bisps döme boendis ära at the göra honum redeliga vth alla theris rettigheter som the theris retta Bisp åff ålder och godha gamla christeliga sedwenie giort haffua, Och at for:ne Bisp Jngemars arffuinger vplata och leffuerera honum Bisps gården medt tess til hörninger . och Jnuentarium så gott som Bisp Jngemar thet först anammade vti ingen motto förwanskat vtan heller förbettrat epter som gammalt och fort varit haffuer och som thet pleger forbettras vtj all Bisp stikt her j Rikit Tess til wisso etc Aff Stocholm die Martinj

Stockholm den 12 November.

Bekräftelsebref för innebyggarne på Bispberg på deras privilegier i afseende på torgdagar, bergsting, fristad för fredlöse, m. m.

Efter originalet på pergament i kongl. Riks-Archivet. Finnes äfven i Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 187 v. — Förut felaktigt aftryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 166, n:o 447, med oriktig datering.

Wij Götstaff med gudz nade Swerigis .och Göttis etc Konung . Göre weterliget ath effther the gode männ wåra troghna vndersåtar paa Beetzberg haffua nw taghet sig alwarliga före ath vptaga jgenn och wedh macht holla theras gruffuo . Rikena til stoor nytto och bistond, Therföre stadfeste wj med thetta wårt opna breff alla theras priuilegier och frijheter . som the aff åldher j for-

tidhenn hafft haffue then tijd berget stood i sin betzsta macht Och jämwel paa nytt vnne them ath niwta bruka och behålla theras gambla wilkoor med theras torgzdaghar Och sökia och swara i theras saker . Skatt . Sachöre . återstäder . och annat jn for theras bergzfogta, Och ath fredhlöse män the som icke oärliga gerningar giortt haffua . mågha haffua ther fridh hoss them, Och ath the mågha och skola wara vnder thenn skatt som the nw i en tijd long waritt haffua, Besynnerliga jn till tess at berget kommer sigh wel före igenn, Sedhan maa then skatt leggias effter som mann kann finna redeligit wara . Och skal them ey heller leggias noghon gestning . gingerdh eller tunge vppaa mera än vppaa andra bergzmän j the andra bergh paalagd äre, eller paaleggias kunne, Therföre förbiude wj allom e hoo the helst kunna wara . förd:a bergzmänn paa Beetzberg her emot hindra platza eller oförrätta j noghon motto wedh wora ogunst . straff och nepst . Tess til ytermera wisso lathe wj hengia wort Secret nedan för thetta breff . Giffuit paa wort slott Stocholm Then daghen nest effter Sanctj Martinj dagh . Aarom etc Mdxxx .

Sigillet, rödt vax i hvitt, fästadt vid pergamentsremsa, är väl bibehållet.

Stockholm den 13 November.

Konungen efterlåter af S. Eriks gods 6 öresland i Skeggestad i Börje s:n till Helgeandshuset i Upsala.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet. Finnes äfven i Riks-Registr. D, fol. 188, men dateradt »tempore Martini»; tryckt i Thyselii handl. 1: 343.

Wii Götstaff medt gudz nådhe Suerigis och göttis etc Konung, Göre witterligit Ath på thet the fattighe j Helgeandz husit j Vpsala mågha teste redelighare vppehollas, haffue wii vnt til godho ath the sex öre land iord j Skeggesta j Börie soken som wii ther på Sancti

Ericks wegna haffue magha och skola epter thenna dagh liggia vnder samma helgeandz huse til ewogh tiid, Mest för ty Ath helgeandz huszit haffuer ther til forende itt halfft marke land iord, och mågh så thet ena hielpa thet andra, och godzit bliffua teste better besätit, Tess til wisso late wii trycke wart Secret på ryggen å thetta breff . Giffuit på wart slot Stocholm Söndaghen nest epter Martinj Årom etc Mdxxx.

Spår af sigillet förefinnas å frånsidan.

Stockholm den 20 November.

Qvittobref för Anders Hansson, myntmästare i Westerås.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 188.

En quittencia for Anders Hansson Myntemesteren j westerårs

Wij etc Göre witterligit Ath Ar epter gudz byrd 1530 Söndaghen nest för Sancte Katerine dagh giorde oss elskeligh Anders Hansson wår Myntemestare vtj wår stad Westerårs oss en god redhelig räkenskap for all then deel han myntat haffuer sedhan han fik befalning på myntet j Westerårs och in til for:ne tijd, Och är sigh sama hans räkenskap så förlopen epter wåre troe tienares Oloff Bröms Oloff Larssons och Niels Monssons vnderwijsning och ranszakan ath han haffuer til fyllest leffuererat j frå sigh in vtj wår Cammer så mykit myntet sigh epter Ordinancien medel tijd forbettrat haffuer (vtåff then Summa honum forst til ath begynna myntet vtj hender öffuerantwordandis) på thenna epter:na peninger och sölff när som wij än nu skole haffua behollet på myntet hoss honum j Westerårs, Som först är, sölff Lxxj löd: mark iiij lodh, redhe peninger j^{m} xvj mark Jtem v^{c} iiij [454] marcer iij öre som wår sölffköpare

Oloff Olsson haffuer inne medt sigh ther han sölff före antworda skal in vppå myntet j Westerårs Så at Summan är til hopa iij^{m} j^{c} ij [2,602] mark iij öre som samme Anders Hansson haffuer til at begynna myntet medt på nyth til en godh räkenskap, Alt thet annat är oss clart emellan så at wij oss medt samma hans räkenskap aldelis wel åtnöya lata, Och giffuom honum therföre qwit frij lidugh och löss för alt yttermere tiltal eller naghon åmaning vm någhon yttermera räkenskap oss wårom arffuom eller effterkomandom herrom at görandis vtj någhon motto epter thenna dagh, Tess til yttermere

(Stockholm den 20 November.)

Collationsbref för hr Peder Petri på Serkelax prestgäll.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 188.

Jtem fik her Pedher Petrj Collationem vppå Serkelax och skal sama Serkelax her epter wara skilt j frå Törne

(Stockholm) den 25 November.

Öppet bref för Hans Larsson, borgare i Söderköping, att han må vara okrafd af sina borgenärer, tills han inom tre år kan betala sin skuld.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 188 v.

Tempore Katerine

Literarum Moratoriarum forma super debitis concessa cuidam swdercopensi vt sequitur

Wii Götstaff medt gudz nådhe Suerigis och göttis etc Konungh Göre witterligit Ath oss elskelig Hans larsson Borgarē vti wår stadh Södherköping haffuer beclagat sigh för oss hurulēdis han vppå sine egna wegna och så epter hans fadher Lasse Byrgesson huess siel gud

nådhe vtj någhon merkelig geld komen är, Huilken han strax på en tijd icke bettala kan, medt mindre han ther öffuer bliffuer gård och grund qwit och huad han meer epter sin fadher erfft haffuer, thet doch somlige litet acta vtan liggia honum hart vppå och trengia honum epter theris bettalning latandis honum huarken dagh eller stund til at bettala, eij eller actandis vm några andre flere finnas huilkom han och for:de hans fader Larens Byrgeson någhot skyldugh är eller warit haffuer them han sedhan ingen mact hadhe til ath bettala, Så vppå thet them ena må så wel bettalat warda som them andra haffuer han åff oss ödmiukliga begärat Ath wij åff synnerlig gunst och nådhe wille betasta ther en fördröijelse vthinnan til någhon fögha tijd innan huilken han huariom och enom bettala motte epter hans ytterstа mact vppå thet at hans gård grund och godz icke skal forrykt warda, etc, Så epter han j thenna motton ingen vskäl tilbiudher vtan will iw gerna bettala, och teslikis innan samma tijd bettala tröster syntes oss ochristeligit wara sådana fördröijelse på dagh och stunder icke tillåta, Therföre sagde wij honum före, och med thetta wårt breff föreseyom try åårs dagh innan huilken han samma geld på tree terminer en part på forsta året, annan j thet andra, tridhie i thet tridhie bettala skal, förhoppandis at ther medt engom förkort skeer, epter j så motto kunna huar och en koma til sin bettalning, och ingen ther öffuer förderffuat bliffua, Huarföre Biudhe wij wåra embetzmen fogtar borgmestare och rådh ther for:de Hans larenson hender vm for:da geld tiltalat warda eller forekomma at the icke lata honum her emot qwelias hindras eller platzas j någhon motto, Tess til wisso at wij så then sak betastat haffue late wij etc

(Stockholm den 25 November.)

Qvittobref för myntmästaren i Stockholm Herman Fossert.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 189.

Herman fossertz Quittencie

Wij Götstaff etc Göre witterligit Ath oss elskelig Herman ffossert wår Myntemestare vti Stocholm haffuer giort oss en godh redhelig räkenskap för alt thet sölff han til myntet vpburit haffuer och til xiij giutninger han guttit haffuer sedhan han senast räkenskap giorde som war vm Sancte Lucie tijd Anno xix och til then tijd som är xi^{m} [11,000] iomfrue tijd Anno 30, Huilken for:ne hans räkenskap sigh så förlopen är epter wåre Camererers Oloff Brömses och Niels Monssons vnderuisning som wij ther til forskickat haffue till ranszakan at for:ne Herman fossert haffuer leffuererat j fra sig fulla peninger for alt thet sölff som for:uit står och han til the xiij giutninger vpburit haffuer epter then ordinancie som medh honum giord är så när som til iij^{c} xjx [319] mark ij öre ij d: [penningar] som han än nu beholler inne medt sig til neste räkenskap, och ther är och inreknat thet restat han beholt inne medt sigh senest när han räkenskap giorde så at oss alt clart emellan är på the for:ne iij^{c} xjx mark ij öre ij d: [penningar] när ath wij oss medt samma hans räkenskap wel åtnöija lata, Och giffuom honum quitt och frij löss och lidugh for all yttermere räkenskap at gora oss varom arffuom eller epterkommandom i naghon motte Tess til etc

Den 25 November.

Fogdebref för Lasse Olsson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 263 v.

Tempore Katerine

Jtem itt fogte breff for Lasse Olsson vppå Korsholmen

Den 26 November.

Qvitto för landbofoyden Anders Månsson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 263 v.

Logerdaghen nest epter Katerine

Jtem fik Anders Monsson en quittencie At han haffuer giort w n h en redelig räkenskap for all then vpbyrd och vtgifft han hafft haffuer öffuer wastena closters landbor, Oloff Bröms

Den 30 November.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 263 v.

Tempore Andree

Jtem en Quittencie for Niels vgle vppa xlvij [46½] lod: mark iij lodh hyttosölff, och xl vij lod: mark som han sende min herris nåd til vpsala, och ij lod: mark saköris sölff O: L:

Jtem en recognicion for her peder Joannis vppå iiij^{c} lod: mark och xiiij lod: mark och halfft annat lodh d: Esk[il]

Jtem fik her Peder Hård it breff At wår n: h: haffuer vnt honom domproesterijs renten j vpsala som ther faller i thetta åår,

(Stockholm den 2 December.)

Lejdebref till rätta för en bonde, Mattis Andersson i Nyeby, Gamla Upsala socken.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 189 v.

Jt leyde breff for en bonda j Gamle Vpsala sokn

Wij etc, Göre witterligit At wij åff synnerlig gunst och nådhe så och for retwisone skull och godhe manna böön haffue vnt och giffuit som wij och nu medt thetta wårt näruarandis opna breff vnne och giffue thenne breffuisare Mattis Andersson j Nyeby och gamle vpsala soken wårt frije och christelige leyde at han vnder wåra kong:a hegn wern fridh och forswar intit actandis at han vtur wår iern och hectilse komen är til skoghen må och skal tryggeliga koma til swars och rette medt sin wedherpart hans hustrues målseyande in för oss eller wåra godhemen som wij forskickandis worde at sittia for retta j Vpsala nu vm Kindelmesse tijd j distingen til at försuara sigh for thet mord och dråp som honum wijtes at han skall haffua giort och driffuit på sine eegna hustrv j thenna framledne sommer och sökia ther vm then lagh och rett som Suerigis lagh vtuisza kunna huad then mera gongandis varder honum moot eller medh effter thet som han thet åff oss ödmykeliga begärat haffuer igenom oss elskelige Henrik j Selinge åff danmarks soken Lasse Michelson j Stimminge åff Rasbo soken wåra och kronennes skatskylluge bönder the for honum loffuat haffua ath han på samma tijd til retta koma skal huar han sigh [eij?] tess forinnan medt for:ne målseyende forlika kan, Huarföre biudhe wij alla som for wåra skull wela och skola göra och lata och synnerliga wåra fogtar och Befalningxmen och for:de Matz Anderssons wedherpart och målseienden epter hans hustru hoo the helst ära eller wara kunna, at the for:de

Mattis [eij] i naghon motto tess forinnan öffuerfalle platze qwelie feyde eller oförrette, wid huars och eens theris xl mark så som laghen ther vm vtwisza, Tess til ytter-mere visso etc fredagen nest epter Andree år etc 30

Stockholm (den 2 December).

Föreskrift till fogden Oloff Törne, för förenämnde bonde.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 189 v.

En förskrifft för honum till Oloff Törne

Wår etc Skalt tu wetta Oloff At thenna breffuisare Henrik j Sälinge åff danmarks soken och Lasse Michelson j Stiminge j Rasbo soken haffua warit her for oss och begärat wår frid och leyde for Mattis Andersson j Nyeby som gonger vid skoghen at han må koma til swars och rette j Distingen nest komandis for oss eller wåra tro men wij ther tå varde skicke att sitte for rette medt sin wedherpart hans hustrues målseyande the som wijte honum dråp och mord vppå for:de hans hustrv och sökia ther huad som laghen kunna giffua honum moth eller medt, ther och thenne for:de bonder haffua loffuat och sagt oss godh foret at han for rette ther på samma tijd koma skal, etc Så epter hans bön och theris tes-likis ingen vskäl haffuer och han thet til oss haffuer werffua latit, haffue wij åff synnerlig gunst och nådhe vnt och giffuit honum frid och leyde til for:ne tijd jntit anseendis ath han vtj wår hectilse warit haffuer och tädhan komen är medt ominne, Huarföre är wår wilie at tu for:de Mattis innan for:de tijd intit hinder qwal eller platzen göre wilt, och vnderuise ther til for:de målseiande at the honum och så vtj wåra hegn wern frid beskerm bliffua lata oförrettat, in til tess besyn-nerliga at retten honum öffuergonge kan huar the sigh tess förinnan sigh icke sielffue inbyrdis forlika kunne,

effter som wart breff honum giffuit ther vm yttermere vttrycker, latandis och så bliffua hans boo tess forinnan oförrykt i alla motto, Gud tig her medt

Stockholm (den 2 December).

Till Anders Hansson på Elfsborg om skattesmöret och om fodringen i Westergötland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 190.

Till Anders Ha[n]sson på Elffsborg vm szmörit och vm fodringhen

Wår gunst til forende etc Som tu scriffuar oss til Anders vm wårt szmör at tu haffuer ther vtåff skickat endel til Lubek j tunno tal xxiiij lester och thet andra sålt ther hema j bland borgarne for xxij mark d:sca t:on och wilt oförsummeliga skicka oss vp medt räkenskapen Lasse Skriffuare och then bettalningen for smörit när han then vpburit haffuer medt huad mera Rauald Jönsson honum antwordat haffuer j gwl och peninger som oss tilkommer etc, Så är wår wilie at tu thet och så oförsummeliga göra wilt . forskickandis några godhe wisse karla til for:de lasse Skriffuare som honum följactige äre medt for:ne peninger at huad deel the oss vpförandis warda må koma oss redeliga til handa, ther tu wilt wara wel fortencter til etc, Yttermere som tu begärar wetta wår wilia vm then fodring ther faller j Elffsborgx län, huru tu vm henne handla skalt, Så är wår wilie at tu wilt skaffa oss oxar for henne, och handla så j saken ath wij få fyllest for hesten haffuandis tin rådh medt the andre wåra fogtar och befalningxmen ther vm kring j Westergötland atj alle handle lijka medt almoghan vm for:ne fodring så atj få then deel vth som wij kunne wara belåtne medt thet wij formodhe j och så wel göra kunne, och the oxar som wij for

fodringen fåendis warder wilie wij ath tu forskickar oss her vp til wårt Stocholm, ath thę ära her vppe vm pingxdaga tijd aller senast, ramandis wårt gangn och besta j thenna och all annen motte . som wij troe tigh til, Gud tigh her medt befalandis Aff Stocholm

Stockholm den 6 December.

Till innebyggarne i Kuddby socken om deras kyrkoherdes, hr Thomas' giftermål.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 190 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. I: 346.

Til bönderna j Kudby soken

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen som byggia och boo vtj Kudby soken . kerliga medt gud och wåra nadhe, Käre wenner wij haffue forstondit åff några idhra vtskickade sendningebud til oss at hoss idher är vpkomet it twiffwelsmål vm then godha mannen idhers kyrkeherra her Thomas therföre at han haffuer epter gudz lagh giffuit sigh i ecteskap och icke actar her epter liggia j lönskeleije eller annat oloffligit leffuerne emot gudz lagh såsom ty wer mykit skeer och skeet haffuer j clerkerijt in til thenna dagh, ther åff at ecteskapet them icke haffuer tilstat warit och fornimme wij at saken är vpskutten til oss at wij ther vm skulle seija huad oss synes, Så giffue wij idher til kenne at wijse och lärde men som j then helge skrifft wel forfarne ära haffua nu j en kort tijd begynt thenna articul vm presters gifftermål öffuerwegha och granneliga betractat vm tess forbud hade noghon skäl medt sigh eller eij och haffua funnet granneliga aff gudz ord at thet är prestena åff gudhi intit forbudhit, vtan är mykin skadhe åff folgt at ther vm något forbodh åff mennisker j fortidhen skedt är, såsom theris böker ther vm vtgongna liusliga noogh bewisa, ther och så nu mong land och

städher retta sig epter, mest öffuer alt Tysland pryszen danmark Lijffland och annen stedz widt vm kring christenhetena thet dagliga dags jw meer och meer spöries, Epter så är kunne wij for:da her Thomas eller någhon Annan godh clerk icke fortagha thet gud honum j then motton tillatit haffuer, vtan late them ther medt göra som the mena sigh for gud forsuara kunna, Huilkit wart sinne wij giffue jdher dandemen til wetta, och Bedhie athi teslikis sielffue welie besinne vm thetta ärende kan idher eller någhrom wara till skadha eller eij, epter han kan jw så wel her epter som till förenna predica idher gudz oord före och göra idher then tienst som han idher plictogh är, Så epter thet är icke emot gud och rethetena som j thenna motton foretagit är, Rådhe wij idher och begäre atj late för:da twiffwels mål til baka och waren til fridz medt thet som skedt är, och acter icke huad andre her vm seija som sigh j sakenne minst förstå ee huad the ära innan sokn eller vtan, J huad motto wij kunne wetta alles idhers besta göre wij gerna, Gud idher her medt befalandis Aff wårt slot Stocholm die Nicolaij

Stockholm den 8 December.

Till hr Jöns i Upsala om uppbörden af biskopstionden i stiftet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 191. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 348.

Aff Stocholm tempore Conceptionis Marie

Wår etc Käre her Jöns Endoch wij j siistens wåre wid thet sinneth när wij wore j vpsala ath wij wilde haffua idher fördragh vm någhot vmak for oss for idhers ålderdom skull och annen bekymber och befaladhe therföre wår Canceller Mester Henrik at han skulle handla antingen medt doctor Erick gettingen eller och medt her

Erick i Bondakyrken at en thera skulle besyta then biscops tiend som ther faller j åår j alla Contracter, Så äre wij doch nu anners förtencte och haffue besinnat ath vtj then motton kan jngen bettre tiena oss och syta wårt betsta än j bådhe for then skull atj ären bedriffuande j idhre ärende och haffuen besta forfarenhetena j sakena och så ath clerkerijt j alla Contracter äre idher i then motton hörughe och lyduge besynnerliga til at lata wenda törcka och foruara huar behoff göras kan for:da tiend ath then icke forderffues j then medhel tijd at hon inkommer j kyrkeherbergen epter thet at alt korn j thetta åår är medt stora wedzsko til hopa kommet, Huarföre är wår kerlig bön och begären til idher atj wele vtan all geenseyelse tagha edher for:da vmak vppå for wara skull och acta wårt besta vm for:da tiend at hon må redeliga vtkomma, och beuaras j herberghen som sagt är, och selies os til godho som hon mest gella kan, Och ther til beflita idher at then procuratio och så redheliga utkoma må oss til honda som j thetta åår vtgonga skal, Wele wij altijd wara fortencte til at wetta idhers besta igen huar wij kunne, Gud idher her medt befalandis Aff Stocholm tempore Conceptionis Marie

(Stockholm den 8 December.)

Utdrag af bref för Niels Skriffuare i Stockholm och några bönder i Westergötland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 191.

Jtem fik Niels skriffuare Borgare j Stocholm itt öpit breff lydhandis At han må och skal kennas wid the tu retteredöme itt på Äkerön och häringe retteredöme the Benct ärenson tilhöra, them han beholla skal til tess han komer til sin bettalning

Jtem finge några bönder j Westergötland it stadfestilse breff vppå her Ture Jönssons dombreff som lydher vppå räffueke boor at the skola beholla then tompt och beck som the haffua träth vm medt them j bolstörp

(Stockholm) den 8 December.

Öppet bref för Hans Graffue, borgare i Amsterdam, att fritt köpslaga i landets köpstäder.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 191 v.

Sådant breff fik hans graffue borgare j Amsterdam at han må frijt köpslaga her j landit j köpstederna

Wij etc Göre witterligit Ath wij åff synnerlig gunst och nådhe haffue vnt och tillåtit som wij och nu medt thetta wårt näruarandis opna breff vnne och tillåte at thenna oss elskelig Hans Hanson eller hans Graffue Borgare vtj Amsterdam vtj Holland må och skal szäker frij medt sin dreng wancka her vtj wårt land rijke och köpstädher j thenna winter och söke sina näring och berning här medt then deel han falt haffuer seliandis och köpandis som en annen wår tro vndersåte borgare eller inwånare, anseendis at han her vtj wår stad Stocholm infödder är itt borgare barn och actar medt tijdhen lata wåre vndersåte Suerigis inbyggiare niuta sin handel gott åth etc Huarfore Biudhe wij alla som for wåra skul wela och skola göra och lata, och synnerliga wåra befalningxmen borgmestare och Rådh j köpstädherna fogtarna och länsmennena på lanzbygdena at the honum eller hans dreng vtj thenna wår frijheet intit hinder pwl eller platzen göre j någhon motto wid wåra ogunst, Tess til wisso etc tempore Conceptionis marie

(Stockholm den 8 December.)

Öppet bref för hr Gunne i Sätila att hädanefter som hittills bruka sitt prestembete.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 191 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 349.

Jt sådant breff fik her Gunne j Settille at han må frijt bruka sit prestaembete så her epter som her til Endoch han it finger mist haffuer

Wij etc Göre witterligit Ath oss elskelig her Gunne j Settille haffuer beclagat sigh fore oss huruledis han for någhon fögha tijd sedhan fik skadha på sin hand så ath han miste sitt tummelfinger for huilka sak han åff somlighom foractat warder lijka som han for then skul icke skulle skickelig wara til prestaembetit säsom til forende, Så haffuer han nu satt sakena in for oss och wil gerna ther lijta sigh til som wij honum epter godhamens rådh föreseyandis warde, Therföre wij och nu haffue befrågat oss med godhemen som j then helge skrifft forfarne ära och kunne icke annat forstå åff theris rådh at huar icke annen brist finnes med samma her Gunne än at han thet finger mist haffuer är thet intit sådana hinder epter gudz lagh ther man honum sitt prestaembete fore fortagha kan, endoch henda kan at Påffuans lag ther vm annerlunda holla kan, then wij j then motton fögha acte, när wij gudz lag fore oss haffue,*) Så epter icke alle thet forstondit haffua, giffue wij huariom och enom thetta vårt sinne til kenne, at the mågha sig ther epter retta, och anamme honum vtj wår hengn och forsuar for all then forkastilse som honum for thenna motton skee motte, forbiudhandis allom honum her emot h:[indra] q:[uelia] etc, Och

*) De spärrade orden i Registr. understrukna.

ther til biudhe wij for:da her Gunnes soknebönder at the honum for then skul icke föracte j hans presteembete vtan gore honum tiend och rettigheter j alla motte, Tess til etc

(Stockholm) den 8 December.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 263 v.

Tempore Conceptionis Marie

Jtem vntte war nad:e herre peder Nielsson i Gäszen fogte en gård i forläning wid nampn Kellerijd liggendis i Skellenäss til en behagelig tijd

Jtem på sama tijd vnte hans nåde Anders Benctson en gård i forläning wid nampn Tymmeleby vndan skatten then hans modher sitter vppå j Redwigx herradhe,

Jtem en Quittencie for Anders Benctson At han haffuer giort en redelig räkenskap for then vpbyrd han hafft haffuer åff Bispsakerna sedhan han fik forst ther vtöffuer befalningen, och ther til med leffrera han w n h i hender xvij lodh saköris sölff som han tagit hade åff Tord bondes karl

Jtem en Quittencie for Lasse Bröms at han haffuer giort wår nad:e h redho och räkenskap for alt thet han j befalning hafft haffuer sedhan han sijst räkenskap giorde,

Jtem fik han och it breff at han skal bettala sigh vtåff saköris peninger iij^{c} xl mark ortuger for the xliiij oxar wår nad:e herre togh aff honum

Jtem en Recognicion for Ernest på iij^{c} mark skattepeninger och saköris peninger p: J:

Jtem en Recognicion for honum och på en kalk frå warfru gille vm ij lod: mark iij lodh, en skål aff raskes arffuinger vm xiij lodh en skål aff her arne saköris vm xij lodh i quintin, iiij saköris skedhar wogho xiij lodh ij quintin, Oloff L:

Stockholm den 13 December.

Till electus i Skara, mäster Sven, om munkarnes i Skara kloster förhållande emot konungen, klostrets ödeläggelse, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 192. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 350.

Aff Stocholm tempore Lucie

Til Mester Swen j Skara

Wår etc Som i scriffue her Electe vm brodher Swercker Ath han kom til Skara och fordoldis ther j clostrit til så longan tijd huilkit wij icke mykit kunne tagha til godho, epter the munkar wel wiste at landit var honum forbudhit, Synes oss at oss är niögha hulheet wedherfaren aff them, for then gunst wij haffue bewijst them och priuilegerat them öffuer andra med theris vtfarande mera än som westerårs Recess medgiffuer, och haffuom endels giort oss förnär j then motton, Så epter wij icke haffue ther mera tack före, och for:de westerårs handil wart på nyth bejakat och besworen j Strengnes aff Rikisens rådh Adelenom och then mene man som ther forsamlat war j somars itt åår sedhan, står oss icke til görandis lenger lijdha slijk for:da munkars vtfarilse emot for:da handel, vtan wilie vm the haffua wårt breff på någhon priuilegium ther vppå atj eske thet vtåff them igen, Och at the skola giffua idher til kenna när the fara vth j terminen och när the koma heem igen, at recessen motte bliffua hollen, Och scriffue wij nu itt öpit breff til lagmannen och

wåra fogtar och embetzmen ther j landit at huar the finna några aff samma munkar wancka hoss them the ther icke haffua idhart breff skola the bliffua wid them och fortaga them then stora frijheet som the her til dags hafft haffua, Huar j och kunne fornimma med lagmansens och andra godha menz rådh ther j landit ath skee kunde vtan mykit roop at clostrit ladhes platt ödhe, och munkana som endeligá lösta bliffua j closter fore til Sictuna epter som the godhemen j Orebro lijkt syntes, är oss thet intit emot vtan heller thet gerna see, här vm rådfråger med the godhemen och görer sedhan ther vm som idher och them synes rådheligast wara, Priaren som så fordolde for:de brodher Swerkel och kom her vp med honum bliffuer her vppe på noghon tijd til görandis at j wette ther epter skicke thet som skickandis är i clostrit, Yttermere som j och scriffue vm the prester ther dödhe äre j Kindh at Söffuerin Kijl befattar sigh med theras godz etc Så haffue wij nu giffuit for:da Söffuerin forstå wår wilia ther vm at han her effter skal jntit befatta sigh med theris godz som så döö, vtan skal lata wår fogta Anders Benctson betemma ther med then wij haffue befalet at acta ther vm med idhers godha Rådh och tilhielp, Och haffuer for:da Söffuerin nu warit her vppe hoss oss och giort oss Räkenskap för thet han haffuer så kentz wid epter samma dödhe prester

(Stockholm) den 13 December.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 264.

Die Lucie

Jtem en Quittencie för Oloff persson j warfftote herrade at han haffuer giort war nad:e herre redho och

räkenskap for all then deel han vpburit och vtgiffuit haffuer sedhan han sijst giorde räkenskap, drager vpbyrden lijka moth vtgifften på en oxa när j pund smör viij mark peninger ther han her nest ägher göre redho och räkenskap före Niels Monson oloff Bröms

Jtem fik oloff persson och Etaks gard i forläning ther han sitt tilhold haffua skal, med the karla honum folgactige ära,

Jtem på sama tijd fik och Willam Tysk en quittencie at han haffuer giort godhe redho for al then vpbyrd han hafft haffuer vtoffuer her Tures landbor sedhan han först bleff öffuer them fogte, doch bleff han skyllug xl mark dansca vj sk: en oxe och nogra återsteder ther han framdelis ägher göra räkenskap Oloff B: Niels M:

Jtem fik han Badhena gard i forläning ther på han sit tilhol haffua skal med the karla honum fölia

Jtem fik Anders skriffuare fogte öffuer Bispsakerna en quittencie for alt thet han vpburit haffuer och bleff intit skyllogh, Oloff B: Niels M:

Jtem vntte wår nad:e herre honum kongxfodringen i walle herad i thetta åår

Jtem fik Marquard Skriffuare fogte j Tierpen en quittencie for all then deel han vpburit haffuer j sit fogterij och bleff han thetta epter:na skillogh xxx mark xiij t:r ströming xv t:r krampesil v pund gedder

(Stockholm) den 15 December.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 264.

Torsdagen nest epter Lucie

Jtem en Recognition for Söffuerin Kiil på ij löd: mark sölff epter her Jacop j dalstörp, Jtem xvj lod for noghon boskap, ther soldis Jtem vngers gyllen som her Jacop åtte Jtem xliij lodh epter her Jöns j gellesta och en vngersk gyllene och iij renske gyllene xxix mark dansca iij sk: epter her Jacop, Jtem for then boskap som soldis epter honum j^{c} xxviij mark dansca v huiter, Jtem xliiij mark epter her Joghan j Gelsta, och twå mark for en halff part aff en gyllene

Jtem fik Ernest Joenson breff på at wår nåd:e haffuer vnt och giffuit honum xij stycken tenkar som äre ther j prestegillet j Strengnes

Jtem fik peder Skriffuare en quittencie at han haffuer giort redho ok räkenskap för then spannemål han såldt haffuer aff nad:e herris arff och eyet

Jtem fik Håkon Larson j huarff j Wartoffte herrade j Westergötland itt breff lydhandis at han må och skal wara frij vndan skatten och alla vtskyller, wår nad:e herre til en behagelig tijd

Jtem fogte breff för Benct Joenson vtöffuer Ångermannaland,

Jtem vntte wår K:e nad:e herre Anders Skriffuare Bispstienden som faller j thetta åår wid Tenstadha

Stockholm den 17 December.

Till lagman, förläningsmän och fogdar i Skara stift, att hafva inseende med de kringvandrande munkarne, att desse ej handla emot Westerås recess.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 192 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 352.

Wij etc Helse idher Lagmannen forläningxmen och fogtar j Westergötland etc Är oss forekomet huruledis hoss idher j then landzendan Westergötland wancka monga munkar åff huilkom en part sigh ingen forman eller closter wetta, och somlige endoch the wette sigh closter och formen j Skara wistas the likwel vtan clostrit lengre än som Westerårs Recess jnneholler, och skiuta på wårt breff at the ther til wårt godha loff och minne haffua, j huilkes breffs krafft the gå e huart them löster och koma mera ont åstad än got med theris lögn och bedrägerij som dagliga dags meer och meer spöries, Så är nu wår wilie atj se til med samma munkar huar idher i sin stadh atj bliffue wid them, och icke städhen them then stora frijheet och wilkor som the her til dags hafft och fast misbrukat haffua, Och ingen åff them later wistas eller terminera vtj idhars förläningar och fogterij som skiuta på at the äro hema j Scara, med mindre the haffua then godha manz Electi til Scara breff och bewisning, ath så må wettas vm the fölia Westerårs Recess epter eller ey, j frå huilken wij icke trädha kunne, epter han så almenneliga och endrecteliga aff Rikisins rådh adlenom och then meneman haffuer samtykt och besworen warit, Ther the skiuta på wårt breff emot samma Recess måge j them tagha j frå them, epter icke haffuer warit wår mening at the skulle thet niuta til ewogh tijd, Och mest forty at wij än fögha huldheet aff them fornummet haffue, huad j ytterligare

kunne besinna med for:da her Electus vm the for:da munckars wesende settie wij thet in til ider och honum atj ther vm wele rama thet j tron nyttigast kan wara, her med ider gud befalandis aff Stocholm logerdaghen nest for Thome

Stockholm den 17 December.

Collationsbref för hr Hans Nicolai såsom kyrkoherde i Stockholm.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 192 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 354.

Collatio Curatj Stocholmensis

Wij etc Göre witterligit med thetta wårt näruarandis opna breff Ath wij åff synnerlig gunst och nådhe så och med oss elskelige troe mens Borgmestare och rådhes rådhe och samtycke vtj wår stad Stocholm haffue vnt och förlänt som wij och nu vnne och förläne thenna oss elskelig wyrdelig man her Hans Nicolaj Stocholms Bykyrke eller kyrkeherredömet ther sammestadz och Solne soken til en Annexam eller ridkyrke med tiend, lijkstol, offer och all annen årlige rentto som ther årliga plägher vtåff gå, Effter thet at wij hört haffue och welförnummit Ath han vtj then Helga skrifft godh forfarenheet haffuer til ath predica gudz oord reent och oförmengt then meneman til sielegangn, Ath han henne och alt thetta haffua och niuta skal sigh til godho och vppehelle så lenge han sigh redheliga emote oss och Stocholms stad skickar, och wil predica gudz oord reent och oformengt som han thet nu her til predicat haffuer och foretagit, Huarföre Biudhe wij alla som for wåra skul wela och skola göra och lata och synnerliga Borgmestare Rådh och menigheet vtj for:de wår stadh Stocholm, Bönder och Almoga vtj Solne soken at the for:de her Hans Nicolaj för theras retta kyrkeherra och pastor

anamme, och görer honum all then deel rett och rettigheter som the theris retta kyrkeherra årliga plictoge äre vth ath göra som for:uit står, Tess til wisso etc Aff Stocholm Logerdaghen for Thome

Stockholm den 17 December.

Bref för en Leonardus att utfå mansbot af kyrkoherden i Hvalsta, hr Niels.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 193.

Jt breff for Leonardus vm then manszboth epter then karl her Niels j Hualstadha j häl slogh j fiord j thet vproor etc,

Wij etc Göre witterligit Ath Endoch oss elskelig her Niels j Hualstadha haffuer aldelis fåth wår fulkomlige wilie och wenskap for thet mishandel skul han emote oss vtj kommen war, etc, Haffuer doch icke warit wår wilie eller mening at for:ne her Niels skulle icke skulle(!) göra then boot for then karl han åff dagha togh som christeligit eller tilbörligit wore, etc Så epter thet At thenna breffuisare Leonardus haffuer godh beskedh at han är retter målsmän och arffuinge epter for:ne dödhe karl, Biudhe wij och formane for:de her Niels Ath han är j samma Leonardusse minne med någhon skälig both epter samma hans frende Ath han icke offtare törffuer koma och beclaga sigh for oss om samma ärende, Wij haffue latit handla så med for:ne Leonardusse på for:de her Nielsses wegna at han til fridz wara skal med honum vm en skäligh both, epter som godhemen them emellan seyandis warde at han icke alt forstrengt skal trengia honum vtöffuer wårt breff som wij for:ne her Niels giffuit haffue, Tess til wisso late wij tryckia wart Secret Giffuit på wart slot Stocholm Logerdaghen nest for Thome Apostolj

Stockholm den 17 December.

Till regentinnan i Nederländerna, erkehertiginnan Margagareta, om Joachim Burmestare.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 194.

Sincera et amica nostra commendacione premissa non dubitamus illustrissima domina literas nostras iam dudum ad V: Serenitatem peruenisse in quibus ad scripta vestra alias(!) in fauorem Joachimi Burmesters emissa respondimus, pleneque enarrauimus quam nequiter idem Jo[achimus] nobiscum egisset . Ac quomodo literas super quibus in causa sua se fundat non recte obtinuisset, Sperauimus nos cum honorj scriptis nostris apud Serenitatem vestram effecisse, quod ipse Jo[achimus] nobiscum (quemadmodum tunc scripsimus) in iure experiretur, si nos sibj in aliquo debitores putaret atque a contumelijs quibus nos afficere ceperat desisteret, Verum fefellerat nos (vt videmus) spes nostra eo quod postea ad maiores contra nos inuerias [iniurias] proruperat ac quotidie prorumpit, adeo quod etiam nos contumeliocissimis litteris lacessat quemadmodum videre est in dijplomate litterarum suarum hiis intracluso, Quum igitur ipse Jo[achimus] numquam probare poterit pretensas litteras quibus nititur a nobis vel cancellaria nostra emanasse, sciamusque nos sibi coram deo in nullo obligatos esse visum est nobis adhuc per hec secunda scripta nostra Serenitatem v: exoratam habere (postquam ipse Jo[achimus] sub vestra dicione moratur) quatenus amore justicie sic in eius temeritatem animadvertere velit vt in posterum a tantis in nos contumelijs cessare possit, quo certe fit vt Serenitatis V: nos sibi ac subditis suis ad queuis obsequia semper deditos habeat, Prouideturque ne ad alia media recurrere cogamur per que ad iniurie nostre

vltionem peruenire valeamus, Derogat enim non mediocriter honorj nostro, si ad tantas contumelias omnino conniueamus, Quod ideo Serenitatj v. significamus vt casu quo inde imposterum aliquid incommodj sequatur sciat hoc non nostra sed aliorum culpa euenire, S. V. diu felicissimeque Valetura Ex Ciuitate nostra Holmensi 17 decembris Anno etc 1530 Nostro sub Secreto

Ekolsund (i December).

Gåfvobref till Margareta Persdotter på spannemål.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 264 v.

Åff Ekholms sund

Jtem vnte war n: h: Jomfru Margrete persdotter iiij pund korn åff Bisps tienden som faller i thetta åår wid Håtuna kyrke

Vesterås jultiden.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 264 v.

Åff Westerårs Jule tijd Anno 30

Jtem en Recognicion for Mester Swen Electo til Skara vppå Lij mark dansca vppå Taxen, och L mark dansca skatten åff staden Magnus M:

Jtem en Quittencie for Aruit Monson At han haffuer giort wår n: h: redho och räkenskap for all then Bispsaköre han vpburit haffuer i the herradhe han är fogte vtöffuer,

Jtem en quittencie for Niels vgle på xxx löd: mark xvij lod Bröstvgna sölff saköris sölff och köpesölff til hopa xvj lod: mark xj lodh

Jtem en Recognicion for Oloff Erikson i Akerbo herrade på iiij^{c} xix mark skatte peninger åff Akerboherrade, Jtem ij^{c} mark skatten aff arbogha och j^{c} mark for ena tompt han ther i stadhen sålt haffuer M:

Jtem fik Hans Woltter itt passebord at han må fora aff landit med sigh en hest vm xxiiij mark eller xxx marc doch skal han eij föra sölff med sigh M: H:

Jtem en Recognicion for Oloff Erikson j Akerboherrade på xx vngerske gyllen och ij ringer vm vij vngerske gyllen och ij renska gyllen for en tompt han sålt hade i arboga M: H:

Jtem quittencie for Niels vargh på 1 mark aff her anders i Torstuna på the C mark han skal giffua w: n: h:

Jtem Recognicion for Oloff Olsson på lj lod: mark ij lod köpesölff O: J:

Jtem en Recognicion for her Peder algotj på Cxxviij mark j öre och xx lodh sölff minus ¼ quintin som han hadhe fåth for smör och annat som han sålt hadhe aff wår nad:e h: arff och eyet

Vesterås den 28 December.

Till hr Anders att till konungen försända en dykare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 193 v.

War synnerlig etc Käre her Anders synnerlig godhe wen wij giffue idher til kenne ath oss är vnderuist huruledis ther vtj stäghe stadh och j idhers tieniste skal wara en karl benempd Jöns Mölnare, then ther skal haffua konst och lempe til at gå vnder watnet på siöbotnen och tagha ther vp huad deel ther nedhre komen

är, Anckare Byssor och annat etc Så epter wij och någhon deel haffue på siöbotnen liggiandis thet wij gerna (vm möyeligit wore) vppe hadhe, Är vår kerlige bön och begären til idher atj wele vplate oss samma karl en tijd long forskickandis honum oss til handa j första wåår med thenna breffuisare Michel persson wij wele så holla honum åt han skall icke haffua sitt omak hoss oss forgeffues och gerna forskyllet med idher huar wij kunne, Jdher her med gud befalandis Aff westerårs fierde dagh jule arom etc 30

(Vesterås den 28 December.)

Förläningsbref för hr Lars Siggesson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 193 v.

Jtem vntte war N: herre her Larens Siggeson kongx-fodringen j wilske herradhe

Vesterås den 31 December.

Kallelsebref till flera utaf rådet att infinna sig hos konungen i Örebro.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 193 v.

War etc wij giffue idher til kenne käre her N Ath oss elskelig tro man och Rådh her Larens Siggeson haffuer budhit oss til sigh j barnsöl stondandis på then Söndaghen nest epter Henricj etc Så epter her äre någhon wordande ärende for handen rijkenne anrörandis haffue wij scriffuit til flere godhemen åff rådhit, ath the tijt til Örbro vppå for:da tijd koma skola, Begärandis teslikis atj och vppå sama tijdh möta wele vtj

for:ne Örebro delandis idher godha rådh med oss och flere godhemen, som ther tå komandis warde, Thet wij formode j ingelunde forsumma wele, Gudh idher her med befalandis aff westerårs Nyårs affton Arom etc 30 vnder vårt Secret

(Vesterås den 31 December.)

Fogdebref för abboten i Huseby kloster.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 193 v.

Jtem fik Aboten j Husaby closter itt forsuarilse breff for thet slagxmål han vtj komen war med Jöns persson j bergha [westerårs Nyårs affton Arom etc 30]

Odateradt.

Protocoll vid vapensyn med frälset af Östergötland och Småland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 150.

Anno etc MDxxx bleff wapen syn holdhen vdj Linköpingh och wåre ther församblade tesse epter:ne frelsismen vtaff östergötland med theris Rostninger

Jtem Her Hollinger karlson xij harnesk,
Jtem gudmund pederson viij
Cristiern henricson iiij
Jtem Niels olson iiij
per knwtson i broo ij
Jtem anderss wesgöte iiij
Jtem per wernekson ij
Jtem truels andersson iij

Jtem bencht scriffwere j
Jtem gudmund person j
Jtem Johan benctson j
Jtem Esbiörn scriffwer j
Jtem Lasse persson i Vastena j
Jtem Erik Jönsson j
Jtem Lasse tidemanson j
Jtem her Jören Kyle j
Jtem Erich slatte j
Jtem Nilss aruedson j
Jtem per knutson i malm j
Jtem gotskalk i lepstada j

Tesse epter:ne wore jcke ther tilstädis

Jtem jören erichson
Jtem joen tomasson
Jtem per lax
Jtem bencht knutson
Jtem halsten bagge
Jtem per swenske
Jtem per sonason

Anno etc MDxxx Hultz wapen syn med mene adlen vdj Småland

Jtem her Twre trolle j helt köress och xj halff
Jtem Nilss bagge j helt köress och ij halff
Jtem Joen olson i helt k och ij halff
Jtem peder Jönsson i helt k och j halfft
Jtem Jönss larensson iij halff k
Jtem Jsack birgeson iij halff k
Jtem Gabriell ij halff k
Jtem Jönss persson j halfft k
Jtem Sewid i biörneskog j halfft k

Jtem Arwed i Leste j halfft k
Jtem Cristiern Drake j halfft k
Jtem götstaff i holm j halfft k
Jtem per cristiernson j halfft k
Jtem Jönss henricson j halfft k
Jtem Asser person j halfft k
Jtem Arued hokonson j halfft k
Jtem gudmund slatte j halfft k
Jtem peder Dusse j halfft k
Jtem birge Drake j halfft k
Jtem gudmund smed j halfft k
Jtem peder olson j skötte tygh

Odateradt.

"Wexiö Stadga" om bärande af vapen, huggande af ekeskog, qvarnar, städsleören, häradshöfdingehästar, uppbörd af sakören, olofligt utöfvande af häradshöfdingetjenster, mord och försäljning af hus,

Efter M. Aschanei copiebok in 4:o, i kongl. Riks-Archivet, sign. "F. b 4.", fol. 53 v.

Konungh Gustaffs Stadga .

Beslutadt j Wexiöö . Anno 1530 .

Först.

Skal ingen dierfwess till att bära arborst, eller annor wapn till tingz, kiöpstadh eller giestebudh eller till kiörkio, hwilken som thet giör effter thenna dagh, hafwe förbrutett arborstedt, och wapen sin medh fyretije mark för konungz förbudh, doch må man wäl bära thett i wargheskall, Biörneskall, räfweskall, och Ekorneskogh, hwilkett(!) thett elliest bär, böte som föreskrifwitt ståår .

2

Hwilken som hugger Eke skogh annars mans, olofwendes, böte 40 mk för konungz förbudh, och böte Iordeganden effter laghen.

3.

Jtem forbiudz om squalter och Nya quarnar, hwilken ther medh mal, effter thenne dagh, böte 40 mark för konungz förbudh.

4.

Om Städzleöre, må huar niuta sin hussbondess godha willia, och sittia i Sex åhr, och på siuende åhrett vpsäija godzsett eller städie på nytt, eller böte 40 mk.

5.

Jthem häredzhöfdingzhestar skole holles öfwer alt Rijkiett, huar dem dierfwess vthdrifwa, böthe fyretije mark, for konungz förbudh.

6.

Jnge Bönder, Fierdungzmänn eller rättare, dierfwes till att vpbäre saköres brott eller päningar, effter thenne dagh, Weder sijne fyretije mark för konungz förbudh.

7.

Hwar som dierfwess till att vptagha eller inne med sigh hafwa häredzhöfdinge tiänst, vtan then thett befalt ähr, böte fyretije mark.

8.

Hwar någhor dierfwess till att skiuta En annen ihiel, han skall blifwa landzflychtigh, och fåå aldrigh fridh i rijkiett.

9.

Jthem, Jngen dierfwess till att sellia eller föra huss aff then iordh, som thee ähre bygde vppå, huar thett gör, böte fyretije mark, för konungz förbudh.

1531.

Vesterås den 1 Januarii.

Utdrag af tvenne collationsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 194.

Aff Westerårs Nyars dagh Anno etc 1531 Sedhan Mester Henrik Sledorm bleff åff med Secretit

Jtem fik her Anders j Torstuna Collationem at han må och skal bliffua wid samma Torstuna geld epter bönderna ther j soknen haffua bidhit wår n: h ther vm

Jtem fik her Benkt Petri Collationem på prebendam Decem mille militum [martyrum?] j för:ne Westerårs

Vesterås den 1 Januarii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 265.

Aff Westerårs Nyårs Dagh sedhan Mester Henrik bleff vtåff med Secretet och then befalning han hafft hadhe j Cancellerijt,

Anno etc 3j

Jtem en Recognition for Lasse Eriksons fogte j Dalerna på xij mårdskin skatteskin aff Grenge soken

Jtem en recognition for Gudmund persson på xxxiij vngersk gyllen iij engelotter och en krone til hopa for v vngersk gyllen fattas än tå xlij vngerske gyllen

Jtem vntte wår nad:e herre Larens Tursson kongxfodringen j frötuna och Lenna soken och Storefodringen eller huszhesta fodringen j Bro soken

Vesterås den 4 Januarii.

Utdrag af åtskilliga utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 194 v.

Aff Westerårs 4 Januarij

Jtem Marquard at han intit befattar sig med skatten åff Weslandz soken j thetta åår, ty wår nad:e h haffuer vnt then fru Anne pa Aspenäss,

Jtem fik Mester Henrik Sledorm Collationem på sin Canonie j Vpsala . benempd Närdingia, och vppå then rente han haffuer, vppå S Jöriens Capelles eller vniuersitetets wegna ther sammestadz, och skal han göra ther årlighe Taxe vtåff, excepto isto Anno, Mdxxxj,

Jtem fik han och Collationem super diaconatum Strengnensem wår nad:e herre til en behagelig tijd, och skal han göra ther årliga Taxe vtåff

Vesterås den 6 Januarii.

Förläningsbref för Bengt Vestgöte.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 265.

Åff Westerårs Die Epiphanie Dominj

Jtem vntte wår nåd:e herre Benct wesgöte j förläning the fem fath iern som gå vtåff wåla soken, teslikis och sakören aff samma soken

Vesterås den 7 Januarii.

Till Mogens Gyllenstierne, höfvidsman på Akershus, om ett vid norska kusten strandadt skepp och om skrifvaren deruppå Gregers Holste.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 194 v.

Till Her Moens Gyllenstierne på Åkershusz

Wår etc Käre her Måns wij giffue idher til kenne huruledis wår tro tienare Jacob Kromme medhan hån wår befalning hadhe öffuer Wiken och Karsborg, befractadhe han vth itt skip med noghet wårt godz forskickandis thet ther hän åth Westwalen etc, Så hende (tess wär) när thet vtlopit war Ath thet bleff ther in for Norigis sidho, och foor therföre skipparen strax heem til karsborg igen med the andre flere som med honum wore, latandis ther quar til at bergha godzet Skriffuaren som på skippet waret hadhe benempd Gregers holste, Then ther och forwende samma godz som han berghat hadhe j peningar och gwll forstingandis sigh ther med vndan oss och for:da wår befalningxman Jacob Kromma, Och är oss nu görliga vnderuist ath samma Gregers haffuer giffuit sigh till idher och jntaghen och anammat j idher tienst, Huarfore vm så är, begäre wij och kerliga tilkreffuiä atj late samma karl icke någreledis vnkoma, vtan heller bliffua och koma til stedhe, och göra oss redho och räkenskap för then deel han såledis haffuer förwendt före oss, ther han ägher och är plictig stå oss til retta före, Wij försee oss til ider K: her Måns at thet är icke idher liufft, och ey heller med idher wilia skedt, Therfore wij och betro idher atj late honum koma oss til honda, Huar wij vtj slika motte kunne wara idher eller flere godhemen Norigis rikis inbyggiare til wilie göre wij altijd gunsteliga Gudh

idher her med befalandis, Aff Westerars Jn Crastino Epiphanie Dominj Anno etc 1531

(Vesterås den 7 Januarii.)

Donationsbref för hr Erik i Iresta.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 195.

Jtem fik her Erik j Jrista itt breff lydhandis at han skal beholla helfftena åff thet äffrat som pläger gå vtåff kyrkenes eegna godz [Aff Westerars Jn Crastino Epiphanie Dominj Anno etc 1531]

(Vesterås) den 7 Januarii.

Förläningsbref för hr Johan Thuresson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 265.

Lögerdaghen nest epter Epiphanie Dominj

Jtem fik her Johan Tursson Kilbofierding i förläning j småland

Vesterås den 8 Januarii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 265.

Aff Westerars söndaghen epter Epiphanie Dominj

Jtem fik Niels Krumme itt förläninge breff vppå Wisteherrade j Westergötland som vnder leckö slott leghat hafff[uer]

Jtem Skal pedher Andersson j samma stadhen igenkalla vnder slotit igen Walleherradhe thet Niels Claesson her til j förläning hafft haffuer,

Jtem Jacop Krome en quittencie på .l. vngerske gyllen for all then deel

Gripsholm (Januarii).

Salubref till borgaren i Strengnäs, Jöns Biörsson, på en gård i samma stad, som tillhört Wårfru gille.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 195.

Åff Gripszholm

Wij etc Göre witterligit at wij gunsteliga såldt och vplatit haffue som wij och nu med thetta wårt närua-randis opna breff selie och vplate thenna breffuisare oss elskelig Jöns Biörsson Borgare j wår stadh Strengnes en gård liggiandis j for:da Strengnes vppå kyrkegaton liggiandis på then wenstra handen när man går frå kyr-ken til torghit for j^{c} mark ortuger them wij kennoms oss redheliga vpburit haffua, Huilken gård til forende haffuer tilhört warfrue gille j for:ne Strengnes, och oss epter then recess som j Westerårs beleffuat war tilfallen är, Huarfore åffhende wij oss och wåra epterkommande Rikisens herrar och konunger for:ne gård, och tileegne honum for:ne Jöns Biorsson och hans arffuinger med bodhar och all then deel samme gård tillyder och aff ålder tillydht haffuer til euerdeliga ägho, forbiudhandis allom etc Tess til wisso etc

Gripsholm (Januarii).

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 265.

Åff Gripsholm

Jtem fik Oloff Hanson på Gripsholm fogte itt breff at han må och skal haffua ij skattegodz frijt vndan skatten til en behagelig tijd . benempd Öresta och Rel-linge j Jönåkers herradhe

Jtem vntte wår nad:e herre Ernest Joensson fodringen som faller j thetta åår på Öffresela

Jtem fik Ernest och på samme tijd itt opit breff lydhandis at han skal haffua sitt tilhold med sig och sina karla vti Warfrueberga closter

Stockholm den 17 Januarii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 265 v.

Aff Stocholm Tisdaghen nest for Henricj

Jtem itt öpit breff for Karl Skriffuere på Bispsakerna så wel j the sokner som forläntte äre som j the andra sokner j Hölboherradh Suarttelötzherrad etc

Jtem vntte wår nad:e herre Karl . S.[criffuere] Bispgestningen vtöffuer alt hans fogterij,

Jtem fik Mester Oleff Bröms Collationem på domproestedömet j Strengnes med så skäl

Stockholm den 19 Januarii.

Gåfvobref till Hans Skeppsbyggare på ett hus i Stockholm, som tillhört Wårfru gille derstädes.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 196.

Aff Stocholm tempore henricj anno 31

itt sådant breff fik Hans Skipbyggiare på it stenhuss

Wij etc Göre witterligit ath effter then Recess och Ordinantia som vtåff rikisens rådh hela adhelenom och then menige manz fulmectuga beleffuat och samtykt wart j thet herramöte som stodh for nogon åår sedhan vtj Westerårs, Är oss tilfallet på kronennes wegna itt hwss her j Stocholm med twå hwelffda källare som lydt

haffuer vnder worfrue gille her j stadhen, liggiandis i then grunden nest nordan for Anders botnekars grend på wenstra honden när man går nedh åth Stranden, Hörnnehuset öffuerst och norderst j grenden skattat för iij^{c} [250] mark ortuger, effter som tesse godhemen thet skattat haffua, som är, Biörn Biörsson, frans Jönsson, oloff Erikson Oloff Dyster, Dyrik Rostte och Henrik van ytterect, Så effter Ath thenna breffuisare . Mester Hans Skipbyggiare haffuer troligha bewijsat oss och rijkena sina hulla troe tienst med sin konst och handewerk och än her effter ytterligare beuisa skal så lenge han leffuer, effter som hans forplictelse breff (han oss ther på giffuit haffuer) ytterligare vthwisar, haffue wij for then skul så och åff synnerlig gunst och nådhe vnt och vplatit honum och nu med thetta wårt öpna breff vnne vplate, och åffhende oss ok wåra epterkommande arffua Rikisens herrar for:ne hwes och tileegne för:da mester Hans och hans arffuom med alla tess tilbehörninger, Tess til wisso late wij hengia etc Giffuith vthi wår stadh Stocholm, S Henriks dagh, Arom etc Mdxxxj

Strengnäs den 21 Januarii.

Till Måns (Nilsson på Kopparberget?) om Christopher Olssons mot honom förda klagan.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 195 v.

Aff Strengnes Lögerdaghen nest epter Henricj Arom etc mdxxxj

Wår etc Som j scriffue oss til Måns beclagandis huru Kristofer olsson skal haffua befört idher med sin scriffuelse til oss, och biudhe j til at leggia idher thet redheliga j frå, Bidhie j och så ath wij icke wele settia tro til samma Cristofer, etc, Så må j wetta at wij äre icke så lette til ath tro slika beförare, ey heller for

then skul noghon öffuerfalla kunne, med mindre wii fulgodh skäl haffue fore oss, Therföre epter j begäre leggia thet j frå idher wilie wij jnnan en kort tijd skicka lagmannen och til ewentyrs några andra godha men vp, som then sak förhöra och ranszaka skola, och giffua oss sedhan til kenne vm någhon skull finnes antingen hoss en eller annen, och så skickat ath then ingen skul haffuer skal thet wel niuta, her med gud befalandis

Strengnäs (den 21 Januarii).

Till bergsmännen på Kopparberget om förre bergsfogden Christopher Olssons klagan öfver dem.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 195 v. — Förut tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 171, n:o 456.

[Aff Strengnes Lögerdaghen nest epter Henricj Arom etc mdxxxj]

Till Menige bergxmennena på koperbergit

Var etc wij finge nu idher scriffuelse j huilke j beclage somlige åff idher beförde wara med Cristofer Olssons scriffuelse til oss, och atj wele wel göra theris weriomål, Bidhie j teslikis ath wii icke wilie settia tro til for:da Kristofer eller andra slika beförare etc Så må j wetta ath wij innan en kort tijd acte forskicke vp til idher lagmannen, och til ewentyrs några andra godhamen som then sak och andra flere mågha förhöra, och giffua oss sedhan til kenne huad skul ther finnes kan antingen hoss then ene eller then andra, Och törffue j godhemen icke haffua then tanckan at wij for någhon slijk beförning skul öffuerfalla wilie med mindre wij wette oss full godh skäl ther til her med ider gud befalandis aff Strengnes

Strengnäs (den 21 Januarii).

Till Sven Friis om Henning Perssons fodring.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 195 v.

[Aff Strengnes Lögerdaghen nest epter Henricj Arom etc mdxxxj]

Jtem skreffs Swen frijsz til at war nad:e herre haffuer vnt Henning person fodring til tuå hestar

Strengnäs den 21 Januarii.

Qvittobref för hr Påuel i Åker.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 265 v.

Aff Strengnes Sabbato post Henrici

Jtem fik her Påuel j Aker en Recognition på iiij^{c} mark for then Taxe presterna skulle giffua wår nad:e herre for borgeleyet,

Arboga den 23 Januarii.

Till fogden i Dalarne Lasse Eriksson om Christopher Olssons angifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 196. — Förut tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 171, n:o 457.

Till Lasse Erikson j Dalana fogte

Wår etc Som tu scriffuar Lasse ath Kristoffer olsson skal haffua beförth några åff Bergxmennena för oss etc Bekenne wii wäl ath han skreff oss til icke nu allenast vtan jemwel tijt och offta til förende, Doch skreff han ey nu så diupliga vm några beförninger som the mena och honum företagit haffua, Ey heller aldelis som then Copia lydde Jöns Olsson oss wijste etc, Teslikis acte wij thet ringa och rette oss fögha epter hans scriff-

uelse, Ok epter the begära ath någhre godhemen motte skickas tijt vp at förhöra theris saker, äre wii til sinnes ath skicka lagmannen och nogra flere godha menn med honum tijt vp til them, måth tu för then skull acta vppå then befalning tu haffuer, och beblanda tigh vthi theras saker på Koperbergit thet minsta tu kan, beflijtandis tigh at wij kunne få wår skatt Margellet vth j tijd och tima, och acta j alla motto wårt besta som wij tro tig till, Gud tig her med befalandis Aff Arbogha Mondaghen nest epter Henricj

Örebro den 25 Januarii.

Berättelse om Örebro herremöte, jemte förteckning öfver deltagarne deri.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 196 v. — En berättelse om detta möte finnes hos Tegel, 1: 274 och efter Tegel i Stiernmans Riksd. o. Möt. Besl. 1: 134.

Här epterfölia the breff och Handlinger som vthginge åff Örebro när thet Herramöte stodh ther Anno 153j Circa ferias Conuersionis S: Paulj

Tess[e] epter:ne godhemen wore ther forsambladhe aff rådhet

Först her Lars Siggesson her Pedher Hård
her Knuth Andersson her Måens Joanson
her Johan Tursson her Benct Nielsson
her Karl Erikson Joen Olsson
Mester Swen Electus til Skara
Mester Lars Erchideken j vpsala
Mester Henrik Mester Erik

Vtåff Adhelen

Pedher Erlandson Niels Krome
Gudmund persson Jacob krome

Vppa sama tijd wart ther och til städis the Lubskes och flere Tyske städhers fulmyndige sendebud Herman Jsrahel med noghon werff och ärende mest anrörandis rikisens geld som än tå på then tijd woro

oguldne, Till huilkers bettalning sådana rådh och handlinger som her epter fölia, vthginge til tesse vpteknadhe landzendar, Jtem och fuldes(!) til lijka vth til huar landzort itt öpit breff til Almoghan lydhandis aldelis oord frå ord som thetta nest epter:na Concept, folgde och en Jnstructio med huart breff ther the sigh epter retta skulle, Teslikis itt öpit breff til frelsesmennena Clerker och fogterna, och endoch itt lykt breff til the som ey til städis wore

J Vpsala stikt

Axel Andersson
her Jöns Däken Och Mester Henrik
Pedher Larsson
Karl Benctson

J Westerårs Stickt

Bisp Pedher
Lars Tursson Joen Olsson
Oloff Jffuarsson
Pedher Ha[n]sson

J Strengnes stikt

Bisp Måens
her Knuth Andersson her Johan Turson
Niels Kromme

J Småland

Mester Erick her Måens Joansson

J Linköpingx stikt

her Electus Lincopensis Niels Olsson
her Holger Karlsson Truels Skriffuare
her Måns Laurentii Link:
her Niels i Gränne
Niels aruidsson Jöne:
Esbiörn scriffuare
norra widbo Södra Widbo westra härade öszbo
wista Tweta

J wärend

Electus wexiönensis
her Ture Trolle her Gudmund Speil
Joen Olsson

J Sunnerbo ok wesbo

Mester Pedher Archideken j Lin:
Gudmund Persson

J Westergötland

her Karl Erickson
her Electus Scarensis

J wermeland

Torsten Brunson
Swen Kart
Mester Joen

J Dall

Niels fub Erik Stake
her Sigge

J Närickе

her Lars Siggesson

Örebro den 25 Januarii.

Till frälset, klerkeriet och allmogen i riket om mötet i Örebro och om de till de olika landsdelarne utsände ombudens uppdrag, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 197 v.

Wij etc helse idher oss elskelige troe dandemen alla andelighe och werldzlige friborne frelsesmen Clerkerijt och menige Almogha som byggia och boo, N etc Kerliga med gudh, Kära wenner wij giffue idher til kenna at wij nu haffue warit til samtals her med wårt rijkisens rådh j Örebro vm rikisens geld och någhon annen

wordande ärende som våra wenners the Lubskes och flere Tyske städhers fulmyndige sendebud nu haffua hafft her hoss oss, och hadhe wel behöfft sigh ath några åff idhers och Andra rijkisens landzendar hadhe her och tilkalladhe varit Men wij hadhe thet fordragh på thet at wij icke skulle idher j then motton förtunga, Så epter j icke wore her til städis haffue wij nu skickat til idher tesse wåra troe menn ok rådh A b etc och flere bådha clerkar och frelsesmen med wåra eegna fogter och befalningxmen ther hoss idher ära til ath handla med jdher om the stycker som man her for hender hafft haffuer, Bidhie wij atj med the godhemen wilie fortencte warda vm thet besta rådh som j kunne finna, ther wij alle sammans mågha med stå j godh fridh och wenskap med wåra nåbor, och besynnerliga med the land ok städher som wij icke wel vmbära kunne, Huadh wij med Rikisens Rådh ther vthinnan bestyra kunne vilie wij nest gudz hielp ther vthinnan oförsummelige vara, her med idher gudh befalandis Aff Örebro Tempore Conuersionis paulj Arom etc mdxxxj vnder wårt Secret

Örebro den 25 Januarii.

Instruction för de rådsherrar och andre, som skola förhandla med innebyggarne i riket om medel till betalande af rikets gäld.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 198. — Förut ofullständigt tryckt i Thyselii handl. 1: 355 och mindre troget i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 172, n:o 458.

Anno Mdxxxj aff Orebro tempore Conuersionis Paulj

Instructio för the godhamen som nu fara skola kring vm landit för rijkisens geld skull

Först draghes Almoghanom til minnes huad nödh rijkit vti war för någhon få åår sedhan for Konung Kristierns skull, huilken tå Suerigis jnbyggiare förderffua wille j grunden, til tess gud sende oss wår nadige herra,

then tå med gudz och wenners hielp satte sigh vp emoth honum och dreeff honum vth

Jtem är witterligit ath på then tijdhen war icke mykit på kisttobotnen ther mann itt slijkt örligh med föra kunde, thet doch wel kosta motte mong hundrat tusen etc til ath soldera folk til skip byssor och werior etc som longt wore vpreckna

Therföre war rijkit for swagt til ath bedriffua thet örlig till en godh enda, och nödgadis til ath lijta til the tyska städher . besynnerliga til wåra wenner the Lubska, huilke rijkit vnsatte med skip folk Byssor och werior, ther man påholla skulle til tess rijkit wart them skyllogt til så mong tusend gyllenne ath man icke haffuer [kunnet] lössa sigh ther vth in til thenna dagh, endoch ther åff är sedhan huart åår bettalat vtöffer xx eller xxx^{ta} mark, och är taghit ther til hielp åff then meneman kyrkior closter och prester etc,

Så haffuer doch thet icke än nu kunnet förslå, vtan rijkit är them än nu skyllogt en mecta stoor Suma, for huilka sak skull the nu haffua theras sendningebud her j landit och kreffuia strengeliga på bettalningen, och är for then skull befructandis at vm the icke warda snart bettalade skola wij formodha oss itt stoort vbestond och ondt köp på salt humbla clädhe och alt annat som wii åff Tysland behöffue

Thetta haffua the godhamen åff köpstädhernar her j landit granneliga noogh besinnat, och therfore skuttit til hopa til samma gelds bettalning en clocke åff huario kyrkio j theras köpstädher, somestadz then största, och somestadz nest then största, med huilko bettalat är så longt thet reckia kunde,

Så epter än nu en stoor deel står til baka setter w n herre och rijkisens rådh in til the godhemen almogan i then och andra flere lanzendar j rijkit huad råd mann skal finna til thet quart står vbettalat

Och efter then meneman haffuer nu j flere reszor ther om och andra rijkisens nödtörffter fortungat warit såghe wår nad:e herre och rijkisens rådh alzsom helst at man toghe thet rådh före til samma geldz bettalning som then meneman minst wore til tunga, och ther minsta åffsagnaden åff vore,

Och menar hans nade och rijkisens rådh på theras behagh ath thet best skee kunde med en then störste klocko aff huaria kyrkio kring vm landit, såsom nu skedt är j köpstädhernar oc j Åland och finland ock annerstedz i Rikit och vppå thet ath thet må teste better slå fram motte thet förbettras åff kyrkenes deel med tienden i åår Och kirckonnes landgille j thetta aar faller Vndantagandis alena thet kirken Redelige til vax oc win behöffua Och hwad mera kyrken kann vmbera vtaff thet i hennes kister är etc

Therföre haffuer wår nåd:e h: nu sendt thenna godhamen åff sitt Rådh vth til the dandemen j then landzenda och annerstadz, til ath handla med them vm thetta ärende, huad man thet så skal företaga som nu sagt är eller man kunde finna någhot annat bettre sett ther til som landena kunde lideligare wara at for:da geld jw motte bettalat warda j tilkomande wåår tijd, huilkit war N: h: och rijkisens rådh nu the Lubske sendningebud loffuat och tilsagt haffua

Om thetta rådh företaghes som nu sagt är och wel lijkast är, må tå thet så bestellas med thet aldra första ath samma clockor nedhertagas, antingen then största eller nest then största, epter som the med tessa godhamen som ther hen vtsende kunna öffuer eens wara,

Om the somestadz wilia lösza theris clockor för Annen kopar må thet wel tillatas eller for peningar såsom thet gella kan eller for sölffuer x ore lodit Ther icke meer än en clocka är, må hon bliffua quar och löses helfftena for annen kopar eller peningar etc,

Jtem när så vm klockonar hanlat ok bestyrt är skola fogterna strax lata them vtkoma, j Vpland til Stocholm j Södermannaland til Nyköping, i Östergotland til Södherköping, j Småland och werend til kalmarna, J westergötland Dall och wermeland til Lödhese eller som thet sig best skicka kan,

Jtem tiendena oc landgillet mågha bönderna sielffue lösza som the åff ålder lösza plägha, Kyrkewerendenar göre proestenom räkenskap, han bäre vp peninga, och få biscopenom görandis honum ther framdelis räkenskap vppå, til tess tå på siston sendes til them som ther vm befalning få,

(Örebro den 25 Januarii.)

Fullmakt för vissa rådsherrar att förhandla med innebyggarne i riket om rikets vårdande ärenden.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 199.

[Anno Mdxxxj aff Orebro tempore Conuersionis Paulj]

Wij etc Göre witterligit med thetta wårt näruarandis breff Ath wij vtskickat haffue tesse wåra troe menn och Rådh N och N til at handla med then menemann j thet eller thet Bispsticte etc vm några rijkisens wordande ärende effter then Jnstructie och befalning som wij them haffue medgiffuit, Huarföre Biudhe wij alla wåra tro frijborne frelsesmen fogtar ok befalningxmen andelighe och werldzlige, huar them hender til at komma, och hwem åff them the på wåra wegna worde tilseyandis ath the them ära bistondige och fölgactige, forhandlandis samfelt med them wårt och rijkisens besta, vtan all forsummelse vm samma ärende, och beflijta sigh til ath fulfölia huad som the forhanlandis warde, som the wilia göra thet oss liufft är, och vnwijka wåra ogunst, Tess til wisszo etc

(Örebro den 25 Januarii.)

Till menige man i riket om konungens fullmäktiges uppdrag till dem rörande några riksvårdande ärenden.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 199.

[Anno Mdxxxj Aff Orebro tempore Conuersionis Paulj]

Wår etc Käre godhemen giffue wii idher til kenne at wii haffue nu warit her j Örebro til möte och samtals med wårt elskelige riikisens rådh vm the merkelige werff och ärende som the Lubske sendebud haffua hafft hiit til oss vm rijkisens geld . besynnerliga, och haffue beleffuat samfelleliga ath några vtåff Rådhet och Capitlen wid Domkyrkerna skola fara vm kring vtj huart sticte och handla med almoghan som wii icke kunne til hopa kalla, epter then Jnstructie och breff lydhelse som wij thenna wår tro mann och rådh ther en med idher wara skal medgiffuit haffue och han idher ytterm ere vnderretta kan, Huarfore är wår wilie och begären athj idher sådanna vmak vppå tagha wele oförsummande fulgörandis wår och rijkisens rådz begären som j wele göra thet oss liufft är och wetta rijkisens besta som j till plictige äre, Gud idher her befalandis

(Örebro den 25 Januarii.)

Rättegångar, afdömda af konungens nämnd.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 199 v.

[Aff Orebro tempore Conuersionis Paulj]

Jtem skickade :w: n: Herre for:ne godhemen aff Rådhit och åff Adhelen ath sittia ther for retta j Örebro Tempore Conuersionis Pauli och kommo tesse epter:ne clagemål for them Huilke the öffuerwogho och ranszakade och epter theris domer och ranszakan ginge sådane breff vth som her finnas j bland clagemålen

Först kom for retta Niels Jngualson j Holm i Biörskogx soken, och clagadhe til Lasse hansson j Fellesbro soken och hans slectinger vm en mansboth the honum åff trughat hadhe, och epter han ey fans brutzlighen ther vthinnan, dömdes Niels Jngeualson til igen the hundrade mark han vtgiffuit hadhe epter han ey [war] rette banemann, them han igen haffua skal jnnan sex wikor, doch skal han gå lagh at han ey war j rådh eller dådh med honum som gerningen giorde, huar thet ey göra kan böte tå sedhan som wålzbane eller ok holzbane [ɔ: halzbane] epter laghen och ey meer, Och ther på fik for:de Niels wår N h breff så lydhandis

Jtem kom ther och for retta Niels kromme ok talade til bönderna i Röneherrad vm thet öffuerwold the honum giort hadhe på tinget etc och atte icke wela göra honum vth thet the honum plictige äre, Sadhes them åff ath the jnnan vj wikor skola sökia vth them som thet vpror begyntte, och lata them straffas som tilbörligit är så framt hela herradhit icke skal thet vngella, fik Niels och ther på war nad:e herris opna breff til hela herradit

Jtem ladhes j retta tu dombreff på Nygård och the gods ther vnder liggia them fru Gunnel hadhe mot peder Erlanson huilke godz haffua stoedh j quarstadha, och dömdes åter henne godzen til igen med så skäl at han i nesta herramöte skal haffua breffuen til städis och suara peder Erlanson eller hans medpart, vm the någhon annen starkere breff och bewisninger finna kunna än han nu for retta hadhe, fik hon och w N h breff så lydhandis,

Jtem kom Niels Gulsmed borgare j Arboga och talade til her Wincentius prebendatus ther sammestedz vm en halff mark land iord liggiandis vid Arboga i Westerby longe emellan her Niels Geddes åker och her Niels åker i berkerna, huilken iord Nielses fadherbrodher hadhe giffuit til warfrue altare i Arboga, Doch meente her wincentius wilia bewisa at thet war byt til hans prebenda, Therföre dömdes iorden Niels gulsmed jorden(!) til igen så framt her wincentius icke kan jnnan sex wikor wijsa honum vth then iord hans foreldra skulle igen fåth haffua, Ther fik och Niels Gulsmed breff på at han samma iord beholla skal

Jtem kom Joen småsuen och talade på någhon godz Matz kagge hafft haffuer, som äre, Jngredetörp i gudhems herrad vtwengstorp i wartorffteherrad en qwern heter Benctswath, en gård i Gässen heter Liung Eguene j Kollans herrad, huilke godz dömdes j quarstadha til neste Skara landzting epter Matz ey til städis war ther fik Joen w N h breff vppå .

Jtem kom for retta Lasse Larsson borgmestare j Stocholm och talade til Jacop Krome vm någhon godz j wingåkers soken them fru Anne Biszens hafft haffuer, och epter begge parternes skäl och bewijsninger, dömdes for:da Lasse Larson och jöns Larssons arffuinger twedelanar til j samma godz och tridhingen Jacop

Kromme eller fru Anne, och skal all for:ne godzens renta stå j quarstadha in til Ericj nest komandis, tå skal for:da Jacop Krome eller fru Anna koma til Vpsala med the skäl och bewijst the åstadh koma kunna, vm for:ne Jöns larson någhot aff Jacop Kromes hustrues fäderne såldt eller forset haffuer j the godz j finland, huar så funnes skal han tå med for:de Jacob Krome jngå j the tuådelar som Jöns Larssons arffuinger tilfalla kan j wingåkers soken fingge the bådhe ther på w N herris breff så lydandis

(Örebro den 25 Januarii.)

Till abbedissan i Riseberga kloster om klostrets afgäld till kronan.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 200 v.

[Aff Orebro tempore Conuersionis Paulj]

Jtem fik Abbetissan j Riszeberga closter itt breff lydhandis at hon nu her epter giffua skal wår nad:e herre årliga Lx marc ortuger, vtåff Closters rentto, vtgiffuandis them altijd årliga vm samtingen, Huilka lx mark for thetta åår vpbåres j Örebro

Örebro den 25 Januarii.

Bref för hustru Kerstin Asmundsdotter på Ström, att hon må igenfordra gods i Vestergötland, på grund af Vesterås recess.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 200 v.

Wij etc göre witterligit Ath thenna godha quinna hustru Kirstin Aszmundz dotter på Ström haffuer latit oss forstå Ath henne ära någhon godz j frå j Westergötland ther hon rett byrdemann til är, och godh rett

til haffuer Ath hon må them igen clandra epter then recess lydhelse som giordis j Westerårs etc Så faller henne doch emoth at hon icke boor her j wårt rijke Suerighe vtan j Norighe tijt samma recess sigh icke streckier, Huarfore hon begärade ath wij åff synnerlig gunst och nådhe wille lata henne niuta then rett som wåra vndersåter Sueriges jnbyggiare med then recesse niuta och bruka, Anseendis at hon haffuer sin slekt och byrd her j Suerige och sönner som nu med tijdhen vpwexa och måga thet med theris tieniste när oss och Suerigis krone förskylla, Så epter hon j then motton haffuer godh skäl måghe wij wel lijdha och gunsteliga tillate ath hon niuter och brukar then rett som andre wåra vndersåter her jnrijkes med oss niuta och bruka, Huilkit wij lagmannen och andra wåra embetzmen j Westergötland giffue til kenne Ath the mågha sigh ther epter retta for:ne hustru Kirstine her vtöffuer jntit hinder eller oforrett göra j någhon motte, Tess til wisso late wij etc Giffuit j Örebro Die Conuersionis Paulj Arom etc 153j

(Örebro den 25 Januarii.)

Till electus i Linköping om taxan af stiftet.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 201.

Jtem Skreffs Electo Linkopensi til ath w: N: h: är til fridz med honum vm the ij^{m} mark och i½ [1½] lest smör pro Taxa j thetta åår, Men her epter skal han årliga giffua vth ij½^{m} [2500] mark dansca och i½ [1½] lest smör, [Örebro Die Conuersionis Paulj Arom etc 153j]

Örebro den 25 Januarii.

Upplåtelsebref för Matz Joensson på fem gårdar, som tillhört hr Thure Jönsson, och som blifvit indragna till kronan.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 201 v.

Wij Götstaff etc, Göre witterligit Ath effter thenna epter:ne godz som ära tree gårder j Vlffztörp en gård j Solletorp och en gård i Hundzrid medt några tompter äre forfalne vnder oss och kronen j från her Ture Jönsson sedhan han vndweek åff landit för thet misshandel skull han emote oss och rijkit företagit hadhe, Teslikis och som wij förnummit haffue at for:de her Ture hadhe olaglige köpt sámma godz j frå thenna wår troe manz Matz Joenssons slect huasken laghbudna eller laghstondne, Så haffue wij for then skull och åff wåra synnerlige gunst och nådhe vnt och vplatit och nu medt thetta wårt öpna breff vnne och vplate for:de Matz Joanson och hans arffuinger all the for:de godz och tompter igen til ewerdeliga ägho, Besynnerligha epter ath for:de Matz Joenson oss fornögt haffuer medt ij^{c} mark dansca them wij bekenna oss til godha redho vnfongit haffua Tess til wisso etc Ex Örebro tempore Conuersionis Paulj

Örebro (den 25 Januariii).

Beställningsbref för Christopher Wallmästare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 201 v.

Wij etc Göre witterligit ath epter thenna oss elskelig Kristofer walmestare haffuer tilsagt oss sin tienst at han oss til Rijkisens besta tiena will for en Walmestare haffua wij således warit vtöffuer eens med honum at

wij honum giffua wele så lenge han oss med samma hans tienste och handewercke fullest göra kan, huart åår til fetalie en oxa och itt swijn, Jtem fyra tunnor malt och tuå tunnor miöl, Jtem fyra pund smör, en worde Torsk, och itt hundrat kolior, Jtem frij wedh åff wår och kronennes skogh, Och frij kost på slottit Elffsborg när han ther arbetar, Ther til xl mark dansca och vj alna engelst, Biudhandis wåra befalningxmen fogten och Scriffuaren ther på slottit at the lata honum få then deel som for:uit står ee när han påeskandis warder, Tess til wisso etc Aff Örebro [tempore Conuersionis Paulj]

Örebro (den 25?) Januarii.

Till danska riksråden Tyge Krabbe, Henrik Göye och Holger Rosenkranz, recommendationsbref för borgaren i Lübeck Herman Israel.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 202 v.

Aff Örebro tempore Conuersionis paulj

Til her Tyghe Krabbe
Til her Henrik Göije
Til her Holger roszekranz

Wår etc Käre her Thyghe besynnerlig godhe wen vij giffue idher til kenne, At thenne godheman herman Jsrael borgare j Lubek haffuer nu warit her med någhon hans werff hoss oss, och actar sigh nu til baka heem ighen haffuer han åff oss begärat en forskrifft til idher ath vm hans resza fulle så at han komme til idher eller j idher forläning atj tå wille wara honum j hans retta reszo gunstigh och godh, Så endoch wii formodhe honum slijka wåra förskrifft fögha åff nödhene vara, Bidhie wij doch epter hans begär at vm han til ider eller idhra koma hender, atj tå for wåra skul wilie

forda och fremia honum och hans medfölie til thet bästa, Thet wij j slika och alla andra motto forskylla, Gud ider her med befalandis Aff Örebro,

Örebro den 25 Januarii.

Utdrag af åtskilliga skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 265 v.

Vtåff Örebro Tempore Conuersionis paulj then thijd rikisens rådh ther forsamlad war Anno etc 153j

Jtem fik her Gudmund speyel en quittencie på thet sölff han anammat haffuer aff Wexiö closter xj calkar med patenen wgho med någhot annat smått solff xviij lodige mark vj lod, itt monstrancie kar forgylt wogh ix lodige mark ij lod, en skål wogh xij lodh itt beltte wogh och xij lodh

Jtem vntte war nad:e herre Jörien Skriffuere en gård j förläning benempd Kolletorp j Skåningx herrad med en quern ther til ligger rentter viij pund smör och vj tunnor miöl, huilken gård lydt haffuer til warnöns(!) closter

Jtem vntte wår nad:e h: Jören Scriffuere igen then deel som quart äre epter hans fadher her Jöns, hoss Söffuerin Kijl, och skreffs Söffuerin til at han skulle lata få honum huad som quart är .

Jtem jtt fogtebreff för Jörien Scriffuare på Skåningx herradhe Kinneherradh, och walleherrad, doch skal han göra sin räkenskap til Leckö slott, som han her til giort haffuer,

Jtem Anders Wesgöte fik Godhegårda soken j förläning med alla kongsliga rentto och rettigheter sakören ok återstädher

Jtem vntte och :w: N: h: och Anders Wesgöte the återstädhor med Braskens landbor på wångeberg benempd Ladha och Hundakulla,

Jtem en recognition for Pedher Swenske på ℔ᶜ xxvij [477] mark dansca iiij sk. och ij hwiter skattepeninger åff hoffs län, och ii½ [2½] lödige marc sölff ii½ [2½] lodh saköris sölff O: L:

Jtem en recognition for Lasse j Skogxberg på iij lodige mark sölff som han vpburit haffuer for någhon malm han såldt haffuer på w: N h wegna, wid Glanshammars bergh, N: M:

Jtem fik her Gudmund Speyel Collationem på then prebendena Corporis Christj then her Joen Electus til wexiö til förende hafft haffuer,

Jtem vntte wår nad:e herre her Gudmund Speyl alla the böker som ära j Wexiö Closter epter munkomen, Jtem och all then boskap ther j Clostrit är skal han utskiffta jbland the fattighe, Jtem the messo clädher ther ära skal han giffua til the fattigha kyrkior ther vm kring, Jtem the hws ther ära j byn som haffua hört Clostrit til skal han selia och göra hans Nade ther redho ok räkenskap fore, fik han her på w: N: h: öpna breff at hans N honum ther vm tilstår,

Jtem fik her Henrik kyrkeherren i Westerårs och her Niels Däken ther sammestedz itt breff lydhandis at her Henrik skal beholla Bispstienden som faller j thetta åår widh Odhenswij, och her Niels skal tagha bispstienden widh en andre kyrke ther j stictet huar honum helst synes,

Jtem skreffs matz persson til at wår nad:e herre haffuer vnt Staffan Sassze fodring til tuå hestar j rodhen ther Matzes hester löpa i fodring,

Jtem skreffs peder Anderson til swar at wår nad:e herre är til fridz at han later gesta for then årlige

fodring i leckölen doch med så skäl at han later gesta sparliga,

Jtem vntte wår nadige herre Her Karl Erikson j forläning Asz herrad med alla kongliga rentto och rettigheter,

Jtem vntte wår Nåd:e herre Peder persson eller Peder Suenske j forläning tu godz benempd Eckerne, och ther til the godz han til forende hadhe nemplige alwem : sålunda : Bergh Skogxtörp, them han frijt beholla skal j sin lijfstiid med all the rettigheter ther åff gå plägher,

Örebro den 27 Januarii.

Konungen förvandlar Gråbrödraklostret i Stockholm till ett Helgeandshus, öfver hvilket, likasom öfver andra sjukhus i staden, borgmästare och råd skola hafva befallning.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 202. — Förut tryckt af Thyselius, I. 1. 2: 14, och i O. Celsii disp. »Fata Templi Riddarholm.», Ups. 1748, s. 40.

Wij Götstaff medt gudz nådhe Suerigis och Göttis etc konung Göre witterligit Ath epter Closterleffuerne fast åffkommer, ok ju wistt är åff scrifftene at mann the fattigha sig sielffua icke behielpa kunna födha styrckia och vppeholla skal, Therföre haffue wij medt wårt rijkisens rådh beleffuat och samtyct, ath gråbrödhra closter j wår stadh Stocholm ther först gråbrödhra och sedhan S. Clare systrer en tijdh long vtj warit haffua, må och skal her epter wara till itt helgeandz hwss, ther fattigha siuka menniskior vthi vphollas skola, och ther medt skola the fattighe siuka som liggia j thet helgeandz hws som nu är och teslikis j andra siukestughor j stadhenom leggias j samma Closter, och all then rentta som nu Clostrit j sin haffuandis wäro haffuer Och teslikis all then rentta som helgeandz huset och alla thenna siukestughor ligger skal alt til hopa liggia vnder thetta Closter thet til Helgeandz hwsz giort är, och skola Borg-

mestare och Rådh haffua thet j sin befalning och skicka ther förstondare till som dogse och nyttighe wara kunna Och ellies så bestyrat at medt the fattige redheliga tilgår j alla motto, vm några nunnor ther jnne ära som gamla och siuke ära och icke wetta rådh at födha sigh, vm the ther vthginge, må the tå bliffua quarre ther vm them tyckes, och haffua ther theras vphelle j sin lijffstijd, och the som tess starkheet haffua mågha wara the fattige siuke til tienste, Tess til wisso ath wij så medt for:da wårt rijkisens Rådh beleffuat och samtykt och ordinerat haffua late wij hengia wårt Secret medt någhras vtåff samma rijkisens Rådhs Jncigler nedhan for thetta breff, Giffuit vtj wår stadh Örebro fredaghen nest epter Conuersionis Pauli Arom epter guds byrd Mdxxxj

Örebro den 28 Januarii.

Frihets- och frälsebref för Joen Skreddare på allt det frälsegods han eger eller förvärfva kan.

Efter originalet på perg. i kongl. Riks-Archivet. — Förekommer äfven i Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 201, men bland brefven för den 25 Januarii.

Wij Götstaff medt gudz nådhe Suerigis och Göttis etc Konung, Göre witterligit ath för welwiliogh troskap som oss Elskelig tro mann Joen Skreddare oss och rijkit bewijst haffuer, och än nu her epter yttermeere beuisa må ok skal then stund han leffuer, haffue wij vtåff synnerlig gunst och nådhe vnt och giffuit, och nu medt thetta wårt öpna breff vnne och giffue honum frijheet och frelsze vppå alt thet frelszes godz han medt någhor lagha fong til komen är, och än nu här epter tilkoma kan epter Suerigis lagh, antingen medt kööp giffte, eller gåffuor, thet frelsze är Ath han them frijt och vbehindrat så lenge han leffuer niuta bruka och beholla må j rett frelsze lijka som alla andra frelszes men här vti wårt rijke theras godz niuta, och til wåra ok kronennes tienst bruka och beholla vtan huars mandz mot-

stond eller geensegen, Görandis ther vtåff kronenne och oss then tilbörlige tienst, som han ther åff göra plictigh är, Huarföre förbiudhom wij alla högha och lågha, och alla andra ee hoo the helst ära eller wara kunna som för wåra skull wilia, skola, göra, och låta, for:ne Joen her emot hindra quelia platza eller oförretta i någhon motto widh wåra ogunst, Tess til yttermere wisso late wij henghia wårt Secret nedhan for thetta Giffuit vtj wår stadh Örebro Lögerdaghen nest epter Conuersionis Paulj Årom etc Mdxxxj

Sigillet och sigillremsan fattas.

Örebro den 28 Januarii.

Till menige man församlade vid Distingen i Upsala, om konungens fullmäktiges uppdrag till dem.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 202 v.

Til then meneman som församlas nu j Dijstingen i Vpsala,

Wij etc Helse idher dandemen alla som nu forsamlas j dijsting, Kerliga med gud etc Käre wenner wij giffue idher til kenne ath wii nu haffue warit her j Örebro til möte och samtals med wårt rijkisens rådh och med wåra wenners the Lubskes sendebud vm någhor ärende som rijkit idher och oss alla anrörande ära, och hade wel nyttugt warit at några fulmectige aff menelandit hadhe och her tilkallade warit, Men vppa thet atj stoort omak kost och täring skulle vndwikas(!), hade wij thet fördragh, Och haffue for then skul befalet några wara godhamen och rådh som fara skola kring vm rijkit j huaria lagsaghu med thet aldra första och giffua idher til kenne huad mann her for hender hafft haffuer och jemwel ytterligare handla med then meneman vm all ärende och saker som til fridh och rolighet dragha kunna bådhe jnnan landz med huan

annan, ok så vtan landz med wåra wenner och nåbor, Bidhie wij Ath. når the koma huar j sin landzenda atj tå huar j sin landzenda welie dela idher godha Rådh med them, at thet må företagas j alla motto som rijkena och oss alla kan nyttugast wara, och atj alle bliffue wid en godh tröst, Jntit twifflandis at wij med for:da wårt rijkisens rådh wel wilie så acta på rijkisens besta Ath jngen nödh skal wara, Huar j ellies wele oss lydactige wara såsom j her til dags altijd giort haffue Ther wij idher alla kerliga före tacke, Her med eder gud befalandis Aff Örebro Lögerdaghen nest epter Conuersionis Paulj

Örebro den 28 Januarii.

Gåfvobref till fru Ingegerd, Nils Olssons på Skofteby enka och hennes barn, på Nils Olssons förbrutna till kronan indragna gods.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 203.

Wij etc Göre witterligit Ath endoch her Niels olsson på Skoffteby hadhe forseet sigh emoth oss med flerom i thet vpror som for tu år sedhan emoth oss företagit war i westergotland Och ära for then skul hans godz oss på kronennes vegna tilfallen, Haffue wij doch åff synnerlig gunst och nådhe öffuerseet med for:ne her Niels Olssons epterleffuandis hustru fru Jnggerd och hennes barn epter ath the ther vthinnan fögha kunde wollandis wara, Och vppå thet at for:ne fru Jngegerd hennes barn skola epter thenna dagh teste säkrare och tryggare wara och icke lata finna sigh med noghon stemplan eller bedragerij emoth oss och theras fädhernes rijke Suerige j någhon motto epter thenna dagh, Haffue wij åff samma gunst och nådhe vnth och tillåtit, och nu med thetta wårt opna breff vnne och tillåte, ath hon och hennes barn må och skola niuta och beholla

samma godz, ee huar som the them her j rijkit beliggiandis haffua med alla theris rentto och rettigheter, forbiudhandis alla ee hoo the helst ära eller vara kunna som for wåra skul wela och skola göre och lata, serdelis wåra fogter och embetzmen ath the for:ne fru Jngegerd eller hennes barnom her emot nogot hinder eller forfong göre j noghon motto wid wora ogunst, Tess til wisso late wij hengia wort Secret etc Giffuit vthi wår stad Örebro Lögerdaghen nest epter Conuersionis P:[aulj]

Örebro den 28 Januarii.

Till hertig Magnus af Sachsen-Lauenburg om giftermåls-underhandlingarne.

Ur ett häfte afskrifter af kon. Gustafs brefvexling med hertig Magnus bland kon. G:s bref i Riks-Archivet.

Anno 1531 Jn Februario vnd als vme Henrix messe zu Öröbro do suluest, de herren dach stunde ware Herman Jssraell, von wegen des Hertogen von Sassen zu orobro vnd hade vom Hertogen eine credentze, vnd muntliche beuehele

Der escreune haluer ahn Ko. w. vnd de Rickes reddhe desse credentzie ock de beuehele so Herman von wegen des Fursten ahn Ko. w. hade, vnd wat ock darup tom endtlicken ende weddergeandtwort vnd geslaten Findestu gar jm register dat derenhaluen allene up Herman Jssraell hollet vnd geordenert jst etc

Szo wurde da zu öröbro beneben allem afscheidt Issraell dessen nagescr: brieff von Ko. w. ahn den hertzogen auch myt gedaen

Vnserer Früntlicher grues vnd Dienst ock was wyr sonst leues formogen stedes beuoren Hochgeporntr

Fürst vnd gutter frundt Na deme wy bewuster sake halber forschener zeit durch vnsern liebn Swager den wolgebornen graeff Johansen von der Hoia etc vnseren wegen ahn J F l gelangten Nhu eine credentzescrifft ores Jnholdes, De beuele vnd meninge So J f l. vnsern leuen bessunderen Herman Issrael der suluesten sake haluer muntlichen ahn vns tho gelangen upgelachten hebben entphangen, Fruntliches angehoret vnd ingenomen Szo fermercken wy doch anders nicht dan das die forseckeringhe, des einen Artickels die liffzucht belangende, die sache stutzet vnd villichte bitzanher tho riighe geholden Nhu bekennen wyr das wyr jhe ein ssunderliche gutt hertz tho Jr F l. vnd der suluesten leuen kynde gehabt vnd auch noch dragen vnd who gott vnd Jr F l. (zu dere wy vns gentzliches forsehen) Der sacken oren behagelichen vortganck werden zulassen Syn wyr nicht hogers erfrauet Dan vns mit jr F l. formyddels der suluesten leuen kynde nha cristlicher wyse zu beelichen Warume wy, och vnsere leuen getruen Retthe vp angetogeden vnd mehe artickelle gedrachtet vnd derenthaluen also vns entslaten, dat wy vorhopen Jr F l. behagelich ock vor jedermennigklichen lofflich syn werdt who Jr F l. von gedachtem Herman Issrael muntlich vnserer wegen zuvornemen Deme wy sadans vnserer wegen ahn J f l zu dragen upgelachten vnd beuehelen Derhaluen fruncklichs vlijtes biddende j F l wollen omhe jn eigener person gnedigs gehore, ock des suluen anbringendes gelick so wy kegenwerdig weren fullenkomen gelouen stellen wente wat he derenthaluen lude syner Jnstruction vnd beuehele handelt vnd beslutit dat wollen wy stede vnd faste, gelickes so wy it suluest vorhandelt, holden Jedoch bauen alles, dho gott die sacke tom fortgange, uther sehen, vnd Jr F l. kyndt hirynt rycke queme, vnd jo dan dat Sargeligste wo nhu besonnen (Dat gott gnedig affwende) entstonde, So soll doch negst

gottlicher hülff vns nimmarmehe de tijt so schuare fallen, wyr willen alwegen vnseren leuen gemahell wol sadane vorseckeringe doen, vnd na wysen, ore L. soll der andren vorseckeringe ssunderlix nicht grott achten noch begeren, Dar wy nhu gerne bedudelicker von wolden scryuen wo it de fedder erlyden konde Der halben ist vnser hogests biddent J F l. wollen sadans, ock keines andren artickels, beschueringhe offte bewoge nicht zu hertzen foren Sunder sich hiryn vns zum erhen vnd willen fruntwilligk erzeugen, gar nichts zuifflende wyr wollen vns jn deme vnd allem andren, kegen vnsere leueste gemahel jn deme it von gott aussersehen also schicken ock ore leuen besten vnd wolffart so bedencken Dat wy negest gott von Jr F. l. vnd der suluesten leuen dotther wyllen erhe vnd Danck hebben, vnd sadans darbeneben jn ssunderheit alwegen ahn J F. l. vordienen etc Datum Orobro 28 Januarij Anno etc 1531

Gustaff von gades gnaden tho Sweden vnd gotten etc konyngk

Hertigens svar, dat. Lauenburg den 22 Mars, är upptaget bland bilagorna.

Örebro den 28 Januarii.

Rikets råds bref till hertig Magnus af Sachsen-Lauenburg, i sammandrag.

Ur ett häfte afskrifter af kon. Gustafs brefvexling med hertig Magnus, bland kon. G:s bref i Riks-Archivet; näst efter föregående.

Jtem up angezeugten Dach wie hieuor steit scryuen die Rickes Retthe die zu der zeit zu örö-bro waren Nomliehen her laurentz Sigesson, her Hulgor Karson, her Johan turson, her Peter Hardt, Johan olson, her bent nylson, her Kanut anderson auch an den hertzogen wie na steit

Negest gepurlicher erpiettunghe gauen vy deme hertzogen zu kennen, das vy der sachen, darume herman

Jsraell bei Ko. w. gewessen, allenthaluen bericht vnd wissenheit thetten, wie vnd was auch Jrer aller meninghe vnd besslues wurden Seine F. H bej herman Jssraell, vnd aus K w scrifft gnedig haben zuuornemmen Deme nha were Jrer aller vleisigs biddent Seine F. g. wollen sich zu erhen Ko. w. etc guttwilligk vnd fruntlichen erzeugen Alles was herman syner F. g. lude syner Jnstruction anbringen vnd Jren wegen zusagen wurde das wolten vy vor sich vnd aller jrer nakomlinge faste vnd vnerbrochlichen halten . Datum ut supra Die Jnstruction findestu jm register dat up Jssraell alleyn hellet

(Örebro den 28 Januarii?)

Instruction för Herman Israel i Lübeck att underhandla om giftermål mellan konung Gustaf och prinsessan Katarina af Sachsen-Lauenburg.

Efter det ej daterade original-conceptet i kongl. Riks-Archivet. — Förut tryckt i Skand. Samf. Handl. 39: 24.

Instructio vthi then Lowenburgiska handelen för Herman Iserhel

Först scriffuar wår n. herre hertogenom til itt credentzie breff lüdhandes in på Herman, at hans h:et haffuer befalet honom nagon werff til honom i then handelen om thet gifftermål, och begärar ath han setie troo til honom i the werff etc

Framsetninganar och werffuen skola wara tesse Först helsar och grüttar wår nådige herre hertoghan, och tackar honom för thet kerliga tilbudh som han nu bödh hans h:et til med Herman om thet gifftermål etc, ändogh hans h:et hadhe thet ärende endels nu vthslagit, för the förslagh skul som aff hertoghenom til förenna i then sak giffuin wåro, och hans h:et icke alztinges hölt lidheligh wåra

Så epter then gode herre hertoghen haffuer nu ther vthinnan besinnat sigh och budhit wår n. herra annat til, haffuer hans h:et nu på nyytt wendt sitt sinne tijt til then godha förstinno hertogens dotter, och biudher honom til, ath han samma begär haffuer om henne, som han til förenna hadhe, och förseer sigh ther itt gott behagelighit swar vppå vtan all lenger fördröghilse, thet hans h:et gerna kerliga förskullar

Haffuer och hans nådhe offuer eens wordet med sitt rikens rådh ath han will giffua then godha förstinno i morghongåffuo så mykit land, slott och städher, ath hon ther aff skal haffua iii^{m} gyllene årliga rento, och äro tesse A. b. c. d. etc, huilka hennes morgongåffuo och lijfftegt ingen skal mågha henne ifrå tagha, om hon wår n. herras liffue lenger leffuer, vtan skal behalla henne frijtt och vbehindradha i sin lijffs tijdh, thet och så Sueriges lagh innehålla, hwar och så hende ath hon tå barnalöös wore, och wille vthu landit, skal tå tilkom:de herre lösa hennes morgongåffuo til sigh för så mykit som han kan med henne offuer eens warda, ther hon och hennes wenar skola helfften vthi rådha, Om the icke kunna förlikas om summona, skola ju tå for:na land slott och städher stå henne til handa så lenge hon leffuer, och ware i hennes wåld, om hon will haffua ther sina egna embitzmen, och bära sielff sin rento vp, eller the som regimentit tå haffua i rikit tagha thet in, och skicka henne sina iii^{m} gyllene vth hwart år så lenge hon leffuer, antingen i silwer ii lot för gyllenen eller i annor waro som i thet nemsta ther lika emoot dragher

Item när gudh teckes kalla wår nådiga herra aff thenna werld haffuer han någhon son epter sigh som til regimentit och cronona fallen är, haffuer rikens rådh beleffuat och samtyct epter Sueriges laghbook ath han skal wara ther näst til för alla andra, äro flere barn epter honom skola the erliga besörgde warda aff cro-

none ath the skola kunna sigh hålla så som konungs barn tilhörer.

Här vppå will wår n. herre och rikensens rådh giffua henne så godh förwaring med theras breff och insigle som ther tilhörer, och i förtidhen någhon tijdh giffuin kan wara, Och skola rikens rådh i then motton och allo andro så skicka sigh emoot henne som them böör emoot theras förstinne och Drotning, och som them swarligit skal wara för gudh och hela werldene,

Och förseer sigh wår n. herre och rikens rådh til hertoghen, ath han sigh med theras breff och insigle vtan al ytterligare förwaring wil nöya lata, ther hans h:et och the intit vthi twiffla, ath then godha förstinna ju så wel och til euentürs bätter med belaten är, än med någhon annor förwaring, Och må hans h:et och the wel lidha, ath hertoghen later sielff vthkasta breffuit til förwaringen, doch widh thet sinne som förberördt är

Hwar och ju endeliga annor förwaring begärat warder, (thet doch wår n. herre och rikens rådh icke förmodha), ey heller mena aff nödhene wara, wil tå hans h:et och the lita til sina godha wener the lubska, ath the för midlare leggia sigh i sakena, så mykit behöffuas kan, ther om hans h:et och the them och nu tilscriffuat och thet aff them begärat haffua

Thess til wisso låter hans h:et tryckia sit secrett med någhra aff rikens rådhz insigler för thenna scrifft. Holmis etc

Arboga den 29 Januarii.

Upplåtelsebref till borgaren i Arboga Olof Verkmästare m. fl. på ett stenhus derstädes, som tillhört Vesterås domkyrka.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 203 v.

Aff Arbogha Söndaghen nest epter Conuersionis Paulj,

Wij Götstaff etc Göre witterligit Ath thenna breffuisare Oloff Werckmestare borgare vtj wår stadh Arbogha haffuer medh flere sina medbyrdemenn igen byrdat ena tompt medh itt stenhwss liggiandis her j stadhen på longegaton hart widh torghit på höghra handen når man går wester vth frå torghit, huilken tompt giffuin war til westerårs domkyrke vndan for:ne Oloff werkmestares hustrues slect och byrd, Och epter han medh flere sina medbyrdemen haffuer warit j wåra godho nöyo for all then deel som oss på kronennes wegna epter Westerårs recess tilkommer j for:da tompt och stenhwss, vplate wij och tileegne for:ne Oloff werkmestare och hans medbyrdemen samma tompt och stenhuss medh all then deel ther vndher ligger til ewerdeliga ägho . Doch skal forbe:de Oloff werkmestare och hans medbyrdemen förnöya then hustru Anna (som nu på samma tompt besittiandis är) for all the hwss som hon ther vppå vpby[g]dt haffuer, effter som godhemen helfftena på hennes och andre helfftena på hans sidho, them skatta före, Huar och så hender Ath för:ne hustru Anna kan bewekia for:da Oloff werkmestare och hans medbyrdemen, til at få lösza for:ne tompt til huszen hon ther på bygdt haffuer tillåte wij thet gerna Tess til wisso etc Giffuit j Arbogha söndaghen nest epter Conuersionis Paulj

Arboga (den 29 Januarii?)

Recognitionsbref för Lasse i Skogsberg.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 266 v.

Aff Arbogha

Jtem en recognition for Lasse j Skogxberg på ij lodige mark sölff och xvj mark peninger han vtgiffuit haffuer på bergxmennenas wegna på Glanshammars bergh på the vij lodige mark the loffuade min herris N for tiende båren aff gruffuon i åår, O: L:

Vesterås (den 29 eller 30 Januarii).

Stadfästelsebref för Niels Herlagsson i Biby på jord i Skreckesta i Gillberga socken, Södermanland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 193 v.

Aff Westerårs

Jtem fik Niels Herlagson i Bijby j Gilbergha soken jtt v: n: h: stadfestilse breff på v ortuge land iord liggiandis j sama soken j Skreckesta, huilken iord honum lagliga tildömd war på lagha ting och stempne som hans dombreff ytterligare vtwisa

Upsala den 31 Januarii.

Till de fullmäktige af rådet, frälset och presterskapet, hvilka skola underhandla med allmogen om klockskatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 204. — Förut tryckt af Thyselius, l. c. 1: 358.

Aff vpsala Tiesdagen nest epter Purificacionis marie

Till the godhamen som forsamblade wore j Örebro vtåff rijkisens rådh och frelsesmennene och Clerkernar som med almogan handla skulle vm the Clockor etc,

War synnerlig gunst etc Käre godhe men wij giffue idher till kenne Ath wij med några vtåff Rijkisens rådh

och flere godhamen som her nu forsamlade haffua warit, Haffue ytterligare besinnat och öffuerwäghit vm then hielp med Clockor och tiend vtåff kyrkernar til rijkisens geldz bettalning, j så motte ath oss och them med idhert rådh haffua tykst icke oskäl wara ath then hielp som kyrkernar såledis göra skola motte förökas med thet landgille som j thetta åår huario kyrkio tilfalla kan, Doch så at bönderna lösza och thet lijka som tienden som the til förende göra pläga vndantagandis allena så mykit som kyrkionar redeligha behöffua kunna til wax och wijn, Teslikis och huar någhot är vtj kyrkionars kistor som kyrkionar vnbära kunna ath thet och taghes ther til med på thet at Summan kunde någhot förslå at man icke skulle behöffua offtare betunga them vm noghon ytterligare hielp til for:ne geldz bettalning, Huarföre begäre wij ati med noghon godh rådh och lempe wele beflijtelige handla med Clerkerna och Almoghan ther j :N: at for:de landgille och huad kyrkernar ellies vnbära kunna må och til lijka vtkomma med Clockornar och tienden, thet wij formodhe j icke försummeliga foretaga wele, Gud idher med befalandis Aff vpsala Tiesdaghen nest epter Conuersionis Paulj, 3j

Upsala den 31 Januarii.

Till lagmannen Joen Olsson om förre bergsfogden Christopher Olsson och förhållandena på Kopparberget, samt den sistnämndes skrifvelse till konungen.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 204. — Förut tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2 174, n:o 459.

[Aff vpsala Tiesdagen nest epter Purificacionis marie]

Til Joen Olsson

War synnerlig :etc: Som wij gåffue idher til Kenne Joen vm then Kristofer olsson ther på Koperbergit atj

then sak ranszaka skulle etc Så endoch thet breff han oss tilscriffuit haffuer är forkommet, haffue wij doch besinnat At thet drabbade jntit så diupliga in på noghon som the honum foretagit haffua, Doch senne wij idher her jnnelyct en Copie lydhandis i thet neste som oss drager til minnes ath breffuit lydde, then j kunne lata läsza för them vm behoff är, Är wår wilie atj ju så wele forhanla vm thet ärende ath then Kristofer olsson icke j någhon motto warder niutandis til ondo ath han oss tilscriffuit haffuer, Vtan huar the endemåls wele falla honum vtöffuer medh noghon hetzkheet, och thet icke kan bettre warda, wilie wij atj lysze Konungxfredh them emellan, Besynnerliga epter then Kristofer ligger ther j bland them en siuk ok forlamat mann, och weet sigh fögha fridh eller vnflyct for them, och huar saken sigh icke aldelis forstillas kan må j vpsettia henne til tess ath begge parterna komma til städhes för oss rijkisens rådh ther vm, doch så at kongxfrid stonder them emellan, Tess forinnan at the icke forarge vppå honum hans hustru eller noghot thet honum tillydher, Gudh idher her med etc Aff Vpsala

Upsala den 7 Februarii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 266 v.

Aff Vpsala tiesdaghen nest epter Purificacionis marie

Jtem Jacop Weszgöte herradzretten j Haghund then her peder Hård hafft haffuer

Jtem fik Erik Stake itt breff på alla kong:a saker med hans eegna landbor ee huar the her j rijkit belegne äre

Jtem en recognition for peder Skriffuere fogte j Simetuna och torstuna herradhom på Lxvj mark ortuger ij öre saköris peninger aff samma herradhom, O L

Jtem vntte wår nåd:e herre Elff Monsson fogte j Stäks län en then östersta gård i foresictuna j forläning, ther på han sitt tilhold haffua skal med the karla honum folgactige ära på wår Nad:e h: wegna,

Jtem en recognition for Jörien persson fogte öffuer Arnöns landbor, gamla återstädher som igen stodh j fiord aff arnö landbor xiiij mark ortuger, Jtem affradz peninger åff samma lanbor pro anno 30 Lxxxviij mark iij öre xx d:, Jtem på thet affratz korn som i åår vtgå skal lxxvij marc ortuger på rekenskap :o: L:

Jtem en recognition for Anders Sijmonson på viij^{c} mark ortuger xx mark som båres vp aff honum pa Gripsholm :C: J

Jtem en recognition pro eodem på ix^{c} mark Lx mark som båros vp aff honum j vpsala,

Jtem en recognition for Marquard S:[criffuere] på vij^{c} mark xiiij marc for hestestondit aff wåla tierp danemora och film sokner bådhe for storefodringen så och for kongxfodringen,

Jtem en recognition for Marquard pa xij löduge mark j lodh saköris sölff aff Borgarne i Gelffle

Jtem itt fogte breff for Marquard på Gestrikeland

Jtem vntte war nad:e herre Staffan Henrikson kongxfodringen som faller j thetta åår j Heffuers soken

Jtem en quittencie breff [for] oloff Stark på xj pund k[opper?] som han bleff til acters på sin räkenskap huilke xj pund k[opper?] wår nad:e h fordrogh honum

Upsala den 9 Februarii.

Till hr Erik i Oviken om tionden af Jemtland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 205.

Aff Vpsala octaua purificacionis marie

Til Her Erik j Owijk

War etc Som wij scriffue idher til i gåår her Erik vm the tiende j gåffue oss til kenne j frå Norige, så tacke wij idher än nu gunsteliga for idhers troheet som i oss vti then motte och jemwel annerledis offta tilforende offta beuist haffue etc Yttermere käre her Erik giffue wij idher till kenne ath wij haffue forskickat hän in j Norlanden några godhamen her åff Capitlet, med några vtåff Rijkisens rådh, ath the samfelleliga med Clerkernar och frelsesmennena ther boo handla skola med almoghan vm någhon rijkisens wordande werff och ärende som j wel fornimmandis warde vtåff tesse oss elskelige Mester Pedher Suenonis och Jacob Wesgöte vtåff the breff och Jnstructioner the med sig haffua, Är wår kerlige begären atj (som wij idher alffuarliga ther vm tiltroe) wele samfelde idher med them och beflijteliga förfordra then sak j bland Clerkerijt och Almoghan ther j Jemteland som wij them j befalning medgiffuit haffue, huar j ider troliga vm thet ärende winlegge wele at then deel kan koma vth j godha redho som the haffua befalning vppå, J huad motto wij tå idhert besta wetta kunne göre wij altijd gerna, och giffue oss stedze til kenne som j her til giort haffue, huad ther warder wanckande for tiende j frå Norige eller annerstedz Gud idher her med befalandis Aff Vpsala in octaua Purificacionis Beate virginis Anno etc mdxxxj

Upsala den 9 Februarii.

Till innebyggarne i Långhundra och Närdinghundra härad om skatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 205.

[Aff Vpsala octaua Purificacionis marie]

Till Longhundrat ok Närdingehundrat

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen Alla som bygge och boo j Närdingehundrat och Longhundrat, Kerlige med gudh etc, Som wii haffue fornummit godhemen vtåff wår troe mann och Rådh Axel Andersson och flere som nu haffua hollit skattelegning hoss idher epter wora befalning Ati haffue idher sielffue besinnat och rette latit förökandis idhers årlige schat kronenne til nytto som han fordom och åff ålder warit haffuer, Haffue wii for then skul så och åff synnerlig gunst och nådhe åffslagit xx mark åff then Summa som j sielffuiliandis så förökat haffue, och vnne wel til godho atj thet åffslagh her epter årliga niuta måge på thet besynnerliga ati wele wara teste welwiliogare ath göra vth then andra deel åff skatten, och lata ider finna hörsamme och welwilioge j alla motto huar wij ider tilseyandis warde Gud idher her med befalandis Aff Vpsala

Upsala (omkring den 9 Februarii).

Frikännelse- och försvarelsebref för Birgitta, Jöns Dalekarls hustru.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 205 v.

Sådant breff fik Hustrv birgitta Dalakarls j Vpsala för then tiwffnat henne wart wijt

Wij etc Göre witterligit Ath Årom etc 3j then tijd wij stadde wore vtj wår stadh Vpsala, Tå kom ther

for oss thenna breffuiserska welbyrdig qwinna hustru Birgitte Jöns dalekars epterleffuerska boendis vtj for:ne Vpsala, beclagandis sigh huruledis hon war komen j clander och rykte for itt skrijn som henne wijttes at hon skulle haffua oredheligha fongit vtåff oss elskelige hustru Birgitte morten gulsmedz borgerske ther sammestedz framledne slectinger etc Så epter wij icke wiste huru saken hadhe sigh icke heller gerna såghe ath twist och twedrect emellan wåra vndersåter borghare eller borgersker wara skulle, late wij oss ther vm worda förskickandis wår kökmestere med wår fodhermarsk och flere godhemen til ath handla emellan for:ne hustruer och koma them til en wenligh forlijkning som the ok tå forlijkte worde, Och wij gunsteliga fordroghe then rett som ther kunde finnas på någhon sidhon, Huarfore på thet ath ingen for:ne hustru Birgitte Jons Dalekars her vtöffuer med retta eller vrette öffuerfalla skal, giffue wij henne quitt och frij för för:ne clander och oerlige rycte, förbiudhandis alla ee hoo the helst kunna wara at the for:ne hustru Birgitte her vm något ytterligere last hinder eller forekast göre wid then plict laghen ther vm vtwisa Tess til visso

(Upsala omkring den 9 Februarii.)

Collationsbref för hr Erik i Upsala Bondkyrka på prebende.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 206.

Jtem her Erick j bondekyrken j Vpsala fik Collationem vppå then prebenden her Jacop på stäkit hadhe som heter Lagga herrad, och skal ther åff göra Taxam epter som hon kan redheliga Taxeras före

Svartsjö den 14 Februarii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 267 v.

Aff Suartesiö vigilia Sigfridj

Jtem vntte war nåd:e herre Niels Ribbing j förläning Lemmerijds gård med the godz ther vnder ligge, then hans salige brodher Seffuit Rijbbing tilforende j forläning haffde

Jtem vntte och war nad:e herre Niels rijbbing herradz retten i Marck

Jtem en huffud quittencie för Göstaff Larsson At han haffuer giort war nad:e herre en godh redhelig räkenskap for all then vpbyrd och vtgifft han hafft haffuer sedhan han fik wår N h befalning j Småland relatores, Niels Monsson O: L:

Stockholm omkring den 19 Februarii.

Frälsebref för Herman Matsson på några gods i Viken.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 207.

Aff Stocholm fastelagx tijdh Anno 3j

Jtem gaff war kär:e Nad:e herre herrman Matzson j dragxmarke j wighen frelsze på thenna epter:na hans godz som han köp[t] haffuer lagliga, Jtem Heguold Jtem medhel heguold Lille heguold, fiskebek j halffgård i vffby(?), rentta the til hopa iiij mark iij s. ij alb. j d. iiij tunnor ♈ setting korn j tunna ij setting miöl iij pund smör

Stockholm den 19 Februarii.

Gåfvobref för fateburspigan Magdalena Olofsdotter på ett stenhus vid Stortorget i Stockholm.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 207.

Jtt Sådant breff fik fatteburs pighan Magdelena på itt stenhwss wår nad:e herre gaff henne,

Wij Göre witterligit at wij for noghon forlidhen åår sedhan vtåff wår synnerlig gunst och nådhe vntte och gåffue salige hustru Kirstin Oloff perlestickares fordom på wart slott Stocholm ffattburs hustru, itt stenhussz liggiandis j wåre stad Stocholm widh stora torghit emellan her Pedher hårds huss och hans skinnares huss j hennes lijffstijd, huilkit oss epter westerars ordinancie tilfallet war, Så epter thet for:de hustru Kirstin åfffallen är vtan barn, haffue wij aff samma gunst och nåde vnt och tillåtit för gudz skull och för godha menz bön skull ath hennes närskylla frencka Magdelene Oloffs dotter må och skal samma hwss niuta och beholla med grund kellare och bodhar vnder sigh och sina arffue til ewerdelige ägho, förbiudhandis alla som for wåra skul wela ok skola göra och lata for:ne Madelin Oloffs dotter eller hennes arffua på for:ne hwss någhot hinder eller platzen göre j någhon motto wid wår ogunst, Tess til wisso late wij hengia wart Secrete etc Aff Stocholm fastelagx söndagh

Stockholm den 19 Februarii.

Förläningsbref för Åke Claesson på Viken.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 207 v.

Anno etc 3j fastelagx tijd i Stocholm giordis sådana Contract med Åke Claesson at han åff wijken giffua skal årliga vj^{c} mark, som Copien vtuiser,

Wij etc Göre witterligit med thetta wårt opna breff at wij så öffuer eens warit haffue med wår tro man Ake Claeson Ath han oss til en behaghelig tijd niuta ok beholla må och skal hela Wijken med all tess rentto skatt saköre och all annen vpbyrd som ther årliga vtåff gå plägher giffuandis oss årliga ther vtåff vj^{c} mark dansca, vtgiffuandis them j thetta åår vm Michels messon nest komandis och sedhan huart åår j godha redho på for:ne tijd, Och ther til holla så mykit folk ther vtåff at han ther med beträster sigh holla och beuara oss redheliga Karsborgs slott och län til honda . frijt och vmbeuarat som han oss til förende loffuat haffuer och sigh med hans breff och Jncigle forplictat ath han göra wil och skal, Tess til wisso etc Giffuit på Stocholms slot fastelags tijd Anno 31

Stockholm den 20 Februarii.

Till allmogen i Viken att med något timmer bidraga till nödtorftiga bygnaders uppförande på Karlsborg.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 206.

Till Wijken

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla wara och kronenes skatskylloga bönder som byggia och boo

vtj wijghen kerliga med gud etc Käre wenner wij giffue idher til kenne ath wij fornummit haffue huruledis ther är ganska litet til hwss tagha på wårt och kronennes slott Karsborgh ath man icke kan ther inne foruara miöl malt korn och annen slotzens rentto oforderffuat, Teslikis och ath törffuallen görs forfallen med mindre han snarliga får hielp och warder botat, Huilkit alt wij formode idher dragher wel til minnes at wij j fiord idher ther vm tilscriffue, begärandis atj wille wara wär befalningxman Jacob kromme behielpige med huad deel han til samma slotz bygning behöffde, etc Så epter thet ath ther än nu görs sådant behoff, Är wår wilie och och begären til idher ati än nu wele lata finna idher welwilioge j thenna motto, warandis thenna war tro man Åke Claesson behielpige med noghot timber til ath vpbyggia nödtörfftigh huss vppå for:ne slot ther man kan haffua vthinnan föruarat slotzens rentto och annat som ther behöffues görandis oss ther vthinnan synnerliga til wilia, wij vele Altijd wetta och rama alles idhers gangn och besta igen, Jdher her med gud befalandis Aff Stocholm fastelagx mondagh

(Stockholm den 20 Februarii.)

Till Måns Gyllenstierne på Akershus om skeppsskrifvaren på det vid Norge strandade svenska fartyg.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 206 v.

Jtem skreffs her Måens Gyllenstierne til endels widh samma sinnet som honum skreffs j sijst til j Örebro, vm then Skriffuaren som bergade thet godzet j Norige vtåff thet skip som stötte ther in for Norigis land etc, [Aff Stocholm fastelagx mondagh]

Stockholm den 20 Februarii.

Till Michel Blek i Skidene och Oloff Swart på Brunlag i Norge om af dem skyddade missdådare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 206 v.

Till Michel Blek j Skidhene och Oloff Swart på Brunlagh j Norige

Wår synnerlig gunst etc Wij haffue fornummit Michel ok oloff At the skalckar som giorde thet anlop in vppå wåra swennar ther j Wighen och slogho en part j häl åff them haffua en frij och szäker tilflykt in vtj idher forlening oss och wår befalningxman på Karsborg stedze vnder öghonen ostraffade och onepste etc, Synes oss icke skee fyllest j tesso och andra slijke stycker epter thet forbund som rijken emellon bebreffuat är, Therföre wore rådheligit at sådant haffdes fördragh, och skalckar icke försuaradis och vppehölles j thet ena rijkit thy andro til förtreet och hoffmod, Bärgare(!) wij for then skull atj wele retta idher sielffue j then motton, latandis påskina med gerninganar at samma förbund må bliffua widh makt hollet, Och icke lenghre hylla och försuara oss vnder öghonen förbe:da skalckar som sigh emot oss så oredeliga bewijst haffue, Jdher med gud befalandis Aff Stocholm fastelags mondagh anno 3j

Stockholm den 22 Februarii.

Till innebyggarne i Viken om k. Christierns anslag och klockskatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 208. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1. l. 1: 360.

Aff Stocholm på aske onsdagh

Till Wijken vm clockerna,

Wij etc Helse idher dandemen alla andelighe och werdzlighe som byggia och boo j Wijken, Kerliga mędh

gud etc, Kära wenner idher är wel witterligit huad omak kost och täring tesse try rijkin hafft haffua j tesse förlidhen år med then omilda k: kristierns vtdriffuelse, så ath then tunga som rijken j the motto lidhit haffua, haffua the icke än nu förwnnit, och är wel formodhandis at samma k: Kristiern medh sina tilhengiare än nu actar gå tesse trij rijke epter och trengia sigh her in på alles wåra skadha och forderff medh mindre alla rijkisens inbyggiare hielpa huar annan och holla theras härskap widh makt som öffuer them rådhandis ära, och them for slijkt hans onda vpsåth weria ok beskerma skola, för huilka sak nu är begynt j all try rijken til hopa göras en clocka åff huaria kyrkio, antingen then största eller nest then största til at komma ther medh härskapit til makt igen, thet och så nu skeer j alla the landzendar som wij vtöffuer rådhe, Therföre epter idhar landzende wijken är och så vnder wårth welde, och malmö handel clarliga medgiffuer at then almoghen j Wijken skal vndergå all then tunga som andre wåra vndersåter j Suerige vndergå, Eske wij och så på samma hielp och vnsetning åff idher, såsom wij aff alla wårt rijkisens landzendar eskat haffue ati late oss vtfå ena clocko then största eller nest then största åff huaria kyrkio j for:da idher landzenda medh thet aldra första, J huilko oss hoppas finna idher dandemen alla welwiliogha ath man må for:da omilda konung Kristierne teste mectogare wara, och ju besynnerliga ther medh at idher j then motton jngen annen eller yttermera tunge pålegges än andra wåra vndersåte pålagd är och wij ther vthinnan haffue for:da malmö handel medh oss som forberört är, J huad motte wij kunne etc Gudh idher her medh befalandis aff Stocholm Aske odensdagh

Stockholm den 24 Februarii.

Qvittobref för Jakob Krumme på uppbörd och utgift af Viken.

Efter originalet på pergament i kongl. Riks-Archivet. Äfven upptaget i Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 207 v., men dateradt "fastlags tijdh".

Vij Götstaff med guds nade, Sweriges och Göthis etc konung . Bekennes och weterligit göre ath oss elskelige tro man Jacob Krume haffuer giort oss en godh redeligh Räkenskap för all then deel, han vtaff oss j befalning hafft haffuer, j frå then tijd han först fick samma wår befalning vtoffuer Wiken, och jn til tess wj kallade honom tädhan ighen, och förlöper sigh hans vtgifft lika emoot vpbyrdhen vti alla partzeler (efter wore Camererers niels monszons och Olaff Lårnszons ransakan och vnderuiszning) saa ath wj ther med oss aldelis wel åthnöia lathe, Huarföre giffue wj for:da Jacob Krumme her med qwitt szäker och frij för alt yterligare tiltal eller nåmaning om noghen yterligare Rekinskap her om ath göra oss eller wora effterkomande Rikisens konungar och herrar j noghen motto Tess til ytermera wisso late wj hengia wort Secret nedhan för thenne Quittencia Giffwen på wort slott Stocholm . på S. Mathie Apostolj dagh . Aar effter Cristi byrd Mdxxxj

Sigillet, i rödt vax uti hvitt, fästadt vid en pergamentsremsa, är synnerligen väl bibehållet.

Tyresö den 1 Mars.

Utdrag af qvitto- och förläningsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 268.

Aff Tyreszö Odensdaghen nest for Dominicam Reminiscere

Jtem fik Niels henrikson en huffud quittencie för all deel han j befalning hafft haffuer j Gestrikeland

sedhan [han] först fik ther befalning, Och drager hans vpbyrd lijka moot vtgifften på en xij eller xiij mark när som han til acters bleff them wår nad:e herre fordrogh honum,

Jtem vntte wår K:e Nad:e herre Niels :h:[enriksson] en gård j förläning liggiandis wid Geffle nemplig Widebodha,

Jtem vntte wår Käriste nad:e herre Jöns olsson kokmestaren Byrsztels soken j förläning med alla kong:a rentto etc

Nynäs (i Mars).

Recognitionsbref för Botvid Skriffuare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 268.

Aff Nyenäss

Jtem en Recognition for Botuid Scriffuere fogte i wermeland på iiij mardskin skatteskin

Gripsholm den 10 Mars.

Till innebyggarne ofvan Långheden, som hafva bergsbruk vid Salberget, förbud mot försäljning af förfalskadt silfver.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 208 v.

Aff Gripsholm fredagen nest för Dominicam Oculj

Wij etc Helse idher dandemen alla som offuan Longhedhen haffua brukning vtåff Saleberg, Kerliga med gudh etc Kära wenner wij giffue idher til kenne ath wij nu offta fornummit haffua huruledis ther finnes mykit bedragerij ok falskheet med thet sölff som wij late köpa ther vppe hoss idher, så Ath thet finnes wara mykit bemengt med kopar och bly, ath wij ther med icke äre belåtne for wara peninger wij ther före giffue, huilkit oss ingelunda stonder lenger til lidhande, Therföre är

wår wilie och biudhe wij idher strengeligha alla som for:ne sölffbrukning haffua atj epter thenna dagh late finnas här böter vppå . görandis gott och reent sölffuer vtan alt bedragerij som thet bör sigh, Och slå huar sitt bomarcke vppå sitt sölffuer med en stempel för än han thet säll, finnes någhon epter thenna dagh som ogilt sölff driffuer och säll ath wij thet nödges driffua til baka, skal han haffua förwerkat sölffuet och thervtöffuer tilbörlige straffas, ther j idher alffuarliga epter retta måghe, Gud idher befalandis

Gripsholm den 10 Mars.

Utdrag af qvitto- och förläningsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 268.

Aff Gripsholm fredaghen for Oculj

Jtem en Recognition for Oloff olsson på Lxxxvj lodige mk ij lodh sölff köpesölff

Jtem en quittencie for Oloff hanson fogte på Gripsholm på hans räkenskap han giorde vm Katerine Anno 30, huru han sigh forloppen är vtwisar Niels Monsons quittencia han gaff honum när han anammade räkenskapen,

Jtem vntte wår nad:e herre Oloff Biörsson itt krone godz j förläning, benempt Trömo på vthöön liggiandis,

Stockholm den 12 Mars.

Utdrag af qvitto- och collationsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 268.

Aff Stocholm Dominica Oculj

Jtem en quittencie for Niels vggla på xlv lödige mark iiij loth aff den gamla hytton, xij lödige mark minus ij lodh aff then nyia hytton

Jtem en recognition for Peder Joenson på ij^{c} ij [152] lodige mark köpesölff som han antworde herman fossert j Strennes(!) vm samtingen, Jtem nu förde Swen frijs hijt med sigh ij^{c} xxv [175] lodige mark köpesölff, Jtem än förde han hijt xiij lödige mark för the ij^{c} mark soffringa peninger som Peder Joensson vpburit hadhe aff Niels vgla sedhan wår nad:e herre war ther vppe på Salebergit

Jtem en recognition for Anders Måensson på iij^{c} mark dansca Taxen aff wastena closter,

Jtem quittencie for her Niels Suenonis på C mark dansca taxan vtåff Alffuastra closter,

Jtem itt breff for Mester Henrik kyrkeherran i Westerårs på Barkarna kyrkio och soken

Stockholm den 18 Mars.

Till electus i Skara om klockskatten, tionden, landgillet, och om vaksamhet mot Thure Jönssons förmodade stämplingar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 208 v.

Aff Stocholm Lögerdaghen for Letare

Til Electum i Schara

Wår synnerlig gunst etc Käre her Electe som i scriffue vm nest then största clockon vtåff huaria kyrke, och thetta åårs tiende och landgille etc, äre wij ther wel til fridz med, men thet the skola lösza tunno biug for så eller så mykit ther legge wij oss jntit vtj, vtan latom idher ther med betemmat ati taghe thet mesta j kunne få, Thet samma och vm the panttar, men epter man icke weet huad man tro skal vm the tiende som j scriffue vm synes oss likast wara ath Anders hanson med thet första vtkoma later til Lybke then koppar

som nu framkomen är til Lödesze, och anammar quittencie på huad deel han ther j frå sigh leffrerar, Begäre wij atj och her Karl Erikson samma koppar forscriffua wele med for:ne Anders hanson til någhon ther j Lubko, The andra clockor eller koppar som än nu icke är framkomen til Lödesze, besynnerligha her nemmast Tiffwedhen, Synes best wara at han oforsummelige forskickas til Örebro medhan föret står, Men ther vth medh wetters sidhona är best at the forskickas til Hio, komer man them wel sedhan til Wastena, ath thet så bestelles vm the clockor som nu sagt är synes oss thet likast och rådeligast wara skal ee huad sedhan fins j sanningen vm the tiende etc, Doch huar j med her Karl Ericson och flerom någhot likare eller bettre sett her vthinnan berama kunnen see wij thet gerna, thet wij wele j sedhan giffue Anders hansson til kenne ther han sigh epter retta skal, Yttermere är och wår wilie j wele granneligha haffua öghat på brädhit med them j then landzenda at her Ture Jönsson icke haffuer någhon budh eller stemplan j bland sina lönliga wenner, taghandis letteliga tilfelle vtåff tessa clockor etc, thet wij formodhe ath han och hans partij ingelunda latandis warda huar the thet så bekomma kunne, Wetter j alla motto wårt besta som wij idher til troe, Gudh idher her med befalandis, Aff Stocholm

Stockholm den 18 Mars.

Till innebyggarne i Dalarne och bergsmännen på Kopparberget med anledning af det öfvervåld i Leksand blifvit fogden Lasse Eriksson tillfogadt.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 209. — Förut tryckt af Thyselius, l. l. 1: 361 ooh i Kröningssvärds Dipl. Dalek. 2: 176, n:o 461.

Lögherdaghen nest för midfasto söndagh . fick w . n . herre spöria ath nogra j Lexand sokn . hade begynt eth buller om the clockor etc . Ok screffs them til som här effterfölier Dalarna

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla som byggia ok boo j Dalarna, Kerliga med gudh etc, Kära wenner wij haffue förstått at en tretta haffuer warit komen emellan nogra vppe j Leksand soken och wår fogta Lasse Erikson, så at han haffuer warit ther öffuerfallen och fåth noghon hugg, for huad sak wij icke wette, haffuer han sigh j någhon motto forbruttit och giort noghon emoth lagh ok rett, haffuer han ther icke wår befalning til, och wille wij ther wel haffua rettat vtöffuer, ther thet hadhe för oss warit beclaghat, Huar thet och är skedt för the clockor skull, mene wij doch ath huarken han eller wij haffue ther någhon skull vtj, vtan sedhan the Tydske städher hadhe sin myndogha sendningebudh här hoss oss och wårt rijkisens Rådh, vm the swåra geld som rijkit them plictogt är, huilka the wille vtan all lenger fördröyelse bettalat haffua, wart wårt rijkisens Rådh vtöffuer eens med oss at senda några godhamen kring vm alt landit, the ther skulle giffua then menige man före thet besta rådh som the wiste til samma geldz bettalning, Doch huar the dandemen kunde någhor bettre rådh ther vthinnan finna til samma geldz bettalning motte the thet wel lijdha, och

wille gerna lata sigh åthnöia med huad som helszt the sielffue welwilieliga vndergå wille, men at strengia sigh ther vthinnan emoth then menige manz wilie, antingen med clockor eller annat, haffuer icke warit wår eller Rijkisens Rådz befalning j någhon motto, När nu thetta wart then menige man föregiffuit vppe hoss idher på Tuna landzting, swarade j dandemen wel, och gingen welwilieliga vndher at lata ther til några idhra clockor och senden oss ther vppå idhart opna breff vndher landzens Jnsigle besiglt, Therföre tuiffler oss jntit, vm for then saken skul är for:da öffuerfall skeedt på wår fogta at thet ju wisseliga icke är skedt med alles idhers samtycke och wilia, vtan åff några få som sigh i then motton vti dryckenskap eller ellies j theris öffuerdådigheet företagit haffua, Huilkit doch wel kan betagas och epter godha mens ranszakan så stillas ath then som ingen skull haffuer skal thet icke j någhon motto vngelle, och at för thenna saken skul icke skal behöffuas någhot vbestand företagas j rijkena, ther oss hoppes ati dandemen alle och wel sielffue til hielpe huar j sin stadh, och atj ju bliffue widh thet hulskap och manskap som j oss nu j flere reszor sworet och tilsagt haffue, ther wij oss aldelis på förlåte, Och begäre atj wele giffua oss til kenne, huru for:da öffuerfall tilkommet är, ath wij tå måghe wetta med idhart och andre godhamens rådh huad ther til tenckias eller göras skal, huar wij kunne wetta alles idhers besta göre wij thet altijd gerna, Gudh idher her med befalandis Aff wart slot Stocholm Dominica Letare. Årom etc mdxxxj vndher wårt Secreth

Jtem skreffs bergxmennena til på koperbergit til endels widh samma sinnet

Stockholm den 19 Mars.

Till Måns Nilsson på Aspeboda om det öfverfall som skett på Lasse Eriksson i Leksand, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 210. — Förut tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 177, n:o 462.

Aff Stocholm Dominica Letare

Til mons nielson på As[p]aboda

War etc må j wetta Måens at oss är förekommit huruledis wår fogte Lasse Erikson skal wara skedt noghot öffuerfall vppe i Leeksand soken, thet wij doch icke [tro] skedt wara med then menige manz samtycke antingen ther i soknen eller annerstedz j Dalena, epter then godha tilseyelse och löffte som the oss i så monga reszor giort haffua, och besynnerliga nu sijstens på Tuna landzting ther the dandemen samma tilseyelse ok lyffte förnyiade och sende oss ther theras opna breff vppå vnder landzens Jnsigle föruarat, förmodhe wij ath thet skal wel all redho idher kunnogt wara, huru thet ärende med thet öffuerfall forlopit är, Bidhie wij athⁱ thet wele giffua oss til kenne ath wij sedhan måghe wetta epter idhart ok flere godhamens rådh huru then sak företaghas skal, Och vm j fornimme vm någhot vbestond j then landzenda, atj wele tå finna ther rådh och lempo til ath sådant motte bliffua til baka, Wij haffue och nu scriffuit menighe dalana til vm then saken såsom j måghe see j breffuit här medfölier, Bidhie wij ati late thet läsza for then menige man, antingen på landztingit vm ther något holles, eller ellies widh kyrkionar vm j formerkie at så behöffues, är thet icke åff nödhene må j thet lata bliffua, Wij lata thet j idhert schön och försee oss til idher ati wel rame här vthinnan thet best och nyttoghast kan wara, Thet wij idher gerna gunsteliga betenckia wele, Her med idher gud befalandis Aff Stocholm Dominica Letare,

Lübeck den 19 Mars.

Giftermålscontract mellan konung Gustaf och prinsessan Katarina af Sachsen-Lauenburg.

Efter en af Runell-Palmsköld med originalet jemnförd afskrift i kongl. Riks-Archivet. — Förut tryckt i Skand. Samf. Handl. 39: 28.

Von Gots gnaden, Wij Gustaff der Sweden vnd Gotten Konigk, eins, vnd Wij Magnus tho Sassen, Engern vnd Westphalen etc Hertoge, anders deils. Bekennen apentliken mit dessem vnsem apen brieue, vor vns, vnse Eruen vnd nhakomende, dat wij witliken, wolbedechtigliken, vnd mit tidegem vorgeholdenem Rade, Gott dem Almechtigen tho laue, ock vmme vermerung leue vnd frundtschap, vnd vmme vpnhemens gedyhens vnd wolfarth, willen vnser Konigliche Forstendomen, lande und lude, vnd sust, ock vmme forderinge des gemenen nuttes vnd bestes willen, vns mit einander einer frundtlichen Ehestifftung vereiniget vnd verglicket, vnd desulue afgeredet hebben, wie hirnha folget, Erstlicken, dat wij gemelter Hertoge Magnus tho Sassen, de Hochgeborne Forstin, vnser frundtlicke leue dochter Frawen Chatarinen Geborne Hertogin tho Sassen, Engern vnd Westphalen etc dem Hochgemelten Konige tho Sweden, vormedelst dem Sacrament der Hilligen Ehe, tho einem Ehrlicken gemahel tho geuen, in nahmen der Hilligen vnuerdeileten drifaldicheit versproken vnd gelauet hebben. Wo wij soliches ock hiermede witliken vnd wollbedachtiglichen doen, vnd de syner konigliken werden, edder synen statliken reden, so se mit statlicker vnd wol versorgeter Schippunge dar nha schicken, vp tidt de vns, syne koniglicke werde tidtlicken tho vorn, schrifftlicken edder Mundtlicken, antogen schall laten, mit Forstlicken zeirden geschmuck, klenodien, kleinoten, kleidern vnd afferdigung, wo sich einer gebornen

Hertogin tho Sassen wol getemet, tho Tramunde auerandtworden schollen vnd willen, neuen vnd mit etlicker vnser frundtschap, Reden fruwen vnd Junckfruwen, denern vnd denerin, syner konigliken werde forder in ore KonigRick beth jegen dem Stockholm, thom Ehelicken vnd Koniglicken byliggen tho bringen, Alles vp syner Koniglicken werde suluest kosten vnd vnderholdung. Darkegen Wij gemelter Gustaff der Sweden vnd Gotten Konigk, gemelten Hertogen tho Sassen thogesecht, versprocken vnd gelauet hebben, wo wij solickes ock hiemit wetentlicken doen, dat wij dhe Hochgeborne Forstin, Frowichen Catherinen, geborne Hertogin tho Sassen, Engern vnd Westphalen, vor vnser frundtliche leue gemahel, vermiddelst dem Sacrament der Hilligen Ehe, nehmen, vnd vns de nha gewonheit der Hillicken Christlicken kercken in vnserm Ricke vnd koniglicken Stat thom Stockholm, ehelicken mitt koniglicker herligkeit vertruwen byleggen, vnd am dage des Eelicken byleggers, ore leue in eine Konigin tho Sweden, nha gewonheit wijse vnd herkahmen vnses koniglickes eherlicken Krönen, ock nha gewonheit wyse vnd herkomen vnsers KonigRickes tho Sweden, alse eine Konigin ehrlicken bemorgengauen vndt hochgemelter Hertogen Magnus tho Sassen, mitt dem allerjrsten schrifftlicken edder mundtlicken antogen laten, wen wij vnse Statlicke rede vnd wolversorgete Schippung tho Tramunde hebben, vnd gemelte vnse tho kahmende frundtliche leue gemahel, darsuluest mit erer leue dartho geordenten frundtschap, Reden Fruwen Junckfruwen, denern vnd denerin annemen willen laten, an vns, wo gemelt, beth thom Stockholm tho vnserm ehelicken byliggen tho bringen, vnd dat wij desuluen mitgeschickeden frundtschap, rede, Fruwen, Junckfruwen, dener vnd denerin, vnuertogelicken, nha solichem vnserm geholdenem koniglicken byliggen, vp densuluen wolverwarten Schippen weder-

umme gnediglich van vns, beth jegen Tramunde füren, bringen vnd antworden laten willen, alles vp vnser eigen kosten vnd darleggen. Vnd dat wij gemelte vnsere frundtlicke leue thokommende gemahel Frowicken Catharinen, mit Rade, weten vnd willen vnsers koniglickes tho Sweiden Rickes Reden, mit koniglickem Lijfgedinge versehen vnd versorgen, So dat se darvan thom allerringsten vnd wenigsten am bestendigen jahrlichen pechten vnd nuttungen, dry dusendt Rinische gülden, vnd dartho allen den ouerlop, de dar ouer in nhabenombden orem lijfgedinge, an tijnsen, Renthen, pechten, nuttungen vnd inkamen, wert befunden, nichts darvan vtgescheiden, hebben vnd brucken schall, orer leue ock solick Lijfgedinge, mit vnsern vnd vnserer Rickes Rede tho Sweden breuen vnd Segeln, geborlicher vnd notturfftlicher wijse, verschriuen, versegeln, versekeren, vnd solicke breue vnd Segel, orer leue vnd oren Eruen tho gude, vor orer leue afferdigung, gemeltes Hertogen Magnus tho Sassen ouerantworden, Nemlicken also: dat wij mit bewilligung vnserer vnd vnsers KonigRiches Sweden Reden, gemeltes Frowichen tho orem koniglickem Lijfgedinge, vnser vnd vnsers Rijckes Slotte, lande und lude, als Oelandt, Kalmer vnd Korsholm, mit allen oren pechten diensten Tollen, gefellen, jnkamen, nuttungen, gerichten, gerechtigkeiten, herligkeiten, ouerrickeiten, invnd thogehorungen, in allen maten, wo wij de jtzundt innehebben, genieten vnd gebrucken laten, nichts daruan vthgeslaten, belijfdingen schollen vnd willen. Vnd orer leue soliches alles mit sampt vnsers Rickes Reden, tho Lijfgedinge vorschriuen, vorbrieuen, vorsegeln vnd versorgen, ock in drien Manats frist nha deme Eeligken byleggen, de Jnwoner berürder Lande, Schlote vnd gebiede, ock dersuluen Amptlude, vnd so vaken de verendert werden de volgenden Amptlude gedachter vnserer gemaheln Frowicken Catherinen huldigen vnd sweren, vnd de an

se wyssen laten schollen, orer leue mit aller nuttungen, vp den fall, wo folget, vnderdenich, gehorsam vnd gewerdich tho syn. Also jffte ore leue (dat tho schickunge des Almechtigen gades steit) vnsern Koniges Gustaffs doeth erleuen würde, wij hedden mit orer leue Eruen gewonnen vnd verlaten edder nicht, dat alse dan ore leue von stundt ahn angetoget ore Lijfgedinge, Schlote, landhe vnd lude, als Oelandt, Calmer vnd Korsholm, mit allen oren in vnd thogehorden, ock allen den huss vnd vorrath ock bussen, Puluer vnd anderm, so dar vp vnd darjn, nha vnserm doetlicken affgange befunden, jnnemen, jnhebben, de tidt ores leuendes besitten, genieten vnd gebrucken, Edder dat ore leue solckes mit oren eigen Amptluden vnd Vogden, ores gefallens, besetten, vnd weder entsetten, vnd andere an ore stede ordenen, vnd vermiddelst vme dessuluen genieten vnd gebrucken moge, dat ock orer leue van menniglicken vngehindert folgen scholle, alles wo Lijffgedinges recht vnd gewonheit is, vnd doch also wen ore leue nha schickunge des Almechtigen mit dode afgahn, dat alsdan angetoget orer leue Lijffgedinge, alse Oelandt, Calmer vnd Korsholm, wederumme an den regerenden Hern vnd de Kroen tho Sweden, in aller maten, wo ore leue den inne gehat, kommen vnd fallen, vnd dat ore by tyden ores leuendes vnd jnnehebbens berürdes Lijffgedinges, sich dar mede by der Chroen tho Sweden gehorsamlich holde. Vnd dat sust, nha orer leue doetlicken afgang, alle orer leue Barschop an golde, Suluer vnd Munthe, gewercket vnd vngewerckt, Cleinodt, Kleinodien, geschmuck, kleider, huss vnd vorrath, so ore leue verlaten werth, orer leue negesten Eruen volgen, vnd den ane alle weigerung ouerantwordt vnd thogestellet schollen werden vngescheiden, Bussen vnd Puluer mit syner thobehoringe, de ore leue dar funden hefft, de schollen by deme Schlote, Kalmer vnd Korsholm, vnd der Kroen

tho Sweden bliuen. Wo ock ore leue nha vnserm doetfall nicht beeruet syn, edder bliuen würde, vnd ore leue derhaluen, edder ahne dath vngelegen syn würde gemelth ore koniglicke Lijffgedinge suluest tho besitten, edder dorch ore eigene Amptlude (ohr daruan mit aller herlicheit, gerechtigkeit, nuttunge, jn vnd tho behorunge gewerdich tho syn) thobestellen, dat alles in orer leue macht vnd gewaldt syn, vnd tho orer leue willen vnd gefallen stehen schall, so schollen vnd willen der Regerende Herr, vnd des Rickes Rede tho Sweden, orer leue vp ore ersuchendt vnd begern vor solick ore Lijfgedinge Veertich dusendt volwichtige Rinische goldt gülden entrichten, vnd orer leue de tho Lübeck, edder einer andern seckern stede in Dudischer nation, de ore leue antogen vnd ohr gefellich syn werth, entrichten vnd ouerantworden, vnd ohr dartho alle ore Barschop, klenodt, kleider, geschmuck, so se mede bracht, edder wij edder andere orer leue geschenket, edder ore leue suluest erworuen, edder getuget hedde, vngehindert volgen laten, dar mede orer willens vnd gefallens, alse orem eigen gude tho handelen, dar jegen ock ore leue gemelth ore lijfgedinge, Oelandt, Kalmer vnd Korssholm, dem Regerenden Hern vnd Rickes Rade tho Sweden, in aller maten, wo soliches orer leue jngeandtwürdt is worden, aftreden, entruhmen vnd jnantworden scholle, ane einer verhinderinge edder jnrede. Wo sicks auerst begeuen würde, dat ore leue, nha vnserm doetfall, mit vnss, vermiddelst vnser beider liues Eruen beeruet syn vnd bliuen würde, so schall in des Regerenden Hern und des Rickes Rades tho Sweden vnd orer leue vnd also in beydersydes gefallen stahen, ore leue van solichem lijfgedinge, wo gemelt, aftholossen edder nicht. Vnd wo ore leue van dersuluen, gemelth orer leue vorschreuen lijfftucht, vmme angethogeten Summa geldes nicht afgelosset würde, so schall ore leue solicke ore obgemelte

Lijfftucht, Schlote, lande vnd lude, wo gemelt, de tidt ores leuendes innehebben, genieten vnd gebrucken, alles wo bauen gemelth, truwelich vnd vngeferlicken. Vnd nha orer leue dotfall schollen orer leuen negesten Eruen alle ore Barschop, Suluer, gewerket vnd vngewercket, klenodt, kleinodien, geschmuck vnd kleider, so se vns thobracht, vnd orer leue nhafolgich van vns vnd andern geschencket, edder ore leue suluest erworuen vnd getuget hedde, van dem volgenden Regerenden Hern des KonigRickes Sweden vngehindert volgen. So sichs ock nha schickunge vnd verlijhung der gnaden des Almechtigen gades begeuen würdhe, dat wij mit orer leue lijues Eruen, als Sone vnd dochter, ouerkamen vnd tugen, vnd de na vnserm afgange verlaten würden, So schall vnse oldiste Soen, in dem so he dartho bequem, de konigliche Kroen ahnthonemen, de negiste syn, edder wo nicht, ein ander vnser Soen, jffte wij der mehre dan enen hebben würden, dartho geschicket, tho koniglicken stande der Croen Sweden vor andern gelaten, vnd de andere vnser Soen vnd dochter mit landen, Schloten, Lehnen, Ehegelde, kleinoten, kleinodien vnd geschmuck, vermoge der Kroen tho Sweden lofliken oltherkomen, gewonheiten, rechten vnd Statuten, dermaten begifftiget, vorsorget vnd versehen werden, dar van se alse Koniges kinder ore statlicke entholdung, vorsorgenuss vnd vorseheung, ricklicken, Erlicken vnd woll hebben. Vnd de Fruwelin tho ores glicken Ehrlich, Ehelick beraden vnd versorget werden mogen, alles getruwelicken vnd vngerferlicken. Welches alles vnd jglickes bauenschreuen, Wij gemelte Gustaff der Sweiden vnd Gotten Konigk etc vor vns, vnserer Rickes Rede, vnd vnsere vnd ore nhakomenden vnd Eruen, vnd Wij Magnus tho Sassen, Engern vnd Westphalen, Hertoge etc vor vns vnd vnser Erwen, so veel des einen jedern vnd de synen belanget vnd berürth, by vnsern guden truwen, Ehren vnd gelouen

ein ander stede, vhast vnd vnuerbrocklich tho holden, thogesecht vnd gelauet. Vnd des tho orkunde jeder insonderheit syn ingesegel an dessen breeff, der eins lüdes vor vns jederm einen getwifertiget is, witlicken hengen, vnd geuen laten tho Lubeck am Sontage Lætare nha Christi vnsers Herrn geborth Veffteinhundert vnd ein vnd drittich jahre.

Westerås (den 23 Mars?)

Till hr Birger Nielsson och Oloff Galle om den hårda tiden i Småland och deraf nödvändiga lindringar i fodringen, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 210.

Til her Birge nilson

Wår synnerlig gunst etc Käre her Byrge wij haffue förnummit at ther i Småland är ganska hård tijdh på spannemålen, Ther åff wij förmodhe at bönderna tycker vara tungt ati geste ther någhot länge, huarföre är wår endelige wilie och begäre atj taghe peninge for thet mesta j kunne aff fodringen, och skynda idher hijt vp med swänerna j borgeleye jw för ju bettre epter the skola ju tära ee huar the ära och wele lempat så med them at icke noghot buller skeer med bönderna ther the framdragha nu på thenna tijd som makt på ligger, och j wele lydhas til allestadz ther j fare huad tiende som wancka, ramandis wart besta j alla motto thet wij ider gunsteliga betenckia wele Gudh idher etc .

Aff Westerårs

Jtem skreffs Oloff galle til widh samma sinnet

Jtem ladhes en Kalff jnnan j her Byrge Nielsons breff, i huilken wår nad:e herre gaff honum til kenne vm thet buller the vppe j dalena begynt haffua emot

hans nådis fogta Lasse Erikson och andra flere godhamen som ther vppe med honum woro, Och ath han for then skul skyndar fodherhestarna hijt vp, doch så at the icke bliffua forderffuade j wäghen,

Vesterås den 23 Mars.

Till innebyggarne i Snäfringe, Tuhundra och Åkerbo härad rörande de med anledning af klockskatten utbrutna oroligheterna.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 210 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 363.

Aff Westerårs Torsdagen nest for annunciationis marie

Till Snäwinge Tuhundraz och Åkerbo herradhe, sedhan wår nad:e herre fornummit hade at the hade tagit theris clockor

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla menige almoga som byggia och [boo] vti N Kärliga med gudh etc Kära wenner wij haffue förnummit at åff thet buller som några ther vppe i dalana sigh företagit haffua med wår fogta Lasse Erikson, haffua och några här nedre tagit tilfelle til ath anamma igen theras clockor . som the alredho hadhe vtkomma latit hijt til Westerårs till Rijkisens geldz bettalning etc, Endoch j dandemen wel wette at wij jngen nödgat eller twingat haffue effter några clockor, vtan haffue latit satt thet j idhart schön och then menige manz frija wilkor öffuer alt rijkit, ath huad the med Rijkisens rådh samtycte och beslutte ther låte wij oss gerna med åthnöyia, gerna tillåtandis ath the motte lösza theris clockor for möyeligit wärd som thet begärandis woro, huar thet annerlunda haffuer warit idher föregiffuit haffuer thet icke warit wår befalning, och kan här än nu wel finnas medhel vppå med mindre at man här vtåff behöffuer någhot vbestond företagha,

Therföre är wår wilie och begären til idher dandemen alla, ati nw j morghon wele förskicka hijt til oss til Westerårs xij beskedeliga godhamen idhra fulmyndoga vtåff hela herradit til orde och samtals med oss vm for:ne clockor, jntit fryctandis at wij ju wenliga med them på alles idhers wegna handla wele ther j idher alffuarliga på förlata måge, Och huar j samma idhra clockor begärandis ära at lösza för möyeligit wärd tillåte wij thet gerna, förseendis oss til idher Dandemen atj late idher finna welwilioge til for:ne Rijkisens geldz bettalning såsom flere rijkisens jnbyggiare, Och huar någhor fins j bland idher som någhon lögn och bedragerij förer atj ther til jngen tro settia wele, vtan bliffuen widh thet hulskap och manskap j oss loffuat haffue ther wij oss alffuarliga på forlate, och wele altijd wetta alles idhers gangn och besta huar wij kunne, Gudh idher befalandis

Vesterås den 24—25 Mars.

Till menige man i Dalarne ofvan Långheden, om den tvist som uppstått mellan fogden Lasse Eriksson och några i Dalarne rörande klockorna och kyrkotionden, messans hållande på svenska, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 211. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 365 och i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 178, n:o 463.

Aff Westerårs Vigilia Annuntiationis Marie

Anno etc Mdxxxj

Komo ther några dalekarla til wår nad:e herre med någhor breff på mene Dalanars wegna The ther finge sådant breff och swar til baka igen med sigh som här epterfölier etc

Till Menige Dalana

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla som byggia och boo offwan Longahedhen, Kärliga medh gudh

etc Kära wenner wij haffue nu i dagh vnfongit idhers scriffuelse, j huilke j giffue til kenne vm någhon twist och twedrect ther sigh förlopen är emellan wår fogta Lasse Ericson och en part ther i dalarna, huilkit oss tycker illa wara vm han haffuer j någhon motto sigh förseet emoth idher, och wette icke alffuarliga huar åff thet kommit är, haffuer han i någon motto gåth vtöffuer wåra befalning och förbruttit sigh olagliga tå wele wij tenckia ther til at han skal stå idher til retta, Och försee wij oss til idher atj icke heller göre honum eller några wåra befalningxmen någhot vtöffuer lagh och rett etc, Käre dandemen som j och beröre j idhers scriffuelse vm the clockor och kyrkenes tiende, atj haffde ther med wel varit til fridz j thetta åår, Så äre wij icke än nu annat begärande än som laghmannen och the godhemen ther vtsende wåre til idher then tijd medh idher forhandlade på Tuna landzting vm Rijkisens geldz bettalning, som j them ther på idhert breff och Jncigle gåffue, Så haffue wij och förstått j idhers scriffuelse ati haffue fåth Bisp Pedhers breff j Westerårs, lydhandis at wij skulle wara begärandis alla kyrkernes peninger, huilkit icke j wårt sinne annars warit haffuer, än atj skulle taga samma peninger eller och annat huad idher tyctes, och förlossa ther medh idhra clockor, och försee oss än nu til idher atj bewise idher j then motton, som then menige man Suerigis rijkis jnbyggiare giort haffua, och the godhamen her j Westerårs län j dagh medh oss besluttat haffua, och giffue wij än nu j idhart skön vm j wette någhon annen bettre Rådh til for:ne Rijkisens geldz bettalning, eller och j wele bliffua widh thet som besluttet bleff når the godemen wåre hoss jdher, huar j wele lata finna idher welwilioge thenna reszo skole j icke yttermera bliffua kraffde eller tiltalade vm thenna rijkisens geld, som the godhamenz breff ther vm jnneholler, Yttermera som j och haffue latit oss föregiffua

j idhor scriffuelse vm the Suenska messor athi icke wele höra eller tilstädhia them Så haffue wij icke befalet någrom at messa på Swensko ey eller epter thenne dagh tilstedhia wele vtan allenast ther the så sielffue haffua begärat åff oss, som är, borgmestare rådh och then meneman j Stocholms stadh, Huar så skee kunde at någre idhra fulmyndoge sendningabudh kunde koma här vth och samfella sigh på alles idhers wegna medh wårt elskelige Rijkisens Rådh oc the godhamen i Stocholm, huad och huru j then helga kyrkio på kristendomens wegna öffuer alt endrecteliga handlas skal antingen j ena motto eller andra see wij thet gerna ath så skee må, Yttermere som j och scriffue vm några andra olagha stycker som nu nyes skulle wara vpkompne emote idhers gamla sedwänior, Huilke idhre breff icke vthtrycke, huad stycker thet äre, Så wele wij och begäre atj egenom idhers scriffuelse, eller och någre andre fulmyndige sendningebudh ther medh oss handla kunne, wele giffua oss till kenne, huad stycker thet ära, wele wij wel finna godh Rådh til ath ther skal komma böter vppå, så atj nest gudz hielp jntit skylla skola antingen j then eller någhon annen motto Så förhoppes oss til idher dandemen alle atj icke taghe idher någhot vbestond före, ther idher och then menige man j Suerigis rijke kan koma til skada och förderff, vtan bliffue widh thet hulskap troskap och manskap som j oss titt och offta loffuat ok tilsagt haffue, ther skal nest gudz hielp ingen brist finnas på wåra sidho, ther må j idher alffuarliga till förlåta Jdher här medh gudh befalandis Aff wårt slott westerårs Die Annuntiationis Marie Anno etc 3j vnder wårt Secreth

Vesterås den 24 Mars.

Till Ingel Hansson på Gylla om oroligheterna i Dalarne, och att han ånyo öfvertager Lasse Erikssons fogdebefattning.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 211 v. — Förut tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 179, n:o 464.

Till Jngel Hanson paa Gylle

Wår gunst til förende etc, Wij haffue förnummit Jngel ath tu haffuer troliga warit vppå wårt besta nu j thetta buller besynnerliga at tu haffuer manneliga tilhulpit at åffstilla samma buller och vbestond, Tacke wij tigh gerna therföre och wele altijd wetta titt besta igen j huad motto wij kunne huar tu will thet oss til kenne giffua med titt budh eller scriffuelse, Och epter wij förnimme ath Lasse Ericson är oss icke nyttogh i then befalning han aff oss ther vppe hafft haffuer, är wår wilie och begäre til tigh at tu wilth stigha jn vtj samma befalning igen, epter som wij ther vppå sende tigh wårt opna breff, och huar tu fornimmer någhot ytterligare vbestond, at tu med flere godhamen winlegger tigh thet åffstilla och ramar wårt besta j alla motto som wij tro tigh til, Gudh tigh her med befalandis Aff westerårs vigilia die Annuntiationis Marie Anno etc 3j

Vesterås den 25 Mars.

Till innebyggarne i Upland, Gestrikland och delar af Södermanland, hvilka fullgjort klockskatten, om de med anledning af den samma uppkomna oroligheterna i Dalarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 212. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 368.

Till alla Lagh saghor som haffua giort theris clockor vth, som är, Nyköpingx län, Östre och Westre rekerna, Trögd åsunda herra[d] lagund Simetuna Torstuna herrade, Nörra och Södra rodhen, Tierp wåla wendel gestringeland Bäling Norunda vlleråker waxal råsbo Oland, Stäks län haghund Solentuna Walentuna herrade, Åkers Silbo Öknebo Sotholms Suartlösz Hölbo herradhe,

Wij etc, Helse idher dandemen, kärliga med gudh kära wenner wij tacke idher ganska kärliga for thet hulskap troskap och welwiliogheet j oss stedze bewijst haffue j alla motto, besynnerliga ati haffue latit finna dher welwilioge j then hielp med the clockor etc til rijkisens geldz bettalning, ther emoth wij altijd wele wetta idhert gangn och besta igen j huadh motto wij kunne, Yttermere käre wenner förmodhe wij ath idher icke owitterligit är, vm then twist som nu nyliga warit haffuer j bland några ther vppe i dalana (ther åff som wij mene) ath thet haffuer warit groffliga och icke aldelis så föregiffuit vm samma clockor såsom wår och rijkisens rådz wilie och befalning warit haffuer, Therföre haffua the nu hafft theras fulmyndogha sendningabudh här hoss oss j Westerårs och med the dandemen här j Westerårs län och Akerboherrade weluilieliga vndergåth til ath vthgöra några theras clockor kyrketiend och kyrkenes affrat j thetta åår såsom menige Rijkisens nbyggiare vndergåth haffua til ath bettala thenna swåra

rijkisens geld, och sedhan bliffua vtåff med them, Thet wij med the godhamen rijkisens rådh så beramat hade pa alles idhers schön och godha behagh, menandis thet så letteligast bekomma kunde, idher och then menige man minst til tunga, Och haffuer icke warit wår eller rijkisens rådz wilie och befalning ath strengia antingen med idher eller andra epter några clockor eller annat åff kyrkionar, mera än som j dandemen vndergå wele med en god wilio, huilkit wij fornummit haffue atj och så welwilieliga giort haffua, thet wij idher altijd til godho betenckia wele, Och bidhie wij idher dandemen at vm någhon förer någhon lygn j bland idher ati ther til platt jngen tro setta wele, vtan bliffue widh thet hulskap och manskap j oss loffuat haffue, ther wij oss fulleliga på förlåte, jntit twifflandis at wij ju altijd wele wetta alles idhers gangn och besta j alla motto, ther j idher dandemen alffuarliga på förlåta måghe, Jdher her med gud befalandis, Aff Westerårs Die Annuntiationis marie Anno etc 3j

(Den 25 Mars?)

Till fogdarne Erengissel och Hans Skriffuare om den förökade skatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 212 v.

Jtem til Erensgiszl at huar han fornimmer at almoghan j hans fögterij begynna knarcka vm then förökning som ladhes på them i åår j skatlegningen, må han tå heller giffua thet qwitt på thet at almoghen teste better bliffuer til fridz

Jtem widh samma sinnet skreffs hans skriffuare till,

Vesterås den 25 Mars.

Fogdebref för Ingel Hansson; — recognitionsbref för Niels Uggla.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 268 v.

Aff Westerårs tempore Annuniationis marie,

Jtem itt fogte breff for Jngel Hansson på menige Dalana

Jtem en recognition for Niels vgle på xxv lödige mark hytto sölff epter nielsas ord anammade dominus sielff sölffuit aff honum

Stockholm (i Mars).

Recognitionsbref för Anders Simonsson och Clemet Slottsskrifvare.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 268 v.

Aff Stocholm

Jtem en recognition för Anders Sijmonson på viij^{c} xlv mark ortuger :C: J:

Jtem en recognition for Clemet slotskriffuare på j^{c} xvj mark hestestondz peninger aff haghund,

Stockholm den 29 Mars.

Till Lödöse borgare om användande af kyrkans silfver till stadens bygnad, m. m.; — till hr Karl Eriksson och Anders Hansson om vaksamhet mot konung Christierns stämplingar, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 212 v.

Aff Stocholm Odhensdaghen nest for Dominicam Palmarum

Jtem til Lödhesza borgare Suar, at wår nad:e herre är til fridz at the tagha thet sölff åff kyrken til stad-

zens bygning doch så at the ey ther med sökia theris eyen nytto gangn eller profit vtan stadzens, och at wår nad:e herre är til fridz at the må nu i åår allenast vtföra köth, oah ath Anders hanson skal skaffa them the foruaringer ok breff the ära begärande aff w: h på Ekelanda äghor,

Jtem til her Karl Erikson ok Anders Hanson samfelt at the skaffa them the föruarninger j Lödesze på Ekelande äghor, och epter her wancka flugx tidhende aff k: kristiern är wår wilie atj acte på sköttet j then landzenda, och at her Ture eller bispen icke haffua noghon stemplan ther in i bland sina lönliga wenner,

Stockholm den 29 Mars.

Utdrag af förlänings- och qvittobref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 268 v.

Aff Stocholm Odensdagen nest for palmarum

Jtem vntte wår :N: h: Anders andersson borgmestare j lödesze j förläning itt kronegodz benempdt Skarppebodha, huilkit godz belägit är j Kollonsherrade vtj alingsåss soken, Teslikis förläntte wår käriste N: h: honum alla the gårdar som ära jnnan for graffuerna j Gamble Lödhesza,

Jtem en recognition for Swen friis på j^{c} xx lödige mark köpesölff och iij^{c} lodige mark som peder Joenson sielff antwordade war N h j Westerårs j sijst midfasto tijd,

Jtem vntte wår käriste nad:e herre Anders hansson på Elffsborg alla kong:a saker med hans egna och hans hustrues landbor,

Jtem vntte wår nad:e herre Lasse Erikson all thet sakefall som han vpburit haffuer j Dalana,

Jtem fik Ragual Jönsson en quittencie på itt åårs räkenskap och bleff thetta Jnuentarium, Jtem ij^{c} xx

marc dansca iiij sk. Jtem korn och malt iiij^{c} xlvj tunnor j skeppa, Jtem rogh ok möl v^{c} xlvij tunnor iij skeppe, Jtem haffre Lx [59½] tunna ij skeppa Jtem Smör vj lest ij tunna iiij pund, Salt vij tunnor Jtem humble ij skeppund ij L:d iiij marker Jtem oxar vij Jtem koor xxxij vngnöth xxviij Tiur j, Jtem rökt Lxix nötfal j fierding Oxehudhar, vij deker iij hudar, kohudar ij deker ij hudhar, Swin xlviij, flesk viij skeppund j l:d Sidho flesk xcj sidha, fåår xxxij, fåraköth xxiij kroppar, faralår xxxj, farskin iiij deker iiij skin N M

Jtem fik Oloff Roll itt öpit breff vppå alt thet sakefall som faller på Hijszingen

Jtem en recognition for Oloff Joensson på ij timber mårdskin Lxvj timber vij skin gott clockowerk, Samfong Lj timber, Hermelin iij timber vj skin, och xv [14½] mark ortuger for skatteskin O: L:

Stockholm den 31 Mars.

Till Måns Nielsson på Aspeboda om oroligheterna i Dalarne.

Riks-Registr. D, 1529–1531, fol. 213. — Förut tryckt af Thyselius, 1: 370, och Kröningssvärd, Dipl. Dal. 2: 182, n:o 467.

Aff Stocholm fredagen for paluarum Anno 3j

Till Måens Nielsson på ko[pe]rbergit på Aszaabodha

Wår synnerlig gunst etc Käre Måens atj wel wette huad breff oss tilscriffuit wårt nu sijstens åff Tuna landzting thet fögha bettre war än en vpseyelse på thet hulskap ok manskap som the godhamen j dalana oss titt och offta tilsagt haffua, huilkit breff wij haffue latit wåra trogna vndersåta Stocholms stadh läsza ok besee, the och så samma breff öffuerwägit haffua, och acta för then skul nu senda några theris fulmyndoga sendninge-

budh vp til the godhemen j dalana med någhon werff thenna sak anrörandis besynnerliga til at betasta all ting j besta motton, menandis ath thet som geller hela rijkit vppå, och hela rijkena kan koma til skadha eller gangn, ther bör them såsom itt rijkisens ledhamoth någhot åff wetta, och haffua ther med at skaffa, Så epter wij noogh förnumme j thet buller som ther vppe war för tw åår sedhan, atj ther vthinnan troligha bewijsten idher, til ath thet stillas motte, som och skedde gudh tess loffuat, Therföre försee wij oss än nu til idher ati än nu görer thet samma, och när för:da Stocholms stadz sendningebud komma atj tå wilie them tilfalla och bistond göre j theras redeliga werff, ath genom idhers och theras medhel må företagas thet rijkena nyttoghast kan wara, och skadha och förderff åffstillas, besynnerliga for then lägligheet skull som nu på färde är med Konung Kristerns partij, huilke j somor acta göra någhot anfall in vppå rijkit, som j förnimmande worden aff någhor bewijss som wij for:da sendningebudh medgiffua wele, Haffue wij och nu scriffuit Jngel hanson til at han skal stemma landzting Torsdaghen nest epter påscha, Och törffue j icke haffua then tanckan til oss ath wij skole haffua någhon ogunst til idher, såsom idher til ewentyrs kan foregiffuit wara, forty all then tancke som wij j then motton kunde haffua til idher, then bliffuer nu aldelis fortaghen for then troheet som j vti for:na framledna buller oss och rijkit bewijsten, och then j än nu thet oss hoppas i thetta buller bewisa måghen, j thet forhoppit seye wij ider gunst och wilia til ther j wel må ider aldelis på forlata, och wele altid rama idert besta huar wij kunne, Gud ider befalandis

Stockholm den 31 Mars.

Till innebyggarne på Kopparberget och Sölfberget samt menige Dalarne att konungen nu sänder Staffan Henriksson för att ransaka angående den tvist som uppstått mellan dem och fogden Lasse Eriksson, o. s. v.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 213 v. — Förut tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 183, n:o 468.

Till Kopparbergsmennen ok mene Dalarna

Wij etc Helse idher dandemen alla koperbergxmen sölffbergx[men] och mene dalana Kärliga med gud etc Kära wenner wij finge nu for några daghar sedhan idher scriffuelse vm then twist som emellan somliga aff idher och wår fogta Lasse Erikson komen war, och rörden vm några stycker som j begärade aff oss at botade warda, Så endoch wij scriffue idher strax swar på samma breff, och begärade ath the brister ther j vm rörde j breffuit motte åff idher ytterligare vthtrycte warda, är doch wårt budh som breffuit förde än nu icke igen kommet, och wette wij for then skull icke huru then sak beläghen är, Therföre sende wij nu thenna wår tro man Staffan Henrikson til idher at handla ther vm med idher mundeliga then wij och några befalninger thenna sak anrörandis medgiffuit haffue, Bidhie wij athj dandemen alle wele settia tro til honum j samma befalninger, och lata idher welwilioga finna til at icke annat motte företagas än thet hela rijkena kan bestondeligit wara, Är någhon brist på färde then oss bör ath bota, wilie wij ther ey sta stamme vtj, ath the jw wel skola botade warda, Och försee wij oss ther emoth til idher athi bliffue widh thet hulskap troskap och manskap j oss titt och offta tilsagt haffue, J huad motte wij kunne wetta alles idhers gangn och bestond skole j ther finna oss welwiliogh til, her medh gudh befalandis Åff Stocholm fredagen for palmarum Anno 3j

(Stockholm den 31 Mars.)

Till Staffan Henriksson i Upsala om hans uppdrag till Dalarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 213 v.

Staffann Henricsson j Vpsala

Wår etc wij sende tigh Staffan thetta breff til Bergit ok dalana som tigh på lydher, försee wij oss til tigh ath tu ther vthinnan gör thet besta, och bewisar tigh såsom wij betro tigh vm kan henda ath ther will wel mykit tall falla och monge stycker föregiffues, Må j för then skul höra huar annars sinne och rådh tu och the som her ära åff Stocholm stadh vtsende, Hwad som til huart stycket swaras skal, Ty wij förmodhe at the ära j thet nemmaste ther vm förtencte förra än the hädhan fara, är för then skul gott atj rådhens til hopa vm all tingest förra än j fram komme, och draghen sedhan öffuer eens j thet som swaras skal, Gud tig etc [Åff Stocholm fredagen for palmarum Anno 3j]

(Stockholm den 31 Mars.)

Till Ingel Hansson på Gylla att utlysa landsting i Dalarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 213 v.

Jtem skreffs Jngell Hansson til ath han skal stemma landzting öffuer alla dalana Torsdaghen nest epter Påscha, [Åff Stocholm fredagen for palmarum Anno 3j]

Stockholm den 1 April.

Till Långhundra, Seminghundra och Närdinghundra härad om skatten, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 214 v.

Till Longhundrat Semingehundrat och Närdingehundrat,

Wij etc, Helse idher etc Kära wenner wij haffue fornummit åff wår fogta Hans Skriffuare at for then hårda tijdh skull som nu på färde är, äre j endels beswärade med then skatt som j winters förökadhes vtöffuer thet j wane vore til förenne vth at göra, Therföre epter j altijd haffue latit finna idher welwilioge j huad motto wij eller wåra befalningxmen idher på wåra wegna tilsagt haffua, Besynnerlige med then hielp som nu eskadis vtåff kyrkioner til rijkisens geldz bettalning, slå wij vtåff for:ne idhers skat huad deel som nu senast j skattelegningen vppå ladhes vtöffuer thet j wane wore til forende vth göra, anseendis idhra welwiliogheet, och teslikis then hårda tijd som nu på färde är, Och Begäre wij, Dandemen, ath huar nogon förer någhon lyngn j bland idher, ath wij skole wela leggia på idher eller andra några olaga tunga j ena motto eller andra, thet j och menige Rijkisens jnbyggiare icke sielffue samtyckia wele, Bidhie wij idher atj göre som dandemen och settie ther jngen tro til, jntit twifflandis ath wij ju altijd wele wetta alles idhers gangn och besta j alla motto, ther j idher på forlåta må, Gudh idher befalandis aff Stocholm palmlögerdagh

Stockholm den 2 April.

Till innebyggarne i Helsingland om deras villighet att utgöra klockskatten, afdrag i årliga skatten och tillåtelse att med egna skepp utrikes införa spannmål; — till fogden Olof Mårtensson, att förkunna brefvet, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 214. — Felaktigt aftryckt i E. Frondins disp. "De Helsingia", Ups. 1735, fol. 23.

Aff Stocholm Dominica palmarum Anno dominj Mdxxxj

Till Helsingeland

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla som byggia ok boo vtj Helsingeland, kerliga med gud etc, Kära wenner wij haffue förnummit åff the godhamen som jn til idher aff Rijkisens Rådh skickade wåre epter then hielp til Rijkisens geldz bettalning ati haffue swarat them som dandemen, och latit finna idher welwilioghe med clockor och annat huad j haffue kunnit åff stådh koma, ther wij idher storliga före tacke, och wele j huad motto wij kunne altijd gerna wetta alles idhers betsta igen, Och epter then förökelse på idhar skatt med the iij^{c} mark kan til ewentyrs wara idher til beswäringe, äro wij til fridz för thenna idhor welwiliogheet skull, ath her epter öffuersee med idher vm the samma try hundrade mark, och lata oss åthnöya med then skatt j tilförenda göra plägha, j then förtröstning at vm något vbestond hende aff vtlendskom eller jnlendskom, atj Dandemen och tå wilie lata finna idher welwilioga til wårt besta, och hielpa til ath åffweria och förtagha them theras onda vpsåth som sådant vbestond företagha wela, Och törffue j dandemen ingen fara haffua huarkin en eller annan, andeligh eller werldzligh, ath wij någhon ogynst eller owilia draghe til någhon åff idher för thet buller som for tw åår sedhan

skedde för Mester Jöriens stempling skull, vtan haffue slagit thet platt vtåff hiertat, och anammom them j all then wenskap och kärligh igen såsom the någhon tijd til förende vtj wåro, Och epter wij see ath thenna hielp så welwilieliga vtgår, och må och (nest gudz tröst) wel någhot framslå till for:da geldz bettalning, wilie wij tagha oss gudh till hielp at nu så här epter begå wår och Rijkisens szaker, ath wij epter thenna dagh icke acte beswära idher medh någhon ytterligare hielp i någhon motto, Och epther tijdhen är hård på spannemål här j rijkit vnne wij til godho ati godhamen i Helsingeland låta löpa i thenna sommor tu skip vtlendis itt åff huario haffnenne epter spannemål til landzens vnsetning, J huad motto wij kunne wetta idhers besta skole j finna oss welwiliogha til, Gud idher befalandis Aff Stocholm Dominica Palmarum Anno 3j

Jtem Skreffs Oloff Mortenson til j Helsingeland at han skal förkynna thetta for:ne opna breff for almoghan ther j landit hyllandis wår :K: N: H: en gynstig och welwiliog almoga til,

(Stockholm) den 2 April.

Till erkedjeknen Jöns i Upsala om hans åtgärder i afseende på upptagandet af klockskatten, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 214 v.

Till Dekenen i Vpsala,

War gunst etc, wij haffue fornummit käre her Jöns atj haffue hafft idher scriffuelse til the godhemen som vtsende wåro til ath tingta med almoghan vm then hielp vtåff kyrkionar etc som j giort haffue the godhamen som vtsende woro til Helsingeland och ther vm kring, och skiute j fast på wåre breff lijka som wij skulle haffua någhon mistro til the godhamen j then motton,

wette j wel ath wij jntet röre j wårt breff vm the godhamen som then befalningen hade vm the clockor, vtan allenast scriffue wij idher ther vm til, at kyrkeherrana med kyrkeuerendena skulle anamma recognition på huad som helst the lata vtkoma åff theris kyrker, Hadhe j wel kunnit annerlunda bestella vm samma ärende med mindre j skulle skynda ropit in på oss eller wår scriffuelse, Begäre atj sådant begiffua wele, och intit ytterligare forhanla eller skylla oss ther vthinnan, gud ider befalandis Dominica palmarum

Stockholm den 2 April.

Till innebyggarne i Arboga, att de må använda stenen af den förfallna Helgeandskyrkan till uppbyggande af en rådstuga, samt behålla de under kyrkan befintliga bodar.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 215.

Sådant breff finge borgarne j Arboga paa Helgandz kyrkion ther sammastadz

Wij etc Göre witterligit ath epter then helgeandz kyrkian i Arbogha är nu så platt förfallen at hon icke dogse är til ath holla ther vtj någhon gudz tidhegärd, och ther ellies ära kyrkior nogh til at höra gudz oord och tidegärd vti, Therföre vppå thet at muren icke behöffuer förderffuas så fåfengelige, vtan heller koma stadhenom til hielp och nytto, haffue wij för then skull så och vtåff synnerlig gunst och nådhe vnt och tillåtit som wij och nu med thetta wårt breff vnne och tillåte ath the godhamen stadzens inbyggiare mågha och skola vpbyggia sigh ena rådhstugho vtåff for:ne Helgeandz kyrkio, huilken stadhenom wel behoff görs, och teslikis niuta och beholla the bodhar ther vnder kyrken belegne äre stadhenom til gangn och vphelle, förbiudandis her med allom som för wåra skull wela och skola göra

ok lata ath the for:ne Arboga stadz jnbyggiare någhot hinder eller platzen göre vm for:de Helgeandz kyrkio j någhon motto widh wåra ogunst, Tess til wisso late wij etc Giffuit på wart slot Stocholm palm Söndagh arom etc 153j

(Stockholm den 2 April.)

Utdrag af bref till hr Karl Eriksson och till innebyggarne i Norrbotten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 215.

Jtem til hr Karl Erikson at wår nad:e herre är til fridz med then fodring han begärar j Redweg och Assa Herrede

Jtem skreffs them til j Nörreboten at wår nad:e herre är til fridz at the lösza theris clockor epter som the med fogtan Oloff Joensson kunna bliffua öffuer eens, och at hans nade är til fridz med bettalningen till hösten, på thet the tå teste welwiliogare vtgöra thet som the vtloffuat haffua

Stockholm den 8 April.

Till några socknar i Dalarne om oroligheterna derstädes.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 215. — Förut tryckt af Thyselius, l. l. 1: 372 och Kröningssvärd, l. l. 2: 186, n:o 471.

Till tessa eptern:a sokner vppe j Dalana skreffs itt breff til huar soken epter thetta nestföliande Concept, först Mora soken, Henemora soken Tuna soken, Retwiks soken, Orsza soken, Folkeryd och Grytonäss

Wij etc Helse idher dandemen alla som bygge och boo vtj N Kerliga med gudh etc Kära wenner Endoch vppe j Dalana haffua itt partij taghit sigh någhot vbe-

stond före, fögha actandis huad skadha och forderff ther åff födhas kan j rijkena, Så haffue wij doch förmerkt ath thet haffuer warit idher och mongan dandeman emoth, och atj jntit haffue fallit them til j then saken ey heller (thet oss hoppes) tilfalla wele, ther wij idher alla gunsteliga före tacke, och skole j therföre altijd finna oss welwiliogh til at rama alles idhers besta ee huar wij kunne, Och förlate wij oss til idher atj wel bliffue wid thet hulskap och manskap som j oss loffuat ok tilsagt haffue, och tilhielpa at thet företagna vbestond må stillat warda, mest för ty at man icke än nu så diupt är inträdt j sakena, at hon ju wel står til at betagas j bettre punctar, så wel nu som j fortidhen ther slijke stycker haffua for hender warit, Och hwar så hende at några lygner föras ther vppe hoss idher på oss j ena motto eller andra, bidhie wij atj ther til jngen tro settia wele, wij acte nest gudz hielp icke annerlunda skicka oss emoth idher än som oss bör skicka oss emoth wåra trogna vndersåtte, ther skole j jntit vm twiffla, Gud ider befalandis Aff Stocholm påsca affton anno 3j

(Stockholm den 8 April.)

Till Ingel Hansson på Gylla med anledning af oroligheterna i Dalarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 215 v. — Förut tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 184, n:o 469, men felaktigt dateradt.

Til Jngel Hansson på Gylle

Wår etc Som wij fornimme Jngel at thet vbestond som nu vppe j dalana företagit är, är mongan dandeman emoth, thet wij och så aff första begynnelsen vel förhoppadis, och mene wij for then skul at thet skal stå til stillandis, ther wij förlate oss til tigh, at tu ther til hielpa wil, epter tina formågho, besynnerliga epter

man än nu icke så diupt är komen j sakena, ath hon ju står wel til at betaghas j bettre punctar så wel nu som tilförende ther sådant j förtidhen skeedt är, Wij wele wel rama titt besta for tina tro tienste j thenna mottone och andra, så at tu oss jntit skylla skal, när tu ther vm haffuer giffuit oss til kenna tin begär, Gud tig her med befalandis Aff S:[tocholm påsca affton Anno 3j]

Stockholm den 8 April.

Bytesbref med Gudmund Persson på Tyresö rörande gods i Solna och Brännkyrka socknar.

Efter originalet vidhäftad, af hr Åke Bengtsson till Bergshammar, riddare, och Clas Jörensson till Wiby 1571 vidimerad copia på pergament i kongl. Riks-Archivet. Originalets skrift är urblekt och till en del oläslig.

Wij Giöstaff med Gudz nåde Swerigis och Giöttis etc Konnung Giöre witterligt med thetta wårt öpna Breff, att wij med berådde moode, Och wår Elschelig Rijchsenns Råådtz Samtyckie och rååd, Haffue giort ett wänligit och Laagligit iorda schijffte med Oss Elschelig wår troo mhann Gundmund Personn på Törissiöö, vdi såå måtte, Att wij honom och hanns arffuom haffue vplatidt thesse effter:ne goodtz Först enn gåård j Såållne Sochnn, benämpdt Bärgzhamer, renter tre marcer affradz peninger, Jtem Träffwinge ij Brännekyrchie Sochnn, renther fem marcer affradtz peninger, Jtem Älltta i samma Sochnn renter halfftrijdie marcer affradtz peninger För huilche for:ne goodtz och gårder Hann Oss och Cronnon igen giffuidt haffuer, tw march Lannd iord pååå Mwnche Lederne näst vtann för Stocholm, Hwarföre affhände wij Swerigis Cronne och wåre effter kommande rijchzens Herrar och Förstar for:ne godz och gårder och ägnne them förbe:de Gundmund Personn hanns hustrw och theris arffuinger till Ewärdelig ägo, med Hwss och iord, ååcher och änng, schoog och schiull

Fische Vathnn och allom tillägom, ij Wåtto och tårrå, ihngo vndann tagno, som förschriffne gåårder nw till ligger och aff ålder til ligatt haffuer . Giffuendis her med Herittz höffdingenn fulla machtt, att giffua för:ne Gundmund Personn Liwst och fastt påå for:nne goodtz . Thess till wisso latte wij hännge witterligenn wåårt Secret her nedann vnnder, som giffuitt och schriffuitt är vdj Stocholm Anno 1531 thenn 8 Aprilis .

Tre sigill vidhänga i pergamentsremsor, det kongliga och de vidimerandes, ett af de senare utplånadt.

Stockholm den 12 April.

Till innebyggarne i Ångermanland, att de finge lösa sina kyrkoklockor mot lika mycken rå koppar, som dessa väga, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 216. — Förut tryckt i Thyselii handl. 1: 373.

Aff Stocholm tempore Pasche

Till Aangermanneland

Wij etc Helse idher dandemen alla som byggia och bo vthi Angermanna land och medhelpadha Kärligha med gud etc Käre wenner wij tacke idher alla ganska kerliga för thet hulskap troskap och welwiliogheet som j oss altijd bewijst haffue, enkanneliga med then hielp åff kyrkionar til rijkisens geldz bettalning Och teslikis ati altijd haffua warit wåra fogtar och embetzmän ther hoss idher höruge och lyduge j alla motto på wåra wegna, thet wij idher altijd til godho betenckia wele, Och hoppas oss til gudh ath wij nu så wele behielpa oss j rijkisens tärffuor at wij epter thenna dagh icke skole betwnga idher eller andra rijkisens jnbygiare med någhon yttermera hielp antingen åff kyrker eller annars vtan lata oss med Rikisens årliga ok lagliga vtskyllinger aldelis wel åtnöya, och vm så wore ath några sokner

j idhor landzenda haffua lust til theras clockor igen, äro wij tå til fridz at the lösza them igen, Giffuandis j sölff eller peninga så mykit för huart skeppund som man med köpa kan itt skeppund rå koppar igen Huar och så wore, at clockoöronen ära synderbrutten, Teckes them än tå tagha them igen och lata vpgiuta them på nyth, och giffua lijka mykin rå koppar igen eller så mykit man kan köpa honum före, äre [wij] (them til wilia) ther med til fridz, Och mene ath the ära j then motten bettre ther med belatne än med rån kopar, framdelis kära dandemen vm någon lygner eller fa[l]sk rycte hende föras i bland idher som wel offta sker, Bidhie wij tå atj ther platt ingen tro settia wele, vtan bliffuen widh thet hulskap och manskap j oss loffuat och tilsagt haffue, som oss intit twifflar j wel göre, Wij wilie ther emoth wetta alles idhers gangn och bestond igen j huad motto wij kunne, ther skole j fulleliga förlåta idher vppå, Gud ider befalandis Aff Stocholm fierde dagh påscha Arom etc 3j

Stockholm den 12 April.

Till Peder Hansson om medföljande bref till innebyggarne i Åkerbo härad, oroligheterna i Dalarne och innebyggarnes i öfriga riket villighet att utgöra den påbjudna skatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 216 v.

Til Pedher Hansson

Wår gunst etc Käre Pedher wij scriffue nu then meneman j Åkerbo Herrad til, såsom j sielffue må see j breffuit som her med fölier, Bidhie wij ati wele lata thet forkunna, och föruarer the Dandemen at the icke tagha sigh for mykit åff then handling ther sigh forlopen är j Dalana ther kan fögha bestond epter fölia, Alle Norlanden med menige rijkit haffua latit finna sigh

welwilioghe med then hielp och hafft ther intit geensegn emoth, Sådant må wel giffuas them til, och besynnerligha någhrom åff them som förstondigast ära, ath the sedhan mågha ther vti tala i menoga hopenom Huad j vtj thenna motton eller andra kunne besinna thet sakena nyttugt wara kan thet görer som wij tro idher til, och biudher oss til huad j for swar få Huar the än nu wele retta sigh sielffua j thetta ärende wele wij wara til fridz med them, och öffuersee med them alt thet än nu sket är, thet i them fulkomliga foregiffua må, Gudh idher befalandis Aff Stocholm fierde dagh påscha

Stockholm den 12 April.

Till innebyggarne i Åkerbo härad och Nerike om fogden Olof Eriksson och de återtagna kyrkoklockorna.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 216 v. — Tryckt i Thyselii handl. 1: 374.

Till Åkerbo Herradhe

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla som bygge och boo vti Akerboherradhe, Kärliga med gud etc Käre wenner wij haffue förstondit ati haffue fåth en ouiliga til wår fogta Oloff Erikson och måghe ey lijdha honum hoss idher, for huad sak skul wij icke wette, huar j then hadhe giffuit oss til kenne, hadhe wij wel latit skee idher ther rett före, såsom wij idher tilsadhe när wij sijst wore til tals med idher, och haffue wij honum här til städis at han skal pläga idher så mykit som rett är, vm j dandemen eller någhon åff idher haffuer honum någhot til at tala, Haffua och så somlige åff idher (som wij och nu sport haffue) taghit idhra clokor igen, och annat huad j vtfåth hadhen åff kyrkionar til Rijkisens geldz bettalning thet wij storliga förundre epter j dandemen wel sielffue wette ath jngen twingadhe idher epter någhon deel mera än som j sielffue

vtgöra wille med en godhwilia, Therföre wette wij icke vtåff huad vrsak j thet så med foss igen tagit haffua, med mindre j dandemen haffue besinnat någon annen bettre rådh til for:ne geldz bettalning, thet then meneman mindre kan wara til tunga än thetta war, wore wel wår begära atj wele giffua oss thet til kenne, ther wij tå gerna wele lata oss til fridz med, Men huar j haffue tagit tilfelle vtåff thet buller som nu nyliga sigh förlopit är ther vppe j dalana, menandis ath flere landzendar skola och tagha sigh samma sinnet före såsom the j dalana giort haffua, Så skole j wetta dandemen ath thet finnes icke så j sanningen, vtan heller ath then menige man j helsingeland botnen Ångermannaland med flere landzender ther j Norlanden, sammalunda her i Vpland Rodhen och sedhan then meneman vti alla andra landzender öffuer hela rijkit haffua alle latit finna sigh velwilioga med samma hielp til ath bettala for:ne rijkisens geld ther med, Och welia the jngelunda ryggia eller trädha emoth thet the ther vm med rijkisens rådh och flere godhamen sielffue welwiliega samtykt haffua, Ok komer icke thenna hielp såsom ey heller andra flere hielper som til förende vtgiorda ära oss enkanneligha til godho, så ath wij legge them på kistobotnen, vtan ära lagda och än nu leggias skole vti Rijkisens geldz bettalning, ther och wårt rijkisens rådh (som och mong godh man wel weeth) godh räkenskap vppå skedt är, synnerlig vtj then herradagh ther stodh j Westerårs Anno 27 och jemwel på thenna hielp skee skal, Syntes oss wel Rådh wara ati dandemen alle någhot vbestond före, lijtandis (til ewentyrs) på någhon otröst, ther j med förrådher idher sielffue, Huar j her vthinnan någhon insagho eller skäl haffue wille wij then gerna höra, Och j alla motto så skicka oss emoth idher och mene Suerigis almoga som wij ther vm wele wara til swars både för gud och menniskior,

j thet förhop athj dandemen såsom och andre äre oss höruge ok lydoge, och beuisa idher emoth oss såsom tro vndersåta bör beuisa sigh emot theris retta herra, Gud ider befalandis Aff Stocholm fierde dagh påsca Anno 3j

Wedh samma sinnet vtsupra screffs till Nærike . mutatis tamen aliquot verbis

Stockholm den 12 April.

Utdrag af förlänings- och recognitionsbref.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 269.

Aff Stocholm fierde dagh påscha

Jtem vntte wår käriste nad:e herre Pedher Andersson på Leckö j förläning ffrökins herrade j Westergötland med alla kong:a rentto och rettigheter,

Jtem en recognition för her Jöns Däken j vpsala på viij^{c} mark ortuger pro decimis Jtem ij^{c} mark ortuger pro procuratione :P: J:

Jtem en recognition for Anders hansson myntmestare j westerårs på itt tusend mark minus ix öre j^{c} xxxj löduge mark ij lodh sölff wogh thet minus, xxviij lot thet leffrera han sielff war k n herra j Westerårs, Jtem än leffrerade hans dreng j frå sigh her j Stockholm pasca tijd itt tusend mark peninger, O L

Jtem en recognition för Jören persson på iiij^{c} mark v mark vj öre åff arno landbor, Jtem xciiij mark viij ortuger ij peninger åff Mester Jöriens landbor, her Eskil M

Jtem en recognition for Abbatissan j Sko Closter på ij^{c} mark och itt kredensze kar vm j^{c} mark ortuger for then Taxen hon for thetta framledna åår giffua skolle

Stockholm den 16 April.

Till åtskilliga härad i Upland och Södermanland om klockskatten och annan skatt.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 217 v.

Alle tesse epter:na herrade finge sådant breff Semingehundrat, ärlingehundrath, Siuhundrat Sotholms Hölbo: Bro: Håbo, och Swartelöss herradhe

Wij etc Helse idher Dandemen alla som byggia och boo vtj N: herradhe, Kärliga med gud etc Kära wenner effter thet i stedze haffue warit oss och wåra fogtar ok embetzmen på wåra wegna höruge och lyduge, och latit idher j alla motto finna welwilioghe enkanneliga nu med then hielp vtåff kyrkionar til Rijkisens geldz bettalning haffue wij for then skul så och vtåff synnerlig gunst och nådhe öffuerseet och åffslagit med idher huad deel som nu vtj then skattelegning som höltz hoss idher nu j wintras forökadis vppå then skatt j til förende årligha wane wåre vth ath göra, gunsteliga tillåtandis athi epter thenna dagh må bliffua widh idher gambla skatt och vtskyller som j til förende pläghadhen vtgöra, j thet förhopp ati Dandemen teste welwiliogare och redheligare vtgöra wele for:ne idher årliga skatt som i oss på kronennes wegna plictoge äre Wij wele ther emoth altijd wetta alles idhers besta j huad motte wij kunne, Gudh ider befalandis Aff Stocholm Dominica quasimodogenitj Anno 3j

Jtem på samma tijd och stadh finge herredzbonar j Solentuna herrade itt breff lydhandis widh samma sinnet, ath then förökning som förökadis på skatten j wintras slogx platt åff, så med them som med the andra for:ne herrade, Thervtöffuer lydde theras breff at the epter thenna dagh skola skatta såsom Walentuna herra[d]

ok the nemmaste herrade ther vm kring liggia, och icke skatta styffuare eller ther vtöffuer, på thet the tess welwiliogare wåra skola wår nad:e herre med skiutzhestar dagxwerke och annen tunga etc

Stockholm den 16 April.

Förläningsbref för fru Petternille på Wijk.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 269.

Aff Stocholm Dominica Quasimodogenitj

Jtem vntte wår nad:e Herre fru petternille på wijk kong:a saker med hennes eegna landbor ee huar the her j rijkit belegne ära,

Stockholm den 16 April.

Utdrag af qvitto- och förläningsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 269 v.

Aff Stocholm Dominica Quasimodogenitj Anno 3j

Jtem en recognition for Niels Vgle på xliiij löduge mark hytto sölff, Jtem än itt stycke vm viij löduge mark ij lodh hyttosölff: O: L:

Jtem fik pedher Swenske fogte j Hoffslän en quittencie lydhandis at han haffuer giort en redelig räkenskap for all then vpbyrd och vtgifft han hafft haffuer j for:ne Hoffslän sedhan han forst fik ther befalningen och in til thenna tijd, Doch ägher han framdelis göra redho ok räkenskap for thetta epter:na, Jtem sölff iij lodh, Jtem x töner korn langillet åff Hoffslän, Jtem oxar tuå, Engelst vj alnar, haghenst vj alnar restantier i Hoffslän ij lest ½ tön ij span k[orn] rogh xiij span, Szmör ij pund, flesk j skeppund ij lispund lamb xiij, höö xxj lass, O Bröms

Jtem vntte war nad:e herre peder Swenske j forläning then Taxe som årliga vtgå skal aff Skeninge closter j^{c} mark relator Oloff Bröms

Jtem en quittencie for Pedher Joensson at han haffuer giort räkenskap for alla the peningar han vpburit haffuer aff Cameren och annerstedz sedhan Jwl til sölffköp tå han sijst räkenskap giorde, beholler han jnne med sigh j^{c} Lxiij mark iiij öre vj d. til neste räkenskap men på blydh han anammade j westerårs aff däken leffrerade han nu j frå sigh Lxxv löduge mark, huad som åff samma bly osåldt är skal han her nest göre redho fore

(Stockholm i April.)

Till hr Lars Siggesson om oroligheterna i Nerike och Dalarne.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 218 v.

Til Her Lars Siggesson

War synnerlig gunst etc Käre her Lars wij haffue fornummit ath bönderna ther j Närike haffua tagit sigh samma sinnet före såsom the j Dalana och Akerboherrade giort haffua om the clockor, wette wij icke huad man skal göra her till, Wij haffue nu scriffuit them j Närike til ther vm, huar thet ellies någhot hielpa kan, Bägärandis ati wele lata forkynna samma breff for them, vm j thet så bekoma kunne, giffuandis någhra åff bönder jn epter Instructionen som här med fölier, the thet samma sedhan kunna giffua then meneman före, när the begynna besinna the stycker som ther vti vpteknadhe ära, förhoppas oss ath the jw skola få en olust til ath företagha något vbestond, wij äre icke aldelis så redde för them som the tro, men ath wij icke gerna äro j tretto med them, thet göre wij för then skull,

ath rijkit icke skal komma ther vtöffuer i någhot förderff, Therföre må j rådha the dandemen ath the sittia stilla, och betenckia granneliga at vm the någhot vbestond företaga, huru longt the kunna komma ther med och huad gangn ther epter fölia wil, Yttermera käre her Larens haffue wij och förnummit at Dalakarlana acta lata läsza theris breff ther j Närcke och flere landzendar for almoghan, stempnandis itt möte til at stå j Arbogha nu vm Eriksmesse nest komandis, Begäre wij atj wele lata taga ther wara vppå thet yttersta idher står til görande, at the icke läszne bliffua ther j Närike, Ey heller ath breffdragharne någhot handla med almoghan, vtan ati wele lata taga breffuen til idher, och forwisa breffdragerne heem igen, görandis them jntit argt, Wij acte jntit koma vti theris möte til Arboga, vtan haffue scriffuit til the godhemen Rijkisens Rådh til at möta med oss på samma tijd j Vpsala, tijt wij och kallat haffue någhra åff Dalarna och andra landzendar, ther nu någhon twist vpkomen är, Bidhie wij ati och så ther koma wela, haffuandis med idher någhra förstondoga bönder, fulmectoga vppå alles theris wegna ther j for:ne Närike som med oss ok Rijkisens rådh handla måga, vm alla brister som på färde wara kunna Kära her Lars huad j besinna kunne thet sakenne nyttogast wara kan thet görer som wij idher vm alffuarliga betro, Gudh idher befalandis

Stockholm (i April).

Till Peder Hansson och Tord i Rydstad, föreskrifter med afseende på oroligheterna i Åkerbo härad.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 219.

Anno etc 3j Aff Stocholm

Til Pedher Hansson

Wår etc Käre Pedher wij finge nu idher scriffuelse ati haffue warit til tals med någhra åff Akerboherradhe och huad the suarat haffua, ther til rådhe j ath wij skulle skicka tijt någhon fogta etc Så äro wij icke til sinnes ath skicka tijt någhon fogta for Ericxmessona Wij haffue förscriffuit Rijkisens Rådh ath the på then tijd skola möta med oss j vpsala, Bidhie wij atj och så tå komma wele tijt, haffuandis med idher någhra godha förstondogha bönder aff herradhit, som med oss och Rijkisens Rådh handla måga vm alla brister som på färde wara kunna, haffue wij och teslikis kallat tijt någhra åff Dalana och andra landzendar ther nu någon twist vpkomen är, Och Bidhie wij atj giffue the dandemen til kenna ath wij plat ingen lust haffue til at örliga med them eller någhon Suerigis almogha, vtan wij warde ther aldelis nödde til, ty måghe j rådha them at the haffua theris buller fördragh, och sittia stilla huar j sin stadh, Om några brister på färde ära, som the til ewentyrs mena, kunna the wel warda botade med mindre än ath slijkt vbestond behöffues företaghas som nu tilbiudhes, Och vm the endeliga ära j thet sinnet ath the wilia haffuat för hender, thet wij doch icke letteliga tro, Är tå wår begär atj med Tord j Rydzstadha wilie föruara them, at the betenckia huru longt the kunna komma ther med, Wij äre ey aldelis så tröstlösze eller redde for them som the troo, Men ath wij

icke gerna ära j tretto med them, thet göre wij för then skull, ath rijkit icke skal koma ther vtöffuer j något förderff,\ Haffue wij och latit vptecknat någhon stycke på thenna her medföliande skrifft, synttes oss intit onyttogt wara, ati med for:da Tord gåffuen them almoganom til förstå, såsom åff idher sielff, förhoppandis oss när the begynna besinna them, ath the skola få en styggelse til at någhot vbestond foretagha, här vthinnan ramer wårt och Rijkisens besta såsom wij tro idher til, Gudh idher her med befalandis

Jtem skreffs Tord i Rydhstada någhor få ord, och wisadis han in på Pedher Hanssons breff

(Stockholm i April.)

Till innebyggarne på Noraskogaberg och Lindesberg om oroligheterna och om det blifvande mötet i Upsala vid Eriksmessotid.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 219 v.

Wij etc Helse idher Dandemen alla som byggia och boo på Noraskoga och Lindezsberg, Kära wenner wij tacke idher alla ganska kerlige for thet hulskap, troskap och manskap j oss alstedis bewijst haffue och altijd warit oss och wåra befalningxmen höruge och lydoghe j ena motto och andra, Och endoch ath j thenna förlidna wåår haffuer warit någhot skorll och buller på färde somestedz ther vm kring idher, haffue wij doch icke annat förmerkt än ati jw haffue faste bliffuit, och jemwel här epter bliffua wele widh thet hulskap troskap ok manskap som j oss loffuat och tilsagt haffue, thet wij idher altijd til thet besta betencka wele j huad motto wij kunne, ok huar så hende ath någhor budhe sigh til med budh eller breff ath förföra idher j frå oss och thet troskap ok lydno j oss her til

dags troliga hollit och bewijst haffue, förlate wij oss ther vppå ati platt jntit wele tagha idher ther åff, Ey heller fölia theras onda Rådh epter, besynnerliga epter (som wij hoppe) j wel sielffue kunne besinna, ath ther åff kan doch ey annat åff fölia än landzens förderff, ther wij doch nest gudz hielp wel tröste för them oförderffuade bliffua, Och skadhen motte til ewentyrs koma in vppå them sielffua som slijkt obestond åff otrengda måle dyrffues sigh företagha, huilkit gud kenne oss skal högheligha emooth wara, vtan wele mykit heller wågha wår halss för landzens och then mene manz besta, thet oss hoppes wij och så her til dagz giort haffue, Och haffue wij nu for:uit wårt Rijkisens Rådh til mötes med oss j Vpsala vm Ericxmesse tijd nest komandis med någhra aff huar landzendan ther nu någhon twist på färde är, Huar j dandemen någhon brister hadhe ther tå vm handlas behöffdes, teckes idher tå haffua idher myndoga sendebud tijt til for:da möte, thet settie wij jn til idher, j huad motto wij kunne wetta alles idhers besta skole j altijdh finna oss welwilioga ther til, Gudh ider her med befalandis

(Stockholm i April.)

Till Lars Siggesson om föregående bref och deri nämnda möte.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 219 v.

Jtem skreffs her Lars Siggesson at han skulle lata forkynna thetta for:ne breff for bergxmennena vm han thet någreledis bekoma kunde, Och ath han giffuer sigh til Ericxmesson som honum j siist tilskreffs

(Stockholm) den 23 April.

Utdrag af recognitions-, fogde- och förläningsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 269 v.

Dominica misericordias

Jtem en recognicion for her Byrge Nielsson på Lxxx mark ij öre vj d. som han vpburit haffuer för fodring

Jtem itt fogta breff for Måens nielsson på Koperbergit

Jtem it förläninge breff for honum på wijka soken

Jtem recognition for Oloff mortensson på iij^{c} mark

Stockholm den 25 April.

Till innebyggarne i Småland om klockskatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 220.

Anno 3j Aff Stocholm tempore Marci Euangeliste

Jtem skreffs itt öpit breff til Småland Lydhandis endels widh thet samma sinnet, som thet j sijst vtgick til Angermannaland, Tackandis them for theris welwilioghet, besynnerliga med the Clockor, til Rijkisens geldz bettalning, Och huar någhra sokner teckes lösza theris Clockor, skola the tå giffua ij lodh sölff eller iiij mark dansca for Lispundet, haffua the någhor clagemål antingen på fogtar eller the som haffua warit ther nedre j fodringen, at the tå scriffteliga giffua wår nad:e herra til kenne hoo the ära, wil hans nåde tå lata straffa ther vtöffuer epter Suerigis lagh,

Stockholm den 30 April.

Till innebyggarne i Helsingland om afslag i skatten, deras begäran om handelsrättigheter, klockskatten och de med anledning deraf uppkomna oroligheter i Dalarne, tillsättning af erkebiskop i Upsala, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 220. — En del tryckt af Thyselius, l. l. 2: 1.

Til Helsingeland vm thet affslagh aff skatten etc for theris welwilioghet skull

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla som byggia och boo vti Helsingeland, Kerliga med gudh etc Wij tacke idher alla för idher welwiliogheet som j titt och offta bewijst haffue j huad som helszt motte idher til Rijkisens gangn och bästa haffuer tilsagt warit, och besynnerliga nu med then hielp til rijkisens geldz bettalning, som är med Clockor och annen deel som vtåff kyrkionar vthtagit bleff, för huilka idhers welwiliogheet j altijd skole finna oss benägna til alles idhers och landzens bästa ee huar wij kunne, Therföre wij och så åffslå the try hundrade mark åff idher årliga skatt som j nylighan vndergåth hadhen, och wilie her epter til fridz wara med the niyo hundrade mark som j til förende plägade vth at giffua, som wij och idher ther vm icke lenge sedhan tilscriffuo, Och som j begäre ath Gingerden motte koma j sin gambla sedhwane igen, Så vnne wij idher och thet til godho, ath ther vm må bliffua som fordom want war, Doch i thet förhopp ati Dandemen altijd wele och skole wara oss och kronenne hulle och trogne, Och vm någhot vbestond hende företagit warda j någhon landzenda j rijkena, antingen åff vtlenskom eller jnlendskom, ati tå icke wele falla them til som thet företaga, vtan hielpa til at thet må affstillat eller wedhergiort warda, Vm then köp-

slaghan j begäre få bruka här jnrijkis j städherna, begäre wij idhra fulmyndoga ther vtåff landit til orde och samtals med oss och Rijkisens Rådh nu vm Ericxmesse j Vpsala, huar wij ther vthinnan kunne wetta idhart besta köpstädherna her j landit ther med här j landet(!) oförlagda, wele wij thet gerna göra, Framdelis begäre j ath vm så wore at mene Landit finge theras Clockor igen, som nu vthgiorda ära til Rijkisens geldz bettalning ati tå måghe och så få idhra igen, Så giffue wij idher til kenne ath mene landit haffua samma Clockor intit igen begärat, Endoch somlige haffua löst them igen för möyeliga peninger sölff eller annan kopper thet samma vnne wij och idher huar j thet begäre, och haffue alredho förskickat wårt breff jn til idher j landit, och mene ath thet är idher wel til handa kommit, Och endoch någhre ther vppe j Dalarna togho sig någhot annerlunda före vm the Clockor, än som wel bort hade, Hoppes oss ati Dandemen jntit retten idher epter them j then motton, vtan heller förmanen them ath the wela besinna sigh, och fölia idher epter och andra landzendar öffuer menige rijkit, som til for:ne geldz bettalning haffua latit finna sigh welwilioga, Begäre j och så j idhor scriffuelse ath en Erchebisp motte koma til vpsala Domkyrke, huilkit wij och så gerna see ath skee må, Men saken huarföre wij icke haffue warit ther mykit hastoghe med haffuer warit för then skull, at wel witterligit är huad vbestond rijkit hafft haffuer åff the Biscopar j vpsala warit haffua, Therföre wij meente stoor makt vppå liggia, ath man granneliga tilseer huem man ther vpsetter for en Erchibisp, doch wilie wij thet första wij kunne handla ther vm med wårt Rijkens Rådh, och med them fortencte warda ath man må få en Erchebisp så som j begäre, och wij wel sielffue besinne nyttogt vara Röre j och så vm godha gambla christeliga sidwenier, ther hoppas oss at wij jngen haffue

j frå trengt, ey heller trengia wele, vtan lata huar och en bliffua widh then christeliga sedwenia han sielff will, J tesse for:ne stycker och jemwel all anner äro wij idher altijd til wilia, och wetta idhart besta ee huar wij kunne, Gud jder befalandis Aff Stocholm Söndaghen nest for philippi et Jacobj Anno etc Mdxxxj vnder wart Secret.

Den 30 April.

Recognitionsbref för Anders Simonsson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 269 v.

Vigilia Apostolorum Philippi et Jacobj

Jtem en recognition for Anders Simonson på vij^{c} xxxvj mark

Stockholm den 1 Maji.

Till innebyggarne i Helsingland om afslag å skatten.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 221.

Aff Stocholm tempore Apostolorum Philippi et Jacobi

Jt sådant breff finge the j Helsingeland vm thet åffslag på iij^{c} marcer etc

Wij Götstaff etc Göre witterligit ath epter wij alstedis haffue funnit the godhamen i Helsingeland welwilioga höruga och Lydoga j all ting, ther wij them til Rijkisens besta tilsagt haffue, och besynnerliga med then hielp som nu nyligast vtgiordis åff kyrkenar til Rijkisens geldz bettalning, Therföre haffue wij åff synnerlig gunst och nådhe åffslagit åff theras årliga skatt the try hundrade mark som the vndergåth hade vt at giffua til the Niyo hundrade mark som the til förende vtgiffua plägadhe, Sammalunda och at the skola bliffua widh then Gingerd som the j fortidhen haffua pläghat vth ath göra, Ey tess mindre at the for någhon tijd

sedhan annerledis vndergåth hadhe, Doch j thet förhop at the skola wara oss och Kronenne hulle och trogne, Och vm någhot vbestond hende företagit wara j Rijkena, antingen åff vthlendskom eller jnlendzskom skola the tå icke falla them til som thet företagha, vtan hielpa til at thet må åffstillat eller wedhergiort wara Tess til wisso late wij hengia wårt Secret nedhan for thetta breff Datum Holmis tempore Apostolorum philippi et jacobi

Stockholm (början af Maji?)

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 270.

Aff Stocholm

Jtem it breff for Erik Slatte på herradzretten j Gulbers herrade, relator her Byrge Nielson

Jtem en recognition for konster Jöns i vpsala på xij^{c} mark vpburit åff stictet

Jtem en recognition for Niels wargh på iiij^{c} xxxj marc hestestondz peninger P J

Jtem en recognition for Matz Skriffuare ij^{c} mark xxxjx marc skattepeninger aff Simetuna, och ij^{c} xlvj mark skatten aff Torstuna P J

Jtem itt öpit breff for mester Eric j Westerwijk på Tuna län och the landbor ther vnder liggia,

Stockholm den 4 Maji.

Till innebyggarne i Nerike och Åkerbo härad om de bland dem började oroligheter och rikets skuld till Lübeck, samt uppmaning att sända ombud till mötet i Upsala vid Eriksmesso tid.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 222 v.

[Anno 3j Aff Stocholm Torsdaghen nest epter inuentionis Crucis]

Til Akerboherradhe ok Närike,

Wij Götstaff etc Helse idher Dandemen alla som byggia och boo j Akerboherradhe Kerliga med gudh etc Käre wenner vij giffue idher til kenne ath wij för then handel skull ther sigh i Dalanar och några andre landzendar nu nyliga förloppin är, haffua for:uit wårt Rijkisens Rådh til ath möta med oss j Vpsala nu vm Ericxmesse nest komandis tijt wij och kallat haffue någhra åff Dalarna Är wår wilie ati och så wele förskicka til oss til för:na Vpsala några godha förstondiga men fulmyndoga på alles idhers wegna til ath handla med oss och Rijkisens Rådh om alla saker ther rijkit kan vti bliffua stondandis i fridh och roligheet etc Så k: godhemen som wij förmante idher vti thet breff wij idher j sistens tilscriffue ati icke wele taga idher for mykit åff thet vbestond ther sigh i Dalarna förlopit är, wåre thet och så än nu wår begären, och rådhe idher atj granneliga öffuerwäga wele huad bestond eller nytta ther epterfölia wil, eller huru longt the kunna ther med koma vm the endeliga vtgå wela, eller huad theris matzsecker förslå wela, oss förmodher at then spisning the kunna bära med sigh icke long tijd reckia will, sedhan få the wel see huad the bestella kunna, Och när the Tydska städer och besynnerliga Lybko thet förnimma

at her skeer något vpstöth j rijkit för then geld skul rijkit them plictigt är, ther doch alle Rijkisens jnbyggiare borde hielpa till at bettala och icke tagha sigh ther vpror före såsom nu skeer wette wij icke vm the tagha thet något wel widh sigh eller vm thet bliffuer theras gangn som sådant företaga epter thet ath man skal haffua åff theras hender salt, humbla och annen deel, ther wij oss med hielpa skole thet the oss wel förholda kunna, när the höra huru vm theras bettalning tilgår, Therföre godhemen wore rådheligit ath huar och en åff idher såte stilla j sin stadh, bliffuandis med fridh och rolighet, och huar några brister på färde wore ther botas skulle, kan ther wel finnas god rådh til, med mindre än therföre skulle någhot vbestond företagas, wij wele nest gudz hielp j alla motto så skicka oss emoth idher som oss bör at skicka oss emoth wåra vndersåter, j thet förhop atj dandemen såsom andre äre oss höruge och lydoge, och beuise idher emoth oss såsom trogna vndersåter bör beuisa sigh moth theris retta herra Gud ider her med befalandis

Stockholm den 4 Maji.

Till innebyggarne i Gestrikland, förmaningar med anledning af bland dem uppkomna oroligheter, upplysningar om rikets skuld till Lübeck, och uppmaning att sända ombud till mötet i Upsala vid Eriksmesso tid.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 221 v.

Til Gestrika land

Wij Götstaff etc Helse idher Dandemen alla som byggia och bo j Gestrikeland Kerlige med gudh, Käre wenner wij haffue förstondit besynnerliga åff tesse idhre sendningebudh ati icke til fridz äre med then hielp som j nu nyligast vtgiorden åff Kyrkionar j Clockor och

annat til Rijkisens geldz bettalning, thet j mestedels igen tagit haffue Och huad j otagit haffue äre j thet än nu igen begärande, ther oss storliga vppå förundrar, epter j thet med godwilia vtgiorden, och worden ther platt jntit nödde til i någhon motto, vtan wart satt in till idher sielff vm j någon annen bettre Rådh wiste ther til, än thet war, epter ju åff nödhene war at samma geld skulle bettalat warda, så framt wij skulle haffua Tydzska städherna til wenner och icke lijdha brist på salt, humbla, Clädhe och annen deel som wij åff Tysland haffua skola, Och war ther til med jntit twiffuel som ey heller än nu är, at wara barn och epterkomande moste samma geld wist bettala vm the icke bettalat warda j wår tijd, Therföre rådhe wij idher Dandemen alla, ati wele besinna idher her vtj, och lata thet så bliffua såsom the godhamen Rijkisens Rådh idher rådhit och förelagt haffua och j sielffue vndergongit haffuen, Öffwerwäghandis at huar så icke skeer huru the andra landzendar kunna thet widh sigh tagha, huilkes clockor och annor hielp åff theris kyrkior j goda motto vtkomet äro, och är somt alredho j Tydzsland, och koma doch for:da geld icke mera them til än idher, Borde idher och betenckia huru Lybko stadh och andra Tydzka städher kunna thenna ogunstighet taga widh sigh, huilke rijket j aldra största nödh vnsatte, Och nu j så longan tijd sedhan Konung Kristiern vtdreffs bijdhat haffua, thet wij til ewentyrs jnnan en kort tijd förnimmandis warde på wår skep och köpmen som til Tysland segla skola, Och får så hela landit lijdha ther skadha öffuer med dyrt köp på saltt, humbla clädhe och annat sådant, för en eller twå landzendar skull, som j för:da geldz bettalning ohöruge sittia, Hwar j Dandemen jngelunda wele latat bliffua widh the Clockor och annan deel såsom nu åff kyrkionar empnat war, begäre wij tå ati haffue idhra fulmyndiga sendningabud her när oss

och Rijkisens rådh Ridderskapit och then menige man j Vpsala nu vm Erikxmesse dagh nest komandis och giffuer oss ther til kenne vm j någhot bettre sett wette til for:da geldz bettalning än thetta war ther wij tå gerna wele retta oss epter, och tenckia ther til thet besta som wij kunne med idhert och anner godhe mens rådh som ther tå församblande warde j huad motto wij kunne stå j fridh och wenskap med for:da Tyska städher, anseende at wij haffue doch nogh til skaffande med Konung Kristiern och hans partij, huilken än nu fast står ther epter ath han motte koma her til rijkit igen med alles wåres förderff, Thet honum gud förbiudhe och wij nest Gudz hielp med idhra och andra Suerigis jnbyggiares tilhielp thet epter wår yttersta förmågho åffweria wele Jdher her gud befalandis Aff wart slot Stocholm Torsdaghen nest epter Jnuentionis Crucis Årom etc 153j

Stockholm (den 4 Maji?)

Bref för hustru Ingeborg Nielsdotter i Vestervik, att bo skild från sin man Lasse Warg.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 223. — Förut tryckt i Thyselii handl. 2: 16 v.

Jth sådant breff fik en borgerska aff westerwik

Wij etc Göre witterligit ath thenna breffuiserske hustru Jngeborg Nielssa dotter åff westerwijk haffuer latit oss förstå och med borgmestare och rådz j westerwijk breff bewijst at hon med sin man Lasse wargh hadhe öffuer eens wordit at the skulle bliffua och boo åtskilde huar thera för sigh sielfft ochj frå huart annat med någhre wilkor och förord som breffuit ther vppå giort ytterligare jnnehaller, Och begärade hon wårt förswarilse breff at hon icke skulle åff någhon trend warda j frå samma Contract som them emellan så myndeliga giort war, Så epter hon och han thet så sielffue be-

leffuat haffua på bådha sidhor, kunna the icke seya på någon sidhona sigh orett skedt wara, Therföre mene wij ath någhot thera icke bör ther emot nödgas til thet andra igen vtan sin wilia, Therföre anamme wij samma hustru Jngeborgh vtj wårt hengn och förswar för alt öffuerwold och orett, och besynnerliga j thenna sak, ath hon huarken åff enom eller androm skal med beskatning eller annor twång trengias eller nödgas i frå för:de Contract som så emellan henne och for:de hennes man giord är med mindre hon kan ther til welwilieliga beweekt warda, huilkit wij wåra fogter och befalningxmen giffue till kenne, ath the henne her emoth jntit hinder eller bekymber göra j någhon motto, vtan late henne bliffua och boo med fridh och roligheet huar hon sigh best med äro och redelighet behielpa kan Tess til wisso etc Aff Stocholm [Torsdagen nest epter Jnuentionis Crucis Arom etc 153j]

Den 8 Maji.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 270.

8:a Maij

Jtem en recognition for Botuid Skriffuare på itt looskin huilkit war N H sielff anammade

Jtem vntte wår nad:e herre Pedher Jffuarsson herredzretten vtj Hattula herrade

Jtem vntte wår K N H Benct Scriffuare herradzretten vtj Röne herrade, then Niels krome vpsagt haffuer,

Jtem vntte war N herre fru Anne her Niels bosons kong:a saker med hennes eegna landbor j Småland och östergötzland,

Den 13 Maji.

Recognitionsbref för doctor Erik Geting och Olof Olsson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 270.

13 maij

Jtem recognition for Doctor Erik Getting på viij^{c} xxx mark på then Taxe presterna skola vtgöra for borgeleye

Jtem en Recognition for Oloff Olsson på xxxij loduge mark Jtem vj loduge mark j Lodh, Jtem xiij^{c} mark peningar O L

Stockholm den 14 Maji.

Till konung Fredrik af Danmark med svar på dennes framställningar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 228.

Wenlig kerlig helssan med alt mera gott som wij formåge altijd försendt, Högboren förste och herre käre godhe wen och käre nabo wij haffue vnfongit idhers hög:tz sendningebudh her Axel vgerup med then Credentie och Jnstructie som han med sigh hadhe, Så haffue wii samma Jnstructie wel förstondit, och giffuit honum ther scrifftelig swar vppå, Huilke wij Bidhie kerlige idher hog:et wilie vptaga til thet besta, och lata sigh med them åthnöyia, Thet wij gerna kerliga förskulle, och ära idher hög:et gerna til vilia och wenskap ee huar wij kunne och förmåge, Jdhers hög:eet her med then alzmectigeste gud befalandis til ewogh tijd Ex arce nostra Stocholmensi 14:a maij Anno etc 3j vnder wårt Secret

Götstaff medt gudz nådhe:
Suerigis ok Gottis etc Konung.

Stockholm den 14 Maji.

Till konung Fredrik af Danmark svar på dennes framställningar med hr Axel Ugerup.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 228 v. — Förut tryckt af Tegel, G. 1:s hist. 1: 287 o. f.

Swar vppå the werff och befalningar som Erligh welbyrdig man och Strenge Riddare her Axel Vgerop hadhe til högmectig första och herra her Göstaff med gudz nade Suerigis ok göttis etc konung wår K: N: herre j frå högboren första och herra herr Ffrederik med samma nådhe Danmarks Wendis och Göttis konung vtwald konung til Norige . hertugh vti Sleswik Stormaren och Ditmersken, Greffue vti Oldenborg och Delmenhorst

J förstonne biudher Kong:a Ma:t til Suerige Kong:a Ma:t til Danmark wenlige kerlige helsan til, med alt meer gott hwes vti hans makt och förmågho är, Och huar hans h:et kan bewijsa honum wilia wenskap, och gott nåborskap, är hans h:et altijd benäghen och welwiliogh thet gerna göra wilia, och vnskar honum lenge liffua vti all welfärdt och lyckesamt regemente

Framdelis ther Kong:a M:t til Danmark later röra vm the handlinger och Recesser som til förende emellan bådha Kong:a Ma:teter och begges thera rådh giorde äro etc Swarar Kong:a Ma:t til Suerige ath han samma recesser och handlinger wel består, och actar på sina sidho holla sigh ther widh, och jntit vnfalla them j någhon motto, j förhop at och så wel skeer på Ko: M. til Danmark sidho

Ther Kong:a Ma:t til Danmark låter sedhan röra vm Keyserlige Maiestat och andre försters anslagh med Kong Cristiern etc Swarar Kong:a Ma:t til Suerige, at hans h:et war thenna tidhende alredho förekomen widh

påscha tijd nest förlidhen, Doch några få daghar ther epter komo annor tidhende, ath itt skip som til kong Cristierns behoff vtrostat war, och ladit med skytte krwth och anner krijgs tilhöringer lop på grund och förbleff, huilkit och til ewentyrs annor stycker flere gaff en vrsak til ath thet twgh wart åffslagit som tå actat war ath företagas skulle, Thet och så dagliga dags än nu spöries och skriffues hiit åff Tyszland med soma som j få daghar haffua warit på wäyen, Så ath förhoppandis är ath K. Kristiern icke kan så hastigt förstärckia sigh igen, och fulfölia thet han actat hadhe, Endoch til ewentyrs när kong:a Ma:t til Danmark for:da sitt sendningebudh her Axel vtsende, wel syntes någhon fare på färde ware, såsom och på then tijd wel war her i Suerige epter thet rycte som tå gick

Och förmodher sigh kong:a Ma:t til Suerige och intit tuiffler ath huar the godhemen j Lubke Hamborg och andre Wendiske städher, them saken och anrörer wisseliga förnimme at någhon fare wore för handene, scriffuo the wel hans h:et ther vm til som the hans h:et loffuat haffua, ther haffua the och dagliga godh rådh til med the skip som huar dagh j frå Tysland hiit til Suerige löpa

Therföre menar hans h:et nest gudz hielp icke wara åff nödhen ath han sin skip vtröstar och til siös sender j thenna gong

Begiffuer sigh icke så legligheten heller nu her j Suerige at hans h:et fulleliga betröster på thenna tijd förskicka sitt folk vthur landit for merkeliga saker skul som for:de her Axel kong:a M:t[z] til Danmark sendningebudh wel sielff här hördt och förstondit haffuer

Ther vtöffuer weet hans h:et icke fullelige huru han belaten är med sina nåbor j Norige . besynnerlige med Erchibisepen j Trondhem, Therföre ath hans h:et haffuer fornummit ath en del åff then enfoldig Suerigis

almoge som tijt wandra j pelagrijms resze them warder ther föga gott jngiffuit, vtan snarene thet them kan vpreeta til vproor och twedrect här j rijkit, Haffuer hans h:et och warit tilscriffuit åff några hans wenner j Norige at vm Konung Cristiern med sitt partij hade kommit som tå rycte gick och giort något angrip in på Norige skulle Kong:a Ma:t til Danmark fögha bistond haffua emoth honum aff Erchibispen j Trondhem, vm han j någhon handel är med Konung Kristiern weeth Kong:a ma:t til Suerige icke, Endoch han ther wel lijknelse til haffuer epter thet tal och rycte som vm honum går, huad ther vm sant kan wara menar kong:a ma:t til Suerige at kong:a ma:t til Danmark thet best skal wetta,

Doch haffuer kong:a ma:t til Suerige wel then tancken ath såsom Erchibisp Götstaff her Ture Jönsson och andre kong Cristierns tilhengiare med theris scriffuelse och stempling icke haffua fordragh ath skaffa Kong Cristierns besta j Danmark såsom theras breff wel vtwisa til Kong:a Ma:t til Danmark hans nådis hög:het j thenna daghar sende, så skola the och wel jntit forsumma sigh at göra thet samma her j Swerige, tädhan och wel troende är, at thet vpror komet är som nu på färde är,

Så må och wel henda at the samma Konung Kristiens tilhengiare giffua sigh in til for:da Erchebisp j Trondhem, then och säyes itt tall folk forsamlat haffua, och kunna så finnas igen in j Dalana på hans hog:etz argista, och motte tå til ewentyrs någhot skaffa kunna, vm hans h:et icke hadhe sitt folk widh handena j landit

Doch huar gudh så giffuer at thet buller som nu på färde är med några aff Suerigis almoga stillat bliffue som wel forhopandis är at skee må, och hans hog:et j wisso förfara kan ath K. Cristiern ju actar falla in på någhot åff tesse trij rijke, wil hans hog:et tilbörliga skicka sigh ther vthinnan, och göra for:da recesser och

förbund fyllest som rijken emellom giord är, och sittia wedherredho emoth for:de Konung Cristiern med then mact hans h:et kan åstadh komma, ther skal K. Ma:t til Danmark jntit twiffuel på haffua.

Och will j alla motto wara Kong:a Ma:t til Danmark til wilia och wenskap, e huar han kan och förmå, och befaler her med hans h:et then alzmectigiste gud til ewogh tijd Ex Holmis 14:a Maij Anno etc 153j

Upsala den 18 Maji.

Förteckning öfver de vid mötet i Upsala närvarande af rådet och adeln.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 230.

Aff vpsala tempore Ericj

Här epterfölia the breff och handlinger som vtginge j Vpsala när thet herramöte stodh ther tempore Ericj Anno 3j

Och wore ther tesse epter:ne godhemen åff Rådhit försambladhe

Först

her Lars Siggesson	her Iffuar fleming
her holger Karlsson	her Benct Nielsson
her Johan Tursson	her Pedher Hård
her Knuth Andersson	Joen Olsson
	Axel Andersson

Vtåff Adhelen

Pedher Erlandsson	Niels Kromme
Claes Kyle	Jacob Kromme
Gudmund Persson	Henning Persson
Niels Olsson	Tord Persson
Lars Tursson	Niels hård
Pedher hansson	Karl Benctson
Engebrik j Wadh	Peder Larsson
Oloff henrikson	Jacob Weszgöte

Upsala den 18 Maji.

Rikets råds bref till innebyggarne i Helsingland, Nerike, Södermanland, Vestergötland, Vermland, Småland, Östergötland och Gestrikland angående klockskatten och deraf i några landskap uppkomna oroligheter, och om konung Christierns anhängares stämplingar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 230.

[Aff vpsala tempore Ericj]

Rijkisens Rådz breff til Helsingeland

Wij epter:ne Larens Siggesson holger Karlsson Johan Tursson Jffuar fleming etc riddare Axel Andersson Suerigis rikis Rådh Helse idher dandemen alla som byggia och boo vtj Helsingeland etc Kerliga med gudh etc Kära wenner wij giffue idher til kenne ath wij haffue nu warit här j Vpsala til mötes och samtal med wår käre N: herra ridderskapet vtan rådz och jnnan och then meneman som här j Ericxmessone församblade wore, och j bland annor Rijkisens ärende wart här öffuerwäghat vm thet roop och buller som j rijkit vpkomit är för then hielp skull som nu aff kyrkionar j Clockor och annan del til rijkisens geldz bettalning vttaghen är, Så wart vm thet ärende så beslutit ath then meneman som samma hielp vtgiort hade woro ther aldelis wel til fridz med, och eskade fast vppå ath the som haffua på then hielp något forhold giort, skola thet åffsettia och göra theras Clockor vth och annen deel så wel then ene som then andre, epter gelden koma hela rijkit til, och icke them ena meer än them andra, Så tackar wår N herre och wij idher Dandemen j Helsingeland atj vtj then motton haffue latit idher finna welwilioga ok giort redheliga vth thet idher borde, Är oss likwel nu j thenna daghar förekommit ath någhra få sokner

hoss idher haffua syndrat sigh j frå idher och tagit sina Clockor igen ther oss intit litet på vndrar, Kan wel henda at the j then mottone äro bedragne åff somlige j Dalana huilke och så giort haffua, Hoppas oss likwel at när the få wetta huad then meneman her nu med oss besluttit och beleffuat haffua skola the wel besinna sigh, och göra vth thet them bör så wel som andre, kan icke heller warda til godho tagit åff them som sina Clockor och annen deel vtgiort haffua, och [ɔ: ath] andre skola dragha sigh vndan, och then ene meer frii sittia än then andre, Therföre rådhe wij ider Dandemen alla atj bliffue widh thet som then meneman her besluttit haffua, och söndrer idher icke j frå mene landit ther samma hielp mest allastedis vtgongen är, med huilko j förwerffue wår N herris synnerliga gunst och nådhe Giffue wij idher och til kenne ath wij åff ridderskapit jnnan Rådz och vtan med then meneman haffua här på nyyt bebundit oss til hopa och stå faste med huan annen j thet hulskap och manskap som wij hans N loffuat och tilsagt haffue emooth huem som helszt antingen jnlendska eller vtlendskom thet wara kan såsom tromen och godha vndersåte bör ath göra med sin retta herra, Hoppes oss och jntit twiffle atj Dandemen alle wel äre widh samma sinnet, och atj icke late bedragha idher med lögn och draffuel som nu mykit wanckar j landit, Och föruare wij idher ath slike lögner och thet buller skeer mest Konung Cristiern til godho, förty her Ture Jönsson Erchebisp Götstaff Bisp Hans åff Linköping och Bisp Måens åff Schara äro hoss Konung Cristiern och winleggia sigh dagliga dags vm hans besta at han motte koma til sin land igen, therföre haffua the theras breff her j rijkit ther the mene med kunna åstadh koma twedrect och vpror theris herra konung Cristiern til godho som the wel förnimma åff

the Copier här med fölia åff the breff som the haffua scriffuit jn vtj Danmark, är vtan tuiffuel ath the och wel haffua theris scriffuelse här in vtj Suerige, huilkit wij for then skul scriffue ati Dandemen måge taga idher ther wara före och icke ther med förförde bliffua, j huad motto wij kunne wetta alles idhers besta skole j ther finna oss welwilioga til Gud ider befalandis

Jtem widh samma sinnet skreffs til Närike Westrerekerna, Och skreffs teslikis mene westergötland, wermeland til Småland Östergötzland Tiuszt Gestrikeland och Nyköpingx län, doch tijl the landzendar ther the icke hade tagit theris Clocker igen, ladhes något bort åff for:ne breff epter huars landzänds lägligheet

Jtem folgde och med huart Rijkisens rådz breff en Copie aff Erchibisp Götstaffs breff, etc och en Copie aff thet breff Ture Jönsson enskijlt vtscriffuit hadhe

Upsala den 18 Maji.

Utdrag af åtskilliga utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 270 v.

Aff Vpsala tempore Ericj Anno 3j,

Jtem fik her Niels Laurentij Collationem super beneficium öffuersiö,

Jtem en Recognition for Ernest Joensson på ij^{c} xxx mark ortuger for rogh korn malt etc som han såldt haffuer, teslikis en lodug mark sölff then han vpburit hade på bredhegården j Strengnes, P J

Jtem en Recognition för her Jöns Däken j Vpsala på xiij^{c} mark ortuger som han vpburit hadhe for tienden,

Jtem en recognition för her Pedher Johannis Sölffkoparen på vij loduge mark köpesölff, Jtem på thet bly han til wår nad:e herris besta skulle selia xxxiiij loduge

mark ij lot Jtem xxv loduge mark sölff på bly them han sende til Stocholm med Niels vgles karl, O Larssons Hanscrifft

Jtem ett fogta breff för Swen frijs på Akerboherrade

Jtem fogta breff for Jöns Jngemarsson på samma befalning som then andre Jöns Jngemarsson hafft haffuer vtöffuer Sanctj Eriks landbor,

Jtem quittencie för Niels vgle på xxij loduge mark vj lot hytto sölff,

Upsala den 20 Maji.

Rikets råds bref till bergsmännen och innebyggarne i Dalarne om det beslut som vid mötet i Upsala nu blifvit fattadt rörande klockskatten, m. m. och om de stämplingar, som konung Christierns anhängare förehade emot riket.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 232. — Förut tryckt i Thyselii handl. 2: 2 och i Kröningssvärds Dipl. Dalek. 2: 190, n:o 477.

Rijkisens Rådz breff til Dalana

Wij epterscriffne Lars Siggesson Marsk Holger Karlsson Iffuar Fleming Johan Tursson Benct Nielsson Knuth Andersson Pedher Hård Riddare, Axel Andersson Joen Olsson wepnare Suerigis Rijkis Rådh, Helse idher dandemen alla kopperbergxmen sölffbergxmen och menighe Dalana, Kerliga med gud, Kära venner wij giffue idher til kenne at wij haffue nu warit her j vpsala til möte och samtal med wår kära nad:e herra mene frelszet vtan rådz meste deels åff alt rijkit och jemwel med then meneman som her j Ericxmesso församlat war, och j blandh annor rijkisens ärende öffuerwogho wij vm thet roop och buller som somestedz j rijkena vpkomit är for the Clockor och annan deel som nu åff kyrkionar

vttagit är til rijkisens geldz bettalning j Tydzska städherna, och wart thetta beslutningen vm then articlen, at ther samma Clockor och annan deel vthgongit är, ther ära the godhamen som thet vtgiort haffua wel til fridz med ath thet bliffuer ther widh, på thet ath rijkit må för samma geld oclandrat bliffua bådhe j wår och så j wåre barnas och epterkomandis tijd, wårt och teslikis beleffuat och endrecteliga samtyct at ther samma clockor och annen deel än nu förholdne ära skola the än nu vtgå så ath ingen skal dragha sigh vndan mer än then andre epter gellen koma hela rijkena til och höra så wel then ena landzendanom til såsom them andra, och komer oss teslikis allom til gangn och bestand at wij haffue wenner j for:da Tyska städher, e huad vppå koma kan, Så hadhe wår N: H: wel förmodhit atj skulle haffua hafft idhra fulmyndoga sendningebud her med epter som hans högmectighet sägher åff idher vtloffuat wara, Doch ey tess mindre försee wij oss til idher och jemwel idher alffuarliga Rådhe atj vtj then motton icke skilie idher j frå mene rijkit vtan later vppå skina atj äre hema här j rijkit så wel som andre, och giffuer oss icke litit vnder ath somme vppe j idhar landzenda haffua sigh j thetta ärende vm Rijkisens geldz bettalning latit finna geenstörtighe, och wendt sigh til vpstöth emoth wår nad:e herra så nu som j fortidhen j flere reszor skedt är, rijkit och oss alla til jntit litet bekymber skadha och förderff och emoth the margfallig löffte som i for:da wår nad:e herra giort haffue, och stadfest thet med breff och Jncigle och tolff men aff huaria soken haffua ther godh före warit, och ju aldra mest emoth thet idhart breff som j hans h[ögmectigh]eet senden nu j sijst med Joen Olsson, Så förhopes oss doch ath skulden icke finnes hoss idher alla, och at the som sigh här vthjnnan förseet haffua wel skola än nu besinna sigh, och haffua theris öffuerdå-

dighet här epter fördragh, Hwar så skeer förwette wij oss med for:da wår nad:e herra ath han wel tagher them til nådhe wilia och wenskap igen, Bidhie wij atj med thet aldra första giffue wår nad:e herra oss och then meneman här nedhre til kenna huad wij skole förmodha oss åff idher j for:ne stycker, thet är, vm j såsom andre landzendar wilie så bewisa idher til rijkisens geldz bettalning såsom andre landzendar somlige alredho giort, och somlige nu här vtloffuat haffua, Teslikis om j vilie bliffua widh thet hulskap och manskap som j wår N herra så offta tilsagt haffua, eller ey, ther wij tå wilie oss epter retta, Och skole j wetta ath wij med frelszet vtan rådz och med then meneman som nu her församlat war mest åff hela rijkit haffua här på nyth förbundit oss til hopa, ath wij wilie och skole stå hardt med huar annan j thet hwlskap och manskap som wij hans h[ögmectigh]et tilsagt haffuom och emoth hwem som helszt thet wara kan, antingen jnlendska eller vtlendska såsom tro men och vndersåta bör ath göra med sin retta herra, Och vm så wore atj (som rycte går) wille holla idher in til Ture Jönsson Erchibisp Göstaff Bisp Måens åff Scara och andra som sigh vthur rijkit giffuit haffua, Förware wij idher ath hwar j thet göre, haffue j tå wisseliga Konung Cristiern här inne igen, förty the för:da landflyctige ära daghliga dags hoss honum, och leggia sigh vinning dagh och natt vm hans besta, at the motte hielpa honum jn vti sin rijke igen, såsom theris breffs Copier som här med fölia, Huilken breff högboren förste Konung Frederik j Danmark wår N: herre til honda skickat haffuer til en förwarning epter thet wenliga förbund rijken emellan giort är, och wordo samma breff här på Vpsala höghar vppenbarliga läszen skodhat och med theras Jncigler och handscriffter bekendt, Therföre vm j wele vndfly Konung Cristiern så setter ingen lijt til them eller theris scriffuelse, huilke

här wel in j rijkit komen ära så wel som in j Danmark, på all thenna for:na punctar begäre wij atj giffue wår nad:e herra ok oss här nedhre til kenna idhart sinne ther wij tå wilie skicka oss epter, huar j och någhra brister eller clagemål haffue ther j mene behöffua at förwandlas skola, Teckis idher tå ther vm haffua idhra fylmyndoga sendningabud ther vm nedh til hans h[ögmectigh]et seye wij idher ther godh före ath the mågha thet frij göra vtan all fara och nest gudz hielp få the swar som skäl och redhelighet med fölia skal, Och kunne wij icke aldelis gilla idher öffuerdådighet atj forscriffue möte aff hela landit lika som rijkisens regimente wore idher befalet, Doch hoppas oss endoch atj vtj then motton haffue förtaghit idher haffue j thet wel thet på en annen tijdh fördragh, Jdher her med gud befalandis Ex vpsala Sabbato post Ericj

Upsala den 20 Maji.

Rikets råds bref till innebyggarne i några lagsagor om vid mötet i Upsala fattade beslut.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 233.

Aff Vpsala Sabbato post Ericj

Sadant breff hade bönderna heem med sigh til huaria laghsaghu her nemmast vm kring j frå Vpsala

Wår wenlighe kerlige helsan försent med gud, Käre godhe wenner och brödher wij giffue idher til kenne ath wij haffue nu warit här til mötes j Vpsala med wår nad:e herra Ridderskapit och then meneman som här j Ericxmesso församlade woro, Och haffue wij nu här besynnerliga öffuerwäghet vm thet roop och buller som j rijkit vpkomit är för then hielp skul som nu åff kyrkionar j Clockor och annat vttaghen är, Så haffuer nu then meneman här nu wel giffuit sig til fridz med then hielp på thet at bådhe wij och wåra

epterkomande vtan clander och bekymber bliffua för Rijkisens geld i Tyszka städherna, och epter gelden koma hela rijkit til och icke them ena meer än them andra, wart här fast vppå eskat och beleffuat ath the som her vthinnan haffua genstörtige sittit och giort förhold vppå samma hielp then [ɔ: the] skola än nu göra then vth såsom andre giort haffua, Thervtöffuer haffuer then meneman bebundit sigh her med oss och Ridderskapit vtan Rådz och jnnan, at bliffua faste widh thet hulskap och manskap som the och wij haffua wår nad:e herra loffuat och tilsagt haffua, ee huad på färde koma kan antingen åff jnlendskom eller vtlendskom, hopas oss atj godhemen och then meneman j Westergötland wel ära widh samma sinnet, Hadhe wår nad:e herra wel förmodit at Dalana skolle här och hafft theris sendningebud, såsom the och vtloffuat hade, thet doch icke skedt är, Therföre äre wij icke wisse ther vppå huad the j sinnet haffua, Doch scriffue wij them nu til, och haffue wår myndoghe sendningebud tijt vp, til ath förfara huad wår nad:e h: eller wij åff them förmodha skola, antingen j geldz bettalningene eller j thet hulskap och manskap som the så wel som wij wår nad:e herra tilsagt haffua, Förhoppas oss ath vm the än wilia annarlunda skicka sigh j then mottone än som tilbörligit och redheligit är, skola the näst gudz hielp fögha framgong haffva ther med, Ey heller nu än til förende Är wår begäran ati här vppå wele giffua wår nad:e herra eller oss en scrifftelig swar igen ther wij oss til forlata måghe, Gud idher her med befalandis Aff Vpsala *)

*) Det till biskopen i Skara, mäster Sven, och hr Karl Eriksson på Vinstorp, såsom representanter för rådet i Vestergötland, ställda exemplaret af ofvanstående rundskrifvelse finnes i original på papper i kongl. Riks-Archivet, och är undertecknadt af: Larens Siggesson, Holger Karlsson, Ivar Fleming, Johan Thuresson, Knut Andersson, Peder Hård och Benkt Nilsson, riddare, samt Axel Andersson och Jon Olsson, väpnare. Det är dock dateradt den 22 Maji. Sigillen finnas qvar, men lossnade från brefvet.

Upsala den 21 Maji.

Till innebyggarne i flera landskap om mötet i Upsala, stämplingarna af k. Christierns anhängare, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 231.

Sådant breff lath wår nad:e herre vtgå til for:ne landzendar *) medt Rijkisens rådz breff

Wij Götstaff medt gudz nådhe etc helse idher Dandemen alla som byggia och boo vti N Kerliga medt gud etc Käre wenner wij giffue idher til kenne at wij haffue nu warit her j vpsala til möte och samtal medt wart rijkisens rådh frelszesmen och then meneman som här församlade wore, Så j bland annat thet her för hender war wordo her läszen någhon breff som Erchibisp Götstaff her Ture Jönsson bisp Måens åff Scara vtscriffuit hade til Danmarck på konung Cristierns besta then the och kalla theris käre nad:e herre, och är jntit twiffuel ath the och wel slijk breff här in j Suerige sendt haffua, aff huilkom wel lijkt är ath thet vpror som nu här j rijkena begynttes vpwect war, ther åff noogh merckiandis är ath samma vproor icke skeer för Clockor och annen deel som the föregiffua vtan K Cristiern til godho, ath han j så motto må få tilfelle til ath koma hijt j rijkit igen, Therföre haffuer nu then meneman samfelt sigh her medt oss ok Ridderskapit at the och wij alle wilie och skole tagha ther wara vppå holla endrect ok semio och winleggia oss ath wij måghe beholla Tydzska städherna til wenner och lata them få theris bettalning, för huilka sak skul the och höyeliga beclagadhe sig at somlige vti landit haffua ståth ther stamme vthi at göra then hielp vth vm samma geldz bettalning, och alffuarliga vppå eskadhe at then ene landzenden skulle ther

*) Se rådets bref den 18 Maji, sid. 338.

vthinnan göra såsom then andre och jngen dragha sigh vndan, epter gelden koma hela rijkit till, och icke them ena meer än them andra, thet wij och jntit twiffle atj Dandemen alle som hema sittie wel gilla och begära skolen, Thetta alt wij idher förkunne atj måghe wetta retta idher ther epter, huad här ytterligare handlat och beslutit bleff warde j wel förnimmandis åff thet breff som vart rijkisens Rådh idher nu til scriffuit haffue, och förlate wij oss til idher dandemen ati bliffue faste stondandis j thet hulskap och manskap som j oss loffuat och tilsagt haffue, såsom och nu her then meneman oss endrecteliga loffuat och tilsagt haffua, J huad motto wij kunne wetta alles idhers besta göre wij altijd gerna, Gud idher her medt befalandis Aff wår stadh Vpsala Then Söndaghen nest epter Erici Anno 3j

Upsala den 22 Maji.

Till konung Fredrik i Danmark om stämplingarna af k. Christierns anhängare samt om ett vid vestra kusten strandadt fartyg.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 226 v.

Wår wenlighe och Kerlige helssen med alt mere gott som wij förmåghe altijd försendt, Höghboren förste och herre Käre nåbo och godhe wen wij finge j thenna daghar idhers högmectighetz scriffuelse med någhra Erchibisp Götstaffs Bisp Måensses och her Ture Jönssons breff jnsendt vthi Danmark etc, Och tacke wij idhers hög:et Kerligha for idhers vnderuisning, och wilie thet gerna j slijka och andra motto förskulla, och sende wij nu samma breff idher til handa igen, Twiffler oss jntit ath huar the kunna med breff och stemplan vpweckia twist och twedrect här j Suerige taga the ther jngen försummelse före, Doch hopas oss at the skola

fögha framgong få, Och som idher h:eet scriffuar vm itt wrak som strandhet war in mot Elffzborg, thet somlige mena haffua warit skedt j Wardbergx län, Och begärar idher h:et ath ther vm motte warda synat och ranszakat åff godhamen på bådha sidhor, Så giffue wij idhers h:et til kenne at wij icke annars wette, än ath ther vm alredho ranszakat är, tå her Ture Jönsson än nu war qwar j landit, Doch vm så behöffues se wij gerna ath ther vm än nu Ranszakat bliffuer, och wilie med tijdhen biudha idher h:eet til när oss så lägeligit är, ath wij ther vm några godhamen förordinera och vtskicka kunne, Och wilie j alla motto wara idher h:et til wilia och wenskap ee huar wij kunne och förmåghe, Befalandis idher här med then alzmect:e gud til itt longligit och lyksaligt Regimente, Aff wår stadh Vpsala Then Måendagen nest epter Ascentionis Dominj Anno etc mdxxxj vndher wart Secret .

Götstaff medt gudz nådhe
Suerigis ok Göttis etc Konung

Upsala den 22 Maji.

Till danske riksmarsken Tyge Krabbe om några hästar som blifvit tagna från Thure Jönssons sällskap, och om en hr Tyges i Sverige förra året qvarhållne tjenare, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 233 v.

Erlig welbyrdig man och Strenge Riddare her Tyge Krabbe Danmarks Rikis marsk och höffuitzman på helsingborg wår synnerlige godhe wen

Wår synnerlig gunst etc Käre her Tyghe wij haffue öffuerseet och läszet the breff som j oss på K: werdis j Danmarkx wegna tilskickat hadhen med thenna idher Dreng, och sende wij them nu til baka igen, Som j scriffue vm några hestar them wij skole haffua tagit j

frå några åff her Ture Jönssons selskap, och begäre j ath the motte få them igen etc Käre her Tyghe settie wij thet in til idher och huar redhelig man hwem samma här Ture Jönssons selskap bör til ath tala vm sin skadha antingen oss eller for:ne her Ture för huilkes skull the vthi samma skadha komen äre, Scriffue j ytterligare vm idher dreng them wij for itt åår sedhan her hindra late etc hoppas oss ati wel lenge sedhan haffue förstondit wår vrsekt j then motton, war likare vtaff hans medfärdher på then tijd, ath han hadhe warit her Ture Jönssons budh än idhart Doch ee huad heller war, huar idhra tienare eller budh til oss komma ther wij wisse vppå äre ath the idher tilhöra, och haffua skäligh werff med ath fara, wilie wij nest gudz hielp så skicka oss emoth them som ostraffligit skal wara, Jdher her med gud befalandis Aff vpsala mondaghen nest epter Ericj

Upsala den 22 Maji.

Till hr Vincentz Lunge i Norge, att konungen med anledning af hr Vincentz' egna ursäkter och goda mäns förbön vill glömma hans förhållande till Daljunkaren, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 234.

Swar til her Wincentz Lunges breff

Wår Käre her Wincentz wij haffue for någhon tijd sedhan vnfongit idhers scriffuelse och förnummit the vrsecter och vnskyllinger j giort haffue for then dreng skul ther war j Dalarna och kallade sigh her Stens son, och j åff förförd wåre, Så endoch så skedde haffue wij liikwel then mistancka plat slagit åff hiertat, för the godha menz bön skul som ther vm med oss handlade j Lödesze herredag j thet förhop ath oss icke offtare

skal slijkt wedherfares åff andre godhemen ther j Norige, som wij icke heller förmodhe, vtan heller huar någhor wille bedriffua här j landit någhon skalkheet och giffua sigh tijt in j Norige athi tå med flere godhamen icke wille tilstädia ath han j någhon motto ther vppehollas skulle oss vnder öghonen, vtan hielpa til ath han tilbörliga motte straffat bliffua, Thet wij med idher och andra Norigis jnbyggiare gerna förskylla wele, Haffue wij fornummit athi äre wordne (gud tess loff) en godh Euangelisk man och gerna see ath rena gudz oord få framgong, Huilkit oss tycker ganska wel wara, och Begäre ati ther vthinnan faste stonda wele promouerandis them thet besta j kunne, och vm idher ther vthöffuer någhot vppåkoma kunde aff them thet icke lijdha getter, och j idher til oss betee welen, skole j finna oss gynstig och welwilig emoth idher j alla motto och huar wij kunne wetta idhert besta göre wij gerna, Gudh idher her med befalandis Aff vpsala Mondagen nest epter Erici Anno etc mdxxxj vnder wart Secret

Upsala den 18—22 Maji.

Domar, utfärdade af konungens nämnd.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 234 v.

Tempore Erici vthi Vpsala förskickade wår nad:e herre tesse epter:na godhamen at sittia ther för retta in på Vpsala Rådstugho med Borgmestare ok Rad som är her Axel Andersson lagman Pedher Erlanson Gudmund persson Claes Kyle Tord Persson Niels hård och flere godhamen aff frelszet, och epter theris domer och ranszakan äre sådane breff vtgogne

Jtem kom her Påuel j Aker och claghade til Jöns Ste[n]sson j Lijdha ath han giorde honum någhot hinder

på xij ortug land iord liggiandis j for:de Lijdha, huilken iord och äghor åff gammol heffd leghat hadhe vnder Ereme kyrke for en presta otting thet her Pauel clarliga bewiste med vij lagmans dombreff, huilken dombreff for:ne godhemen gillade och stadfeste, epter for:ne Jöns Stensson hadhe plat ingen fast skäl stå vppå, Therföre stadfestade war K:e N: herre for:de godha mens dom och ranszakan

Jtem fik Gudmund persson itt breff lydhandis vm then förlikning som honum och Claes Kyle emellan giord war på ij^{c} mark dansca for skadagel på Gudmundz stiuffbarns wegna, huilken förlijkning the bådhe samfelleliga in for retten vpreppadhe, med så skäl at the skola stå huar annan til retta, och skal Claes Kyle leffuerera Gudmund persson thet breff igen han aff honum fik tå förlikningen giordis, Och ther vtöffuer skal för:ne Gudmund kennas wedh twedelana åff all the godz på Öland epter her Niels Ryning, til tess the bådhe framdelis ther vm åtskilde bliffua med laghen

Jtem kom ther och så for retten Henning persson, och talade til matz Körning på Alby och Niels olsson på Gladhö vm en morghongaffuo som Erik Kuse skulle haffua giffuit Henning perssons hustru på rettan hinder dagh, huilken morghongåffuo hon icke j hans lijffs tijd eller sedhan fåth hade, Så epter for:de hening persson jcke med någhon breff skäl eller witne bewisa kunde huad Erik Kusze giffuit hadhe antingen godz eller löszöra, Kunde doch for:ne Niels och matz icke vnfalla at samma morghongaffuo skulle ju vtgiffues, Therföre dömde for:ne godhemen at Matz K:[örning] och Niels O:[lsson] skulle jnnan sex vikor giffua for:de henning persson x lodige mark sölff epter Suerigis lagh, Huar och for:de henning persson her epter någhor breff skäl eller witne vpsökia kunde på samma morghongåffuo, skulle han tå leffuerera them igen for:de x lodige mark sölff, och gå

sedhan effter breffuen eller vm samma morghongåffuo, Ther fik N. o. och M. K: wår nad:e herris breff på så lydhandis,

Upsala den 18—22 Maji.

Till Måns Gyllenstjerne på Akershus om Gregers Holste och andra rymlingar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 235 v.

War etc Käre här Måens wij finge idher scriffuelse for någhon tijd sedhan j huilke j giffue til kenne atj gerna hadhe wilit plägha oss rett med then Gregers Holszte huar j hade warit til städis j Norige, och wele thet än nu gerna göra huar någhor sådana karl vtj idher tienste på färde är etc Begäre wij och kerliga tilkreffuie ati och så göra wele at for:ne Gregers motte koma til städis, och göra oss redho och räkenskap för huad deel han oss plictogh är, Och epter then läglighet nu på färde är här j landit at huar någhor wille giffua sigh her vtåff Dalana eller annerstedz her j landit och in vti Norige oss vnder öghonen, at han tå icke warder hyllat och forswarat vtan heller nepst och straffat epter then Confederatie och förbund som rijken emellan giort är, Thet wij med idher och flere godhemen ther j Norige vti slike och annen motte gerna förskulla, Gud idher her med befalandis Aff vpsala tempore Ericj

Upsala den 18—22 Maji.

Till Pauel Månsson att fritt köpslaga i Virmo socken.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 235 v.

Jtem fik pauel Måensson it breff lydhandis ath han må frijt köpslagha vti Wirmo soken allenast, och skal han giffua huart år j skat til Abo slot v marcer [Aff vpsala tempore Ericj]

Stockholm den 28 Maji.

Utdrag af åtskilliga utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 270 v.

Aff Stocholm Tempore Pentecostes

Jtem en recognition för Bisp Mårten på j^{M} mark Taxan åff hans stict for thetta åår

Jtem fik her Matz Collationem supra beneficium Karitz och Karitz loia,

Jtem en recognition for her Anders Canik i Abo på vij^{c} xv marcer for Borgeleyet aff Clerkerijt j Abo stict, the xxx marcer som til baka stodho haffuer wår N: H: fördragit the godhemen på Åland for then tunga the nu j winter hafft haffua åff Hans Nådis Batzmen och andra H: N: tienare,

Jtem en Recognition för Oloff Hwessing på vij^{M} iij^{c} marcer ortuger ½ öre

Jtem en Recognition för Anders Sijmonsson på xiij^{c} xxx marcer ortoger :C: J:

Jtem en huffut quittancie på Nykorens rentto for salige Mester Jacob wenne,

Jtem en quittencie för Oloff Torne på en års Räkenskap i frå palmarum anno 30, och in til penthecostes anno 3j Doch ägher han framdelis göra redho och räkenskap for thet Jnuentarium som räkenskapen och quittencien inneholler och anammade Niels monsson räkenskapen

Jtem en recognition for Pedher Joensson på xlv loduge mark ij lod köpesölff, Jtem for bly viij loduge mark iij lodh

Stockholm den 31 Maji.

Dom, utfärdad af konungens nämnd; — stadfästelse på Michel Skalms köpebref.

Rika-Registr. D, 1529—1531, fol. 235.

Aff Stocholm fierde dagh pingxdagha Tå forsckickade war nad:e herre tesse epter:ne godhe men åff radhit at sittia och ranszaka itt ärende emellan Eric Hemingson och her Anders Canik j Abo, her Knuth Andersson her Iffuar fleming her Pedher hård Joen Olsson etc

Jtem for them samme Eric Hemingson och hans brodher och talade til samma her Anders vm en deel vthi Wirmessmäke godz som höre partula til etc Huilkit ärende for:ne godemen granneliga ranszakade, och funno j sanningen ath for:ne Eric eller hans brodher hade jngen skäl eller bewijss til for:ne deel j Wirmesmäke, vtan hade allena tagit tilfelle at tala ther oppå vtåff itt breff som her Anders hade, thet the anderlunda forstodho än som breffuit lydde, Therfore dömde for:ne godhemen her Andersses breff skäl och bewijs fast och gill vppå for:ne Wermesmäke, Ther vppå fik han wår N: herris dombreff wel föruarat,

Jtem på samma tijd fik Michel Skalm wår nad:e herris stadfestellse breff på itt annat köpebreff han hadhe, huilkit breff wår nad:e herre loffuade honum j fiord j Åbo

(Stockholm) den 31 Maji.

Till hertig Magnus af Sachsen-Lauenburg, att rikets råd och ständer ej förr kunnat samlas, för att höras rörande giftermålscontractet, men att riksmarsken och ett annat riksråd komma att omkring midsommartid utresa till Lauenburg, för att lemna afgörande besked.

Ur förenämnda afskrifter af kon. Gustafs brefvexling med hertig Magnus bland kon. G:s bref i Riks-Archivet.

Medeweckens jn den pinxten dem Fursten up desen vorgescreunen breff geandtwordt*), ock bj Jochem Prout

Nha früntlicher vnd geporlicher erpietunghe etc volget etc Der gnadhen des almechtigen sein wyr leiplicher geszuntheit noch woll erholden, der gleichen wyr von E. f. l. der selbien lieben gemahel vnd szunderlix jungen herschafft hochbegirich Der bewusther sake haluer kennen wyr vns schuldig der selbien abschet nha sichs lengst geeigendt e. f. l. vnsers gemutts darauff zuuorstendighen . Es ist aber weittleuffkigheit vnsers reichs vnd langhen wynters haluer so hir jme Reich gewesen vnsere Reichs Retthe vnd stende zuuorsamlen vor diser zeit vns nicht woll muglich gewesen Nicht zueifflende e. f. l. werden vns hirein anders nicht dan notturfftighen bedencken vnd freüntlichen entschuldiget nhemmen vnd wollen hirmit nhu e. f. l. freuntlichen ane mundtsperringhe anzeugen das auffs fordeiligste vnd jleste reidhe werden zu e. f. l. vorschickt vnsers Reichs marsk vnd ein ander vnser vnd vnsers Reichs Ratthe, vngefarlichen vme Johannis der sacke oren geborlichen bescheit vnd vorseckeringhe zu geuen, ock wyder jm

*) Hertig Magnus bref, dat. Lauenburg den 12 Maji, meddelas bland bilagorna.

namen der heiligen Drijfaltigheit e. f. l. Dotther vnseren wegen who ouer sprochen annemmen welchs wyr e. f. l. freüntlicher weise mit nichts wissen zuuorhalten Mit erpiettunghe who wyr E. f. l. liebe denst etc Datum vt supra

Den 4 Junii.

Utdrag af bref till Erik Boye och Alert Drekop.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 235 v.

Dominica Trinitatis

Jtem til Erik Boye at han intit befattar sigh med fodringen aff Wictis soken, ty wår :N: h: haffuer vnt Niels Grabbe samma fodring

Jtem fik Alert Drekop it breff lydhandis at han må och skal köpslaga med hoffmen, frelszesmen och presterna j Taffuestehuss län och Rasborgx län, Doch skal icke bruka naghon handel eller kopenskap med bonderna,

Stockholm (den 4 Junii).

Konungen upplåter å kronans vägnar till Botvid i Tullinge en äng, Hästholmen, i Botkyrka socken, och Golfängetorp i samma socken mot afrad, i utbyte mot 5 öresland och 4 penningeland jord i Mörby, Vallentuna s:n.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 236.

Aff Stocholm

[Dominica Trinitatis]

Wij etc Bekennes och witterligit göre ath Wij gunsteliga vnt och vplatit haffue wår tro vndersåte Botuid j Tullinge en äng vm xl lass höö liggiandis i Botekyrke soken benempd hestaholmen som her til dags haffuer lydt vnder Cronenne, epter thet hon ligger honum så när widh handena, J så motto ath han haffuer vedher-

lagt Cronenne j then stadhen igen v öris land och iiij peningx land iord vti Waltuna soken vti mörby, geller ij marcer ortuglandit, och haffuer ther åff gåth her til dags j affrat ij pund korn och v öre peninger, förutan Cronennes skatt som tess för vtan årliga ther aff gå pleger, Ty åffhende wij oss och Cronenne forbe:da äng och tilägne henne for:ne Botwid j Tullinge och hans epterkomande retta arffwinga til ewerdeliga ägho, Och epter han wil årliga göra vth thet affrat som plägher gå aff golffänge torp som ligger hoss samma äng, haffue wij vnt honum til godho ath han må wara nest at fikiat och farat sig til godho, Tess til wisso etc

Stockholm (den 4 Junii).

Försvarelsebref för Pedher Skriffuare, borgmästare i Westervik.

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 236.

[Dominica Trinitatis]

Wij Götstaff etc Göre witterligit ath thenna breffuisare Pedher Skriffuare Borgmestare j Westerwijk haffuer latit oss förstå huruledis han for otta och tiugho åår sedhan, ta han war her Swanttes landzfogte i Askaherrade, wort honum j hender antwordat åff fogtanom som samma her Swantes godz j werio hadhe en karl benempd N huilken åff for:ne her Swantes godz vtan minne åff farit hadhe, och tå for then skull igen grippin war, Och fik Pedher Skriffuare befalning til ath forfordra rett aff honum, thet han och så giorde och kom honum til ath wara j hans minne på sin herras wegna, Nu warder samma Pedher ther vm clandrat, och haffuer for then skull j Skäninge til en Summo peninger beskattat worden, thet oss icke synes aldelis ret wara, epter han hadhe for sigh then honum sådant befalet

hade, Ey heller var thet ärende så selsynt eller oskäligt som honum befalet wart, vtan thet honom wel stodh til görendis, och jemwel på sine tro tienstes wegna borde ath göra, Therföre vm saken icke annerlunda finnes än som han henne för oss förteldt haffuer, seye wij honum for then szaken frij och anamme honum j then motton j wårt hengn och förswar, och ath honum bör få sina peninger igen som han haffuer therföre vtlagt, Huilkit wij alla våra embetzmen Borgmestare Rådh och androm ther saken hender handlat warda giffue til kenne ath the må sigh ther epter retta, Tess til wisso Aff Stocholm

(Stockholm den 4 Junii.)

Till electus i Linköping att han skall söka förmå nunnorna i Skeninge att flytta till Vreta eller Vadstena, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 236 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 2: 18.

[Aff Stocholm]

[Dominica Trinitatis]

Jtem skreffs Electo j Linköping til at han skal handla med nunnomen j Skäninge ath han kan koma them antingen til wreta eller wasztena, och är min herris nådh til fridz ath godzen bliffua ther vnder tijt the koma, och at han giffuer war N: h: til kenne huru han med them handlat haffuer, forra än the någhon stadz komma

Stockholm den 4 Junii.

Utdrag af åtskilliga utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 271.

Aff Stocholm d[ominica] Trinitatis Anno 3j

Jtem gaff wår nad:e herre Jöns benctson j Athu j finland och hans brodher ther sammastadz ewogh frijhet och frelsze vppå for:da begges theris settesgård Athw liggiandis j Parghas soken, Ther the skola göra vtåff tilbörligh tienst etc,*)

Jtem fik for:ne Jöns Benctson ett jordabreff vppå Kattila godz**) huilkit godz han köpt haffuer aff wår nad:e herre for j^{c} mark ortuger,

Jtem fik her Benct j Vlffsby itt breff lydhandis ath han må settia sitt fiskeredhe j then åån som her Greffuen haffuer sit fiskeredhe vtj, doch sedhan her Greffuen haffuer latit tagit sit fiskeredhe vp,

Jtem itt förläninge breff för Gudmund Persson på hemista fierdong och jngafierdong j wärendön Doch the Dagxwercke ther falla skola liggia hiit til slottit

Jtem it breff for her Sijmon j Köping at han må besittia Grönö gård, och med sadana wilkor som til forende

Jtem en recognition for her Pedher Algotj på Lxxxiij mark iiij öre for xvij pund ij span fiordgammalt affrat han war wår nad:e herre plictogh, Jtem xxxiij marcer j öre for j skeppund flesk och x pund szmör,

*) En yngre afskrift på papper af det fullständiga frälsebrefvet finnes i kongl. Riks-Archivet, bland kon. G:s bref, men har här icke ansetts nödigt att upptagas, enär det ej afviker från det vanliga formuläret.

**) I en afskrift af det fullständiga brefvet, bland kon. G:s bref i Riks-Archivet, kallas gården Kahilittu, belägen i Töfsala s:n; och hade blifvit förverkad till kronan af Biörn Matzsson, Jöns Bengtssons hustrus farbroder.

Jtem fogte breff for Jörien hansson på Stäkes län och hagund

Jtem en Quittencia for Måens Swensson ath han haffuer giort räkenskap för en åårs räkenskap, j frå Ericj Anno 30 och in til Ericj Anno 3j, Doch ägher han göra redho för thet Jnuentarium som quittencien och räkenskapen inneholler, relatores N M och O: L:

Jtem en Quittencia for Hans Skriffuere at han haffuer giort redho och räkenskap for all then vpbyrd han hafft haffuer åff Nykorens landbor

(Stockholm) den 8 Junii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 271 v.

Tempore Corporis Christj

Jtem fik Erik slatte itt breff lydhandis ath wår N herre haffuer vnt honum kong:a szaker med hans egna landbor,

Jtem skreffs Abbatissan j wreta at Eneual hansson skal haffua sit tilhold ther j clostrit,

Vidh samma sinnet skreffs prioren j Södherköping till

Jtem fik her Lars fordom Kyrkeherre j Arborga(!) Collationem vppå Sala kyrkio,

Jtem en huffut Quittencia for Benct Scriffuare

Jtem fik Henrik Jönsson på Aland ewigh frijheet och frelsze på thenna epter:na godz som her til dags legat haffua vnder skatten, en gård j hagha j Saltwijks soken, it godz j laffby, någhon vtiord j Tobel, it godz liggiandis i hultta j sunda soken, jt godz j Lumperby j lemerlandz soken

Jtem en Quittencia för Thomas Skriffuere ath han haffuer giort redho och räkenskap for all then vpbyrd

han hafft haffuer åff wår N H: egna landbor j finland Cle: Jo:

Jtem en recognition för Swen Skriffuere på iiij loduge marcer sölff och vij lodh, och på Lxx mark dansca

Jtem en quittencie for Tomas Skriffuere ath han haffuer giort Räkenskap for the Jngrede törps godz i finland O L

Jtem en recognition for her Guttorm på itt Sacramentekar aff hattela och en kalk med patena, aff Capelles på Taffuestehuss ij sölffskeder for lensmans dömet, iij sölffskeder for saköre, Testamente epter en prest iiij vngerske gyllenne, Grawerk ix timber, dagxwerkes skin vij timber fogtans rento j timber, vij mårdskin, hermelin tu timber iiij hermelin, Smör viij tunna rökt köth, j^{c} xlvj nötfal rökt får vj^{c} xiiij gedder xxij skeppund, Småfisk iiij skepund Malt vij lester, korn vij lester iij pund en span, rog iij lester ij pund, haffre iij lest iiij pund vij spen, bokskind viij decker iiij skin, for Slaktningen iij Deker iiij^{M} iiij^{c} vj mark peninger her Eskil,

Jtem fik Pedher Swenske it breff lydhandis at han skal niuta och beholla Alffuastra Closters rentto, och skal han giffua wår nad:e [herre] årliga then Taxe ther vtåff gå plägher, j lest smör och j^{c} marcer ortuger och ridha wår N h:

Jtem en Quittencia for her Guttorm på en åårs räkenskap j frå Ericj Anno och in til Ericj Anno 3j Doch ägher han göre framdelis redhe for thetta Jnuentarium som Räkenskapen och quittencian jnneholler,

(Stockholm den 13 Junii.)

Till innebyggarne i Mora, Orsa och Rättviks socknar och i Vesterdalarne, tacksägelser för deras villighet att utgöra klockskatten, m. m. *)

Riks-Regist. D, 1529—1531, fol. 237. — Förut tryckt af Kröningssvärd, l. l. 2: 192, n:o 478.

Wij Götstaff etc Helsse idher oss Elskelige tro dandemen alla som byggia och boo j Mora soken Orsza Retwijk och Westredalana, Kerliga med gudh etc Kära wenner wij tacke idher gunsteliga alle sammans for then welwilioghet lydn och hörsamheet som j oss och rijkit altijd bewijst haffue, Serdelis j så motto ati swarade strax wel til the Clockor och andre hielper vtåff kyrkionar til Rijkisens geldz bettalning, them j och welwilieliga vtgiorde, Och endoch ath itt partij ther j Dalana haffua trädt j frå then Lydno och hörsamheet som the oss och rijkit plictoge äre, och wele icke vndergå samma hielp som flere j rijkene giort haffua, vtan haffua for slijk sak skul anheffuit itt vbestondeligit buller jntit actandis huad skadha och forderff ther wille epterfolgt, Så haffue wij doch fornummit ath thet haffuer warit idher och mongan godh man emoth, och atj intit haffue fallet then parten til j then motton, Ey heller thet oss hoppas tilfalla wele, Och forsee wij oss til idher Dandemen alla ati än nu äre wid samma sinnet vm for:da Clockor och annen deel som then meneman vtgiort haffua, ati them och så welwilieliga vtgöra wele, bliffuandis wid thet hulskap och manskap j oss loffuat haffue j huad motto etc Gud idher her med befalandis

*) Näst före detta bref står i Registraturet följande anteckning: Thesse effter:ne befalningar äre vtgongna sedan Mester Olaff Petrj anammade Sigillum Domini tisdagenn nest effter Dominicam primam trinitatis Anno etc 3j

Stockholm den 15 Junii.

Utdrag af åtskilliga skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 272 v.

Aff Stocholm Octaua Corporis Christj

Jtem vntte wår nad:e herra her Johan Tursson kong:a szaker med hans eegna landbor ee huar som helszt the her j rijkit belegne ära

Jtem it breff for her Knuth Andersson på kong:a saker med hans egna landbor,

Jtem fik Jacob wesgöte j förläning konungxhusseby på trögdhen med alla kong:a rentto

Jtem fogta breff for Lasse Erikson på Westerårs slot och län

Jtem en Recognition för Marquard Skriffuare på xij loduge mark for iij lest ij^{c} skattaiern, och vj loduge marcer minus j lodh köpesölff som han köpt haffuer for rede peninger

Jtem fik her Byrgel Nielsson j förläning Hoffs gård och län som är wifolka herrade Dalz herradhe lyszsingx herrade och göstingx herrade,

Jtem förlänte wår N herre Axel Ericson herrradzretten vthi Akerboherrade j Ostergötland,

Jtem en Quittencie for Clemet Renszel at han haffuer fornögt wår N herre for thet j^{c} loduge mark sölff som han anammat hade j winters

Jtem förläninge breff for Lasse broke på krögerepeninger som the pläga vpbära j finland j hans fogderij

Jtem it öpit breff for Jacop Krome på kong:a saker med hans eegna landbor, ee huar som helszt the her j rijkit belägne ära

Jtem it opit breff for her Måns Johansson på Bexadhe fierdung

Jtem it pasbort for vlff Skriffuere at han må lata vtföra en hest til Dantzke

Stockholm den 16 Junii.

Till borgmästare och råd i Arboga om Joan Karlssons enkas fordran af borgaren derstädes Lasse Jönsson.

Efter originalet på paaper, inbundet i en volym, sign. Arboga. Tom II, i Arboga stads-archiv.

Gostaff medt gudz Nade Swerigis och götes etc wtuald konungh

Waar synnerlig gönst tillförenne etc Geffue wii eder till kænne borgamestar ock raadt at oss elschelig hustru anna joan karlssons epterleffuerske haffuer sig för oss klagat paa en eder metborgare benempdt lasse iönsson at han henne bleff skyllig nogra peninga then tiidt Han henne tiænte och medt hennes köpslagning handling hade hwilke peninga hon icke æn nw faat haffuer och inghen forlignilse mellen them seden skeet ær Szaa haffuer for:de hustru nw wtskyckat oc fwlmyndog giort thenne breffuisare lasse scriffuare, at till tala vtkræffia och wpbæra al then deel han henne mett rette skyllog oc plictog ær Hwarföre wile wii ock biwde ati thenne breffuisare for:de hustrus mynduge bwd skee och wederffares latee paa hennes vægna sa mykit som reet ær oc henne laghen till sæier Saa at samma klagemaal ey ofthere för oss berördt warde, her eder medt gud beffallandis Scriffuit paa wort slot Stocholm sancti botolphi aftan Aar etc mdxxxi wnder wort Secreth

På baksidan: Till oss elschelig tro wndersaather Borgmestere och raadt wthij wor stadtz Aarbogha g[önsteli]ca

Spår efter sigillet förefinnas.

Stockholm den 18 Junii.

Rikets råds öppna bref till bergsmännen och alle innebyggare i Dalarne, med svar på desses skrifvelse till rådet, m. m.

Riks-Registr. D, 1529–1531, fol. 237 v. — Förut tryckt i Thyselii handl. 2: 6 och i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 193, n:o 479.

Rijkisens radz breff till Dalanar

Wij epterscriffne Lars Siggesson holger Karlsson Knuth Andersson Jffuar Fleming Byrge Nielsson pedher Hård riddare och Joen Olsson Suerigis rijkis rådh, Helsse idher dandemen alla på Kopperbergit sölffbergit och menige Dalarna, Kärliga med gud etc Kära wenner wij giffue idher til kenne ath nu wij kommo hijt til wår nad:e herra j Stocholm funno wij här före oss itt idhart öpit breff oss tilscriffuit med wår sendningabudh Oloff Henriksson och Jacop Wesgöte the wij til idher vtskickat hadhe j frå Vpsala j Ericxmesso nest förledhin, Och scriffue j vti samma breff atj icke wilie wara idher ene vm lagh vtan göra itt med then meneman i rijkena, Så hoppas oss atj göre ther rett vthinnan, och ath thet kan och så edher bestondeligast wara, Och epter j thet göra wele förundrar oss storligha, atj fördröye med the Clockor eller theris wärd och annan deel aff kyrkionar, som then meneman endrecteligha vndergåth haffua vth ath giffua til rijkisens geldz bettalning, thet och så aff then meneman j Vpsala samtyct och vppenbarliga vtropat wart, j Begäre än nu ther vm itt almenneligit möte then meneman till beswäring och tunga, lijka som j intit willen för gilt holla huad then meneman åff alt rijkit j then motton alredho beleffuat och samtykt haffua, huilkit lijkare är til en åffträdhilse j frå then meneman än atj göre itt med them som j nu scriffue, Och wore fögha beskedhelighet ath be-

swära then meneman åff alt rijkit til at sökia slijkt möte för en landzenda skull j the stycke som the alredho til förende alle haffua öffuer eens wordit, wille ok tijdhen ther med fast fördröyias, jnnan huilken vtloffuat är ath gellen skola bettalat warda, Therföre är wårt Rådh och begär atj såsom andre landzendar än nu med thet aldra första gören vth for:ne Clockor eller theris werd eller annen deel aff idhra kyrkior på thet war nad:e herre wij och hela rijkit måge beholla wenner j Tydzska städherna, och wij Swenske men måghe en gong thet clander vm the geld qwitt warda, Och som j röre atj förlate idher på wårt breff, j huilko wij scriffue ath vm j besinne idher, och haffue slijke vpstöter fördragh på en annen tijd förwette wij oss med wår k:e N herra at hans h[ögmectigh]et tå wel wille see vtöffuer med ider j thenna gong etc, Stå wij samma wår breff wel til, och them jngelunde vnfalla wilie, Doch borde idher wel öffuerwägha vm j idher retzliga besinnat haffue, all then stund j thet icke igen giffua wele som j wår N herris fogta Lasse Ericson och androm med öffuerwold j frå tagit haffuen, och gören än nu slike fåfeng skutzmål vm then hielp til Rijkisens geldz bettalning som then meneman öffuer alt landit endrecteliga vndergåth haffuer, och emoth idher eyen förplictilse med idhert breff som j med Joen Olsson j frå idher sende, Scriffue j ytterligare och begäre wåra förwarning, ath war N h icke skal någhon aff idher hasteliga öffuerfalla, och vthryckia först then ena och så then andra, Så wette j godhemen wel ath hans h[ögmectigh]et haffuer aldrigh hafft then sidhen, Endoch han stundom haffuer wel hafft ther godh rådh til, Therföre är icke heller nu åff nödhen at haffua then faran för hans h[ögmectigh]et, huar j ellies wilie besinna idher, Begäre j och så föruarning åff oss at hans h[ögmectigh]et icke skal jnhempta något tal folk j rijkit

idher landzenda til förderff etc, Så må j wel sielff besinna at hans h[ögmectigh]et icke haffuer lust til at brytas med mykit krigx folk huar han icke formykit bliffuer ther trengd til, wel wettandis huad thet kosta will, Doch giffue gudh ath saken så begåffue sigh med Konung Cristiern at hans N wel kunde wara krigx folk för vtan all then stund icke så är som dagliga dagx spories står oss icke til ath thet förtagha han h[ögmectigh]et heller rådha honum ther j frå, ath han icke skulle flyia sigh krigx folk vm så behöffues, thet oss hoppas icke heller idher mening är, Men ath hans h[ögmectigh]et skulle haffua j sinnet at förderffua och ödheleggia idher landzenda, görs ey heller behoff atj haffue then tanckan, wel besinna kunnandis ath han heller will haffua sit land och rijke förökat och widh mact än ath förminska thet och forderffuat, Doch epter här nu på thenna tijd icke alt rådhet til städz är, kunne wij icke så fulkomlig swar giffua idher her vppå som behoffues Men wij formodhe än nu j thenna sommor hela rådhit församlandis, hwes wij tå med them och the med oss kunna förhandla j thenna sakena idher och hela rijkena til nytto och bestond, wilie wij ther lata finna oss welwilioga til, och tå ytterligare giffua idher swar på idher scriffuelse, kunne wij och formerckia atj ther vm jngen stoor hast haffuer, epter j icke haffua hafft idhart budh hijt nedher som samma swar hemta skulle, Her med idher gud befalandis aff Stocholm Söndaghen nest epter Botolphi Anno 3j

Stockholm den 20 Junii.

Till innebyggarne i Småland, tacksägelser för deras villighet att utgöra klockskatten och andra bidrag till betalande af rikets gäld.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 238 v.

Till Småland tackandis them for Hulskap manskap synnerliga for then hielp aff kyrkerna the vtgiort haffua til rijkisens geld

Wij etc Helse idher dandemen alla menige almoga som bygge och boo vti Småland, Kerliga med gud etc Käre wenner wij tacke idher alla sammans for thet hulskap troskap ok manskap och welwilioghet som j oss alstedz bewijst haffue j huad som helszt motto idher på wårt och rijkisens besta haffuer tilsagt warit, besynnerliga nu med then hielp vtåff kyrkionar til Rijkisens geldz bettalning atj ther vthinnan haffue latit finna idher welwilioga, Och teslikis athj icke haffue latit förföra eller bedragha idher j någhon motto j frå thet hulskap och godha lydhno j oss loffuat och tilsagt haffue, vtan haffue altijd warit oss och wåra fogtar och befalningxmen på wåra wegna hörughe och lydoghe, thet wij idher altijd betenckia wele til thet besta huar och så wore ath någhon j bland idher haffuer någhon clagemål j ena motto eller andra emoth wåra fogtar och tienare ath the haffua giort idher någhot vtöffuer lagh och rett, och thet warder retteliga clagat for oss wele wij tå thet tilbörliga straffa lata, och rama alles idhers gangn och besta j huad motto wij kunne, ther j idher til alffuarliga til forlata måghe her med idher gud befalandis Aff Stocholm Tiesdaghen nest for Johannis Baptiste

Stockholm den 24 Junii.

Köpebref för hustru Dorothea på Wäsunda gård i Hattula socken, Finland.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 239.

Aff Stocholm tempore Johannis baptiste

Köpebreff på Wäsunda gård then hustru Doretia på Meruis köpte for v^{c} marcer ortuger j gull peninger,

Wij Götstaff etc Bekennes och witterligit göre med thetta vårt opna breff at wij gunsteliga vplatit och såldt haffue thenna oss elskelig Erligh welbyrdig qwinne hustru Dorethea på Maruis en gård j Hattila soken liggiandis benempd Weszunda for v^{c} marcer ortuger j gull och j peninger, them wij bekenne oss redheliga och til godho nöyo vpburit haffua, Huilken gård gamble her Sten Sture fordom Suerigis rijkis förstondare köpt hadhe vtåff for:ne hustru Dorethees modhermodher, thet hon her for oss clarliga bewijsa kunde Therföre åffhende wij oss och warom arffuom for:ne Weszunda gård, och tileegnom then for:ne hustru Dorethee och hennes arffuinngom til ewerdeliga ägho med alla tess tilägher torp och torpastädher j wåto och torro när by och fierran, ingo vndantagno som ty godze tilligger och åff ålder tillegat haffuer, och giffue wij her med herradzhöffdingen fulla makt at giffua for:ne hustru Dorethea liust och fast vppå for:ne Wäszunda epter som laghen vtwisza Tess til wisso late wij etc

Stockholm den 24 Junii.

Till konung Fredrik i Danmark, inbjudning till konung Gustafs bröllop.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 239.

[Aff Stocholm tempore Johannis baptiste]

Wid sådant sett skreffs bröllops breff vth i frå Lubke til Danmark

Högboren förste stormectige herre och kär nåbor och besynnerlige godhe wen, Wij giffue idher högmectigheet til kenne ath wij vti the helghe trefallogheetznampn acte på Warfrue dagh Assumptionis nest komandis holla wårt bröllop her j wår stadh Stocholm med höghboren förstinne fruken Katerin hertoghinna vthi Sassen etc Huarföre wij bidhie idher högmectigheet kerligha atj på samma tijd wele göra idher thet vmak och koma her til städis med flere godha herrar och wenner, och göra idher gladh med them och oss alla, huad deel gudh haffuer oss förlänt vilie wij gerna skipta med idher, och j alla motto thet med idher kerliga förskulla, Och bidhie wij kerliga ath idher högmectighet tess icke wil förtenckia oss ath wij så seerla scriffue idher her vm til, forty legligheten her vtj wårt rijke Suerige haffuer icke aldelis så begiffuit sigh ath wij förra än nu fulleliga wettat haffue när och på huad tijd wij thet bekoma kunde, Gud idher befalandis

(Stockholm) den 24 Junii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 273.

Die Johannis Baptiste

Jtem vntte wår N h Jacob Krome j förläningh Wallaherrade j Westergötland med alla kong:a rentto,

Jtem Literas Collationis for her Niels Jngelbertj super beneficium Södhre ala

Jtem en Recognition for Anders Sijmonsson på jx^{c}j marcer ortuger C: I:

Jtem en recognition för Oloff mortensson på j^{c} marcer bisp tienden åff helsingeland, O: L:

(Stockholm) den 26 Junii.

Creditiv för riksmarsken Lars Siggesson och riksråden Holger Karlsson och Birger Nielsson till hertig Magnus af Sachsen-Lauenburg; jemte inbjudning till honom, hertiginnan och de hertigliga barnen att öfvervara konungens biläger med prinsessan Katarina.

Ur förutnämnda afskrifter af kon. Gustafs brefvexling med hertig Magnus bland »kon. G:s bref» i Riks-Archivet.

Anno 1531 Mondages na Johannis baptiste als her laurentz vnd her hulgor vnd her Birgir nha lubeck segelten, hebben ko. w. dem hertzogen desen brieff gescreuen

Na gewanlicher erpiettunge etc Hochgeporner Furst vnd frundt, die bewillinge bewuster sache auch erhe vnd gutte wolmeninge die E. l. zu vns dragen Sein wyr kegen die selbie jn vnd mit allem gutten zuuorthienen, danckbar vnd haben der selbien sache haluer wie ouersprochen zum fullenkomen ende zuforen Auch E. l. aus-

gesachte vorseckeringe zu thun vnd jm namen dere heiligen Drifaltigheit, E. l. Dotther das hochgeboren F. Katherina vnseren wegen anzunemmen kegenwertighe vnsere liebn beszunderen vnd getruen richs retthe, die Strengen Laurens Sigesson vnsers reichs marsk, Hulgor Karolson, vnd Birgern nylson riddere ahn E. l. abgefertiget [vnd wollen E. l. hirmit nicht fürhalten, das wyr vnd vnsers reichs retthe, als die erfarne vnsers reichs gelegenheit, jn diser sache vnd szunderlix des einen artickels haluer bewoge vnd notturfftige jnsage, die wir allesamptliche truer meninghe vnd radesweise E. l. als dem jenigen deme die sache jres kynds wegen mit gjlt jn keine weghe wissen zuuorhalten] *) Hirume alles vnser früntlichs biddent E. l. wollen den genanden vnseren liebn retther jres ansuechendes (!), ahn eigenen parsonen willigs gehore Auch gleich vns selbs glauben geuen [vnd die menunge des einen artickels früntlichen anhoren, vnd zu hertzen foren, vnd wes dan E. l. für das bestendigste vns vnd E. l. kynde darine fur das beste vor zuwenden besynnen konnen, das stellen wir jn e. l. selbs gefallen] *) Wente alles wes die vnseren hirin deser gantzer sachen handelen vnd ausloben werden, das selbie soll von vns und jnen allen vnuorbrochlichen gehalten werden, Auch ist vnser fruntlichs biddent Dweile gott vns samptlichen zu solcher früntschop gelassen, E. l. vnd der selbien leue gemahel wollen jn ansehen solchs sampt der Jungen herschap alhir bej vns beneben jrem leuen kynde zum elichen bileger erscheinen Solchs vnd alles gutt vme die offtgemelten E f. l. zuuorthienen Auch alles vnsers formogendes der selbien zu erhen vnd wolgefallen vns zu beweisen willen wir stedes willig besport werden etc Prout Datum vt supra

Gustaff etc

*) Det emellan [ ] stående är i afskriften öfverkorsadt.

(Stockholm) den 26 Junii.

Till hertiginnan Katarina af Sachsen-Lauenburg i samma syftning som nästföregående bref.

Ur nyssnämnda afskrifter i kongl. Riks-Archivet.

Ame selbien hieuorgescreuenen Dage auch dise meninghe ahn die Forstynne gescreuen

Na Früntlicher erpiettunge zeugen Ko. W. Jr auch ahn diser vorbenander heren vnd legaten ankompst, das die Jre Dotther sollen von wegen Ko. W. annemmen etc vnd bidden, das die F. mit Jrem kynde hir bej Ko. W. auff dem elichen beileger parsonlichen zuerscheinen wollen vnuordrossen wesen etc Prout in literis

Stockholm den 26 Junii.

Till borgmästare och råd i Lübeck, inbjudning till konungens bröllop, och om Lübeckarnes privilegier i Sverige.

Efter conceptet bland kon. G:s bref i kongl. Riks-Archivet.

Vann gots gnadenn Gustaff der Swedenn vnd Gottenn etc koningk

Vnszere gunstygenn grusz vnnd gute wolmeninge zuuorn, Erszamenn liebenn beszondernn, Bewuster Sasszeszker sachenn halber, dieszelbigen zum gebürlichenn end zu bringenn, auch das hochgeborne frauchenn yn namen der heiligenn Dreifalticheit anzunemenn, vnnd vnsz zu zuforenn, habenn wir kegenwertyge vnszere liebenn beszondernn, vnnd vnszers reychs getrewe Rethe, die Strenge herenn Laurens Sygessonn vnszers reichs marsschalck, Hulger Karlszonn vnnd Birgern Nielszonn Ryddere abgefertyget, Byddende yr wollenn bonebenn andernn vnszernn herenn vnd freunden, vp bostempte

zeit, die vonn denn vnsernn zuuornemenn, auff dem elichenn byleger alle samptlich alhir bey vns zuerscheinenn wyllig vnnd vnuordrosszenn szeynn, Geschut vnsz zu szündergenn erhenn, vnnd zuuorschuldenn yn allenn guthenn nicht zuuorgesszenn, Wir habenn auch des priuilegions vnnd nastellyger schult haluer vnszere vnnd vnszers reichs Stenden meninge, vnd bouell, gedachtenn vnszernn liebenn kegenwertygenn Rethen an Jw zu gelangenn auffgelachtenn, Worvmb Vnszer freunthlichs bogerend, Dewyle doch das priuilegium allen stedenn vnszers reychs, Sunderlings Stockholm ock auer all ym gantzenn Ryke zu szwarem schadenn vnnd vorderue, ock nedderlage alle orer gerechticheyt vnnd vorderue gemener koepmansschop (wowoll am szelbenn Jw ock nichts gehülffenn) boszwerlicher wysze ann Jw gebrachtenn, *) Dar zu was moye vnnd mannigfoldyge betreubtnissze vnnd sorgenn der vth stander schult haluer, so vakenn wir vnss derszelbigen zu erleddygenn vorgenomenn, boyegent, ist ane zweiffell Jw vnuorborgenn, Jr wollen ynn anszehung sollichs alles, kegenwertygenn denn vnszern freunthlichs gehor geuenn, auch gudes anwerfendes berorter sache yw erthogenn vnnd yn de wege lathenn, Dar durch vnszer, vnszer konnigkryke vnnd dasszelbienn stede ock allenthaluenn ynwoner ansichtiges vorderffes vnnd boszwerlichen schadens (dewils doch ane ywenn nachdell geschenn kann)*) wedder vmme erhauenn vnnd vorschont mogenn werdenn, Auch trewe, leue vnnd gudte freuntschafft, zwiszchenn vnsz allenthaluenn, moge vnderholdenn werdenn, Sollichs vnnd mer gudes, vorszeenn wy vnsz zu yw samptlichenn, vnnd vorschuldens henweddervmb kegen dieszelbigenn, wo wir konenn, De wy hir mede Gade

*) Det spärrade är i conceptet understruket.

bouhelenn, Datum ÿlend Stocksholm, am mânt. nach Joannis Baptiste, Anno xxxj°

Denn erszamenn Vnszernn leuenn beszundernn Burgermeysternn vnnd Radtmannen der Stat Lübegk

Stockholm den 2 Julii.

Dombref för Lasse Måensson på 18 spannland jord, som tillhört S. Larens kyrka i Söderköping.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 22 v.

Jtem fick Lasse Måensson it dombreff på xviij spannelande iord liggendis wid Södherköping, huilken iord leghat hade vnder Sancte larensse kyrko j Söderköpung och vnder warfrue altare, och hade hustru Kirstin Stunts kents wid samma iord, men epter for:na Lasse Monson på sin hustrues wegna hade bettre bewijss ath han nemmare byrdig war än hustru Kirstin, Therfore dömdes honum iorden til, til tess hon bewisa kan at hon nemmare byrdogh är, domen skedde j Stocholm tempore visitationis Marie Anno 3j,

Gripsholm den 2 Julii.

Collationsbref för utnämnde kyrkoherdar i Svärdsjö och Leksand.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 273.

Aff Gripsholm tempore visitationis Marie

Jtem literas Collationis for her Benct super beneficium Swarldszö j Dalanar

Jtem Literas Collationis for her Eric Petrj super beneficium Liexan,

Stockholm den 6 Julii.

Till de utvalde biskoparne i Skara, Vexiö och Linköping, bjudning till konungens förmälning med prinsessan Katarina af Sachsen, och uppmaning att innan dess med några af capitlen infinna sig i Stockholm för att invigas i sina embeten, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 239 v. — Förut tryckt af Thyselius, l. l. 2: 18 och i Smål. Arch. 1: 202.

till Mester Swen Electo til Scara
Til Electum j Wexiö
Til Electum j Linköping

Wår etc wij giffue idher til kenne käre her Electe ath wij haffue widh dyre warfrue tijd nest komandis actat j the helge trefolloghetznampn giffua oss j Ecteskap med höghboren förstinne Jomfrue Katerine aff Saxen, Therföre är thet wår wilie och begären atj wele komma hiit til oss och göra idher gladh med oss, Och epter thet wel wore nyttogt ath idher Consecratie wore på then tijd öffuerståth, ty är thet och wår wilie athi äre her j Stocholm Söndaghen nest epter Laurentij aldre senast och haffuer the besta och förstondigast[e] åff idhert Capitel med idher for några merkeliga szaker skull som her på then tijd förhandlas skola, the ther och til ewentyrs några wekor fördröyias wela, ther j och the må wetta skicka idher epter, Later thetta så skee vtan all försummelse, Gud ider befalandis Aff Stocholm octaua Apostolorum petri et p[auli]

(Stockholm den 6 Julii.)

Bref för Hans Gultenman, borgare i Amsterdam att återfå ett vid Lödöse upptaget skepp med gods; — till Anders Hansson att utlemna samma skepp.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 239 v.

Jtem fik Hans Gultenmann Borgare j Amsterdam itt breff lydhandis ath wår nad:e herre for några merckeligha szaker skull haffuer vnt honum igen thet skip och godz som vptagit bleff widh Lödesze vtåff Pedher Mörk, huilkit skip Peder Mörk hade röffuat j frå for:ne Hans, Doch så mykit aff godzet som for:ne Hans Gulteman witterliga tilhorde

Jtem skreffs Anders Hansson til at han jntit skulle lata förkoma aff sama skip eller godz vtan lata honum thet få igen med huad deel ther war jnne på [Aff Stocholm octaua Apostolorum petri et p[auli]]

Stockholm den 9 Julii.

Utdrag af åtskilliga skrifvelser.

Riks Registr. D, 1529—1531, fol. 273 v.

Aff Stocholm octaua visitationis Marie

Jtem fik Lasse Eriksson forläningxbreff på Dauitz brödit thet Joen Scriffuare her til hafft haffuer j forläning,

Jtem skreffs Ernest Joensson til at han skal lata Jngel hansson få j lest spannemål,

Jtem en recognition for Niels Vgla på Lxij loduge marcer ij lodh hyttosölff Jtem ij loduge mark saköris sölff j lödug mark köpesölff, O: L: Esk: M:

Jtem en recognition for them j Linköping på viij^{c} marcer Dansca Esk: M:

Jtem itt opit breff for Otte Nielsson at war N: h haffuer fordragit honum the peninger hañ war N h plic-

togh war for xv pund spannamål then han anammat hadhe aff her Jöns Däken j Vpsala

Jtem breff for Erik Smed at hans N haffuer och fordragit honum the Lxxx marcer peninger han länt hade vtåff Oloff Olsson, relator Oloff Bröms

Stockholm den 17 Julii.

Till hr Niels Däken i Vesterås, att konungen återskänkt honom sin fulla vänskap och gunst.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 240.

Fik her Niels Däken j Westeråårs sådant breff

Wij etc Göre witterligit ath wij åff synnerlig gunst och nådhe haffue tagit och anammat thenna breffuisare her Niels däken j Westerårs til wår fulla wenskap och ynnest igen ganszliga forlatandis honum all mystycke, Och haffuer han ther emoth loffuat oss at han j alla motto wil bewisa sigh emoth oss epter thenna dagh som en tro vndersåte bör ath göra, Och ther med haffue wij vnt honum igen all then deel hwes honum j frå tagit är mädhan han wår mystycke hadhe, Therföre Biudhe wij strengeliga wåra fogtar och tienare som honum hans ting åffhendt haffua at the lata honum få sitt igen wid wåra ogunst, Tess til wisso, Aff Stocholm mondaghen for magdalene

Stockholm den 18 Julii.

Till grefve Johan af Hoya att tillika med sin grefvinna komma öfver till Sverige, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 240.

Till her Greffuen

Wår synnerlig gunst etc Käre her Swågher Som wij scriffue idher til tilförende ati med wår syster skulle

giffua idher hijt til oss, Så kunne wij doch nogh förstå ath wår scriffuelse ära idher icke så hastigt til handa komen som behoff hadhe giords, Men thet är än nu tijd nogh, Therföre är thet och nu wår begäre atj wele giffua idher hijt så atj med wåra syster äre här någhon tijd for Laurentij, forty idher Rådh göras här nu på behoff, Och är herman Möller komen her j Skären med thet skip och annan deel j haffua skulle, så ath idher än nu giffues tilfelle nogh til ath lata göra thet idher behöffues, Gud idher befalandis Aff Stocholm Tiesdaghen nest for Magdalene Arom etc 3j

Stockholm den 18 Julii.

Till riksmarsken hr Lars Siggesson om prinsessan Katarinas genom motvind fördröjda hitresa och konungens obenägenhet att uppskjuta bröllopet till nästa år, m. m.

Riks-Registr. D, 1528—1531, fol. 240 v.

Til her Larns Siggesson

Wår synnerlig gunst etc Käre her Lars wij giffue idher til kenne ath wij haffue forståth åff herman Jsraels scriffuelse ath epter thet ärende j huilkit j vtskickade äre så fördröyes och tidhen forlöper bort at ther skal begäras någhon fortogring så ath thet vpsettias skulle til wårena, Huilkit wij jngelunda så bekomma kunne, ey heller acte, ty wij haffue nu giort ther så stoor kostt och täring vppå, Huar thet icke nu skulle haffua framgong j sommar, kunne wij icke ytterligare vnkost göra ther vppå, Ey wette wij heller huad ther aff koma kunde vm sådana fortögring skee skulle, ther kunde til ewentyrs naghon jnfall koma vthi och än tå noghon ytterligare fortögring, Så är thet icke heller än nu så longt lidit på året ath her vti kunna så redelig forslagh foregiffuas ath saken vpsettias skulle,

Och kan Hertug Magnus wel merckia thet wara oss höyeliga emoth ath thet så fordröyes epter thet wår skep haffua så lenge vthe warit, gud wil rådha öffuer sitt wädher, Och kunne wij wel merckia ath the som skola wara fölgactige hiit j landit göra här största beswäringen vthinnan, epter thet theras hemfärd wille fast fördröias in på hösten, Doch vm förstinnan wille sielff fölia här in j landit, må giffuas henne fore ath wij wele förskaffa henne godh fordenskap genom Danmark j winter, eller vm henne så tyctes ath hon wille settiat vp till wåräna tå wilie wij senda henne iij eller iiij skep wel bemannat och lata henne tå komma hiit, och må henne hollas så före ath wij ju såghe gerna hennas tilkommelse, Men huar j iu fornimme at thet ey annerledis skee kan vtan ath thetta ärende skulle vpsettias til worenne är tå wår wilie ati jntit meer handle ther vthi huarken til eller frå, vtan giffuen idher med thet aldra forsta hiit heem igen Gud idher befalandis Aff Stocholm Tiesdaghen nest for Magdalene Arom etc 153j vnder wart Secret

Stockholm (den 18 Julii.)

Till Herman Israel i Lübeck angående samma ärende.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 241.

Till Herman Jsrael

Wår gunst, käre herman godhe wen wij haffue vnfåth idher scriffuelse med henrik Möller och Jachem j huilke j beröre j bland annor stycke, ath tijdhen fast forlöper och året går fram, och wår sak fördröyes, huilkit thet gud kenne oss och så högeliga emoth är, Doch kunne wij icke stå emoth gudz wädher, huar gud så hade foghat wädhret hadhe tå wår myndoga sendebud warit framme for iij wekor sedhan ty moste wij ther

med lata gud betemmat så lenge han vår sak förfogha will, haffue wij och vtsendt en liten båth som skulle löpa fram fore och bebodhat ee huad thet skee kunde til watn eller land och wår skep och sendebudh woro på wäghen, Men som j beröre j idher scriffuelse vm widhere fortögring til wåren så ath bijslåpningen skedde nu och sattes sedhan vp, kunne j wel merckia ath thet oss jngelunda drägheligit är, epter thet wij nu haffue giort ther så stoor vnkost vppå som j sielffue nogh besinna kunne, Huar thet och så vpsettias skulle kunde (til ewentyrs) än tå någhor annor jnfall vti komma sakenne til lengre fordrögning, så ath thet på thet sijsta jntit bliffue aff, Therföre är thet wår enkande wilie och begär atj wele ju så forarbetat ath ingen lengre förtogring skedde her vthinnan, Ey är thet heller än nu så longt framlidit på året ath saken behöffues vpsettias, Men huar thet och så wore ath förstinnan som sielff actar koma här med beswärar sigh ther vthinnan ath hennes hemferd wille dröyia in pa hösten for longt, Må thet tå giffuas henne in ath wij wilie j winter forsöria henne ju med godh fordenskap til land genom Danmark, eller och vm henne tectes settiat vp til warena, wele wij tå senda henne iij eller iiij skep wel bemannat ther hon skulle komma med, Så ath ju icke skal for then sak skull göras behoff skiuta wårt ärende vp som j vm scriffue, Ramer her vthinnan wårt besta som j wette oss makt påligger ath wart ärende må haffua framgong j thenna reszo epter wart begär, vtan all skotzmål och widhare fortögring, then oss jngelunda drägeligen är, wij wele thet med idher gerna forskulla Gud ider befalandis Aff Stocholm [Tiesdaghen nest for Magdalene Arom etc 153j]

Stockholm den 18 Julii.

Benådningsbref för Bengt Vestgöte.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 241 v.

Bengt Wesgötes wenskaps breff

Wij etc Göre witterligit ath wij aff besynnerlige nådhe haffue öffuerseet med thenna breffuisare Benct Weszgöte med thet han sigh emoth oss forseet haffuer, Och ther emoth haffuer han stelt oss en fast borghan at han aldrigh epter thenna dagh j någhon motto med ord eller gerningar skal wara oss vnder öghonen, huilkit wij wåra fogtar vndersåter och tienare til kenne giffue, Och haffue wij for then skul vnt honum alt igen hwes honum j then wår ogunst han vti warit haffuer, åffhendt är, vndantagandis twå hestar som wij anamma late, Therföre biudhe wij strengeliga wåra fogter och tienare som hans tingest til sigh tagit haffua, ath the lata honum få thet igen vtan all fortogh wid wåra ogunst, Tess til wisso etc [Aff Stocholm Tiesdaghen nest for Magdalene Arom etc 153j]

Den 18 Julii.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 273 v.

Tiesdaghen for Magdalene

Jtem fogta breff for Marquard Skriffuare vtöffuer Sala berghit

Jtem en Quittencia for Raual Jönsson på ij xxx marcer x marcer dansca minus xiij sk. j hwit och j^{c} xx pund socker (!?)

Jtem recognition for Bispen j Westerårs på ij^{c} marcer hans taxa

Stockholm den 20 Julii.

Bröllopsbjudning till närmast omkring Stockholm boende fruar.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 241 v.

Til fruefolket her nemmast vm kring

Wår gunst til förende etc Kära fru Anna wij giffue idher til kenne ath oss tilstundar en synnerlig kost och högtijd, som wij något fram på hösten epter gudz forfoghan acte holla etc Är therföre wår begären til idher och flere godha fruer och edla borna quinnor athi wele skicka idher ther emoth som tilbörligit är j ena motto och andra, så ath när wij her näst scriffue idher til ther vm ati tå äre redho at komma til oss, Och wele Wij atj thetta samma wele forkunna flere godha fruer och frijborna qwinnor som boo ther någhot när vm kring idher ath the och så wetta sigh ther epter skicka, Gud idher her med befalandis Aff Stocholm die Margarete Arom etc 3j

Stockholm den 20 Julii.

Till fogdar och förläningsmän i Svealand, Vestergötland, Östergötland och Småland, om utgörande af en gärd till konungens bröllop.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 242.

Wid thetta sinnet skreffs alla fogtar och förläningxmen til offuer alt vpland vm någhon hielp til bröllopit

Wår etc Tu haffuer wel förståth N ath oss tilstundar nu en stor kost och högtijd ther wij mykin fersk fettalia behöffue til, Therföre är wår wilie ath tu med herradzhöffdingen tingtar med bönderna och

giffuer them lempeliga fore, huru wij hadhe til förende wel hadhe måth epter Suerigis lagh j wår Cröning lagt them någhon hielpeskat vppå, thet wij doch haffue hafft fordragh och ey welet giort them någhon tunga som wij ey heller än nu göra wele Doch försee wij oss til the dandemen alla ath the skola och lata finna sigh welwilioga ther emoth igen, och göra oss en liten vnsetning med fersk math, thet them vtan all skadha är, Jngen stoor ålegning acte wij leggia them vppå, som wij them tilförende med wår scriffuelse loffuat haffue, vtan wij formodhe oss thet åff them at the icke skola lata thet minsta brista, Sådana må tu med herradzhöffdingen lempeliga handla med them så ath tu ju holler oss almoghan gönstigh, Och holt them thet före med at wij förlate oss fulkomliga på thet hulskap the oss tilsagt haffua, Och forhandla ju så ath tu kunde bewekia almoghan ther til ath the gå welwilieliga vnder sådana hielp, Och må tu wel skiuta på andra landzendar her j rijkit ath the haffua welwilieliga sielffkraffde gåth til och giort then hielp, läg all tin flijt ther vppå, Och thetta är thet wij begäre ath xij må wara j huar giärd, iiij skattabönder och viij landbor, The skola göra ij lamb ij gäss xij höns och xl ägg, thet kunna the göra sigh vtan all skadha, Och thet tu j titt fogd[er]ij forsamlandis warder wilie wij at thet bliffuer j fogd[er]ijt til tess tu framdelis ther vm får wår scriffuelse, Må tu och haffua tilsyn ath the som rett fattige ära jntit warda her vthinnan fortungade, Tig gud befalandis Aff Stocholm tempore Margarete

Jtem widh samma sinnet skreffs fogterna och förläningxmen til j Westergötzland Östergötzland och Szmåland ath dok skola the göra vth oxar j samma stadhen, och xx eller flere j huar gierd

Teslikis lades en kalff vtj the breff som scriffues til fogterna j Småland och Westergötzland, at huar the

fornimmat at bönderna tagat illa widh sigh vm then hielp til fersk mat skola the tå latat bestå, och tala ther jntit vm, latandis bönderna ther med sielffue betemmat, The som wela göra vth szmör til samma hielp må the thet göra

(Stockholm den 20 Julii.)

Förbud för innebyggarne i Gefle, Östhammar, Raumo, Åbo, Norrbotten och Raseborgs län att under den närmaste tiden föra sina varor till annan ort än Stockholm.

Riks-Registr. D, 1529—1531 fol. 242 v.

Förbud till Städerna at the icke föra theras waror annerstedz än hitt Till Högtidhen besynnerliga

Gäffla
Östhammer
Norebotn
Raumo
Åbo stad
Rasburgx län

Wår gunst til förende etc wij giffue idher godhemen alla til kenna at oss står nu jnnan en kort tijd en stor högtiidh for handen, til huilken stor tilsökning skeandis warder aff fremande land och städher, Therföre är war wilie ok strengeliga bodh athj jngen tilstedhie aff idher stadh annerstadz segla med några waror vtan hiit til Stocholm widh lijff och godz til görandis, Oss forhoppes at epter then stora tilsökning hiit skeer aff fremande köpmen, skal her wel falla så gott köp som j andre österske städher, Ty är thet och wår enkande wilie ati med alla idhra waror segle hiit och jngen annerstedz, huar som någhor finnas som gör emoth thetta wårt strengeliga budh skole wij lata straffa ther vtöffuer vtan alla nadher, Så är och wår wilie ati sende hiit några fulmyndoga aff idher med idher stadz priuilegier och frijheter, ath ther vm med andra

städer må handlat warda, Gud ider befalandis Aff Stocholm [tempore Margarete]

Stockholm den 22 Julii.

Till hr Lars Siggesson och hr Holger Karlsson om Lübeckarnes myntförsämring och om noga tillsyn vid betalningen af svenska skulden, att de ej räkna sig för mycket till godo.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 242 v.

Till her Larns Siggeson oc her Hollinger

Wår synnerlig gunst etc Käre her Larns och her Holger, oss är til kenne giffuit ath Rådhit j Lubke lata fast forlätta hammaren, och forringa pagamentit j theris mynt, så ath theris korn är en ringa ting bettre än wårt, och likwel wilia the haffua twå marcer åff wart mynt for ena theris j huilkit oss ganska mykit skeer forkort, Therföre är wår wilie och begär ati wele lata hemliga bespana huru mykit theris mynt som the nu slå lata holler in fine, så ath thet komer idher jntit widh, Och besteller så ati före ena marc lödiga hiit aff thet mynt ther nu slagit warder, Och epter thet ath theris mynt är nu så ringa må j haffua nogha tilsyn j Rijkisens geldz bettalning at oss skeer något när lijka, Niels Monsson och Oloff Larsson må haffua her nogha vpseende så at icke meer giffues vth än oss med retto bör, idher gud befalandis Aff Stocholm tempore Magdalene Arom, 3j

Stockholm den 22 Julii.

Förteckning öfver utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 274.

Aff Stocholm die Magdalene

Jtem en recognition for Bispen i Strengnes på viij^{c} xxv marcer på räkenskap aff Taxan

Jtem en recognition for Capitulit ther sammestedz på iij^{c} marcer på theris Taxa

Den 25 Julii.

Recognitionsbref för Henning Persson.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 274.

Tempore Jacobj

Jtem en Recognition for Henning persson på Lxx [mark] som han vpburit hadhe for tua gårdar han såldt hade på dall j Wermeland benempde myreker j Edz soken och mölno j Norszo soken huilke gårder wåro war N h tilfalne for danaarff

Stockholm den 26 Julii.

Gåfvobref till förre domprosten mäster Jöran Thuresson på Björnö m. m., som han förbrutit till kronan.

Tryckt i Loenbom, Historiskt Archivum, Sthlm 1774, 1: 15, efter originalet.

Wij Göstaff med Guds nåde Sweriges och Götis etc Konung Göre witterligt at uj aff wår synnerlige gunst och nåde haffue wntt och tilstadt, och nw med thetta wårt öpne breff vnne och tilstädie, at mester Jörien Turesson må och skall kennas wid tesse epter:ne gårde igen, först Biörnö huffuod gården jemte iiij gårda j öst-

hammar och en quern benempd Lissa quern, hwarfföre förbiwde wi allom, for:ne M. Jörien dermott någhet hinder eller förfong at göre Tess til wisso late wij tryckia wårt Secreth på ryggen å thette breff Datum på wårt Slott Stocholm die Anne Anno etc 1531

Början af Augusti.

Bref för Claes Djurskytte på fodringen i Seglora.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 274.

vincula petrj strax epter

Jtem fik Claes Dyereskytte it breff på then fordring som nu falla skal, thetta åår j Seglorns geld,

Den 6 Augusti.

Bref för Joen Mugge att återbörda Ramsta på Dal från Skara domkyrka.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 243.

Sondaghen for Laurentij

Jtem fik Joen Mugge it breff lydhandis at han må kenas wid it godz liggiandis på Dal *) benempdt Ramsta ther han säger sig wara byrdig til, huilkit godz hans foreldra såldt hade til Scara domkyrke, doch med så skäl ath han skal lösza thet igen for mindre eller meer epter som langillet sigh icke sielfft losst haffuer j medheltijd

*) I ett annat utdrag af samma bref, samma Registratur fol. 274, säges att Ramsta låg på Vermlandsnäs.

(Stockholm? den 6—24 Augusti.)

Instruction för fogden på Salberget.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 243 v. o. f.

En ordinantie och vnderuisning för fogten på Salebergh ther han sigh epter retta må

Först at fogten actar vppå granneliga vm wår Nad:e herris hyttor huruledis smeltarenar the szmelta och fara med then malm tijt kommer så at thet går skäliga til, och ath fogten flyr sigh godha szmeltare, som ther vppa wel forfarne ära, och förbettre heller theris lön med en öre eller ij vm wikona the som han förnimmer godhe ära, och sigh beflijta wela, och lata fara the onda szmeltare som mera skadha än gangn göra, och vppå thet han kan merckia huilke onda eller godha ära, må han lata leggia huars theris arbete serdelis, huilken theris godz mest giffuer

Jtem ath han besteller sigh koll nogh til hyttorna så at them aldrigh fattas, at hyttorna for then skul skola stå leduga, som her til skedt är, och lata hugga mera kolawedh och holler flere kolare, och late kola med makt, så ath han kunde koma sigh så fore ath han kunde få någhon gammul koll och lata gå hytternar med, huilke mykit dryghare ära än the nyia, och at thet motte så gå til wid wår Nad:e h gård, som hoss andra goda bergxmen, the ther altijd haffua en stor kolabedde ij eller iij liggiandis j skoghen orörda,

Jtem at han bestyre sigh godha hestar ther han med samma koll framföra skal, teslikis til at framfora malmen med feta och ferska(!) hestar emoth wintren,

Jtem ath han bestyre sigh så mykit höö nu j sommar som han samma hestar kan holla med vtöffuer vintren

Teslikis the drettes oxar och annen boskap som behöffues på gården, och late heller slacta then vnga boskap och fåår ther ära på garden j höst, än ath höö icke skulle tilrekia vtöffuer wintren til the hestar och boskap han haffuer för nödhen på garden . som är xij kolahestar ij eller iij malm hestar viij par drettis oxar xx miölkekor,

Jtem at han gör en ny stadga med the köpmen ther liggia widh gruffuona, och förökar then cisz som påladhes j fiord dubbelt höghre än han tå giordis så ath the her epter giffua j öre åff huart marka werdegodz the tijt föra, så wel the köpmen, som vmkring j bygdenne fara som the widh gruffuona liggia och acta vppå at theris godz bliffuer granneliga vpscriffuit och retteliga werderat epter som thet werdt är, och ther epter tage vth ciszen, och at han kennes wid alt thet godz som the köpmen föra ther vm kring j bygdene ok selia, och icke lata vpscriffuat werderat eller giffua ther någhon cisz vtåff

Szameledis må han göra en stadga med the köpmen ther liggia och icke haffua annat än fettalia at selia på thet icke wela giffua någhon cisz, så ath the samma köpmen giffua så wel cisz vtåff then fettalie spannemåle eller annat som the haffua selia som the andra vtåff theris köpmendz godz, så at här epter bliffuer intit godz frijt som några köpmen tijt vp föra,

Teslikis skee och med them som tijt vp föra wijn miödh kyrszedrank tystöll Swenskt öll eller andra drycker at ciszen och förökas på them dubbelt vp och ther epter vtkreffues vtan forsummelse,

Jtem at han actar vppå at then vtgifft som j fiord ladhes vppå the lösza konor bliffuer retteliga vtkrafft och vpboren så wel af them som fara ther vm kring j bygdene som aff them som ära widh gruffuona

Jtem at han tencker til at leggia någhon skat på the mongerskor ther ära, the ther vpköpa all then deel ther kommer fall, och monga thet vth bergxdrengerna igen j then dyresta peningen, och the ära the samma som then dyra tijd göra ther vppe, ty the haffua en oskälig winning vtåff allt thet the köpa och selia, therföre måtte och giffua skatt ther epter så wel the som theris näring haffua ther vppe aff köpslaghen som the j köpstädernar besittiandis ära,

Jtem at fogten taghe tomp[t]öre aff the köpmen som bodhar haffua widh gruffuona thet mesta han kan åff huaria bodh, eller och driffue them vp, Teslikis at the köpmen som inga gatobodhar haffua, vtan haffua theris godz vtslagit på torghit på boord eller tunnor, at han tagher legho åff rummet ther the på stonda och selia theris godz, så wel ther, som thet skeer j vtj andra vpstäder i marcknada ther köpmennena moste leyia rummet åff stadhen, ther the och stonda och haffua theris köpslagen vtslagen vppå, the som icke gatobodhar haffua,

Jtem at fogten taghe tomp[t]öre vtåff alla daghakarla bodar så wel aff them som sedhan tilbygda ära, som them j fiord bescriffne woro, thet mesta han kan få epter som folkit är vthj huar bodh

Jtem at fogten giffue granneliga akt vppå med wacternar besynnerliga med then som the soffre peninger vpbär, så at wår N h skeer ther någhon skäl vthinnan, ther haffue fogten granna act och åthwakt vppå, och taghe med sigh Gruffuofogtan och Sölffköparen, och höre then samma wactarens Räkenskap huar Sondagh for huru monga peninga han haffuer fåth huar dagh j then wikon som nest forlidhen är, och huru monga karla som soffra och huru monge som waskat haffua j then wikon och legge ther epter räkenskapen, Och late fogten rekna samma karla en tuå eller iij dagher

j tilförende hemliga så ath wactaren ther jntit vtåff weeth, så kan han snart formerkia vm wactaren gör wår N: h: rett Räkenskap vm the soffringe peninger eller ey, och ther legge fogten sigh all win vm at han thetta granneliga j huar wiko ranszakar, Och huar han kan formerkia eller beslå wactaren at han någhon deel vndan döll, late fogten gå ther vtöffuer tilbörligit straff epter laghen som vtöffuer annat tiuffuerij och skicke en annan j hans stadh som troghen wara will, etc

Sammaledis ranszake och fogten vm the karla som wactaren gör stadgan med hoo the ära huru monga the ära eller huru mykit huar thera göra skal vm wikona, så ath wactaren och therföre gör rett räkenskap, och late fogten icke wactaren här epter göra stadga med någhon vtan hans witzskap, ther vm fogten til forende må fortenkt wara vm samma stadge är wår N: h: nyttogh eller ey,

Teslikis wette och fogten huru monga karla som soffrat haffua j wikone, och icke strax vtgiffuit theris peninger, vtan wactaren haffuer borgat med them til nesta wiko ath thet tå vpbäres och komer til räkenskapen

J then wikon Oloff Larsson war ther wore Soffringe peninger j^{c} xij mark j öre,

Jtem ath fogten handle med bergxmennena ath the tagha sigh xxiiij gruffuodrenger til alt arbete som j gruffuona faller som j fortidhen skedde, och öffuergiffue the monga gruffuodrenger the nu haffua j theras forswar, som ära widh C karla, huilka ther nu alle ära frij för Soffrepeningerna och när så skeer at bergxmennena haffua anammat the xxiiij karla vtåff the besta the vthwelia kunna til gruffuodrenger måga tå alla the andre giffua Soffrepeningerna så the som the andre Soffrekarla, eller och fordrijffues frå gruffuone, Teslikis

fordriffues och the andre soffrekarla frå gruffuone som theris soffrepeninger icke redeligha vtgöra wela eller och the som wilia forbinna sigh j rotenskap och fordriffua the andra dagakarla,

Jtem at fogten actar vppa ath bergxmennena icke nedherleggia theris arbete j gruffuona med the C karla som the nu j någhon tijd hollet haffua, vtan leggia sigh heller all win vm at gruffuan motte vpkomma, och handla med bergxmennena at the lata for then skul nu strax göra the tuå tunno winnar ferdoga med thet aldra forsta som the senast vtloffuade

Jtem at fogten med gruffuofogtan leggia sigh win vm at wår N. h. kunde få malm nogh til hans N: hyttor så ath then icke fattas, at hyttorna for then skul icke skulle stå ledoga, och ath fogten manar stedze på wactarne, at huar the kunna fornimma eller see någhon tilfelle j gruffuona at thet ingelunde bliffuer forsummat

Jtem at fogten vptager the daghekarla peninger vtan all forsummelse, epter som ordinantien ther vm j fiord giordis, j mark aff huar löss karl, så ath ther ingen bliffuer frij och bestraffes granneliga

Jtem at han later vpscriffua alle the som brystugnar bruka j hans fogdij the ther icke bergxmen ära, och taghe vtåff them epter som the haffua brukningen til, Teslikis vth kreffuie huad än nu igen står, ther scriffuaren på garden weth honum vnderwisning på göra,

Jtem at fogten tilskicke the wactare som trogne wilia wara til at vpbära the Soffrepeninger koffrepeninger köpmans peninger öllpeninger aff Löszkonor, och annen vpbyrd som ther faller widh gruffuona, och besynnerliga en tro karl som vpbär the Soffrepeninger ther mesta macten på ligger,

Jtem ath fogten later göra tuå kerror med låås som malmen kan med hemföras, så ath then som malmen

förer icke haffuer tilfelle til at forkoma ther åff något j wäghen,

Jtem at fogten giffuer granneliga akt vppå at han kan beslå the köpmen som ther vppe liggia och köpa sölff ther til han må tenckia någhor Rådh ok lempor, och at the sedhan så motte straffade bliffua som forbodit jnneholler vtan Nådher

Jtem at fogten icke holler något onyttigt folk eller fortäring på gården, vtan så mykit han haffuer behoff til hyttorna etc

Stockholm den 7 Augusti.

Utdrag af qvitto- och förläningsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 274.

Aff Stocholm mondaghen nest for Laurentij

Jtem en quittencie for Botuid Skriffuere at han haffuer giort redho och räkenskap for al vpbyrd och vtgifft han hafft haffuer sedhan i fiord micaelis tå han forst bleff fogte och in til Olauj, Anno 3j bliffuer han ej meer til acters än iij oxar, och for thet smör han vpburit haffuer for fodringen skal han göra räkenskap fore her näst O L O B

Jtem en quittencie for Swen Kart på thetta års räkenskap och bliffuer han intit skyllogh O Larsson O Bröms

Jtem förläningx breff for Niels ffub på Gunnarssnäss soken med all kong:a rentto och rettigheter

Jtem vntte war N H Halsten Skriffuere j forläning Longsrud soken med alla kong:a rentto,

Stockholm den 9 Augusti.

Bytesbref mellan konungen och Göstaf Kafle rörande gods i Södermanland och Upland. *)

Efter originalet på pergament i kongl. Riks-Archivet.

Wij Göstaff medt gudz nåde Swerigis och Gottis etc Konnungh Göre witterligit medt thetta Wårt öpna breff, atuj medt fulla berådna modä god wilie och szamtycke, haffwa giort ett wenligit lagligit och vpliust Jordaskipta medt Erlig welbördug man Göstaff Kafflä på Dywle medt hans hustrvs och beggis theres wenners och frenders Jaa och szamtyckio, j szå måtto att Wij vplatiid haffwa för:ne Göstaff Kaffle hans hustru Hustru Anna Joszeps dotter och beggis theris barn och rätta arffwingar thesze epther:ne godz och gorder, szom i Strengnes stickt och Öszmo szonkn (!) belägne äre, Först en gård benempd Hammarstada ligger för fyra mark land Jord renther fyra mark affradz peninger och halff annen lest korn Jtem ett torp Kollabodä renther tolff öre affradz peninger oc szex dagxwerke Jtem Skinnaretorp renter en mark affradz peninger szex Dagxwerke Jtem Bothelstorp renter tolff öre affradz peninger szex dagxwerke Jtem twå gårda i Skelff liggia för en mark land Jord renther en mark affradz peninger halff lest korn tw pundh Smör tolff dagxwerkie Jtem en gård Jbidem, ligger för tijo örtuge land jord renter tijo örtuger affradz peninger szexton marcer Smör halfftredie pund korn szex dagxwerkie Jtem Lageholm ränter en mark affradz peninger Jtem itt torp Hemfoos renter twå örtuger affradz peninger och halfft pund korn Jtem en gård Walszö ligger för en marc Land renther halff

*) En kort anteckning om bytesbrefvet är upptagen i Registr. D, fol. 274 v.

Lest Korn twå mark affradz peninger tw pund Smör tolff dagxwerke, Ligger Degreholm och Seweholm til szame gård vndj szamme rente Jtem en gård Walsta i Österhaninge szokn ligger for trätton örtuge Land renter trätton ortuger affradz peninger och trätton spen Korn och szex Dagxwerke Jtem twå ortuge land i Östranora renter twå ortuger affradz peninger halfft pund korn Jtem ögnöö i brennekirke szokn renter tolff öre affradz peninger För hwilka för:na godz och gårdar för:ne Göstaff Kaffle medt hans hustrues och begges theris wenners och frenders Jaa och godo szamtyckio haffwer vplatiid osz igen thesze epther:ne godz och gårder, och szå beliggiandis i Strengnes stiikt och Kerno szokn Som först är en gård heter Ernesz renter sziu pund Korn tre mark affradz peninger tw pundh Smör tw pund flesk tolff dagxwerke Jtem en gård i Eszerne renter trij pund korn halff marc affradz peninger itt pund Smör jtt pund flesk szex dagxwerke Jtem en gård Jbidem renter itt pund Korn itt pund szmör fyre örtuger peninger szex dagxwerke Jtem itt torp Oreszätter renter halff mark peninger fyre pund bast Jtem twå gårda i Mörby i Turinge szokn rent[te] sziw pund korn fiorton öre peninger tolff dagxwerke Jtem itt torp hether Qwickrinnemo renter halff mark affradz peninger fyre pund bast Jtem en gård Nybbile på Fogdön renter fyre pund korn tolff öre affradz peninger itt pund och fem marcer Smör, Jtem en gård Humblesta i Lötz szokn och vpszala stiikt renther halff lest Korn tolff öre affradz peninger Jtem en gård Myreby i Boglösza szoken renther trij pund korn en marc affradz peninger szex dagxwerke, Jtem en gård Adelsta i Nyszätra szokn renter tije spen korn otto ortuger peninger Jtem en gård Yrista renther trij pund korn, tolff öre affradz peninger, Terfore affhende wij osz och wåra arffwingar för:na Hammarsta gård, och the godz ther vndi ligger szom

the her vppe i brewid benempde stå och tilegne them förbe:de Göstaff Kaffle hans hustru och theris arffwinger medt alle the tilägor szom ther nu tilliggie och aff aller tilligat haffwer i wåto och torro när by och fiärre Jngo vndantagandis til ewerdeligo ägo Dog med szå skäl att the godz han osz igen vplatiid haffuer göra szå god fyllest i theris årliga vtskyller szom the her i breffwid bescriffne stå, Och hwar szå skee kunde szom gud förbiude att thesze för:ne godz honnom frå ginge medt någon rätgongh, thå beplicte wij osz, och wåra epther:da erffwingar honnom och hans erffwingar szå god godz igen widerläggia, i szå god lägo och rento, Jnnan neste vj wekur, szom the för:ne godz äro och rente Och giffwa wij her medt häredzhöffdingen ther för:na godz beliggiandis äre fulla magt att giffwa them liust och fast på för:ne godz epther laghen Thesz til ythermere wiszo lathe wij Hengia Wart Secret nedan för tetta breff Giffwit på wårt slott Stocholm S: Larns affton Arom etc Mdxxxi

Den 10 Augusti.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 274 v.

Tempore Laurentij

Jtem fik mester Jören i Kalmarna en huffut quittencie ath han haffuer giort wår nad:e herra redhe for then bisps tiend han vpburit hade på Öland och Möre,

Jtem en recognition for her Hans Grå på Lxjx loduge marcer vj lodh köpesölff aff her hans Grå

Den 11 Augusti.

Utdrag af collations- och qvittobref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 274 v.

Jn Crastino Laurentij

Jtem en Collatio for her Seuerin petrj superi prebendam Clericorum j Abo,

Jtem en quittencie på j^{c} marcer ortuger Taxa aff wernheme closter

Jtem quittencie for Jöns Jngemarsson på ix^{c} marcer ortuger

Jtem quittencie for Oloff mortensson på v^{c} marcer ortuger iiij marcer j öre for bisps tienden åff Helsingeland

Den 21 Augusti.

Utdrag af fogde- och förläningsbref.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 275.

Mondagen for Bartolomej

Jtem fik Oloff Mortensson fogte breff vtöffuer alt Gestrikaland

Jtem fik Oloff Henriksson breff på fodringen som faller nu j winter på Yttre och öffre szela

Jtem Pedher fymbo Borgare i Södherköping fik breff at han skal her epter beholla Meem gård och göra ther lika och rett aff, och så lenge han thet gör skal ingen driffua honum ther åff

Den 23 Augusti.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 275.

Jn Profesto Bartolomej

Jtem her Gudmund Speyel fik Collationem vppå Prepositurам j wexiö

Jtem fik her Pedher Algoti Collationem super Norbo

Jtem then her til haffuer warit j Norbo skal til Torsåker ther på fik han Collationem

Jtem Episcopus Scarensis fik breff på Spettals delen then han skal lata vtskiffta til the fattighes behoff, och huad som ther vtöffuer är skal han lata fattiga studenter få til hielp

Jtem fik her Electus til Scara breff at Clerkerijt skola göra icke meer än viij^{c} mark dansca for borgeleit

Jtem quittencie for her Dan i Strengnes pa ij^{c} marcer ortuger Taxan aff Capitlet,

Stockholm den 24 Augusti.

Till innebyggarne i Vestergötland, Dal och Vermland, samt till några härad i Småland, tacksägelser för bevisad trohet och villighet att utgöra klockskatten, m. m.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 246.

Jt Sådant breff Som her eptherfölger gick wt till Sunnerboo Westbo Albo Norra Widbo Wist Oc Twetaherad Doch rördis intid om Landgillet men foringen vndte w. n. h. them til Löszn

Til Vestergotland Dall oc Vermeland

Wij etc Helse idher dandemen alla som byggia och boo vtj westergötland dall etc kerliga med gud, Käre

wenner wij tacke idher alla kerliga for thet hulskap troskap och manskap som j oss och wåra befalningxmen på wåra wegna altidh bewijst haffue, serdelis atj icke haffue j thetta åår någreledis latit idher bedraga til någhot vbestond som en part annerstedz i rijket, gud bettrat giort haffua, vtan atj ju haffue altid stondit oss fasta wid thet troskap och manskap som j oss loffuat och tilsagt haffue så j thetta åår som j til förende tå her Ture och bisp Måens med theris partij togho sigh vbestond fore, Och forhopes til idher ok jntit twiffle ati och så her epter som her til welwilieliga göra och bewisa wele, Och j jngen motto lata idher bedraga huarken aff for:da her Tures och Bisp Månses partij the ther nu ära hoss konung Christiern och stempla alt ondt på rijkit som j wel forståth haffua, Och som oss elskelig wyrdelig man her Electus j Scara oss görliga haffuer vnderuist, Haffue j alle welwilieliga warit til at göra vth then hielp vtåff idhra kyrkior med klockor och annan deel som the godha herrar Rijkisens Rådh budit ok pålagt hade til rijkisens geldz bettalning, med huilken hielp j ganska mykit vbestond skadha och forderff betagit och forhindrat haffue som ey allenast idher vtan och menige rijkit motte haffua på kommit huar sådana geld icke hadhe wordit bettalat, thet j nu med idhor hielp såsom och andra tro men j rijkit åffstillat haffua for huilkit wij idher gunsteliga tacke, Och wele thet altijd gerna til thet besta betenckia idher j huad motto wij thet bekomma kunne, Yttermera käre godhe men giffue wij idher til kenna at epter j så welwilieliga och troliga idher j thenna motto emoth oss och rijkit bewijst haffue, haffue wij milleliga öffuerseeth med idher vm kyrkenes langille som j än nu beholle jnne med idher och vnne gerna til godho atj forwende thet kyrkione til nytto och vphelle thet besta j kunne, Och epter thet for:da oss Elskelig her Electus j Schara är

altijd oss och rijkena til wilia och tienst, Är thet wår wilie och begäre atj late honum sina welwilioghet til godho niuta, Och vti huad motto wij ytterligare kunne wetta och berama alles iders gangn och besta göre wij altijd gerna, Gud idher befalandis Ex Holmia 3j, tempore Bartolomej.

Stockholm den 17 September. *)

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 275 v.

Aff Stocholm Dominica Ante Matthej

Jtem it fogta breff för Pauel Byrgesson på Wist och Tweta herradhe

Jtem Quittencie för Larns Brymps på en års räkenskap

Jtem vntte wår N: h: Larns Brömps thet skatte biugh och legge rogh som faller j thetta åår åff synnerbo och wesbo

Jtem vntte wår N: h: Anders Sijmonsson all then fodring som faller j thetta åår j bland war N herris eegna landbor i Vpland

Jtem breff for Anders Monsson på all fodring medt Wastena Closters landbor ther han skal göra hans N: redho och räkenskap före,

*) Största delen af Riks-Registraturet för denna månad har i äldre tider gått förlorad.

Stockholm den 23 September.

Konung Gustafs donationsbref till prinsessan Katarina på lifgeding och morgongåfva.

Efter en samtidig afskrift i samlingen »Heyraths-contracter och Lifgedingsacter» i kgl. Riks-Archivet.

Wyr Gustaff von Gots gnaden der Sweden vnnd Gotten koninck, Bekennen openbar, myt dyszem vnserem openen Breue vor Jdermennichlichen, Nachdeme zwisschen dem hochgebornen Fursten, vnserem leuen Ohemen vnd Vater, Hern Magnusszen zw Sachsszen Enghern vnd Westphalen Hertzogen etc von seyner lieue Dochter wegen, Der Hochgebornen Furstynnen, vnser freundtlichen leuen zwkompstigen gemahlen, Frewchen Katherinen, geborne Hertzoghinne zw Sachsszen Enghern vnd Westphalen etc Eynes, vnd vnnsz, anders deỳls, Gade dem almechtigen zw leue, Landen vnd luden zw wolfarth: vnd vmme vormerunge willen leue vnd freundtschafft, Myt rade, wethen vnd willen, vnserer Rykes Redhe, vnsers koninckrickes Sweden, vpgericht, vnd von vns zw beiderseỳts ores Jnhaldes zuuorfolgen gelouet, vorsprochen vnd zugesecht, ock vorbreuet vnd vorszegelt worden js, der Datum steth, zw Lubeck Suntages Letare Nah Christj vnsers leuen Hern geburt, vefftein-hundert vnd ein vnd dertich Jar, Vnd jn derselbigen Ehestifftunge, vnder anderm begrepen vnd vorlyuet js, dat wyr vorgemelte vnsere freundtlicke leue zwkomende Gemahel Frewchen Katherinen, geborne Hertzoghinne zw Sachsszen Enghern vnd Westphalen, myt rade weten vnd willen vnsers koninckrykes zw Sweden Rykes Reden, myt konicklichem Lyffgedinghe vorsehen vnd vorsorgen, Szo dat ore leue zum allerringesten vnd wenigesten, daruan an bestendigen Jarlichen pechten, gefellen vnd nutzungen, dreỳ dusent Reinische gulden,

vnd darzw allen den vberloep, de darouer jn nachbenomptem orem lyffgedinge, an pechtenn zynszen, nutzungen, jn vnd zugehoringen, wert befunden, nichtes daruan buten gescheden, hebben vnd bruken solle, Orer leue ock sollich lyfgedinge, myt vnserem, vnd vnserer Rykes Reden zw Sweden Breuen vnd Szegelen, geborlicher vnd Notturfftiger Weisze, vorschriuen, vorszegelen vnd vorszekeren, Vnd soliche vorschriuinge orer leue vnd oren Eruen zw gude, gemeltem vnserem leuen Vader Hertzogen Magnusze zu Sachsszen etc zwstellen wolden, Dat wy deme nha, myt zeidigem, vorgehabten rypen bedachte, vnnd rade, aller vnser vnd vnsers Rykes nachbenompten Reden, vnd anderer Rede vnd Stenden, ock myt aller Jrem wethen, gudem willen vnd fulbort, gemelter vnser freundtlichen leuen Gemaheln Frewchen Katherinen . gebornen Hertzoghinnen zw Sachsszen Enghern vnd Westphalen, zw orem konicklichem lyffgedinge vnd lyfftuchtes geszethe, vnser vnd vnserer Krön vnd Rykes Sweden, Slothe, Lande, Lude vnd Gebiede, nomlicken, Oeland, Kalmar vnd Korszholmen, Mit allen oren Luden, Edelen vnd vneddelen, Lehenschoppen gheistlichen vnd wertlichenn Tynsen, pechten, densten, gerichten, Brocken, gefellen, nutzungen, Jnkomen, gerechticheiten, Herlickeiten, ouericheiten, Jn vnd zugehoringen, Jn aller mathen, woe wie die jtzt jnnehaben, geneten vnd gebruken, nichtes dar van vthgenahmen, zw Jhrem konicklichen lyffgedinge vorschreuen, vorszeckert vnd vorplichtet hebben, Vnd dartzu vorspraken vnd zugesaget, Woe wie solicks ock alles hyrmytt witlicken vnd wolbedacht thun, dat wy in dreyer Mänten frist, nach orer leue vnd vnserem Eelickenn bylegen, die Jnwoner vnd Landtsaten, berurts ores lyffgedinges, Oelandt: Kalmar vnnd Korszholm, Ock dersuluen vogethe vnd Amptleute, vnd so vaken die affghan oder vorandert werden, die volgenden Amptleute vnd Vo-

gethe, veelgedachter vnser leuen Gemaheln, Frewlen Catherinen, Huldigen vnd Sweren, vnd die an ore leue wisen laten willen, Erer leue myt aller nuttingen, gefellen und dinstbarheiten, vp den fall who folget, vndertenich, gehorsam vnd gewertig zusein: Nomlicken alszo, Jfft Ere leue (dat zw schickunge vnd jn willen des almechtigen Godes steht) vnsern Koning Gustaffs tödt erleuen wurde, dat alsdan ore leue van stundt an: (wir hetten myt orer leue Liues Eruen ghewonnen vnd vorlaten; oder nicht) gudt fuge, recht vnd macht hefft vnd haben soll: angezeigte ore Lyffgedinghe, Slote, Landt vnd Leuthe, alsze Oelandt: Kalmar vnd Korsholm, myt allen oren Jn vnd zugehoringen, alsze bauen gemelt ys, Ock alle den Husz vnd vörrath, Bussen, puluer vnd anders, so darjnne vnd daruppe, nach vnserm doetfalle gefunden wirt, jnnehmen vnd beholden die tydt Jres leuendes zubesitzen zugeniessen vnd zugebrucken, Eder dat ore leue dat gemelte ore lyffgedinge, myt Jren eigen Amptes Leuten vnd Vogeden, ores gefallens besetten, die wider entsetten, vnd andere an ore stede ordenen, vnd vormiddelst one, dessuluen geneten vnd gebruken, Vnd dat ore leue, von Jdermennichlicken vngehindert, solicke gefelle vnd nuttinge an örde Jhres gefallens, bynnen oder vtherhalben Sweden, folgen vnd gereket werden sollen, alles woe Lyffgedinges Recht vnd gewonheit ist, Vnd doch also, Wan ore leue, nha schickunge des almechtigen, myt dode affghan, dat alsdanne, angezeigte orer leue Lijffgedinge, alse Oelandt, Kalmar vnd Korsholm, wedderum an den regirenden Hern, vnd die Krön zw Schweden jn aller mathen woe ore leue dat jnnegehabt, komen vnd fallen, vnd dat ore leue, by tyden jhres Leuends, vnd jnnehebbens berurts lyffgedinges, sick darmyt by der Krön zw Schweden, gehorsamlicken holden vnd darnach richten, Vnnd dat sonst nha Jrem dothlicken affgange, alle orer leue Bärschop, Suluer, ge-

werckt vnd vngewarcket, kleynat, klenodien, gesmucke, kleider, hus vnd vörrath, orer leue negesten Eruen, folgen, vnd denen ane weigerunge aueranwortet vnd zugesteltt werden soll, Ehs sollen ock vnsere nachkomende koninge vnd Rykes Rede der krön zw Sweden, gedachten vnsze freuntliche leue Gemaheln, by angezeigtem orer leue Lyffgedinge zu schutzen, zu schirmen vnd zuuerteidigen, schuldigh vnd vorpflichtet seyn, alles truwelicken vnd vngeferlicken, Effte ock ore leue, nha vnserem Koninge Gustaffs doethfalle, Jfte Sie den vberleuen, nicht beeruet seyn oder bliuen wurde, vnd orer leue derwegen, oder ane dat, vngelegen seyn wurde, obgemelte ore koninckliche lyffgedinge (wan ore leue solicks jngenamen hedde) suluest zubesitzen, oder durch jhre eigen Amptleuthe (orer leue daruon myt aller Herlicheit, Nuttingen, Jn vnd zugehoringen, ghewerdich tho syn) thobestellen, dat alles jn orer Leffte willen vnd wolgefallen stän soll: Szo sollen vnd willen, der Regirender Herr vnd Rykes Rede der Kron zw Schweden, orer leue, vp ore ansokent vnd begeren, Jn eynem Jare negest dar nha folgende, orer leue, vor sollick ore lyffgedinge, vertich dusent Reinische fullwichtige goltgulden (datsulue dar mede affzulosen vnd tho erledighen) entrichten, vnd die orer leue zw Lubeck, oder einer andern seckern stede jn dutscher Nation, die ore leue antzeigen wurdt, aueranthworten, vnd orer leue dartzw alle ore Barschafft, Suluer gewarcket vnd vngewarckt, gesmide, kleinat, klenodien, geschmuck vnd kleider, szo ore leue myt sich bracht, oder wir, oder ander, orer leue geschenckt, oder ere leue suluest erworben oder getuget hedde, vngehindert folgen lathen sollen, darmyt Jhres willens vnd gefallens, alsze eres eigen gudes, zuhandelen, Darentiegen wan ore leue solicke betzalung vnd das ore entpfangen hefft, sollen gemelte ore leue, des vorgeschreuen lyfgedinges, Oelandt: Kalmar vnd

Korsholm, dem Regirenden Herrn vnd Rykes Reden zw Sweden, jn aller mathen wo orer leue solicks jngeanthwordet je worden (also darmede erleddiget) afftreden, enthrumen vnd jnanthworten lathen, ane jenige vorhinderinge oder widerrede, Wo sicks ouerst begeuen worde, Dat ore leue nha vnserem döthfalle, myt vns, vormiddelst vnser beider liues Eruen, beeruet seyn vnd bliuen worde, Szo soll jdt jn des regirenden Hern, vnd Rykes Reden zw Sweden, ock orer leue, vnd also jn beiderseits wolgefallen vnd willen stahen, ore leue van solickem orem lyfgedinge, myt der vthgedruckten Summa geldes, wo bauen gemelt, afftoloszen, oder sollichs nachzulassen, Vnd woe ore leue von dem suluen lyffgedinge, wo bauen gemelt, nicht afgeloset worde, so soll ore leue solicke ore obgemelte lyftucht Slothe, lande vnd lude, die tydt Jhres leuendes jnnehebben, genethen vnd gebruken, alles wo bauen berort, truwelicken vnd vngeferlicken, Vnd na Jrer leue döthfalle, sollen Jhrer Leue negesten Eruen, alle Jhre barschafft, Suluer, gewerckt vnd vngewarckt, klenodien, geschmucke, kleider vnd anders szo Sie vns zugebracht, vnd Jhrer leue nachfolgende von vns vnd andern geschenkt, oder ore leue suluest erworben vnd gezeuget hette, von den folgenden regirenden Heren, vnd Rykes Reden der Krön zw Sweden, vngehindert folgen, beth jn ore szeckere gewarsam, So sicks ock nha schickinge vnd vorleninge der gnaden des almechtigen begeuen worde, Dat wir myt orer leue lyues Eruen, alsze Szone vnd Dochtere ouerquemen vnd zeugeten, vnd die nach vnserm affgange vorlathen wurden, Szo soll vnser oldeste Szön, jn deme das er darzw bequeme, oder wo nicht, eyn ander vnser Szone, Jffte wir der mehr dan einen haben wurden, dartzu geschicket, zw koniglychem Stande der kröne Sweden, die negeste seyn, vnd vor anderen dartzu gelassen werden, Vnd die anderen vnsere Szön vnd Dochtere, Mit landen, lu-

den, lehen, Sloten, Brutschatten, kleinothen, klenodien vnd gesmucke, nha der krön zw Sweden lofflickem altherkomen gewonheiten, Rechten vnd Statuten, dermathen vorsehen vnd vorsorget werden, Dat Sie daruorn alsze koniges kinder, ere stathlicke entholdung, vorsorgung, vnd vorsehung, rycklichen, Ehrlicken vnd wol haben, Vnd die frewlyn, zw jhres ghelyken, Erlicken Eelichen beraden vnd genochlicken vorsorget werden sollen, Alles bey vnsern koniglichen werden, Eren vnd gudem gelouen, stedes vnd vaste zuholdende, Truwelicken vnd vngeferlicken, vnd des zw vrkunde vnd merer sekerheit, Dat alle vnd jede obgeschreuene punct vnd Artickel, stedes vaste vnd vnuorbrocklichen geholden werden sollen, Hebben Wy, obgemelt, Gustaff, zw Sweden vnd der Gotten koninck, vnser konicklich Jngesigell, wytlichen vnd wolbedachtlicken, an dieszen Breff, (den wir auch vmb mehres gelouens willen myt eigner handt vnderschreuen) hengen lathen, Vnd wyr hyrnach benometen, Johan Graffe zur Hoye und Bruchuszen, Laurenns Sigesszen, Schwedenrychs Marschalck, Hulger Karolszen, Jwar Fleminck, Kanutt Andressen, Johan Thursen, Erick Fleminck, Peter Hoert, Birgin Nylszen, Hans Johanszen, Karoll Erixen, Bentt Nylszen, Riddere, Johan Olszen, Axell Andersszen, Kanutt Erixen, gemeine Swedenrykes Rede, Nyls Kromme, Jacob Kromme, Peter Hanszen, Ackho Clausen, Jorgen Erixen, Jonsz Olszen, Gostaff olsen, Peter Nylson, Gudeman Person, Peter A[x]elson(?), Jwar Monszen, Laurens Turson, Christiern Lorentzen, Gustoff Kafflo, Erick Person, Arwid Troll, Axel Erixen: Jonsz Nilson, Germundt Swenson, Monsz Swenson, vnd Jonsz Knutzen, von gemeiner Ritterschafft vnd Adell, als verordenthe Rede vnd Ridderschafft, der Kröen vnd Koninckryckes zw Sweden, vor vns suluest, vnd an Stadt vnd von wegen aller der anderen Rede vnd gemeiner stende, des Konickrykes zw Sweden, Bekennen opentlick vor vns,

vnd erer aller wegen, ock vnser vnd erer nakomenden, sampt vnser aller Eruen Dat sick der hochgemelte, Grothmechtige, durchleuchtigeste Furste vnd Here, Herr Gustaff, zw Schweden vnd der Gotten Konick, vnser gnedigster Here, myt aller vnser vnd der anderen mitbenompten, rade, wethen vnd willen, eme die durchleuchtigeste Hochgeborne Furstynnen vnd Frewlyn, Frewlyn Katherinen, geborne Hertzoghinnen zw Sachsszen Enghern vnd Westphalen etc vnsere gnedigstes Frewlyn, vnd kompstige konighinne tho Schweden vnd Gotten, Erlicken tho seggen, vorspreken vnd gelouen heft lathen, Alsze seyne konickliche Durchleuchticheit wedderum ock gethan, vnd wo bauen gemelt, mit Lyffgedinge, Morgengabe vnd anderem begiftiget, ock myt vnserm Rade vnd willen vorordent, vnd vthgedrucket hefft, wo jdt myt syner konicklichen durchleuchticheit vnd Jhrer furstlichen gnaden Kindern vnd Jungen Herschop, woe sie die, woe vorhopentlichen, durch vorlehenung des almechtigen Godes, myt eynander tugen werden, geholden werden solle, Hyrumme so gereden, vorspreken vnd gelouen Wir obgemelthe Rykes Rede vnd Ritterschafft, vor vns vnd andere der krön zw Schweden Rykes Rede vnd gemeine Stende, geistlich vnd wertlich, vor vnsz, vnser vnd orer aller nakomende, vnd Eruen, Alle stucke, puncte vnd Articule desses breues, stedes, vaste vnd vnvorbraken zuholden, alles bey vnseren truwen, Eren vnd gudem gelouen, Vnd hebben derhalben zubekentnissze warer vrkundt, steder vnd vaster Holdinghe alles Jnhaldes desses Breues, Alle wir obgenompte der kron zw Schweden Rykes Rede, vnd Jeder jn sunderheit, neffen Hochgedachtes vnsers gnedigsten Herren, des Koninges zw Schweden Jngeszegell, seyn Jngesigel vor sich vnd die anderen Rykes Rede, vnd gemeyne Stende der Krön zw Schweden, vnd vnser aller nachkomenden, vnd Eruen, witlicken, wolbedachtlicken, vnnd friges gudenn willens, an dieszen

Brieff Hengen lathen, der gegeuen jst jn der koninckklicken Stadt Stockholme, Sunabendts nach Matthej Euangeliste, der ist der Dreÿ vnd Zwenttzigeste tagk Septembris, nach Christj geburt, Funffzeehenhundert vnnd eyn vnd dertich Jhare

Den 27 September.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 275 v.

Odensdagen nest for Micaelis

Jtem fogta breff for Jöns Nielsson på Öland

Jtem breff for honum på Kongxgarden på Öland och then affuel ther vppå är och the ij herrade med höö och dagxwerke, och jerffmarken wid feriostaden

Jtem en Quittencie for Niels wargh på it Åårs Räkenskap

Jtem quittencie for Joen skriffuere på Öland på hans räkenskap bleff han skyllog xviij oxar v köör iij tunnor szmör,

Stockholm den 29 September.

Bytesbref mellan konungen och Gudmund Persson på Tyresö.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 1.

Wij Götstaff medt gudz nådhe Suerigis ok göttis etc Konung Göre witterligit med thetta wårt opna breff ath wij med berådna modhe och med wart Elskelige Rijkisens Rådz Rådh och samtycke haffue giort itt wenligit och lagligit jordaskipte med oss Elskelige tro mann Gudmund persson på Tyreszö, j så motto at wij honum och hans arffuom haffue vplatit tesse epter:na godz, först en gård j Solne soken benempd Bergxhammar rentter iij marcer affradz peninga, Item Träwinge j Brenne-

kyrke soken rentter v marcer affradz peninger Jtem Elta j samma soken renttar iij mark, För huilka for:ne godz han oss och Cronenne igen giffuit haffuer tw mark land jord j Ledherne nest vtan for Stocholm, Huarföre åffhende wij oss wara epterkomande rijkisens herrar och Suerigis Crone for:ne godz, och tileegnom them for:ne Gudmund persson hans hustru och theris arffuingom til ewärdeliga ägho med huss iord åker äng skogh skiul och fiskewaten och allom tilläghom j wåto och torro jngo vndantagne som for:ne Godzom nu tilligger och åff ålder tilleghat haffuer Tess til yttermere wisso etc Giffuit på Stocholm tempore micaelis Arom etc mdxxxj

Jtem ther emoth gaff for:ne Gudmund persson wår ker:e N herre och Cronenne sitt opna breff vnder her Knuthz etc jncigle, på for:ne Ledherne, lydhandis som thetta forbe:na breff

Stockholm den 29 September.

Öppet bref om olaga köpenskap, laga och olaga hamnar i Norrland, seglationen, m. m.

Efter en afskrift bland Stockhoms stads privilegier i kongl. Riks-Archivet. Tryckt i Stiernmans saml. ang. Sv. Commerce etc. 1: 19.

Konung Gustafz

Bref om olage hambner, inhysesmän och 5 Öhrs borgare

Wij Gustaph med Gudz nådhe, Sweriges och Göthes Konungh: Göre witterligit Att Åhrom effter Gudz byrdh M.D.xxxi på D: Michaelis dagh, wij stadde wore här på wårt Slått Stockholm, Komme ther för Oss Borgmäster och Rådet där j Stockholm, wåre troo Vndersåthere, och Jämwel af andra Städer här i Rijket, och gofue Oss klageligen tillkänna theres brister the hade j köpenskapen, Och der före förskickade wij desse effter-

schrefne Troo Män och Rådh, som äre her Larens Siggesson Wår och Rikzens Marsk, her Hålger Karsson, her Jfuar Fleming, her Johan Tursson, her Måns Johansson, her Knutt Andersson, her Peder Hårdh, her Carl Erichsson, her Bengt Nielsson, her Beriel Nilsson, Riddare, Knut Ersson, Axel Andersson, Jon Olsson wäpnare. Att the för:ne brister ransaka och öfuerwäga skulla, och sedan förwandla och bota them, som the befinna kunne, att förwandling och boot behöfde, hwilcket thee och så giordhe, som här effter skriffuit står.

Först: att Hernösand och Hudenswald och andre olage hampner j Norlanden, afläggias, och skee ingen seglatie till Norrbotten, vthan till desse effterskrifne fyre hampner som äre Törnö, Vla, Kijm och ya, Vlsby och Raumo borgare skole segla hijt till Stockholm, till Åbo och till de för:ne fyre hampner j Norrebotten och icke Vthländz: Wacke Finner segle intet Vthländes eller Vthrijkes.

Jtem the som läggie her opp igenom Strömmen, drifue intet Landzkiöp med Kiöpmanne wahrur, wid plicht som Lagen uthwijsar, Jngen Fougde tage Peningar vtaf Landzkiöpmän, och tillstädes them sådan kiöpslaga, wedh theres halss tillgörandes.

Gäfle borgare segle intet Vthländes effter thenna dagh mera än medh Sex skipp, förandes Järn, Koppar, giord eller ogiordh, Hästar till Sex mark stycket, hudar, skin och annat sådant. Men ätande eller feta wahrur skole the föra hijt till Stockholm eller andra Städer i Rijkedt, Och inge fahre vth att kiöpslaga, med mindre han hafuer breef vtaf Borgmästerne och Rådh j Staden ther han boer, för än han vthfar.

Jtem the fäm Öres borgare, lägges vtaf allestädes. Desslikes och Jnhysesmän och Månglare, som icke förmekta besittia hus eller hema, vthan giör stort okiöp i alle städer.

Jtem the som pläge läggie till the hampner j Brådwijken och annorstädes i Östergötlandh, skole effter denne dag läggia till Suderköping eller Norköping. Wele dhe blifua öfuer wintern, Så blifue Skutan liggiandes wedh Staden. Jtem om the små Järn rättas, straffas och bötas, effter wår öpne bref, som ther om vtgångne äre, till Järnbergen och annorstädes här vtj Opplandh.

Hwilcket alt wij ock så medh thetta wårt bref belefua och samptyckie j alle puncter och Articlar som föreskrifwit står, widh macht hålles, så att huar någor finnes, her emot giöra, hafue förwerckat den kiöpslagen han hafuer medh att fahra och ther till 40 mark. Tess till yttermera wisso och högre förwahring, Låte Wij hängia Wårt Secret, med några af förskrefne gode Mäns Jnsegle och Signete nedan för detta breef. Giffuit i förschrifne Wår Stadh Stockholm Anno et die ut supra.

Stockholm den 29 September.

Öppet bref för Söderköpings stad rörande förbud mot olaga hamnar och köpenskap.

Efter en nära samtidig afskrift bland »Städers Acta» i kongl. Riks-Archivet, fssc. »Söderköping.»

Wij Gustaff med Gudz Nådhe Swerges och Götes etc Konungh Göre witterligit att årom effter Gudz bördh mdxxxi på Sancte Michaelis dagh Wij stadde wårom på wårtt Slott Stocholm, komo thär för oss Borgmestere och Rådh wtij Wår Stad Suderchöpingh, wåra troo vndersathe och gåffuo oss clagligenn före theres brister som the hadhe i Köpenskapen etc Therföre förskickedhe wij thenne wåre troo Menn Her Lars Siggessonn wår och Rickzens Marsk, Her Hollinger Carsson, Her Iffuar Flemingh, Her Johan Twrssonn, Her Måns Johanssonn, Her Karl Erickssonn Her Knutt Anderssonn, Her Per

Hårdh, Her Bengtt Nilssonn Her Birghe Nilssonn Riddare. Knutt Erickssonn Axel Andersson och Johan Olaffsson wepnare. Swerges Rikes Rådh, Till att öffuerwäga och förhandla om samme brister och botha them som the besinna kunde att Botas behöffde hwilkett the och så giordhe som här effter följer. Först om seglatzen att alla Olaga hampner i Nordlanden, Wpland och Findland skole affleggias, förvtan thesse fyre Torne, Kime, Wia och vla, Ithem the som pläge legge till the hampner i Bråwikenne och annerstädz i Östergöttlandh skole effter thenne dagh legge till Suderchöpingh eller Norchöpingh the som öffwer wintren bliffwa wilia låtha Skuterna liggia Inne wid Stadenn och Icke vte i hampnerna. Westerwikz borgare bruke Inted landzköp effter thenne Dagh hoo thär med bliffwer beslagen haffwij förwerkatt köpenskapen och xl marck, vthan haffwij Torgzdager så the som andra Köpstädher på hwilka twå Dager i wikunne them sielffuom theckes. Ithem alla fem öres Borgare legges aff allestädes. Teslikes och Inhyses Menn och Mongare som icke förmå besittia hus och heman vtan göre stortt oköp i alla städer. Ithem Ingen fogdte tage peninge vtaff landzköpmen och tilstädie them sedhen köpslaga widh sin hals til görende. Ingen Segle vth med mindre han tager passbord vtaff Burgemestere och Rådhet i staden thär han Boor. Ithem Smått Jernn Rettes och straffes effter wårth breff som wij thär om vtgå låthe kringh om landz Anno 27. Om oxar och annatt som för:de Suderchöpingz borgare nu för oss klagett haffwe Rettes och straffes effter wårtt öpne breff som wij nu thär om haffwe låthit vtskriffue till Östergöttlandh Westergöttland och Smålanndh Thette allt Wij så beleffue och Samtycke wiliandis och biudandis thed wid mact att holle i alle sine Puncter och artickler som för:uit står wid wåre Ogunst strenge Nefftz och then plict som före sagdt är Tess till ytermere

wisso låthe wij hengia wårtt Secrett Nedan för thette breff giffwit Anno die ett(!) loco vt supra

Stockholm den 29 September.

Till innebyggarne i Vestergötland, Östergötland och Småland om oxhandeln.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 1 v.

Til Westergötland östergötland Småland vm thet dyra oxaköpit

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla som byggia och boo vthi Westergotzland etc Kerliga med gud etc Kära wenner oss och wart Elskelige Rijkisens Rådh är clageliga giffuit til kenne huruledis oxanar allestadz i landit och stiga fast vp och dyrckas öffuer pass, så at man her nest icke kan få it par gilla oxar minne än til xx marcer dansca, ther wij jcke allenast taghe stor skadhe vthinnan, vtan jemwel then meneman som ther tillijta skola, Therföre haffue wij nu med Tesse epter:na wart Elskelige Rijkisens Rådh her Larns Siggesson Holger Karlsson etc och flere godhemen som här forsamlade wore haffua vm samma oxaköp så förhandlat och öffuer eens kommit ath jngen epter thenna dagh huarcken en eller annan skal köpa it par gilda oxar dyrare än för xvj marcer, Huilken meer giffuer eller dyrare säll, och ther med befunnen warder, haffue forwerckat xl marcer och ther med thet som säls eller köpes, Och jngen epter thenna dagh fare vth åff köpstäderna på landzbygden at köpe oxar widh for:ne plict, Teslikis och forbiudhe wij allom ath jngen dyrffues ath föra her vtåff landet någhra hestar bettre än til x marcer dansca widh for:na plict, Huilkit wij wele atj och alle vbrotzliga holla skola widh wara strengia ogunst, epter thet och idhort och fleres nytto och gangn är huar j

thet ellies besinna wele, Huar wij ytterligare alles idhers besta beramma kunne göre wij altijd gerna, idher her med gud befalandis Aff wårt slot Stocholm Tempore micaelis

Stockholm den 29 September.

Dombref mellan befallningsmannen på Stockholms slott, Mats Persson, och Gudmund Persson på Ekenäs rörande en arfstvist.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 2. — Originalet på pergament finnes i Strengnäs läroverks bibliothek.

Sådan förlikning giorde Rijkisens Rådh emellan Mats persson och Gudmund persson på begges theris hustrues vegna

Wij Götstaff med gudz nådhe etc Göre witterligit at Arom epter Christj byrd Mdxxxj Sancti Micaelis tijd, tå wij stadde wore her på wart slot Stocholm förordinerade wij tesse epter:na aff wart Elskelige Rijkisens Rådh som ther på wåra wegna for retta sittia skolle som först är her Larns Siggesson wår Marsk, her holger karsson her jffuar fleming her knut andersson her Måens johansson her Karl Erikson her Benct Nielsson her pedher hård her Byrge Nielsson her Johan Tursson Riddare Joen Olsson Knut Erikson Axel Andersson wepnare med flere godha frelssesmen och borgmestare och Rad j Stocholm, Kom ther in for them j retta wår tro mann och tienare Mats persson wår befalningxman på Stocholms slot och talade til Gudmund persson på Ekenäss vm någhot arff som them emellan war på beggis theras hustruers wegna, Så epter thet samma sack icke war j sigh så clar at ther kunde giffuas någhon doom vm, Therföre wart saken aff badhe parterne woldgiffuin, Och epter longt samtal och ranszakan bleff ther så for en wenlig försoning åffsagt ath for:ne mats persson skulle

wedherleggia for:ne Gudmund persson och hans hustru til twå lester årlige korns rentta huar som helszt for:ne Mats persson thet best bekoma kunde, så at ther med skal bliffua en plat dödh åfftalat sak, them och beggis theris epter:de arffuinger emellan vm all then tretto som på begge sidhor warit haffuer, så ath jngen aff them eller någhon annan skal her epter haffua makt ther på någhot at tala, Och bleff for then skul for:na Mats perssons breff ther j retten synderrefne och vm intit giorde thet han sin rett med forfordra wille, Huilken wenlig forlijkning wij aldelis gille stadfeste och fulborde j alla sina punctar och articlar förbiudhandis her med allom synnerliga for:ne Mats persson gudmund persson theris hustruer och beggis theris arffuinger her emoth huan annan någhot hinder qwall eller åclanckan at göre vm for:ne Tretto widh wara ogunst och then plict laghen vtwisa ther vm, Tess til yttermere visso late [wij] hengia wart Secret nedhan for thetta breff samfelt med några godhe menz aff Rådit som for:uit står, vt supra

(Stockholm efter den 29 September).

Fogdebref för Måns Persson på Östbo och Albo härad.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 254. *)

Aff Stocholm

Jtem it fogta breff östgöte Måns Persson på Öszbo och Albo herradhe

*) Förteckningen i Registr. E, 1531—1534 öfver kongl. bref, som ej för öfrigt upptagits i Registraturet, har på sid. 254 följande öfverskrift: Tesse epter:na förläningar ära vtgångna medhan M: Oloff Petrj war Cancellarius D: N regis j frå Sanctj Micaelis tijd Anno etc Mdxxxj.

Stockholm den 2 October. *)

Tillåtelsebref för Påvel Birgersson (Hiort af Elmterid) att återbörda åtskilliga gårdar, m. m. i Småland från Nydala kloster.

Efter en nära samtidig afskrift i saml. »Biographica», fasc. »Hiort af Elmterid», i kongl. Riks-Archivet.

Wij Gustaff med Gudz nåde Suergis och Götis etc Konung Göre weterliget ath thenne breffuissere Oss Elskelige tro thiennere Påuell borgesonn haffuer waret for oss och giffuid til kienne huruledis ath hannd och hanns broder haffue lagligenn beuist theris Börd så ath the ähre rete erffuinger thil thesse effterskreffne godz, som ähr Faderstorpp Buglösse bode Duelle enn strom ibijdem . Gotefors Moratorp Hesteridh Söderennge Föllelt och Falenndefårs huilka nu liga vnnder Nydalle chloster Szå effter the sådannt beuist haffue och westeråhrs Resses inneholler ath the godz som giffnne, kiöffpte eller panntsatte ähre vnnder kiörcher eller klostren sedenn Konung Karls Reffst stodh schulle gå tilbache till rete bördenne igenn Therfore haffue wij aff synnerlig gunst och nåde vnnt tilgode ath the nu Niute samme Reces gåt åth ath igenn börde for:de godz szå the som anndre frellsis mennd her ij Riched thes til wisse låte wij hennge wårt Sechret nedennfor thette breff giffuid på wårt slåt Stoholm Manndagen nest for Byrgite Anno mdxxxi

*) Riks-Registraturet för denna månad saknas sedan äldre tider, med undantag af här efter följande korta anteckningar och brefutdrag på fol. 254, Registr. E, 1531—1534.

Stockholm den 3 October.

Recognitionsbref för biskop Sven i Skara på 1250 mark danska.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Wij Götzstaff med gudz nåde Suerigis oc göttis etc Konung Göre vitterligit ok bekennes med thenne Wår Recognition osz haffwa wndfangijt ok wpburijt e genom Wår Camarerer her Eskiil michaelis Tollffhundrat mark dansca Taxan wtaff osz Elskelige wyrdelig man Bisp Suen i Schara oc femtie mark dansca skatten aff Schara stad som han osz epter Contracten gijffwa skulle, Tesz tiil wisze Lathe Wij trycke Wårt Secrett på Ryggen a thetta Wårtt Bekennilsze breff Giiffuit vtaff Wårtt slott Stocholm Tijsdagen nest före Birgitte Arom etc mdxxxj

Spår efter sigillet finnas å frånsidan.

Nyköping den 7 October.

Utdrag af utgångna skrifvelser.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 254.

Aff Nyköping tempore Birgitte

Jtem fogta breff for Pedher Swenske på Linköpingx gård och the herrade ther vnder liggia plägha,

Jtem vntte wår N herre Pedher Swenske herradzretten vti Aska herrade

Jtem vntte wår K:e N herre Skriffuaren på Linköpingx [gård] prebendam Katerine j Linköping j förläning,

Jtem breff for Oloff Galle på fodringen som i thetta åår faller j Rydholms soken

Södertelje den 15 October.

Förläning för Karl Skriffuare.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 254.

Aff Telge Dominica post Calixti

Jtem vntte wår N herre karl Skriffuere Somorgestningen j Hölbo och Sotholms herrade

Södertelje den 16 October.

Tillåtelsebref för Nyköpings borgare att tullfritt föra varor, som de ämna utskeppa, öfver Telje hed.

Städ. priv. i kongl. Riks-Archivet 1: 767 v.

Konung Gustafz bref och tillstånd att föra godz öfver Tälge heeden.

Wij Göstaf medh Gudz nåde, Sweriges och Göthes Konungh. Göre witterligit att Oss elskelige Troo Vndersåthere Borgmäster, Rådh och menigheeten vthj wår Stadh Nyköping, hafue gifuit Oss tillkänna att the pläge hafua sin handell och kiöpslagan medh vpstäders Borgare, wändandes sigh till Järn, Koppar och andra wahrur som the kunna föra vthländes, huilcke wahrur the föra måste vtöfuer Telge heeden, thett them tilläwentyrs nu nekas och tillstädes, medh mindre än the hafua ther till wårt förlåf. Så epter the gode Män skole sittia för skatt och skull och andre tungor, therföre hafue wij gunsteligen vndt och tillstadt, som wij och nu medh detta wårt bref vnne och tillstädie, att för:de Borgare j Nykeping måge och skole föra vthöfuer samma Tälge hed Tollfritt, Järn, Koppar och andra wahrur som tiäna föra vthländes, Doch skole the giöra Oss och Cronan then tull som andre kiöpstäds män giöra vtaf sill alle-

städes, the ther föra Sill här vthöfwer heeden . Dess till wisso låta wij tryckia wårt Secret på Ryggen å detta bref. Giffwit i Tälge, Måndagen näst epter Sancti Calixti dagh Anno Domini 1531.

Stockholm den 18 October.

Utdrag af utfärdade skrifvelser.

Riks-Regist. E, 1531—1534, fol. 254.

Aff Stocholm onsdagen post Calixti

Jtem förläningxbreff for her Peder Hård på Sorunda soken,

Jtem vntte wår N herre Pedher Bruntesson herradzretten på Kollon j Westergötzland

Jtem fik Willam Tysk forläningxbreff på tesse epter:na godz i Trennemo geld Swineåse och Lille swineåse Ladhegården till Apensten Boålt, the renta j t:o szmör

Jtem it breff for Willam Tysk på fodringen sakören gårdastedzlo j bland werneme closters landbor fodringen skal han beholla sigh til godho j thetta år, Men for thet andra skal han göra rekenskap

Jtem en quittencie for willam Tysk på hans rekenskap

Jtem vntte wår N herre Claes diureskyte en gard j forläning benempd Storegård j mark

Jtem forläningxbreff for d:ca Jacob Fleming på Husaby j Bro soken rentter ij lester xvij marcer

Jtem vntte wår N herre Jachim Fleming Meridzsa bool j forläning j finland j weheme soken

Jtem en huffut quittencia for Anders wesgöte på Linköpingx gård

Jtem en huffut quittencia for Niels vgla på then befalning han haffuer på Salebergit och vesby gård

(Stockholm) den 28 October.

Förläningsbref för Sten Bragde; — collationsbref för hr Peder på Thorsåker.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 254 v.

28 Octobris

Jtem forläninges breff for Sten Bragde borgare j Kalmarna på itt stenhuss som Soffuerin bardskärare hafft hade, och vnte war N h honom j forläning Lunda gård liggiandis widh Kalmarna,

Jtem en Collatio for her Pedher på Torsåker

Stockholm den 2 November.

Till hr Karl Eriksson m. fl. om vaksamhet emot befarade anfall af f. d. konung Christiern. *)

Riks-Registraturet E, 1531—1534, fol. 7.

— — — — — — — — — — — — — — — —

alles wåra oppenbara fiender, Huilke ther (vtan alt tuiffuel) leggia sigh win vm wart och Suerigis rijkis argista huar the kunna och formåga, Therföre är wår wilie och begären atj samfelt med flere godha men ther nedhre j Westergötland wele haffua granna act på then landzendan och seya the andra frelsesmen til Teslikis wara fogtar at the rusta sigh flux vp, och holla sigh til hopa ee huad vppå koma kan, som aller största makt påligger actandis thet så at the icke haffua theris

*) I Registraturet fela bladen 3—6, 13, 14, och det är endast genom en främst i Hogenskild Bielkes afskriftsbok »E 1531—1534» upptagen afskrift af en nu förlorad förteckning öfver detta Registratur, som man nu mera kan erhålla någon underrättelse om innehållet af det felande. H. B:s afskrifter börja först med fol. 14 och han anmärker vid nämnda register: »her begynnis först denne booken, thet öffrige som borde stå främsth ij boken, thet war alth borte, för än jagh bekom samme book ij mine wärie.»

lönlige budh och stemplan in hoss almoghan och bedraga them medh något listeligt tal och anslager, Wij haffue och nu scriffuit almoghan til j Westergötland ther vm och sende idher her med breffuit til honda, wele wij athi vtan all försummelse wele lata forkunna thet, Hollandis almoghan före thet besta j kunne ath the icke lata j någhon motto bedraga sigh j frå thet hulskap ok manskap the oss loffuat och tilsagt haffue, käre her Karll acter j alla motto wart och Rijkisens besta som wij idher vm tiltro Jdher her med gud befalandis Aff Stocholm Jn Crastino Omnium Sanctorum Arom etc mdxxxj

Wid samma sinnet skreffs Anders Hansson til at han skulle acta wel på slottit at han icke bliffuer förraskat j någhon motto, och at han bemannar slotit med folk fettalie och annat huad behoff görs

---

Bladen 1, 2, 7—12 äro sedermera tillrättakomne och inhäftade, men bl. 14 förloradt. H. B:s förteckning öfver det ännu felande har följande lydelse:

»Jthem breff som Stocholms Stadh fich vm Kiöpenskapen Seglasenn etc F:o 3:o

Jtem breff som Gäffle borgare finnge vm seglatzenn och alla Städernne i östergötlandh F:o 3:o

Jtem breff som åboo Borgare finnge vm seglatzenn etc F:o 4:o

Jthem enn förschrifft som skreffz till Nogra i dannemarch för förstinnen F:o 5:o

Jtem Anntech[na]t ett stadfästelsebreff for enn bonndhe på Mörkönn F:o 5

Jtem Anntechnat att Nyköpinngz borgare skola Tulla aff Sill wedh Tälige som andre kiöpstadzmenn giöre F:o 5

Jtem pedher Jonsonns Hoffwedh quitterning F:o 5

Jtem fich Jönns Bisere breff vm sinn rekennskap F:o 6

Jtem littere Fundationis på Södherköpinng Spetal id. F:o

Jtem till Her Karl E: åche vm Konung Cristiern F:o 7

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jtem breff för her Suenn i Wastenna vm dett manslag F:o 13

Jtem till konung Frederich swar på hanns schriffuelse F:o 14

Jtem till Her Tyche Krabbe swar F:o 15»

De två sista finnas dock i Hog. B:s afskriftsbok D 270 v. o. 271.

Stockholm den 2 November.

Till innebyggarne i Vestergötland om befaradt anfall af f. d. konung Christiern och om stämplingar af de svenske riksförrädarne.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 7.

It sådant breff skreffs til Westergötland

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla som byggia och boo vthi Westergötland, Kerliga med gud etc Käre wenner wij giffue idher til kenne at oss förekommit vtåff wåre wenners the Lubskes breff och scriffuelse huruledis alles wåris hedzke fiende konung Cristern skal hafua it stort tal folk forsamlat i Amsterdam huilket han actar skicka in til Westergötland wjken eller huar han thet best bekoma kan, på rijkens och alles wåris skadha och forderff så nu som til förende, och til ewentyrs yttermere, vm gud och alles wåre alffuarlige motstond honum thet icke förtager, Så hoppes oss ati dandemen och flere andre j Suerigis rike icke än nu förgätit haffua huad gangn samme konung Kristern giorde her jnne tå han här war, och atj for then skul icke wel kunne lijdha hans igenkomilse, vtan heller stå honum och hans partij emoth med lijff och mact, såsom j och then meneman kring vm alt rijkit oss offta loffuat och tilsagt haffua, ther wij oss och aldelis på forlåte, och wilie jngen forsummelse taga ther vthinnan ath wij och så wele göra ther til huad wij kunne på våra sidho, actandis at wågha ther öffuer lijff och halss, ther j vm intit skole twiffla j någhon motto, Och epter for:da konung Kristiern icke mykit wel haffuer bewijst sigh her j rijkit som forberört är, och gör sigh til ewentyrs en gissan at han her icke mykit welkomen är, står wel til troende at han skal lata föregiffua, at for:da folk icke skal höra honum til, eller for hans skul hiit sende

warda, vtan at thet skulle höra her Ture Jönsson och Erchibisp Gostaff bisp brasken aff linköping bispen aff Scara, Beren van melin och the andra swenska til som her vthur rijkit hoss honum ära så ath the allenast ther med motte koma til theris igen her i rijkit, Och förmode wij at samma her Ture och the andre wel skola sådant jnscriffua in til idher j Westergötland och annerstedz ther the vtj så giffua sakena före at thet skal intit gella Konung Kristiern på, vtan them allena, Och twiffler oss jntit ath the skola föra oss mong stycke på så som til förende giort är, ther the mena med dragha [i]dher frå thet hulskap och manskap som j oss tilsagt haffue, Therföre vm sådana theris scriffuelse eller budskap hender koma til idher Bidhie wij ok rådhe och jemwel aldelis forsee oss til idher ati icke late idher ther vthinnan bedraga j naghon motto, wetandis for visso at ther menas vtan twiffuel Konung Kristiern medh och alt thet the göra och bedriffua skeer honum och jngen annan til godho, then [the] j sådana motto acta jndraga Och kunne j dandemen wel sielffue besinna huru gott the vnne oss swenska menn när the wilia jndraga en slijk tyran som Konung Kristiern är, huilkit idher allom nogh witterligit är huruledis hans regemente sig förlopit är then stund han her war j rijkit, och huad skadha träldom och förderff ther wille epter fölia huar gud forbiudhe honum och hans partij någhon tijdh yttermere finge öffuerhanden offuer oss, ther vthinnan wij idher alla foruare, forhopendis atj thet wel sielffue besinna kunne och retten idher her epter, j huad motto wij kunne wetta idhert och all Suerigis almogis besta sko[le] j altijd finna oss oforsumme, Thet gud kenne, Then wij ider her med befa[le] Ex holmia in Crastino Omnium Sanctorum [arom etc mdxxxj]

Stockholm den 4 November.

Till riksmarsken hr Larens Siggesson, att han med anledning af ett väntadt anfall utaf konung Christiern och de svenske förrädarne skall nedresa till Vestergötland, låta bättre försvara Elfsborg och Lödöse, m. m.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 8.

Til Her Larns Siggesson ath han skal giffua segh til Westergötland

War synnerlig gunst etc Wij giffue idher til kenne Käre her Larns ath wij haffue nu j tessa dagher fåth breff j frå konung frederik her Tyge krabbe och the Lubske at konung Kristiern her Ture Erchibisp Göstaff bisp Måens her Berent van Mälen haffua thet före med alffuar, actandis giffua sigh hiit til Westergötland eller j Wijgen sedhan epter som legligheten kan begiffua sigh med them, Och ther är med j hopen Mester Oloff Electi b[r]odher til vpsala, och som her Tyge scriffua haffua the $\overline{v}^{M}$ folk til samman, Therföre är thet rådh ath wij och tencke ther til j tijd på wåra sidho, Wij haffue nu warit til Rådz med the godhe men, som her wore vidh hondena, och syntes allom ganska nyttogt wara, ath någhor skulle skickas nedh til Westergötzland som ther tingtade med almoghen at the wille stå faste widh thet hulskap the oss tilsagt haffua, och icke lata förföra sigh aff her Ture och the andra, Och är thet wår wilie och begären atj wele taga idher thet omak på med thet aldra första, at fara ther nedh och förfara och handla med almogen Och så forskaffat at Elffsborg ok Lödesza motte foruaras wij forskicke någhot folk ther nedh til thet som ther är til förende, Och haffue scriffuit landit och the godhamen aff frelsit til ther nedre, at the skola haffua act på then landzenda, at tå worde bestyrt med

then meneman ther nest boode, ath alt thet the kunde få til prowent och fettalie fää och får etc må warda vndan driffuit in j landit, så at them skulle fattas fettalie, Och huad mera ther nedhre behöffuas, kunde j med the andre godhemen bestyra, Görer her vthinnan som makt påligger och wij betro idher till, Så är och wel rådeligit at j Näreke worde handlat med bönderna och hollandis them ju altijd fore, huru Konung Kristiern är på färde, Och huru mykit ondt han giort haffuer och än actar göre vm han til makt kommer, Jdher her med gud befalandis Aff Stocholm Logerdagen nest epter Omnium Sanctorum Arom etc 153j vnder vart secret

Stockholm den 4 November.

Till innebyggarne i Vestergötland, Nerike, Östergötland, Småland, Södermanland, Helsingland, Gestrikland, Ångermanland, Åkerbo och Snäfringe härad om förre konung Christierns och hans anhängares stämplingar och hotande anfall mot Sverige samt förut begångna gerningar.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 8 v.

Til Westergötland ok Närike
Till Östergötland ok Småland
Til Nyköpingx Län
Till Akerboherrade ok Snäuingen
Til Helsingeland gestrikeland Ångermannaland

Wij Götstaff helse idher alla frijborna frelsesmen bönder och bokarla och menige almoga som byggia och bo vthi N kärliga med gud, Käre wenner wij giffue idher til kenne huru wij görliga forstått och fornummit haffua aff breff och scriffuelse som oss tilskickat äre j frå konung frederik och wåra wenner vthi Lubko huru wår och Rijkisens hedzske fiende konung Kristiern ligger wid Amsterdam och forstercker sigh med folk skip

byssor och werior, och haffuer actat göra her anfal in på rijkit, och ära ther hoss honum Erchibisp Göstaff bisp Måens aff scara her Ture Jönson och flere som emoth oss och rikit mishanlat haffua, och alle äre the j then act at for:da konung Christern skal velleliga föra them her in, och the skola hielpa honum in j rijkit igen, Så käre wenner drager idher wel til minnes huad skadha och förderff med brand och roff ochristeligit mord, och swenska mens blodz vtgiutilse samma konung Cristiern loth göra tå han her war j rijkit, och hade än actet mere göra, huar gud icke hade kommit oss til hielp at wij hade vordit honum öffuermectige, och skilt oss swenska men widh sådana tirannij sorgh och bedröffuilse, for huilkit wij aldrigh kunne til fulle tacke gud som oss holpit haffuer, Ok ligger oss nu allom här j rijkit ther aldra största makt på, at wij icke offtare komme vnder hans regemente, Therföre käre wenner rådhe wij idher och formane, ati än nu tencke ther til, och icke late bedraga idher med någhor breff eller scriffuelse som for:da Erchibisp Gostaff bisp Måens her Ture och andre K: Christierns anhengiare warda idher til scriffuendis, forty j kunne wel tenckia huad kerlek the haffua til oss swenska men all then stund the welia draga oss konung Cristiern her in j rijkit igen, och lata morda och brenna oss vnga och gamla som til förende skedt är, Och huar han skulle komma här igen, tå hade thet warit fåfengt, at wij och then meneman her j rijkit skulle haffua kostat ther så mykit vppå som skedt är, bådhe med then hielp som åff kyrkena teslikis och then som then meneman vtgiort haffua, alt j then act at wij motte warda Konung Kristiern quitte, huar han nu skulle koma igen, wore alt sådant förgeffues giort, och epter han haffuer nu wardit så fordriffuin skulle han warda oss Swenska men mykit hedzkare her epter än han til forende war, forty han wille

wel så försuagha Suerigis jnbyggere at the icke offtare skulle settia sigh vp emoth honum, Och endoch wij äre j förbund med högboren forste konung frederik j Danmark, och the tydska stedher the ther och alle ära for:da K. Kristierns fiender, och ära för then skul (nest gudz hielp) honum mectige nogh, Så bruka doch hans anhengiare for:da Erchibisp göstaff och her Ture iönsson theris besta med breff och budh her in j riikit til ath göra her twist och twedrect emellan oss jnbyrdis som j tesse forlidhin år skedt är, huilkit alt k. kristierns wenner bedriffuit haffua, på thet at wij alle som j förbund ära emoth honum, skulle huar haffua nogh göra heem til sin, så at then ene icke skulle kunna koma then andra til vnsetning ther så behöffdes, och han skulle så haffua teste bettre framgong ther han giorde anfal på någon parten, som emoth honum j forbund ära, Thet giffue wij idher dandemen alla til besinna at j wette tagha idher her wara före och lata icke bedraga idher, Teslikis haffue wij och fornummit her j rijkit huad gangn Erchibisp Göstaff giort haffuer på Swenska men tå stäkit bestallat war, besynnerliga och j thet slagh som skedde widh Vpsala på Longefredagh, ther han loth konung Cristierns folk begraffuas högtidheliga j kyrkegården, Och lath the swenska fattiga dödha kropper liggia för hund och Ram och begraffues j owijgda jordh somt let han och brenna, som the icke hade warit christit folk, vtan rysser eller kettare, war han och vrsaken til thet mord som skedde j Stocholm på the godhe men, som K. Christiern loth ther åffhugga och brenna, som allom nogh witterligit är, Therfore haffue wij eij heller något got formodha oss aff honum, epter han så ochristeliga til forende handlat haffuer, Ty Rådhe wij idher dandemen alla atj jngelunda late bewekia idher ther til at konung Cristiern eller hans partij skulle koma her in igen, wij acte nest

gudz hielp for alles idher besta skull wågha ther lijff och leffuerne öffuer, at hans onda vpsåth jngen framgång haffua skal, och forsee oss til thet hulskap, troskap och manskap j oss tilsagt haffue atj ju stå oss faste, Wij wele altijd haffua wår halss ospar for Suerigis rijkis nytto och gangn skull thet gud kenne, Then wij idher alla her med befale Datum på wårt slot Stocholm Lögerdagen nest epter Omnium sanctorum arom etc Mdxxxj vnder wårt Secret

Stockholm den 4 November.

Till utvalde biskopen i Skara, mäster Sven, om det väntade anfallet af förre konung Christiern och hans medhållare.

Tryckt efter originalet i S. Loenboms »Uplysningar i Swenska hist.» 3: 96.

Gostaff med Gudz nåde Sueriges och Götes etc Konung. Wår synnerlig gunst altid tilforende etc. Käre Mester Swen epter the tijdende som her nw wanka om Konung Christiern och hans anhang, at the och han förstärke sig flux och akta sig in till Westergötland allt i wegz sidhen, huru legeligheten sig för them begiffue kan etc. Så giffue wij eder tilkienne att wij nw för then skuld haffue scriffuit wår tro man och råd Hr Larens Siggesson till, att han strax offörssumelige skall giffua sig ned till Westergötland, till att handla och tinckta med allmogen epter thet öpna breff wij honum mett giffuit haffue, Är wår willie och kerlig begären at i samfelt med Hr Karl Ericksson och andre flere gode men, wele wara honum fölgaktuge, förkunnandes same breff för almogen, hollendes them ther till att the icke late förföra sig ifrå thet hulskap och manskap the oss loffuad och tilsagt haffue. Oss förmoder att thet sälskap som är hos K. Christiern legge sig all win vm

att stempla hijt in i Rikit alt thet ondt the kunne. Och huar i förnijmmandes worde att the endelige wele ther in i landhet at i thå med andra goda men bestyrat med almogan, thernest bodde, att allt thet the kunde fåå til fetalia fää och får etc. må warda undandriffuit vp i landet, så att them skulle fattas fetalie, och att i bestyrde med Klerkerne, så att huad som i Kirkierne war till Clenodier thet motte bliffua vndan fört. Käre Mester Swen görer her vtijnnan som mackt på ligger oc wij betro eder till, Gud hermed befalendes. Aff wårt Slott Stocholm, Lögerdagen nest epter omnium Sanctorum Anno etc. 1531. Under wårt Secreth.

Utanskriften: Oss elskelig wärdig fader Mester Swen med Guds nade Biscop till Schara gunsteligen.

Stockholm den 4 November.

Bref för lagmännen och häradshöfdingarne i Finland på fodring och gästning i länsmansgårdarne.

Riks-Registr. E, 1531–1534, fol. 10. — Arvidsson, Handl. t. Finl. Hist. 5: 273.

Sådant breff fingo herradz höffdingerna ok Lagmennenar j finland på fodringen ok gestningen j Lensmans gårdarnar

Wij Götstaff etc Göre witterligit at wij vnt och tillatit haffue som wij och nu med thetta wårt breff vnne och tillåte at oss elskelige tro menn Lagmennena och herredzhöffdingerna j finland måga niuta then fodring ok gestning j Länsmensgårderna ther the ting holla, som gammalt och fordt warit haffuer, doch så at thet redeliga tilgår med godha gilla hestar, så ath the icke föra någhot onyttogt folk och hestar med sigh på samma fodring, huilkit wij giffue wåra fogtar och embetzmen til kenne forbiudandis them at the for:da wåra

Lagmen och herradzhöffdinger her vthinnan någhot hinder eller forfong gore widh wara ogunst, Tess til etc [Stocholm Lögerdagen nest epter Omnium Sanctorum arom etc Mdxxxj].

Stockholm den 4 November.

Bytesbref mellan kronan och Jöns Olsson i Berga, i Skå s:n, rörande jord.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 10.

It breff på it iordaskiffte som Jöns Olsson j berga j Skå giorde med Cronenne

Wij Göstaff etc bekennes och witterligit göre at wij gunsteliga vnt och vplatit haffue som wij och nu med thetta wårt breff vnne och vplate thenna oss elskelig tro vndersåte Jöns olsson j Bergha j Skå soken honum til leglighet och makabo vij öre[s] och iiij pen:land jord liggendis j Tuna på feringön och j for:na Skå soken som her til dags haffuer leghat vnder Suerigis Crone och renter iiij pund korn xij öre affradzpeningar viij dagzverke for huilka for:na jord han åter haffuer vplatit oss och Cronenne j then stadhen igen j marc land iord liggendis j Norby på Loffön med ij fieller på Lindön och ehn annen på Serszön rentter iiij pund korn j mark peninger och iiij dagswercke, och huad som felar på renttone skal han årliga vedherleggia Cronenne igen med peninga Huarföre affhende wij oss och Cronenne for:ne vij öre[s] och iiij pen:land iord, och tileegne them for:na Jöns Olsson och hans arffuom til ewerdeliga ägho med huss iord åker äng skogh skiul fiskewatn när by och fierra jngo vndantagne som for:ne godze nu tilligger och aff ålder tilleghat haffuer Giffuandis her med herradzhöffdingen fulla makt ath giffua honom liust och fast på for:na iord epter Suerigis lagh

ee när han påeskandis varder, Tess till Aff Stocholm [Lögerdagen nest epter Omnium sanctorum Arom etc Mdxxxj]

Stockholm den 4 November.

Förteckning på utfärdade skrifvelser.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 254 v.

Aff Stocholm Logerdagen epter Omnium Sanctorum

Jtem en quittencia for Ernest på hans rekenskap bleff her skyllogh j lest korn

Jtem vnte wår Nad:e herre Hening person fodring till iiij hester

Jtem fogta breff for Niels Joenson på Grönskogx ägher

Jtem vntte wår N herre Mester Erik j Westerwijk xxiiij tönner korn och rogh xxiiij pund torfisk iij t:or lakafisk

Stockholm den 7 November.

Till innebyggarne på Kopparberget, Sölfberget och menige Dalarne, med försäkran om tillgift för upproret derstädes under förra vintern; underrättelse om Gustaf Trolles m. fl. stämplingar emot riket, m. m.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 10 v. — Förut efter originalet på papper i Stora Tuna kyrko-archiv, i en foliant, sign. n:o I, 5, tryckt af M. A. Sahlstedt i »Stora Tuna minnesdöme,» Sthlm 1743, bih. n:o 74 och af Kröningssvärd, l. l. 2: 196, n:o 482.

Jt sådant breff sende wår nad:e herre med Tord persson och Hans Eriksson vp til Dalana

Wij Göstaff etc Helse idher dandemen alla som byggia och boo på Koperbergit sölffbergit och menige Dalana, Kerliga med gud och wåra nåde, Kära wenner wij finge for några wikor sedhan idhers scriffuelse j huilke j ödmyglige bidhie och begäre wår wilia och

wenskap igen för thet vbestond som somlige vppe hoss idher j wåras nest forlidhen emot oss foretagit hade, och beplicte j ider, ati epter thenna dag wilie holla oss thet hulskap och manskap, som j oss tilsagt haffua, Och aldrigh tidhare foretagha idher naghot vbestond eller buller emot oss, vtan wara våra trogna vndersåter retrådige welwilioghe redhebogne at wågha lijff och halss for oss, huar så behoff är, oc ider tilsagt varder etc, Så på thet j alle och huar god man må kunna merckia ath wij plat ingen lust haffue til at tretta med wara eegna vndersåter eller gå epter theris forderff j någhon motto, huar oss icke alt for stoor nödh ther til driffuer, haffue wij seeth til idher ödmyke bön och tagit idher alla, och huar för sig, vthi wår wilie och wenskap igen, j forhop ati oss all ting vbrotliga holle wele och skole, alt thet for:da idhert breff jnneholler bettre än thet nu en tijd long haffuer hollit warit, thet wij doch wel wette ath icke alles idhers skull är, Therföre wij och mest bewekes til at see vtöffuer med idher ther och så wår käre husfrue högboren forstinne Drotning Katerine mykit tilholpit haffuer, icke lidha kunnandis ati eller andra wåra vndersåter skulle stå vthi wåra ogunst, vtan haffuer icke återwendt aff sine förbön för idher, til tess hon kom idher vti wår wilia och wenskap igen, Så må j nu her aldelis forlåta idher vppå, Och wij ther emoth förlate oss på thet hulskap j oss med idhert breff tilsagt haffue, Teslikis haffue wij och med wårt elskelige Rijkisens Rådz samtycke warit til fridz med the ij^{M} marcer som j biudhe vth til Rijkisens geldz bettalning for idhra clockor for idher bön och fattigdom skuld, Begärendis athi wele med thet första lata samma ij^{M} marcer komma vth, Och giffue wij idher til forstå huruledis Erchibisp Göstaff Ture Jönsson Bisp Måens aff Scara Berendt van Mälin och andre Swenske flere, som her vthur landit for theris oredheliga stycker skul

vtrymde äro, haffua ee sedhan mest warit hoss K Christiern alles wåres hedzskelige fiende, Och nu så lenge på alles wåres argista stemplat med honum at the haffua kommit honum på fartena, så at han ligger redho eller på vägen är med it stoort tal folk til skips, ther han med actar göra jnfall her j rijkit huar honum thet best bekomma kan och haffuer Erchebisp Göstaff j thenna sommor warit en tijd long in j Norige på hans besta, skaffat honum ther wenner til och frija hampnar til hans skip Och är samma Erchibisp Göstaff tädhan wel afferdogat med skip och fettalie til K Cristiern igen, Thet wij alt wisseliga forsport haffue, Aff huilko j dandemen alle wel kunne mercka huad kerlek Erchebisp göstaff Ture Jönsson och the andre hans partij haffua til oss swenske men, Och teslikis huad got wij skole formodha oss åff somliga j Norige ther slijke wåra owenner welkompne äre, Och hade thet warit fåfengt at ther vm är så mykit påkostat til ath driffua Konung Christiern her vth, huar han skulle nu åter koma her in igen, Haffuer och Erchibisp Göstaff så bewijst sigh här j rijkit tå stäkit var bestallat, och j thet slagh som stodh på Longefredagh vidh Vpsala, Teslikis och at han war vrsaken til then affhugning som skedde j Stocholm, wij intit got haffue formode oss aff honum, Therföre rådhe wij idher dandemen alla atj icke for mykin tro settie til then sidhan, Och vm så hende at tädhan epter jnskickadis til idher, anten frå Erchibisp Göstaff eller andra någhon breff med huilken the mene kunna bedraga idher j frå thet hulskap och manskap som j oss tilsagt haffue, ati tå wette tagha idher ther til wara for theris bedrägerij, wetandis at huad som helszt the föregiffua [är] med lögn och falskheet som the wane ära, Så är doch jcke annat meningen än at the kunna ther med jndraga K: Christiern jgen til alles wåris forderff huilkit oss doch hoppes at huarken j eller

andre Suerigis almoge wel lijdha kunne, vtan welie nest gudz hielp thet affweria med lijff och makt, ther j och så skole finna oss aldelis oförsummelige till på wora sidho, ther skole j jntit twiffuel vthj haffua, J huad motto wij kunne wetta alles idhers besta göre wij thet altijd gerna, Ok kunna tesse wåra sendningebud Tord persson och hans Erikson yttermere med munnen vnderuisa idher wår wilia Gud idher her med befalandis Aff Stocholm Tisdagen for Martinj Arom etc 3j

Stockholm (den 7 November).

Förläningsbref för hr Erik Fleming på Raseborgs län.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 12. — Arvidsson, l. c. 5: 273.

Contracten emellan war N: H: och her Eric fleming på Raszborgx län

Wij Götstaff etc Göre witterligit at wij åff synnerlig gunst och nådhe så och for welwiliogh och hulla tro tienst som thenna oss elskelig tro man och Rådh her Erik fleming oss och wårt rijke Suerige longliga her til dags bewist och giort haffuer och än yttermere her epter bewisa må och göra skal haffue vnt och forlänt och med thetta wart breff vnne och förläne honum Rasborgx län med all then Kong:e rentto och rettigheter som ther årliga vtåff gå pleger, Doch med sådane förord och wilkor at for:ne her Erik oss årliga giffua skal aff for:da Rasborgx län xij^{c} marcer reuelske iiij lester rogh vj lester haffra och iij lester smör, huarföre biudhe wij idher dandemen alla som j for:ne län boendis ära atj äre for:na her Erik höroge och lydoge på wåra wegna swarandis honum och jngen annen til skat, skul, saköre, fodringer och iemuel til al annen rettigheter som j oss på Cronennes wegna plictoge äre vth at göre, wij haffue honum budhit och befalet at

han skall lata ider alla fattiga och rijka widherfaris thet skäl och rett är som han for gud och oss ansuara wil, Doch then skat som än nu står til baka j länet skal wår fogte vpbära och vthkreffuia, ther her Erik sig intit med befatta skal, Tess til wisso late wij tryckia wårt Secret på ryggen å thetta breff Giffuit på Stocholm [Tisdagen for Martinj Arom etc 3j]

Stockholm den 8 November.

Slottslofven öfver Stockholms slott och stad antvardas åt Staffan Sasse, m. fl.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 12 v.

Slotzloffuen på Stocholms slot och stadhen, giordes tå Staffan Sassze bleff slotzfogte

Wij Götstaff etc Göre witterligit ath wij antwordat haffue oss elskelige tro men Staffan Sasse wår fogta her Knut Andersson her Pedher hård Mester Larns Erchideken i Vpsala wart rådh Pedher Erlanson Claes Kyle Tord persson wepnare Lasse Larnsson Anders Simonson Herman fossert Biörn biörsson borgmestare Jffuar Jffuarsson Pedher Månson Niels Jönson Niels gulsmed Lasse biörson frans Jönson hans Skreddare Hans persson Oloff Swart Oloff Erikson Hans bökman Eric Ericson rådmen Gorios Holszte Hans Erikson Hans Burmestare Clemet Renszel borgare Niels Torstenson wår vnderfogte Jöns Matson Karl Skriffuare wåre fogter wårt och Cronennes slot Stocholm vthi en Erlig och redhelig slotzloffuen, j så motto at the skola holla then oss til honda och ingen annan, och åter igen vpantwarda oss thet frijt och qwit ä när wij helszt vppå eske, Och huar så skedde at oss åff gudz forsyn forstackot warde, skola tå ford:a wåra tro men holla for:da Stocholms slot och stadh, Högboren förstinne och frue fru Kate-

rine Suerigis ok gottis drotning, Herttoghinna til Sassen Engren och Westphalen wår käre husfrue till honda, så lenge hon är til fridz stelt epter then forsegling som henne på hennes morghongåffuor och Lijffstugt giffuen är, Och sedhan skola the holla samma Stocholm stad och slot [then] herre tilhonde som then meneman och Suerigis hulle tro inbyggiare endrecteliga med rijkisens radh som nu jnrikis äre samtycke vthi wår stad igen Tess til visso etc Giffuit på wart slot Stocholm Onsdagen for Martinj Arom etc 3j

Upsala den 22 November.

Till konung Fredrik i Danmark om det väntade infallet af k. Christiern.

Efter Hogenskild Bielkes afskriftsbok D, 1529—1531, fol. 270 v.

Till Konung Frederich

Wår wennlige Helsa och huadh mera gott wij förmoge tilforenne, Högmectige herre och Förste synnerlige godhe venn och käre nabo wij giffue edher kärligennn tilkenne att wij nw i desse daghar haffue vnfonngett tuenne eder schriffuelse, lydandis vm konungh Cristernn att hann redheligh medh enn hop skip och Folch i Hållandh eller alredho åfflupen är till att giöra inn fall wdi desse try riche huar hann dett bekomma kann, Och begäre i att wij dher om skulle haffua grannelig tilsynn på dhenna sidhonn, Och dhesligesth att wij wele giöra dhett förbundh fyllesth som Emellan edher och oss och beggez wåres landh och rijche giordh är, så att vm samme Konungh Kristiern gör innfall inn wdi eder landh dannmarch och Norige, att wij dhå wille komma dher till hielp och trösth dhett samma i welle giöra oss egenn effter Förbundzens lydelse och meer, etc Så tache wij edher kärliga för sådanna edher Bro-

derligh schriffuelse, bådhe för dett att wij så mychinn kunskap haffue fåtth dher wij måge oss effter retta, och så derföre, att wij måge wendta oss hielp åff edher ner oss om trennger, dher wij och oss aldeles på förlatte, och seye edher dhett samme till igenn, att wij welle komma edher till vndsettningh och hielp, huar wij förnimme för:da Konung Kristierns infall giöra wdi edert landh Dannmarch eller Norige, dher skolle i innthet tuiffuel vm haffue, wtann edher dher wppå förlatta, Och haffue wij för denn skul giffuet wår tro menn i westergöttlandh befalningh att achta dher wppå bådhe medh reszetygh och fottfolk Begäre i yterligare att wij schulle giöre wår örlige skip tilredhe, etc så giffue wij edher kärliga til förstå att winterdaga som för håndhen ära iche wel til städie redha wt skip aff denna Landzännda, och skolle dhe neppeliga så hastigtt beredas och ditt tilstädis komma dher dhe kunne nogott gagnn giöra, som behöffues dher fore haffue wij nw dhenna skipz wthredning fördragh i denna resonna, Huadh wij i annen motte kunne giöre til K: Cristiernns och hans folchz nedherlegningh, der skulle wij oss nesth Gudz hielp oförsummeliga wdi finna lata Och bidie wij kärlighenn att vm Konung Kristiern giör innfal i edher lanndh att wij moge dhett hasteliga få weta dhett samme wij och giöre welle vm hann her inn faller, och hoppes till dhenn alzmectigistta att wij welle så stå huar medh annen emoth honom, att hann ey skal fremie sinn wilie, så giffue wij Edher til kenne att oss skeer stortt förtrett åff somlige edher vndersåther som är enn partt aff Bispernna i Norige, dhe dher mongh breff och budh skicha her inn i wårtt riche, medh huilcha dhe welle giöra oss ohörsamma vndhersåtter i somliga landzännder som i förnimmandis wardhe aff dhenna innelychte Copie, och endoch att wij well wette att så dannth skeer emoth edher wilie Tycher oss doch att wij iche

haffue gott nåborskap på dhenn sidhenn dher och som wij forstått haffue, Göstaff Trolle wppehållinn wardher, detta giffue wij edher til kenne i enn godh achtt begärandis wetta aff edher huar wij oss i detta stychett effter retta skolle, Edher her medh Gudh befalandis till itt lonngwarichtt och lycksaligtt regemente Aff Wpsala inn profesto clementis årom etc 1531

Upsala den 22 November.

Till danske riksmarsken Tyge Krabbe om samma ämne.

Början af brefvet efter Hogenskild Bielkes afskriftsbok D, 1529—1531, fol. 271 v.; fortsättningen efter Riks.-Registr. E, 1531—1534, fol. 15.

Til Her Tyche Krabbe

Wår etc Käre her Tyche synnerligh godhe wenn wij finnge nw edher schriffuelse medh edher drenng, och desligistt haffuer for stått kong Frederichz schriffuelse lydandis om Konungh Kristiernns att hann är på Fartenne och achter giöra huadh han kan in på tesse trij rijken, thet honum gud förbiudhe at han sin onda wilia fremia skal, thet oss hoppas wij och alle tilhielpa wele på alla sidhor, som wij och nu hog: förste Kong Frederik ytterligare tilscriffue at wij icke wele til baka stå på wåra sidho, vtan wilie göra huad oss bör ther må han fulleliga förlata sigh på, Och haffue wij giffuit wore tromen j Westergötland befalning haffue ther act vppå reszetyg och fotfolk som wij ther til forskickat haffue, Ok bidhie wij ath huar Kong Christiern biuder til göra jnfal hoss idher j idhra Landzendar at wij måga tå med hast få ther budskap aff j frå idher, thet samma wilie wij och göra idher vm han biudher sigh til at infalla her j wort rijke Suerige her med ider gud Åff Vpsala jn profesto Clementis Anno 3j

Upsala den 25 November.

Utdrag af åtskilliga skrifvelser.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 255.

Åff Vpsala Die Katerine

Jtem forläninge breff for Oloff Erikson på Strö gård och the godz ther vnderliggia

Jtem på samma tijd blef Oloff Erikson fodermarsk och fik offuersta befalningen öffuer alla swenerna

Jtem herradzhöffdinge breff for Lasse Erikson på Tuhundratz herrade,

Jtem fogtebreff for Matz person på Tierpen och Norunda

Jtem en recognition for Anders hanson på L vngerske gyllen

Jtem förläningxbreff for Larns Tursson på Luhundratz herrade med all kong:e rentto

Jtem en recognition for Anders hanson på Elffsborgh på L vngerske gyllene

Jtem forläninge breff for Jöns Nielson på vpsala vnderfogte en gard j sätuna som legat haffuer under domproesterijt

Upsala den 29 November.

Till innebyggarne i Vestergötland om underhåll för krigsfolk och hästar, som blifvit ditsände till landets försvar emot k. Christiern.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 15.

Til Westergötland

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla som byggia och boo j Westergötland, Kerliga med gudh

som j sielffue nogh förståt haffue huru alles våris hedzke fiende Kong Christiern på färde är, och haffuer actat giffua sigh ther in j Landit hoss ider widh Lödesza, til at skinna brenna och alla andra åwerckan göra in på then landzendan som fiender plega göra, Och therföre haffue wij forskickat wåra tro men och rådh her Larns Siggesson wår och Rijkisens Marsk som med idher handla skal och wara idher til bistond emoth för:na Kong Christierns onda vpsåth, Och epter thet han haffuer krigxfolk församblat til at göra skadha med in på idher och flere Suerigis inbyggiare, Ty nödges wij och ther emoth at forskicka wårt krigxfolk ther nedh idher til bistand, Och kunne j dandemen alle nogh förstå ath wij sielffue icke tilfelle haffue at försee them med höö hestekorn och annan deel som them behoff görs, Therföre är wår wilie och begären atj wele huar epter macten vara them behielpelige j huad deel som them behöffues, Och försee wij oss thet till idher ati skole wara ther welwilioge til Thet är ju bèttre ath vppeholla wenner än fiendar, förty huar (som gud forbiude) at K: Christiern finge öffuerhandena wille han tå gesta for när, Och bådhe fortära then deel j samman dragit haffue och ther til brenna aff husen och driffua mord in på idher som han til förende giort haffuer, Lijdher for then skul nu heller en liten tunga, ther j rådhe sielffue, än atj skulle haffua en obotelig tunga och intit rådha sielffue, Och står faste med wåra tro men ther nedhre, så bliffuer idher intit skadhandis, J huad motto wij kunne Ramma alles idhres besta gangn och longligit bestond göre wij altijd gerna, Gud idher her med befalandis Aff Vpsala vigilia Andree Arom etc 3j Nostro sub Secreto

Stockholm den 6 December.

Qvittobref för Gustaf Larsson; — förläningsbref för Rasmus Skåning.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 255.

Aff Stocholm Nicolaj

Jtem fik Gostaff Larson quittencie på sin rekenskap,

Jtem vnte wår Nad:e herre Rasmus skåning j forläning iij kronegodz på Loffön j Eedby

Stockholm den 8 December.

Till danske riksmarsken Tyge Krabbe, uppmaning att skicka undsättning till Norge emot k. Christiern, och söka göra honom afbräck; hvarjemte konung Gustaf likaledes vill å sin sida rusta sig med all makt.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 16.

Wår synnerlig gunst etc Käre her Tyge synnerlig godhe wen oss förmodher atj nogh fornummit haffue huru Kong Christiern handlar j Norige taghandis in then ena landzenda epter then andra etc, Så synes oss ganska rådeligit wara at man icke så tilstädher honum sin framgong som han begynnat haffuer, besynnerliga och for the godha mens skull som ther j landit haffue slotten jnne, och til ewentyrs endels alredho belagde ära, Är for then skul aff nödhenne at them warder giort vnsetning, Och ath wij på bådha sidhor j med oss och wij med idher draghe till honum med makt och see til huad wij (aff gudz nådhe) kunne breka honum aff, och nedherleggia honum med sit onda vpsåth och mening, til hwilkit wij oss med alla makt rysta wele, vtskickandis wårt folk til hest och foth, med sådana krigx tilbehörilse som nödhen kreffuer, Och försee wij oss til

idher och flere godhamen ther j Danmark atj och så göra wele, och begäre wij med thet aldra första wetta idhert vpsåth och wilia her vm, idher her med gud befalandis Aff Stocholm die Conceptionis Marie Anno 3j

Stockholm den 8 December.

Till fogden i Helsingland Olof Mårtensson, föreskrifter med anledning af k. Christierns framgång i Norge.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 16.

Till Oloff Mortenson fogte j Helsingeland

Wår etc Må tu wetta Oloff ath wij aff wiss tiend breff och budh fornummit haffue at Kong Christiern är j Norige och at the begynna fast handgå honum ther j landit, Therföre är wår wilie ath tu granneliga actar på then lanzenda, vm tu fornimmer at Erchibispen j Trondhem och bisp Göstaff wilia göra ther någhot anfall at tu tencker ther til, och bliff ther jw widh handena, och huar tu fornimmer någhon fare så spar icke hestar och budh, lath oss thet få wetta, Teslikis huar tu fornimmer at thet wil gella for alffuar, så see til at tu kunde få vp skatten j Jemteland och hylla almoghan oss til handa epter som tu seer legligheten begiffuer sigh och huar tu kan få bispens fogter wid halszen acta ther vppå, och sende wij tigh her med theris breff aff lybek som the haffua scriffuit them til j Helsingeland, Leth thet forkunna, och holt oss ju almoghen welwilioghan, och förundrar oss hui tu intit giffuer oss til kenne huat ther på ferde är, ramma j alla motto wart besta etc Gud tigh her med befalandis aff Stocholm tempore Conceptionis [Marie Anno 3j]

Stockholm den 13 December.

Till fogden Tord Persson att med sitt folk begifva sig till Helsingland, och der hjelpa Olof Mårtensson att försvara landet och att söka uppfånga erkebiskopens i Trondhjem fogde med skatten af Jemtland.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 16 v.

Til Tord Persson at han giffuer sig in j Helssingeland

War gunst til förende Oss formodher Tord at tu wel hördt haffuer huruledis kong Christiern är inkomen j Norge, och tagher thet ena stycke land in epter thet andra, och actar sig med thet snareste in j the landzender oss tilhöra som oss intit twifflar at han och hans partij wel tilbiudha, Therföre haffue wij med the godhemen åff rådhit som här nu til stedis wore så beleffuat och samtyct at tu med tina karla skal draga in j Helsingeland ok bliffua ther samfelt med wår fogta, them til hielp och bistond j then landzenda, ju så lenge man seer huart thet wil hän Och när tu nu dragher ther hen må tu tagha med tigh the soldenäre som the j Gäffle skole vtgöra, haffuandis them med tigh in til Helsingeland actandis ther på the Norlanden med fogterna thet besta tu kan, Och epter the j Jemteland haffua nu fallit frå Kong frederik och in til Kong Kristiern och ära nu wåra fiendar, Therföre wele wij ath tu legger tigh win vm samt med Oloff Mårtenson at förraska bispens fogta j Trondhem, som ther är j landit Och atj kunde få skatten ther åff landit och soldera oss ther folk til honda med såghe wij thet gerna, Ther vm må tu haffaa Rådh med for:na Oloff Mårtenson, wij haffue och giffuit honum wår mening ther vm til kenne Taghandis her ingen forsummelse före, Tigh her med gud befalandis Datum Stocholm tempore Lucie anno 3j

Calffuen lydde så

Ath han vtan all skotzmål*) til wår Nåd:e herre och tagher thet på intit berådh, men dragher nu strax oförtöffuat ther hen som måkt påligger,

Stockholm den 13 December.

Fullmakt för Jakob Vestgöte och Peder Hansson att med sitt folk begifva sig till Dalarne, att skydda detta landskap mot k. Christierns parti, och att värfva folk sig till förstärkning.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 17.

It breff för Jacob Wesgöte och Pedher Hanson at the skola vp j Dalanar

Wij etc Göre witterligit ath wij haffue for then leglighet nu på färde är ordinerat och forskickat oss Elskelige tro men Jacob Wesgöte och peder hansson til at giffua sigh med theris karla vp j Dalarna och bliffua ther på någhon tijdh the godhemen ther boo til bistond emoth wåre och menighe Rijkisens fiende kong Christiern och hans tilhengiare, Huilke (som wij aff wiss tiende förståth haffue) haffua actat giffua sigh in j then landzendan, Så på thet then landzenden må foruarat bliffua, såsom wij och j andra landzendar bestelt haffue med wåra tro vndersåter och frelsseszmen, Så haffue wij och forskickat for:da Jacob och Peder ther vp j Dalerna, giffuandis them med samma breff fulla makt och befalning at soldera the löszninge karla the ther bekomma kunna på wåra wegna emoth for:da Kong Christierns partij, Therföre biudhe wij alla som for wara skull wela och skola göra och lata for:da Jacob Wesgöte och Pedher Hansson her vthinnan någhot hinder

*) En del af meningen är i Registr. uteglömd.

eller förfong göre wid wåra st[r]enga hempd och wredhe, Tess till wisso etc Datum Stocholm die Lucie [Anno 3j]

Stockholm den 13 December.

Fullmakt för Clemet Eriksson att vara lappfogde i Norrbotten efter Thomas Eriksson, hvilken blifvit afsatt för sin hårdhet emot Lapparne.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 17 v. — Arvidsson, l. c. 5: 275.

breff på någhra lappar j Norreboten

Wij etc Göre witterligit ath wij haffue aff synnerlig gunst och nådhe vnt och tillåtit och med thetta wårt opna breff vnne och tillåte at thenna breffuisare Clemet Ericson skal her epter haffua the lappar j befalning som Thomas Ericson her til hafft haffuer, epter som wij förstått haffue at for:da Thomas handlar illa med for:da lappar, och skal forda Clemit forbettra then rentto som oss åff samma lappar vtgöris pleger med x marcer epter han sådana förbettring sigh vtan skadha wel bekoma kan, Therföre förbiudhe wij alla som för wåra skull wela och skola göra och lata honum her vthinnan något hinder eller forfong göre wid wåra strengia plict och wredhe, Biudhe wij och strengeliga for:da Clemit Ericson at han redeliga handla skal med forberörda lappar, så at the icke för hans strenghetz skul fly bort aff wårt land som offta skee pleghar, Tess til wisso etc Datum Stocholm die Lucie arom etc 153j

(Stockholm) den 13 December.

Till konungens svärfader, hertig Magnus af Sachsen-Lauenburg, om sin egen och drottningens välmåga, ett hotande anfall af konung Christiern, och ifrågasatt värfning af något krigsfolk.

Ur förutnämnde afskrifter af kon. Gustafs brefvexling med hertig Magnus, bland kon. G:s bref i Riks-Archivet.

Amhe 13 Decembris 1531 ahn Hertzog magnuszen gescreuen

Hochgeborner Furst fruntlicher lieber omhe vnd fader negist vnser fruntlichen Diensts erpiettunge, geben wir wolmeinend J. l. zuuornemmen, Das wir sampt vnsere lieben gemahel, von der gnaden gottis, ahn leiplicher gesonheit noch wol erholden, der gleichen vnd vyle mehe[r] guttis, wir von J. l. der selbien gemahel vnd jungen herschafft alwegen zu erfaren hochbegierich Hirneffens wissen wir J. l. nicht zuuorhalten Dweile nhu her Cristiern weiland kuning zu Denmargk Sampt etlichen vnsers reichs landtfluchtigen, gewaltiger weise jn norwegen, vnd vnuorsehener sache vns villichte mit vientlichem fürnemmend vnangefochten nicht lassen werden, warume der gelegenheit, vns nodich sein wyl, nha diensts leuthen (Sunderlix die eines Erbaren vnd zuchtigen lebens) zu drachten, weres nhu, Das Jr l. Henrichen Torneÿ, vnd sonst etliche, darzu auch dienstlosze knecht[e], vns konden (Doch alles ane Jr l sunderliche moie) zu weisen, die selbien (Sunderlix die Jnts(!) vorsenden(!) vnd sonst notwendigen sachen vor andren zugebrauchen geschicht) wollen wir zeimlicher besoldinge, vnd sonst so gnedig vnderhaltenn das sey vns nichts, dan des besten zubeschuldigen sollen haben, dasselbie auch vme Jr l. jn szunderheit vorthienen etc Datum ut supra 1531

Stockholm den 14 December.

Till konung Fredrik i Danmark, underrättelser om k. Christierns framgång i Norge, upplysningar om de svenska rustningarna emot honom och uppmaningar till likartade åtgärder från dansk sida.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 17 v.

Stormectog:e Högborne förste och herre her Frederick med gudz Nådhe Danmarcx Wendis etc Konung, Vthwald Konung til Norige Hertug j Sleszwick Holstenn Stormern och Ditmersken, Greffue vtj Oldenborgh och Delmenhorst wår synnerlig godhe wen och käre Nåboo.

Wår wenlige helsan til förende och huad mera gott Wij förmåghe, Stormectige herre och förste besynnerlig godhe wen och käre Nåbo, Wij giffue idher kerligen til kenne ath wij finge vti gåår idher scriffuelse vti huilken j beröre ath Kong Christiern åfflopen war til siös med xxij skip, och atj än tå icke wiste huar han med sit krigsfolk lendat hade, och begäre j ath wij wår skip beredha skole etc Så epter thet är snart fem wekor sedhan idhart breff scriffuit war, formodhe wij ati wel j medhel tijd skole förfarit haffua, huar for:da Kong Christiern med sit partije lendat haffuer, och ath han nu gåår til wercka j idhart land Norige ther han intagher then ena landzendan epter then andra vtan alt motstond, Och twiffle wij jntit ati ju tencke ther til huru hans anslagh skola förleggias, och huru idhra tro vndersåter ther j rijkit skola vnsette warda, til huilkit wij och (epter thet förbund oss och beggis wåris land emellom giort är) acte med alle makt tilhielpa, och sende for then skull dagliga wart reszetygh och footfolk med nödtörfftighe krigsredzskap ther nedh til Westergötzland til at forsterckia ther thet folk som wij haffue ther til

förende latit församla j Lödesze, Och epter thet ath Kong Christierns folk icke alt til hopa är, vtan en part for Baghehuss och en part for Oslo, giffues godh tilfelle til at förswaga honum, Och är for then skull storlige åff nödhen at ther alffuarliga tiltenct warder, thet wij på wåra sidho icke forsumma wele, Och försee wij oss til gudh ath når wij på bådha sidhor endrecteliga och alffuarliga taghe wår anslagh före skal thet tagha en kort enda med Kong Christiern huilkit och så med thet aldre första skee moste, förra än han sigh mera forstercker, Och mädhen thet är nu så seent på året til at beredha skip åff thenna landzenda, så och mest for then skull at kong Christiern är j land komen, ther han mera med reszetygh och footfolk besökias skal än med skip, Therföre late wij nu thet bestå med wår skip til föreåret, huar the ta behöffuas skola the redho wara, Men nu j tilkommande winter, wele wij nest gudz hielp bruka wårt besta til land, och see huad wij kunne beggis wåra fiender åffbreka, Och är thet wår enkande begäre athi wele giffua oss til kenne huru j taghe thetta ärende före, ath wij må thet få wetta med aldre förste, ther wij och kunne skicka oss epter, for ty legligheten begiffuer sigh nu så, ath wij moste och haffue folk forsamlat j Dalarna och j Helsingeland til ath acta på the landzendar vm Kong Christierns partij wille giffua sigh ther hen, Therföre görs oss behoff at wetta huru j thet företaga wele som wij ok med wår förra scriffuelse, och eyet budh begäret haffue, j huad motto wij kunne idher bewisa wilia wenskap och got naboskap, skole wij altijd varda fundne welwilioge til thet gud kenne, then wij idher befale med it longuarigt och lyksaligt regemente Aff wårt slot Stocholm dagen epter Lucie [Anno 3j]

Göstaff med guds nadhe
Suerigis ok göttis etc Konung

Stockholm den 14 December.

Till danske riksmarsken Tyge Krabbe, om samma ämne som näst förestående bref.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 18 v.

Wår synnerlig gunst etc Oss komo vtj gåår käre her Tyke idher scriffuelse til handa, ther j beröre vm kong Christierns folk och skip som komit är vnder Båhuss etc Så giffue wij idher til kenne ath wij nu alredho for några wikor sedhan haffue fornummit aff wiss budh och kundskap huru kong Christiern går til wercke och intagher j Norige then ena landzendan epter then andra, for huilken sack skul wij oss beruste, och dagliga skicke wårt folk nedh til Westergötland med nödtörfftig krigzredzskap til at göra honum motstond, Och formodhe wij at Hogboren förste Kong frederik och j godhe herrar flere ther j Danmark tencke ther ju någhot til, och icke tilstedhia wele ath fienderna skola få så j idher eyen land haffua sin framgong vtan all motston Och atj ju acte göra the godhamen ther j Norige någon vnsetning, til huilkit wij och med alla mact tilhelpa wele, Och begäre åff idher huru j acte tagha thetta ärende före, så ath thet motte endrecteliga och alffuarliga företagas, Ock epter thet Kong Christierns folk är forskingrat giffues stoor tilfelle til at förswagha honum, vm ther ellies warder j tijd tiltenct, Wij haffue forskickat wår Marsk her Larns Siggesson ther ned til Lödesza atj med honum och han med idher måghe altijd [plägha] kundskap och Rådh til hopa, huadh anslagh företagas skola Begärandis ati och så göra wele, Och begäre wij wetta åff idher til huilka wij oss aff the godhamen j Norige förlata skole eller ey, Wij kunne nogh merckia at kong Christiern moste besökias ther han är, Therföre är rådh at her til tenct warder, förra än han

mera forstercker sigh, När wij på alla sidhor taghe thet alffuarlige före som och aldre största makt på ligger, kunne wij nest gudz hielp wel forleggia thet folk Konung Christiern nu for handen haffuer, til huilken förlegning wij beryste oss med alla makt, her med idher gud befalandis Aff Stocholm dagen epter Lucie, 3j,

Stockholm den 16 December.

Till riksmarsken Lars Siggesson, om Danskarnes liknöjdhet med afseende på k. Christierns framgång; uppmaning till försigtighet, m. fl. föreskrifter.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 19.

Til her Larns Siggesson

Wår synnerlig gunst etc Som wij nu til förende haffue idher tilscriffuit käre her Larns atj skulle haffua med the andre godhemen ther nedhre granna tilsyn på then lanzenda etc Så är thet och nu wår wilie och begären ati och så göre, och ati see idher wijsliga före ati icke förraskadhe warden, och ati wel föruette idher med the Danske, huadh anslagh the företagha och huru the skicka sig j thetta ärende, Oss förundrar ath the icke kong Christierns framgong ther j Norige [legge] mere på hiertat, lika som [the] thet icke mera wordade, therföre wette wij icke fulleliga huru wij thet förstå skole vm ther icke skal liggia något annat vnder, The liggia ther för Bahuss it tusend knecter eller något meer them motte the iu kunna leggia nedh förra än the koma flere j hoop, for then skul är storliga åff nödhen, at man förweeth sigh fulwel, ath wij icke late förföra wårt folk mera på falegaton än the göra med theris, Ther the wilia alffuarliga tagat före med Kong Christierns nedherlegning, wilie och tå wij tilhielpa med alla makt på wara sidho, Och förskicke wij nu strax thet folk

som åff köpstedhernar vtgiort är ther nidh, och strax epter wapensynen then på tolffte dagh jwl j Arboga skee skal, acte wij lata then menige hopen bådhe wår reszeghetÿg och frelszet aff Vpland komma ther medh huar så behöffuas kan, Men frelszit aff Östergötland och Småland, haffue wij nu tilscriffuit at the nu strax skola koma idher til vnsetning, Och är Rådh ath Lödesze stadh wel bemannat och beskanszat worde vm fienderna wille göra ther någhot anfall in, Och haffue wij så bestelt at j Dalarna skal solderas it tall folk som på then landzendan acta skal, Teslikis och j Helsingeland, så at oss hoppes til gudh ath intit skal warda skadhandis, huar wij ellies see oss sielffue någhot wijsliga före, Och är icke rådh at man slår til fienderna vtan macten är med, Och vm thet gella skulle at man tå icke lata föra wårt folk på större fara, än the Danske göra theris, ath wij icke late skansza med osz, her vthinnan ramer wart och Rijkisens besta som wij idher betro til, Och epter wij äre än så longt j frå hondene, wil wara for longsamt atj scriffue först oss til ath wij skole förscriffua idher folk, vtan vm j see behöffues, så scriffuer sielffue til Östergötzland Småland Wermeland alt epter legligheten epter vnsetning j förnimme sielffue huarest beszt behöffues, Jdher her med gud befalandis Aff Stocholm Lögerdagen epter Lucie Anno 3j

Stockholm den 19 December.

Skyddsbref för Konster Erik Jönsson, som får betala mansbot för ett dråp.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 20.

Sadant fridzbreff fik Konster Erik på thet mandzdrap han vti komen war

Wij Götstaff etc Göre witterligit at thenna breffuisare Erick Jönsson som för skadha komen är för

skadha (!), och haffuer slagit en karl j häll, biudher all then booth ok betring for sigh som honum böör göra epter en christen man, Så haffue wij åff synnerlig gunst och nådhe giffuit honum fridh ok dagh, och tagit honum j wårt förswar for öffuerwold på thet han til sådana booth koma kan, Och haffuer han latit claga för oss huru honum warder förekastat at han skall sadana manslagh oerliga bedriffuit haffua, thet han sägher skola annerlunde funnit warda, Haffue wij for then skul aff samma nådhe vnt och tilstadt at han må fara til Finland ther skadhen skedde epter bewijss huru thet tilgåth är, förbiudhandis her med alla synnerliga wara fogtar och embetzmen ath the göra for:da Erik intit hinder qual eller forfong antingen j återfärd eller framferd wid wåra ogunst, Tess til wisso etc Datum Stocholm tisdagen for Thome [Anno 3j]

Stockholm den 19 December.

Till hr Jöns i Upsala att åtaga sig uppbörden af biskopstionden, m. m.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 20.

Jtem på samma tijd skreffs her Jöns til j Vpsala ath han än nu skulle tagha sigh thet omaket vppå och bära vp bispstienden aff stictet j thetta åår, ty hans Nådh weeth wel at her Larns Martini är hans Nådhe intit så nyttogh som her Jöns j then befalning och skal her Erik Matthej tagha aff tienden en deel til sigh med her Jöns

Stockholm den 26 December.

Till innebyggarne på Kopparberget och Silfberget om utgörande af rustadt manskap för fejden emot k. Christiern och hans parti.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 20 v. — Förut tryckt af Kröningssvärd, l. l. 2: 199, n:o 484.

Till Kopperbergit vm folk the skola vtgöra

Wij Götstaff etc Helse idher dandemen alla som byggia och boo på Koperbergit Sölffbergit etc Kerliga med gudh etc Kära wenner wij giffue idher alffuarliga til kenne huruledis alles wåres hedzske fiende Konung Christiern med it stort tal örligxskip, och med en swår mact krigxfolk komen vti Norige, och äre med honum bisp Gostaff Ture Jönson bisp Måens til Scara med flere som här aff rijkit for theris oredelige handel skull rymde ära, Och haffuer samme Kong Christiern actat sigh her in j rijkit igen, och häria in på oss swenska men med brand rooff och mord som han til förende giort haffuer, Så formode wij athi dandemen alle icke skola än nu haffua förgätit huru han bewijste sigh tå han här war, så ath oss icke må mykit lencta ther epter at han skal komma här igen, vtan heller tilhelpa huar j sin stad med lijff och mact at han må bliffua här vthe, och wil for then skul wara storliga aff nödhen ath vij göre honum motstond för än han komer her in j rijkit och förderffuar Rijkisens trogne jnbyggiare, Och epter han haffuer en stoor makt med ath fara, wil thet och wara aff nödhen ath wij på wåra sidho haffue och mactena med oss, at wij icke med liten mact skole möta honum och spilla ther folk vtöffuer, Therföre är thet oss rådeligit allom, ath wij draghe så starcke emoth honum at wij kunne ju beholla marckena, Huilkit wij vtan idhers och then menemans tilhielp j rijkit icke bekomma kunne, Och medhan thet så är ath thet wille

wara alles wåres skadhe och forderff vm Kong Christiern komme her in igen, så ligger oss och ther makt vppå, ath wij alle göre honum it manligit motston och försware wår halssz lijff och leffuerne, Är for then skul wår wilie och begären atj göre oss något folk vth till vnsetning (såsom flere rijkisens inbyggiare göra och endels giort haffua) aff idhart bergh göre oss vnsetning med folk thet meste j åstadh koma kunne strax oförtöffuat med godh arborst och tuå månade kost, och at huar karl haffuer med sigh iiij eller vj tolffter pijl och skector, så ath sådana folk är redho til at strax vtgå genast åth Westergötland til thet folk ther forsamlat är, Ok hoppes oss ath wij wele tå nest gudz hielp göra kong Christiern it sådana motstond at han icke mera skal lencta hiit til Suerige, och så stå honum emoth j thenna reszo thet wij her epter skole beholla fridh för honum, j huad motto wij kunne wetta idhert och rijkisens besta göre wij altijd gerna, Thet gud kenne, Then wij idher ewinnerliga befale Datum Stocholm die Stephani Anno 3j

Stockholm den 26 December.

Till Noraskoga och Lindesberg om bistånd med folk och vapen till landets försvar; — till Byrge Budde och Jakob Vestgöte föreskrifter om åtgärder vid uppbådet.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 21.— Förut tryckt af Kröningssvärd, l. l. 2: 200, n:o 484.

Aff Stocholm Die Stephanj Anno Dominj Mdxxxj

Jtem wid samma sinnet skreffs Noreskoghe och Lindesbergh til, och thet breff sendis til byrge budde, honum skreffs til it lijkt breff ath han skulle fara vp til Linde och Nora, forkunnandis samma breff for them, och handlar med bergxmennena och holler them före at the göra vth Lxxx karla aff Noraskogha och L aff Lindesberg, eller och så mykit the mest mecta vtgöra,

Jtem skreffs och Jacob Wesgöte til at han skulle forkunna thet andra breff på Koperbergit etc och påeska ath the alle vtgöra iij^{c} folk, eller och thet mesta the formå vtgöra,

Stockholm den 28 December.

Till nedanstående enkor om utgörande af dem åliggande rusttjenst.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 21.

War gunst etc Som j wel förstått haffue käre fru Anna huru Kong Christiern är åter nu på färde, och actar sigh her in j rijkit igen, Så wette j wel huad han for regemente förde tå han her war, tå bådhe j och flere godha qwinnor wiste sig ingen frijheet på sin godz och äghodelar, ther somlige mist hade theris arff och eijet, och somlige wiste icke huad dagh the theras liff mista skulle, huilkit än nu mykit mera befructandis är vm han kommer her jn igen, Therföre ligger så wel idher ther makt på som andre godhe men och qwinnor her j rijkit at tilhielpa med alle makt ath han må bliffua her vthe, Är for then skull wår wilie ati nu strax vtgöre vj godha karla med godha werior til hest vm j thet så bekoma kunne, eller och til foot med godha röör och arborst ath the strax draga nedh åth Westergötland till thet folk som ther forsamlat är, Tagher her ingen forsummelse vtj Jdher her med gud befalandis aff Stocholm fierde dagh Jule Anno 3j

Widh samma sinnet skreffs alla tesse epter:na godhe fruer och quinnor til huru monga karla the skulle vtgöra

Jtem fru Katerine på Lagnö [her Erich trolles efterlefuerske,]*) xij karla

*) De interclauderade orden äro tillagda efter Hog. Bielkes afskriftsbok D, 1531—1534, fol. 278.

Jtem fru Birgitta her Mans Bruntessons [till Ärffwalla] vj karla

Jtem fru Ebba på Ekebergh [her Erich abramsons] vj karla

Jtem fru petternilla på Wijk [her Sten Christersons] iiij karla

Jtem fru Anna på Aspenäss [Her Sten Turssons] vj karla

Jtem fru Gunnil på beenhammer [Her Erich thursons] iiij karla

Jtem fru Brijta på Akeröö [her Folke Giersons] iiij karla

Jtem hustrv Katrin Aruit wesgötis [till bärga] ij karla

Jtem hustrv Elin på Nyenäss [fru Mettes her Jffuer flemings moder] iij karla

Jtem hustrv Märeta Oloff walrams ij karla

Jtem hustrv Anna på hendelö [Ture benchtsons] iij karla

Jtem hustrv Magdalena j Ekeby j karl

BILAGOR.

1.

Biskopen i Vesterås doctor Petri Magni rundskrifvelse till stiftet om användandet af den upptagna gärden, med uppmaningar till lydnad mot konungen, att göra bättring och tjena Gud, redligt utgöra tionden, samt om de af konungen åt biskopar och prester gifna friheter, m. m. Februarii eller Mars 1530 *).

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 160. — Förut tryckt af Thyselius, l. l. 1: 313 och af Kröningssvärd, Dipl. Dal. 2: 160, n:o 441.

Jtt Sådant breff låth Bisp Peder i Vesterårs vtgå vtöffuer alt vesterars stict,

Käre wenner Nu om tiwgunde dagh Jule nest förliden, war wår käriste nadigiste herre med Rikisens råd och flere gode herrer och men i Vpsala församblat vtj itt möthe til att förhandla och öffweruägha Rikisens ärende nytto och gagn och gott bestond, tå i bland annor ärende befalte wår Nadigiste herre konung Götstaff . werduge herrer biscoper och prelater huar i sin stad att the kungöra skulle sitt elskelige Clärikerij Sokne prester huar i sin stad och biscopszdöme . nogra besynnerliga ärende i så motte att huar och en soknaprest lata förkunna huar i sin soken sina soknamen wår käriste nadigiste herris wilie och begären, therföre bliffwom wij alla sokna prester nw i Måndagx nest förlidhen samman kallade i Vesterårs till att förhöra och vndfå hans nådz wilie och samtycke som i få nw att höra, thet första är thet wår Nadigiste herre konung Götstaff war förekommedt om then skatt och vdtlegning som Clärikeriidt . Kyrker och menoge Suerigis almoge vdtlagt haffua, forwndradhe nogra huor then skatt bliffuin war så att itt stoort vprop och rychte vpkommedt är i bland then menoghe man mest aff oförnufftoge oförstandoghom som inthe kunna betenckie eller besynne then stora vdtlegning som wår Nadigiste herre

*) Se förut kon:s bref den 27 Mars 1530.

vdtlagt haffwer och än nw vtleggie skal vtj the geld hans nade war vtj kommen eij allenaste för hans nadz skuld vtan mest för menoghe Suerigis Rikis och tess Jnbyggiares alles besta nytto och gangn til att fördriffua straffa och nederslåå then store skada och förderff orett och öffweruold som vtlendske jndfört haffue her vtj thetta fatiga Rikitt, besynnerlige then omilde konung Cristiern och hans partij som jnförde med sig stegell hiull reep och andra ynkelige sorlige pinor och plogår ther aldrig wiste jngen Cristin man för aff att seija . oss swenske men allom til smelich homodt och wanhedher som longt wore aff segie etc, therföre motte wår Nadigiste herre komma i geld ty i Rikitt fans huaske byszor eller wärior ther wij oss rettelige med förswara kunde, så skulle i nw alle wethe huar then för:ne hielp bliffuin är, först haffwer hans nade betalad ij^{c} tusende mark aff för:de geld, och än står til baka obetaladt xxx^{M} mark och iiij^{M} marcer . ther nest monge swåre skep med theris takil folk byszor och warior och kost, sedan monga sköna frisar hestar och harnisk och goda hoffmen och än thå monga goda fottgångere landzknekter krigxmen som hans nade hafft haffwer och än haffwer, latedt giwta monga stora byssor och lodh och mykit krutt och poluer . att sådana wärior war aldrig i Suerige tilförende mest för Rikisens och alles wores hädzske fiender och owenner som oss daglige her til dagx förderffua welie, sådana mechtig folk wärior och annat som i haffue hört kostar mykin pening . och stoor vdtlegning . Sedan Stocholms slott och torn gråmwnckeholm med ganska megtoga starka mur och fiere Slott her i Suerige och finland latit förbetra med mur byssor och goda wärior så att jnge fiendher vtrikis skole haffue noghen framgong att göra oss skada eller förderff som [the] tilförende giort haffua, med (!) thetta eder alla förkunna huar i sina soken för sina almoge att i ther med stilla motte thetta anskrij och roop som vpkommit är aff några på wår käriste nadigiste herre, bediandis biudandis rodandis strengelige att huar och en högh och lågh epter thenne dag förwarar sin mwn ord och taall ther wår Nadigiste herris maiestadt anrörandis warder . vtan i alle redelighet wara hans nådz maiestadt höruge och lyduge i alla motte som troe vndersåte bör att wara theris rette herre och konung . beuisandis eder i alle gode mott hans nade . han wil wara eder alle för en gönstug herre och mildh så lenge hans nade liffwer, Teslikis är hans befalning kungöra almogen att the göra synda bätring och tiäna gudj och höra thet helga Euangelium huar synnedagh ått minsta . och retta sig ther epter i alla goda til theris siäle gagn, att almogen och göra sina retta tiende kyrkena och sina

soknaprestom all redhelighett i tiende quikt och dött, epter kyrkegang . likstooll . smörmåla . matskott . och alt annatt som the wana och plictuge ära att göra som fader och föräldrar giortt haffua aff gammwll alder och sedwenia huar i sitt biscops döme lagsagwr och soknar som tilförende warith haffwer . så att jnthe aff leggias skal aff the som gamwl seduenia waritt haffwer, förbiudandis allom att jngen skotzmåll haffue vppå hans nåde . thet han noghen deell afflagt eller förbudit haffwer . vtan göre huar för sig i sin stad som gambla sedwänia haffwer warith, och om nogra dierffuas her emott göra . thå skall vppehollas för them gudz likame om påska tiidh . til tess the haffua giortt fyllest skäll och redelighett för sig, eller will hans nade thet straffa med sitt konungelige wald och magtt, then som her emott treskas och ginstörtuge ära epter thet hans nade så offta haffwer giffuit til kenne med breff och budh . huilke sommestadz förachtade ära . och wele wenda all skuld och sak in på hans [nade] som han clarliga vdtsport haffwer, the som sådane stycker bruka i mott hans nådz wilie . ära jcke hans Nadz wenner . vtan fly honum ther med itt vntt rychte . huilke jcke bliffue onepste vtan the snarliga åther wenda, Teslikis haffwer wår nadigiste herre vndt och giffuit huariom biscope sina gårda godz affrad och tiende vp att bära nyttia och bruka til theris nytto och gagn som gammwll sedwenia är, med så skääll att the holla nogra hoffmen huar epter sina magt Rikitt til hielp och bestånd när behoff görs, Item haffwer och wår Nadigiste herre öffwerseet och fördragit Clärikeriidt om thenna fottgongare att the them her epter jcke holla skole när the beuisa sig wäluilelige mott hans nade, Item hans nade och loffuedt allom Suerigis rikis jnbyggiarom lekthom och lärdom jcke betwinga them med noghen skatt eller vdtlegning effter thenna dagh mera än theris gambla årliga sedwenia är ey heller med noghen swar gestning . vtan som skälige sedwänie är, Item om så är att noghen fatig eller riik skeer noghen orett eller öffweruold aff nogra hans tiänere ee hoo the helst ära eller wara kunne, och bliffwer thet claghatt för hans fogtar och embitzmen och the jcke nepsa eller straffa wele, them som tolkitt hender . han blyas jcke komma för hans nadz maiestat wil styrkia huariom och enom fatighom och rikom höghom och laghom lagh och rett så the hans nade tacka skole, Item förmanar och wår nadigiste herre allom lekthom och lärdom att the jnthe taall rykte eller androm före giffue vppå hans nåde eller Rikisens rådh med noghen longachtug ord som mykitt brukatt är och än brukas thet hans nade aldrig tenchte eller i hugh kom, Men huar och en ther the ära

eller til komma kunna . haffue alle ärligit och höuist tall om wår Nadigiste herre huilkit oss är allom till en stoor priisz heder och äro . thet wij ärom hans nade höruge som wij rettelige plichtuge ärom för gudj . hans nade will altiid wara redboen med liff och magt till att affuärie allas wår skada oeh förderff . ther moghom wij alle sätie wår fulkomeligh liith och tro till, Eder alla her med gud befalandis

2.

Från Christopher Andersson (Röd eller Ekelöf) till konung Gustaf, berättelse om den kyrkliga ställningen i Tyskland, m. m. Dat. Lübeck den 4 April 1530.

Efter orig. i »Svenske mäns bref och manuscripta, A. F.» i kongl. Riks-Archivet.

Gracia et pax a deo patre et domino nostro IESV Christo Miretur fortasse vestra Rex illustrissima serenitas, tantam audaciam in hanc ætatem cadere potuisse : vt adulescens ego rerum imperitissimus tamen nihil veritus ad tantum regem, et quasi diuinitus delapsum imperatorem scribere auderem . Sed vehementer vestram illustrissi: rex serenitatem exoratam velim, quo occasionem, quæ mihi consilium scribendi prebuit benignis auribus percipere non dedignetur . Cum itaque ego Vittemberga discedens lubecam venissem, imprudens forte incido in ciuem Holmensem Hans boeckmann . virum meo iudicio et industrium et vestræ serenitatis (ut decet omnes nos) studiosissimum . is rogatu meo exponit mihi omnem rem, nempe statum rerum in patria . Nam iam pridem vittembergam vsque rumor venit, vel ut reccius dicam fama fuit, quemadmodum impij homines et vesani mirabilem et pene inextricabilem turbam et seditionem conciuerint aduersus vestram serenitatem, partim episcopi, quorum longe aliud erat officium, quam seditionum tempestates concitare, partim equites, et quidem ij presertim, in quos vestræ serenitatis præclara, admiranda, imo stupenda merita extiterunt . Adeo verum est grauissimi hominis eo in loco sentencia . Quem fortuna diu fouet, eum plerumque tandem præcipitat . Colloquimur igitur ego cum illo ipso ciue Interea dum sic confabulamur satis familiariter, ille in hanc vocem erupit : Facies inquit rem SERENISSIMO regi gratam teque dignam, si eius serenitati adumbrabis, quæ nam adhuc tanta atrocitas sit contencionum in rebus ecclesiasticis, ecquid etiam finis aliquando eis imponatur . atque ita

consulatur paci et ecclesiæ tranquillitatati . Quid multis? Persuasit homo quanquam aliquandiu verecundia repugnantem me, vt paucis quæ potuj vestræ serenitati exponerem, de quibus potissimum rebus ambigant docti homines, quæque sit cuiusque contencio eorum quos ego hactenus aut audierim aut viderim, opinio . Nam huius rei gracia celebriores aliquot germaniæ Academias, ab hinc biennium cum schola vittembergensis Ienam transferretur perlustraui . Neque tamen hæc eo pertinent, quod putem istorum quicquam, quod quidem scitu dignissimum videri possit, vestræ serenitati non esse notissimum . Verum quod aliquanto iam tempore publice audissem : Reuerendum in christo patrem doctorem Lutherum . Tum quod viro omnibus ingenij dotibus absolutissimo d. Philippo Melanchthone publice et priuatim præceptore iucundissimo, aliquot iam annos vtor . deinde quia nunc magnum est silencium de multis caussis de quibus non ita multo ante acriter pugnatum est : istiusmodi in literas referenda esse iudicaui : Hæc erat potissima caussa quæ me ad hæc vestræ rex illustrissime serenitati scribenda impulit.

Primum omnium igitur vestræ serenitati non obscure puto sub Michaelis festum Marpurgæ disputatum esse in vtranque partem, vtrinque ab eruditis hominibus . illo .n. conuenerant liberalitate Hessorum Principis lantgrauij id temporis Doctor Lutherus . Philippus Melanchthon . Justus Jonas . Et ex altera parte oecolampadius . Zvinglius bucærus cum suis Suermerijs vbi sic disputatum est, ut fletu et genutu conquereretur oecolampadius vir alioqui apprime eruditus se in illam blasphemam opinionem peruenisse de sacramento Eucharistiæ . Hic Zuinglius contendit manifeste contra omnes fere veteris ecclesiæ Scriptores et paulum . nullum esse peccatum originis, cui tum sic respondebatur a præceptore philippo vt libenter obliuisceretur non modo suorum argumentorum, sed adeo quoque sui ipsius, atque eum sui puderet pigeretque . In summa multi qui ante suermerijs adhærerant, relictis illis hæreticis, pedibus concesserunt in sentenciam vittembergensium vt longe verissimam . et non rationi humanæ quam solam sequuntur heretici eciam tum cum maxime inflatos se spiritu jactitant, sed scripturæ diuinæ consentaneam . Neque .n. potuerunt abolere et antiquatam reddere coenam dominicam, diuinitus ab ipso deo teste etiam paulo institutam . Nam clara sunt et perspicua scripturæ sacræ verba, et tam procul ab omni errore remota, quam qui condidit illa deus . Quæ autem ex æquo non intelliguntur et percipiuntur ab hominibus, in causa est hominum insania quæ incerta etiam pro certis affirmat Conuenit autem inter vtrosque retinen damesse diuinam institutionem coenæ dominicæ, Sed

hoc vno a se inuicem dissentiunt : Doctor Martinus d. Philippus et omnes sani homines in fide sentiunt tam verum esse corpus et sa[n]guinem christi in pane et vino quam quod crucifixum est et passum est etc illi contra sentiunt significari corpus, et non adesse substancialiter. Sic .n. illi opinionis errore loquuntur.

De peccato origenis(!) etiam fouebatur Zuinglius se turpiter fulsum et hallucinatum esse, seque errasse, admisit etiam correctionem Hinc apparet vittembergæ esse eiusmodi episcopos, qui cum recte docere et alios instituere in doctrina sana, tum vt præcipit diuus paulus, contradicentes redarguere et conuincere possunt . Inde ad liquidum indubitatumque facile perduci potest, illos scismaticos hos christianos illos in doctrina vagos et animi dubios, hos sanos et certos verbo dei factos esse . Sunt alij qui negant vim baptismi, et disputant esse meram aquam . illi dialectices prorsus imperiti sunt . Quia errant in definitione et baptismum vocant aquam cum non aqua sed ipsa ablutio baptismus sit . Alij sunt rursus, quos ἀναβαπτιζασ appellant . illi iubent denuo baptizari, atque eorum plus quam ducenti satis scio, partim aqua suffocari, partim igne extincti sunt, partim gladio his proximis annis occubuerunt sub ipso boemiæ atque Avstriæ rege Fardinando . Sed hi a diabolo obsessi multo insaniores sunt, quam quod de illis verba fieri oporteat . Ac vt vno fasce comprehendam vniuersos . Illustrissime rex : omnes Sacramentarij omnes ἀναβαπτίζαι præter vnum Atque alterum, qui eius scismatis autores sunt . Nam autorem hæreseos sentit augustinus difficillime conuerti ad doctrinam sanam . Omnes inquam sacramentarij resipiscerent Sed illi sub quorum imperio sunt, manifeste fatentur se ad vnum vsque omnes interempturos esse, si victi, tot hominibus seductis, qui etiam ob id tanquam pro ipsissima veritate interierunt, vltro se offerentes morti . Vittembergensibus siue quibuscunque alijs palmam cedent . Sicut in opido non procul ab AVGVSTA accidit ut quidam sibi mortem consciscerent vltro, qui cum interrogatus esset cur sibi mortem consciscet, respondet scriptum esse . Qui perdiderit animam suam propter me seruabit eam . Defendunt itaque se per fas et nefas quoad possunt et audent O quam magno redimerent omnes suas conciones, et æditos libellos . si id fieri liceret Sed ea res percalluit iam, ita ut factum infectum iri non possit . Satis admonuit paulus : Non oportere episcopum protractum et temerarium esse . Quod quam vellem omnes Episcopos et concionatores . accuratissime oppendere, et accuratissime et diserte inter vtranque politiam disti[n]guere, atque alteram ita exercere ut se alteri prorsus non admisceant .

Porro de libero arbitrio seu potius seruo, omnes silent . Et Erasmvs ipse scio vellet, sibi nunquam in mentem venisse vt quicquam comminisceretur de illo eodemque libelli sui argumento . Et iam rursus suam infanciam prodit in suetis literis, describenda noua missæ forma, noua autem imo antiqua illa et blasphema missa restauranda . Sed domino olim rationem reddent, qui sic simulanter omnia dicunt et scribunt .

Deinde vt aliquid de Comitijs principum germaniæ dicam . Abeunti mihi dixit præceptor Doctissimus et sapientissimus : non esse quod sic festinarem . promisi .n. me vita comite, intra pentecostes Aestum, rediturum vittembergam ex patria . ob quam causam maturius abij . Nam se vna cum principe Saxoniæ Electore et Doctore luthero Augustam ad præstituta Comitia profectionem suscjpere oportere . Quia illic sub festum georgij comitia futura esse . Et eo cæsarem expectari . ibi rursus disputabunt propterea . Nam videt cæsar plerosque ex principibus . item celeberrimas vrbes germaniæ suscepisse Euangelium, vt Nürnbergam . Magdeburgam Lüneburgam hamburgam Lubecam Rostochium et Sundium . voluntate igitur hoc suscipit quod alioqui cogeretur admittere videlicet vt in Comitijs disputetur publice, quo iusta pars superare queat, iniusta cedere cogatur et opprimatur .

Quod si mutuis disputationibus res transigenda erit, tum deo volente procul dubio vincet veritas succumbet iniquitas, papæ nihil proderunt sua concilia, Sed eum cum suis pessundabunt Et erit hoc quod græci dicunt *ἥδε κάκη βουλή τῷ βουλεύοντι κακιστη*. Quanquam adhuc dubitari possit num omnino venturus sit cæsar . Quidam .n. dicunt Hispanos a tergo adortos esse cæsarem cum iter teneret ex finibus hispaniæ in italiam Quidam contra inquiunt rediisse in hispaniam pacaturum hispanos . Alij formidine perculsum et perturbatum nescio quo se contulisse Quemadmodum autem res sese habeat a me satis certo constitui non potest

Postremo libenter hic recenserem quid hic commentj sint homines de christierno . Sed hic vt existimo vestræ serenitatis legatus id me multo reccius nouit qui id coram vestræ serenitati cum decoro et non incommode præstare poterit .

Hæc sunt itaque illustrissime Rex quæ duxi vestræ serenitati significanda esse . Vestram autem Serenitatem seu clementiam per christum obtestor . ut quemadmodum sijncero et candido animo ac propter temporis angustiam protectum esset hoc indigestum impolitum et breuiter inelaboratum Epistolium pernicissime ita vestra serenitas accipiendum putet animo benigno . Dominus deus retineat

vestram serenitatem in puro sijncero et manifesto verbo suo, Atque hanc mentem injiciat et propriam det, vel datam iam confirmet, quæ scilicet faueat bonis viris quos ego nunc non nomino . et ingenuarum arcium studiosis adulescentibus . Ego cum sæpissime tacitus mecum cogito, quo nam pacto, quisquam hominum tantas res gerere posset: inuenio longe superare humana consilia, illas insidias . fraudes . seditiones . coniurationes . quas his annis pertulit vestra Serenitas . Et tamen cum illo clamitare licet . Ex his omnibus liberauit me dominus . Et mihi credat vestra illustrissime rex serenitas verbo dei, quod vestra serenitas iam aliquot annos propugnat, illam victoriam adscribendam esse quæ contigit vestræ Serenitatj sæpenumero partim ex deuictis et subactis apertis hostibus . partim intestinis quibusdam coniurationibus et seditionibus oppressis . Tum denique bonis viris qui apud populares nostros profitentur Evangelium, quique sunt velutj columnæ & bases totius patriæ maxime quantum ad remp. christianam et christi patriam . Nam illi orant incessanter : Jam impossibile est recte orantes non exaudiri, Et christus ipse testatur in Euangelio quanta sit ἐναργεα [ɔ: ἐνέργεια] seu efficatia orationis . Ego etiam Vittembergæ effeci vt tota Ecclesia vittembergensis suis publicis et communibus precibus deo opt. Max. commendaret vestram illustrissime rex serenitatem, vt qui potens esset nos in doctrina sana et ab omni errore in vita immaculatos conseruare . Quod autem ad me attinet Certum est illustrissime Rex viuam modo, velle me quam celerrime redire ad meum præceptorem Vittembergam . Præterea summa voluntate et consensu principum academiæ nostræ Vittembergensis non nihil mihi honoris collatum est, quem vt tuerj et propugnare valeam . opus erit mihi opinor vt plurimum annis duobus vel vt minimum vno tantum, quo exacto mox me in patriam referam, ac tum vestræ clemenciæ Relinquam ad quod maxime sim idoneus Nullum honestum munus, quod quidem bona consciencia suscipi poterit cuius vlla ex parte par esse possim recusabo aut aspernabor . vel si vestræ serenitatis alendi sint equi, vel si quid hoc humilius videbitur clemenciæ vestræ mihi iniungendum esse . Viuat igitur feliciter . et valeat in christo vestra clemencia Rex illustrissime . Lubecæ prid. non. April. Anno . 1530

Christophorus Andreæ

Utanskriften: Illustrissimo Serenissimi regni Sueciæ Gotthorumque Regi Gostauo Erichson principi meo clementissimo

3.

Förslag till lejdebref för de svenske underhandlarne vid mötet i Warberg. Odateradt (Junii).

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 172.

Wij Frederik etc Göre witterligit atuj af synnerlige gunst och Nade haffue vntt och giffuit och mett thetta wort opna breff vnne och giffue fyra vtaff Suerigis rikes rådh andeliga och werdzligha hoo the helst äre . en frij säker och Christeliga legde . att the mett hundradhe personer och ther förneden mågha och skola frij säker och felighe komma til möthes mett wortt Danmarks och Norigis rådh i wor stad wardberghe på Sanctj Oleffs tiidh nest komandis . ther frij säkre och felighe bliffua så lenge the mett samma wor Danmarkis och Norigis rådh handla the werff och ärendhe som the i befalningh haffue Och sedan tedan frij säkre och felighe obehindradhe jgen komma jn vtj Sueriges rike och vtj theras goda beholdh til theris personer tienare hestar och håffuor och hwess the haffua mett att fara Huilkitt alt wij för oss Danmarkis och Norigis rådh . och för alle the som för wora skuld wilia och skola göra och latha loffue fast stadugt och obrutzligha hollas skall vtan alt argdt argalist hielperedhe och Nyia fwnder widh wora konungxligha äro sannind och Christeligha troo Tess til ytermera wisso och högre förwaringh etc

4.

Instruction för de danska sändebuden vid mötet i Warberg. Dat. Köpenhamn den 15 Julii 1530.

Efter orig. i kongl. danska Geheime-Archivet.

Instruction paa the erende werffue och befalninger som hogborne försthe och stormegtugiste herre her Frederich met gudts nade Danmarks wendis och gottis konning Vdualdt koning tiill norge hertug i Slesuig Holstenn stormernn och ditmerskenn greffue vdj Oldenborg och delmenhorst haffuer giffuit werduge herre Her Aaghe Jeipsen electus tiill lund Erlige gode mend och strenge Riddere her Henrick sparre her mauritz sparre her Holger Wulffstand her Vincentz Lunge her Truedt Wulffstand och her Claues Bilde Riddere hans koninglige maiestadts och Danmarks och norgis Riigenes Raad

och mesther Jesper Brochmann hans nadis Secreterer at handle och ther om at beslutte met höigmegtuge herris her Götstaff aff samme nade Suerigis koninghs fuldmegtuge Raad och Sendingebud som nu tiil thette herre mode kommendis worde som forrammet er at skulle stande vdj Wordberg Sanctj Olauj dag först komendis

Först er koninglige höigmegtughedt vdj Suerige och Suerigis Riigis raad vdhen alt twiffuel well wittherligt huad artickler och wilkaar thend recessz indeholder och vduiser som aar effther gudts byrdt Mdxxiiij torsdagen effther decollationis Joannis vdj Malmöes stadt koninglige Maiestadt i danmarck etc och koninglige höigmegtughedt vdj Suerige och thesse try riige danmark Suerige och Norge emellom vptagenn vpreisdt beleffuit sambtyckt fulburdt bebreffuit och beseigld bleff

Saa bleff och samme tiid vdj for:ne recessz beleffuit beneffndt och sambtyckt aff Begge koninglige Maiesteten och beggis theris Raad nogle skeedzherrer som skulde haffue fuldemagt paa alle siider athöre alle skyldninger och bröster som begge koninglige maiesteter och thesse try riiger emellom were kunde vdj noger maade, Och hues samme skedzherrer ther vdinnen giorde tiill mynde eller tiill rette skulde saa bliffue giordt och thalet tiill een endelig endne Vdj saa maade at samme skeedzherrer skulde vdhen alt forsömmelsse forhalninge eller vdflucht komme tilstæde till samen vdj lubech fiortten dage nest effther pinxedag anno &c Mdxxv Och icke drage fran huer andre förre end begge partte vdj allt maade ware skilde ath tiill mynde eller tiill rette

Saa wilde och skulde och begge koninglige Maisteter i Danmarck och Suerige personligenn eller och theris Fuldmynduge och fuldmegtuge Raad och sendingebud were, vdhen alt behielpinge vndschuldnunge och vdflucht ther samme stædhs och paa samme termynn tilstede, ther at foregiffue theris bryst och schyldninger, wachte och ware huer synn rett i the sager the paa bode siider haffde fore at giffue vnder noger beneffndt pene som er it hundret thusinde guldene, huilckenn swm, guld, thend partt skall vdgiffue som icke tiill for:ne tiid och stæd komme effther recessens lydelsse, thet halffue hundret thusinde guldene at komme tiill for:ne skeedzherrer och thet andre halffue hundret thusinde gl. at komme tiill thennd partt som tilstæde mötte Dog huer partts rett och rettughedt ther met vforsömmet vdj alle maade

Effther saadanne beleffuede sambtyckte bebreffuede och forseiglede wilkaar paa alle siider haffuer koninglige M:tt vdj Danmarck vdsendt och forskicket hans nadis höigmegtughedts merckelige och drabelige Raad och Sendingebudh met fuldemagt som ware her Jörgenn friis till Wiiborgh her Henrick tiill Lubech Bisper her Wulffganck vtenhoff Canceller her prebiörnn podbusk och her Otte Krumpenn Riddere, vdj samme ærende, huilcke som ware vdj lubeck tilstæde paa samme bestemde dag som recessen jndeholler och vduiser och som beuilliget och sambtyckt war, Och protesterede the förste gangh fore for:ne beuilligede skeedzherrer at gierne wille weret vdj rette effther thend Malmöeske recesses lydelsse, Och for:de Dommere thaa bade thennom fortöffwe nogen stund, ther effther komme the anden och tredie gang och protesterede fore for:ne dommere at wille were vdj rette Saa thet warede vdj tree sambfelde vger, och aldelis inghen kom tilstæde paa koninglige hoigmegtughedts i Suerige weigne som vdj noger maade wilde giffue tilkiende at haffue nogen fuldemagt eller befalning at suare eller handle vdj the sager Ther fore for:ne beuilligede Skedzherrer sagde, at effther thij at inghen kom paa for:de koninglige höigmegtughedts weignne i Suerige, ther wilde pleye nogenn sagh eller handle ther wiidere vdj, som well beuiseligt er

Saa giffuer koninglige maiestadt vdj Danmarck endnu som offthe tilfornn, koninglige höigmegtughedt vdj Suerige wenligenn vdj een god meningh tilkiende At effther thij koninglige maiestadt vdj Danmarcks fuldmegtuge merckelige raad och Sendingebud, saa bethimeligenn samme dag och stæd fore for:ne Skeedzherrer som Recessenn indeholder, mödte, och ther saa offthe böde thennom tiill at wille were vdj rette Och ther forbidde saa mange dage och vgir offuer thend bestemmede dagh och termynn, Och aldelis ingen kom paa forramede eller middeler tiid thend stund the saa böde thennom vdj rette tilstæde, ther wilde giffue tilkiende at haffue nogenn fuldemagt eller befalninge paa koninglige höigmegtughedts weigne vdj Suerige at suare, thale, eller handle noger hans nadis sager fore samme skedzherrer, huad heller koninglige höigmegtughedt vdj Suerige er pligtug at vdgiffue thend pene it hundret thusinde gulden eller ey

Ther faare effther saadanne foretagne wilkaar beleffuede och beseiglde recess esker och paa kreffuer koninglige Maiestadt vdj Danmarck paa thet halffue hundret thusinde rinske gulden saa thet hans nade maa redeligenn fornöigis och tiill gode nöige bethales aff koninglige hoigmegtughedt vdj Suerige effther thend beuillinnge sambtycke bebreffuelsse och forseiglinger beggis theris koninglige maie-

steter i Danmark och Suerige ther om vdj for:ne malmöeske recess giordt er

Som och samme recessz jndeholder och vduiser om wiigenn vdj norge at samme skeedzherrer skulde och kiende och skielne om thend tiill for:ne tiid och stedh Och at almoen ther samestedts thend stund the wore vnder koninglige höigmegtughedts hendner i Suerige icke skulde besuaris offuer theris rette aarlige pligt, siduanne och priuilegier, enctten met vskellige beskatninger eller och met andre besuaringer, ythermere end Suerigis riigis Indbyggere met besuaris met mere wilkaar som samme Article indeholler och vduiser Huilcket och saa fore for:ne koninglige höigmegtughedts i Suerige forsömelsse skyldh som fore er rörd icke helder kom samme dag och tiid och stædh tiill nogenn ænde Och ther offuer vdj sanningen findis, och fore offwenn ær, thes wær, at samme fattige almoe aldrig ware saa offwer theris effwne plaggede beskattede och vchristelige met farne som the siiden haffue weret och endnu dageligenn ære Och met tugt at schriffue eller thale fore gode herrer theris hustruer och börnn aff koninglige höigmegtughedts fogether och folk vredeligenn met handlet, och bekregtiget, saa gud siig ther offuer maa ynckes och forbarme, Och icke er thennom heller lideligt saadant lenger at kunde fordrage

Er och alle mand well wittherligt at wiigen haffuer aff ariildts tiid liet vnder norgis krone Och er ther till it rett liddemodh som icke kand vdhen norgis riigis och thes koningis store skade och forderff ther frann ombæris eller möstis vdj noger maade

Och end dogh at koninglige maiestadt vdj Danmarck tiidt och offte her om haffuer ladit paa hans nadis höigmegtughedts weigne besöge koninglige höigmegtughedt vdj Suerige met mangfoldige hans nadis Raad och fuldmynduge Sendingebudh aar frann aar och vdj wilge och wenskap eskt och begeret at wiigenn met syn rette tilliggelsse och alt syn rettighedt, som ther nu tilligger och aff arildts tiidt tilliet haffuer motte restitueres vnder norgis krone ighen, Och ther paa giordt megenn vnöttelige och forgeffuis kaast och thæringe, Haffuer hans nadis höigmegtughedt dog aldrigh endnu tiill thenne dag motte komme tiill nogen endne ther met, medhen forhalis och fordragis tiiden fore aar fran aar och tiid fran tiidh hans koninglige maiestadt och norgis krone icke tiill ringe skade forfang och merckelige besuaringe

Och effther thy at wiigenn er och saadant it ledemod tiill norgis krone at thet for inghen deell staar tiill lenger at ombære ther fran, thaa begærer endnu koninglige maiestadt vdj Danmarck

som hans höigmegtughedt offthe tilfornn giordt haffuer, vdj wilge och wenskap paa thet at ingen orszage skall giffuis tiill nagen vlöst thesse riige emellom vdj framtiiden, medhen mwe bliffue waraffttige vdj een god enighedt och euig friidt met huer andre, at wiigenn nu strax vdhen alt lengre forhalninge paaskud vdflucht eller noger andre hielperede maa ighen saa frij och quidt met aldt syn rette tilliggelsse som ther nu tilligger, och aff ariildts tiidh tilliet haffuer komme vbehindret i alle maade vnder koninglige Maiestadts i danmarck och norgis krones hand som thet tillfornn friest weret haffuer Saa at hans koninglige maiestat icke schall haffue wiidere behoff ther om at giöre nogen wiidere forgeffuis vkaast och theringe end som her tiill sked er, thet will koninglige maiestadt i danmarck gierne wenligenn och kierligenn met koninglige höigmegtughedt i Suerige met alt wilge wenskap och kierligt naboskap altiid forskylde

Och protesterer koninglige maiestadt vdj Danmarck vdj thesse artickler pungter och framsettninger thenn malmöeske och nylöseske recesser her vdj alle theris ordt artickler och pungter aldelis at were och bliffue staduge wiid magt och i alle maade vforkrengtte Giffuit paa Kiöpnehafnns Slot Fredagenn nest effther sanctj Knudt konungs dagh Aar etc mdxxx Vnder koninglige maiestadts Signeth her neden fore vndertrygt

Sigillet finnes qvar, men tillplattadt.

5.

Framställningar af de svenska sändebuden vid mötet i Warberg. (29 Julii—7 Aug. 1530.)

Efter en afskrift i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn.

Articlar och framsetningar som högme[ctige] fö[rste] och herre herre Götstaff Suerigis och göt[tis kon]ning haffuer befalet sina fulmectuga sende[budh] och Rådh Mester Swen Electo til Scara her [Holger] Karlsson her Pedher hård och her Karl Ericson in .... werdugista fädher Erliga herrar strenge riddare o[ch] godhemen danmarcis ok Norigis råd som möta i ward[berg]

Först tilbiudher konungxliga Maiestat til Suerige wår käriste nadigste herre och teslikis Suerigis rikis rådh the erliga godha

herrar danmarcs och Norigis rådh fridh lycko och saliigheet oc hwes meer gott the förmågha eller honom vnska kunnæ

Ther nest giffuer konungxliga Maiestat til Suerige och Suerigis rådh thennom före ath thennom wel förtencker huruledis för the brister skull som rikenen emellom woro wart beleffuat åff bådhe konungxliga Maiesteter thet möte i Lödesze at samma brister motte ther wordit åfftalade och botadhe,

Och huruledis the icke kunde ther åfftalade och botade warda, therföre ath hög: förste konungxliga Maiestat aff Danmark icke ther personliga mötte som sagt war, ey heller woro the Norske til stedis, som och sagt war, vtan wordo allenast tijt skickadhe fyra åff danmarcis rådh huilke emot the brister som hog: förste konungxliga Maiestat i Suerige wår käriste nadigste herre thennom hadhe ingen the swar gåffuo, som wår nådigste herre oc Suerigis rådh kunde lata sigh åtnöyia, Ey heller beträste the sama fyra närmare trädha ther vthi vtöffuer then Instruction, som the åff K. M. Danmark och Danmarcis rikis rådh hadhe, vtan wille haffua och intet giffua, thet är ath the kraffde på Wiken then wår nadigste herre K. M. i Suerige met wellugha hand hade tagit jfrå sin retta fienda K. Kristiern, och teslikis på then pena som the sielffue för gudh vti falne woro, som framdelis förtelias skal

Så epter K. Maiestat til Suerige wår nadigste herre ingen booth eller förwandling förnam tilbiudhas på the swåra och merkeliga brister som han hadhe, syntes h: h: icke lydeligit wara alt inrymas thet the begärade, antingen vm Wiken eller annat ther hans h. eller Suerigis rike icke meer wandel wedherfors igen på thera sidho,

Och endoch hans h. wel motte ther åff fongit en olust til at besökia eller besökia lata någhot ytterligare möte med k. Ma:tis i Danmark eller danmarks rikis rådh och Norigis rikis rådh, Ey tess mindre åff synnerlig beneghenheet til fridh och endrect, beleffuade hans h. och samtycte än tå itt annat möte på nyth med trenne rikisens rådh, thet nu for handen är, ther for:da brister e på huilken sidhen the woro motte wenliga åfftalade bliffua,

Therföre haffuer nu hans H. och Suerigis rikis rådh skickett oss hijt tesse godhemen med migh til ath besökia samma möte som i for:da Lödesze beleffuat wart,

Så endoch the brister som K. Maiestat til Suerige war käriste nadigste herre och Suerigis rikis rådh emot K. Maiestat i Danmark Danmarkis rikis rådh äre wel monge, ther hans h. och Suerigis rikis rådh wel hadhe godh rett til at vmtala och påclaga, Så är oss doch aff k. m. i Suerige och Suerigis rikis rådh icke

befalet at röra vm thennom alla på thenna tijdh, vtan vm någhra få, the som olideligast ära, och ther mesta vbestandit epter fölia kan eller motte om the icke botede warda och äro tesso,

Först at Malmö recess j flere hans punctar och articlar icke haffuer på k. M:tis wegna j danmark och danmarcis rådz sidho warit hollin åff huilka ingen liten skadhe epterfolgt är på ko. M:tis i Suerigis sidho,

Förste puncten at her Seuerin Norby icke strax bleff taghen [aff] Gutland och setter på then platz ther han ingen skadhe [göre skulle]

Ther åff at thenna articlen icke bleff hollen är konungxliga M[aiestat] till Suerige war k. nådigste herre och swerigis rike epterfolgt thenna skadhe

J förstonne, ath hans h:t gaff then bestalningen vp för . . Wisby, och then swara kost och täring som han giorde på Gutland kom til spilles, förty hans h:et hadhe wel så bekrectat her Seuerin inne och beswekt honum, ath han wel motte innan en kort tijd fremiat sin wilia med honum, och hadhe ingelunde vpgiffuit bestalningen huar han sigh icke på k. Maiestats i Danmark Danmarcis rikis rådhz löffte och försegling förlåtit hadhe, Hoppes oss at then kost spilning för then skul bör wedherlagd warda åff samma k. Maiestat i Danmark och Danmarcs rådh, som wii och nu ther på eske ath then må wedherlagd warda,

Then andre skadhen som ther åff folgde är, at her Seuerin haffuer sedhan ingen liten skadha giort in på Suerigis rike och swenskamen, ther och k. M. i Danmark oc D. rådh bör til ath swara, epter the icke satte honum på then platz ther han ingen skadha göra skulle, som the loffuat hade, Therföre eske wii och så nu wedherlegning for then skadha,

Jtem wart ey heller then articlen hollen i Malmö recess på k. M:t i Danmark och D. rådhz sidho, at then kenning motte skedt j Lybke vm Gutland och annor flere stycker i recessen benempda, huilken kenning ther med till baka bleff at k. M:t i Danmark D. rådz sendningebud foro åff byn i Lybke når the förnummo at k. M:t[z] i Suerige och Suerigis rådz sendningebud komo i byn, och hadhe tå wel mått wordit kendt i sakene, huar the samma danske sendningebud hade så mykit sökt epter at retten skulle hafft sin framgong såsom the sökte epter at vnfly retten, aff huilke är epterfolgt, at wår kä:e nadigste herres rett är til baka bliffuin, thet hans h:et för ingen ringa skadha actar, och eskar samma skadha vprettas åff K. M:t i Danmark och D. rådh, huilkes sendningebud

ther til vrsaken warit haffue, [Och ath om for:da Gutlandh må æn kent warda ee nær hans nådhe eller hans nådis effter:de och Suerigis Riikis rådh oppo eskiæ *]

Och epter K. M:t i Danmark och D. rådh haffua for:da punctar och articlar aff Malmö recess icke hollit, är nogh vppenbart ath the oundwikeliga falne äre vthi then pena c^{m} gyllen som recessen inneholler, huilkis helffte wår nå. herre k. M:t i Suerige tilkomer ther wii och så påeske, at han må betalat warda,

Förwtan thenna skadha som war k:e n. herre k. M:t i Suerige oc Suerigis rikj offuergangen är therföre ath for:da löffte och försegling som j Malmö giordis icke bleff hollen på k. Maiestats wegna i Danmark och D. rådz sidho, är wår nad:e herre och någhra andra skadhar och hommodh wedherfaren aff kong: M:t Danmarks land och vndersåter, som är, Medt thet skytte som hans h:et bleff j frå tagit i Blekingen och Lister vti en feligh dagh och fridh, thet wel fyre eller fem tusende gyllen werdt war,

Jtem haffua the Norske vppehollit och störkt hans h:etz fiendar och vproriska vndersåter hans h:et och Suerike vnder öghonen, thet och så hans h:et ett stycke peningar kostat haffuer, Hoppas hans h:et at honum icke bör for:da skytte aldelis forgiffues mist haffua, Ey heller then skadha och hommodh aff the Norske forgiffues lidhit, therföre wij och så eske ther wedherlegning fore på hans h:etz och Suerigis rådz wegna,

Warda och så the swenske menz godz förhollen i Dan. och Norige, ey tess mindre at danskemen haffua fåth theris godz igen j Suerige,

Thessa ära några aff the brister och clagemål som [vår] nad:e herre hög: förste kon. m. j Suerige Suerigis rådh . . emot k. M:t i Danmark och D. rådh, huilke wii begä[ra at] the öffuerweghas mågha, och finnes sidhan rådh til huru the best botas och förwandlas kunna, epter som [j] Lödesze möte vtloffuat wart, och när så sker hop[pas] k. M:t i Suerige wår kär:e nå. herre och Suerigis ri[kis] rådh at thet intit litet tilhielpa skal ath fridh och wenskap må rikene emellan stondandis bliffua, alles theris inbyggiare til tröst och hugnat, och theris fiender til wantröst och nedherleggelse, och skal intit tuiffuel wara på war nad:e herres och Suerigis rikis rådz sidho at the iu altid wilia bewisa sigh emot k. M:t i Danmark och D: rikis rådh såsom godha nåbor och wenner bör bewisa sigh emot huar annan, huar the icke till annat nödde och trengde warda,

*) Tillagdt efter en afskrift, tillhörande en annan samling i samma archiv

6.

De danske sändebudens svar på de svenskes förestående framställningar.
(Warberg 29 Julii—7 Aug. 1530.)

Efter en afskrift i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn.

Svar paa werduge herres her Suendt Electus tiill Schare Strenge Ridderes och erlige godemendts Suerigis Riigis Raadts Instructie och framsetninger

Först som giffues tilkiende om Wiigenn at koninglige höigmegtughedt i Suerige haffuer met weldiger handh taget thend fran syn rette fiende koningh christiernn etc

Ther paa suare Danmarks och norgis Riigis Raad her tilstæde saa, At thend tiid at Danmarks och norgis Riigenes Raad ware bekummerede med koning Christiernn at the fore hans vchristelige regementtes skyldh som hand förde i thesse try riige Danmarck Suerige och norge saa the icke lenger kunde tholle eller liide hans regementte, Och ther hand thet fornam, römde hand sielff bordt fran land oc Riige Och Danske och norske mend, thaa icke lenger wore hans vndersatte, icke war hand heller lenger theris koning eller Riigene hanum lenger tilstaaendis och tilhörendis Och burde forthij Danmarcks och Norgis kroner icke fore hans onde gierninger och mishandlinge som hand haffde bruget vdi thesse try riiger vndgielde thet, Och ther fore moste noget aff the ledemod eller læen som vnder thennom beliggendis och thennom tilhörendis ære Och vdj saadan twist som koning Christiernn Danmarks och norgis Riigenes Raad och Jndbyggere war emellom, thaa er koninglige höigmegtughedt i Suerige indfalden vdj Bleginge och i Wiigenn och indtaget samme ordt Landis, Och dogh effther at koninglige höigmegtughedt vdj Suerige bleff formanet aff koninglige Maiestadt vdj Danmark med bud och schriffuelsse at samme Lande och læenn höre koninglige Maiestadt i Danmark tiill, Thaa lod koninglige höigmegtughedt vdj Suerige fölge vdhen giensielsse Bleging tiill Danmark ighen, och dog her tiill haffuer forholdit Wiigen fran norgis krone, Och mener Danmarks och norgis Riiges Raad at Wiigen haffde thend samme tiid och burdis at komme saa friidt och quidt tiill norgis krone som Bleging kom tiill Danmarks krone

Jtem tiill thend artickell som foregiffuis om Seuerin norby at hand icke strax bleff thagenn aff gotland och setter paa then plats ther hand ingen skade göre schulde etc

Ther suarer Danmarks och norgis Riigis Raad saa paa at koninglige Maiestadt vdj Danmark och Danmarks Riigis Raad icke haffde formodet siig andit tiill Seuerinn norby end at hand schulde haffue huldit breffue och indseiglle ordt och löffte eed och ære som een erlig riddermandts mandh haffde burdt at giöre, Och kand inghen wiide huad een anden haffuer vdj sindne eller huad een anden tencker, meden at hand icke bleff forskicket paa een plats anden stedts end paa Sölffuitzborigh haffde thenne orszage, Thend tiid thend erlöse och trolöse mand haffde saa stillet alt syn ære, eedh, tro, löffte, breff och Indsegle vdj forglemmelsse, och vdhen alt erlig aduarsell vforseendes faldt met magt till hest och fodh ind vdi skaane och ther skynde och brende och haffde samme tiid offuerkommet Sölffuitzborg och haffde thet indhe, thaa trengde Danmarks Riigis Raad hanum met alt thend magt hand haffde, vdhen hues hand haffde paa Sölffuidzborg liggendis, ind vdj Landzkrone och ther belagde hannum, och holdt hannum ther inde nogle maanede, Och middeler tiidh finge Danmarks Riigis Raad wisze kundskabere och tidinger huorledis at Clawes Kniphoff laa vdj west Freszland met nogle thusinnde landzknegte och wilde met thet förste wæder och wind haffde föiget hannum met saadan magkt aff kriigisfolck löbet ind fore landzkrone och vndsett Seuerinn Norby huilcket hand och wisseligen giordt haffde, haffde icke thend aldsomegtugiste gud vndt the hamborger thend löcke at the nederlagde hannum

Och fore saadann stoer fare som thesse try riige thaa hengde vdi, thaa nödigis(!) Danmarks Riigis Raad met thet förste förre end saadenn vndsetning schulde komme at giffue thennom vdj handell och dagtingenn met Seuerinn Norby och hans folck, Och thaa ey kunde thet anderledes met hannum forhandle end at hand wilde bliffue wiid samme Slot Sölffuitzborg som hans folck thaa indhe haffde Thaa effther thend leiglighedt thaa paa ferde war, och sameledis anseendis at Sölffuitzborgh war saa beleiligt at om hand wilde begynde at thage nogenn vbestandt fore at bode koninglige Maiesteter vdi Danmark oc vdj Suerige kunde well komme tiill at straffe hannum ther fore och ther fore römede Danmarks Riigis Raad hannum thet wilkaar ind at hand Sölffuitzborg beholde skulde och ey fore andre sag skyldh Meden thend tiid koninglige maiestadt vdj Danmark fornam hans vtroschap och skalckhedt lod hans nade forfölge hannum effther hans hals saa hand ingestedts kunde bliffue szeker eller feligh förre end hand kom vdi Rytzlandh Medenn aff huad orsage thet kom tiill at Seuerinn Norby giorde saadant forrederie, och icke holdt hans breff, seigll, eed och löffte thet er nu

kommet klarligenn fore dagenn Thij saa at koninglige höigmegtughedts i Suerige Sendingebud som ware Joest Coditz och Staphenn sassze met flere, the gaffue Seuerinn Norby thend malmöeske recessz till kiende thend tiid the wore skickede tiill gullandh, vd aff hues befalning the thet giorde wiide the sielffue best Och thaa vdlagde the hannum thend artickell at hand och hans folck skulde forskickes paa een stedh, som hand icke skulde were koningen i Suerige eller the wendiske stæder skadelige etc vdj thenne meninge at hand schulde indsettes vdi it euigt fengsell, huilcket dog aldrig kom vdj koninglige maiestatts eller danmarks Riigis Raadts agkt eller meninge paa thend tiid, Och ther tiill met wordt hannum samme tiidt aff samme sendingebudh budet koning Götstaffs söster atfange tiill syn egkte hustrue och findland vdj forlæningh eller Øland och Calmarne, om hand wilde oplade Wisby Slot och stadh tiill koninglige höigmegtughedts hand vdj Suerige, huilcket hand icke dulde, eller bar hemeligt wiid siig sielff, meden gaff thet strax aabenbare fore the gode mend hannum tientte vdi samme sendingebudts neruerelsse offuerludt tilkiende Aff huilckit well er at formercke, hwem ther war it ophoff och orsage tiill thend skade Seuerinn norby siiden giorde paa Danske mend och Swenske

Som och samme artickell lyder om thend bestalning fore wisby och thend suare kost och thæring som koninglige höigmegtughedt i Suerige giorde till spildis paa gulland, forthij hans höigmegtughedt haffde well saa bekregtuget Seuerinn norby inde och beswegt hannum, at hand well motte innen een kaartt tiidh fremmet synn wilie met hannum etc

Ther sware Danmarks och norgis Riigis Raad saa tiill at koninglige höigmegtughedt vdj Suerige ware icke eskedh aff koninglige maiestadt vdj Danmark vdj noger maade at drage met nogen magt ind paa gulland at giöre ther noger kaast och thæring, eller ther met besuære siigh syne lande och vndersatte, Meden huor fore eller vdj huad meninge thet wort giordt encthen hans höigmegtughedt eller koninglige M:tt vdj Danmark och Danmarks krone tiill beste, haffuer it menniske aff ringe forstandt well at mercke, och ther fore formener siig koninglige Maiestadt vdj Danmark ingtet at wære koninglige höigmegtughedt i Suerige pligtug fore thend kaast thering eller skadegield hans nade ther paa haffuer giordt vdj noger maade och om koninglige höigmegtughedt i Suerige wil siige at hand giorde saadan vkaast thesse try riige tiill menige beste, at hans nade hörer forthij wederlag, thaa haffuer och koninglige maiestat i danmark giordt megen kaast theringh och pen-

ninge spillinge thet som siig icke löber tiill nogen ringe swmm emodt thesse try riigens aabenbare fiende koning christiern saa tiidt och offthe hand tiill land och wand haffuer begundt at wille giöre noget anfaldt ind paa riigene huilcket hand tidt och offthe haffuer begyndt och forsögt, och gudt thes loff haffue icke endnu thiill thenne dag haffuer fanget nogen framgangh, huilcken kaast och thering koninglige mai:tt i danmark icke kand met nogen lempe till regne koninglige höigmegtughedt i Suerige enddog at thesse riige staa vdj saadant forbundt och thet er giordt emod theris menige aabenbare fiende Sameledis ther samme belegh aff konninglige höigmegtughedt i Suerige bleff forladet och vpgiffuit, da droge the lubeske ther fore och lage ther siiden lenge fore, och kunde ther ingtet beskaffe, meden motte met wlempe drage ther fran, och er thet well at mercke at koninglige höigmegtughedt vdj Suerige icke saa snarligen haffde bekregtiget Seuerinn norby som talen gaar Thij saa at ther hand vpgaff wisby Slot, thaa fandts ther end thaa fitallie, bösser, krudt, lod, och andre kriigis gescheffte at hand end thaa samme Slot kunde lang tiidt holdit haffue, Och ther fore bör wiigenn fore thend sag skyld met ingenn lempe lenger at holdis koninglige maiestadt vdj Danmark och norgis krone fore emod rett och skell

Jtem som och giffuis fore at thend malmöeske recessz bleff icke holden paa koninglige maiestadts i Danmark och Danmarks riigis Raadts weigne at thend kenninge motte skeedt i lubeck om gulland och andre flere stöcke i recessenn beneffnnde etc

Ther suaris saa paa at thet skall icke findis vdj noger maade at thend malmöeske recess er vdj thend maade aff koninglige höigmegtughedt i danmark och danmarks riigis raad forbrudt, Thij at ko: M:tt i danmark haffde forskicket syne mercklige fuldmynduge Raad och senningebud tiill lubech huilcke som mötte vdj lubech paa thend termynn och dag som recessen indeholler och böde thennom tiill fore skedzherrene at wille were vdj rette Och lyder samme recess at begge koninglige höigmegtugheders sendingebud och fuldmynduge raad skulde möde vdj lubech fiortten dage effther pinxedagh anno mdxxv, och icke om fæm vger effther pinxedagh, Och lage koninglige maiestadts vdj Danmark raad och senningebud tre sambfelde vger vdj lubech och böde thennom vdj rette lenger end thend malmöeske recess indeholder och thennom aff rette haffde burdt at giöre Och om mand will siige at weder eller wind forhindrede koninglige höigmegtughedts sendingebud i Suerige saa the icke kunde komme vdj tiide fram, eller och at Seuerinn norby war vdj Skaane samme tiidt at the icke forthij kunde giffue thennom offuer

land Thaa suaris ther saa tiill, at thend malmöeske recess icke indeholder och vduiser ath weder eller anden deell skulde forhindre nogen, meden wordt saa beleffuidt och samtyckt, at begge theris koninglige maiestadt eller theris fuldmynduge sendingebud paa bode siider met fuldemagt schulde vdhen alt vndschyldunge paaskud eller vdflugt och behielpinge paa samme tiid och stædt möde tilstæde vnder thend pene ther paa er satt och samme recess indeholler etc Och war och samme tiid Seuerinn Norby met alt hans magt hand haffde vdj skaane som for er rördt indtrengdt belagt och indelugt vdj landzkrone saa hand icke kunde schicke it bud vd frann siig met mynde thet war grebet eller slaget Ther fore koninglige höigmegtughedts fuldmegtuge Raad och sendingebud i Suerige icke thorde haffue nogen frugt eller fare fore hannum eller hans vdj noger maade, Meden fore thend skyld well motte haffui reisdt och faret fran landemercket, och saa eghennom koninglige maiestats i Danmarck lande riige och forstendomen, indtiill lubecks portt friig felige och vdj alle maade vbehindrete vdj frede lande, Findis her offuer nogen bröst vdinnen at icke bleff kiendt om gullandh eller anden deell, thaa findis then hoes koninglige höigmegtughedt i Suerige och icke hoes koninglige maiestadt vdj Danmarck, Och ther fore bör ko: höig: hedt i Suerige met rette at vdgiffue thet hundret thusinde gulden

Som och wiidere giffues fore at Malmöes recessz schall were forbrudt i thet at koninglige höigmegtughedts i Suerige sködt bleff taget i Bleginge och listher i een felig dag och friid etc

Ther suaris saa paa at haffde icke koninglige höigmegtughedts i Suerige ambasater och sendingebudt tiill gulland Joest Codits och Staphenn sassze met andre flere fördt thend malmöeske recess fore Seuerinn Norby, och vretteligen vdlagt hannum thend, thaa haffde thend skade met anden mere forderff well bleffuet tilbage

Som och giffuis till kiende om thend deell koninglige höigmegtughedt wederfaret er aff norge etc

Suaris ther saa paa at thend gode herre her Vincentius lunge Riddere her neruerendis formercker well enddog hans naffnn vdj ethers herredöms Instructionn icke beneffnnis eller formeldis at hannum maa well skee ther mett maa mentt were formiddelst thend forhandling som hand moxen om tw aar siiden i norge met een persone, siig her Steens sönn kallendis vdj kom och forfördt bleff Ther paa giffuer hand wenligenn tilkiende at hand siig offthe och mangfoldeligenn, först bode schrifftligenn och mwntligenn fore koninglige maiestadt i danmarck met sampt danmarks riigis raad effther koninglige höigmegtughedts i Suerige schriffuelsser anclagninger och

fordringe Saa och schrifftligen fore koninglige höigmegtughedt vdj Suerige sielffuer met syne eigne bud thend handling aff fundamentte och begyndelssenn, och indtill enden forthellendis, nochsomeligen noch siigh betyckes tilfornn vndschyldige fororszaget forclaret och forandtuordet haffuer, Saa at anseendis thend christelige sekere friig leigde som for:ne her Vincentius for:de persone sig her Steens sönn kallendis till tals atkomme, och saa paa christelig tro loffue ære och redelighedt vdj sit friidt behold vdhen alt argt och liist ighen atkomme som hand hannum bode mundtligen och schrifftligen loffuit tilsagt bebreffuidt och beseigldt haffde Anseendis at for:ne her Vincentius effther koninglige maiestadts vdj danmarks schriffuelsse for:ne persoen, een skipper aff Rostock vdj Bergen werendis met iiij aff syne eigne tienere vdj henderne leuererede och offuer andtuordede met höig och streng befalninge, the hannum wiid theris ære relighedt liiff och hals icke schulde vndkomme lade förre end the hannum her Tyge Krabbe paa helsingborg Riddere Danmarks Riigis Marsk, som hannum framdelis tiill koninglige maiestatt vdj Danmarck forskicke schulde, offuerandtuordet och leuereret haffde, huilckenn for:de Rostocker skipper vdj örsund kommendis for:de her vincentz iiij tienere met listich lempe och behendighedt i land settendis hans a[n]ckere reppede seigll forfelde och saa for:nde personn tiill Rostoch paa hans eigen hals forförde Och for:ne her vincents tienere hans höige och strenge befalninge som forteldt er forsömendes bleffue kaste vdj kiöpnehaffnns tornn, ther gandske hardeligen pintte plaget metfarne och atspurde om the nogen anden hemelig befalning aff theris husbonde haffde end som theris beseigldе paspordt indeholdt och formelde, tiill huilcket the alle endregteligen ney sagde, och een aff thennom ther paa i fengsellet döde, Skulde ther fore effther slig forbeneffnnde endskyldinger och beleilighedt wilckar och omstandighedt konninglige höigmegtughedt i Suerige siig koninglige och tilborlige sinnendes gandske och aldelis seg gunsteligenn och fredeligenn met benöge ladet, Jo doch icke des mynde tiill een offuerfludeghedt, paa thet alt thing i for:ne sag skulde vdj wilie och wenskap forhendlet och offuerthaledt were, Haffuer erlig welbyrdug mand och strenge Ridder her Tyge krabbe danmarks Riigis marsk, her Vincentij kere moderssöster sönn, met andre flere hans blodtsforwandte slecht och wenner thet saa hoes koninglige höigmegtughedt i Suerige forschreffuit bekommet och forhandlet at hans nadis höigmegtughedt hannum sitt koninglige wenskap giffuandis en gunstig herre worden er, effther thette for:ne her Tyge krabbe sendingebreffs lydelsse for:ne her Vincentz ther vppaa till hande skicket

Saa haffuer for:ne her Vincentz icke sligt then gode mandts her Tyge krabbes Raad som hans breff formelder vdslaa men vdj een god broderligh och bestandig welmeningh vndfange wilde, Schriffuendis koninglige höigmegtughedt i Suerige tiill met welbyrdug Swend Jörgenn person hans foget vdj Jempteland, huilcket breff formiddelst thend twist twedragt och angriff werdugiste fader her Erchebiscop oluff i trundhiem och hannum vdj somme dage emellom kom och paa fördt bleff behindredh och fangedh buddet, saa thet hans koninglige höigmegtughedt icke till handne komme kunde Offuerbödig thet endnu hans nadis koninglige höigmegtughedt vdj eighen hand met aller förste at forskicke lade

Som och foregiffuis om the gode mendts godts vdj Suerige at thet icke maa thennom folge som the haffue her vdj Danmark etc

Suaris ther paa at the breffue som ther om worde vdgiffne vdj malmö lyde saa, at huor saadant godts fundis her i Riiget som wor friedt och icke bordt soldt eller pantsett thend tiid koninglige maiestadt i danmarck kom tiill Riigens Regementte thet schulde ighen giffuis, Och wed koninglige maiestadt icke andit end saa skeedt er Meden om endnu noget saadant godts findis her vdj Danmark som friedt er och icke er soldt eller pantset, och icke er komet tilbage ighen, will koninglige maiestadt holde siig ther vdinnen tilbörligenn effther the breffs lydelsse ther om giorde och vdgangne ære

Och forhobes thesse gode herrer danmarks och norgis Riigenes Raad her tilstæde met thesse Swar nöigafftuge at haffue giordt the framsettninger pungter och artickler fulleste som ethers herredömme gaffue fore igaar saa at ethers heredomme ey kunde met noget skell replicere vdj noger maade anseendis at samme swar ere clarer i thennom sielffue end liwssen dagenn

7.

Svenske sändebudens svar på de danskes i »instructionen» gjorda framsättningar. Warberg 29 Julii—7 Augusti 1530.

Efter en afskrift i kongl. danska Geheime-Archivet.

Werdugiste fadher Erlige herrer Strenge Riddere och godhe men the verff och framsetningar som osz igaar scrifftteliga offuer antwardade wårdho haffue wj offwerwäghit och besinnat szom her effter folger

Först effther edhers werdhughet och streng: giffue före på k. ma:ts i Danmarckx ock D. Rikis rådz vegna ath Malmö recesz skal

wara forbruthen på k. hög: til Suerige vår käriste nådigste herres sidho, och eskis ther före på then pena szom k. ma:t i Dan: menar k. ma:t i Sue: vara forfallen vdi i thet ath hans k. hög. icke lath besökia thet möthe i Lubeck i rätten tiidt effther recessens mening etc

Forundrar osz storliga hwi k. ma:t j Dan: och Danmarcks rikis rådh szå hart infalla på then articlen om then möthes besökning i Lübeck platt inthet offuerwæghendis the andra punctar och articler j recessen, szom och penen vdi kwnne forfallen bliffua Lyker wiist som samma Malmösz recesz inthet annadt innehölle vthan om samma möthe etc Szå är nogh oppenbart och hwar man vitterligt hwadt skadhe her Seuerin Norby giorde in oppo Suerigis rike och Suenske men strax effther recessen besluten war, så ath k. ma:t til Dan. och Danmarcks rikis rådh forfalne bliffuo vdi szamma pene for her Seuerin Norby skyld, longt för än then Lybske mötes besökning ske skulle, Och tycker osz for then skyld ath k. ma:t til Sue: och Suerigis rikis rådh icke pliktig wåre ath besökia latha thet möthe j Lubeck vthan the hadhe wilet, effther recessen forbruthen war tilforen szom forberört är. Doch for then rätt och tiltall szom hans k. hög. och Suerigis Crone haffua til Gutland ath ther om motte känt bliffua och icke for then penes vndwijkelse skyld forskickade hans K. hög. sine fuldmyndige sendebudh tidhelig noogh på väghen, endoch the icke så tideliga til pricke framkomme szom the gerna seet hadhe, och szåsom i recessen forstempt war, skedde thet icke vtaff K. ma:t wår käriste nådigste herres eller hans K. hög:hets sändebudh forsymelsze, effther the gåffuo segh til siös (szom thå icke andra wägha på färde wåro) ock bliffuo szå forhindrade aff gudz wädher ath the icke framkomma kwnne for än gudt gaff them wilie wädher och börren Therföre är thet emott gudt och all natwrligh lagh ath bebinda eller trengia noghen, til thet som menniskom omögheligt är, och allenast står i gudz hender, och haffwer iw icke warit recessens mening ath beplikta noghonn parther til thet szom alenast står i gudz magt

Och endoch wj bekenne ath for:ne K. ma:t i Suerige wår käriste nådigste herres sendebwdh, kommo noghot seent fram, kommo the doch icke szaa seent ath iw wel mot haffde warit kent i sachen om K. ma:t i Dan. sendebudh hade wilet bytt, fforty när K. hög:hetz wår käriste nådigiste herris sendebudh kommo, wåre än thå Skedesherrener tilstädhe och K. ma:ts aff Dan. sendebudh wåre än thå så nära widt handen, ath the vthan twiffuel wel fornumme, hwadt k. ma:t wår käriste nådigiste herres sendebudh leedh på resen. Ther vtoffwer scriffuo strax k. ma:ts wår käriste nådigiste herres sendebudh aff

Suerige til k. ma:t j Dan: och eskedhe på hans k. hög: sendebudh til handelen, ther k. ma:t til Dan. swaradhe ath samma sendebudh wåre än thå (thet hans hög:het ey annars viste) qwarre i Lubeck

Ther före finnes iw icke skullen hoosz K. ma:t til Sue: och Suerigis riikis rådh, vthan hoosz K. ma:t til Dan. och Danmarcks rikis rådh szom icke bidha wille, Och är for then skyld k. ma:t i Dan: owndwykelige fallen j för:de pene bådhe for thet ath her Seuerin Norby icke wart taghen aff gutland, och satt ther han ingen skadha göra skulle, så och for thet ath möthet i Lubeck icke warth på K. ma:ts i Dan: sidho tilbörlige och til fyllest sökt, Thy hwadt kwnne thet hielpa ath K. ma:ts i Danmarcks sendebudh besöchte och bidde doch icke szå lenge, ath kentt motte warith effther recessens mening

Ther nest szom i verdugiste fadher, Erlige herrer strenge Riddere och gode men giffue tilkenne om Wijken j Norige ath hon motte qwitt frij vmbewaradt restitueres til Norgis Crono igen effther thet hon medt rätto tilhörer Norgis Crono, som offta tilforene haffwer varit påeskadt etc

Så endoch ath Viichen hörer Norgies Crono til, thet wj icke heller neke, doch likewel inkrächtade K. ma:t vår käriste nådigiste herre henne frå hans retta fiende Kong Cristiern medt velduga hand, och war icke enckom plichtigh ath göra thet androm til handa Endoch hwar hans K. hög: tilbudhes noghen skiell effther tilbörlighet på K. ma:ts i Danmarcks sidho, kwnne wel henda ath hans K. hög. icke svåra strengde segh, effther ath forholla samma Vijken, Men al then stund ath thet icke skeer och ther for:de dråpelige skadhe szom hans k. hög: vår käriste nådigiste herre på klagher platt inthet viderlagd wardher, wåre hans K. hög: icke wel lidelighit szå lettelige få henne frå segh

Och withe j Erlige herrer och godhe men wel, i Malmö recesz vttryckt wara, ath for än Vijken skulle igen fås, skulle ske en kenning om gutland, och then omkost och täring szom wår käriste nådigiste herre ther oppo giortt haffwer och om annor stycker flere och sedan skulle gaa ther om effther som kentt worde

Effther nw samma kenning icke skeed är och skullen icke finnes hoosz K. ma:t til Sue: wår k:te nåd:te herre hwj han icke skeed är, kan ingen medt noghen skel forundra ath hans K. hög: wår k:ste nåd:te herre haffwer her til Vijchen behollet och än nw beholler in til tesz at ther om medt vilie och venskap til en godh viderlegning handlat wardher . Hwar hans K hög: ellies antwardade henne så letteliga ifraa segh for:de skadha owederlagdan skulle hans nådis hög:hetz vndersåter friiborne frelsismen och menige almoge szom

myken swår bekostning giort haffue til then gutlendske resze, icke tagha thet til godho

Ytermere szom vdi framsetningen beröres ath almogen i Vichen är plåghat beskattadt och ocristeliga medt faren sedan Vichen kom vdi k. ma:ts til Sue: wår k:te nåd:te herres hender etc

Kongelige M: til Suerige wår k:te nåd:te herre är aldeles owiterligt ath almogen j Vijchen är oskäligh beskattadt eller medt noghen beswäring fortwngadt vtoffuer theris rätta årlige pliktighet emott recessens lydelse ytermere än Suerigis inbyggere etc

Och hwadt klaghemål på hans k. hög:hetz foughter och befelningsmen j Vijchen påkompne äre szå mange som hans hög: förekompne äre them haffwer hans nådis hög: lathidt tilbörliga ransaka och straffa, och tilplicktadt foughterna ath ståndа hwar och en fatigh och rijck til rätta szom först skedde medt Niels Swenszon och nw j thenne sommar medt Iacob Cromme then hans nådis hog: frå then befalning kalladt haffwer, och forordineret och skickedt hans thro men Niels Clawszon, Torsten Brwnszon Erick stacke, Pedher anderszon samfelt medt Aåke Clawszon ath giffue segh in vdi Vichen (the ther och nw woret haffue) til ath forhöra ransaka och öffuerwägha alla theris brister och klaghemål, Och hwar för:de Iacob Kromme eller andre hans K. hog:hetz tienare och vndersåter kan vtoffwer beffuisas at the annars haffue szegh stelledt mot for:ne hans k. hög:hetz vndersåther almogen j Viichen än redeligit och swarligit är, ther vtoffwer skole the vtan all nådhe tilbörlige straffade warda medt liiff eller gotz effther sakernes tilkreffuelsze och til then minste orättelige taghin penings wedherlegning Och effther thet wår nåd:te herre icke är föregiffuit om slickt oredeliget handel, szom edhers herredömes framsetningar inneholla om theris qwinnor och barn begere wj kerlige på hans K. hog:hetz vegna athui motte få bescriffuit j hwadt måthe thet szå skeet är

Framdelis vdi for:ne edhers herredömes framsetningar repeteres om Vichen at allom wel witherligit är ath then samma landzorth haffwer vtaff arilds tidt lighat vnder Norgis Crone ther til then och är itt rätt ledhemott etc

Så är och allom wel vitherligit ath Gutland är itt rätt ledemott til Suerigis Crone, och alrigh (szom nogh beffwisligit är) medt noghen rätt Suerigis Crone frankommedt haffwer for then skyld k. ma:t til Sue: wår käriste nådigiste herre och Suerigis rikis rådh iw szå gått skäl ath eska samma landz restituering vnder Suerigis Crone som k. ma:t til Dan. och Danmarcks och Norgis rådh kwnne påeske ath Vichen restitueres til Norgie

Hwar thet segh kwnne szå på begge sidher beskaffas ath Gutland til Suerige och Vichen vnder Norgis Crone vtan alt yterligere påskut vtfluckt eller lengre forhaling motte nw strax restitueres, tycker osz thet wara thet bestendeligeste handel wj noghen tidt besinna eller foretagha kwnne, effther thet begge K. maiesteter thet igen påeskande äre szom hwar thera lather och menar segh godh skäl och rätt tilfalla, Och så fast k. m. til Dan: och Danmarcks och Norgis rådh begere Vichens restituering, szå fast och medt szå gott skäl på esker och k: m: til Suerige wår käriste nådigiste herre och Suerigis rikis rådh ath Gutland skal restitueres vnder Suerigis Crone effther ingen kenning än nw på noghen sidhen skeed är

I en annan afskrift i samma archiv finnes efter förestående document på bl. 10 v. följande anteckning:

Jtem thå thenne for:ne swar så framsatte wåre begæradhe the Danske at samma swar motte thöm och öffuer antwardas schrifftelige på thet the kunne tess bætre betenkte bliffue etc

Jtem sedhan begæradhe konungh maiestat wår nådigeste herris sendebudh at the godhe herrer aff Danmark wille göre och betenke samma föregiffne suar tiil then annen Dagh och sedhan besta samma fortaghna handel alffuarligere och nærmære æn som the her tiil giort haffue och på brystgangis at hwar annen mwnnelighe med swar och genswar så frampt thy skal gripa noghon god ænde och thy bleff så stondandis tiil then annen dagh etc

8.

Svenska sändebudens replik på de danskes afgifna svar, jemte berättelse om de öfriga mötesförhandlingarna. Warberg, 29 Julii—7 Augusti 1530.

Efter en samtidig afskrift i kongl. Geheime-Archivet i Köpenhamn.

Item Om Torsdaghen thå begge parterner forsamblade wåre repliceredhe konungh maiestat aff Suerige wår nådigeste herris sendebudh på the swar som the danske daghen tiilforene giffuit hadhe på theris framsethninger ordh frå ordh som her effter folger

Werdugh fadher Erligh herrer strenge Riddere och gode Mæn the swar som then gode man Mester Jasper gaff före går på the framsetninger och Jnstructio wthi [ɔ: wij] på konung maiestat i Suerige wår kæreste nådigeste herris wegna fore gåffue haffue wij offuersehet ranszakadh och offuerwægit och tycker oss ath samma swar göra intedh nær fyllest moth the framsethninger och klagemål som på

koning maiestat i Suerige wåår kæreste nådigeste herris wegna fore giffne wåre och wille her aff folge en skröpelig handel hwar samme bristher icke annerlunda botadhe eller afftaladhe bliffue och haffue wthi [ɔ: wij] noghor in saghwr wthi samma swar thöm wij kortelige offuer löpa wele etc

Forst om then skadha Seuerin Norby giorde at koning Maiestat i Danmark oc Danmarks Riikis rådh icke bör med rætta swara ther tiil for hans trolöszett skyld ath han hold huarken breff seghel ord eller lyffte etc

Ther swaras så tiil ath konung maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herre oc Suerigis Riikis rådh wæl wiiste tiil foren at Seuerin war en trolössz man therfore forwaradhe oc Rådde hans nåde konung maiestat i Danmark och danmarks Riikis rådh i Malmö ath the icke skulle forlatha sich på honom hwilkit the doch intedh acktadhe Och hwar konung Maiestat i danmark oc danmarks Riikis rådh hadhe icke satt större tro och loffue tiil Seuerin norby pååa then tiidh æn konung Maiestat tiil Suerighe wår nådigeste herre hadhe konning Maiestat i Danmark Intedh bliffuit så bedregen aff honom oc icke heller hadhe wår nådigeste herris vndersåther lidhit så stoor skadha aff honom bodhe tiil land oc watn som sedhan skeet är Therfore görs icke behoff ath skiutha på hans trolösszet eedh ære breff och seghelss forglömelsse wtan moghe skylle thöm sielffue at the sliik forsegling giorde om thett wthi Seuerin Norbis hender war Ey heller vndergick wår nådigeste herre then handel om bestalningz opgiffuelsse på Seuerin Norbys ord och forseglingh wtan på konunglige Maiestat i Danmark och Danmarks Riikis rådz ord och forsegling och bör forthen skyld konung Maiestat tiil Suerige intedh warda wiist jn tiil Seuerin Norby effther then skadha som ther aff folgd ær på hans nådis Riike och vndersåtther bådhe tiil land och watn etc

Mæn ther godhe herrer skiwte oppo ath konung Maiestat tiil Suerighe wår kæreste nådigeste herre skulle Endelss wara orsaken tiil thij forræderij som Seuerin giorde effter konunglige Maiestat tiil sueriige sendebudh Jost quadisz och staffan sasse skulle vnderuisse och honom tiil kenne giffue Malmö recess etc

Ther swaras så tiil at konung Maiestat i Danmark och godhe Mæn flere wæl wethe at then tiidh Malmö recess besluten war forskickedis noghre fulmyndige aff konung Maiestat i Danmark och Danmarks riikis rådh tiil Seuerin norby på Gutland the ther skulle skynda honom theraff effther recessens formellelsse som och på samma tiidh forkynnadhe och jntedh fordulde recessen for honom

och war samma Malmö recess szå oppenbar giord och wthropadh at han icke anten for Seuerin Norby eller noghon annen fordölies kunne

Thy kann hwar Man wæl merkie ty icke aff nödhenn war ath konung Maiestat wår nådigeste herre Enkom skulle sende eller forskicke fulmyndighe sendebudh tiill Seuerin Norby wthi then meningh at forkynne honom Malmö recess then han wtan alt twiffuel görlighe och wæl tiilforenne wiste wthan for then skyldh och i then acht ath effter han giorde dagligh antastningh och skadha in oppo Suenska Mæn bådhe tiil land och watn så fast sedhan Recessen giordis som tiilforen nödgades konung Maiestat tiil Suerighe wår kæreste nadigeste herre ath beskicke honom och settie i dagh med honom på thett sådana skadha som han giorde jn oppo konung Maiestat vndersåther motte bliffua tilbaka effter konung Maiestat i danmark at danmarks Riikis rådh icke hade macht ath fortagha honom sliikt såsom wthloffuadh wårt i Malmö och icke ffor recessens formellelsse skyld Mæn ath konung Maiestat tiill Suerige wår kæreste nådigeste herre skulle genom samma sendebudh loffua och tiilbiwdha honom noghon stor forlæning i Suerige medh hans konunglige Högmectighet syster som tiil forenne forloffuadh war skal aldrigh medh noghon sanningh beuises Och tycker oss oskæl ath hans konunglige maiestat forwitas skal ath hans nådhe skulle wara orsack eller opphoff tiil noghot forræderij

Och ther med så slætt bliffua affwiist medh sliike swar at inghen wedherlegning tiilbiudes huarken for then swåre skadha Seuerin Norby giorde eller for hans konunglighe högmectighet skytte som borttaghen bliffue vnder danmark szidhe mett all anner skadhe fortrett och homodh hans konunglige högmectighet wedherfaredh ær etc Om thij ær skælighe tiilbwdhij eller ey så ther nogott gott aff födis kann giffue wij edhers herredömer sielffue och huar godh rettfærdigh man tiil ath betenke

Item om then kost spillingh konung Maiestat wår kæreste nådigeste herre giorde på gutland at han icke war Eskied ther tiil aff konung Maiestat tiil danmark och danmarks Rikiis rådh

Ther swaras så ater tiil ath effter Seuerin Norby hölt oppe jtt friit roffuare niæste ther oppo Gutland och giorde hwar siöfarande man hinder och dråpelig skadha så wæl Tyske Danske som swenske wårt hans konunglighe högmectighet aff tiilbörlighethen tiilkraffd for then trång mål och nödh skyld som alle mand på gick ath betagha Seuerin Norby sådana röffuerij for alla mandz besta skyld som effter theris næringh brukadhe seglatz i östhersiön och

forthen skyld togh then bestalningh före på Gutland för Wisby effter inghen annen wille thy latha sich wårda och thy menige skadha ok forderff som samma Seuerin Norby giorde wedher göre wille och war thy jw giort Danmarks Ryke så wæl til godhe gangn och bestond som Suerighe Och huar samma bestalning icke hade wårdit foretaghenn hadhe konung Christiern tiilæwentyrss wæl wåredh starkare och hafft större mackt i Danmark och östersiön på thenne tiidh æn han nw haffuer Och hwar konung Maiestat i danmark oc danmarks Riikis rådh hadhe weled latedh konunglige högmectighet wår kæreste nådigeste herre medh samma bestalning betemma och icke eskiedh honom tiill noghon mötes besökning om samma bestalning oppgiffuelsse medhan sliik forsegling som ther oppå giordis icke bætre wedh mackt hollen bleff hade konung maiestat tiil Suerighe wår kæreste nådigeste herre wæl sökt sin skades opprættilsse huar hans nådhe hadhe kunnedh och begæradh inghenn wedherlegning wthi then motto aff konunglige maiestat i danmark Och ær klart noogh ath merkie hwar konung Maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herre icke hade trengt Seuerin norby så hart medh then bestalningh for wisby haffde han icke sænt sine sendebudh medh breff och scriffuelsse tiil konung maiestat i Danmark och tilsacht honom slotzloffuan pa samma wisby Slott mæn huad hans mening war ther wthinnen leett han wæl på skina nær bestalningen oppgaffs och han kom wthi hans frij wilkor igen

Jtem Szom och foregaffs at konung Maiestat til Suerige wår nådigeste herris sendebudh wæl motte haffue kommedh offuer land tiil Lübeck genom Danmark effter Seuerin Norby thå allredha war bestalladh i landz krona

Ther swaras så tiil At then tiidh konung Maiestat til Sue: wår kæreste nådigeste herris sendebudh wåre redhe och skulle åstadh på weghen offuer land ær beuislighit ath Seuerin Norby æn dhå regeradhe Skåne och war icke bestallad i landzkrone saken At nær samma sendebwd skulle Dragha åstadh kom the skånske herris breff konung Maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herre tiilhandha innehollendis om hielp och vndsetning aff hans nådhe Emoth Seuerin norby och nær wår nådigeste herris folk kom tiil landamerkit ther Seuerin kyl war hoffzman fore finge the thå först breff Emoth sich at Seuerin Norby jnkrektadh war på landz krono och thå hadhe alla redhe hans nådis sendebwdh giffuit sich tiil siöö huru ytherlegere om then mötes besökning i Lubeck tiilgånget ær Teslichest om wiken i Norige etc hoppes oss ath wthi the swar wij tiil kenne

gaffue i går thöm wij thå frå oss antwardadhe retta meningen så wæl wttrykt wara ath then med redelighet wæl bestå må

Jthem Then vndskyldingh som foregaffs i går om the Norske etc lothe wij bliffua wthi sith werde och ær saken segh ey aldelis så forlopen som swaradh bleff Mæn then wenskap som konung Maiestat wår kæreste nådigeste herre giffuit haffuer then godhe man her vincencius formedelst her Tyke krabbes scriffuelsse ær icke anners sked wthan med sådana förord at konung maiest. i Suerige wår kæreste nådigeste herre icke skulle sliike stycker wedherfares flere anten aff norige eller Danmarks och the skulle konung Maiestat i danmark och Danmarks Riikis Rådh haffue ladteth på skina medh her Ture Jönsson och Bispen i Scara som i Suerige oredelige handladh haffue och sedhan flydde in wthi Danmark ther the haffue waredh oppeholne och hafft leydes beskydningh Och tycker oss her medh ath the swar Mester Jasper gaff fore går ære icke aldelis så klare som liwsen dagh som han wæl meenth haffde etc

Item på tesse for:ne genswar viantworte [the] intedh ey heller på the swar som daghen tiilforene foregiffne wåre wtan at the aff Danmark fölle oppå och begæradhe slætt ath tesse godhe herrer konung Maiestat tiil Suerige forskickedhe sendebudh wille giffue theris befalning tilkenne om wiiken så ath ther motte finnes godh medel och lemper wthi for:ne fortaghna handel på thet ath Riiken Emellom motte bliffua fredh Endrekt och Roligheth ath hwar motte komma tiil sziit thet ær ath wiiken motte nw strax wtan all påskut eller genseyelsse restitueres och jgenfångendes in vnder norigis krono forty konung maiestat aff danmark sampt med danmark och norigis Riikernes Rådh ær for Ingen deel lidelighit ath lenger vmbæra sådana art landis och ledhemoth vndan noriges Riike etc ath the godhe Mæn konunglige Maiestat tiill Sue: sendebwdh wille ther wtinnan alffwarliighe fortenckte wara etc

Ther swaras så tiil kortelige ath the godhe herrer vthan alt twiffuel wæl fortencker ath wthi lödeszö möthe for tw år sedhan ther konung maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herre sielff personliige tiil stædis war wart jw så hart eskiedh på wiikenes restituering aff the godhe mæn titt på then tiidh forskickedhe wåre som nw noghon tiidh eskies kan och ther the icke thå kunne beskaffa theris wilie wthi then motto wthi hans konunglige Maiestat personlige presentz och bewikie hanss konunglige högmectighet tiil ath åffuerantwarda wyken frå sich wtan noghon handel på the bristher och swåre skades och homodh wedherlegningh Mykyt minne haffua the noghon befalningh at antwarda noghon deel i frå sich

vtan hans konunglige högmectighet wår kæreste nådigeste herre skeer noghon handel booth och oprethningh på the bristher klaghemal och skadhe hans konunglige högmectighet på klagher

Och thernest begæradhe konung Maiestat aff danmark sendebwdh ath the godhe Mæn konung Maiestat tiill Suerigis forskickte wille æn nw betenckie thöm her wthinnan tiil then annen dagh och så skiildiss the åth på then daghen etc

Jtem Om fredaghen thå begge parterne igen forsambladhe wåre sporde Mester Jasper konungh Maiestat tiill Suerige sendebudh åth hwru the sech her wthinnan betenckt haffue etc

Ther tiil swaras at thöm forundrar ath the godhe mæn aff danmark holla så hart oppo wiikenes restitueringh och tiilbiudha platt ingen wedherlegning for then skadha the på konung Maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herris wegna på klagha besynnerlige effther wardberghz mothe therfore beramadh war ath her skulle wenlighe forhandlas om alla bristher och skadhe geld på thy man motte få noghon rettilsse huar man kunne komma tiil syn skadhes oprettilsse igen noghot nær och icke alenast for wiikenn skyld at the godhe herrer wille doch betencke syndhan(!) med almwgen och tiilbiwdha noghon skæl och at tiidhen skal her med fordröyes kan thy inted dragha Och ær thy summa summarum ath the jngen befalning haffwe ath opp antwarda wiiken på sliik wilkor som æn nw tiilbwdhne ære etc

Jtem Nær the danske thy fornwme ath ther aff intedh annedh wara wille ginge the offuer en sidho och råddis widh och komme så igen begærandis wethe huad konung maiestat tiil Suerige wår kæreste N. herris sendebwdh mening war och hwad theris begæradhe for then skada och bristher som the på klaga etc Och gåffue fore bland annedh före ath effter fredh forbwnd endrekt och gott naborskap wara skal Emellom begge konunglighe maiestat j Sue: och Dan: och tesse trenne Riike wiil thet icke wæl temme sich ath then ene konung Maiestat skal beskatta then annen aff anten tiil jtt stycke peninge eller noghot annedh ther en föghe wiilie wille effter folie wtan jtt euigt nagh etc

Ther swaras så tiil ath konung maiestat tiil Suerighe wår nådigeste herre skulle eller wille tilbiwdha at beskatta konungh maiestat i danmark eller danmarks Riikis rådh noghot aff anten tiil penninge eller annedh ær icke konunglige högmectighet tiil Suerighe meningh wtan att hans konunglige högmectighet begärar ath then forsegling motte bliffue fult giord som forsegledh bleff i Malmöö om Seuerin norby ath the wille swara hans sak och tiil then skadha

han giorde etc och wethe the godhe herrer wæl ath then ther går i lyffte han går i betalningh etc szå effter som the begæradhe wåre ath wethe theris(!) wiilie her wthinnan gaffs thöm före ath the wæl merkie kunne att konung Maiestat tiil danmark och danmarks Riikis råd wille wara fforswårth ath strax wth giffue jtt stycke penninge tiil forbemelte skadhes wedherlegningh och kunne lættare och bætre komma tiil medh ath ombära wiiken begærar konungh maiestat tiil Suerige wår kæreste nådhigeste herre ath hans nådhe motte beholla wijken in vnder Suerigis krono i hundradhe år eller jw thy minsta wthi femtye år, Endoch ath then oppbyrd och rænth som ther aff går intedh kan swara tiil then skadha om wiikenn æn låghe vnder Suerigis krono tiil Ewigh tiidh etc

Jtem Thetta annamadis på jtt berådh och swaradhe konung Maiestat tiil danmark Secretarius Mester Jasper på theris weghna medh mongh ordh och war meningen Att the för inghen deel kunne offuertræda theriss befalningh i szå motto ath wiiken motte iw komma tiil Norigis krone ighen Mæn på thet the icke wille wara orsakenn eller tiilfelle tiil noghon olust eller twedreckt Rykenn Emellom wele the på konung maiestat och Danmarks Riikis rådh weghna på then fulle macht thenom medh giffuin træde thy næmesta thöm möghe-ligit ær och tilbiwdhe så ath the wille latha falla then rett konungh Maiestat tiil Danmark och Danmarks Riikis Rådh haffue tiil then pena jtt halfft hundredh twsend gyldene som konung Maiestat tiil Suerighe wår kæreste nådigesthe herre skulle wara forfallen wthi och slå then i skantzen ath the skulle platt intedh på talas Teslichest then rente och oppbyrdh badhe wiss och owiss som konung Maiestat tiil Suerighe wår kæreste nådhigeste herre hafft och oppbwredh haffwer aff wiiken sedhan Hans nadhe then handa Emellom sick som ær viij år Sammalwnda ath wår nådigeste herriss skytt som taghit bleff jn vnder danmarks sidho skwlle restitueres och ighen fånges så mykyt ther aff æn nw tiill stædis warar Thertiilmedh ath thy wrack som för noghen år sedan strandede jn vnder Elsszborgh och at stranden som [det] lendade oppå skulle lydha wårdhbergh læn tiil som her Mons bryntes bergh leeth etc ath thet och skulle slassz qwitt och intedh om talas så thetta for:ne altt tiil hopa reknadh skulle dragha tiil jnghen lithen summa penninge tiil then skadhes opprettilsse som på klages etc Och her medh skulle wiiken restitueres wtan alt ytherlegere skotzmål effther för for:de skadha fyllest tiilbwdhyn ær etc

Jtem Her oppå föl mykyt tal på begge parter bådhe tiil och frå lijkt och olijkt etc Och bleff så på thy sidzte swaradh Att

endoch the godhe Mæn wæl sielffue fornwmedh haffue wthi tesse forlidne dagher wtåff thy margfolleliighe tal och handel som sich therom forlopedh ær hwrw thy i sanninge haffuer sich om then pene hwilken parthen medh retta ther wthi forfallen ær så ath ther man will gå retta hingzte wæghen fram kan the för jngen deel wndwiika eller medh noghon skæl neeka ath konung maiestat tiil Danmark och Danmarks Riikis Rådh iw brwtzlige ære wthi Malmö recesses offuertrædningh theraff wæl merkiendis ær hwem som i samma penes forfalningh skylligh ær Teslichest haffuer och noogh waredh på tal hwadh rätt konungh Maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herre haffuer hafft och æn haffuer tiil ath beholla wiiken medh tess renthe och oppbyrdh etc så ath icke giordis behoff ath före giffwe sådana löszacktighe och fåfange tiilbwdh the ther intedh dragha kunne Therfore kan man icke wæl beszinna wthi huadh ackth och meningh thy skeer effter konunglige högmectighet wåår kæreste nådiigeste herris stora rætt och merkelighe bristher och klagemål som på talas så ringa och lettelighe achtadhe och offuerwägne bliffwe Och hwar ther aff effther sådana tiilffelles begiffwelsse oppwoxe eller oppsprwnge noghon olust twedrekt eller oenighet begge konungh maiestat och tesse trenne Riike Emellom thy gudh longlige effter szin wiilie fforbiwdhe, ær nogh klaarth ath ther tiil inghen orsake eller tiilffelle giffs på konungh maiestat wår kæreste nådigesthe herris sidho Och ær the godhe mæn nogh wittherligit hwrwledis hans konunglighe Högmectigheth sich altiid wthi hans nadhis Regementz tiidh beuist haffuer Nemligh ath hans nådhe haffuer stetze latedh sich finna gunstigh wpprettigh och guthwilligh wthi alla motto emoth konung maiestath i Danmark och Danmarks Riikis rådh Och på thy Venlighe Confederatz och forbwndh Riike Emellom giorth och begangit ær icke skwlle aff hans konunglige Högmectiheth nogherledis forkrenkies eller förwanskas haffuer hans nadhe tolszamlige lydhidh thy ene fortretedh offuer thy annedh i thenne forlopne år thy hans nådhe wæl hadhe hafft och haffwer godh rådh tiil ath wedhergöre wthi thy forhop ath the sliikt skulle doch hoossz konung maiestat i danmark och danmarks Riikis rådh tiil en godh forwandlingh betraktes offuerwægis och betenckis Och therföre stadfestedhe och formerede konung maiestat wår kæreste nådigheste herre samma wenlighe forbwndh Och Confederatz för tw åår sedan i lödese medh en wiss hielp och vndsethningh tiilseyelsse Emoth konungh Christiern och hans anhangh bådhe tiil landh och watn som tiilforene i Malmö giordis och bekrefftadis etc huilkit hans konunglige högmectighet nw medel tiidh

bætre beszinnadh och wtaff forfarenhet beffunnedh haffuer Att hans konunglige högmectighet icke kan bekomma ath göre thy fyllest som i samma lödese wthloffwadh war i thy atth hans nådhe icke kan år och dagh så sittie wedherredhe medh sådana folk och hester som thå beleffwadh war ther hans konunglige högmectighet thuenne orsaker tiil haffwer först ath i Suerige ær icke så gott tiilfelle tiil Borglæghe ther hesterne kunne om sommaren holles på stall som i danmark Och motte tiil ewentyrss sich legleghet så i Suerige begiffwe ath folkit for inghen deel kunne dynbæras(!) aff landit nær konung Maiestat i danmark hielp behoff haffde och wårde så ther medh bedraghen thy wår Nådigheste herre nödgatt(!) såghe, Thernest ath konunglige högmectighet [i] Suerige wår kæreste Nådigeste herre icke befunnedh haffuer så fast wenskap Aff danmark ath hans Nådhe betrösther i så motto forskicke sit folk titt in i landit nogh twifflandis hwrw ther medh thöm skulle handladh bliffwe Mest for then skyld ath hans konunglige Högmectighet fiender Her Twre Jonsson och Bispen i Scara ære så wælkomna i danmark och wårde ther leydadhe och wppeholne hans nådhe vnder öghonen Therffore oppsegher hans konunglige Höghmectighet then Contrakt och beleffningh om thetta for:da folk wtgörendis wiidh thy tal som i lödesö förelagt war Doch achther icke hans nådhe trædha ifrå thy wenlighe forbwndh som giort war i malmö ath thy ene Riikit skulle komma thy annedh tiil trösth och vndsethningh nær behoff görs Emoth beggis teris fiende etc Huilkit hans nådhe på sine sidho nest gudz hielp ful göre wiil så mykyt hans nådis leleghhet tiilstædie kan så frampt hans konunglige Högmectigheth motte wedherfaras thy samma ighenn aff konung Maiestat i Danmark och hans landh och Riike Danmark och Norighe Och haffwe wij nw her medh giffuidt edhers herredomer wår befalningh endels tiil kenne begærandis wethe ath hwar i godhe herrer icke haffue annen befalningh æn som her tiil kenne giffuin ær ære wij thå snart åth skidde(!) och wele Doch likqwæl anama samma edhers befalninger opp medh oss och giffwe thöm konung Maiestat wår nådigeste herre tiil kenne ther i medh thy snaresta skole få jtt swar oppå hans nådis wiilie her wthinnan

Jtem Nær for:ne swar foregiffne wåre fatadhe the aff danmark på jtt annedh medel och begynte blandh annedh först göre konungh Maiestat tiil danmark och danmarks Riikis rådh orseckt och vndskyldingh om then leygde the giffuidt hadhe her Twre Jonsson och Bispen i Scara wthi hwadh meningh thy skeet war i så mottho at Endoch for:ne her Twre och Bispen gåffwe sich in wthi Dan-

mark ther the en tiidh langh haffde leygdes beskydningh war aldelis owittherligit ath the sich så oredhelighe stæltt haffde Emoth theris rætta herre konung Maiestat tiil Suerige wthan finge leygde effter theris sak berettelsse så att konungh Maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herre skulle haffua kastadh thöm en wredhe oppå och wara thöm affgunstigh endels for ringa saker thy och samma her Twre berættadhe for konung Maiestat tiil danmark ath konung Maiestat tiil Suerige skulle wenth honom en ogunst tiil för konung Hanses skyld och annedh mykyt som han gaff före och meente forthen skyld konung Maiestat tiil Danmark ath han wille fördechtinga thöm jn for konung Maiestat wåre nådigeste herre etc och effter samma her Ture ær En gammal och alderstighen man satte konung Maiestat tiil Danmark och Danmarks Riikis rådh tro tiil hans ordhe icke formodhendis ath han på hans allerdom skwlle sliik oredheligh handel betencke eller foretagha Mæn sedhan the fornwme ath theris sak war icke så klar som the meenth haffdhe sadhes thöm leygden opp ath the skulle forsethe thöm ath giiffue sich aff Danmarks Riike Och tyckte konung Maiestat tiil danmark och danmarks Riikis rådh sendebwdh inghen oskæl wara ath nær noghon achtig mañ vndwiiker wtaff thy ene Riikit wthi thet annedh och begærar leygde ath then icke weyres honom tiil tess hans sak bliffuer oppenbar och tiilkenne giffwin forthy thet hender offta ath en bliffuer genom ondha tiil skyndare hårdelighenn besagd beliughen och befördh för hans herre och konungh och kommer theraff platz ogunst och vndwiker så tiil tess han bliffuer fordachtingadh igen hwilkit the meent haffde ath samma her Twres och Bisp Monses leleghet sich så skwlle haffua begiffwit Effter thy herra gunst och hyllest ær mislighen man weth icke hwem thy först bör etc medh anner ordh som ther oppå taladhis

Thernest begæradhe the ath thy snack motte bliffue att handlingen om wiiken motte bætre betastas och foretaghas så thermedh kwnne komma tiil noghon Enda bediendis att tesse godhe men konung Maiestat tiil Suerighe wår nådhigeste herris sendhebwdh wille giffwe theris alffwarlige meningh tiil adt forstå ytherlegere æn the giort haffde forthy på the ffemtije år kunne the intedh handla Ther oppo swaradis ath nær tesse(!) the fornimma ath konung Maiestat aff danmark sendebwdh wille biwdha noghon skæl tiil ther medh man kunne bestå wille the latha sich opprettelighen och tiilbörlighen finnas görendis ther wthi så mykyt thöm ær mögelighit Doch på thet the motte sich ther effter retta och ther wthinnan fortenck[t]e wara will[e] tesse giffwe theris högzta och ytersta meningh

tiilkenne i så motto ath konunglighe högmectighet tiil Suerige wår kæreste Nådhigeste herris wiilie och meningh ær att wijken motte jw thet minsta bliffwa vnder Suerigis krono i xx samfel år ath the godhe mæn wille thy tagha på jtt berådh och göra ther sedhan jtt endeligit beslutt oppå etc

Jtem Sedan thetta foregiffuidt war swaradhe the Danske effter langt berådh ath the sich så betenkt haffue thet konungh Maiestat tiil Suerighe wår kæreste Nådigeste herre må och skal beholla all then wiss ræntthe och oppbyrdh som wiiken i tw samfeld År her effter rente kan och ath samma oppbyrdh skwlle forsamblas och leggis på en stædh ther konungh Maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herre then haffua wille och thermed skulle wijken strax komma vnder Norigis krono ighenn etc

Ther swaras så tiil ath the godhe herrer aff Danmark wille offuerwægha och betencke alla leleghet medh the wenlighe tiilbwdh som the allaredha margfalleligha på konung Maiestat tiil Suerige wår kæreste Nådigeste herre weghna tiilbudedh haffwe och icke begære thy aff thöm som icke wthi theris macht ær effter the sackt haffua theris ytersta befalningh frå sich etc

Jtem Thå haffua the danske ytherlegere fore medh mongh ordh ath effter the formodde thy tesse godhe mæn jw wthi then acht aff konung Maiestat tiil Suerighe wår kæreste nådigeste herre och Suerigis Riikis rådh så wæl som the aff konung Maiestat tiil Danmark och Danmarks Riikis rådh wthskickedhe ære tiil ath beskaffa all ærende wthi besta motto på begge sidher ther fredh endreckt och rolighet effter fölie motte tesse trenne Riike tiil gangn och longligit bestand ath fornimma ath then handel och befalninger som begge parterner æn her tiil fore giffuis haffue dragha wuth (!) så hwar annen och icke wæl kunne komma offuer enss begæradhe the ath thesse godhe mæn wille sich wthi samma handei æn nw tiilbörlighen finna latha ansehendis ath konung Maiestat tiil Suerighe wåår kæreste Nådigeste herre wthi en longh tiidh hafft haffuer wiikenn frå Norigis krono som ær wthi viij År och ther som han lengre skwlle ombæras frå Norigis krono meenthe the ath thy icke nogerledis lidheligit wara kunne Doch om mykyt skulle wara wille the æn dhågh föröka jtt halfft År tiil the tw som the tiilforenne bwdhit hadhe och wåre thet så x år full som konung Maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herre wiiken med all szin rentthe hafft haffuer nær tesse iij år forlopne ære hwad heller och konung Maiestat wår kæreste nådigeste herre syttis (!) hans nådhe wille haffua samma iij års opbyrdh tiilhopa szambladh som fore sakt ær eller

och sielff haffua sin Embetzman ther [i] wiken wthi the iij år wåre the ther medh tiil fredh Och huar tesse godhe mæn konung Maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herris sendebwdh tycktis ath vndergå forne wilkor eller och ath latha saken komma in for skils herrar som lödese Recess formeller skylde thy stå wthi theris behagh forthy ytherlegere ath inryme war thy icke wthi theris macht

Ther swaras så tiil med så ord forset som the godhe herrer tiilkenne gåffue ath saken motte komma in for skilsherrer etc Huilkit konung Maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herre wæl lather skee och gernna såghe Man om så skee skulle ath saken komme i rætt gangh wåre befructendis at retthen ville thå falla konung Maiestat tiil Danmark och Danmarks Riikis rådh mera Emoth æn med så the icke skulle komma tiil the wilkor thöm nw inrymde ære och hwar szamma skilsherrar skulle tilhopa kallas wille thet wæl kosta så mykyt som wijken wthi första xxx årenn rænta kunne ath man thå toghe then större skadhan och ville botha then mindre medh huilkit the godhe herrer wtan alt twiffwel sielffue wæl beszinna kunne Therfore wåre wæl lofflighit och tiilbörlighit at the rett betenckie ville alla vmstendigheter och anszee then stora wæluilighet konung maiestat tiil Suerige wår nådigeste herre haffuer på skina latedh med the wenlige och gunstelige tilbudh hans nådhe tiilbwdedh haffuer mera achtendis och sökendis effther fredh och Rolighet och alla mans besta æn effter stoor forskoffring(!) på gull eller peninge etc och hwar thy wåre for godhe tagit wille æn the nw på konunglige Högmectighet wår kæreste Nådigeste herris weghna på thy ath handlingen motte komma tiil en godh ændha offuer theris befalning falla latha noghon år och komer så effter mykyt tal jn oppo xvj År thernest på xij år och sedhan in opå x år szå wiken her medh bliffue motte vnder Swerige krono the andra x år her effter frij och vmbewaredh wthan all ytherlegere aklankann Och her medh begæradhe kon: Maie: wår kæreste Na: herre sendebudh ath ther oppo intidh mera tales skulle

Jtem Nær the Danske thy fornwme begærade gerna the ath thy motte tages på jtt berådh tiil then annen dagh och ath tesse icke skulle lætha thöm forlenghe besynnerlige effter the wåre wthi en godh acht tiilhope kompne wille the gerna wenlige åthskiilies och her med skyldes. the åth then daghen

Om lögerdaghen thå the åter tiilhopa kompne våre gaff konung Maiestat tiil danmark Secretarius fore jtt longt tall och Repeteredhe noghot aff thy som haffde waredh i handlingen daghen tiilforenne och war meningen på hans tall ath the godhe herrer

Danmark och Norigis Riikens Rådh ther nærwarandis haffue grangiffuelighen(!) omtænkt och offuer wæghit alla leglegheter och offuersehet theris Jnstructionem och ytersta befalning huilken thöm medhgiffuin war the allredha longt offuer trædit haffue och betröste for inghen deel högre kommadh och wydere jnrymadh æn som daghen tiilfforen giort war vthan ware begærande Rygspråk tiil konung Maiestat i Danmark om samma ærende och handling höglighe begærandis ath tesse godhe herrer konung Maiestat tiil Sue: sendebwdh wille fortöffua ther quarre i wårdbergh szå lenge bodhet som the medh samma werff åstadh sendha wille kunne komma tiil baka igen medh swar frå konung Maiestat tiil Danmark

Ther swaradis strax oppo ath thesse beclagha sich thy samma ath the och offuer theris befalning viith trætt haffue ok begæra sammaledis rygspråk om alla ærende som nw waredh haffue wti handelen tiil konung Maiestat tiil Suerige wår kæreste nådigeste herre Mæn at fortöffue ther quar i byn effter swar wille thy wara forlangt vtan sadhe ath the sielff wille giffue sich opp igen tiill konung Maiestat wår kæreste Nådigeste herre vnderwisendis hans nådhe om alla legligheter och theris werff och befalninger och beskaffa alla ærende tiil thy besta hoossz hans konunglige Högmectighet szå ko: Ma: tiil danmark ochh the godhe herrer Danmarks Riikis rådh skulle medh thy aller snaresta forbidha hans konunglige högmectighet swar och wilie om alt ærendhe

Jtem Sedhan the danske fornwme ath thy ey anners wara wille giorde the wth tre aff the älste aff thöm som war Electus tiil lund her henrick sparre och her Mauritz sparre the som skulle gå Emellom begge parterner och wara meklare ther i blandh ath the kunne komma tiil noghon godh endha och bleff så på thet sidzte effter longsam handel beslutedh som i Recessen theroppo giordis om alla articler wttrykt ær Hwilken her effter folgher

9.

De danske sändebudens vid mötet i Warberg gifna afsked och förklaring om de öfverenskommelser som ömsesidigt mellan Sverige å ena och Danmark—Norge å andra sidan blifvit träffade. Warberg den 7 Augusti 1530.

Efter en afskrift i kongl. danska Geheime-Archivet i Köpenhamn. — En annan afskrift finnes i samlingen Diplomatica, afdeln. Danica i kongl. Riks-Archivet, vol. »Danske Handl. 1523—1561», fol. 43 o. f. En svensk redaktion tryckt af Tegel, l. c. 1: 272.

Wii Aage Sparre Electus tiill Lundh Her Henrick Sparre, Her Maurits Sparre, her vincentius Lunge her Holger Wulffstand her Trudtt Wulffstand och her Clawes Bilde Riddere högborne förstis och stormegtige herris Her Frederiich met gudts nade Danmarcks wendis och Gottis koning vduoldt koning tiill Norge Hertug i Sleszuig Holstenn Stormernn och Ditmerskenn greffue wdj Oldenborg och Dellmenhorst wor kierriste nodige herris och menige Danmarcks och Norgis Riigennes Raadts fulmynduge forskickede ambasater och sendingebudh Göre alle wittherligtt ath wii nw haffue werrith her wdj Wordbergh tiill it wenligt mode och sambtal met werduge fader Her Swend Electus tiil Skare Strenge Riddere och erlige gode mend her Holgerd karlson her Peder Hord och her Karll Erickson Riddere högmegtuge herris her Götstaff aff szamme naade Swerigis konnings och Swerigis riigis Raads fulmynduge och fulmegtuge ambasater och forskickte sendingebudt Och nw met hwer andhre effther thend recessis lydellsse szom giordtt och besluttet bleff wdj Nylöse anno etc Mdxxviij Fredagenn effther wor Frwe dag assumptionis aff konninglige högmegtughedt i Swerige Danmarcks och Swerigis rigis Raad thend tiid ther forsamblete grandgibeligenn och alffuerligenn betengt betracktet och offuerueigt alle bröster och skyldinger szom begge konninglige maiesteter i Danmarck och Swerige oc Tesse try riige Danmarck Swerige och Norge emellom werre kunde paa alle siider i noger made ther aff twedregt venighedt och andenn vlöst vdj framtidenn motte komme och vp woxe Och att szaadanne stöcker forekomme wndertrycke aldeliss och plat motte bliffue nederlagtde och tiil ingtet giorde Och thend venlige contract och forbundt begge konninglige maiesteter i Danmarck oc Sweriighe oc tesse try riige Danmarck Sweriige oc Norge emillom vdj thend Malmöske och Nylöseske recesser giorde och vpreise maa vdj alle maade bliffue wiid fuldemagt som the indeholde och wduiste Saa och ath friidt enighed

och godh szamdregt Begge konninglige maiesteter och tesse try riiger och thess indbyggere ma wiidere bestörckis forögis och thennom emellom ythermere stadfestis thennom tiil fortröstinge hielp bestandt ære och glede Och alle theris fiendher tiil en forskreckinge sorig nederlagh haffue wii wdi hellige trefoldughedts naffn gudh almegtugiste tiil ære och tesse try riige och theriiss indbyggere tiil friidh rolighedt och euiige bestand effther thend fuldemagt huer partt paa syn siide aff konninglige maiesteter i Danmarck och Sweriige metgiffuenn er, saa forhandlit, thaledt giordt och effther mangfoldige framsetninger och swar ther om saa eendeligenn besluttet at koninglige högmegtughedtt i Sweriige och Sweriiges krone skall end nu wdi sex sambfelde aar her effther regnendes frann sancti Laurencii martiris dag först komendis nyde oc beholde Wiigenn i Norge met alt syn rette tilliggelsse rentte och rettighedtt som koninglige högmegtughed i Swerige thend nu haffuer, dog met saa skell at for:ne konninglige högmegtughedtt i Sweriige samme sex aar icke skall besuare menigheden wdi Wiigenn offuer theris aarlige skatt och skyldt och offuer gamell siduanne och priuilegier met nogen vskellig eller vpligtug beskattinge och thynge mere end som hans högmegtughedes eigne vndersatte met besuaris vdi Sweriige Oc hwes godts som kircken prelater eller riddermendts mend haffuer liggendis wdi Wiigen skal konninglige högmegtughedt wdi Sweriige icke göre thenuom nogit hinder paa, icke helder besuare thennom nogit wiidere eller ythermere ath göre ther aff end som the aff gamel tiid plege och pligtuge ære at göre tiil Norgis krone, Och skall hand lade huer mand ther j Wiigen nyde Norges lag reth och skell och icke tiilstede at nogen vforrettis emod lagenn vdi noger mode Och nar samme sex aar endte och forlubne ære, thaa maa oc skal konninglige maiestadt i Danmarck oc Norge wor kieriste nodige herre eller ther som hans Nade forstackit bleffue thet gud forbiude hans Nodes effther:ne konning vdi Danmarck och Norge oc Danmarcks och Norgis riigis raad igen formiddelst hans Nodes befalnings mand paa Bahus eller huem hans nodis högmegtughedt ther tiil skickendis warder om sancti Laurentii dags tiide annamme Wiigen met alt syn rentte och rette tilliggelsse som ther nu tiilliger och aff ariildts tiid tiilleit haffuer aldelis ingtet wndertagit i noger mode frij och qwitt wnder Norgis krone som thet noger synde tiilforen freist wæret haffuer vthen alt giensielse hielperede argelist och fund som nogen kan paafinde vdi noger mode Och ther met skall thend pene it halft hundret thusinde gulden som begge konninglige maiesteter mene huer thend anden ath were siig falden fore aldelis were quidt

oc aldrig aff nogen part eskes effther thenne dag vdi noger mode . Sammeledis skulle och alle andhre skader skyldinger bröster oc tiiltall som thend ene koninglige Maiestete thend anden vdi noger mode paa regne kand tiil thenne dagh her met aldeliss wærre nederlagde och tiil euig tiid tiill ingtet giorde och aldrig the her effther wd aff noger part skulle regnis eller opkastis wdi noger madhe, Dog wndentagen hwes rettighedt som konninglige högmegtughedt i Sweriige formener siig at haffue tiil Gulland paa Sweriiges kronis wegne om thet siig saa finde kan Oc hans högmegtughedt eller hans effterkomere konninghers i Sweriige ther om wilde thale siig i rette . Sameledis oc sa thend rettighedt och tiiltall som Sweriiges riigis adell kand haffue tiill thet suenske godts liggendis her i Danmarck oc Norge oc the icke endnu haffue vdfanget effther the breffuis lydelsse ther paa giorde och wdgiffne bleffue vdi Malmö, Tesligeste Danmarcks oc Norgis adell om thet godts the haffue vdi Sweriige saa hwert part er syn retth beholdendes ther om ath thale i rette paa beleyglige tiid och stedtt, Och ther met skulle alle andhre artickler och pungther som thend Malmöeske och Nylöseske recesser indeholde och wduise ther lyde paa friid forbundt rolighedt god sambdregt goth wenligt och kierligt naboskap hielp tröst och bistand thend ene riige ath göre thet andet hwar behoff giöres bliffue aldelis stadige wiid fulmagt, saa i alle mode paa alle siidher wbrödeligen haldis skulle som the indeholde wiid cristelige tro oc loffue Och om saa skedhe ath koninglige högmegtughedt i Sueriige faare merckelige orsage skyldh ey kand forsende saa manghe gerustede karle oc heste tiil lands hiid ind wdi Danmarck om paa eskis och behoff giöres som thend Nylöseske recess indeholder, thaa skal hans högmegtughedt forskicke saa meget thess större hielp tiil skiibs eller tiil foed huor behoff giöres och tiil siiges Dog saa ath samme wilkaar och saa skall bliffue hoes konninglige maiestedt i Danmarck om nogenn hielp wordher aff hans koninglige Maiesteth begerendis ath forskicke ind vdi Sweriige . Thes tiil ythermere wisse och foruaringe lade wii a b c henge waare indseglle her neden faare thette opne breff . Giffuith wdi Wardberigh Söndagen nest effther sancti Petri ad vincula dag aar etc Mdxxx.

10.

Herman Plonies i Lübeck till konung Gustaf om Peter Kroger och Hans Benekendorp. Dat. Lübeck den 5 September 1530.

Efter orig. i kongl. RiksArchivet.

Mine gans willige denste, sŷnn Jwen Ko. w. alletit touornn Durchluchtigester vnnd grotmechtigester koninck gnedigester Here Mŷ heft Peter kroger borichtinge gedaen, wo he jegenwerdigen Breues toger Hans benekendorp, vmme vtrichtinge siner werfe vnnd geschefthe jnn Jwer Ko. w. Rŷke Swedenn, wolde vorfertigenn, vnd sick darneffenns tegenn mŷ hochlick beclaget wo he van ethlickenn sinen mŷsgunren bŷ Jwer Ko. w. vnwaraftigenn is bosecht worden Jn maten wo Jwe Ko. w. vth eŷns Erbaren Radz schrift de meninge vnder lengerenn gnedichlick werden vornemen Dewyle dan gnedigester Her, genante peter (wo ick dar an nicht en twiuele) buten sŷnen schuldenn vnd mit gesparder warheit, ton reden gestelt So wolde ick Jwe ko. w. denstlick gebeden hebben de wŷllen, sollich vnmoet, so Jwe ko. w. Jn orem gemote, durch sollich wilde angeuent tegen den genanten peter, mochten bogrepen hebben, gnedichlick vallenn latenn, vnnd genantenn sinem beuelhebber Hans benekendorp Jn sŷnen richtigenn sachen, vnd den dingen, dar vmme he Jwe ko. w. denstlick mochte ansokenn, gnade, gunst vnnd forderinge ertogenn vnd bewŷsenn, vnd ome Jwer ko. w. gnedichlick laten beualen sŷn Dat byn ick, myt mynenn flitigenn densten to beschuldenn gewŷlliget, Mit der hulpe vann Gade, dem Jwe ko. w. zelichlik moten beualen syn, Datum lubek Mandages na Egidij Anno etc xxx°

Jwer ko. w.

Williger

Herman plonies

Utanskrift: Dem durchluchtigesten vnnd grothmechtigestenn Herren, Herrenn Gustaff der Sweden vnnd Gotten etc koninge mynem gned:ten herren denstlick

11.

Borgmästare och råd i Lübeck till kon. Gustaf om privilegierna.
Dat. Lübeck den 21 September 1530.

Efter conceptet i Lübecks Stads-Archiv, saml.: »Acta Suecica». bundten 2, fasc. 18.

An Herren Gustaff
koninck to Sweden

Durchlauchtigster grothmechtigster koninck gnediger herr Wes am jüngesten bẏnnen vnser Stat, vp de anwerfunge, Jwer ko. ma:t gesanten, des Pryuilegij haluen, so vns vnd anderen Stedenn etc van jwir ko. W. jm anfanghe ores regiments vnd jwer ko. w. hochberompten Rẏkes reden, gnedichlick vnd gunstichlick vorleent, vnd gegeuen js vorhandelt wordenn, sollichs hebben vngetwiuelt bemelte geschickten jwir ko. w., nach noturft woll jngebracht, vnd dauan genuchsamen boricht gedaen Wowol wẏ nu, sedder orem weẏreisen, de dinge nicht jn vergeten gestellet, dan vnsen frunden den anderen Steden, solliche, jwir ko. ma:t an vns gedragen gnedige meninge, dem genamen vorlathen nha vormiddelst vnsen schriften vorwitlicken laten, vnd darup etlicker der Steder anthworde wedder entfangen, vormercken wy doch vth densuluigen, dat se sick solliche vthsunderinge, mercklick vnd dermaten doen bosweren dat jtz vor der hant in den dingen nichtes wẏl gedan wesen derhaluen wẏ ock vnse Botschupp an jwe ko. w. to disser tit to firtigen vnnodich achten, Wẏ wyllen euers vns noch don boflitenn vnd ge(?) de bemelten stede, deshaluen tho geschichlicker titt to vns vorschriuen, mit densuluen wider thouorhandelen, vnd alsdenne jwe ko. W. mit temeliken vnd geborlicken anthworden beiegeuenen Besondern denstlicken flites biddende, jwe ko. w. wẏllen vns hir jnne, nicht anders dan gnediglick vnd mith dem besten bedencken, vnd de dinge beth to gelegener titt gnedichlick berowen latenn, jn maten wo wẏ vns dis ok aller gnaden vnd gunst to jwer ko. W. gentzlick wol vortrosten, Vnde wyllent vme jwe k. w. Gade beualen sunderligen flites touordenen, alle wege willich vnd vnuordraten gesport vnd befunden werden Sub Secreto, am dage Mathej apostolj 1530

Consulatus
Lubicensis

12.

Bergsmannen Hans Symler lofvar att komma till Sverige och från Tyskland anskaffa dugliga arbetare. Dat. Agersberg vid Opslo den 29 September 1530.

Efter orig. i kongl. Riks-Archivet.

Durchlauchtigster hochmechtiger konig genedigster herre ewer durchleuchtickeitt vnd könichglichen genaden sein myne vnterthanige denst met allem fleisz bereidt genedigster herre Noch deme ick vp Jwe konigliche genaden nagst schryuendt dat ick my to J. k. g. fugen solde, die tit antvurtt geschreuen, dat ick to bergen ryden moste vnd gedechtte dar no so erste icke kunde vt dussem lande to deme romischen Keyszer Karolo to reyssen, effte aber J. k. g. welche handelung bedachten dar jn ick J. k. g. profit vnd myne nerynge erlangen mochtte ick so J. k. g. my furder dar vmb wurden schryuen mick gerne to J. k. g. fugen, genedigster herre so geue ick J. k. g. vntherteniger wolmeynunge to erkennen dat ic etlicker vrsacke halffen bett nu hier gepleuen vnd nicht to keyszer karolo oc nicht to J. k. g. gereiszet wante my isz oc synt der titt keine schrifft noch botschaffte von J. k. g. to komen, aber nu kurtlicks ysz en montter geselle genant Henrick von J. k. g. von stockholm to my hier gekomen vnd nu gesecht dat J. k. g. vele no my gefraget vnd to dem olden mester Henrick J. k. g. golt scheider oc to dem montteren gesecht hatten dat J. k. g. gerne wolden dat ic to J. k. g. keme vndt dat ic J. k. g. Duszent gulden Costen solde, genedigster Herre so ic dat oc dat do olde mester henrik nu weder by J. k. g. gekomen isz dar to mir bericht gehort hebbe ic vp etlicke hendell gedacht dar von hier mede dem sulfften mynne frunde deme olden mester Hynrick en wenig geschreuen, dat an J. k. g. montlick to brengen beter dan ic dat kon schryuen, dar vmbe ic myt konig Johanszen in schweden wasz ane twifell J. k. g. van solcken hendellen grott gefallen loue ere oc profitt vnde des rickes vorbetterunge mogen bekomen, dar mede de olde mester Henrick vnde ic vnssere nerynge oc erlangen wolden nu J. k. g. dar jn gedrost myn genediger herre my oc J. k. g. olden dener mester Henrick dar to behulplick vnde furderlick syn dar vmb wy gerne vntherteniglich bitten nu, dat vp des sulfften mester Henricks van mynem schryuen vnterrichtunge genediglich to schryuen dan sulfften mester Henrick mit gelde to my senden, so wolde ic dar vp mit

der hast etlick folck dat dar to denet vt Dutsch oberlanden vor pasce holen laten vnd mitt one sulffen to J. k. g. komen solcke hendell mit gottes almechtigen oc J. k. g. hulpe fornemen an to richtten J. k. g. to deme besten vnd to gefallen syn were ic gerne mynes armen vormogens altit vntertanig vnd willig geschreuen in norwegen vp agerszberge by obszlo die michaelis anno etc xxx°

Jwer koniglichen genaden

Vnthertaniger williger

Hanss symler

Utanskrift: Dem Durchleucht:enn Hochmechtigenn hern gustoff der sveden vnd gotten konigk etc meinem genedigsten herrenn

13.

Henrik Nyebuer till konungen om försäljning af osmundsjern, smör och elghudar, inköp af kläde, samt om giftermålsunderhandlingarna, m. m. Dat. Lübeck den 2 October 1530.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet.

Jn gades namen Amen Vnde myne gansz willige denste syn Juwer koninckliken Jrluchticheith alle tijdt willich touorenn bereyth alder gnedigeste here ick voghe Juwer koninckliken werde densthlich to weten ick Juwer gnade oszemunth hijr vorkoffth hebbe de lasth to l [50] mk vnde de botteren auer houeth tho xiij mk myth den elendesz huden wil ick ock Jnth warck se tho deme hogesten Prisze schollen vorkoffth werden vnde den traen tho xiiij mk Dar ick mester oleff bromesz lenger vnde mer boschedesz van geschreuen hebbe warth he Juwer koninckliken werde to beqwemer tijdt wol andragen So hebbe ick hijr Juwer koninckliken werde wedder gekoffth van Peter Kroger Jnth erste iij slichte rode engelsche lacken Dath stucke tho xxx mk Noch vij stucke rode lacken Dath stucke to xxxv mk Noch xxj stucke rode engelsche hunen lacken Dath stucke tho xxxviij mk Noch xxix rode engelsche Dath stucke to xl mk Noch xv stucke rode engelsche lacken Dath stucke tho xlij mk Dusse lacken alle gekoffth na dussem Prisze na lacken lengede wesz se myn holden wen xl elen dat schal ick korten wesz se auer holden schal ick betalen So hebbe ick Juwer K. W. hijr van geschepeth Jn Schipper Marcus Helsynck j Packe lacken Dar Jnne

xxj stucke rode engelsche lacken synth aldusz gemarcketh *) godt van hemmel lathe se Juwer K. W. myth leue tho den handen kamen wath se van prisze synth vnde wath se holden vnde to gelde lopen Dar hebbe ick mester oleff bromesz alle boscheyth van geschreuen de anderen wil ick Juwer K. W. myth Juwer gnade scheph den baren vnde deme Kalmerschen kreyer myt den ersten ock na Jnth ricke schicken de schipper heith oleff Perszen Vnde der lacken isz in alle de ick van Peter Kroger ghekoffth hebbe isz lxxiiij hele vnde ½ stucke so hebben my Juwer koninckliken werde bouelsz lude alse Mattesz Perszen vageth her eskel vnde mester oleff bromesz Jn bouel ghegeuen j C stucke lacken tho kopende wesz hijr denne noch an dem summen brecken de wil ick ock in eyn korth tho Warcke bringen vnde na senden, so hebbe ick andersz nen bouel alse van den lacken vnde kussenbleden vnde van enen bedde Juwer K. W. tho kopende so hebbe ick lacken bestureth sunder de kussenblede vnde dath bedde vnde ock itlicke Plumacien de heffth hansz benekendorp suluesth myth sick Jnth lanth genamen Dar warth sick Juwe K. W. dar suluesth myth eme wol vmme vorlickende So Juwer koninckliken wol bewusth isz dat by Peter Kroger noch steith, van den iiij lasth botteren de Juwer gnade propper tho kamen vnde xj fate transz iij lasth lassesz wesz dar van gekamen isz dath scholde ick van Juwer gnade wegen van eme hijr enthfangen vnde ock dath drudde parth van duszenth marcken van dem lubschen swane, Dar kan ick hijr nu tor tijdt hijr nicht van krigen sunder he hefft ith dar an hansz benekendorp vorschreuen he so in de sacke dar seen schal dath se Juwer K. W. dar de botteren vnde wesz noch mer by eme isz dar schollen vor nogen vnde betalen vnde syn parth van deme swane wil he hijr vth richten wen hansz benekendorp wedder uth dem lande kummeth wente vorhapeth sick he eme io iiij offte v dusenth marck warth mede uth deme lande bringende so deme also nicht en schege so wolde ith moeie hebben Darumme sege ick ith wol vor dath wisseste an so dar wesz vorhanden were dath Juwen gnaden denede ith weren lacken offte Parlen edder siden gewant Vnde ock van den kussenbleden vnde Plumacien de hansz myt sick Jnth lanth gebracht hefft dat Juw gnade dar Juwe betalinge neme so were Juw K. w. in dem wissen wenthe ick se dar hijr nicht tho tokamende wente ick sach ith dar wol by do ick eme dusse lacken hijr aff gekoffth hadde Do hadde he de macht nicht dath he my der eyn tho leueren mochte

*) Märket afritadt i mariginalen.

sunder ick muste den v borgen de vor eme gelaueth hebben dath gelth tho seggen dath ick ene dat geuen wolde, susz wolden se my se andersz nicht volgen laten Dath dusse vyue vor eme gelaueth hebben Dath kummet dar van her alse he den groten summen geldesz so lange by sick hadde so nam he dar iiij Dusenth marck van vnde sande de Westhwarth vnde leth dar de roden lacken vorkopen de ick nu van eme gekoffth hebbe do eme do Juwe K. W. schreff dath he dath gelth scholde van sick leueren do konde he ith so drade nicht wedder tho hope bringen so muste he do iiij duszenth marck up renthe nemen dath he den Summen wedder tho samende brachte vnde van sich leueren konde dar hebben dusse vyff borger voer gelaueth vnde den hefft he dusse lacken vor eyn vnderpanth gesetteth Darumme muste ick den suluen dath gelth van den lacken tho seggen vor wynachten tho betalende so vorhape ick my Juwe K. W. warth hijr schickende so vele an guderen dath ith to syner tijdt moge uth gerichteth werden vnde wesz Juwe K. W. mer wil bestureth hebben dath wil my Juwe gnade vor wynter schryuen dar wil ick vlith Jnne voer wenden vnde in den enden vorschaffen dar ith vp deme besten stendt to bekamende, wenthe alder gnedigeste Herre ick vorhape my Juwer K. W. boger vnde wille schal nu myth der hulpe desz almechtigen gadesz eynen vorth ganck krigen Dar warth gansz vlitigen Jnne gearbeideth So dath ith nu wol schal tho deme ende gedreuen, vnde vp eyne vaste grunth ghebracht werden wenthe hermen israhel isz nu vnlangesz iij mael myth dem forsten vnde j mael myth der forstynnen tho handel der sacke haluen geweszen vnde wasz nu Am lesten Sondage vor mychaelj myth deme houoethmanne to rasseborch by deme forsten vnde heffth dar so vele by eme vorschaffeth dath he dar nu gansz wol tho genegeth isz vnde de forste boschedede Harmen israhel up sunthe mychaelisz dach up dath sloeth tho louenborch by syner gnade tho erschynende so wolde de forste myth der forstynnen myth eme wider in der sacke handelen So wasz dem forsten ith wasz voer ghefallen dath syne g: up den gnanten dach dar nicht thokamen konde so schreff de forste suluen myth syner egene hanth an Harmen dath he sich up den bestemmeden dach der erschynynghe dar scholde entholden vnde dar nicht kamen sunder den negesten sondach na mychaele scholde he dath nenerleighe wysz vorsumen sunder scholde sick eme benalen So reith hermen van daghe wedder an den forsten vnde hefft de dynghe myth den beiden borgermesteren her Clawesz .b. vnde her hermen Plonniesz wol auer spracken vnde bewagen vnde de forste sande eme iij dener vnder

oghen de ene leithszagen scholden so werden de dynghe nu tho der dracht kamende vnde wo ith nu dar vorlaten vnde gheslaten warth, dath warth Hermen den beiden borgermesteren wedder in bringen So werden se den gantzen radt dar tho tende vnde de dynge ock myth ene bewegen vnde auer trachtende Alszdenne werden sick de beiden borgermestere suluesth by den forsten vorfogen vnde der sacke neger kamen, Wente gade sij gedancketh De forste nu suluesth vorderinghe deyth he ith gerne in eyn besloeth hadde vnde ith warth so recht synnygen dorch desz forsten egen radt vnde syner g: beuel hebber gedreuen vnde geforderth Dath ith en lusth isz vnde ith geyth alle stylle tho so dath dar gansz nichtes van ruchtich isz vnde ick vorhape my ganslich dath de sacke schal dar hen gedreuen werden dath Juw K. W. dath vroeychen dar Jme ricke schal bemolgauen na swedesschen laghe vnde gewanheith So Juwe K. W. suluesth isz bogerende wente de forste vnde dath vroeychen synth dar gansz wol tho genegeth vnde forstynne warth sick dar ock wol tho geuende vnde wen Hermen nu wedder van deme forsten kummeth vnde bringeth den borgermesteren wedder in wo de dynge vor laten vnde up wath artickel se gestelleth synth So werden de beiden borgermestere vnuortogerth synen gnade sick benalende vnde in der sacke alszdenne myth alle Flithe vnde gantzen vormogen drepliken handelen vnde wo se ith denne sluten vnde befestygen, dath werden se Juwer K. W. myth eyner muntlicken bodeschoep vmmen trenth dussen tho kamenden Martinj gutlich vor witlicken vnde andragen laten vnde ick vorsee my dat Hermen israhel dar tho up geforderth warth Juwer K. W. de bedeschoep to bringende vnde ick twyuel dar nicht anne se Juwer gnade wol warth behagende vnde so sick Juw K. W. denne ichtesz schickende warth so werden sick de dynge na Juwer gnade willen wol begeuende vnde so de almechtige godt syne gnade dar Jnne vorlenede de dynge enen vorth ganck kregen wesz Juwe K. W. denne wolde van lacken edder anderen dyngen bestureth hebben wolden dat sulue myth den ersten wedder auer schryuen so konde me ith na proffite besturen ick hebbe de hunderth goltgele hode ock bestureth ick vorhape my se Juwe gnade noch vor deme wynter tho sendende vnde wesz wy nu vor gude tydynghe by Hermen wedder krigen dath wille wy Juwer K. W. myth den alder ersten denstlich vnde gutlich laten tho wetende werden, vnde Hermen isz in allen dinghen gansz willych dath kenne godt vnde isz hijr noch in groten bedrucke wolde Juwe K. W. synen dener Jochym molre eyn weynich enthsettynghe doen dath he eme tho den handen hijr mochte schicken isz he hochlick boge-

rende Och alder gnedigeste here so dusse breue Juwer K. W. tho den handen werden kamende So lateth Juwe gnade den breff den ick mester Oleff geschreuen hebbe ock voer leszen wesz ick in deme enen vorgeten hebbe Dat hebbe ick in deme anderen vor haleth Sunderges weith ick Juwen K. W. nu nicht nyesz tho schryuende den hijr isz warafftige tydynge uth deme rickesz dage gekamen dat der Papisten hupe, in der disputacien tho Austborch hebben mothen na geuen dath de warcke nicht helpen tho der salicheith Sunder dath de geloue an Christum Allene salich macke, gade sij danck ith so verne isz ghekamen So warth ith myth der hulpe gadesz wol gudt werden dem suluen ick Juwe K. W. myth langer gesuntheit bouele geschreuen tho lubecke Am Sondage na Mychaele Anno 1530 iar

Juwer K. W. willige dener

Hinrick Niebuer

14.

Henrik Nyebuer till konungen om inköp af tyg och kläde samt om giftermålsunderhandlingarna. Dat. Lübeck den 11 October 1530.*)

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet.

Jn gadesz namen Amen vnde myne gansz willige denste syn Juwer koninckliken Jrluchticheith alle tijdt touoren boreith alder gnedigeste here ick voge Juwer koninckliken werde densthlich tho wetende dath ick vor Juwe gnade hebbe gheschepeth Jm name gadesz Jnth erste in schipper Marcusz helsynck j packe lacken dar synth Jnne xxj lacken Noch in schipper Oleff Perszen j packe lacken dar synth Jnne xxiiij rode lacken Noch in Juwer koninckliken werde egene schip in den baren j packe lacke dar synth Jnne xxx rode engelsche lacken isz in alle summa van dussen lac-

*) Flera bref från Henrik Nyebuer och andre i Lübeck till konung Gustaf såväl för detta som nästföljande år finnas i original i Riks-Archivet, men endast de vigtigare af de förut otryckta hafva här meddelats. De öfriga innehålla hufvudsakligen berättelser om inköp och försäljning af åtskilliga varor, uppgifter om den afsatte kon. Christiern och hans anhängares förehafvanden, om tvisterna inom staden Lübecks råd, och anskaffande af handtverkare, samt vidlyftiga redogörelser för äfven de obetydligaste omständigheter vid giftermålsunderhandlingarna i Lauenburg. Af de här ej upptagna äro några förut tryckta i Skand. Samf. Handl. 39:de delen.

ken lxxv stucke rode rode lacken godt van Hemmel late se Juwer koninckliken werde alle myth leue to den handen kamen wath eyn itlick holth vnde wath eyn itlick kosteth dar hebbe ick mester Oleue bromsze alle boscheith van geschreuen De summa dar van se sick in alle Jnth gelth belopen is iij dusenth xlix m viij s. vj d., ick hebbe erfaren wo Juwer koninckliken werde schal voer gekamen syn wo ith olde vorlegen lacken schollen syn welck Juwe gnade andersz beuynden vnde to der warheith kamen schollen ith isz ene suuerlicke sarte lacken se werden sick ock suluen wol lauen, vnde werden Juwen gnaden ock wol geuallen vnde myth deme kope ock wol tho vreden syn werden ick hebbe er noch xxv stucke van westen bestureth de werde ick in eyn korth ock na senden so dath er in alle syn warth wen se tho hope kamen jC stucke wil er Juwe K. W. mer hebben dath wil my Juw gnade myth den ersten schryuen so wil ick mynen vlith dar gerne Jnne voer wenden ick hebbe nen bouel mer den tho dussen Hunderden tho besturende So ick Juwer K. W. denne in mynem voerbreue by schipper Marcusz Helsynck itlick lenger boscheith hebbe geschreuen alse Juwer K. W. geschickeden hijr am Jungesten ere beuele vnde warue myt den werdigen borgermesteren vnde Hermen israhel hijr vor laten hebben so hebben vnsze borgermestere hermen israhel angeforderth dath he der haluen ij mael an den forsten vnde j mael an de forstynnen geweszen isz vnde marcklick in der sacke myth grotem vlite in der sacke gehandelth vnde wasz nu up vorgangen mychaeli myth deme houeth manne noch ensz by deme forsten tho rasseborch Vnde myth deme forsten de sacke Jnth vterste vortasteth So beschededede de forste Hermen allene he to lomborch tho eme kamende vnde scholde dath nenerleie wysz laten so wolde de forste de forstynnen dar mede tho then vnde van der sacke deper handelen So is hermen dar nu gheweszen vnde heffth myth deme forsten vnde forstynnen de sacke Jnth alder vterste auer gespracken, so dath he gade sij gedancket gude tydinghe vnde boscheith van ene beiden heffth erlangeth vnde heffth dath sulue den borgermesteren wedder in gebracht wath se eme vor eynen affscheith hebben gegeuen so synth de beiden borgermestére desz hoch gefrouweth vnde vorhapen sick vnde willen ock eren vtersten vlith vor wenden dath de sake wol schal tho enem guden ende kamen, So werden de dinge myth grotem vlite geforderth vnde hermen heffth by deme forsten vnde forstynnen so vele beschaffeth Dath morgen desz forsten reder hijr werden bynnen kamende, vnde myt vnszen heren Jn der sacke deper tho handelende vnde tho slutende up wath drechlicke arteyckel de saecke

schal gegrundeth vnde beuestigeth werden Dar sick beide dele mogen hebben sick up tho vorlatende vnde ick vorhape my ith dar to gebracht schal werden Juwe K. W. dath vroeychen dar by Juwer g. Jme ricke schollen bemorgengauen na Juwer gnade egene behage, vnde wo de dynghe hijr nu myth des forsten rederen vnde vnszen heren myth aller vmmestendicheith auer spracken gehandelth geslaten vnde vorlaten werden, Dath sulue werden se Juwer K. W. myth den alder ersten myth muntlicker bedeschop lathen vor witlicken vnde Juwer K. W. dar gude tydinghe dar van tho bryngende wenthe ick hebbe ith dorch eynen guden vrunth erfaren de ock en leffhebber der sacke isz dath de forstynne gesecht heffth, na dem er nu de sacke so gruntlick vnder gherichteth isz so geue ick nene frucht wen me Juwer K. W. dar rede vele van schreue Dath ith tho enem guden ende lopen konde sunder wen hermen israhel de reise an Juw K. W. up sick wolde nemen, vnde de sacke by Juwer gnade so tho hande lende alse se by dem forsten vnde der forstynnen gedreuen were vnde Juwen K. W. muntlick androge, vnde dar denne Juwer g. syn vnde meninge mochte vornemen vnde ene dath mochte wedder in bringen, vnde so ith de almechtige goth vorseen hedde so mochten de dynge tho eynen guden ende lopen, So isz dar andersz nicht up sunder dath hermen sick myth den ersten up macke so ith eme tho Donde steith wen de dinge hijr nu vorhandelth synth vnde bringen Juwer gnade dar denne gude tydinghe van wente ick weith ith in der warheith dath de sacke nu warlde so wol gestaen heffth, alse se nu gade sij gedancketh nu steith darumme geue sick Juw K. W. men eyne klene tijdt tho vreden Juwe gnade schal in en korth dar gude tydinghe vnde boscheith van krigen vnde ith isz ock eyne frissche parsone recht na Juwer gnade geiste vnde synne Sundergesz nicht mer up dusse tijdt den Juwe koninclicke werde sij dem almechtigen gade myth langer gesunthheyth beualen geschreuen tho lubecke Am anderen dinxstedaghe na Mychaeli Anno 1530 iar

Juwer K. W. willige dener

Hinrick nyebuer

Utanskriften: Dem Jrluchtigen vnde hochmechtigen heren heren Gustaff der sweden vnde gotten koninck synen gunstigen leuen heren densthlichst geschreuen

Spår af sigillet förefinnas.

15.

Hr Thure Jönsson till höfvidsmannen på Nyborg, riddaren Peder Lykke, om sig sjelf och om konung Christierns tillämnade försök att återtaga sina riken, jemte uppmaning till Lykke att öfvergå på Christierns sida. Dat. Mecheln den 21 December 1530. *)

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 223 v.

Erligh welbyrdig mann och Strenge Riddere her Pedher Lycke Höffuitzmann på Nyborg sin gode synnerlig wenn Kerlighe sendandis .

Venlig och kärlig helsan nu och altijd kerlige sendt med wår herre Käre her Pedher godhe besynnerlige wen, Tackar igh (!) idher kärlige för then ära och mongfallelige welgerninger j mig bewijst haffue och idher käre hustru och barn teslikis, thet iagh kerliga epter min yttersta förmågho förskylla will så lenge iagh leffuer, Käre her Pedher thet weeth gud alzmectig och godhe Erlige herrar flere när iagh wart wellighen trengt frå wenner arff äghodelar godz lösst och fast, och mitt fädhernes rijke, och fan tå ingen lempo til vppå then sidhe at koma til mitt igen, Teslikis ingen tröst eller longwarigheet säkerheet j Danmark eller hoss städherna som iagh förmode migh hafft tröst och förswar til lagh och rette, och therföre trengd frå thet bebund och besegling ther giordis j Malmö the trij rijke och städherna emellom, Och är jagh öffuerbödig vm then besigling huar migh bliffuer lagliga tiltalat swara til retta, ok hoppes min brist ey finnes skal at någon ärligh eller redelig mann migh thet förwijta skal, Käre her Pedher när iagh war vtkomen til Mekelborgx land til orde och tals med flere godha herrar åff rijkit fördriffuit war och actade strax til Danmark igen, som jagh gaff idher til kenne etc, Kom ther tå wisse tiende åff Keiserlige Maiestat och andre flere förster och herrar hadhe bebundit sigh, och loffuat jnsette Konung Kristiern j sin land och rijke igen, som j ytterligare finne vti alles wåre samfelte scriffuelse ther vti jntit twiffuel är, Käre her Pedher huar j wile settia tro och loffuen til

*) Före detta bref står i registraturet följande anteckning:

Här epterfölia någhre breff som konung Frederik sende wår Nad:e herre, huilke breff her Ture Jönsson Bisp Göstaff och Bisp Måns åff Skara hadhe scriffuit jn j Danmark j then akt ath the wille forfordra konung Christierns sak til thet besta så ath han motte in j tesse try rijke igen Suerige Danmark och Norighe .

mig som brodher och godhe wenner tilbör, och j idhert idhers käre hustru och ärlige barnn och wenners besta och longligit bestond acta wele, Rådher iagh idher fulkomlige, atj förlate idher aldelis til thenna dactingen ther iagh med tesse godha herrar vppå idhart gangn ok besta förwerffuat haffuer, Wij äre the ther wele med halss och alt thet wij ägha och förmåghe wara emellen idher och wår käriste nadige herre vm alle befructilse och fare, ty gud alzmectig haffuer hans nådhe retteliga sökt ok forwent aff alt blodzstörtning och grymheet, och är nu benägen til alt thet christeligit är och mildheet med alla vndersåter jngen vndantagande så j alla idhra wenner och then menemann j tesse trij rijke skola finna honum for en mild ok nådig och gönstigh herra ok konung j alla motto, ther haffuer jntit twiffwel vtj, Käre her Pedher hade iag icke så j sanningen förnummit jagh skulle aldrig giffua til hans nådhe så sant migh gud hielpe, Käre her Pedher besinner idhert idhers käre hustru och barns besta och gangn, och scriffuer migh itt hemeligit swar igen med thet första vppå then stadh och Rwm som alles wåra breff vthwisza, j hwes motto iagh kan wara idher til wilia och kerligh thet migh möyeligit är skole j altijd finna mig welwilig til Thet gud kenne, then jagh idher och alla idhers käre wenner ewinnerliga befale, Hasteliga åff Mecklin Sanctj Tomos Apostels dagh mdxxx vnder mit Signet .

Ture Jönsson Riddere

Jtem tyckes mig nyttogt wara thet wel besinnes vm thetta icke wore Danmarks inföddinge en stor ära och bestond sin eijen retta jnfödda kronat konung sedhan gud haffuer honum så longlige med älendigheet och mongfollelig sorgh straffat och plågat och ther åff christeligen är til gud och sin jemchristens kerligheet aldelis vmwend, wel millelighen intage vtan blodz vtgiutilse skadha och förderff ther wil epter fölia huar thet icke nu skeer

Jtem vm någhor hadhe then fare at icke hollas skulle huad hans nåde loffuar och tilsägher, kan wel huar besinna at hans nåde haffuer icke förglömt at han war en mectigh konung öffuer trij rijke sedhan han hade jnkrectat Suerigis rijke hult ther mecta krigxfolk hadhe jnne alle slott och land, och epter onda Rådgiffuare latit åffhugga the meste j rijkit makt hade göra hans nåde motstond, och the igen leffue wore alle hans nade befallen wort dogh likwel åff gudz tillåtilse, åff en fögha hoop bönder fördriffuen åff Rijkit etc, H: N: weet wel ath gud är så mectigh nu som tå huar

H: N: icke så christelige handlade, och holle huad han huar mann tilsäger,

Jtem öffuerwägher huad sorgh och bedröffuilse hånheet armodh och motegong hans N. j thenne longlighe älendigheet lidhit haffuer, är intit twiffuel at huar h. N. komer til sin land och rijke och itt roligit regimente, wil hans N: icke förglömat, at skicka sigh så emoth gud och alle sina vndersåte, at hans N: icke tidhare slijkt wedherfares thet haffue wii offta hördt åff hans eijen mund och bekennelse,

Jtem huar somlige acta heller intaga sonnen än fadheren, han är en vng herre, och bliffue icke tå Danske menn betrodde for thet fadheren skedt är honum regera eller ok rijkit, ther med är vtan twiffuel rådeligit och nytteligit wel behierte huad fordeel ther wil epter fölia, at regimentit skulle koma vti borgundiske och fremmande menz hender ath trij rijke skulle liggia vnder theris regemente, all adhelen och the någhet hadhe til stor lijffsfare och ewigh träldom, thet nu kan åffstillas med hans N: wenlige jntagelse Thet gudh föghe, thet bliffuer Danske men til glädh och ewigt bestond .

16.

Till biskop Jöns Andersson i Odense från erkebiskop Gustaf Trolle, biskop Magnus i Skara och hr Thure Jönsson, uppmaning att öfvergå till k. Christierns parti, m. m. Dat. Mecheln d. 21 Dec. 1530.

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol. 224 v. — Tryckt af Tegel, Gust. I:s hist. 1: 282.

Reuerendo in Christo Patri ac Domino: D: Johannj dei gratia olim Ecclesie Ottoniensis Episcopo dignissimo nobis semper venerando

Sinceris nostris recommendationibus reuerencia honore et salute premissis . Wärdige fadher godhe besynnerlige wen werdes wele wetta at epter the lägligheter wij här vti Tydzsland förfarit haffue emellan Keyserlig Ma:t och högboren förste och herre her Kristiern Suerigis Danmarks och Norigis etc Konung, wår k:e nad:e herre och andre flere förster med förbund och Confederatie Kong:e Ma:tt wår käriste N: h: jnsette och jnföra wele vtan twiffwel vti sine land och rijke igen, Therföre och for Kong:a Ma:tz wår nad:e herris christelige benägenheet skickelse och vmwendilse (gud tess loff ware) wij här vtj sanning bemergt haffue, haffue wij aldelis jngiffwit oss til for:ne Kong:a Ma:t alles wåra nad:e herre

vtj then besta act och mening thet gud kenne, ath åffstilla och åffwenda thet kristeliga blodz vtgiutilse vti the trij rijke som oss hoppas sanneliga ske skal, huar thenna wår scriffuelse actet och belagd bliffuer, och skole j wetta, ath for:ne Kong:a Ma:t war k N: herre vtan alt twiffuel bliffuer sin land folk och rijke så christeliga regerandis at hans N: bliffuer Keysers och alle christnes kongers speyel och exempel, Therföre wärdige fadher bland annor merkelig tal och orde vm hans N Kong:a Ma:tz land rijke vndersåter haffue j och flere reszer warit vppå tale, och huar j wele tro sanning tå bekymbrar h Kong:a ma:t sig ganska mykit vm then deel idher vti hans N: tijd skedt är, och vm gud fögher idher leffua och koma hans nåde til tale och orda, skole j finna h N skickelig och vppå wåra tro ok sanning idher for en gynstig ok willig herra, så ath vti alla motto kan gudz enkannelige nådher finnas wara giorda med honum huar idher nåde ther före vti idhers godha alderdom och for thet mene besta wille sigh vtleggia, och hemeliga med the godha herrar handla ee huem the helszt äre eller wara kunne andelige eller werldzlige jnnan rådz eller vtan fattige eller rijke vti Danmark ther sigh wela bekenna och willeliga til nådhe falla och j ther til jndraga kunne ath christeligit blodh icke skulle vtgiutas, och ther vm alffuarliga biudha oss til huem j ther til jndraga kunne, tå wele wii med gudz hielp all winning oss vm leggia koma them vti wår K: N: h Kong:a Ma:tz gunst och nadhe vti igen, och skole thet göra vti en ewigh bestonligheet bådhe then helga kyrke adelen och then menemann huar the sigh sielffua bekenna vele och tagha hans N in med wilie endrect och samfellighet her vthinnan förlate wij oss enkanneliga til idher nåde at bliffua j tesse christelige wordande szaker en godh medhlare til thet longliga mene manz besta och bestond, Ty wij wette jngen vti thet ganske rijke ther större nåd lempo och diupare förnufft haffuer sådane actige saker belegge ok betracta, och huar gud så fögher atj någhot på tesse wåre oord och skriffuelse förhandlandis worde wele wij oss så redeliga bewisza at wij på wåra äre sanning och christeliga godha tro wele skickat at ingen skal ther vthinnan vti någhon motto bliffua bedraghen antingen til Lijff godz ägnedom äre eller rycte, Giffue gud ath wij hade hemelige någhre oss till orde ther wij kunde personlige handla med och giffua lägligheterne til kenne, Tå tuifflade oss jntit med gudz hielp at alle ther rett samweth och vnderstånd haffue skulle med vprecta hender, oss så gud hielpe, gerne tiggia begäre och hende tesse dactingen wij nu scriffue och rådhe, Werdige fadher huar j tesse breff med lempe

icke bestyra kunne vtan idhers mistancke athi tå them jnne med idher beholler, Och biudher mik Götstaff Erchebisp til vpsala scriffua och hemliga til ther iagh kan och må fulkomliga retta migh epter med idhers wissa budh til Stierneberg vti Mekelborgx land vti mit herberghe til Jören van Stien, ther skole j aldelis få endelig beskeide, Huar wij kunne vara idher til wenskap och wilie epter wår makt ok förmåge göre wij altijd gerna, Thet gud kenne, then wij idher ewinneliga befale til lijff och siel, Ex Mäclinia Ciuitate Brabantie die S. Thome Apostoli . Anno dominj mdxxx nostris sub Signetis .

G[ostauus] mira dej Tolerantia Sancte Ecclesie
Vpsalensis Archiepiscopus
Magnus Episcopus Skarensis
Ture Jönsson Riddare,

17.

Bergsfogden Christopher Olsson på Kopparberget till konung Gustaf.
Odat. (1530, slutet af året?)

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol 204. — Förut tryckt i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 174, n:o 459.

Min tro tienst altijd forsent med wår herre, Käriste nadigiste herre Jagh tackar edhers nådis Hög:eet ödmykelige for alt gott i migh bewijst haffue etc, Käre nå: h: giffuer iagh ider nådes hög:et tilkenne Ath her wancka mong vnderlig tiende på Koperbergit som fögha bestond fölia med, och tror iagh ath thet är vrsaken ther til ath her komer så liten spannemål vp och then her kunde settia thet så dyrt at jngen fattig man formectar at lösza honum for peninger, will idher nåde werdiges at göra for gudz skul at skicka noghon spannemål her vp til gruffuon giorde idher nådhe ganska wel, annars formectar jngen holla gruffuonas arbete vppe, och huar thet icke skeer är befructandis at noghon lössz hop slå sigh her til hopa fram på sommoren när the intit haffua leffua widh tagha sigh ther med noghot vbestond före Gud idher etc

Se kon:s bref den 31 Jan. 1531 till lagmannen Joen Olsson, sid. 264.

18.

Hr Thure Jönssons m. fl. smädeskrifvelse till kejsar Carl V om konung Gustafs förmenta tyranni, med begäran om bistånd åt konung Christiern till att intaga Sverige, m. m. Odat. (1530, omkring.)

Efter concept eller samtidig afskrift deraf i kongl. Bibl. — Förut tryckt af Ekdahl, Chr. II:s Archiv, 1: 331 o. f., men ganska felaktigt.

Cæsarj

Naar mann screff femtan hwndrade trij och xx kastede siig op en j swerigis riige met en lösactiig hop göstaff eriicson hether, hwiilketh(!) födt er aff sleth adiil paa thet ath fornemnde göstaf skwlle tes fastere bliiffwe viidt riiget, Begynnede hann stragx offwe siig vdj sijne omettelige gijrughet oc tijrannj (saa som the plege göre som aff inte wpkomme) Jcke alenest emot menige adelen oc the beste ther i rigit, wten jemwel emote kirker oc closter, ther tiil gudz och hans loff tiilskickede ware, tijrannisere i sadane made at han togh forst almennelige fra alle kirker oc closter löst oc fast alle Egedeler oc clenodier, oc pa thet at Inte hop sculle wara tiil at komme kirker oc closter tiil teris fulle mackt igen haffuer han alle prelater oc prester huilche som haffue emot standit hans onde lerdom, alle fordriffuit och fra thennum tagit teris godz Mwnker oc nwnner haffuer han oppenbare budit pa bwrsprack wiid store neffzt gaa aff teris closter, somme haffuer han med wald oc welle wtdriffuit aff teris closter somme haffuer han met hwnger torst kymmer oc stor Jemmer driffuit aff clostren saa at nw paa thenne dagh är icke closter eller kirker wten the äre antige claart niderbrutne, eller han haffuer giffuit thennum sijne anhengere, saa atj thennum fijnnes ingen ther nw gudz tienst oppeholler, her met thetta roff skam och skensel., är han icke en mät, wten her wtoffuer haffuer han fordriffuit oss Göstaff erchebisp tiil wpsale . Hans tiil lincöpingh Magns tiil scara bisper . ffra ware kirker godz arff egedom oc fädrins rige tiil al älendeheet, her peder then som war laglige korit tiil bisp i westrars huilchen oc stod emot for:de gösteffzs tijrannj oc gijrighet then fordreff han oc tiil elendehet . aff rigit, Nagher aar ther effter han hade honum aff landit driffuit, giffuendis honum frij säcker leijde, kom han igen i landit pa samme leijde saa snart som for:de her peder pa leijden kommen war grep han honum oc sette i fängelss, oc met megit gabarij oc sput lot han pa settie honum en bisps hat., siden lot han honum met domprosten i

westrars som heet mester knut legge pa tw hiwl., Mange andre aff kirkenes prelater haffuer han en nw fangne i bland huilche är oc mester Jörien tursson domprost i vpsale ther bade är kommen aff en Erligh adel oc wel lärd oc skicket är for en prelat, Oss är oc langt aff segie huru han haffuer aldelis plat oc ganszke niderlagt gudz tienst oc then helgie kirkes ceremonier., oc paa thet han kan ytermere foröke skensel pa skenseel . lather han wpgraffue wdj alle kirker closter . oc kirkegarder . döde menniskerss ben . emot then werdighet thennum döde böör . oc ther aff lather han siwde salpeter., huilchin salpeter . annerstadz i samme rige nogh är tiil fangsz, Korteligh huat Jomffrw krenckningh söksnespijeld frensämijespield oc änkekrenckningh han bedriffuer är huar man witterligit, Naar som wij tesse oc andre for:ne göstaffzs ocristelige gerninger sago . aatwarede wij honum, först hemlige oc bliffue inte hörde, ther effter ticktis oss . oc the beste i rigit nyttigt ware at oppenbarlige honum rettelige oc flere reser wnderuise, huilchit icke eller hielpe kunne, När for:ne gösteff ericxson saadant forstod, forscreff han tiil hope i en ondh meningh alt rigesens rad tiil westras i bland huilche bisperne haffue her tiil dags icke warit the minste, naar the ther kompne ware, togh han fra bisperne alt teris folch huilche han böd tiil siigh komme met teris beste hester oc harnisk, oc siden teris slot oc garder, aff huilche han haffuer siden störste parthen niderbrutid pa thet at ingen scal finnes ther emot honum kan segie, Oc tesligis huat folch och tienere the paa teris slot oc garde heme hade böd han pa at the sculle honnum eller hans anhengere strax segie teris tienst, Ner som göstaff thet forstod at ganszke adelen köpstadzmen oc almogen togo tiil mistickis at han nider lagde aal gudztienst . gudz rette ord . kirker oc closter ware saa niderslagne oc teris godz oc rente borttagin . bisperne fordriffne prester oc mwnker . somme affhwgne somme fordriffne, oc nwnner met orloff sagt ware kompne i oppenbare horekrogh., Saa byginte han strax gaa effter mene adelens forderff ther inte togh siigh tiil ware for honum i saa made, somme haffuer han aff adelen fordrffuit Som migh ture Jönsson riddere wt aff mit fädernisland oc alt thet jagh agher löst oc fast fratagit Somme the som icke haffue wnkommet haffuer han halshwggit, somme haffuer han hardelige beskattet en togh the äre met the beste aff adelen., saa at the äre plat fatige worne, Emote teris husfrwer och barn som fordriffne äre skicker han siigh tijrannelige, Somme aff bergxmen köpstedzmen oc bönder tager han i fra alt thet the aaga, somme emote sin eed breff oc insigle haffuer han latid pa en dagh wdj Calmaren mere

en lx. men aff hwgge, fflere hans ocristelige gerninger at scriffue. kunne icke wdj et breff scriffuis oc snarest sagt är inte thet tiil ther gud eller menniskia tiil hörör ther han icke gör tiil inte Therfore hogmectigiste keijser bede wij aldelis ödmykelige eders K. ma:t for thet Cristelige ord rickte oc regemente thet edert K:e mat wdj cristenheten förer . at eder K:e ma:t nw wiil hielpe cristendomen wp igen i thet rige . huilchit lettelige kan ske om eder K:e ma:t hielp bijstand oc wnsætningh gör hogmecktigiste hogborne förste her Cristiern räät arffue herre oc koning tiil swergie war kere nadigiste herre, met huess tiilkommen tiil siit rige suergie igen tweler oss intid pa med gudz hielp at thet rige Ioo bliffuer then tijran qwit som aldrig ackther gud eller mennisken, ord äre eller rickte, Werdis oc eder K:e ma:t for thet wold oc welde i haffue aff gud offuer alle andre forster . declarere at ingen scal wara honum plictigh i nagre made tiil hulscap manscap eller tienst, forbindendis thennum som honum plictige äre antige i forbund eller tienst at om the honum icke forlaata sculle the icke nywte the nade oc Contract then wij nw aff for:ne war keriste na. herre forwerffuet haffue, oc sculle the i alle land oc steder wara wdj eders K:e ma:t ackt, Wart wisse hop är tiil eders K:e ma:t at thenne war Cristelige begæren . worder oss icke nekeet tagendis löön aff then Ewige gudh

19.

Uppsats öfver de förslag till bestämmelser i giftermålscontract mellan konung Gustaf och prinsessan Katarina af Sachsen-Lauenburg, hennes fader, hertig Magnus, framstält. (Slutet af 1530 eller början af 1531.)

Efter originalet i samlingen af »Heyrathscontracter» i kongl. Riks-Archivet.

Auff Nagescribene artickel ist der Fürst beraden die handel zuuollenziehen etc vnd kug: w: sollen dijsz vorscriben etc

Jtem Fur das erste Sollen kug: M:t bekhennen das der Hertzogk mit seiner dotther heiradts geldes ahn kleineren geschmucken etc gegeuen habe: xx^{m} golt gulden Bey solchem boscheide, das kug: w: solchs braudtschatz, odir heyradts gelt, zur widderlage vnd besseringe als vur der kunynginne leiffgedinghe, ahn gewisser bestendiger jarlicher renthe, drey dauszent gulden ahn steden Sloesszeren etc vorsorgen vnd mit vulbort der ricks redhe vorsicheren sollen vnde hebben

Jtem jn disze jarliche iij^{m} gulden renthe sollen nicht gerechent werden freuel, Broecke vnd der gleichn Sollen doch gleichenvol der kuninginne volgen zugeniessen

Jtem desze iij^{m} gulden Jarlicher renthe sollen mit Soeszzigk dauszent gulden houpt stoles widderlacht sin, Das ist, das die obengenomede Stette Slosszere etc erffe renthen, odir geldes, Soesztig dausz[ent] gulden sollen wert sin Daruon dan die jarli[che] renthen iij dauszent gulden, ist vom hondert v. g[ul]den renthen sollen, Brocke vnd sacköre etc nicht gerechent etc

Jtem zur Morgengaue die jm elichen beilegher geschut solle die kuninginne mit ij^{c} gulden jarlicher renthe das ist iiij^{m} gulden houptstoles, begabet sin etc

Jst disze leiffgedynge, als iij^{m} gulden jarlicher renthe vnd alle leiffgedinge bej allen fursten vnd herenn werden vnd sein allein darume gegeben, das na dottlichem affgangk, des mannes, die Fraue, als dan jre lebenlangk habe zugeniessen, Jst auch klar vnd bedeutlichn genug jn deme concept das kug: M:t sampt den retthen vorsigellen solle, ausgedruckt, Jck kan auch aus deme selbien concept nicht fiehelen, anders, dan, ob die kuniginne kug:r w: doet erleben wurde, das sej als dan sich der leiffzucht moge erhalten etc *)

Auer die Morgengaue Solle vnd mues jarlichn vnd strax na deme beileger, von kug:r w: amptzmannen, alle jare ij^{c} gulden der kuninginne bereichet werden, So wole na kug:r w: doet als dar fure, ob sej den erleben wurde

Jtem wers sache, sicks durch jenigen zufal geschee, das die goder to male, odir amhe dheil zu den Stetten Slosszeren etc der leiffgedinge haluer behorig vorwust vnd vornichtiget vorden, Sadan mangel sol der kug:ne jarlichs (so langhe bitz sadane goder widerum erbuet vnd jn vorigen standt gebracht) aus kug:r w: amptzmannen erfüllet vnd erstadet werden

Jtem weres auch, das na dotlichem abeganghe Kug:r M:t jn berorten slosszeren, amptren etc die auff gehauen renthe des suluen jares vordaen were Alsdenne sollen kug:r w: eruen odir nakomende der Kuninginne furscriuene zinsze vnd nuttunghe Na achtinge der zeit, wanne die zinsze gefallen upgeboret vnd vordaen weren, gelicke vnd genugsame erstattunghe daen etc

Die Kuninginne mach auch alsden, Sadanne scloes vnd ampter mit jren eigenen amptleuden, na Jrem gefallen vom adel beszetten etc

*) I marginalen står vid denna punkt anmärkt: diszem artickel ist der f. jn seinen brieffe entkegen

Doe sicks dan begeue, die Kuninginne Kug:r w: doet erleben wurde, vnde zu der andren Ehe greiffen wurde, So sollen vnsze eruen vnd nakomen gutte macht hebben, Sie alsden vor obenberorte leiffgedinge vnd Morgangaue mit lxiiij^{m} gulden affzuloszen, vnd sej solle noch mage jnen die ablosinge nicht weigeren, Auers sadane somma reinischer golt gulden sollen jw khen lubek odir homburg bereicht werden, vnde alle sollen des jares der ablosinge jre volgen etc

Wan Auers die ablosinge up die vorkundigte zeit nicht geschee, So soll sej macht hebbenn solche afflosinge einem andren zugestaden, vnd allen schaden, vnd vnkost so der vnuolnzagen loszkundigen haluer erleden, darup zu sclaen Jdoch de widderlosinge soll kug:r w Eruen vnd nakomenden, vme den houptstuel, vnd zeimlichn aufflage vurbeholden sein

So vnd wennhe die abloszinge geschut Sol sadanne Somma mit weten willen des Hertzogen, odir seiner eruen, och kug:r w: eruen vnd nakomende widrumb angelacht werden, Do mit offts zum falle queme, einner jder dheil seinen widderfal wuste zugewarten etc

Jffte Auers sej vur Kug:r w: dodes haluer, Auch ane leibes erben vurfyele, So sol jre heyradts gelt, kleider, geschmuck etc was sej mit gebrachten auch mitler zeit geschenckt worden, odir selbst erzeuget, ane hinder binnen jare vnde tag widder ahn den fader odir seine eruen gestelt werden etc

Jtem die vurscribinge so der Hertzog widrumb wil geben jst diszer vurangezeugten Kuninglichn furscreibinge fast entkegen, Wente er wil jn seiner uorscribinge wie die ausdruckt, das solche houptsomma lx^{m} reinisch gulden, wennhe man das frouicken holen wurde, jmhe sollen zu lubek bereicht vnd gedaen werden, dar von die jarliche iij^{m} gulden renthe, der Kuninginne vorscreiuen wil jm louenburg hausz vnde zcoll etc

Herman plonies concordiret jn seinen screiben auch mit deme Hertzogen, wente er screibet, das es nicht zu lange, die loue moet ahn der siden gemacket szin

Der Furst doet auch melden, ob sej Ane leibes eruen dodes haluer ehe Kug: w: vur fallenn würde, das dan er odir seine eruen Kug: w: oren eruen odir nakomenden, sadane houet somma sollen widdrume geuen, vnd sinen zcolle jn loszen vnd frien etc

Auers, ehe nicht omhe werde dan, seiner dotther braudtschatz gelt, kleider, kleinodien etc widder gereichet etc

Noch beplichtet er sich jr ein hausz etc Auff louenburg zu bauen Auch mit etzlichen dorfferen vnd gepietterenn zuuorsorgen,

ob sich der fall des dodes ahn kug: w: durch gottis vurschickinge begeue etc

Die reichs retthe Sollen vurscreiben Sej jm beileger zu kronen, vnd vur jre kuninginne ahnzunemmen, Auch erhalinge doen der kuninglichn bebrieffinge der leipgedinge vnd Morgengabe halber etc wie die Kug: w: gedaen hebben etc

Jtem darentkegen odir dar zu Sollen die reichs retthe vur sich vnd aller seitten jrer erben vurscreiuen, die die eruen gehalten sollen werden

Der oldeste szoen, so ahm doglichsten zum regiment sol zum Kug: erwelt vnd angenommen sin Wo mer dan einer, der sol einer juklickr(!) mit einem stück landes hir jm reich vursehn werden seinen f:[urstlicke]n stadt erlichn da von zu halten etc

Weres Auers frouickener Der(!) sollen sej alle vnd eine jdere zum wenigsten mit xx^{m} goltgulden zum erhen beraden werden etc

20.

Peter Kroger i Lübeck till konung Gustaf, med förklaringar om sin oskuld, m. m. Dat. Lübeck den 12 Januarii 1531.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet.

Durchluchtigester Grotmechtigester koningk Gnedigster herr Myne vnuerdratene bereitwillige denste synn Juwer ko. Ma:t stets touornn Gnedigster herr, Als ick denne durch etlyke myner miszgunre by Juwer Ko: W: vnwarhafftigenn bosecht vnnd tonn reden gestelt, Als scholde ick mit Juwer Ko: W: guderenn, so ann my vormals gesondenn, anders dann billich jnt vorkopent gehandelt hebben, Wo ick dar vann vth Hanss Beneke dorpes mynes frundes schrifftenn sy vorstendiget wordenn, Vnnd ick my doch solcher togemetenn ticht de my mith gesparder warheit auer gedichtet kegenn Juwer ko: W: entschuldiget, So hadde ick woll der gantz denstlykenn vortrostinge gewesenn, Juwe ko: w: scholdenn jnn gnediger ansehunge myner vnschult, sollicher myner entschuldinge gnediglykenn gelouenn gestelt hebben Wo auers dem Gnedigster her koningk, So erbede ick my des nachmals, vnnd schall nummer, mit gotlyker hulpe, anders mit warheit nagebracht vnnd befunnden werdenn, dann dat ick nach Bouele, so my Juwe ko: w: jnn orem schriuende to tweimmalenn gedaenn, my der guder angenhamenn, vnnd bekummert, vnnd my nach solchem Juwer ko: M:t schriuende

gentzlick gerichtet, demsuluenn ock volge vnnd genoch gedaen, vnnd by denn guderenn als mynenn eigenenn, vnnd also gehandelt hebbe, als ick vor gott, Juwer ko: w: vnnd Jedermeniglick will bekanth wesenn, Vnnd schall my Juwe ko: w: dar by vnnd jnn myner auergesanten Rekenschop vnnd susts jnn allenn anders nicht als vprichtich sporen vnnd findenn, Wo ick ock solche alrede mit certificationn gutgedaenn vnnd bewiset, vnnd nachmals mit den jennigen de noch jm leuende, vnnd denn ick vonn denn gudernn verkofft, so hoch als my des vonn nodenn, alletidt kann vnnd will guth dhonn vnnd bewisenn, Vnnd wo woll my beter vnnd drechlyker gewesenn, dat ick dre dusent margk schadenn geledenn, dann dat ick my der guder hadde bekummert, Dennoch dem vnangesehenn, hebbe ick my so darjnne Juwer ko: w: to erenn vnnd denstlyker wilferinge, gerne williglick ertogett, vnnd sporenn latenn, der trostlichenn touorsicht Juwe ko: w: wurde my des, orem gnedigenn schriuende na, mit gnadenn vnnd allem gudenn genetenn latenn, Wo ick my des ock noch to Juwer ko: W: hochlick vnnd denstlick vortroste, Vnnd bydde darvmme nochmals jnstendiges flites denstlick, Juwe ko: w: willenn mynen getruwen denst vnnd vnschult gnediglich vor ogenn stellen, vnnd my dersuluigenn genetenn latenn, Vnnd genantem Hansz Benekendorp mynem frunde vp synn anfurderent einenn gnediglykenn auescheidt geuenn, darmit ick in keinenn wyderenn schadenn vnd nachdele moge geforet werdenn, so ick my des vnnd aller gnadenn to Juwer ko: w: denstlick vorhape, Vnnd erkenne my des vmme Juwe ko: w: Gade in lucktzeligem regimente lange to fristen beualenn, touordenen nicht alleine plichtich, dann bynn eth ock allewege to donde willig flitich vnnd vnuerdratenn, Datum Lubeck Dingxstedages na Epiphanie dominj Anno etc xxxj

Juwer ko: w:

Demodige

vnd willige

Peter Kroger

21.

Biskop Peders i Vesterås, lagmannen Johan Olsson m. fl. herrars försäkran till menige man i Dalarne, att när hvarje socken aflemnat en klocka till betalning af rikets gäld, äfvensom kyrkotionden, skulle de ej med ytterligare utgifter till samma gäld varda betungade. Dat. Tuna landsting den 21 Februarii 1531.

Efter originalet på papper i fol. n:o IV i Stora Tuna kyrko-archiv, doc. 19. — Förut tryckt i Dipl. Dal. 2: 175, n:o 460.

Vij effther:ne Biscop pedher j Vesterors Joen oolsson paa Hakesta Lasse thursson paa enxiö Per hansson paa valsta Olaff yuarsson j eneköpyngh oc Matz Környngh paa almby göre vetther-lighet mett thette vortt opne breff Ath aar effther gudz byrd mdxxxj then xxj dagh j ffebruario monadt thaa wij Landzthyng holle j thune Sogen Och fforhandledhe mett the godhe menn om rychsens vor-dhandhe ärendhe besynnerligh om the geld szom rijkit nw j kom-medt är fför kongh Crijstierns okrijstlige och omijlle regementthe schyll Eschedhe wij aff them tiill ffor:dhe geldz betthalnijngh en klocke aff huar sogen mett kyrke thijdhendhen szom nw fallen är paa thetta aar thiill huilkit wij them ekke kwnne beweke mett myndre the ffinge ther vthijnnen en god fforwarijngh att the eij schole orleghe heller och framdeles yttermere fforthungas thiil thenne ffor:dhe rijch-sens geldz betthalnyngh huar fföre haffue wij nw paa vor k:e no-digiste herres och Rijchsens raadz weghna fförsekradt the godhe menn ther vthynnen at när the haffue wttgyortth thenne ffor:dhe rychsens hielp schole the eij yttermere bliiffue kraffdhe heller for-thungadhe om thenne ffor:dhe Rychsens geldz betthalnyngh j noghen motthe szom Rykit her thiill dax j kommedt är thet schall them bliiffue obrötteleghe hollet wthen all arghe liisth Thiill yttermere vesse och bätthre förwarijngh Lathe wij thrycke alles vores Sig-neter paa rygghen aa thetta breff szom geffuedt är aar och dagh szom fforscriffuedt sthaar

Af de sex å frånsidan under papper i grönt vax påtryckta sigillen äro fyra väl bibehållna. N:o 1. En genom ett kors fyrdelad sköld med ett om-vändt D i hvardera fältet. 2. Gyllenhornska vapnet utan hjelm. 3. En snedt liggande sköld med tre rosor och två tornerhorn å hjelmen. 4. For-stena-ättens vapen, ett nedåt vändt hjertformigt blad med hjelm. Hjelm-prydnaden och omskriften otydlig. 5. Otydligt. 6. Ett halft upprätt åt höger vändt svin, utan hjelm. Öfver skölden bokstäfverna M K.

22.

Konung Fredriks i Danmark creditiv och instruction för hr Axel Ugerup till konung Gustaf. Dat. Flensburg den 5 Mars 1531.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 227. — Tryckt af Tegel, G. I:s hist., 1: 286.

Thenna epter:na Credentie och Instructie hadhe her Axel Vgrop med sigh hiit til war :N: h: j frå k. Frederik,

Wij Frederik med gudz nådhe Danmarks Wendis och Göttis Konung vtwald Konung til Norige Hertugh j Sleswich Holsten störmaren och Ditmersken Greffue vti Oldenborg och Delmenhorst Haffue nu tiltroedt och befalet oss elskelige her Axel Vgerup ridder wor mann tro tienare och embetzmann på wårt slott Sölffuitzborgh thesse epter:na werffue och ärende, ath werffue handle och på wåra wegna vdrette hoes Stormectige herre her Götstaff åff samma nåde Suerigis konung wår synnerlige godhe wenn ok kare nåbo

Först at for:ne oss Elskelige her Axel sijger Suerigis konung wår wenlige kerlige helsen med alt mera gott hwes vtj wår magt och förmåe är och ath huar wij wijde eller j någhon måde kunde bewisa honum wilge wenskap och gott wenligt nåboskap, äre wij altijd willige tilneyde thet gerna ath göra wille, Och wunske honum åff gud lenge vti alt welfardt ath leffua med itt gott christeligit och longtuarigt regementte

Jtem framdelis at giffua kong:e högmectighet j Suerige till kenne at effter som oss och honum och begges wåre rijkenes Rådh tilförenne emellan handlet besluttet bebreffuit och försiglet är, ath vm någhot anfald på komme åff tesse trij rijgenes aabenbåre fiende her Kristiern fordom konung vti Danmark thet hand wilde sigh j någre måde foretaghe ath arghe in på tesse rijge, ath wij tå schulle göre huar andre hielp tröst och bistond til land och wandh huar behoff göres, epter som the recesser och breff ther vm giord wijdere jndeholde och förclare

Så giffue wij kong:e högmectighet kerlighen til kenne ath Keiserlige Ma:t är nu komen nedh vtj the Westwarske lande, och haffuer giort for:ne wår menige fiende någhon förtröstninge och tilsagenn at wille hielpe honum jnd vti tesse lande och rijge Danmark Suerige och Norige igenn, Och samme Konung Christiern är hoss honum och daglige förarbeider ath hans vpsåth mwe tagha framgong på tesse try Rijges argeste

Så äre wij kompne vti sannelig förfaringe aff wåre wisse kundskabere ath Erchibisp Götstaff Bispen åff Lincköpinge Bispen åff Schara her Ture Jönsson med flere swenske menn äre hoss kong Kristiern och haffua theres vppeholning hoss honum, och lade thennom höre at ther som han wil fange thennom then hielp som til krijgis löffte behörer wille the sette honum in vtj hans land och rijge igen

Therföre lader konung Christiern berede en merkelig skipshär til siös med krijgxfolk bösser krud lod och alt anden deel som til sådane alffuarlige ärende tilhörer, och actar sigh ther med vtj siön strax med thet aldre förste j thetta foråår, Och kand mann icke wede hans anslag huad heller hand wil göre förste angreff på Danmarkis på Suerigis eller Norigis rijge,

Therföre lade wij nu göre ware aarlig skip rede ok wille legge thennom aldelis bemandede med wårt krigxfolck bösser och werior och anden deel som ther til hörer in vtj Öresund på thet at mann tess bettre kan förhindra honum hans jngong huar mann kan förfare at han will giöre förste angriff

Teckes Kong:e hog: j Suerige före sådane swåre merckelige och swinde Konung Christierns vpsåt anslage och foretegt strax at lata berede sine örlige skip och thennom bemanna med gott krigxfolk . Byssor werie lodh krwth fittalie och annen nödtörfftighet som ther til hörer, och lade samma skip ther med koma jn vti Öresund til wore, och tilhielpe alffuarligen at betaga begges wåre fiende hans meninge och onde wilge så at han med then alzsomectigiste gudz hielp jngen framgong fonge skal

Ther som kong:e högmectighet j Suerige wil så vtredhe samme sine skip, tå äre wij kerligen begärendis at the motte koma jn vti Öresund med thet aldra första

Her på begäre wij kerligen aff kong:e h: vti Suerige gode behagelige swar huar epter wij mwe rette och förlate oss til med thetta samma wårt sendningebud, thet wele wij vthi slijke och andre måde med kong:e h: (then wij gud alzmectigheste ewighen haffue befalet) altijd kerlighen med alt wenskap och gott Nåboskap gerna förskylla, Giffuit på wårt slot Flensborg Sondaghen Reminiscere ar etc mdxxxi vnder wart Signeth .

23.

Köpmannen i Lübeck Marcus Helmstede till konung Gustaf om Sten Sture den yngres skuld till brefskrifvaren och derför pantsatta guldkedjor. Dat. Lübeck den 6 Mars 1531.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet.

Durchluchtigester grothmechtigester Kunynck, Myne boreithwillige vnnd vnuordratene denste, szin j: ku: w: stets voran Gnedigester here j: ku: w: scryuent nunn jungesten an my gedaen, hebbe ick vnderdanichlig vorstanden, Dwile denn j: ku: w: de rekennscup von allen porcelen szo twischenn j: ku: w: zeligen hern Sthen dem jungern vnd my ergangenn, by j: ku: w: ritterscup vorschenen tiden klarlig van hir ouergesant, darjnne ick nicht anders wo de Lüdt von j: ku: w: wyl bofunden werden, Szo denn j: ku: w: de resten nha vthwisingen der rekenscup nhometlig einhundert vnnd xlj marck by my nhastendig, desuluen jn güdern vnd war j: k: w: mochte ouerscryuen, vnd darby Frouwen Cristynen de eine gulden keden mede ouergesant hebbenn flitig bogert, vnd wes my denn by ohr nhastenndig were scolde ick vpt forderlikeste gude botalingen(!) irlangen, Nu hefft j: ku: w: jn frisker gedechtnisse, wo j: ku: w: vnd Frouwen Cristinen zegel vnd breue dar von de Copien hir jnne vorslaten ock mher breue de j: ku: w: vthgesant hir by my hebbe, woll offenntlig vormelden, Dath j: ku: w: von zeligenn hern Sthens wegen botalingen(!) jn kopper osemunt edder gelde my entrichten vnd schaffen laten wolde, des ick my noch trwlig tho j: ku: w: vorhape, alz my j: ku: w: ock togeschennde fasth togescreuen, darto jo flitig bodencken de moye schaden vnd myns langen entbaren geldes, daruth my vnnd mynen kyndern neyn geringen nadeill gekamen, darmit ick middellertidt groth profith vnnd wynst mochte gedaen hebbenn moge wedder gegulden werdenn, Alsz desulue j: ku: w: breff dar von de Copie ock mitbringet, vnd ander breue de hir szin gnedichlig bokamen vnd affgelecht scolde werden, des ick j: ku: w: hoichdanckbar sy, vnd de einhundert vnd xlj marck wowol my mher eigede, vor mynen geledenenn schaden vnd moye affkorten vnd delgenn laten, Bidde derhaluen vnderdanichlig j: k: w: willen my alsz von j: ku: w: von Her Peter Cantzellers zeliger von mester knuth michelsen vnd von Bisscupp electus gadde jn godt vorstoruen wegenn alle, genochafftige qwitancien mit sampt denn nhastande von hern Sthens wegen milder gedacht deme jungern nhometlig soeshun-

dert xxij marck vnnd etlicke sz. vngeferlig mith dem ersten toschicken Alszdenn wyl ick j: ku: w: de beiden guldenen keden szo ick by my hebbe vnuortogert wedderumme vnnd vngescriget, wo ick de entfange wyllig to den henden kamen lathen, hirinne wyllen my j: ku: w: alsz billig vnd rechtmetig nicht anders vormercken Denn wuste ick j: ku: w: jn velen denstlig toszinde kennet godt dem ick j: ku: w: jn eynem gelückzeligenn regimenten tho Langen tiden sunth vnd selig bouele dede ick mith vngespardes flites willig gernn Gescreuen thu Lubek Mandages nha Reminiscere Anno domini etc xxxj

J: Ku: W:

vnderdaniger

Marcus Helmstede

24.

Menige allmogen i Dalarne underrättar innebyggarne i Helsingland och Gestrikland om det af dem började klockupproret, och beder Helsingarne med dem göra gemensam sak. Dat. Tuna landsting den 19 Mars 1531.

Efter originalet på papper i kongl. Riks Archivet.

Wij effterscreffne menege almoga som bygghia och boo i dalarne helsse ider alle ware medbröder som byggia oc boo i helsingelandh och gestrikelandh kierlige med gud, göre e[dher] alle witherligit med thetta wart opne breff to for nogre dager seden wart her eth oplop i mellen kongens foude oc os om then hedendom oc klokker oc al andre olaga skat som paa ferde er i alle motte Taa maa i wethe ad wi haffue scriffuit war nadegeste herre til aad om hans nade wil ikke læggia ther böther oppa taa wele wi heller störta hwar man æn gaa ther wnder her effther etc Ær war kerlige bön til eder alle oc formana paa thet bröderskap ad om os gaar nagen nöd oppa i nager motthe ad i træde ikke ifra os wi wilie göra ider thet samma i gen, bidie wi ider ad i vel göre oc geu[e] os her en enkanneleg swar igen ofortöweth huar vi skwle retthe os efther etc Thel ythermere wissa late wii trykkia landhsens insegel paa ryggen a thetta breff scriffwit paa twna landzting medfaste sönnedag, Anno dom[ini] 1531

25.

Hertig Magnus af Sachsen-Lauenburg till konung Gustaf om dennes giftermål med hertigens dotter, prinsessan Katarina. Dat. Lauenburg den 22 Mars 1531.

Ur ett häfte afskrifter af kon. Gustafs brefvexling med hertig Magnus i Riks-Archivet.

Desen Nagescreuen brieff hefft Hertzogh Magnus Ko. W. gescreuen up de werffe vnd beuehele de Jsraell zu Örö-bro gegeuen etc *)

Magnus tho Sassen Engeren vnd Westphalen hertzogk, m pp:a ss:t

Durchluchtigste Furste vnd herr Grotmechtighe Konyngk Jwer ko. w. syn vnser Früntliche Denste wat wy ock merhe leues vnd godes formogen alle tyt thouorn Gunstighe herr vnd frundt vth Sunderlicker fruntlicker thoneginge geuen wy J. Ko. w. thouornemmen, dat wy sampt vnserer früntlicken gemahel vnd jungen herschap von gnaden des almechtigen mit frolicher geszuntheit erholden syn Dereglicken vnd vele mehe godes wy samptlicken von Jr Ko. w. tho horen alle tyt erfrauet vnd hoech begerich Hirneffens wyllen wy Jwer Ko. w. nicht bergen, dat wowoll vnsere herrn vnd fründe, vor gutt angesehen vns ock trulicken geraden, de Fründtschap alse zuischen J. Ko. w. vnd vns vormyddelsst vnser Fruntlichen leuen Dotther Frouicken Katherina upgericht solde werden, Keiner andren gestalt jn tho gaen, dan upgedane furstlege alse hiebeuoren gescheen Dennoch wyle solche sacke Jn den willen godes bylliches tho settende wy ock Jr Ko. w. cristlicken lofflicken vnd erlicken gemodes so vele vorstendiget Szo hebben my jm namen godes solche früntschap gewilligt vnd den gelouen gantz tho Jr Ko. w. gestellet, des ock twe breue up de estifftinghe vnd liffstuchte upt aller gelickeste vnd der maten begripen laten, dat se von Jr Ko. w. vnd jedermennigklicken de solcher sacken vorstandt hebben vnstraffliken vnd myt nichte tho vorleggen syn werden, de wy deme Ersamen herman Jszraell behandet ahn Jr Ko. w. tho bringen edder tho ouersenden Vnd tuiffelen gar nichts J. Ko. w. de werden sick jn betrachtunge vnsers goden hertzes vnd fruntlicher zugedaner wyllens hirynne ietzt und henforder alle tijt der gebore woll weten tho ertogen Szo dat geloue leue vnd früntschap tuischen vns erholden

*) Se kon:s bref till hertigen den 28 Januarii.

werde warmede wy her wedderume J. Ko. w. vele früntlicker vnd beheglicker denste, ock erhe vnd Früntschap bewÿsen konen, des wyllen wy stedes willigk vnd bereith erfunden werden J. Ko. w. hirmede deme Almechtigen jn gelucksaligher wolffart tho erholden beuelende myt wunschinge veelhundert dusent goder nacht von vnserem allewegen Datum Louenburgk mytweckens nha letare Anno etc xxxj°

26.

Borgmästare och råd jemte menigheten i Stockholm till innebyggarne i Dalarne ofvan Långheden om klockupproret, den svenska messan och faran för kon. Christierns parti. Dat. Stockholm den 31 Mars 1531.

Efter originalet i Stora Tuna kyrko-archiv i en volym, sign. »N:o IV», doc. 17. — Förut tryckt i Troils skrift. o. handl. t. upplysn. i Sv. kyrko- o. Reform.-Hist. 4: 362, och i Krönings-svärds Dipl. Dal. 2: 180, n:o 466.

Alla the dandemen szom byggia och boo offwann Långehedhenna Helsse wij Borgmestare Råd och Menighethenn J Stocholms stad Kerliga medt gudt Kere wenner wii haffwe förstondit ider breff kommen wara för några få daga sedhann til Högmectig Förste Konung Göstaff wår kere nadigiste herre I huilke I beclaghe vm någonn stycke szom I vdi szamma breff föregiffwa, och vm the icke botade wårda förware I hans nåde att hann I idhann Landzenda skal haffwa en ogönstug almoge etc Szå giffwa wij ider tilkenne, att oss witterligit är vm the klocker och annet ther I vm röre szomm nw I thenne winther aff kirkerner vtäskadt är, att thet är icke annerlunda skeett vthann medt Rikisens Radz radh för the swåra giäld skuld som Rikit vti kommedt är I Lubko och andra Tyska städer vthi K: Cristierns vtdriffwelsse att the måtthe bethalade bliffwa, och Rikit ther medt stå I frid och wenskap medt szamma städer och wara thessz mectogare emott för:de K: Cristiern vmm hann biuder sig hiit jgen som til äwentyrs nw på färde är Såa haffwer dog icke warid Hwarkenn wår nådigiste herris eller Rikisens Radz sinne eller meningh att någod skulle eskias eller vttagas aff kirkerner I thenn måttonn meer en somm thenn meneman wälwilleliga samtyckia wille Hwad ther öffwer skeett är thed är Hans nåde och Rikisens Råd högelige emott och wilia thet wäl rätta lata och jngalunda betunga ider eller någonn meer än som ider siälff täckis wälwilliga vndergå Epther såå är sijnes ossz att hwarkenn I eller någonn kann ther vtinnan giffwa hans nåde szåå

mykinn skuld szom nu skeer Ey heller för then Swenska messonn skuld ther I vm röre Epther hans nåde jngen haffuer ther til nödt eller trängt vthann latiid them ther medt bethemma szomm förfarne äro I scrifftene och gudz ord, the ther och mena seg haffwa szå god skäl til, att the ther vm öffuerbödoge äro stå til swars före In för alla werldene Och förmerkia wij wäl att theen sak rörer oss her I Stocholms stad altt szom mäst på, epther wij samma swenska messo I en tiid long hafft haffwe ther oss doch jngen menniskie, vthann klara gudz ord tiltwingat haffuer och mena wij ati eller någonn annar ther aff jngenn skada skeer, epther I äre ju frij til att holla idra messor såsom jder siälff teckis och haffuer meniskionn ju mera gudelighett ther aff att honn hörer någott gott på siit egit modermål än på jtt främmande tungemål Ossz tycker puram(!) snippeligit wara atuj mera skola föracta wårt Modermål än the j Tysland Liffland Danmark och annor land flere theris modermål föracta, vthann lätha ther nu j hwart Landit messa på therras egit modermål än doch thet thil äwentyrs ider och andromm, somm thetta än nw icke sport haffwe icke heller retzliga vnderwiste ärenn tyckis thet selsynt wara Och kunne wij wäl liida att några idra sendingebudt en eller twå aff hwario soken gåffwe sig hiit til ossz I stadenn på någonn tiid til att görendis, att the måtte her få siälffwe see och höra om the sedwenior wij vptagit haffwa äro såå onda och ocristeliga somm för ider segis Och wele wij stå themm före all kost och täring både aff och til och så lenge the her äre Och förthencker ider wäl kere godewenner att idhar Landzenda och war stad Stocholm haffwa I förtidenn warit och än nu äre j jtt wänligit förbund medt hwann annann och haffwa jngenn ting företagit thet Rikit eller Herscapet på geldit Haffuer then andra parten oåttspordt försee wij oss til ider att i wiid samma förbund bliffwenn och haffwenn Råd och dådt medt ossz förra än j någodt dråpeligit företaga thet hela Rikena motte komma til stort bekymber Kann henda ati icke taga ider til wara för themm szom ider föregiffwa medt thenn Swenska messon och annadt sådant thet ider til jngenn skada kommer, och är doch icke thet som the mena, vthan ther fara the epter atuj skole begynna någonn twist her jnbyrdis, och så skall K: Cristiernns partije komma I skilsmessonn både partenar til förderff såsomm wij wäl måga kunna besinna aff the anslag och Regemente som han förhender hade thå han her I Rikit war, ther I wäl hadenn något aff förnummit och andre flere om hann her länger bliffwit hade, att sådant är än nw förhender haffwa wij giffwit thenna war sendingebudh Biornn Biörnson oc Niels

guldsmedh I befalningh att giffwa ider ythermera skäl och bewisninngh på, och att förewetha oss medt ider hwad wij skola förmoda oss aff ider om för:na förbund ther wij icke letteliga ifrå treda på wåra sido och att giffwa ider tilkenna atuj icke acthe tredha jfrå thet huldskap och manskap som wij war n: herre Konung Göstaff sagt haffwe, och ju mäst medann wij förnimme att sådane fare på färde är aff K: Cristiers partie som för:uit är Bedie wij kerliga ati för:na wår sendingebudz werff wilia höra och sedann giffwa themm the swar somm Rikene och oss alla kunna gangnelig och bestondug wara j längden Hwar wij holla oss hårdt jn til hwann annan epther för:na förbundz lydelsse och icke söndra oss jfrå hwar annen för en ringa sak skuld vthan höra hwar anners goda råd, Hoppes oss til gud atuj wäl wilie taga wår saker så före, atuj alla och hela rikit måge ther med bliffwa vthann fara Ther gudt oss allom sina helga nåd till vnne, thenn wij ider befale I hwad måtto wij kunne wara ider til wilia och kerlech göra wij thet altiid gerna, Scriffwit J Stocholm Fredaghen näst för Palme sonedag Arom etc Mdxxxj vnder wår stadz Secret

Sigillet, tryckt i grönt vax på frånsidan, är bortfallet.

27.

Fogden i Dalarne Ingel Hansson på Gylla till hr Evert, kyrkoherde i Leksand, om det tillämnade upproret. Dat. Gylla den 4 April 1531.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Venligha Helsze for szenth medt gudh, Kære her ærwertth besynderliga godhe ven skule i vetha att nw om palmsöndagh neszth forlidin våre her i Twna nogre godhe dannemen forsambladhe vtaff hwarie sokn här vtan före och aff norebergh berkia etc Och hadhe the swa för rådh och synne Att vij veliom alle vare en Man æ hwadh szom oppå företagandis bliffuer Och hadhe the för rådh att thom tycker beszt och bestondogast vara epter tymen instwndar att kornett komber först i iordhene her oppe, och sammaledis ther vthe thij theress besthe sædestymæ ther vthe han ær nw, Och ther för innan nw i Heldhenne, veliom vij medt var myndogha sendebodh bebindha oss med Helsyngge landh Och Noreskogha och fleromstedis vthan och offwan, swa att the vetha skule var velie och hogh, och vij theress emot ighen, Och ther för innan kan gudh

skiwtha nogon godh Man i synne att giffwe sigh hiitt opp tiil oss och när kornett ær i Jordhene kan thet stå och vexa medhan vij bulrom, och swa kan landett ther vthe och sommaledis her oppe bliffwe vthan skadha och fördarff och varth her oc swa beslwtitt att opp tiil eder skule skickas iiij godhe myndoghe men her aff bergitt twna Henemora och Huseby szom höra och öffuerleggia skule The godhe mens hogh rådh och velia szom her offuon tiil bo[e]ndis ære Huad i theress synne ær, Thij beder Jach eder kære her ærwertth att i vnderuise the godhe men i edhra sokn och förhörer huad thom her vti tycker radhelegast vara, gud giffue oss allom eth gott radh Thet oss allom best radeligit kunde vare thet vij vtan skadha och fördarff bliffue motte, kære Her ærwerth ramer thet besta, vtan epter Haffuer inghen fara oppa eder persones vegna eller och nogon man thet viil jach nest gudz Hielp bestella, Kære her ærwerth giffuer migh åter tiil kenna huatt i theres synne ær her om eller huatt the eder swara Eder her med gud befalandis aff gylla 3:a feria post palmarum 1531

Jngel Hansszon

Utanskriften: Hederligh man her ærwerth kyrkieherre i lexand kærliga Sendis thetta breff

Sigillet finnes qvar, föreställande en springande häst eller hjort — således ej brefskrifvarens eget — men är otydligt.

28.

Konung Fredrik i Danmark till konung Gustaf med afskrifter af tvenne uppviglingsbref från de svenske riksförrädarne, m. m. Dat. Gottorp den 8 April 1531.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 225 v.

Frederich med gudz nåde Danmarcis Wendis och Göttis Konung Vthwald konung til Norige Hertigh vti Sleszwigh och j Holstenn Stormeren och Ditmersken, Greffue vtj Oldenborgh och Delmenhorst Stormectige herre och förste her Götstaff åff samma nåde Suerigis Konung wår synnerlige godhe wenn och kære nåbo, Venlig Kerligh helsan med alt mera gott hwes wij förmoe altijd

försent, Stormectige herre synnerlige gode wenn och käre nabo, Wii giffue idher kerlighen til kenne huruled[is] vti tesse neste förledne dagher äre oss någhre fremmande breff kompne til, som nogle begges wåre vuennes råd haffue forscriffuit hiit in vti wårt rijge Danmark til nogle åff wårt elskelige rådh och tro menn, aff huilke theris breffue wij nu sende idher twende, ther åff j haffue at merckia theris godha akt och mening at företaga at stempla her j thetta rijge, kannd wel skee at ther som thennom giffues tilfelle och wel skulle wille sådant begynde ther vti idhers rijke Suerige, och ther före aff gott wenskap och kerligt nåboskap icke kunde förholde idher thette före på thet ati måe wetta at haffua god pasiwnn alt vlost at forkomme om the (som oss hopes nest gudz hielp the icke skule kunne bekoma) med theris list och onde vpsåth något vilde begynne, Wij Bethe ether och kerligen at når j haffue latit läsza och förstondit tesse samme theris breff ati wele senda oss thennom strax til baka igen med thetta samma budh, Som ether och wel dragis til minnes huruledis vthi tesse nest förgongen åår tå war någhon tretta emellan wår länsmand på Wardberg och ethers Lensmann på Ellitzborg vm någhot wrak som ther strandade j Wardbergx län och ethers länsmann bort togh, På thet at vti framtiden icke skulde komme någhon yttermere tretning vm sådane strandning, Bethe wij idher kerligen ati wilde tilskicke nägre godemenn ther åff rijkit som möde på samme strandning pa enn beneffndt dagh at grandske och förfare vm samme wragh är strandit j Wardberg länn eller vtj Elffsborgx län och j wele giffue oss til kenne med idhers scriffuelse på huad dagh och tijd idhers befalningxmenn skole ther möde, Wille wij och förskicke och förordne nägre åff wårt Elskelige Rådh som ther samme tijd skule ther kome til städhe, Huar wij kunne göre och bewise ether wilie wenskap och gott wenligt ok kerligt naboskap göre wii åff hiertat ganske gerna, Ether her med alzmectig gud befalandis til itt christeligit langwarigt och gott regemente helbregde och lycksalig welfardt altijd Befalet, Scriffuit på wart slott Gottorpp Påscha affton Ar etc mdxxxi vnder wart Signete.

29.

Allmogen i Helsingland tillskrifver bergsmännen och allmogen i Dalarne, att den vill framgent troget hålla det brödraförbund, som af förfädren med innebyggarne i Dalarne blifvit upprättadt, samt underrättar om innehållet af en till konungen aflåten skrifvelse. Dat. Delsbo den 8 April 1531.

Efter en senare afskrift i en ej signerad copiebok, tillhörig Stora Tuna kyrko-archiv, sid. 85. En med originalet samtidig, men felaktig copia finnes i kongl. Riks-Archivet. — Förut tryckt af Kröningtsvärd, l. c., 2: 185, n:o 470.

Wij efterskreffne Menn Bönder och landboo och menighe Almooge som byggia och boo i Helsingelandh, Helsse edher alle wåre käre besuorne brödher, såsom wåre bergzmenn och menighe Almoghe som byggia och boo öffwer alla Dalar, kärligha medh wår Herra. Käre wenner och brödher så haffve Wij förståndit vthaf edher skriffvelsse och dhesslikes nu aff edhre fulmyndighe senningebudh att i låte oss åtspöria om dhet förbundh och om dhet Christeliga bröderskap såsom wåre förfädher haffva giordt i förtijdhen och här till dagz manlighen haffwer warit håldet, så haffve wij nu warit till samtal medh heele Menigheeten öffver alt landet atth öfuerwäga och förhandla bådhe om dhet bröderskap och om några andra Landzens wordnadhe ärender. Så göre wij edher witterlighit atth wij hålla oss hårdhe in till dhet besuorna bröderskap och manskap som i Fordomtijdh giordt och altidh obrotheligen håldit warit haffwer. Tå huad edher eller oss öffvergånga kan antingen aff vthlendska eller inlendska Herrer. Så haffve wij skriffwit wår Nådigheste Herre, Konungh Gustaff till, atth wij wele icke länger lijda slijckt regemente såsom nu vthkommit är i dhen helgha Christeligha kyrckio , som nu bådhe medh oss och i flerom landzendom for ööghon är, och haffve wij begäret Erchiebiscop till Vpsala Doomkyrckio och ther till alla andra gooda Christeligha seedher. Käre wenner och brödher skoole i tå weta atth wij haffve så beslutit och öffver eens waridt al menigh man kringh om alt Helsingelandh atth wij wele aldrigh waanbruka dhet förbundh och christeligha bröderskap såsom wåre föräldrar för oss giort haffve. Ey heller wele wij see eller weta edhar skadha eller förderf i någor måttho dhet Gudh kenne: Så troo wij och well atth i oss dhet samma låthe skee igen, om så är atth oss noghot tilltrenger i nogor motho. Her medh edher alle samma alzwoldigh Gudh befallandes och S: Erich Ko-

nungh. Skriffvit aff Dilsboo landztingh, Lögherdaghen nest för Påska. Anno Dominj - Vnder Landzens insegell.

30.

Bergsmännens och menige innebyggarnes i Dalarne öppna bref till innebyggarne i åtskilliga landskap, med uppmaning att sända fullmäktige till ett möte i Arboga vid Eriksmesso tid, för att rådgöra om några menige man rörande ärenden. Dat. Tuna landsting den 12 April 1531.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 218. — Ett originalexemplar finnes i Upsala akademibibliothek, ställdt till innebyggarne i Helsingland, och är aftryckt i Troils Skrift. o. Handl. t. uplysn. i Sv. Kyrko- o. Reform.-Hist. 4: 365, och i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 186, n:o 472. Tvenne original eller samtidiga afskrifter, vikna i brefform, ställda till innebyggarne i Vermland, Dal och Vestergötland finnas i kongl. Riks-archivet.

Sadant breff låtho Dalakarlane vtscriffua til alla Landzendar och Lagsaghor kring om Rikit .

Wij epter:ne Kopperbergxmen [silffbergxmen] *) jernbergxmen och menighe Dalana helse idher Dandemen alla som byggia ok boo vtj N. Kerliga med gudh, kära wenner och brödher som edher alla witterligit är, ath then tijd Konung Göstaff war kär:e nad:e herre begyntte anamma rijkit och regementet jn, tå war her j rijkit en stoor twedrect ok olagh åff vtlendska men, tå hade wij wår myndoga sendebud til idher, forhörandis vm thet brödhreskap och forbund som j fordom tijd wåre foreldra for oss giort och bebundit haffde, Tå komo for:ne wår sendebudh heem til oss bebodhandis oss godh tidhende, atj och wij skulle alle wara en mann, ee huad oss vppå koma skolle antingen åff vtlenska eller jnlendska herra, Så må j kära wenner och brödher wetta, at wår kär:e nad:e herre Konung Göstaff, hade sin myndogha sendningabudh hiit vp til oss her j Dalarna fierde dagh Påscha, vm någhon wordande ärende som menige rijkit pågeller, Doch kunde wij ingen swar giffua hans nådhe ther vppå för än menige rijkit haffuer warit til hopa, ty thet will så wel gella idher vppå som oss, Ty haffuom wij j the Helge trefålloghetz nampn actat holla itt möthe j Arboga vm Sanctj Eriks dagh nest komandis, ty thet ligger mitt j landit ther förhandla besluta och öffuerwägha några menige manz ärende, som oss alla vppå rörer, mest vm then twedrect som j the helga

*) Tillagdt efter originalet och de öfriga afskrifterna.

christeliga troo vpkomen är som wij för öghon haffue vm kyrkior och closter, j huilkom fordom plägade vppehollas gudz loff och tidhegärd, ok nu nedherlagde och foractade äre, huarföre bidhie wij idher käre brödher och wenner, atj vtskicke til for:de möte xij myndoge men åff huario herrade taghandis her jngen forsummelse före, som oss allom makt på ligger, Jdher her med gud befalandis. Aff Tuna landzting fierde dag påscha. mdxxxj. vnder landzens Jncigle

31.

Allmogen i Helsingland tillskrifver innebyggarne i Dalarne med uppmaning att stilla de yppade oroligheterna, m. m. Datum Delsbo den 15 April 1531.

Efter en samtidig afskrift i kongl. Riks-Archivet.

Vii äpterskriffnä män ok almennwgh almoghen som boo wthy Hälsingalandh Hälsum ider allä dandemän som bygia oc boo offuer alla dalar, kiäre godhe dandhemän ffyngom wy iderth breff saa lwdandis at tär är sketh en misdräth j mällen ider och ider lands ffogtha til holketh wy ekke wel wetum saken thy bydym wi ider giärna alle dandhemän ath j styllen thet til thet bästha j alle godhe mathe thet är wara bön ffor thän skwll ffredh och rollegheth the ära godhe blyffwa wnder, thes ytermere kwngörom wy ider att wy scriffwom war nadogästa Herra Konnunghen til aff vart landstyngh som stodh j delzboo Lögerdaghen äpter paska saa lwdandis at vi wilom blyffwa wnder alla godhe sedwennyer Ok swärries Lagh som gammalth aff ffordom Haffuer wareth En Ärkebiskop begiärom wi til Opsalla domkyrchyo i giän ok andre goodhe kristelicä seder tär tyl, kiäre godhe wenner stam wy alla giärna wedh tän gamblaa godha bröderskap och samdrächth som ware fforälle såthe och altyth manlyka hölle och nödoghe sem jdarth ffordarff j nagen mathe, tär jder giörs naagath offuer lagen ther wylliom wi altyth gyärna hyelpa jder til Rätha i alla mathe äpter ware ffatyghe fformagan Sa är os ok nager nödh äller oräth wtoffuer taa trom wy ider tär om at j hyelpen ós til thet bästa Her med ider gud beffallandis Alsmächtwgh och sancte Erich konnungh Snarlica skriffweth i delzboo Lögerdagen äpter paska dagh wnder Landesans(!) jnsegil Anno domini mdxxxi

32.

Allmogens i Helsingland underdåniga skrifvelse till konungen, om köphandeln och skatten. Dat. Delsbo den 16 April 1531.

Efter originalet tryckt i Skand. Samf. Handl. 14: 96.

Wy äpter skriffnä män oc mennogä almogen som bygia och boo wthi Hälsyngalandh lathwm ider Högmäctoghethz oc mennwgha Rykenäns Raadh latom ider fförsta hwrru ledes våre ffårfädher ffynghe the ffrijhethenna ath the ffynghe ffara och wallra Kyöpstadom i mällen inrijkes och bytha ware waror oss til mathe taa haffwa gamble män saa wnder wyst Oss i dan tyth all fforwärnyngx ransakades i hwårre Landh Sagho i Swerghe hwrw ledes the kwnnä dragha syn skat wth och andra synna Rätwghet och i Oplandh ffans store Egedellar saa at the hade där ffor wärffnijngh aaff, Och somblygastades ffans iärnberg, koperbergh, syölffbergh och somblygastass Laxa aar och godhe skogher saa the ffaa skijnn ath györe syn skaath medh Oc tha ransakades j Hälsyngalandh tha ffandes inghe sadana dellar, som ffor skriffwath star, och tha lades redhe pännyngar i Kronnens skaat aff Hälsyngaland oc tha lades Oss thet i fforwärffnyngh i gyen ath ffarra köpstadom i mellen in rykes oc ffor wärffwa oss pänyngar oppa thet at wyg kwnnom györe kronenäs skaath wth och mere warra rätwgheth, Oc ffor thy war waar skaath tijdher viiii dagar äpter Dystyngh oc the godhe män nagath hadhe sällia, tha ffynge the pänyngar och wndhsäthya täm som hemma ware saa the kwnne györe syn skath, Och saa haffwe gamble män wnderwysth oss at wy hadom tär breff oc pröffwelygia oppa, och the äre oss ffor kombnä, bidom wii ider nadhes Högmectwghhetthz ödmiwcheligen ath ider nadhz ffor warra böön wärdughes ath wnna oss här stadhffästelse oc pröffuelygk oppa, och mennughe man j Hälsyngalandh alle warra ider nadhes Högmectoghetz lydoge oc hörroghe medh hwlskap oc manskap som wii iderz nadhe loffvat haffwm, Ey mere ider wärdwghe nadhis tillschriffuath y thesse synne men ider werdwghe nadhys then alemäctwgan gud beffallandes Scriffwat oppa Dylzboo lando tyngh Söndaghen näst äpter paska, anno Domini MDxxxi.

33.

Innebyggarnes i Helsingland svarsbref till menigheterna i Dalarne rörande ett beramadt möte i Arboga. (April.)

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 221. — Förut tryckt i Thyselii handl. 2: 10 och i Kröningssvärds Dipl. Dal. 2: 189.

Sådant breff scriffuo Helsinganar till Dalanar

Wij epterscriffne mann och menige almoghe som byggia och boo vti Helsingeland, Helse idher dandemen alla som boo vti dalarna, Kerliga med gud etc Kära wenner och brödher wij scriffue idher til j sijstens ath wij gerna wele bliffua j thet förbund och brödherskap som wåra föräldra j förtijdhen giort haffua, emellan idher och wår landzenda etc, Så giffue wij idher än nu til kenne at wij och så gerna bliffua weliom vti thet förbund och brödherskap til fridh och roligheet, och holla wår kär:e nad:e herre Konung Götstaff thet hulska[p] troskap och godha lydno som wij hans nåde loffuat haffuom, Och på våra sidho hielpa til ath the swåra Rijkisens geld motte bliffua bettalade såsom the godhamen oss föregåffuo som tingtade här med oss och wij them tå loffuade och epter mactena vtgiorde så wij som flere landzendar öffuer hela rijkit giort haffua, och latit sigh alla ther til finna welwilioga, wel wettandis ath huar the Tydzska städher thet fornimma ath något vbestond warder foretagit her i rijkit emot wår nad:e herra for theris bettalning skull will thet icke wara for then mene manz besta her j rijkit som tädhan epter skola haffua saltt humbla clädhe och annat som wij jngelunde vmbära kunne. Bidhie wij idher for then skul kära wenner och brödher atj och så på idhra sidho tilhielpa wele til samma geldz bettalning, och icke syndra idher j frå menige rijkit j then motton, bliffuandis widh thet förbund och bröderskap til fridh och rolighet, Och teslikis widh thet hulskap troskap och manskap som j för:ne wår kär:e herre sworet och loffuat haffue, Huar än någhor åff idher haffuer förseet sigh emoth hans nådis fogta weliom wij tå gerna förmidla j sakena til thet besta Och vm j någhra brister haffue emoth for:ne hans nådis fogta eller androm, måge j tå claga idher til retta, Och icke tagha idher något orådh och vproor före j otrengdha måla idher och then menemann til skadha och förderff, Therföre käre wenner och brödher lagher thet så ther när idher at all ting motte koma j itt gott bestond Thet gud giffue Then wij idher alla her med befale,

34.

Borgmästare och råd i Lübeck till Sveriges rikes råd, om upproret i Sverige och betalningen till Lübeck.
Dat. Lübeck den 5 Maji 1531.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Ann denn Rykes
Radt to Swedenn

Hochwerdighenn, jnn Godt Eddelenn vnnd wolgebornenn Gestrenghe[nn] Erentfestenn, Duchtighenn vnnd Erbarnn Gnedigesthenn gnedighenn och gunstyghenn herenn vnnd gudenn frunde, de olde lanckyarighenn vnnd getruwenn tuschenn denn Hochberompthenn Ryke Swedenn dessuluigenn Regenthenn Vorweserenn Jngesethenn vnnd vnns geouede vnnd vndergeholdene fruntschop enicheyt vnnd thoneginghe erfordert vnnd ermaneth vnns, tho gans wolgemeinther sorchfoldicheyt, Wo menn darynne sehen vnnd radenn mochte, dath alle twist vpror vnnd wedderwille, wor durch als de erfarenheỳt ercleret, grothe konynckryke Furstendomen, Stede vnnd Lande ahm deyle tho grunthlykem vordarue vnnd vnderganghe, ahm deyle tho beanxtinghe, noth, bloth vorgethenn, armoth, vnnd vnuorwynthliken nadeill gekamenn, myth frede vnnd guder enicheyt gedempet vnnd bygelecht mochte werdenn, Wowoll wy nu vnlanges nicht ane wemoth, vnsers gemothes erfarenn, dath de Hendele bynnenn Rykes durch wedderwerdicheyt ethlyker der Jngesethenn teghen Ko: werde vnserm gnedigsten hern dar henn vnnd jnn de weghe vorogeth dath daruth sunderlinx jnn desser vprorighenn tydt, vnnd dewyle wy noch myth vnserm Hochbesibtenn Vyandt jnn apenbarer Veyde syttenn, sulckeyns woll enthsthann kunde, Dath Vnserm gemeynem Vyandt nicht wenich erfrouwent, Juwe g. herlich: vnnd gunste sampt vnns allenthaluenn jnn grothem bedrucke wemoth vnnd bekummernisse forenn mochte, Vnd jodoch demsuluenn gar keynenn gelouenn gestelt, dann vele mher der gantzenn vortrostynghe gewesenn Juwe g. Herlych: vnnd G. noch hoger vornufft vnnd ohre geschycklicheyth myth tỳdtlỳkem rade vnnd nach nottrofft woll getrachtet heddenn, dar jenich twist were ..esenn, de mochte myth frunthlicheyt hengelecht vnnd gedempet synn wordenn, Szo vormerckenn wy dennoch, dath der betalinghe haluenn, desses anderen bedagedenn Termins vnser gemeynen Borgher schulde, dar tho Hochgemelthe Ko: Jrlucht

myth Rypem Rade wethenn boleuen vnnd vulborde Juwer G. Herlicheyd. vnnd gunst., ethlike guder sammelenn, vnnd thosamende vorgadderen lathen twisschenn ohrer Ko. W. vnnd den vndersathenn eynn groth arch wann irringhe vnnd wedderwerdicheyth entstandenn synn scholle, des wy kenneth Godt grothen mysfallent vnnd boswernisse hebbenn, vnns ock keynes weges heddenn vormodeth, Dewyle wy auerss eth dar vor genslick vnnd gewislick achtenn vnnd holden, Dath solck vproriges vornhement, wedder vnnd ane alle Juwer G. H. vnnd gunst. tho daeth vnnd wyllen angefanghenn desuluighenn ock des keynn gefallenn draghenn, Jnn dem de mede bowillet vnnd befulbordet dath de betalinghe myth sollichenn guderenn, als dar tho gesammelt thom deyle alhyr thor stede gekamenn, gescheenn scholle, Szo wolde wy als de naber vnnd frunde tho wolfarth des Louelykenn Rykes denstlick vnnd frunthlick gebedenn vnnd bogerth hebbenn Juwe G. H. vnnd g. wyllen neffens anderen de dem Ryke gudes gunnen hogesthenn flyth anwendenn, dath sulck vpror wedderwille, vnnd vnenicheyt gefrediget, ghedempet, vnnd myth leffmode, bynnen Rykes entfleghenn moghe werdenn, who sulck auers bauenn vnsenn gantzenn thouorsicht mangelde vnnd entstunde Wes wy denne jm falle, dar wy des mochtenn gehor hebben gudes dar tho kundenn dhonn dar tho woldenn wy vnns guthwillich erbadenn hebbenn, Wenthe Juwe G. herlycheyde gunste vnnd L. als de hochvorstendighen hebben thobedenckenn, Wo sollich twist vnnd vpror thoerduldenn, wyle wy dath Ryke alrede eyns vth der last vnnd noth, daryn eth durch twist vnnd vnenicheyth beth tho grunthlykem vordarue gekamen myth gothlyker hulpe erhauenn hebben, Darumme werden J:r G. herlycheyde vnnd L. szodans alles vnnd wes Ju. G. h. vnnd Gunst. szuluest vnnd gemeyner wolfaerth darahnn geleghenn, woll behertzighenn, vnns ock jnn dessem schryuende nicht anders denn myth dem besthenn bodenckenn, vnnd desse vnse gude wolmenynghe nicht vorechtlick vpnemen, dann wes wy thofrede rouwsamheyt gedye vnnd was deme(?) des Louelykenn Rykes och Juwer G, Herlicheyden vnnd L. tho denstlykenn vnd frunthlikenn wolgefallenn donn konnen, darynne wyllen wy stets flytich, wyllich, vnnd vnuordrathenn befunden werden, myth hulpe des Almechtighenn, Dem J. g. H. vnnd L. selichlykenn mothenn beualenn synn, Schreuen vnder vnserm Secret Frigdages nha Jubilate Anno etc xxxj°

Borgermeistere vnnd Rathmanne
der Stadt Lubeck

35.

Hertig Magnus af Sachsen-Lauenburg till konung Gustaf om giftermålsunderhandlingarna. Dat. Lauenburg den 12 Maji 1531.

Ur ett häfte afskrifter af kon. Gustafs brefvexling med hertig Magnus bland kon. G:s bref i Riks-Archivet.

Amhe pinxte dach desen nagescreuen brieff entphangen von hertogen magnussen prout

Von gades gnaden Magnus etc prout,

Durchluchtigste Furste Grotmechtigste konỳngk vnse gantzwillige früntlicke denst etc Gunstighe leue her vnd fründt, de Ersame vnser leue getrue Herman Jszrael is desses Dages alhir bj vns erschenen, vnd hefft vns vorstendiget, wo sick J Ko W jn oren scrifften jegen ome hebben vornemmen laten, dat ore de furgesclagene handelinge gantz wole thogefallen, alleine dath eth von entlicher volentehunge von noden syn wille des Rickes rades wolmeninghe darynne ock anthohoren, Alden scholde sadan sacke nha aller nottturfft wyder beandtwordt werden dessuluen wỳllen wy also gerne gewardich sỳn, solchs ock who billich jn den willen des almechtigen gades stellen, deme wij Jw Ko W hirmede jn gelücksaligheit tho erholdende beuehelen Myt früntlicker erbedinghe etc Datum louenburg Fridages na dem Sondage Cantate Anno etc xxxj

Se kon:s svar, dat. den 31 Maji.

36.

Fogden på Kopparberget Jöns Olsson till konung Gustaf om stämplingarna i Dalarne och vidtagna åtgärder deremot. Dat. Kopparberget den 26 Junii 1531.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet.

Min ödmiuckeliga tro tiänst nw oc altiitt edher nadhe tiil forende senth kerligha med gwdh oc edher nadhe, Nadigiste herre verdis edher nadhe vethe for tiendhe hwrw her äuertt oc ij eller iij Meen her vppa bergitt med honum bestemplitt sedhen ther edher nadis oc Rikensens Raadz fulmyndighe senninghe bodh vppe vore, Oc actadhe hulkiitt och her euertt pa theres raadh vp for tiil Mora oc andra sockner ther om kringh att vttressa med thet alra forsthe

han them omstadh komme kundhe, huilkitt obestondh Iak fornam med flere edher nadis venner her vppa bergiitt vore wj tiil sammen oc scriffue Mora Orssa oc Rettuick sockn tiil oc forvaradhe oc Raadhe them att icke så tia tro eller liitt tiil honum med sliickt buller oc obestondh ij mott idher Nadhe han sik fore tagiitt hadhe ty thet vår icke then meneghe mans vilie eller gangn att sik fore taghe naghor resningh vthen siittie vett stiille oc godh rolighett som trogne dannemeen bor att göre Then tiitt the ther ij Rettuick sockn fornummitt hadhe vor scriffuilse vore the strax vj män med samme breff tiil orssa oc forkynnadhe thet ij blandh almoghen oc sedhen sex meen vtoff orssa in tiil mora med for:de breff Sedhen the hadhe forstatt then scriffuilse vore the ganske gladhe oc visthe her euert vtoff med haartt swar, Meen hans partj ther ij lexandz sockn stola än nw fulfast ij theris obestondh oc är fructandis att the bliffue aller vett stille saa lenghe her euertt är ther hos them Nadiigiste herre verdis edher nadhe oc vethe om edher nadis affradh hwru Iak haffuer variitt for hindratt med thet ij theres buller och obestondh att Iak haffuer icke kunnitt faa thet vp, meen Iak skall legghe mick ther om mett alle mackt att thet skal vare vett Moremesse thet mesthe Iak omstadh komme kan Edher nade gudh Euinnelige befallandis med liff oc siäl, Snarlig vtoff kopperbergiitt die Iohannis(?) et pauli martyrum Anno 1531 Vndher mitt sigel

Iöns Olsson edher nadis
fatig vndersaate

Utanskriften: Högmecktiighe forsthe vor kæriste nadigiste herre konung gostaff Swerigis oc Gottis etc Konnungh
odmiwkeligha

Sigillet visar i vapnet en dalpil, med omskriften JONS OLSON.

37.

Förre erkebiskopen Göstaf Trolles uppviglingsskrifvelse till innebyggarne i Helsingland. Dat. vid Landenäs den 21 Julii 1531.

Efter en »med originalet collationerad» afskrift i kongl. Riks-Archivet. — Förut tryckt af Thyselius. l. c. 2: 19.

Alle the danemendt som bygge och boo i Helsingelandt, Helsar Jagh Götzstaff Trolle, Erchebisp i Vpsala ewinnerlig medh Gudt. Käre wenner skole wethe, at iagh hafuer then Helige menige kyrke i Swärige eller och menige Swäriges Jndbyggere till

gode, gagn och bijstandt j några Åhr fölgt Keysaren effter, och klagat både för wor heligeste Fader Pååwen, Keysaren och andre Christne Herre, Förste, thet kätterij ther Götzstaff Erichsson drijfuer ind pååthen helige kyrkie, Closter och thess Personer öfuer menige Swerigis Rijke, och sååthesslikest hafuer Jagh och klagat för förskrefne wor Heligeste Fadher Pååwen i Rom, Keysaren och alle andre Christne Förste och Herre, thet öfuerwåld, olagh, orätte och tungxzeld han drijfuer och förhärier in pååfrijborne och ofrijborne köpstadzmendt, Bergsmend öfuer fattige menlöse små och oskyldige barn, som är öfuer menige Swerigis Almoge, lecte och lärde. Jaa käre wenner the förskrefne wor Heligeste Fader Pååwen och Keysaren nu för min långa ååklagan skuld, hafuer holpet och gifuit mig medt en Förstelig macht, then Helige Kyrkie j Swerige, hennes Personer, Edeligh och Oedelig, menige Swerigis Almoge, lecte och lärde, till hielp, tröst, gode, gagn och bijstandt, emot then Gudzförrädaren, gudelöse kättaren, och Sweriges Rijges Förderfwaren Göstaff Erichsson. Jaa käre wenner, ligger iag her och förbijder the werdige Fädre Biscop Hans till Linköpingh, Biscop Mogens till Schara, Erligh och Strengh Riddare her Thure Jensson, hwilke Jag wenter och förbijdher her theres tillkommelsse inden en dagh eller twåå, sååsnart the kompne äre, willie wij alle tillhopa, strax i the Helige Treefaldigheetz Naffn sökie then Gudelöse kättaren, och Sweriges Rijges förderfuaren förskrefne Götzstaff Erichsson, skilliandes eder widt then Tyrand och treldom, han eder vthj kommet hafuer, så at j komme skulle och niyte S:te Erichz konungs Laagh och Frijheeter, som Fadher och Föräldre frijest hafft och brukat hafuer vthaf hedhen höös. Warer wijd en godh tröst, och förlåther eder fullelige her till. Her med edher alle sammans Gudh och S:te Erich konungh och alle Swerigis Patroner befallandes. Giffuit och Schrifuit wijder auffnadt sijde wijd landenäs, Fredagen näst efter Sanctæ Margarete dagh, Anno Domini Mdxxx°

38.

Anteckning om borgesmän för Joen Skriffuare och Lasse Joensson.
Före den 22 Julii 1531.

Riks-Registr. D, 1529—1531, fol. 276.

for Magdalene Anno dominj 153j

Tesse epter:na godhamen woro godh for Joen Skriffuare for :M: marcer med så skäl ath Joen skal bliffua her til städis j Stocholm

så lenge for:ne m marcer bliffua bettalade, och sedhan antworda honum hiit in på slottit igen, ok sedhan skal han settia loffuan och borghan med viij eller x riddersmens menn at han aldrigh skal lata sigh yttermera befinna med någhon stemplan giffuandis war nad:e herre ther på theras breff och jncigle

Hans Wolter
Cristofer Horensöö
Eggert Gödeke
Henrik Spiker
Clemet Renszel,

Och vm någhon aff för:ne seglade hen vth, Tå skal Dirik to Båwen wara i samma stadhen

Tesse epter:na godhe menn wore godhe for then Lasse Joensson med så skäl ath han icke j någon motto vnfly skal vtan stå wår nad:e herra til retta for huad deel hans N haffuer emoth honum

Oloff Matzson
Anders persson } Borgare i Westerårs
Jöns persson

Siffrit persson
Anders Alenninge } borgare i Stocholm

Jtem huar han vnflyer skola tesse swara hans sak

39.

Biskoparnes i Strengnäs och Vesterås protest emot den lutherska läran. Dat. Strengnäs den 10 Augusti 1531.

Efter en afskrift i kongl. Riks-Archivet. — Förut tryckt i Thyselii handl. 2: 21 och i »Bidrag t. Sv. kyrk. o. riksd. hist.», utg. af Ahlqvist och Lignell, 3: 58, men på senare stället efter en mindre god, ofullständig afskrift.

J Herrans nampn Amen. Högmechtigh Herres och Furstis, her Gustaffs, Swerigis Rijkes Konungs, heder och wurdningh altijdt oförkrenckt. Wij Magnus Sommer till Strengnäs och Petrus till Westeråhrs Biscopa, Öfuerwägendes then önkelige kirkiornes Stadga her j Swerigis Rijke, hureledis mygit ondt her dagliga vpkommer, som then Helge Christelige troo, thet Romerske Säthet, medh thess lydne, och then ganska Swerigis Kirkies Frijheet förnär är, till föracht och orätt, vthaf thet fördömmelige och fördömde Lutterske Ketterijt och förgifftig lärdom (thet Gudh bättre) så wäll Rijget till

skam och förderff, som Siälerne till stoor fahre, hwilke onde wij alle icke så förmågom bemöte eller mootstandt göre, som wij gerne wille, och som wij på wårt Embetz wägna thet plichtige äre och skole. Hwarföre fly wij till remedium Juris, görandes wårt samdrechtelige appellation och Protestation, ther vthaf alle förtrychte och vnderkufuade pläge vprettis och förtröstade blifue. Och giörandes wårt protestation eller skotzmåhl för eder wyrdelige Män och Herrar, Docter Per Galle och her Torgare Gudlachj Præbendat j Strengnäs, oppenbarligen och klarlige bekännandes, at wij aldrigh hwarken af någon skynbarlig dierfheet eller obeståndigheet hafue macht gifuit, samtyckt och bewilliget till thenne Lutterske lärdom och partij, Eij heller till the Biscopars wigzle, som nu vthwalde äre, heller her effter vthwalde blifue, och som nu inträngde äre, heller her effter intrengde warda, in i the Swenske Kirckior, thet ganske Romerske stått till föracht och nedertryckelse. Och ändog wij nödges och twinges, dogh af stort öfuerwaldt och redduge (som wäl finnes vthj en bestendigh Man) till att wyija Biscopar, Så beklage wij oss högeligen ther vthöfuer; Sammelunde och vthöfuer mera sådane wanbruuk, medt messe haldningh på thet Swenske tungemål, och Sacramentzens vthskifftelse, medh många andre oseyelige och förargelige wilfarelsser, Så at wij icke förmåge beskerme eller försware Gudz huus, eller then Helge Kirckie, som wij gerne wele och plichtige äre. Öfuer alt thetta och hwar besynnerlige wij oss högelige beklagom, Ther till medh tillstå, säije och betyge wij alle, medh wåre breff, som här till gifne äre, eller här effter vthaf oss gifwes kunne, om Klerkerners Taxeringh, Archebispens och andre Bijspers wigningh, som nu inträngde äre, heller her effter inträngde warde, ware aldelis krafftlöse och ogille, ey heller wille eller tänckte gifwa them någon authoritet och wigtigheet, vthan heller altsammans och hwart besynnerlige, eehure the af oss Magno och Petro Biscoper vthj thet Lutterske wäsen, handlede och giorde äre, wele wij hafua ogillat, krafftlöst och fåfängdt giordh, Mäden thet är icke annorlunde än af frucht och ofuerwaldt sagdt, giordt och skrefuet, och icke thet Rommerske Säthet eller thes standt, eller någre hande samme Säthes werdigheetz befallningzmän till föracht och nedertryckelse. Hwarföre gifwe wij oss, och alt wårt godz, rörligit och orörligit, vnder then Helge Romerske Kyrken, bekennendes henne, lijke som wår Modher och menigheetz Regentinne, Och effter thet her i Rijket icke brukes Notarier, som thenne war samfellige Protestation och Appellation, vthj en rätt Jnstrumentz eller breffz forma stelle eller skicke kunne. Bidiom förthenskuldt wer-

delige Män och Herrar, Doctorem Petrum Galle, och Torgerum Gudlachj her vppå till witnessbyrdh, Vnder begges edre och wåre Jndsigler, och medh edre egne handt vnderskrifuet. Till alle thesse förberördes ytterligare krafft, witnessbyrdh och stadfestelsse, Actum Strengnäs 10 Augusti, Anno Domini 1531.

Nos Magnus qui supra subscripsi, manu propria et sigillauj,

Ego Petrus qui supra manu propria subscripsi et sigillauj,

Ego Petrus Galle, Sacræ Theologiæ trinitatis Professor, qui supra præsens fui, dum hæc agerentur et fierent, Jdeo manu propria subscripsi et sigillauj

Ego Torgarus qui supra præsens fui dum hæc agerentur, manu mea propria hæc scripsi, subscripsi et sigillauj etc.

40.

Bergsmännens och menige allmogens i Dalarne anhållan om tillgift för upproret under förra vintern, samt anbud af två tusen mark örtuger i lösen för de klockor, som bort aflemnas. Dat. Tuna den 27 Augusti eller 3 September 1531.

Efter en samtidig afskrift i Stora Tuna kyrko-archiv, i en foliant sign. n:o IV, doc. 18. — Tryckt af Kröningssvärd, l. l. 2: 195, n:o 481.

Wij Koperbergxmen Sölffbergxmen Jernbergxmen och mene almoghe som byggia och boo j Dalarna Helsze iderss nådis hög:ett ödmywkeliga mett wår herra etc Högmegtuge förste käreste nåd:te herre werdis iders nådis hög:et wile wetta atuj fatige men hadhom gerne för scriffwit ider nåde til j thenne szommer, men wij dierffdis icke både för then skul atuj icke förmectade för wår fatigdom vtgöra wår skatt och Margell för än nw, och så mest atuj befructade osz wara j iders nådis ogunst för thet buller och obestond szom en part her vppe j wintrasz szeg oförstondeliga företoge Dog äre wij likawel j thet förhop att iders nådis hög:et wille werdugis til än nw nådeligare och milleligare anszee osz och then parth en förskyllad är, Kenne gudt att thet war ey alles wåres wilia eller dijcth att thet vbestond skee skulle Thy scriffwe wij iders nadis högmectughett til, odmywkeliga bediandis att ider nåde wille werdugas för gudz skull och wår fatiga bön skul öffuerzsee alla szaker tilgiffua och nådeliga annama, ey alenest osz om ider nådhe någon misloffwen haffuer til osz för wår försymmelsze skull j någon måtte vtan jemwel then parth szom seg szå oforstondeliga förszeett haffuer,

szåszom Rikisens råd mett bref och bud oss på iders nådis weghnar tilsagt haffue och bidhia ider nåde ödmiwkeliga att ider nåde wille vnne osz iders nådis breff ther på, ther wij större tro och tryggeligare osz på förlathe kunne en på theris Wij beplicthe loffwa och endräctheliga tilszägia ider nådis hög:et atuj wele obrotzliga holla thet hulskap troskap och manskap, szom wij ider nåde tilszag[t] haffue, och alldrig tidhare något vbestond eller buller emott ider nåde företaga Vthann ware iders nådis högmectoghett vndersåthe trogne och rättrådhuge welwillioge och redebögne woga liff och halsz för ider nåde hwar szå behoff är, och osz tilszäiandis warder; ther ider nåde skal szeg fulleliga på förlata, Ythermera kär:te nåd:te Herre szom wij tilförenne scriffwit haffue atuj icke wille osz vndan draga Rikisens gieldz betalning mer en flere j Riikit etc Szå äre wij öffuer ens wordne och bu[de]*) jders nådis hög:et ij^{M} marcer ödmywkeliga bedhiandis att [ider]*) nåde wille werdugis them anname aff allom thenne Landzenda för wora klocker them wij [alle]*) welwillioghe vtgöra, Men hwar [ider nade thet ekke]*) ynnesz thå wele wij likawel epther folia iders nådis wilia hwad ider nåde på biudandis wardher thet mögeligit och drageligit är etc Käre nåd:te herre hwad deel j frå Lasze Ericszon tagen är thet skole the igen giffwa szom thet tagit haffue vtan all skotzmål szåsom nw redo en part giorth haffuer Eders nådis hög:et then alzmectugiste gud befalandis Scriffuit j Twna Sondagen nest Augustinj dag Anno Dominj 1531 vnder Landzens Jncigle

41.

Borgensbref för förre domprosten mäster Jöran Thuresson. Dat. omkring den 29 September 1531.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 1 v.

Sådant breff gåffuo Mester Jörens Loffuitzmen wår Nåd:te Herra

Wij epter:ne Larns Siggesson Holger Karlsson Måens Johansson Benct Nielsson Johan Tursson riddere Joen Olsson Lars Tursson Ake Claesson wepnare, Gore witterligit at epter thet Högmectig förste her Götstaff med gudz nåde Swerigis och Göttis Konung alles wares kär:e nad:e herre haffuer åff besynnerlig nådhe och

*) Ett stycke ur handlingen utrifvet. Det felande tillagdt efter Dipl. Dalek.

mildheet, Så och for högborn förstinnes och frugis frwe Katerines aff samma nådhe Suerigis och Göttis drotning Hertoghinna til Sasszen Engren och Westphalen, wår käre N frue, Teslikis och för hennes käre Modhers och Systers och aff samma Nadhe Hertoghinna til Sasszen Engren och Westphalen bön och begären skull, Haffue forlossat Mester Jören Tursson then fengelse och bestyrckning [o: bestrickning] som han vthi komen war for någhon mishandel ther han emoth hans N: bedriffuit hade, for huilkit wij hans Nadis högmectighet och them ödmykliga tacke, Så vppå thet ath sama wår kär:e N: herre skal teste säkrare ware vm for:na mester Jören, ath han icke j någhon motto skal late befinna sigh med någhon stemplan eller oredelighet emoth hans N: epter thenna dagh antingen med ord eller gerningar lonlige eller vppenbarliga, vtan bewisa sigh som en tro vndersåte bör at göra emoth sin retta herra och konung, Therföre haffue vij giffuit oss j borghan och lyffte for honum, Och huar så hende som gud förbiudhe, at han annorledis giorde, tå beplicte wij oss medh thetta samma wart breff at leffuerera honum hans N: j hender igen j sådana foruarning som han vtj warit haffuer, eller och huar wij thet icke göra kunde, skole wij tå wara forfalne til at giffua hans N: vj^{c} gyllene innan tre månade ther nest kommandis vt at giffua, Och än tå at tilhielpa med lijff och makt ath sådana skal straffat warda, widh wåra äro Christeliga tro och sanning, Tess til wisso late wij etc vt supra [Stocholm tempore Micaelis Anno 3j]

42.

Stadga, öfverenskommen mellan städernes ombud, rörande allmänna marknader i riket. Dat. Stockholm den 30 September 1531.

Efter en copia bland Originalförordningar i kongl. Riks-Archivet. — Förut tryckt i Stiernm. Oecon. 1: 21, och densammes Riksd. o. Möt. Besl., bih. 2.

> Copia aff ett Breff lydandes på the Marcknader här i Rijket, som af Kiöpstadzmän skole besökte warda, och the andra olaglige Marknader platt aflagde warda. Gifuit i Stockholm dagen näst effter Michaelis dagh Anno Domini 1531.

Allom och hwariom och enom besynnerliga som thetta wårt öpne bref see eller höre läses. Giöre wij Borgmestere och Råd j

Stockholm witterligit, at wij nu hafue af wår käriste nådugste Herres och Ehrlige gode Herrers Rijksens Rådz tillåtelse, warit till rådz och samtahle medh meste parten af alle Städers här i Rijkedt fullmyndige Sendebudh, som här i thenne tijdh hafwa församblade warit, Åhr effter Gudz Byrdh 1531. dagen näst effter Michaelis, och hafue wij alle granneligen öfuerwägit, huru kopenskapen är i många måtto kommen af sitt rätte lagh, och förderfwes åhrlige åhrs, mehr och mehr, som man seer för ögonen, hwilkedt och endels mycket ther af kommer, att alt för många Marcknader hållas i Rijket, så at thet är snart så när kommit, att Marcknader hålles j hwar kyrkiomesso, ther af Städerne warda i grund förderfuade, och Landzköpmän och andra, som oredeligh handell drifua, hafua alla the wahrur bortha, som Kiöpstadzmän skulle förkofra sigh vthaf, och hålla theras Städher widh macht med. Therföre på thet, at Kiöpenskapen måtte iu något komma i laagh igen, och att olaglige kiöpmän icke skall här efter gifues så stort tillfälle till theres handell, som här till dags skedt är, hafue wij nu alla endrechteligen samtyckt och öfuereens warit, at alla olagliga Marcknader, som Rijkene till skada äre, skole afleggias; och thesse efftersk:ne Marknader allenast skole af Fremmande kiöpstadsmän besöckte warda, som är Först

I Vplandh om Distingen i Vpsala, Tiugunde dagen j Enekiöping, Hinrichzmessene j Örebro, Samptingen i Strengnäs, Oluffzmessan i Köpingh, och Mårthensmessan i Westeråhs.

Jtem J Wästergöthlandh om Hwijta Söndagh i Lijdheköpingh, Prästemöthet j Schara, i Lödesse om Larssmessone, Tingwalle om Pedersmessone om Sommaren.

Jtem J Östergiötlandh om Olufzmessone i Skeninge, om Kyndermessone j Wadstena.

Jtem J Smålandh om Francisci i Jeneköpingh, om Sigfridzmessan i Wäxiöö.

Jtem J Åbo om Hindrichzmessone om Winteren och om Hindrichzmessone om Sommaren.

Thesse förnembde Marcknader skole besökies af fremmandhe kiöpstadzmän, som i rätt frij Marcknader skee plägar, Alla andra små Marcknader, som i Städerne skee pläge, skole af theres Stadzens egna Jnbyggiare brukas, ther the håldne warde. Och ingen fremmande Borgare hafwe macht at kiöpslaga thär annorledz, än som emellan Marcknader skee pläger. Och på thet at thetta försk:ne må så hållit warda, hafwe wij samfellige lagdt thet wijthe widh, at hwillken Stadh som går ther vthöfuer, wari förfallin till

hundrade Marck, och thet wari Konungens egen saak, vthöfuer then plicht som then som Marcknaden besöker vthj förfallen blijfwer, effter Laghen. Och thesse effterskrefne gode Män ära the som medh oss i thenne besluthningh wore tillstädes, Först, Petter van Haken, Borgmestere i Åbo, Lasse Andersson Rådman, och Pär Olufssonn Borgmestere ibidem. Aff Westeråhrs Erich Persson, Håkan Arfwidsson, borgmestere, och Oluff Mårthensson Rådman. Aff Kiöpingh, Erich Olufssonn borgmestere och Lasse Jörensson Kämnärer. Aff Söderköpingh, Pedher Jogensson borgmestare, och Carl Hansson Rådman; Aff Linköpingh, Hans Skwte Borgmestare, och Jnge Jogenson Rådman. Aff Skeninge Peder Sonasson Rådman och Jogen Smedh. Aff Wadstena, Lasse Jsaaksson Rådman, och Arfwedh Jogensson. Aff Norköpingh Jöns Ambiörsson Borgmestare och Sewass borgare ibidem. Aff Lijdeköping, Biörn Jogensson, borgmestare, Jogen Skreddare och Thore Skreddare. Thess till wissa at wij alla förberörde så samtycht hafua, som föreskrifuit ståår; Och på thet, at thet skall theste bätter af oss allom hållit warda, låthe wij borgmestare och Rådh i Stockholm hängie wårt Stadz Jnsigle nedhan för thetta breff. Och wij borgmestare och Rådh i Åbo låthe hengia wårdt här före. Och wij af Suderkiöpingh wårt, Och wij af Lijnköping wårt, Och wij af Nyköpingh wart, Och wij af Norköpingh wårt. Aff Skeninge wårt, aff Wadstena wårt, af Jöneköpingh wårt, och wij wart af Schara, wårt af Lijdeköpingh, wårt af Örebro, wårt Arboga, af Kiöpingh wårt, aff Enekiöpingh wårt.

42.

Konung Fredrik af Danmark underrättar konung Gustaf att erkebiskop Gustaf Trolle skall vara hemligen och förklädd kommen till Norge, och beder att få sig meddelade de upplysningar, som om erkebiskopens färd i Sverige möjligen kunna erhållas. Dat. Gottorp den 10 October 1531.

Efter en samtidig afskrift på papper i kongl. danska Geheime-Archivet tryckt i Diplom. Norveg. 5: 789, och i Danske Vid. Selsk. Skrift. VII: 523.

Frederiich mett gudts nade etc. Stormegtige herre her Gøstaff af samme naade Sueriiges konning wor wenligh etc. Stormegtige herre besønderlige gode wen och kære naaboe wij giiffue eder kerligen tilkende, att wij nw vdj dag forfarett och formerckitt haffue, att erchebiscop Gøstaff skall hiemeligh wære indragen wdj wortt

riige Norge, och forkledett vdj bodtsmendts kleder dragitt egennum Aggershuss lenn och giiffuett seg wd for en bergsmandt, att wille giffue seg till ett bergkwerck ther att aarbeyde, och wij togh icke endeligh forfare kunde om han en nw skall endholde seg vdj Norge, eller och om han skall haffue giiffuett seg indh vdj Suerighe vdj Dalerne eller anderstedts. Dog er heer for tydinger att hand en nw skall wære hoss konning Cristiern vdj Watterlanden, huilkett wij eder icke forholde wille men giiffue thet eder vdj en kierlige meninge tilkende. Bedendis eder ther for gandske kierligen, athi wille lade giøre eders flijd till, athi kunde lade forfare vdi sandingen huor for:ne erchebiscop Gøstaff haffuer syn entholding, och ther i forfare och formercke kunde att han haffuer syn entholding wdj Norghe athi thaa mett aller første wille giiffue oss thett skrifftеligh tilkende, thaa wille wij lade giøre then største flid ther till oss mugeligtt er, att wij kunde offuer komme hannom, eder till beste, och wdj huess maade wij kunde være eder och eders wndersatte till wilge, och beuisse eder naarborlig kierlighett och fryndskaff ære wij altiid gerne till gennegett. Her mett eder the hellige trefoldighet wdj lyckssalighett och langwaring regementte till then euig salighet ewindelig beffallendes. Screffuett paa wortt slott Gottorp tiisdagenn nest effther sancti Dionisii dagh aar etc. mdxxxj. wnder wortt signett.

44.

Vincent Lunge i Norge tackar konung Gustaf för en nyligen genom fogden i Jemtland Jörgen Persson mottagen skrifvelse, i hvilken konungen tillgifvit honom det understöd han lemnat Sveriges och konungens fiender; och beder konungen att antaga brefvisaren, Per Persson, i sin tjenst. Dat. Bergen den 10 October 1531.

Efter originalet i norska Riks-archivet tryckt i »Samlinger til det Norske Folks Sprog og Historie» 1: 341.

Mynnd yødtmigh villighe tieniste etthers nadis Kongelig maiestatt altiid till fornn sendis mett wor herre Høghe stormectiigsthe koningh nadugste och gunstige herre etthers nadis kongelig høgmectughetz gunstiig tilschriiffuelssse ieg formedelst mynn tiener Jørgen Persssen fogt i Jemteland tilbørlig mett yødmigh och reuerentze wndffangit haffuer vtaff huilcken meg er forstandiigt wordet etthers nadis kongelig maiestat alld wgunst och whyllesth som etthers

nadhe noger tiid siidhen forleden fformedelst nogre etthers nadis kongelig høgmectughetz fienders her i riigit vnderholningh tiil meg drog gantskeligen och aldelis offergiffuet och vti fforgløms sell stiiltth haffuer for huilckett mett sampt etthers nadis kongelig fürstelig och storgwnstige ærbedninger och tillnegenne vti etthers nadis kongelig maiestats høgmectugste tilschriuelssse beffwnden meg etthers nadis kongelig høgmectughet yødtmigeligen och tienstligen gierne betacker altiid øffuerbødiig thet effther macthen ehuor ieg kand och mao moed etthers nadis kongelig maiestat att ffortiene Tha verdis etthers nade ville vide att thenne breffuitsser velbürdugh swend Peer Persssen under Danmarkis krone borgen meg en tiid lang vti kongelig maiestatts mynn kieriiste nadugste herres vti thenne landsende beffalingh staoendis troligen och wpriictheligen tiendt haffuer andhørendis och formerkendis thet høglofflige och storpriissselig ordrom naffn och rycthæ som aff etthers nadis kongelige maiestats fran andfang och begyndelssse etthers nadis kongelig høgmectughetz i Sueriges riige chriistelige liickssalige och liberale regementte gaoetth och staott haffuer er till sinds wordet att drage till etthers nadis kongelig maiestat for noger ander herre och fürste i tienniste Thij er mynnd gantz yødmigh bøn etthers nadis kongelig høgmectughet viil verdis tiil formedelst thenne mynn yøtmighe schriuelssse hannom vti siind tienniste gunsteligen att annamme ffor øgne holde och siig neer tienne lade ingthet pao twiifflendis hand etthers nadis kongelig maiestatt io vnderdanelige tro tryg skiickelige oc welbehaffuelig tieniste beuissse skall i alle erlig wpriichtelige oc tilbørglige maodhe etthers nadis kongelig høgmectughet viil werdis till hannom thenne myn yøtmigeligen og tienstligen fforschriifft gunsteligen gott att nywde ladhe viil yødtmigeligen och tienstligen gierne att fornemdne øffuerbødug och gantz redebonn till beffwnden were Beffalendis etthers nadis kongelig høgmectughets liiff statt och gode chriistelig oc lyckssalige regementte gud aldwoldugste ewindelig Schreffuit i Bergen altera die Dionisii anno domini millesimo quingentesimo vigesimo undecimo.

Etthers nadis
kongelig maiestats
altiid vel
villige
Vincenss Lunge ritther

Utanskrift: Høge stormectugsthe Herre Her Giøstaff mett guudts nadhe Sweriges och Gotters etc. konning yødmigeligen.

45.

Konung Christiern lofvar innebyggarne i Holland och Amsterdam, med anledning af det bistånd de lemnat honom med skepp och annat, att drifva handel i hans riken med samma rättigheter och tullafgifter som förut. Datum (Holland) den 15 October 1531.

Efter originalet på pergament i Amsterdams Archiv, kapellet i S:t Nikolai kyrka, tryckt i Diplom. Norveg. 6: sid. 753.

Christiern by godts genaede, coningk tho Dennmarcken, Zweden, Norwegen, der Wenden ende Gotten, hartoge to Sleswick, Holsten, Stormaern ende Ditmerschen, graue tho Oldenborch ende Delmenhorst, doen condt allen luyden, dat wy van besonder gunst ende gnaede, ende oick omme trouwe ende willige dienst ende ernsticheyt alsoe onse lieuen, burgermestern ende raetsmannen der stat Amstelredamme ende andere jnwonders tslants van Hollant, ons tot dessz tyt gedaen ende bewesen hebben, jnde vuytredinghe vanden scepen ende hoer behouften, ende ander saicken, omme ons weder to verhelpen jn onssen rycken ende landen, ende hier nae noch trouwelycken doen ende bewisen moeghen ende willen, belooft, gegunt, beliet, geconsenteert, jn coninglicke woerden vastelicken geaccordeert hebben, voor ons, onssen eruen ende naecomelinghe, beloeuen, gunnen belieuen, consenteren ende accorderen, by dessen onssen brieue, dat alle die jnghesetten der voorscr. stadt van Amstelredamme ende jnwonders tslants van Hollant, van nu vort aen vry veylich ende onbeleth zullen moeghen gebruycken, mit haer scepen, cooppmanscappe ende goeden, allen onsen strommen, hauenen, plaetsen ende cooplegheren, van onssen voorscr. rycken ende landen, gaende ende commende daer jnne verkerende, marende, coopende, vercoppende, hanterende ende neeringe, frequentirende, zoe hen dat belieuen ende goetduncken zal, mede duer ende jnne den zeluen onssen landen ende strommen zullen, moeghen vaeren ende passeren, nae osten ende westen, nu ende tot ewichen dachen, mits alleentlick betaelende onsen oude gewonlycke gevsierdt tollrecht, sonder dat wy, oft onssen erfuen ende naercomenlinghe hem luyden, oft enighen van hem, meer eyschen zullen, oft ghedoegen geeyscht te werden, by yemande dann zy vanden zeluen tholl gewontlick zyn ghewest te betaelen, nae ouder coustumen ofte preuilegien, ende dit al sonder preiudicien ofte acterdel van onssen ondersaten. Gebieden daer omme, ende beuellen allen onssen amptluyden, vogeden,

thollenaeren, burgermeestern, raidtmannen, steden ende gemeenten dienaern, ondersaten, ende allen anderen die omm onssen willen doen ende laten zullen ofte wyllen, den voorscr. jnghesetten ende coopmannen der stede ende slants voerbenoempt, hier ende bouen nytt te hinderen, oft ghedoegen gehindert, oft beschadicht te weerden, maer dessen onssen belieuen ende gunst te doen ende laten ghenieten jn allen manieren soe voorscr:t staet onder onssen coninglicken hulde ende gnade. Des tho maerder getuychnisse, hebben wy dessen brieff selfs geteykent, ende mit onsen zegele gedaen zechelden, opten vyffthienden dach October jnden jaer ons heern dusent vyfhondert ende een ende dertich.

Christiern.

Ad mandatum domini regis proprium.
Johann Simonssen.

46.

Henrik Nyebur till konung Gustaf om inköp för konungens räkning, om k. Christerns rustningar i Holland, m. m. Datum Lübeck den 25 October 1531.

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet.

Jn gadesz namen Amen vnde myne gansz willige Densthe vnde wesz ick mer leuesz vnde gudesz vormach syn Juwer koninckliken Durchluchticheith nu vnde tho allen tyden thouorenn boreith alder gnedigeste leue Here ick voghe Juwer k. W. denstlich tho wetende Dath ick Juwer gnade sende Jm name gadesz Jn Schipper oleff Hanszen isz j stucke nyen rynschen musth Dath holth v ame xiiij stouecken vnde isz aldusz ghemarcketh*) myth deme Manne dar ick ene aff krech dar sij ick noch nicht mede ensz wath ick eme vor de ame geuen schal wente ick wolde eme nicht gerne Dath meyste geuen darumme hebbe ick ene dar up anghenamen wath de koep dar van warth so schal ick ene betalen, ith isz en schone wyn iar Darumme vorhape ick my wy willen guden kop dar up hebben dar synth noch iij ander stucke by so esz Juwe k. W. mer tho Donde hedde so konde ene Juwe gnade alle wol krigen wil esz Juw k. w. myth den ersten schryuen lathen so wil ick ene Juwer k. w. gerne senden De beste hyr tho bekamende isz

*) Märket afritadt i marginalen.

Wyder alder gnedigester here so voghe ick Juwe k. W. denstlich tho wetende Dath hijr noch tauende spade breue van anthworpen kemen de noch Dreplich vormelden wo dath koninck krissteren noch starcke tho redeth vnde myth groter vorderinghe boarbeideth dath he noch myth den schepen vnde knechten wil tho der seewarth vnde heffth xxvj schepe klen vnde groeth segel rede liggende heffth vnde dar the vyff dusenth uth geleszen knechte vnde heffth Dar tho wol iiij^{c} ledderen macken lathen vnde me weyth nicht andersz sunder dath he elken dach warth aff lopende tho der Seewarth men me kan noch egenthlich nicht erfaren noch vormarcken woer ith henne gelden mach Sunder na deme Her tuer Jonszen vnde de bisschoeppe alle by eme syn, So warth de gyssynghe starck ghemacketh Dath ith wol mochte in de wicksijden edder dar woerby de naheith worde gelden men na synen anslegen kaen me nene vaste edder rechte vormarckynghe hebben na deme he andersz nen geschutte myth sick nympth tho der Sewarth den dar de schepe mede plegen tho der Sewarth koepfarth tho Segelende vnde he mochte ock wol vele mer knechte hebben wen he heffth, de alle wol by de naheith tho bekamende weren wen he se hebben wolde, vnde me kan dar andersz nene gysszynghe up macken sunder Dath ith eme an deme gelde moeth ghebrecken offte Dath he sick gedencketh woer hen tho geuende dar he vyllichte ithlicke vrunde vnde by plichtiger isz vor modende susz were ith er dorlick dynck an geuangen vnde ick hebbe ith Juwer k. w. wol in dre edder iiij breuen vor witligeth dath sulkesz vorhanden isz So vorhape ick Juwe k. w. hebbe dar wol tho vordach gewesth dath Juwer gnade ruther vnde knechte an de ende syn geschicketh so ith dar henne gulde, Dar me syner mochte syn vormodende, Wente he warth sick ener wegen hen geuende ith sij den enen wech edder den anderen Darumme kaen sick Juwe k. w. nicht to wol vorwachten Ock voghe ick Juwer K. W. denstlich tho wetende Dath ick de qwitancien an Juwe gnade geschicketh hebbe up peter wilden schepe van den guderen de hijr deme kopmanne Jnbetalinghe geleuerth synth ick vorhape my Juwe k. w. de wol hebbe entfangen Dar schreff ick Juwer k. w. vorth by wesz se in alle enthfangen hebben vnde wesz ene noch na stendich isz So Juwe k. w. dar wesz mer up her schicken wolde dath me ene dar up tho leueren scholde So ick Juwer k. w. denne waer jnne denen konde dar wolde ick trouw vnde guthwillich jnne befunden werden, Ock vorhape ick my Juwe k. w. warth myner ock myth deme besten jndechtich syn dath myn gnedigeste here warth her schickende an

suluer botteren vnde lasse dar ick de lude mede betalen mach Se betengen my myth der tijdt harde an tho spreckende so geue ick ene gude worth dath se sick ene klene tijdt liden schollen wente ick sij myth den ersten schepen van k. w. enthsettynghe vor moden, Dath ick hijr noch schuldich by van k. w. wegen belopt by v Duszenth vnde ij^{c} marck vnde ick wil my ock in der sacke truwelich befynden lathen so ick up dath vor iar by Juwe k. w. kame sowil ick Juwer gnade klare reckenschoep vnde gudt boscheith doen Dar k. w. wol warth mede tho vreden weszen myt der hulpe desz almechtigen gadesz deme suluen ick Juwe k. w. myth langer gesuntheith beuele geschreuen tho lubek den 25 dach in october Anno 1531 iar

Juwer K. W. willighe dener

Hinrich nyebuer

Utanskriften: Deme Durchluchtighen vnde hochmechtighen heren, heren Gustoff der Sweden vnde gotthen koninck synem allergnedigesten heren denstlich gheschreuen

Spår finnas af sigillet.

47.

Härmästaren i Lifland, Walter von Plettenberg, underrättar konung Gustaf att Joachim Burmester enligt konungens begäran nu blifvit fängslad i Reval, o. s. v. Dat. Wenden den 4 November 1531.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet, saml. »Livonica», vol. 14, »Härmästarnes bref till konung Gustaf I.»

Erleuchtigister Furste vnnd grossmechtiger kunigk Ewer kunigklichenn erleuchtigkeyt, seynn vnnsere freundtwyllige dyennste vnnd was wyr mher lyebs vnnd guets vermugen beuor, Gnediger herr vnnd freundtlicher lyeber nachpur E Ku. erl. schreybenn Sambstages nach der enthauptunge Johannis zu Stocksholme ausganngen, haben wyr Sontags nach Mauricij, jnn vnnserm hofe Ruyen durch des wyrdigenn vnnsers lyebenn Andechtigen Hern Comenthurs tzu Reuall Secretarienn vnnsern lyeben getreuwenn Johannsenn Reymers vberkomenn vnnd erlesennde tzu gueter massenn woll verstannden. Dorjnne E. K. Erl. anntzeygenn wye sie eynenn Jrenn missgönner Joachim Burmester gennet eynn tzeytlanngh, gehabt, Welcher nhun jnn vnnsernn lannden vnnd gepyetenn tzu Reuall auff dem Schloss anngehaltenn, vnnd jn gefengknis gepracht, Der-

halb E. K. Erl. denn vmb seyner manichfaltigen misshanndelunge wyllenn, so er, vermeldunge etzlicher auffgegebenenn Artickell widder dieselbige Ire Ku: Erl. vnnd dye Irenn gefuert vnnd gebraucht, gerne jn Jrer Ku: Erl. lanndenn vnnd gerichte sollicher falschenn widderwertigenn vnnd ehrlosenn stuckenn, von Jme vnderrichtunge vnnd weythernn bescheydt tzu bekommenn an sich habenn woltenn, Mit anngehafftenn guidtlichem vnnd nachpurlichem gesynnenn, Jre Ku. Erl. so geneigt zuerscheynenn gestimptem Hernn Comenthur tzu Reuall tzuschreybenn vnnd also zuuerschaffen E. K. Erl. ein solchenn mann jn erwegunge er widder got ehre vnnd recht gegenn Ire K. Erl. vnnd die Jrenn so mercklich gehandelt, auss vnnsern vnnd vnnsers ordenns lannden herligkeit vnnd gerichte biss ann Ire Ko:e Erl: auff ein Christlich sicher geleyde fur gewaldt zuueranntwortunge, odder aber wo die entstunde, auff ein Rechte erhaltenn muchten, Vnnd so das auch also nit geschehen kundte, Alsdann E. K. Erl. volmechtigenn Anwaltenn vnnd lieben getreuwenn Hanns wyttenn ann stat E. K. Erl. die gepurliche rechtfertigunge mitzuteylenn vnnd widderfaren tzulassen woltenn geruechenn, vnnd wiewoll wir sollicher nachteiligenn misshandelunge gegenn Irer Ko. Erl. vnnd die Jrenn eynn hertzlich vnnd nachpurlich mitleydenn auch keynn gerings missfallen tragen E. Ko. Erl. jn erster empfangunge Irer brieffen mit schliesslicher anntwort dorauff zubegegenenn, vnnd den geruerten vbeltetther, auff Jrer K. Erl. schreyben vnnd furdernn vor vnnsere person souiell tzymblich pillich vnnd recht gewesenn zu vberanntworten woll geneygt, So hat vnns dasselbige jn anmerckunge der sachen groisswichtigkeyt aus merckllichen beweglichen ehafften vnnd vrsachen ohne furgehennden Radt vnnser wirdigen Achtpar vnd Ernuestenn Hern gepyetigern vnnd Rethe, wie E. Ko. Erl. woll abtzunemenn dieses vhals nicht gepuret, dienstlich vnnd vleyssigklich pittennde Ire Ko:e Erl. solcher nodtwendigen verweylunge keyn vnngnedigs vnnd widderwilliges gemuet schepfenn wöllenn, vnnd wyssen nhun E. K. Erl. dauonn dyennstlicher vnnd nachpurlicher wolmeynunge Jn anntwort nit zuuerpergen, wie vnns verschiener tage ein glaubwirdiger vnnd warhafftiger berichte anngelanngt, das vorgemelte Joachim Burmeister sampt denn seynenn auss Hollanndt jn die Narue Becken zu schiff angekomen sich alda zum erstenn ann die Reussische zum andern an vnnsere vnnd vnnsers ordenns zum drittenn aber enndtlich widderumb an die Reussische seyten mit seynem Schiff vnnd guetern gelegert vngepurliche verpottene kauffmanschafft hanndell vnnd wanndell nemblich mit Buchsen bley kopffer vnnd anndere whare furgestalt

vnnd geprauchte weyll dann nhun solcher kauffmanschafft vnnd handlunge wye vorgemelt mit den vnnglaubigenn vnnd abgesonderten jn Bäbstlichenn vnnd Kayserlichen Rechtenn, auch gemeynen ordenungenn Statutenn vnnd gewonnheyten des heiligen Romischen Reichs vnnd gemeyner Christennheit bey penen vnnd straffenn leybes vnnd guets nach dem aller höchsten wie E. K. Erl. vnngetzweyuelt hoch vnnd guet wissen habenn ernnstlich verpottenn, hat vnns alss eynem eingeleybten mitfurstenn oberkeyt vnnd verwanndten des Heyligenn Römischenn Reichs vnnd der Christennheit die dermassen zugestattenn, gar keines weges getzemen noch annsehen wöllenn, Derhalb wyr jn allen vnsern vnnd vnnsers Ordenns Strömenn haben vnnd gepitten, zu vberkomunge vnnd gefenngklicher annhaltunge sollicher muetwylligenn freuennlichen vnnd vngehorsamenn Henndeler vnnd vbertretter vleissige vnnd vnnachlessige nachforschunge achtunge vnnd auffsehen damit die, eyn male also dass anndere kunfftiglich sich darann zu spiegelnn auch forrer vnradt verderb vnnd schadenn jnn dem verhuet vnnd abgewanndt pleybenn nach rechte vnnderricht vnnd gestrafft wurden furtzuwenndenn, ernstlich verschriebenn vnnd beuolhenn, vnnd alss nhun daruber Joachim Burmester mit seynem Schiff vnnd guetern (der doch vor dissmale gar wenigk gewesen) Jnn vnnsere vnnd vnnsers Ordenns habenn vnnd herligkeit tzu Reuall eingelauffenn, Jst er durch vnnsernn Hausskumpthur daselbs, vermoge vnnsers vnnd sunst keynes andern verschreybenns vnnd beuehels gemelter seiner handelunge nach mit denn seynenn anngehaltenn vnd gefenngklich alda tzu Schloss verwaret wordenn das er aber durch E. K. Erl. gethann verschreybenn an vnnsernn lyebenn getreuwenn Hanszn Sacken Burger vnnd Jnwoner vnnser Stat Reuall wie anngetzogenn bekummert vnnd jn gefengknis gebracht sein sölle, habenn wyr nye dan allein aus yetzigem E. K. Erl. schreibenn vernomenn, tragendes (yedoch E. K. Erl. hiemit vnuerleget vnd vnuerkleynet) Jn alle gar keynn wyssen. Wie dem allem, So wir zu Sampt vnnsern wierdigen mitgebietigernn vnnd Achtparn Rethen, Joachim Burmeister Jrer Ku. Erl. zu sonnderem dienstlichem vnnd nachpurlichem gefallenn seinen vielfeltigen ere vnnd trewlosenn miszhandlungen nach die er widder E. Ku:e Erl. geubet aus zuantworten vnnd jnn deren lannde herligkeit vnnd gerichte zustellenn für vnns woll geneygt gewesenn, habenn Jre Ko:e Erl. alss die hoghe vnnd rechtuerstendige, was gestalt sollichs zuthun vns inhalt vnd vermuge der pilligkeit vnnd rechte anngesehen er alss derjenige der widder vnnd gegen die Bepstliche vnnd Kayserliche, auch gemeyne Christliche Rechte vnnd Reformacionn Statutenn vnnd

ordenunge eigens muetwyllenns vnnd freuels offenntlich gehandlt vnnd derwegenn von vnnserm beuelhe nach frischer thadt erhaltenn bestricket vnnd anngenomen, Alszdenn gebenn vnnd gebehren (?) wurde leichtlich vnnd woll zuermessenn, Nichtsdeweniger wöllenn wyr Jne biss so lannge Jre Ko. Erl. grundtliche vnnd warhafftige kundtschafft vnnd vnnderrichtunge aller seiner widder Jre Ku. Erl. gethanenn misshandelunge eintwedder durch yetzigenn Jren volmechtigen odder sunst anndere erforschen vnnd furdern lassen Aber doch alles wes er ans voranngetzeygten vrsachen gegenn vnns vnnsernn ordenn diese lannde vnnd gemeyne Christennheit nach Recht verwurcket vnd verprochenn fur auss bedinnget vnnd behaltenn jn vnnserm Rechtenn gerne verwarenn, vnnd darnach yme seine verdyennte belonunge vnnd straffe gebenn vnnd widderfarenn lassen, Nochmals ganntz diennstlich vnnd vleissigk pittennde E. K. Erl. vnns diss nit annders dann jn allem guten gunstigklich vnnd nachpurlich abnemenn, beymessen vnnd verdennckenn wöllenn Wor Jnne wyr hochgedachter E. Ku:n Erl. die wir dem Almechtigen Jn gluckseliger victorienn lanngkwiriger Regierunge vnnd wolfart frisch vnnd gesundt empfehelenn, sunst vyele nachpurlicher angenemer diennste vnnd wilfarunge tzuertzeigenn wusten, sein wyr Jnn alle wege willig vnnd vnuerdrossen. Gebenn auss vnnserem Schloss Wenndenn Sampstages nach omnium Sanctorum Anno etc Jm xxxj:sten

Walther vonn Plettenberg Teutsches
Ordenns Meyster tzu Lyfflanndt

Utanskriften: Dem Erleuchtigistenn Furstenn vnnd Grossmechtigenn Herrenn Hernn Gustaff der Schwedenn vnnd Gottenn Kunigk etc vnnserem gnedigen hernn vnnd freundtlichenn lyeben Nachpurn

Spår af sigillet finnas.

48.

Thure Jönsson råder höfvidsmannen på Bohus slott, Claus Bilde, att ej sätta sig emot kon. Christiern. Dat. Walstrand den 18 Nov. 1531.

Tegel, Konung Gustafs hist. 1: 292.

Wår wenlige och kärlige helsan, altijd försendt medh Gudh. Käre Her Claes gode wän, må j wetta, at Höghborne Höghmechtige Furste, Konung Christiern, wår käreste Nådigeste Herre, är kommen personligen här vthi sitt Landh och Rijke Norrige, at be-

sökia i the Heliga Trefaldigheetz Nampn, sine trogne vndersåter, som een mild, gunstigh och Nådigh Herre, ingen vtsättiandes then sigh bekenner och falla wil til nåde och mildheet, Så käre Her Claes, för then longlige Frundtskap wij hafft haffue medh eder, äre wij altijdh redebogne at wara eder til all wilia och Kärligheet, hwar hwij medh lijka och ähra göra måge, och j oss ther til loffuen och troo giffua willen. Ther medh rådhe wij eder, at j besinne welen, eders och eders käre Huszfrwes, Barns och Wänners, longligit gagn, godha och bestond, och hwad ther wil effterfölia vthi framtijden, ther j settie eder emot hans N. Keys. M:t och andre Herrar och Furster, som besworne och i Confoederatie äre medh Kon. Mt. såsom wår käreste Nådigste Herres Admiral, Juncker Hendrich, eder och tilskriffuit haffuer, Och är altijd rådh så holla sigh emot sin Fiende, at icke befruchtandes är, sedan bliffua hans Wänn. Hwar j wiste then lägligheet som på alle sijder på färde är, och wij wore til enligit samptaal medh eder, skulle j förfara the Stycker, som eder och andre macht på ligger, at j medh endrecht och godh wilia, falla til Nådhe och Mildheet: Wij förlata oss fullkommeligen til och thet fast wetta, at Kon. Mt. aff sin godheet är benägen, och så visiteret aff then Alzmechtigste Gudh, at hans Nådhe, ingen vttrycker aff sine nåde och förlijkelse, hwadh han är meera högh eller lågh, rijk eller fattigh, then sigh emot hans N. förbrutit haffuer, och thet bekenna wil. Och är största nåder(!), i fara så mildeliga medh then fattige Almoge, som j nyttie wilie gagn och bestondh aff then deel eder kan tilkomma, bådhe här och annorstädz. Thetta skriffue wij vthi then bädsta acht och meeningh, thet Gudh känne. Begärandes här på edert alffuarliga swar medh samma Budh, och the wij oss effterretta kunne. Edher här medh Gudh befallandes, medh eders käre Huszfrw, Barn och Wenner. Skriffuet vthi Walstrandh, Lögerdagen näst effter S. Martini Dagh, Anno Domini 1531

49.

Från höfvidsmannen på Bohus slott, Claus Bilde, till riksförrädaren Thure Jönsson, svar på hans uppmaning till Bilde att öfvergå till f. d. konung Christiern. Dat. Bohus den 3 December 1531.

Efter en afskrift i kongl. Riks-Archivet. — Förut tryckt af Tegel, l. c. 1: 293. Ett moderniseradt aftryck af samma bref upptages af A. E. Holmberg i »Bohus läns hist. o. beskrifn.» 1: 107.

Helsan efter tidhzens Lägenheet. Må tu weet ture Jönsonn, att iagh fick wthj går tin skrifwelse, medh några lössachtige ordh

och tall, att tu achtade theer medh bedraga migh frå min ähra och lempa, och besmitta min Redeligheet, Eedh och ähra, och giöra migh till sådan en lössachtigh och besmitted Mann, som tu sielf ähr, huilket Gudh skall tigh förbiuda, som alle ährlighe mäns Sambweetter bewarer. Eemot många och bedragelige taal, som titt bref inne holler, tåå bekenner iagh migh wthaf Gudz försyn, att wara tigh för godh att giffua tig andre och bettere swar, än som thetta mitt bref förmäller, ty tu haffwer sååå tijdt wändt och slittit tin Cappa, att hon ähr Nu så Jemmerligen slittin vppå både sijder theet honn icke will tienne i blandh någen ähr[l]igh mans klädebona. Jnthett mere vppå thenna tijdh, wthan iagh befaller tigh then, som Gudh fader befalte then man, som hans endeste Sonn förrådde Ex Bahusz Söndagen näst för Warfru dagh. 1531

50.

Från borgmästare och råd i Lübeck (till Sveriges innebyggare?) om konung Christierns tillämnade anfall, om Lübeckarnes beredvillighet att göra gemensam sak emot honom med Sverige och Danmark, och den från Sverige erhållna betalningen i klockor, m. m. Dat. Lübeck den 19 November 1531.

Efter en samtidig öfversättning i kongl. Riks-Archivet med Olai Petri handstil.

Wore wenlige helse til forenne, Erlige och fornumstige gode wenner, Jder är vtan all twiffuel kunnogt wordet, huru alles woris fiende k. Christiern etc haffuer j forlidhen tijdh med jtt merkeligit tall örligx skep och krigxfolk ibland hwilka äre tre bödeler, giffuit sich aff Holland til siöös til at jntaga Danmarks Rike med then macht han nw til hopa haffuer, Och epter thet nw i en long tijdh jtt almenneligit rykte warit haffuer at for:de k: Christiern med sin skep och krigxfolk haffuer achtat sich til Vestergötzland, hwilkit (som wij befruchte) at om thet så oforwarandis skedde, at thet skulle göra jder och menige Swerigis jnbyggere en stoor forscreckelse, for then ochristeliga handling och bloodz vthgiwtelse, som han ther i rikit hoosz Jder tilforenne bedriffuit haffuer, Så haffuer nw then longe och gamble wenskap och nåborskap som wora föräldra och wij med Swerigis crone altijdh hållet haffue, draghet oss nw ther til j thenna tijdh at scriffua til jder wora godha mening, än doch kera wenner, oss jntit twifflar, at hans ochristeliga tyrannij sådana som aldrig til förenne hördt war, är jdher än nw jcke forgätit, for hwilkin sack

skul j (vtan twiffuel) jw achte bliffua fast stondandis med Swerigis crone med allo macht som j sworet haffue, Och jcke låta forskreckia jder aff for:de k: Christiern eller noghro andra som med honom äro, och jcke setia troo eller lijt til noghre breff eller scriffuelse som han eller the med honom äre, som är biscop Götzstaff Ture Jönson biscop Moens och flere aff then hopen til jder sendandis worde, Så wilie wij och trooliga och kerliga formana och rådha jder at i haffue ther granna acht vppå at jngen twist eller twedregdt bliffuer jnrikis med jder, och at Swerigis jnbyggiare jcke j noghen motte låta beweka sich til noghen olydhachtigheet emoot högmechtig första konung Götzstaff epter thet jder sielffuom wel witterligit är at Swerigis rike haffuer tilförenne för sådana saker skul kommet vdi stoor nöödh, Och war så när plat til jntit giordt, Ther wij samma jdert rike vthlossat och frelsat haffue med stoor mödho och peninge bekostelse, thet wij scriffue vtan rosan och berömelse, Wij giffue jder och tilkenna, at k: Ffrederic som nw regerer j Danmark och wij haffuom wor örligx skep och krijgxfolk redhe, til at forfölia och förswaga for:da wor fienda til watn och land epter wor största macht, teslikis och at komma jder och Swerigis rike til hielp och vndtsetning epter woro lägligheeter, hwar så behöffuas kan, hwilkit wij och så aff jder formodhendis äre, Och är for then skul tilbörligit och storliga aff nödenne at j haffue granna acht på for:da fiendis anslagh och görer jder epter som nödhen kräffuer färdugha med örlegx reedzskap goda werior, Och om jder j sådana reedzskap noghot fattas och kan finnas her hoosz oss Så wilie wij gerna låta jder thet få for skäliga betalning, Och formodhe wij at j wende oss tesse scriffuelse til godhe, Aff Lybeke pa S. Elizabeths dagh, xxxj

Borgamestere och radh

j Lubeke,

Kalffwen

Wij kunne och jcke dölia for jder, at wij haffue fåått aff högmechtig Första k. Götzstaff wor nådigiste herra ena merkeliga summo j clockor och annan dell som j haffue låtit hans nådhe vthfå til then geldz betalning ther wij och wore borgere til achters wore, for hwilkit wij hans Nåde och jder storligan tacke

51.

Bergsmännen och menigheterna i Dalarne försäkra konungen, att, sedan de nu vunnit hans tillgift för sitt sista uppror, framdeles ej låta sig till något dylikt förleda, utan alltid förhålla sig såsom trogne undersåtar. Dat. Tuna den 23 November 1531.

Efter orig. på papper i Upsala Akademibibliothek. — Förut tryckt af Kröningssvärd, l. l. 2: 198, n:o 483, och i Loenboms »Uplysn. i Sv. Hist.» 4: 124.

Wii epther:na koperbergsmen Solffbergsmen Iernbergsmen och alle the szom biggia och boo i menige dalerna Göre witterligit att effter thet högmectige förste konung Göstaff wår käreste nådige herre haffuer [aff] synnerlige gunst och nådhe och mildheett Szå och för högborne förstynne Drotning Katherine wår nådige frwe mille bön skuld öffuerseett medt oss och wentt oss wilia och venscap ighen for thet vij hadhe i nest förlidhen wår förseedt oss emott hans nådz högmectighett j thett att en partt her vppe hoss oss toghe seg obeståndh före görendes åwerkan på hans nådz fogtha och annadt szom ther effterföligdhe Szå loffue och tilsäge wij hans nåde nw her emott ighen Attwj aldrig effter thenne dag velia j noghra måttha låtha oss bedragha hwarken medt breff eller budt ifrån thet troscap hwlscap och manscap wij hans nåde tidtt och optha loffwatt och tilsagtt haffwe wthan j alla måtthe szå bewisa oss som tro vndersåthe bör att göra wågha wårtt liff och hals för hans nåde hwar szå behoffwas kan szom wij j wårtt förre breff wtloff:t haffue wid wåra äro och redhelighett christelige tro och szanningh. Och tackom wij hans nådz hogmectighet ödmiwkelige therfore, thesligest och wår käre frwes nåde attwij äre kompne till welia och wenskap ighen, Hwilkyt wij alle mett liff och hals altid gerna förskilla wille när wij ther wm tilsagde wardha. Thess til visso tricke wij landzens Insegle på riggen åå thetta breff Giffwit på Twna landzting Sancti Clementis dag Anno mdxxxj

Sigillet, i grönt vax, bortfallet.

52.

Ståthållaren i Norge, riddaren Vincent Lunge, underrättar sin fogde i Jemtland Jörgen Persson om konung Christierns ankomst till Norge med en flotta, af hvilken dock en del gått förlorad, samt beder honom underrätta konung Gustaf att det sedermera skall gälla Sverige, om konung Christiern får framgång. Dat. Lungegård den 1 December 1531.

Efter orig. på papper i norska Riks-Archivet, Münch. Saml. n:o 3103, tryckt i Dipl. Norveg. 8: 682 och i Norske Samlinger 2: 90.

Venlig helssen tilffornn. motthw viide Iørgen Perssen at kong Kristiern løff aff Holland noger tid for Martinj met xxiij skyff och vj eller vij^{m} lantzknecthe acthendes seg ther met ind i Dannemark tridie dagen ther effther kom en mectig scwar storm och skylde hans flode ath so hand kom ved Lindesnes ind iche vden met viij eller ix skyff, ij skyff bleffwe forliiste met twsind menniske forvden ij^{c} lantzknecte som bleffue bereddede. Eth skyff bleff for Iegerend met mand och ald, eth bleff met ij mertz for Iwtland som kwlseilde met iiij^{c} lantzknecthe eth bleff taget i Karmswnd hid til slottet met xiiij eller xv knecthe drenge och qwinner, bispens aff Bergens skyff som hand tage lod for Amsterdam bleff vnder lanthe Vosten met j^{c} och ix lantzknecte och skyfffolc ther var her Hans Dyszer høffuismand vppo som kaller seg nw Hans Bysterfelld som bleff selff xv bereddet. Thesse tyender ere sande thii her kom i gord ind en Hamborge boiart met noger aff the karle som bleffwe bereddede, och motthw po myne vegne skriffue thet kong Gøste til kand hand foo Dannemarch so gelder thet til Scwerige met roff och friith bytthe. Kere Iørgen om the ærende ieg skreff teg til met thind broder ramme mith beste och gaffn som ieg sinderligen betroer teg til for noger andhen och kom hiem thet snareste thw kanth tagendes met end myndig fornwmstig tro karld som meg nyttige til foged er ighen. Thii Moland stor teg beredt fore etc. lader inthet tilbage stoo aff mind retighet befalendes teg gud etc. nyarss affthen skald mind høstrwff goo i kirche effter en vng dotter. Datum po Lungergord andhen dagen Andree anno domini mdxxxj.

Vincenssz Lunge ritther
met eghen handt

Utanskrift: Erlig och velbyrdigh scwend Iørgen Perssen foget i Iemptheland sind tro thienere tilkommendes.

53.

De afvikne förrädarne biskop Magnus och Thure Jönsson till riksrådet Karl Eriksson, m. fl. af adeln i Vestergötland, uppmaning att öfvergå till konung Christiern. Dat. Konghäll den 6 Dec. 1531.

Aftryck af Tegel, l. c. 1: 293.

WI Magnus medh Gudz Nåde, Biskop i Skara och Ture Jönson Riddare, Giffue eder Her Karl Erichson, Söffuerin Kijhl och fleere gode Wän[er], som nu församblade äre i Nylödese, tilkenna, at wij haffue förnummet eder skulle wara föregiffuet, thet Höghborne, Höghmechtige Furste Konung Christiern, Sweriges Danmarckz och Norriges Konungh, wår käre Nådige Herre, skal i then acht wara kommen til at besökia sijne Land och Rijke, at han förderffua och nederläggia wil eder och fleere som sigh haffua vpsatt emot hans Nåde: Så må j weta för wissa sanningh, Thet the sådant rychte vtgiffua, haffue spart sanningen. Gudh Alzmechtigh ware thes loff, som hans N. then Nådh och mildheet giffuet haffuer, at hans Kon. Mt. intet annat achtar eller begärer aff then Alzmechtige Gudh, än at bliffua sijne troo Vndersåther til nytto, gagn och bijstondh, och är aldeles redebogen at taga til Nåde och Wänskap, alle the sigh emot honom förbrutet haffua, och thet bekänna wele, Och skal thet aldrigh wräkias på nogen Man, fattigh eller rijk, Frelse eller ofrelse, til Lijff, Lemar, Wälfärdh, Godz, Penningar, ähra, heeder eller rychte, vthan aldeles bliffua en afftalat Saak, för kans Kon. Mt. hans Nådes Herre Son och Wänner til ewigh tijdh, vthan all argelist, och hwar niuthe sitt Frelse, Frijheeter, Privilegier, S. Erich Konungz och Sweriges Lag och godhe gamble Christelige Sedwenior, som the Stadfestelse Breeff wij medh werdige Fadher Her Erchiebiskop Göstaff och fleere fördreffne, för meenige Sweriges Rijkes Inwåhnare förwerffuat haffue, aldeles klarligen inneholle. Ty rådhe wij eder och högeligen förmane, ehwem j hälst äre, at j fullkommeligh giffue eder vthan all fahra och befruchtelse, in til wår käre N. Herre, som j wele wete eders, eders Barns och Wänners bädsta och bestondh i längden, och icke effter thenne Dagh, införe then meenlöse och Simpel Almoge i yttermeere Skadha och Förderff, moth eders och theras rätte vtwalde Christne och Crönte Herre och Konung, så frampt j wele vndwijke Gudz hämpd och then ewige fördömmelse, och then plicht som Kyrckiones, Keysarens och wår Sweriges Lagh inneholler, Och at niuta Frelsse,

Frijheet, Lijff, Godz, ähra och reedelighet. Haffuer och wår helige Fader Påwen och Keys. Mt. declareret, ingen plichtigh wara til Eedh, Huldskap och Manskap, then sigh wälleliga inträngt haffuer i hans Nådes Landh och Rijker, som nu Gustaff Erichson giort haffuer. Hwar j sättie Troo och Loffuen til oss, wele wij försäkra eder til alles eders wälfärdh, yttermeera än j nu äre eller nogen tijdh waret haffue, at j oss i längden tacka skole. Gudh Alzwoldigh för Sweriges helige Patroners Bön skuld, wil icke längre lijdha och tilstädia thet Ochristeliga Regementet i Swerige nu en tijdh longh warit haffuer, Ther haffuen ingen twiffuel vthi. Skriffuit vthi Kongella, Sancti Nicolai Dagh, Åhr effter Gudz Byrdh, 1531. Vnder wåre Signeter.

54.

Danska rådet till biskopar, prelater, riddare, köpstadsmän och allmoge i Sverige, förmaningar att ej låta sig förledas af kon. Christierns anhängare, utan vara trofaste mot konung Gustaf. Dat. Köpenhamn den 10 Dec. 1531.

Riks-Registr. E, 1531—1534, fol. 30.

Thetta breff skreff rijkisens radh j Danmark her in i Landit

Wij Bisper prelater riddere och godhemen Danmarcis rijkis rådh nu vti Köpenhaffn forsamlade, Helse idher alla bisper prelater riddere godhemen köpstedzmen bönder och menige almoge som byggia och boo j Swerigis rijke ewinnerliga med wår Herra, Käre wenner som wij formodhe ath idher wel witterligit är ath Konung Christiern är inkomen j Norge och ligger med somt sit folk vtj Oslo och somt i Kongelle som Her Ture Jönsson och andre flere äre Höffuitzmen fore, och som wij forfarit haffue actar for:na Her Ture Jönsson med sina falska och listiga fund och bedrägherij ath handla Konung Kristiern in j Swerige igen, Så är idher alle wel witterligit hues skadha och förderff mord blotz vtgiffuelse och andra grömme och omilde stycker for:na Konung Christiern giorde och införde j Suerigis rijke på biscoper prelater riddere godhemen fruer jomfruer köpstedzmen bonder vskyldoge barn och menighe almoghe vtan all dom rett eller någhon redheligh vrsake, och for:ne Her Ture Jönsson med sine falska och listoge fund nu gerna wille dragha idher j fra idhers retta herra och Konung och vnder for:na Kong Kristern och settia Suerigis rijke idher alla och huar serdelis vtj

sådana stor fruct fare och förderff igen Ty ath for:na Konung Christiern som j wel wette hult idher huarken ord eller breff seghel tro eller loffue j någhre motte Så rådhe wij idher alle och huar serdelis atj ingelunde late idher bedragha eller på for:na Her Ture Jönson eller någhor annen hans selskap ther som Konung Christiern eller någhon annen på hans wegna giffuer sigh in j Suerige med makt tå wele wij nest gudz hielp och vnsetning badhe med reszigtygh och fotfolk, epter then Contractz lydhelse som tesse twenne rijke vtj Nylösze emellom giort är och ther öffuer medh then största makt wij åstadhkoma kunne badhe til hest och footh at affweria så wel idhers som wår egen skadha och förderff ther må j faste förlata idher til, Rådhandis idher therfore fulkomlige atj ingelunde late idher bedragha från stormect:e förste Herre Götstaff Suerigis etc Konung, Men atj stå manneliga och fast med Hans Kong:e Ma:t som tro vndersåter bör at göre, på huilkit wij heller ingen twiffuel haffue, wij wele på wåra sidho bewisa oss emoth idher som godhe och wenlighe nåbor bör ath göra, och wij aff idher igen haffua wele, Käre wenner atj her vthinnan äre fortencte som idher alle och huar serdelis magt på ligger idher gud alzmectige befalandiss til ewigh tijd Skriffuit j Köpenhaffn Mondagen nest epter Warfrue dag Conceptionis Arom etc 1531 vnder allis ware Jncigler och signeter

55.

Electi i Skara, mäster Svens berättelse om sin och hr Karl Eriksons underhandlingar med allmogen i Vestergötland om klockskatten, m. m. Odat. (1531).

Efter originalet på papper i kongl. Riks-Archivet. — Tryckt af Thyselius, l. l. 2: 12.

Till minness, om then deell wtläggias skall aff kyrkierner, till rikitzets gäldts betalningh

Thenne try stycker som äre, Clocken näst then störsthe widh huaria kyrke Och thetta års landtgille huatt thet helst kan wara, j smör järn, koolegher eller annat, Och thetta års tigiende, är almogen wäll till fridtz medher Och effter thet the måttho faa samma kyrketigiende för möghelig lösn, som the pläghe tunne biug for viij sk. oc tunne rwgh for xij sk. ther emoott skole the siälffue bekostha att latha före clockorne till lödesse här j westergotlandt, som och mästhe delen nw skeett är, Somlighe haffua och löst

theris clocker som beslutheth war j örebroo, for peningha, sölff, och annan koper etc Och är inghen nödh om thenne for:ne try stycker

Thet fiärdhe haffuer sigh saa, att flere äre kyrkerner här j landhet, som als inthet, eller ganska lithett haffua j kistorner, än the äre som noghott haffua Och ther inthet är jnne, eller inthet til offuerlåps sedan forslaghet är huatt the haffua till win, offläte och wax behoff på thette årett, Ther kan man inthet tagha Män widt the kyrker som noghott haffua så wäl wtaff tigiendens forbätringh, som kyrkernes landgelle, Haffuer thet segh saa, Att fatighe män som kompne äre wdi saköres böthe, eller annor trångh, the haffua taghet till laans peninger wtaff kyrkernes kisther och insätt theris pantt igen Och mäst wåndess the och omakass ther wtaff att the icke haffua mackt att bethala kyrkerner och anama theris panthar igen medt en hast wdj then hardha tijdh Och huar man toghe theris panther (them the icke gerna ombäre vele), tha stoode thet icke wäll till Och ther före haffue wij störsthe bekymmer medt thenne fiärde puncthen

Somme kyrkor, som noghon kostnadt haffua hafft nylighe, medt clockestöpning mwringh, eller annatt, äre mere bortt skylloghe än the kunne bethala medh theris tiende eller annatt ingäl förste tilstundande iiij eller sex år

Här äre flere kyrker j landhet än behoff giordis, och til myken fåfänglig bekostningh Män wppå eder nadis och rikitzens raadhs godhe behagh Haffuer Her Carll erickson och Jack Sueno Scarensis så tyckts likast ther oom tilgångha, att for:de panther biudess rätthe äghendenom heem igen, Oc haffwom wntt och giffuet them dagh och tijdt till att lösa panthen igen Innan påscha Och når saa skeett är kan thå forslaass huatt til offuerlåps finnass kan wdj kyrkernes kisther som wttaghas kan till rikitzens gälds betalningh

Hwar eder nade och the gode män j rådhit, bätre sinne eller annadt behagh oss här wdinnan föregiffwandes wardha, ther effter retthe wij oss gerna

Hwatt swar på thetta ärende giffuit är wdj wermelandt och dall, thet weett Iak jcke att scriffue om j thy att the som dijtt äre skickade oc wtsände til att handla medt almogen äre icke än nw kompne til bagha, Jnghen scriffuilse haffua the heller giffuit fraa segh

56.

Odaterad.

Anteckning om borgesmän för Bengt Vestgöte.

Riks-Registraturet D, 1529—1531, fol 277.

Tesse epter:na wore godh for Bengt Weszgöte för C mark ortuger them han vtgiffua skal vm Mårmesse tijd nest kommandes, och at han aldrigh her epter skal lata befinna sigh j någhon oredhelig stycker emoth war N H,

Swen Frijs
Niels Torstensson
Marquard Henriksson
Niels Götersson
Oloff Bagge
Lars Holszt
Jöns jngemarsson
Lars Larsson

Register.

A.

Aaghe Jeipsen (Sparre), elect. i Lund, 466.
Abbedissan i Skokloster, fru Ingegerd, br. t., 7, 8; qvitto 315; i Nådendal, br. t., 122, 123; i Riseberga kl., br. t., 246; i Vreta kl., 360.
Abo, se Åbo.
Abboten i Varnhem, qvitto, 185.
— i Husaby kl., br. t., 193; försvar.-br., 222.
Ackho Clausen, se **Åke Clauson.**
Adel, Sveriges, 499, 516; — Danmarks, 499; — Norges, 499.
Adelsta (Alsta) i Nysätra s:n, Upl.; bortbytt af G. Kaffle t. kon., 396.
Æwerth, hr, se **Euert.**
Afrad, kronans, 141, 541; kyrkans, 296; af biskopsgårdar, 460.
Afradskorn, 75, 94, 266.
Afradspenningar, 156, 178, 185, 266, 310, 359, 395, 396, 409, 410, 431.
Agersberg i Norge, 502, 503.
Aggershuss, se **Akershus.**
Agnetha [-e] (Halfmåne af Stola-ätten, se reg. t. 6:te del.), hustru på Stola, sk. hfa undansnillat dyrbarheter, 38.
Akademierna i Tyskland, 462.
Ake Claueson, se **Åke Claueson.**
Aker, se **Åker.**
Akerbo, se **Åkerbo.**
Akershus [Aggershus, Åkershussz] i Norge, höfvidsm. drst. M. Gyllenstierne, 229, 352.
—— **län,** 550.
Akeröö (Åkerö i Bettna s:n, Söd.), tillhör. fru Brita (Tott), Folke Gierssons enka, 457.
Aland, se **Åland.**
Albo här. i Smål., 189; Arv. Drake fogde drst. 109; br. t. 399—401; fogdebr. derå f. Måns Persson, 416.
Albrecht, hert. af Meckl., furste t. Wenden, gr. af Schwerin, herre t. Rost. o. Stargard, br. t. hon., 109, 110.
Alby, se **Almby.**
Alenninge, Anders, borg. i Sthlm, 543.
Alffuastra, se **Aluastra.**
Algudzrum (här. på Öl.); hdsrätt drst. flänt t. Joen Scriffuare, 119.
Alingsåss s:n (Kullings här., Vg.), 299.
Almby (i Jäders s:n, Söd.), tillhör. Matz Körning, 351, 522.
Almebodha (nu Elmeboda) s:n i Konga här., Smål., 189.
Almenningxöö, en i Virmo s:n, Finl., 115, 116.
Allmogen, 336, 459, 542, 564; br. t. om klockskatt, 237—239; — om kon:s fullmäkt., 243; missnöjd öfv. åtgärd. rör. gudsttjenst., 516; i Viken, 483, 489, 498; i Jemtl., 443; i Dal., br. fr., 526, 534, 535, 545, 546; br. t., 533, 534, 562; i Hels., br. fr., 533—536; i Vg., 566; br. t. sv. allm. fr. danska råd., 565, 566.
Altwna (Altuna) s:n, Simtuna här. (Upl.), 56.
Aluastra [Alff-] kloster (se reg. t. 1:a del.), ctr. om afgäld, 30; qvitto på d:o, 131; tax. af, 279, 361.
Alwem (Alfhem, kungsgård i Skepplanda s:n, Ale här., Vg.), förl. t. Ped. Swenske, 252.

Ambasator (sändebud), 478.
Ambrosius, gr. Joh:s af Hoya drabant, 107; får en gård o. en tomt i Viborg, 118.
Amiral, junker Hendrich, kon. Chr:s, 559.
Amsterdam [Amstelredamme], bistår kon. Chr., 423, 426, 563; en borgare derifr. begått bofstreck i Sv., 36—38; Hans Graffue, 208, Hans Gultenmann borg. drst., 377, br. f. innev. drst. af k. Chr., 552, 553.
Anabaptister, 463.
Anderss i Valla, Häsundhs (Hedesunda) s:n, Gestrl., sändeb. t. kon., 10.
Anderss, f. d. prior i Sigtuna kl., förl.-br. på ett gods, 25.
Anderss, capellan i Skuttunge, present. t. Gla Ups. pastorat, 57.
Anderss, hr, i Husaby (Husby-Skederid, se reg. t. 6 del.), Ups. stift, 57.
Anders, hr, i Torstuna, qvitto, 227.
Anders, hr, br. t. hon. om en dykare, 220, 221.
Anders, kanik i Åbo, qvitto, 353; tilldömd Virmesmäke gods, 354.
Anders Andersson, borgmäst i Lödöse, flän., 299.
Anders Benctson (Hård, fogde i Ås, Gäseneds, Frökinds o. Ved. här. 1529), får Tymmeleby gård i Redvägs här. i flän., 210; qvitto, *ib.*, uppdrag, 212.
Anders Botnekars gränd i Sthlm, 233.
Anders Erichson i Raijmelaby, finsk bonde, 115.
Anders Hansson (Ekeblad t. Stola o. Sundby, riksr. o. väpn.), fogde på Elfsb., får 2 gård., 23; hs syst. *ib.*; bytesbr. på gods, 44—46; br. t. hon., 81, 105, 106, 124, 125, 204, 205, 279, 280, 299, 377, 422; förl. af sakören, 299; qvitto, 440.
Anderss Hansson, myntmäst. i Vesterås, qvitt., 95, 120, 146, 197, 198, 315.
Anderss Jönsson i Torisstadh, Åkers s:n, Hagunda här., Upl., 96.
Anderss Larsson i Hillesboda, fjerd.-man, 145.
Anderss Monsson [Måens-], fogde öfv. Vadst. kl. landbor, br. på sakören, 155; qvitt. 158, 201; d:o på tax. af Vadst. kl., 279; br. på fodr. af landb., 401.
Anderss Person, fiskare i Öregrund, br. f., 120, 121.
Anders Persson i Germunderyd af Kimito s:n, får idka landthandel, 163, 164.
Anders Persson, borgare i Vesterås, 543.
Anders Sijmonson, borgmäst. i Sthlm, 191; slottslofv. på Sthlms sl., 436; qvitto på räk. f. o. invent. på Ekholmen, 178; får häradsrätt. i Hammarkinds h., 191; qvitt., 266, 298, 326, 353, 371; br. på fodring, 401.
Angerman, Mattis, i Sthlm, 131.
Angermannaland, se **Ångermannaland.**
Ankare, 221.
Anna (Carlsdotter, se reg. t. 3:e del.), fru, på Vinstorp, 136.
Anna (Hansdotter Tott), fru, Henr. Bitzes enka, br. f. henne t. lagmän, hdshfd. o. fogd., 167, 168; rättegg, 245, 246.
Anna (Bengtsdotter Sparre, se reg. t. 3:e del., enka eft. riksr. m. m. Sten Thuresson Bielke), fru, på Aspenäs, förl. 228; inbjudn. t. kon:s bröll. 383; rusttj., 457.
Anna (Arvidsdotter Trolle, dtr af riksr. o. ridd. Arv. Trolle o. enka eft. riksr., ridd. o. lagmann. i Ög. N. Bosson Grip), fru, flän., 332.
Anna (Pedersdotter Bielke, Thure Bengtss:s enka, på Hendelö, se reg. t. 3:e del.), fru, rusttj., 456, 457.
Anna, hustru, i Arboga, 262.
Anna Joszepsdotter (t. Olstorp, dtr af Josef Persson Biörn t. Djula), Göst. Kafles hustru, 395.
Anne (Bengtsdotter Lillie t. Tyresö), Gudm. Pedersss:s hustru, 4.
Antwerpen (Antwerpen, i nuv. konungarik. Belgien), 554.
Apensten (Oppensten, gamm. fäste på nuv. Åsarps ladugårds egor i Åsarps s:n, Kinds h., Vg.), 420.
Appellation, 544.
Arboga [-he], 13, 98, 110; br. t., 96, 97, 235, 262, 263, 307, 308, 314, 364, 452, 549; Ped. Matzs. borgm. drst., 104; skatt af, 104, 220; tomt drst., 220; Ol. Verkmäst. borg. drst., 262; tvist om jord drst., 245; Vårfrualt. drst., *ib*; sten af Helgeandskyrk. drst. får användas till uppbygg. af rådstuga, 307, 308; möte drst. sammankall. af Dalkarl. m. fl., 319, 534, 537; hr Lars förut kkhde drst, 360.

Arborga, se **Arboga.**
Arborst (Armborst), 455, 456; får ej bäras vid ting, i köpstad, vid gästabud l. t. kka, 224.
Archeprest i Åbo, Jak. Wenne, 156, 157.
Arf- och eget gods, kon:s, 220.
Arffuit (Kurck, död 1522), bisk. i Åbo, 162.
Arfsynden, derom, 462, 464.
Arfwedh Jogensson, från Vadstena, 549.
Arne, hr, betal. sakören, 211.
Arnöö (nu kronosäteri i Öfver-Grans s:n, Håbo här., Upl.; indrogs 1527 från erkebiskopsstol. i Ups.), uppb. af, 94; Jör. Perss. fogde öfv. A:ö landb., 266.
Arosia, se **Westerås.**
Arued Hokonson, rusttjenstskyld. i Smål., 224.
Aruid Joenson, förut fogde i Hofs län, 35.
Aruit Monsson, fogde, qvitto, 219.
Arwed i Leste (l. Lästa i Blädinge s:n, Smål.; stamfader f. ätten Rosenbjelke. Kallas i stamtaflorna Arvid Elefsson), rusttjenstskyld. i Smål., 224.
Aska här. (i Ög.), 357, förl. t. Ped. Svenske, 418.
Aspeboda, gd (i Aspeboda s:n) i Dal., 300.
Aspenäs [-ss] (säteri i Våla s:n o. här., Vstml.), tillh. fru Anna (Bengtsdtr Sparre), Sten Thuresson Bielkes enka, 228, 457.
Asz (Ås) här. i Vg., förlänt t. hr Karl Eriksson, 252.
Assa (Åse i Vg.) här., 308.
Asser Persson (af okänd ätt; slägt med Anders Andersson i Hinsekind); rusttjenstskyld. i Smål., 224.
Aszaabodha, se **Aspeboda.**
Athw gård i Finl., frih. o. frälse derå, 359.
Augsburg [Austborch, Augusta] (fri riksstad, tillhör nu Baiern), 463, 464, 507.
Augusta, se **Augsburg.**
Austborch, se **Augsburg.**
Augustinus (kyrkofader), 463.
Austria (Österrike), 36.
Axell Andersson (Lillie t. Ökna), lagman, riksr., väpn., 31, 92, 96, 337, 338, 341, 345, 407, 411, 413, 415; i kon:s nämnd, 95, 350; sk. göra ny skattläggn. i Sthms län, 190, 191, 268; kon:s fullmäkt., 237.
Axel Ericson [-xen] (Bielke t. Häradssäter), 407; får hdsrätt. i Åkerbo h:d i Ög. i förl., 363.
Axemodh (måhända Axmora i Runtuna s:n, Söd.) gård, 90.

B.

Badhena (Badene kungsgård i Qvänums s:n, Vg.), förl. t. Will. Tysk, 213.
Bagge, Halsten (Månss. t. Berga o. Skällesnäs), rusttjenskyld. i Ög., 223.
Bagge, Niels (se reg. t. 3:e o. 4:e del.), skänkt kon. ett harnesk, 172; br. t. hs enka derom, *ib.*; rusttjenstskyld. i Smål., 223; förl.-br. f. enkan, 93.
Bagge, Oloff (frälseman), borgesman f. Bengt Vesgöte, 568.
Baghehuss, se **Bahus.**
Bahus [Baghehuss, Båhuss] (slott vid Kongelf), 449—451, 498, 558 -560.
Ballesta (Balingsta, säteri), i Huddinge s:n, Söd., 186.
Bana gård (i Vg.), förl. t. Bryniolf Erikss., 192.
Baner, Isaak (t. Runegarn o. Skedenäs), yngling, om hs återk. t. Sv., 43.
Bankakind (här. i Ög.), hdsrätt. drst. förl. t. Ol. Galle, 89.
Bardskärare, Soffuerin, 421.
Barkarna [Berkare, Berkerna] (Barkarö i Vstml.), 45, 245, kyrka o. s:n; coll.-br. drpå f. mäst. Henr., kkhde i Vesterås, 279.
Bast, 396.
Bastukarll, Jönss, fiskare vid Öregrund, br. f. hon., 120, 121.
Beenhammer (Stora Benhamra, kungsgd i Vads s:n, Vallentuna h., Upl.), tillhörig fru Gunnil, Er. Turssons (Bielke) enka, 457.
Beetzberg, se **Besberg.**
Begrafning, olika af Sv. o. Dansk. eft. slag. vid Ups., 428.

Bencht, capellan hos Arv. Vestgöte, 120; qvitto på skatt. af Dal., 20.
Bencht i Vesby (nära Sala), fjerdingsman, 145.
Bencht i Ringwala (nära Sala), länsman, 145.
Benckt, hr, i Lödöse, uppdrag, 15, 16.
Benckt Knutson (se reg. t. 6:e del.), rusttjenstskyld. i Ög., 223.
Benct, hr, coll.-br. ss. kkhde i Svärdsjö, 375.
Benct i Ulfsby, tillåtelse att fiska, 359.
Benct Arenson (Ulf t. Ekolsund, riksr. o. väpn.), 207.
Benct Brunsson (af Forstena-slägten), får hdsrätt öfv. Dal., 192.
Benct Joenson, fogdebr. öfv. Ång., 214.
Benct [Bentt] **Nielson** [Nylson] (Ferla t. Bergshammar, se reg. t. 2:a del.), hr, riksr. o. ridd., 236, 258, 259, 337, 341, 345, 407, 411, 413, 415; borgen f. Jör. Thuress., 546.
Benctswath, qvarn (i Utvängstorps s:n) i Vartofta härad, Vg., rättegång derom, 245.
Benkt Petri, hr, coll. på 10,000 martyr. præb. i Vesterås, 227.
Benekendorp, Hans, fr. Lüb., 500, 504, 520, 521.
Benådningsbref f. myntm. Hans i Henemora, 19, f. Godfr. Sures mörd., 77, f. Bengt Vesgöte, 382.
Berg, rikets, 132.
Berg, gård i Åkerbo här., af kronan bortbytt t. kon., 32.
Bergen, stad i Norge, 479, 550, 551; biskopen af, 563.
Bergh, förl. t. Ped. Svenske, 252.
Bergh s:n (Berg l. Berga) i Vg., 26.
Bergha (i Dal.), 222.
Bergha i Skå s:n (Färentuna här., Upl.), Jöns Olssons egendom, 431.
Bergit, 531. Se **Kopparberget.**
Bergsfogden ofvan Långheden, sk. hfa akt på sitt fögderi, 144; på Bispberg, 196; Christoph. Olss. f. d. bergsf. på Kopparb., 234, 264, 265.
Bergsmän, 322; br. t., 341; fångna, 69, 72; beröfv. sina egodelar, 516; böneskrift. ifr., 545, 546; lidit orätt, 542; br. fr., 534, 535, 562; br. fr. allmog. i Hels., 533, 534; på Salberg., 392, 393; — priv. o. ordn. f., 138, 142; — br. t., 187, 188; på Bispb., stadfäst. på priv., 195, 196; på Glanshammars berg, 263; på Kopparb., br. t., 234; — berykt. hos kon., 235; i Dal., 365—367; i Noraskoga o. Lindesb., 455.
Bergskog, kronans bergsmän få der fritt hugga, 139.
Bergsting, på Bispberg, 195.
Bergxhammar [Bärgzhamer] (Bergshamra invid Ulriksdal), lägges t. Solna s:n, 173; bortbytt af kon. t. Gudm. Perss., 310.
Beriel, se **Birger Nilsson.**
Berkare o. **Berkerna** s:n, se **Barkarna.**
Berkia (Norr- och Söderberke) i Dal., 530.
Berquara (Bergqvara i Bergunda s:n, Smål.), Th. Trolles egendom, 31.
Bershammar, se **Bergxhammar.**
Bertil, hr, i Enköp., dombr. på jord, 96.
Bertill Jönsson, fogdebr. på Hattula här., 118.
Beställningsbref för Christopher Vallmästare, 248, 249.
Besbergx [Beetz-] (Bispberg) grufva (i Säters s:n, Dal.), kronans jernberg; det bästa svenska; om upptäck. draf, 149, 150; bekräft. f. inneb. på deras priv., 195, 196.
Bexade fjerding i Smål. (Bexheda, se reg. t. 3:e del.), förl. t. Joh. Thurss., 89; förl. t. Måns Johanss., 363.
Beyersta gård i Brännkyrka s:n (Söd., nära Sthlm); tillåt.-br. f. Herm. Fossert att inköpa dns., 127, 128; tillhört Själagård. i Sthlm, 128; frälsebr. drå f. H. Foss., 128, 129.
Bielke, Hogenskild, 421, 422, 456.
Bilde, Claues, hr, d. riksr. o. ridd., d. undrhdl. i Varb., 466, 497; br. fr. Thure Jönss., 558, 559; svar drpå, 559, 560.
Biltog man i riket, hafve frid på Salberg., 138; men ej på ann. berg biltog, *ib.*
Bijholm i Arje s:n (nu Ärja, en del af Åkers s:n), Selebo här., Söd.; bortbytt af Arv. Drake t. kon., 18, 48, 113.
Bijslåpning (Biläger), 381.

Birger [-in, -ir, Beriel, Byrgel] **Nielsson** [Nylszen] (Grip) till Vinäs, kon:s fodermarsk, riksr. o. ridd., 31, 327, 407, 411, 413, 415; br. t. hon., 1, 2, 3, 16, 17, 55, 180, 183, 184, 290, 291; qvitto, 74, 323, 365; sändeb. t. Lauenburg, 371, 372; får Hoffs gård o. län i flän., 363.
Birgitta, Jöns Dalakarls hustru i Ups.; frikänn.- o. försvar.-bref f. henne, 268, 269.
Birgitta [Brijta] (Jönsdtr Roos, Måns Bryntesson Lilliehööks enka), fru på Ervalla; förlän. af sakören, 131; rusttjenst, 457.
Birkwijk (Björkvik, säteri i Ö. Ryds s:n, Skärkinds h., Ög.), riksr. Holger Karlssons egdm, 31.
Bisere, Jöns, se **Bitzare, J.**
Biskopar; rikets, 12; md dm borde handlas om skolornas fbättr., 71; i Skara, se **Måns** o. **Sven;** i Strengnäs, se **Måns;** i Vesterås, se **Peder;** i Vexiö, se **Ingemar** o. **Jöns Boecij;** i Åbo, se **Arffuit** o. **Mårten;** i Linköping, får Bro gård, 62, 63; se äfven **Brask;** i Norge, se **Norge;** i Lübeck, se **Henrich;** i Tyskland, se **Tyskland;** i Sv. fördrifne o. illa behandl., 516.
——ne, församlade i Ups., 97; om drs invign., 376; br. t. danska råd., 565, 556; de uppror. hos kon. Chr., 554.
Biskopsbordet i Westerås, 159.
Biskopsfodring, 14, 23, 27.
Biskopsfogde på Öl., Joen Scriffuare, 119.
Biskopsgästning, 14, 30, 154, 158, 232.
Biskopssaker, 210, 213, 232.
Biskopstionde, 6, 7, 14, 90, 154, 194, 206, 207, 214, 219, 251, 371, 397, 398, 453.
Biskopsvigning, 376, 544.
Bispstuna, fogdebr. drå f. Hans Scriffu., 191.
Bissze [Bisze], **Henrik,** (t. Nynäs, riksr. o. ridd., lagm. i Finl.), hs enka Anna, 167, 168; hennes rättegång, 245, 246.
Biszare, Jöns, se **Bitzare, J.**
Bitzare [Bisere, Biszare], **Jöns** (embetsman på Salberg., fogde i Sala, Kila, Kumla o. Möklinta s:r), 422; qvitto på silfv., 11, 55, 56, 94, 120, 189.
Biug, 279, 401, 566.
Biugmiöl, 45, 178.
Biurheem (nu Stora Bjurum i Bjurums s:n, Gudhems här., Vg.), hustru Kadrins, 94, 95, 99.
Biörn Biörnsson [Biörs-], borgm. i Sthlm, i slottslofv. på Sthlms slott, 436; värderingsman, 233; fullm. t. Dal., 529.
Biörn Claeson (Lejon) t. Leppis, riksr. o. väpn., 31.
Biörn Gunnarson, fogdebr. på Björnö gård m. landbönd., 36.
Biörn Jörgensson, borgmäst. i Lidköp., 549.
Biörn Matzson i Finland, 359.
Björneskall, 224.
Björneskog i Smål. (trol. Björnskog i Hultsjö s:n, Vestra här.), 223.
Biörnöö gård (sätesg. i Frötuna s:n i Upl., nära Norrtelje), fogdebr. drå f. Biörn Gunnarss., 36; förut mäst. Jörans, 189; återskänkes t. hon., 387, 388.
Biörskogx s:n (i Åkerbo här., Vestml.), 244.
Bjelkar, utgöras af Raseborgs län, 170.
Blackestadt (Blacksta) i Boglösa s:n, Trögds h., Upl., 96.
Bleginge (Blekinge), om dss intag. o. återlemn. af Sv., 478.
Blek, Michel, i Skidene, br. t. hon. om en af hon. skydd. missdåd., 274.
Blomans äng, utanför Åbo, 160.
Bly, 318, 340, 341, 353, 556; silfv. förfalsk. drmd, 277.
Bockskinn, 361.
Bodar, köpmans-, vid Salberg, 391.
Bode (i Hagshults s:n, Östra här.) i Smål., återbördas fr. Nydala kl., 417.
Boecij, Jöns, se **Jöns B.**
Boeckmann, Hans, se **Bökman, Hans.**
Boemia (Böhmen), 463.
Boglösza [Bugelösz] (Boglösa i Trögds här., Upl.) s:n, 96, 396.
Bohus län, förl. drst., 35.
Boije [Boijie], **Erik** [-ch] (Andersson t. Dalkarlby o. Tirmala), flän., 117; slottslofv.-br. på Tavasteh., 163; br. t., 356.

Boije, Niels (Andersson t. Dalkarlby o. Gennäs; väpn.), flän. 117; fogdebr. på Raseb. län, 163; föreskrift, 170; qvitto, 185.
Bokarla (bofaste män), 426.
Bolmannens ränta, 170.
Bolstorp i Vg., 208.
Bomärke, sk. sättas på arbet. silfv., 141, 278.
Bonde, en på Mörkö, stadfäst.-br., 422.
Bonde [-a], **Tord** (väpn., riksr.. se reg. t. 3:e del.), 210; böter, 38, 94, 95, 99.
Bondkyrkan i Ups., 94, 185, 192; hr Erik kkhde drst., 20, 269.
Borgare i uppstäder, få handla med Nyköp., 419.
Borgensbref för Joen Scriffu. o. Lasse Joenss., 542, 543; f. domprost. Jör. Thuresson, 546, 547; f. B. Vesgöte, 568.
Borgho (Borgå i Finl.), kungsg. drst. flän. t. Junker Kastenberg, 166.
Borgläger, 1, 18, 55, 137, 183, 290, 492; om afgäld af prest. i Skara st. i st. f., 136, 148, 399; — i Åbo st. 154, 353; — af domcap. i Åbo, 168, 169, 173; — af Jönköp. borgare, 154; — af prest i Strengn., 173; — i Strengn. st., 185, 235; — i Ups. st., 333.
Borgmästare i Arb. Ped. Matzson, 104; i Gefle Göst. Erichson, 95; i Ups. Staff. Henrikss., 93—95; i Sthlm Lasse Larss., 96, 245, Herm. Fossert, 127, And. Sijmonson, 191, Björn Björnss., 436; i Lödöse And. Anderss., 299; i Vestervik Ped. Skriffu., 357; i Köp. Er. Olufss., 549.
—— **o. råd** i Skara, 28, 128; i Lödöse, br. t., 171; i Ups. i kon:s nämnd, 350; i Arboga, 364; i Lüb. 501; — inbjudne t. kon:s bröll., 373—375; — br. fr., 538, 539, 560, 561; i Vesterv. o. Sken., 357, 358; i Sthlm 216, 410, 415, 436, 547—549; br. fr. dm t. Dal., 528—530; i åtsk. städ., 411, 413; underteckn. stadg. om städ. marknader, 549; i Söderköp., 412; i Nyköp., 419; i Amsterdam, 552.
Borgundske, de, 512.
Borstils s:n [Byrsztel] (Börstil i Upl.), fogdebr. drå f. Hans Skriff., 146; skatt draf, 147; förl. t. Jöns Olss., kokmäst., 277.
Borneholm (Bornholm), 81.
Boskap, i Vexiö kl., 251.
Bothellstörp (trol. Bolstorp i Risinge s:n, Ög.), pants. t. bisk. Brask, 130.
Bothelstorp i Ösmo s:n, Söd., 395.
Botekyrke s:n i Söd., 356.
Botnen (Vester-, Norr- o. Österbotten), klocksk. o. kkohjelp af, 314.
Boålt (Bohult) i Trennemo (Tranemo) s:n, Vartofta h., Vg., 420.
Brabant (förr hertigd. i de gamla Nederländ., innefatt. det nuv. N. Brab., tillh. kgarik. Nederl. o. landsk. Antwerpen, samt S. Brab. tillh. Belg.), 514.
Bragde, Pedher (P. Magnusson B., fader t. Joachim B., kon. G:s svåger), gift 1:a ggn m. Cecilia (Green, hvilk. ej upptages i Anreps ättartafl.), 181.
Bragde, Sten, borg. i Kalm., flän. på ett stenhus drst., 421.
Brask, Hans, bisk. i Link., 130, 515; hs landbor, 251; hos kon. Christ., 424, 515; hs stämpl., 542.
Braxen, i skatt, 117.
Bredhegården i Strengnäs, 340.
Brennekirke [-kyrckie] (Brännkyrka) s:n i Söd., 128, 310, 396, 409.
Brijta, fru, på Ervalla, se **Birgitta.**
Brijta [Byrgitthe] (Hansdtr Tott; se reg. t 3:e del., **Byrgitthe**), fru, på Åkerö, 457.
Brijta, hustru, på Sundby (g. m. Hans Jakobss. Ekeblad), bytesbr. på gods, 44—46.
Brithegård i Håszueke (Håksviks) s:n, Kinds här.. Vg.; ödesgård, 46.
Bro här. (i Upl.), br. t. inneb. drst., 316.
Bro s:n i Upl., 227.
Bro s:n, 420.
Brochenhusen [-sz- Bruchuszen], grefve Johan af Hoya o. B., 12, 73, 407.
Brochmann, Jasper, kon:s af Danmark secret., dansk underhdl. vid mötet i Varb., 467. Se vidare **Jesper,** mäster.
Broke, Lasse, flän.-br. på krögarepgr af sitt fögderi i Finl., 363.
Bromsze [-mesz], **Oleff,** mäster, se **Bröms, Oloff.**
Broo (nu Brokind, sätesg. i Vårdnäs s:n, Kinds här., Ög.), hr Måns Johanssons egdm, 31.

Broo gård i Ög. (nu Kungsbro, kronosäteri o. öfversteboställe i Vreta kl. s:n), inneh. af Ped. Knutss.; sk. lemnas t. bisk. i Link., 62, 63.
Broo kyrka (i Bro skeppsl., Upl.), 36.
Bruchuszen, se **Brochenhusen.**
Brudskatt, 517, 520.
Brunlagh i Norge; Ol. Swart drst., 274.
Brymps, Larns, se **Bröms.**
Bryniolff [Brynolf] **Eriksson** (1529 i slottslofv. på Leckö), får två gårdar i flän., 192; fogde i Vg., 100.
Bryntes, Måns, 490; se vid. **Måns Bryntesson.**
Brytemarks gods (nyhemman), 181.
Brådhulta gård (trol. Brådhult, säteri i Åsenhöga s:n, Vestbo här.) i Smål., förl. på behagl. tid t. Claes Kyle, 24.
Bråsser (spännen), 18.
Bråviken [Bråd-] (större vik af Östersjön, mell. Söd. o. Ög.), om fiske drst., 25, 26; hamnar drst., 412, 413.
Bräder, 183; utförselvara fr. Öl, 93; utgöres af Raseb. län, 170.
Bröllop, kon. G:s, 403, 518, 520; bjudn. t., 354, 371—374, 383; kon. vill det ej uppskjuta, 379—381; om gård t., 383—385.
Bröms [Brymps, Brömps] **Larens** [Lasse] (frälseman), fogde i Sunnerbo; br. t. hon., 42, 43; qvitto, 104, 210, 401; flän., 401.
Bröms [Bromsze, -mesz], **Oloff** [-leff, Oleue], mäster, kon:s camer., 158, 178, 197, 200, 201, 213, 317, 318, 378, 394, 503, 504, 507, 508; coll. på domprostedömet i Strengn., 232.
Bröstugnar, 11, 144, 393.
Bröstugnasölf, 219.
Bucærus (Martin Bucer, fr. Elsass, en af reformatorerne, predikant i Strassburg; sedermera kall. t. Engl. att der biträda vid reformationens införande o. der död), 462.
Budde, Byrge (frälseman i Nerike), uppdrag, 455.
Bugelösz; se **Boglösza.**
Buglösse (Boglösa i Tofteryds s:n, Östbo h.) i Smål., återbördas fr. Nydala kl., 417.
Burgundia (Burgund), hertigdöme o. grefskap, 36.
Buremestare, Johannes [Hans], borg. i Sthlm, plundr. af sjöröfv. fr. Skellingvoede, 150, 151, 436.
Burmestere [Bure-], **Joachim,** en bofaktig Nederländare fr. Amsterdam, 36; br. om hon., 36—38, — t. erkehertiginn. Margareta, 218, 219; br. om hon. o. hs fängsl. i Rev., m. m., 555—558.
Burspråk, 515.
Buszila, Hans, syneman, 160.
Byby (Biby, säteri i Gillberga s:n, Söd.), tillh. Niels Herlagson, 263.
Bykyrkan i Sthlm, kkhde derst. utn., 216, 217.
Byrsztel, se **Borstil.**
Bysterfeld, Hans, en af kon. Chr:s höfvidsmän, 563.
Bytesbref, se **Jordabyte.**
Bårdzskärare, Hans, i Gefle, drifvit otillåt. sölfhand., 176.
Båtsmän, 353.
Båwen, Dirik to, 543.
Bälinge [-gh] här. i Upl.; Ol. Scriffu. fogde drst., 64; br. t. 296.
Bälte, silfver-, fr. Vexiö kl., 250.
Bännebäk (i Öfver-Tjurbo härad, Möklinta s:n), 145.
Bärga, Arvid Vestgötes enkas gods, 457.
Böcker, i Vexiö kl., skänkas t. Gudm. Speyel, 251.
Böda [-e] s:n på Öl.; bönd. få med tre skepp fara utländes, 92, 93.
Bödlar, tre i kon. Christierns följe, 560.
Bökman [Boeckmann], **Hans,** rådm. i Sthlm, 436, 461.
Bönder förbjud. a. uppbära sakören, 225; beröfvade sina egodelar, 516.
Bördsrätt, 417.
Börje s:n nära Upsala; S:t Eriks gods drst., 196.
Bössor, 67, 71, 174, 221, 240, 287, 404, 427, 459, 524, 556.

C.

Calmarne [Calmer, -merna, Kalmarne], (Kalmar), 13, 48, 242, 421; lifgeding åt drottn. Katarina, 286—289, 403—405; möte m. råd. drst., 66, 67, 70, 71; br. t., 96—98; mäst. Jörien drst., 175, 397; ett stenhus förlänt t. Sten Bragde, 421; bjud. S. Norrby i flän., 476; blodbad drst., 516, 517.
—— **slott,** silfv. o. pgr tagna fr. capell. drst., 18.
Camererare, kon:s, 33; Påuel Joannis, Niels Månszon, Oleff Larnszon, Oleff Bröms, Eskil Michaelis, se dessa artiklar.
Cancellarius, se **Canceller.**
Canceller, kon:s, mäst. Henrik, 153, 206; Ol. Petri, 416.
—— kon:s af Danm., hr Prebiörn Podbusk, 468.
Cancelleri, kon:s, 137, 227.
Caniker i Åbo, 162; i Link. hr Mårten, 153; i Vesterås, 159.
Canike-tionde, 90.
Canonier, om deras tillsätt. vill kon. blifva hörd, 169; en i Ups. tilldel. Henrik Sledorm, 228.
Cantzeller, Peter (se reg. t. 1:a del. **Canceler, Peder**), 525.
Capell, klockskatt af. 12; på Kalm. slott, 18; i Kungsbarkarö, 178; St. Jöriens i Ups., 228; på Tavastehus sl., 361.
Capellan, Arv. Vestgötes, hr Benckt, 20, 120; hr Jöns i Ed, ihjelslagit hr Erik drst., 179; förbön f. hon., 179, 180.
Capitel, se **Dom-capitel.**
Carl V, kejsare, br. fr. Thure Jönss. m. fl., 515—517.
Carl Erickson, rr., 567, se **Karl Eriksson.**
Carl Hansson, rådman i Söderköp., 549.
Catharina [-e], se **Katarina.**
Cecilia, hustru, Peder Bragdes (dotter af Magn. Stenss. Green t. Tidön); om hennes morgongåfvogods, 181, 182.
Ceremonier, den helga kyrkans, nedlagda i Sv., 516.
Christer Larson, dombr. f. hon. på en gård i Östantorp, 129, 130; klag. inf. kon:s nämnd, 130.
Christiern [Cr-, Kr-], kon., 330, 331, 367, 449, 450, 451, 455, 456, 464, 482, 487, 491, 507, 512, 523, 558—561, 564—566; den omilde, 459; örlig mot hon., 12, 97; br. f. Åbo borgare, 159, 161; riket i nöd f. hs skull, 239; hs parti, 331, 336, 428, 429, 445, 448, 449, 491, 512, 528—530; de sv. förrädarne hans anhängare, 336, 339, 343, 424—428, 433, 434, 454, 524, 550. 565; hans o. hs anhäng:s plan. o. stämpl., 274, 275, 335, 336, 338, 344, 346, 347, 400, 422—430, 434, 437, 441, 477, 510, 515, 523, 524; infall i Norge, 336, 442—444, 447, 448, 451, 454, 558, 563, 565; befar. anfall af hon. mot Sv., 299, 301, 337, 421, 423—430, 434, 560, 561, 563; Sv:s fiende, 445, 471, 474, 477; i samråd med kejs. o. andra furst., 334, 510, 512; hs anhäng:s skrifv. t. Danm., 340, 344, 346, 347; — t. Sv., 340; saml. folk i Holl., 423, 426, vid Amsterdam, 426; kon. af Danm. o. de tyske städ. hs fiender, 428; hs tyranni, 424, 428, 474, 522; hs oenighet m. Dmks o. Norges råd, 474; Th. Jönss:s m. fl. br. om hon., 510—514; påstås vara rätt kon. t. Sv., 517; utdrifv. af Sv., 275, 528; hos kejsaren, 523; hs br. f. inneb. i Holl. o. Amsterdam, 552, 553; rustningar, 553, 554.
Christiern Lorentzen (Crister Larss. Sjöblad, se reg. t. 1:a, 2:a o. 4:e del.), 407.
Cristophorus Andree, se **Christoffer Andersson.**
Christopher [Kristofer] **Olsson,** bergsfogde på Kopparb., klagat öfv. Måns Nielsson o. bergsmänn. på Kopparberget, 233—236; förlamad o. sjuk, 264, 265.
Cirstin, fru, se **Cristina.**
Cisz (accis) på åtskilliga varor vid Salberg., 144, 390.
Claes Jörenson till Viby (månne Stiernsköld t. Biby?), 310.
Clawes, borgm. i Lüb.; undhl. m. hert. af S.-Lau., 505, 506.
Cleijs Mortensoen, fr. Skellingwoede, sjöröfv., plundr. borg. fr. Sthlm, 150.
Clemet Eriksson, fmkt ss. lappfogde i Norrbotten, 446.
Clemet Hansson, kon:s skrifvare, 64.

Clemet Slottsskrifvare, qvitto, 298.
Clerkeriet, br. t. om klockskatt, 237, 239, 263, 264; dess taxering, 544; i Norlanden, sk. m. rik. råd rådgöra om rik. ärend., 267; i Jemtl., 267; borgläg. af cl. i Åbo stift, 353; afgäld i st. derf., 154, 155; i Skara stift, 399, 458, 460; afgäld i st. derf., 136, 148, 185; i Strengnäs st. d:o, 173.
Clockawerk, 105, 300.
Closter, se **Kloster.**
Coberger, Kasper, borgare i Vestervik, 174.
Coditz [Codits, Quadisz] (Qvaditz), **Joest,** 476, 478, 485.
Collationsbref f. hr Ped. Petri på Serkelax gäll, 198; f. Hans Nicolai på Sthlms bykyrka, 216, 217; f. hr And. i Torstuna på Torstuna, 227; f. Henr. Sledorm på en canonia i Ups. o. på diakonat i Strengnäs, m. m., 228; f. hr Benct Petri på 10,000 martyrers præb. i Vesterås, 227; f. hr Gudm. Speyel på præb. Corp. Christi i Vexiö, 251; f. hr Erik i Upsala Bondkyrka på præb., 269; f. mäst. Henr. kkh. i Vesterås på Barkarna kka, 279; f. Niels Laurentij på Öfversjö, 340; f. hr Matz på Karitz o. Karitzloia, 353; f. kkh. Lars på Sala, 360; f. Niels Ingelbertj på Söderala, 371; f. hr Benct på Svärdsjö, 375; f. Eric Petrj på Leksand, *ib*; f. hr Peder på Torsåker, 399; f. hr Seuerin Petri på præb. clericorum i Åbo, 398; f. hr Gudm. Speyel på domprosteriet i Vexiö, 399; f. hr Pedher Algoti på Norbo, *ib*; f. kkh. i Norbo på Torsåker, *ib*.
Comenthur, se **Kumpthur.**
Confederatz (förbund) mell. de nord. rikena, 491; mell. kejs., andra furst. o. kon. Chr., 559.
Consecratie (vigning) af biskopar, 376.
Contract mell. kon. o. elect. i Link., 13, 14; md bisk. i Strengn., 22, 23; md bisk. i Skara, 27, 28; md Niels Svenss. om afg. af Alvastra kl., 30; md Er. Fleming, 435; mell. de nord. kon. om krigsfolk, 492, 566.
Conventet i Nådendal, br. t. om klostrets gods, 122, 123; i Husby kl. i Dal., skyddsbr. f., 193.
Corporis Christi præbenda i Vexiö, coll. drpå f. Gudm. Speyel, 251.
Cristiern, hertig, tros hfa fiendtl. afsigt. mot Sv., 2, 6.
Cristiern Benchtson (Oxenstierna, riksr. o. ridd., halshuggen i Stlhms blodbad 1520), 5.
Cristina [-e, Cirstin] (Gyllenstierna), fru, 525; underrättar kon. om ett hot. förräd. i Dmk, 2; om Dansk:s plan. md hennes son, 2—4, 6; br. t. henne om d:o, 3, 4; om pantsatta guldkedjor, 525.
Cristoffer Andersson [Christophorus Andreæ] (Röd l. Eklöf) t. Hedåker, riksr., 31; mäster 137; om hs vistelse i Tyskl. m. m. *ib*; understöd åt hon., *ib*; br. fr. hon. t. kon., 461—465.
Cristoffer [Kr-] **Olsson,** se **Christopher Olsson.**
Cristyne, fru. Se **Cristina.**

D.

Daall (Dal), 387; Sven Kart fogde drst., 89, 158, 567; klockskatt af, 238, 242; gods drst., 388; br. t. inneb. drst., 399—401.
Dagsverken, 14, 317, 395, 396, 409, 431; t. Sthlms slott, 359.
Dagsverkspenningar, 105, 147.
Dagsverksskinn, 361.
Dalarne [Dalanar, Dalarna], 120, 336, 349, 352, 375; skinnskatt deraf, 20; fogdebr. drå f. Ped. Monss., 26; margelts-pgr drifr., 120; br. t. inneb. drst., 131—133, 281, 282, 292—294, 308, 309, 341—344, 362, 365—367; 432—435, 454, 455, 522, 526, 528—530; — — fr. Hels., 533—535, 537; Lasse Erikss. fogde drst., 108, 133, 227, 235; Ingel Hanss. fogde drst., 295, 298, 530; br. fr. inneb., 134, 365—367; böneskr. t. kon. o. trohetsförsäkr., 545, 546, 562; Benct Brunss. får hdsrätt. drst., 192; Husby kl. drst., 193; om orol. drst., 281—283, 292—297, 300—302, 308—310, 312, 314, 318. 319, 324, 325, 328, 339—344, 346, 362, 365—367, 432—435; sakfall drst., 299; allm. drst. kall. t. Ups. möte, 319, 320; — ej infunnit sig, 345; om skydd f. D. mot kon. Chr., 445, 449, 452; G. Trolle väntas dit, 550; stämpl. drst., 540, 541.

Dalakarl, Jöns, i Upsala; frikänn.- o. fsvar.-br. f. hs hustru Birgitta, 268, 269.
Daljunkaren, om honom, 349.
Dals här. (i Ög.), förlänt t. Birg. Nielss., 363.
Dalstorp s:n (i Kinds här.) i Vg., hr Jacop drst. död, 214.
Dan, hr, i Strengn., qvittobr., 399.
Danaarf, 387.
Danemora (Dannemora), hästestånd af, 266.
Danmark [Dannemarch], 206, 333—337, 340, 370, 380, 381, 432, 438, 443, 447, 448, 450, 467, 474, 482, 488, 490, 492, 493, 496, 497, 499, 510—512, 513, 523, 524, 529, 531, 532, 551, 560, 561; hot. förräd. plan. drifr., 2, 4, 80; underrätt. drifr. äskas, 6, 13; Thure Jönss. der skydd., 53; mordbränn. drifr. insända i Sv., 53, 54; rykt. drifr., 81; om Dansk:s afsigt., 82; bönd. i Böda s:n få segla dit, 92, 93; Svensk. få ej njuta s. gods drst., 136, 473; danska pgr sk. dit återsändas, 171; jern ditsändes, 171; kon. Chr:s anhäng:s br. t., 340, 343, 344, 346, 347; föreskr. t. rgrn i D. f. prinsess. Katarina, 422; hotas af k. Chr., 563; kon. af (Fredrik), 333, 337, 343, 348, 468—499, 523, 531, 549; — — i fbund m. Sv., 428; Christiern, f. d. kon. drst., 552, 564.
——**s rikes råd,** 466, 467, 470—478, 480—488, 490—498, 523, 532; br. t. inneb. i Sv., 565, 566.
Danmarks s:n (i Upl.), 202, 203.
Danske, de, 84, 451, 452, 484, 486, 494, 495; återbekommit gods i Sv., 473.
—— **penningar,** sk. sändas t. Danm. o. utbytas mot guld, 171.
Danske [Dantzke] (Danzig), 104, 364.
Danskekulla i Finl. (Åbo län), gods, hemfall. t. kron., don. t. bisk. Mårt. i Åbo, 164.
Dantzke, se **Danske.**
Darre (Danderyd i Upl.) skeppslag; hdsrätt. förlänt. t. Ped. Erlandss., 174.
Dauitz bröd (S:t Davids præb. vid Vesterås domkyrka), förl. drpå f. Lasse Erikss., 377.
Decem mill. martyrum (Tiotusen martyrers) præb. i Vesterås; coll. drpå f. Benkt Petri, 227.
Degreholm (nu Dägerholm) i Ösmo s:n, Söd., 396.
Deken i Ups, hr Jöns, se **Jöns;** — i Vesterås, hr Niels Andreæ, se **Niels;** — i Åbo, hr Erik, se **Erik.**
Deleboda (Delbo i Sala s:n) på Salberg., 187.
Delmenhorst (se reg. t. 1:a del.), 334, 448, 466, 497, 523, 531, 552.
Delsbo [Dilsboo, Dylz-] i Hels., 534, 535; landsting drst., 533, 536; prestgäll, om tillsätt. af, 43, 51, 76, 77.
Diaconatet i Strengnäs; coll. drpå f. Henr. Sledorm, 228.
Diken, 90.
Dilsbo, se **Delsbo.**
Distingen [Dystyngen] (markn. i Ups.), 10, 20, 35, 153, 202, 203, 254, 536, 548.
Ditmersken (Ditmarsken, se reg. t. 1:a del.), 334, 448, 466, 497, 523, 531, 552.
Diureskyte [Dyereskytte], **Claes,** förlän., 388, 420.
Dombref, f. Christ. Larss. på en gård i Östant., 129, 130, utfärd. af kon:s nämnd, 159—162, 208, 244—246, 350—352, 375; f. Mats Perss., 415; kon:s f. Lasse Moenss., 375; — lagmans, 351.
Dom-capitlen i rik., br. t. om klockskatt., 96—98; uppdrag derom, 243; de bäste o. fståndste af hvje sk. infinna sig vid kon:s bröllop, 376.
—— i **Link., Skara, Strengn., Upsala, Åbo,** se dessa artiklar.
Domkyrkan i Åbo, 160, i Westerås, 262, i Upsala, 325.
——**orna** i riket, 243.
Domprost i Skara, se **Oleff,** mäst. o. **Sven,** mäst.; i Vesterås, se **Knut;** i Upsala, se **Jörien,** mäst.; i Åbo, se **Hans,** mäster.
Domprostedömet, i Skara, 27, i Ups., dess ränta, 192, 201; gd lyd. drund., 440; i Strengn., coll. drpå f. mäst. Ol. Bröms, 232.
Donationsbref, kon:s, t. prinsessan Katarina, 402.
Dorethea [-e] (Per Svenskes hustru), köpebr. på Vesunda gård i Finland, 369; hennes mormoder, *ib.*
Dragxmarke i Viken (Dragsmark i Bohus län), 270.
Drake, Arffuidh [Arwid, Aruidh, Arffwedt], på Hambra, om jordabyte md konungen, 18, 19, 48, 112, 113; qvitto, 108.

Drake, Birge, rusttjenstskyld. i Smål., 224.
Drake, Christiern, rusttjenstskyld. i Smål., 224.
Drawanthe (drabant), en kon:s, 135; grefvens af Hoya, se **Ambrosius.**
Dreggeuedh (Drägved) gård i Håszueke (Håksviks s:n, Kinds här.), Vg. 46.
Drekop, Alert, får indrifva sina fordr., 164; får köpslaga i Tavasteh. o. Ras. län, men ej med bönd., 356.
Drifvaren vid Salberg., om hs lön, 141.
Drottning, Sveriges, se **Katarina.**
Dråp, 422, 452, 453.
Dudische (tyska) nation, 288.
Duelle, i Smål., gård återbörd. fr. Nydala kl., 417, 514.
Dusse (Duse), **Peder,** rusttjenstskyld. i Smål., 224.
Dykare, 220, 221.
Dyr tid i Dal. o. Bergslag., 131, 391, i Smål., 180, 184, 290, i Upl., 304.
Dylzboo, se **Delsbo.**
Dyster, Oloff, i Sthlm, 233.
Dystyngh, se **Distingen.**
Dyszer, Hans eller Hans Bysterfeld, en af kon. Chr:s höfvidsmän, 563.
Dywle (Stora Djula i St. Malms s:n, Söd.), gods thör. Göst. Kafle, 395.
Däken, se **Deken.**

E.

Ebba, fru (E. Eriksdtr Wase, se reg. t. 3:e del.), på Ekeberg, rusttjenst, 457.
Eboo [Eebo] här. (Nu Edbo s:n i Frösåkers h., Upl.); fogdebr. drå f. Niels Hård, 94; d:o å d:o f. Hauss Scriffu., 146.
Eckerne, i Ög. (möjl. Eke i Kimsta s:n), förlänt t. Ped. Svenske, 252.
Edz s:n i Verml. (Grums här.), 387.
Edzöris-balken, 142.
Eebo, se **Eboo.**
Eedby (Edeby under Drottningholm) på Lofön, Upl., 442.
Eedh s:n, en capellan drst. dräpt kkhdn, 179.
Eguene (nu Eggvena by) i Kollands (Kullings) här., rättegg drom, 245.
Eka (Eke) i Jäders s:n (Söd.), 45.
Ekeberg (i Ner., se reg. t. 3:e del.), Erik Abrahamss:s (Leyonhufvud) enkas gods, 457.
Ekeby, tillhör. hustru Magdalena (Påvel Kyles enka?), 457.
Ekelande bys egor, t. Lödöse stad, 299.
Ekenäs, Gudm. Perss:s egdm, 415.
Ekeskog, annans, må ej huggas, 224, 225.
Ekholms gård (Ekholmen i Veckholms s:n, Upl.), inventar. drst., 178.
Ekholms sund (Ekolsund i Husby Sjutolfts s:n, Upl.), 219.
Eklöf, Christopher Andersson, se **Cristoffer Andersson.**
Ekorneskog, 224.
Electus i Link., se **Jöns Magni;** i Lund, se **Aaghe Jeipsen;** d:o i Skara, se **Sven,** mäster; i Vexiö, se **Jöns Boecij.**
Elff Monsson, fogde i Stäkes län, förlän. på en gd i Forn-Sigtuna, 266.
Elffuekarleby (vid Dalelfven), om kungsådr. o. fisk. drst., 133.
Elffzborgs [Elffz-, Ellitzb-] **län,** 532; skatt af, 16.
—— **slott,** 299, 348, 425, 490; And. Hanss. fogde drst., 23, 440, 532; Joen Smed underfogde drst., 35; sk. väl bevakas, 82; om förstärkn. af, 105; befmn drst., 148; Ragv. Jonss. drst., 125; skattesmör ditsändes, 204; Christoph. Wallmäst. drst., 249.
Elghudar, utförselvara, 503.
Elin, hustru, på Nynäs (Nilsdtr Sparre, se reg. t. 3:e del.), fru Mettas moder, rusttjenst, 457.
Else (Påuelsdtr Laxmand, enka eft. Abraham Erikss. Gyllenstierna), fru, br. t. henne, 4, 5.
Elszeby, hustru (Johsdtr Gynthe, g. m. Thom. Nilss. Bölja t. Lingshammar), på Liszinge i Långh. hd; stadfäst. på L. gd, 96.
Elta (Älta) i Brännkyrka s:n (nu Erstaviks kapellförsaml.), Södml., 410.

Embetsmän, 430, 460; i Viken, 483, 495.
Eneköping [-ge, -yngh], 13, 64, 98, 522, 549; markn., 12, 548; möte drst., 97; hr Bertil drst., 96; br. t., 96, 97; inneb. drst. böra biträda vid upprensn. af Bispb. grufva, 149, 150.
——**s kloster,** sk. förvandlas t. hosp. f. spetälska, 83.
Enerom (Enerum) i Böda s:n på Öl., 92.
Engebrik (Engelbrecht Larsson af ätten Bölja l. Strömfelt?) i Vad, 337.
Enewald [Eneual] **Hansson** (fogde öfv. biskopsstolens landbor i Ög.), qvittobr., 158; fogdebr. öfv. kyrkors, klosters och presters landbor i Ög., 158; sk. hfa sitt tillhåll i Vreta kl., 360.
Engelotter, 227.
Engelst (kläde), 157, 249, 317.
Engern [Engheren], hertigdöme (i Tyskl.), 284, 285, 289, 402, 403, 407—409, 437, 527, 547.
Enka, en, på Salberget, br. t., 179, 180.
Enxiö (Engsö, sätesg. i E. s:n, Ytter-Tjurbo här., Vestml.), Lasse Thurss:s gård, 522.
Erasmus (den bekante E. af Rotterdam, † 1536), 464.
Ereme kyrka, 351.
Erengiszl [Erngiszell], fogde i Rosl., 147, 190; br. t., 297.
Erffuala [Ärffwalla] (Ervalla, i Ervalla s:n, Fellingsbro här., Örebro län), tillh. fru Brita, Måns Bryntessons enka, 131.
Eric Ericson, rådm. i Sthlm o. slottslofv., 436.
Eric Petrj, coll. på Leksands pastorat, 375.
Erich, hr, prest, pantsatt gods t. bisk. Brask, 130.
Erich i Simesall, fiskare vid Öregrund, br. f., 120, 121.
Erich, S:t, kon. Se **S:t Erik.**
Erich Abrahamsson (Gyllenstierna), sänd t. Finl., 4, 5; hs enka, 457.
Erich Hansson i Norby, länsman, 145.
Erich Jönsson, 119.
Erich Larsson i Kiuista, fjerdingsman, 145.
Erich Matzson i Jureby, Upl., 96.
Erich Olsson i Bännebäk, fjerdingsman, 145.
Erich Oluffssonn, borgm. i Köp., 549.
Erich Persson, borgm. i Vesterås, 549.
Erich Thursson, hr (E. T. Bielke på Benhammar, riksr. o. ridd.), 457.
Erick i Eedh, hr, ihjelslag. af sin capellan hr Jöns, 179.
Erick Jönsson, "konster", skyddsbr. f. hon., 452, 453.
Erick Olsson, fogdebr. på N. Finl., 167.
Erick Person, frälseman, 407.
Erie kyrkoby i Ärje s:n, Söd.; gods drst. bortbytta af Arv. Drake t. kon., 113.
Erik, hr, kkhde i Bondkyrkan i Ups., qvitto, 20, 94; frih. f. gästn., 20; coll. på en præb., 269.
Erik, djekn. Jöns' i Ups. tjenare, 43.
Erik i Raijmela by, finsk bonde, klag. f. kon. öfv. Jak. Fleming, 115, 116.
Erik Däken i Åbo, 164.
Erik, hr, i Iresta, förl.-br., 230.
Erik, hr, i Oviken i Jemtl., br. t. hon om tiond. af Jemtl., 267.
Erik, konung, stadfäst. af hs br. f. Åbo stad, 159.
Erik, mäster (decanus i Link.), riksr., 236; fmäkt. t. Smål., 237.
Erik, mäster, i Vestervik, br. på korn o. fisk, 432.
Erik Henningsson, rättegg, 354.
Erik Ingemarson, fiskare vid Öregr., br. f., 120, 121.
Erik Jönsson (Rosenstråle), rusttjenstskyld. i Ög., 223.
Erik [-ch] **Larsson** på Gladö (väpn., förläningsman, fogde i Telje län), förlän.-br. f. hon., 82, 83; i kon:s nämnd, 130.
Erik Matthej, 453.
Erik, S:t, se **S:t Erik.**
Eriksmessan, i Ups., 101; möte i Arboga vid den tiden, 534.
Erkebiskop i Upsala, se **Upsala;** om tillsättn. af, 325, 533, 535; Göst. Trolle, se Götstaff; —**en** i Trondhem, se **Trondhem.**
Erkebiskopsvigning, 544.

Erkedjekne i Upsala, se **Lars**, mäster.
Erkehertiginna, Margareta af Österrike. Se **Margareta.**
Erkeprest i Åbo, mäst. Jak. Wenne, 151.
Ernest, se **Ernest Joensson.**
Ernest Joensson, fogdebr. öfv. Silbo m. fl. här., 119; qvitto, 210, 211, 340, 432; får tennkar fr. prestegill. i Strengn., 214; förl., 232; får hfa sitt tillh. i Vårfruberga kl., *ib.*; br. t. 377.
Ernesz gård (Ärnäs, nu prestgd i Kjernbo s:n, Selebo här.) i Söd., 396.
Erngiszell, fogde i Roen, se **Erengiszl.**
Eskelstughu (Eskilstuna) kloster, förl. t. Joen Olss. på Hakestada, 177.
Eskil, hr; se **Eskil Michaelis.**
Eskil Michaelis, hr, kon:s camererare, 153, 158, 201, 315, 361, 377, 418, 504.
Eszerne, gård i Sdml., 396.
Ettaks gård (kungsgd i Velinge s:n, Vartofta här., Vg.), förlänt t. Ol. Perss. a. der hfa tillhåll m. sina karl., 213.
Eucharistia, se **Nattvard.**
Euangelium, 459, 464, 465.
Euert [Æwerth, Awertt], hr, kkhde i Leksand, br. t., 530, 531; stämpl. mot kon., 540, 541.

F.

Faderstorp, i Smål., 417.
Faleköping (Falköping), om klockskatt af, 136.
Falenndefårs (Fallnafors i Malmbäcks s:n, Vestra här.), Smål., 417.
Falke, Hans, betaln. f. fordran, 40; tillåt. a. uppköpa silfv., 41.
Falkeneter, 167.
Falsterbo (stad), 171.
Fartyg, strandadt, 347.
Fateburspiga, 271.
Fellesbro (Fellingsbro i Ner.), s:n, 244.
Femöresborgare, 410, 411, 413.
Ferdinand af Österrike, 463.
Feringön (Färingsön l. Svartsjölandet i Mäl.), 431.
Feriostaden (Färjestaden midt emot Kalmar) på Öl., 409.
Fetalier, 383, 411, 426, 430; accis på, 390.
Film s:n (i Olands här., Upl.), 266.
Fincke, Lydher (1526 fogde öfv. hela Öl.) på Öl.; qvitto, 104, 118; förlän.-bref, 129.
Finland, 5, 74, 84, 114, 164, 167, 359, 453; klockskatt af, 13, 99, 108, 241; seglats drifr. t. Reval förbjud., 73, 74; om kon:s resa dit, 107; flän.-br. f. Jak. Flem. drst., 126, 127; uppbörd af, 361, 363; förb. på seglats drifr. utländes, 411; olaga hamnar drst., 413; bjudet Sev. Norby i flän., 476.
Finne, Eskil, fiskare vid Öregrund, br. f., 120, 121.
Finne, Steen, rättegg, 160, 165.
Finneholm i Finland, 103.
Fisk, salt, 117; accis af, 145; i skatt, 361.
Fiskarena vid Öregrund, br. f., 120, 121.
Fiske, i Bråvik., 25, 26; i Mustasaari, 156.
Fiskebek (Fiskebäck i Orousts V. här., Boh. län), frälsebr. derå f. Herman Matzon, 270.
Fiskeby (i Svenarums s:n) i Vestra här., Smål., 77.
Fiskerede, 359.
Fiskevatten, 156, 431. Se vid. **Fiske.**
Fiwsnäs (Fjusnäs) ödegd i Långaryds s:n, V. här., Smål., 46.
Fiärdingaland (Fjerdhundra), 18.
Fjeller (Utjordar), 431.
Fjerdingsmän, omkring Salberg., förteckn. å, 145; få ej uppbära sakören, 225.
Flemingh [-ck], **Erik** [-ch], hr t. Qvidie (se reg. t. 1:a del.), riksr. o. ridd., 31, 407; br. t. hon., 73, 74, 98, 99; qvitto, 120, 166; bisitt. i kon:s nämnd, 159, 162; flän. med Raseborgs län, 435, 436.

Fleming, Ivar (se reg. t. 1:a del.), riksr. o. ridd., 337, 338, 341, 345, 354, 365, 407, 411, 412, 415, 457; bedrag. af Joach. Burmest., 37; br. t. hon., 98, 99; i kon:s nämnd, 159, 162; klagomål öfv. hon. af Åländ., 165; br. t. Ål. om hon., 165, 166; flän. återkall. fr. hon., 166.
Fleming [-mingh], **Jakob** [Jachim] (se reg. t. 2:a del.), flän. i Finl., 17, 126, 127; frändömd gods, 114; dömd f. öfvervåld o. tillgrepp af bondgård. i Finl., 115, 116; qvitto på en silfverkrona, 119; flän. af Meridza bol i Vemo s:n, Finl., 420.
Fleming, Jakob, får Husaby i Bro s:n, Upl., i flän., 420.
Flensborg (i Slesvik), 524.
Flogeelspungh, 38.
Flotta, kon. Chr:s, gått förlorad, 563.
Fläsk, 117, 118, 178, 183, 317, 359, 396.
Fodermarsk, kon:s, hr Birg. Nielss., 74, 75, 180, 269; Oloff Erikss. utn. t., 440.
Fodhöön, se **Fogdön.**
Fodringen, 1, 4, 11, 13, 16, 17, 24, 27, 89, 167, 180, 181, 183, 184, 204, 205, 232, 235, 251, 252, 266, 290, 291, 323, 356, 388, 394, 398, 399, 401, 418, 430; biskopsfodr., 14, 23, 27; häradsfodr., 74; klosterfodr., 26, 420; lagmans- o. hdshdfd.-fodr. i Finland, 430–432; storefodringen l. hushästefodringen, 227, 266.
Fogdar: Niels Birghes. på Noraskogab., utn., 11, 20; And. Hanss. på Elfsb., 23; Ped. Olofss. i Mark, 26; Matts Philpuss. på Svartsjö, utn., 26; Ped. Monss. i Dal., utn., 26; i Vg., br. t., 28, 29; Ol. Mårtenss. i Hels., 35, 93, 371, 443, 444; Ped. Svenske i Hofs län, 35, 108, 317; — efterträdt Arv. Jonss., 35; Joen Smed underfogde på Elfsb., utn., 35; Peder Svenske på Tavasteh., 36; Biörn Gunnarss. på Björnö g:d, 36; And. Wesgöte på Link. gd, 62, 118; Ol. Scriffu. öfv. Läckö, Lindholmen o. Skofteby, 64; Ol. Scriffu. öfv. Ups. g:d m. landbor o. underligg. här., utn., 64; Henr. Pederss. öfv. mäst. Jörans landbor, 75; Herm. Matss. i Viken, 79; Sven Kart på Dal, 89; hr Oleff på Selaön o. Fogdön, utn., 89; Nils Hård i Närdingh. m. fl. här., utn., 94; Bryn. Erikss. i Vg., 100; Lasse Bröms i Sunnerbo, 104; Oloff Joenss. i Botnen, 105; Lasse Erikss. öfv. Dal., 108, 133, 227, 235, 283, 291, 293, 302; Ingel Hanss., 530, hs efterträdare, 295, får fogdebr., 298; Jöns Olss. i Hollola hd, utn., 117; Bert. Jönss. i Hattula hd, utn., 118; Ernest (Joensson), i Silbo m. fl. hd, utn. 119; Joen Scriffu. på Öl., biskopsfogde, 119; Måns Svenss. i Finl., 122, 123; Herm. Perss. i Verml., 130; Niels Vgle på Vesby gd, 143, 146, öfver Sala, m. fl. s:r, utn. 146; Joen Scriffu. o. Thom. Scriffu. i närhet. af Sala, 144; Nils Henrikss. i Gestrkl., *ib.*; Jakob Wesgöte i Ångermanl., 146; Hans Scriffu. i Långh. m. fl. här. o. s:r, 146, 304; Erengissel i Rosl., 147, 190; Will. Tysk öfv. Th. Jönss. landb., 147, 213; Th. Scriffu. i Simtuna, 153; Karl Scriffu., utn., 153; And. Monss. öfv. Vadstena kl:s landbor, 155, 158, 201; i Norrbotten, 156; Sven Kart på Dal, 158; Enewald Hanss. öfv. kyrkors, klosters o. presters landbor i Ög., *ib.*; Niels Boye i Raseb. l., utn. 163; Hans Scriffu. öfv. Nykorens landbor, utn., 167; Erik Olss. i Norra Finl., utn., 167; Thom. Scriffu. i S. Finl. o. öfv. gamle hr Sten Stures köpegods i Finl., *ib.*; br. t. fogdar om fru Anna Bissze, 167, 168; Länge Ped. Scriffu. i Simtuna o. Torstuna här., utn. 172, 266; Botvid Scriffu. i Verml., utn. 172, 277; Jöns Anderss. i Öb., 173; Ol. Erikss. i Åkerbo här., 178; Jöns Ingemarss. öfv. S:t Eriks landbor, utn., 189, 341; Jörien Perss. öfv. Björnö gd o. landbor, utn. *ib.*; Hans Scriffu. på Bispstuna md underlyd., 191; Lasse Olss. på Korsholmen, 201; Ol. Törne i Upl., 203; Ped. Nilss. i Gäsen., 210; Anders Scriffu. öfv. biskopssakerna, 213; Marqu. Scriffu. i Tierpen, *ib.*; Bengt Joenss. i Ång., 214; fogdarne i Skara st. sk. hfa ins. öfv. munk., 215, 216; Aruid Monss. i Vadsbo, m. m., 219; Ol. Hanss. på Gripsh., 231, 278; br. t. fogd. om klocksk., 237, 238; Jör. Scriffu. i Skån., Kinne o. Valle här., utn., 250; Marqv. Scriffu. i Gestr., utn., 266; Elff Monss. i Stäkes län, 266; Jör. Perss. öfv. Arnöns landbor, 266; klag. öfv. fogdar, 323; Måens Nilsson på Kopparb., 323; Sven Friis i Åkerbo här., 341; Jörien Hanss. i Stäkes län o. Hagunda här., 360; Lasse Erikss. på Vesterås slott o. län, 363; Marqu. Scriffu. öfv. Salb.,

382; br. t. fogd. i vissa landskap om en bröllopsgärd, 383, 384; instr. f. fogden på Salberg., 389—394; Ol. Mortenss. i Gestr., 398; Pauel Byrgess. i Vist o. Tveta här., utn., 401; Jöns Nielss., på Öl., utn. 409; Måns Perss. i Östbo o. Albo här., utn., 416; Pedh. Svenske på Link. gd, utn., 418; Niels Joenss. på Grönskog. utn., 432; i Raseb. län, 436; Matz Perss. i Tierpen o. Norunda, utn., 440; Clemet Erikss. öfv. Lapp. i Norrb., 446; fogdar i Viken, 483; Jöns Olss. på Kopparb., 540; Jörgen Perss., Vincent Lunges f. i Jemtl., 480, 550, 563.

Fogderänta, 361.

Fogdön [Fodhöön], hr Oleff på Gripsh. fogde drst., 89; gd drst., 396.

Folkare, i Vestra här., Smål., 77.

Folke Giersson (l. Gregersson Lillie, riksr.), hs enka, Brita (Hansdtr Tott) på Åkerö, rusttjenstskyld., 457.

Folkeryd (Folkärna) s:n i Dal., br. t., 308, 309.

Foresictuna (Forn-Sigtuna), en gd drst. förlänt t. Elff Monss., 266.

Forsa by (Stora Forssa i Rappestads s:n, Ög., biskopsgods t. G. I:s reduction), 63.

Forstena-slägten, dess vap., 522.

Fossert [-r, Fosz-], **Herman,** borgmäst. o. myntmäst. i Sthlm, 11, 279; tillåt.-br. a. köpa Beyersta gd, 127, 128; frih. o. frälse drå, 128, 129; qvitto, 200; i slottslofv. på Sthlms sl., 436.

Fotgångare, 126, 460.

Fott, Lasse, borg. i Söderk., sk. und. 4 år vara okrafd af borgenär., 17.

Fransisci messa, markn. i Jönk., 548.

Frans Jönsson, värderingsman i Sthlm, 233; rådm. drst. o. slottslofv. på Sthlms sl., 436.

Frederik, kon. af Danm., hs sändeb. t. Sv., 110, — Ax. Vgerup, 333, 335, 523; instr. f. dsme, 333, 523, 524; br. t. hon., 333—337, 347, 370, 422, 437—439, 448, 449, 466, 467, 497, 510, 531, 549, 550; sändt afskr. af k. Chr:s anhäng:s uppvigl.-br., 343; bjud. t. kon. G:s bröll., 370; br. fr. hon., 425, 426, 439, 531, 532; i fbund m. Sv., 428; Jemtarne affallit fr. hon., 444.

Fredlöse, hade fred på Salberget, 138; bestämmelser derom, 138, 139; på Bispberget, 196; på andra berg, 138, 139.

Frendsæmyespield (frändsämjospjell, blodskam), 516.

Freszland (Friesland, landskap i Nederländ.), 475.

Frigestorp (nu Fryggestorp) i Linderidz (Linneryds) s:n (Konga här.), Smål.; fru Karin, Erik Trolles enkas gods, 188; qvarstadsbr. drå f. Jöns Grönlöff o. Gabr. Körning, *ib.*

Frihets- o. frälsebref (fr. skatt) f. Mattis Henrikss., 82; Herm. Fossert, 128, 129; f. Håk. Larsson i Huarff, 214; f. Joen Skreddare, 253, 254; f. Herm. Matsson på gods i Viken, 270; f. Jöns Benctss. i Athu o. hs brod., 359; f. Herm. Jönss. på Ål., 360.

Friis, Jörgen, biskop i Viborg, danskt sändeb. i Lüb., 468.

Friis, Swen, Ped. Joannis karl, 11, 35, 279, 568; br. t. hon., 235; qvitto, 299; fogdebr. på Åkerbo här., 341.

Frisar (frisiske hästar), anskaffade, 459.

Fruar, boende i närh. af Sthlm, bjudna t. kon:s bröllop, 383.

Frälsebref, dödadt, 162.

Frälset, br. t. om klocksk., 237, 239, 263, 264; i Ög. o. Smål., vapensyn md, 222—224; i Norland. sk. rådgöra md rik. råd om rik. är., 267; af Upländerna, Ög. o. Smål., uppbåd. t. Vg. mot k. Chr., 452.

Frödzberghe, se **Fröszberg.**

Frökinds här. i Vg., förlänt t. Ped. Anderss. på Läckö, 315.

Fröslunda i Harakers s:n, Vestml.; gåfvobr. derå f. Anders Hansson (Ekeblad), 23.

Fröszberg [Frödzberghe] (Fredsberg), gäld i Skara stift, 74, 75; hr Marcus kkhde drst., 100.

Fröszåkers här. (i Upl.), fogdebr. drå f. Niels Hård, 94.

Frötuna s:n (i Frötuna skeppslag, Upl.), 227.

Fub [Ff-] (l. Foborg), **Nils** (kon:s embetsman på Dal), fmkt om klocksk. på Dal, 238; förl. på Gunnarsnäs, 394.

Fullmäktige, kon:s, att hdla md menige man i rik, 239—243, 254, 255, 263, 264, 305.
Fundationsbref på Söderk. hospital, 422.
Fyllerydh (Fylleryd, säteri i Thorskinge s:n, Smål.), i Vestbo här., bortbytt t. Arv. Drake, 113.
Fymbo, Pedher, förl.-br. på Mems gd, 398.
Får, 61, 117, 118, 182, 183, 300, 317, 361, 384, 390, 426, 430.
Fårkött, 117, 300.
Fårskinn, 118, 183, 300.
Fä, 426, 430.
Föllelt, i Smål., 417.
Förläningar, till: Jöns Magni, electus i Link., 14; Jak. Fleming, 17; Claes Kyle, 24; hustru Karin, Arv. Westgötes, *ib.*; hr Anders, prior i Sigtuna, 25; fogd. i Mark, Ped. Olefson, 26; Niels i Berghom, *ib.*; Ped. Svenske, 35; Rauald Joenss., *ib.*; Joen Smed, *ib.*; Lasse Tursson, *ib.*; Tord Pederss. på Karlunda, 36; Matz Svenss., 56; Erik Larss., 82, 83; Ol. Galle, 89; Joh. Turss., 89; Hans Nywind, 90; Niels Deken i Vesterås, 90, 158, 159; Joen Scriffu., *ib.*; Niels Bagges enka, 93; Staff. Henrikss., *ib.*; Lasse Olss., *ib.*; Holg. Karlss., 94; Jöns Olss. i Smål., 95; Niels o. Erik Boye, 117; Göst. Olss., 118; grefve Joh. af Hoya, *ib.* drabant. Ambrosius, *ib.*; Niels Grabbe, *ib.*; And. Wesgöte, *ib.*; Joen Scriffu., 119; Oleff Henrikss., 120; Lyder Fincke, 129; fru Brita på Ervalla, 131; Ped. Olss. i Smål, 146; And. Monss., 155; bisk. Mårt. i Åbo, 164; junker Kastenberg, 166; återkall. fr. Er. Fleming, *ib.*; t. Måns Nielss., *ib.*; redesvennen på Åbo slott, *ib.*; Jöns Knutss., 167; Niels Grabbe, *ib.*; Esbiörn Scriffu., 172; Ped. Erlandss., 174; Matz Perss., *ib.*; Joen Olss. på Hacksta, 177; Staff. Sasse, 185; Gabr. Körning, 189; And. Simonss. i Sthlm, 191; Truls Scriffu., 192; Lasse Erikss., *ib.*; Benct Brunson, *ib.*; Ped. Knutss., *ib.*; Bryniolf Erikss., *ib.*; Jöns Boecij, bisk. i Vexiö, 194, 195; Ped. Hård, 201; fogd. Ped. Nilss. i Gäsened, 210; And. Bengtss., *ib.*; Ol. Perss., 213; Will. Tysk, *ib.*; And. Scriffu., 213, 214; Lars Siggess., 221; Larens Turss., 227; mäst. Henr. Sledorm, 228; Bengt Wesgöte, *ib.*; fru Anna på Aspenäs, *ib.*; hr Erik i Iresta, 230; Joh. Turss., *ib*; Niels Krumme, *ib.*; fogd. Ol. Hanss. på Gripsh., 231; Ernst Joenss., 232; Karl Scriffu., *ib.*; Henn. Perss., 235; Jörien Scriffu., 250; And. Wesgöte, 250, 251; Matz Perss., 251; Karl Erikss., 252; Ped. Svenske, *ib.*; Jak. Wesgöte, 265; Er. Stake, *ib.*; Elff Monss., 266; Niels Ribbing, 270; Åke Claess., 272; Niels Henrikss., 277; Jöns Olss. kokmäst., 277; Oloff Biörss., 278; And. Anderss. i Löd., 299; And. Hanss. på Elfsb., *ib.*; Lasse Erikss. i Dal., *ib.*; Ol. Roll, 300; hr Karl Erikss., 308; Ped. Anderss. på Leckö, 315; fru Peternille på Vijk, 317; Ped. Svenske, 318; Måens Nilss., 323; Er. Slatte, 327; mäst. Erik i Vestervik, *ib*; Ped. Iffuarss., 332; Benct Scriffu., 332; fru Anna, Niels Bosons, *ib.*; Gudm. Perss., 359; Simon i Köp., *ib.*; Erik Slatte, 360; Johan Turss., 363; Knut Anderss., *ib.*; Jak. Wesgöte, *ib.*; Byrg. Nielss., *ib.*; Ax. Erikss., *ib.*; Lasse Broke, *ib.*; Jak. Kromme, 363, 371; hr Måns Johanss., 363; Lasse Erikss., 377; Niels Fub, 394; Jöns Nielss. på Öl., 409; Peder Svenske, 418; skrifvaren på Link. gd, *ib.*; Ol. Galle, *ib.*; Karl Scriffu., 419; Ped. Hård, 420; Ped. Bruntesson, *ib.*; Will. Tysk, *ib.*: Claes Diureskytte, *ib.*; Jach. Fleming, *ib.*; Jak. Fleming, *ib.*; Sten Bragde, 421; Henn. Perss., 432; mäst. Erik, *ib.*; Er. Fleming, 435, 436; Ol. Erikss. 440; Lars Thuress., *ib.*; Jöns Nielss., *ib.*; Rasmus Skåning, 442, 476, 486.
Förläningsmännen i Skara stift sk. hfa ins. öfv. munk.. 215, 216; i några landsk., br. t. om bröllopsgärden, 383, 384.
Förneby (Forneby i Möklinta s:n, Öfver-Tjurbo här.), gd nära Salberg., 145.
Förstinnan (prinsess. Katarina), 370, 376, 402; br. om henne t. Danm., 422. Se vid. **Katarina.**
Försvarelsebref f. Hans Erichss. i Sthlm, 52; f. abb. i Husby kl., 222; f. Pedh. Scriffu., 357, 358; — o. frikännelsebr. f. Birgitta, Jöns Dalekarls hustru, 268, 269; — f. Konster Er. Jönsson, 452, 453.

G.

Gabriel (Oxenstierna), Christ. Benchtssons son, sänd t. Finl., 5.
Gabriel (Körningsson? Småsven, fogde i Albo o. Östbo), rusttjenstskyld. i Smål., 223.
Gadde, biskop, 525.
Galle, Oleff [-o-], br. t. hon., 13, 290; får hdsrätt. i Bankek. här., 89; qvitto, *ib.*; får fodring. i Rydaholms s:n, 418.
Galle, Per, doctor, 544, 545.
Gamble Romszes, gåfvobr. drpå t. And. Wesg., 118.
Garslinghe i Långareds s:n, Vestbo här., Smål. (nu Gassljunga l. Gässlingsbo i Långaryd), 46.
Gatubodar, 391.
Gedanum (Danzig), 150; se vid. **Danske.**
Gedde, Niels, hr, tvist om jord vid hs åker vid Arboga, 245.
Gedder, 117, 213, 361.
Geffle [Gi- Gäffle, -a], skattejern draf, 40; borgm. o. råd, 95; inneb. böra deltaga i grufarbetet vid Bispberg, 149, 150; otillåt. hand. md sölf drst., 175, 176; saköressölf af borg. drst., 266; br. t. inneb., 385, 386; borg. drst. må ej segla utländes, 411, 422; soldat. af, 444.
Germania, 464; se vid. **Tyskland.**
Germundeby (Germundsby) i Kimeta (Kimito) s:n, Finl., 163.
Germundt Swenson (Somme t. Gödeberg o. Sjötorp, fogde i Smål.; se reg. t. 2:a o. 3:e del.), 407.
Gestrikeland [Gästricke-, Gästringe-], 133; br. t. inneb., 10, 296, 297, 329, 338—340, 426—429; skatt draf, 22, 276, 277; skattejern, 40, 91, 92; Nils Henrichss., fogde drst., 144; fogdebr. drpå f. Marqu. Scriffu., 266; d:o f. Oloff Mortenss. öfv. hela G., 398; orol. drst., 329, 330; br. t. inneb. fr. Dal., 526.
Getkött, Getskinn, i skatt, 117.
Getter, i skatt, 117.
Getting (Geting), **Erik,** doctor, 206; qvittobr., 333.
Giftermål, kon. G:s med prinsessan Katarina af Sachs.-Lauenb., 259—261, 402—409, 517—520; undhl. drom, 505, 506, 508, 509, 527, 540; hans giftermålscontract, 284—290, 355; br. rör. dtsma, 517—520.
Gilbergha s:n (V. Rekarne här., Söd.), 263.
Gingerd (l. gengärd, sammanskott af matvaror t. kon., bisk., l. kon:s länsman, under deras resor, sed. fvandl. t. årl. skatt), 176, 156, 196, 324, 326.
Gisletorp, kronog:d i Åkerbo här.; bortbytt t. kon., 32.
Gladhem [-hö], Niels Olss:s gods, 153, 351.
Gladö l. **Gladhem,** Erik Larss:s egdm, 82.
Glanzhammars berg (G. här. i Ner.), om brukn. af, 113, 114; o. om skatt., 134, 135; bgsmänn. drst., 263.
Godhegårda (Godegård) s:n (i Ög.), förlänt t. And. Wesg., 250.
Golffängetorp (nu Golfäng) i Botkyrka s:n, Söd., 356.
Gostaff, erkebiskop, se **Götstaff.**
Gostaff Larsson, se **Götstaff Larsson.**
Gostaff Olson, se **Götstaff Olson.**
Gotefors, i Smål., 417.
Gothorm, slottsskrifvare på Tavasteh., qvitto, 105; tillf. befallningsman på Tavasteh., 119.
Gotland [Gull-, Gutl-], rykt. om plan. emot, 81, 84; tvist om, 472—474, 476—478, 481—487, 499.
Gotskalk [Joensson Svart?] i Lepstada, rusttjenstskyld. i Ög., 223.
Gottorp (se reg. t. 1:a del.), 531, 532, 549, 550.
Grabbe, Niels (t. Grabacka, af vapn), 107; gåfvobr. på Normis gods, 118; flän., 167, 356.
Graffue, Hans, borg. i Amsterd.; får fritt köpslaga i landets köpstäd., 208.
Granesta gård (trol. Gränsta i Lillhär. s:n, Vstml.), 95.

Greffuen, hr, 359; se f. öfr. **Johan,** gr. af Hoya.
Gregerss i Kumblong, fisk. vid Öregrund, br. f., 120, 121.
Grenge (nu Grangärde) s:n, 227.
Greszgårdz (Gräsgårds) här. på Öl., hdsrätt. drst. t. Joen Scriffu., 119.
Greän (Gran i Rasbo s:n, Upl.), 96.
Griffzholmen, se **Gripsholm.**
Gripsholm [Griffz-], 18, 33, 55, 86, 89, 105, 231, 266, 277, 278, 375.
Grufvedrängar, vid Salberg, f. många, 392.
Grufvefogde, 391.
Grufvor: Bispbergs, 149, 150, 195, 196; Sala, 390—393.
Gryterit (Gryteryd) s:n i Vestbo här., Smål., 46.
Grytonäss s:n (Grytnäs) i Dal., br. t., 308, 309.
Grå, Hans, qvittobr., 397.
Gråbrödraklostret i Sthlm, förvandlas t. ett Helgeandshus, hvaröfv. borgm. o. råd sk. hfva befalln., 252, 253.
Gråmunkeholm (nu Riddarholmen i Sthlm), 459.
Gråwerk, 20, 120, 361.
Gründhe s:n, se **Gränne.**
Gränne (Grenna s:n i Smål.), 46; Niels kkhde drst., 237.
Grönlöff, Jöns, mäst., qvarstadsbr. på ngra gods i Smål., 188.
Grönskog (i Fliseryds s:n, Handb. här., Smål.), förlänt t. Niels Joenss., 432.
Grönöö (nu säteri i Björskogs s:n, Vstml.), kronog:d i Åkerbo här., bortbytt t. kon., 32; br. f. hr Simon i Köp. drå, 359.
Gudeman Person, se **Gudmund Persson** (Slatte).
Gudhems härad i Vg., 245.
Gudlachi, Torgarus [-erus], præbendat i Strengn., 544, 545.
Gudmund [Gund-, Gudeman] **Persson** [Pær-] (Slatte t. Tyresö, äfven kallad G. Scriffuare, se reg. t. 1:a o. 3:e del.), 4; qvitto, 75, 227; befallngsm. på Sthlms slott, 129; hft hdsr. i Sollent. här. o. Darre (Danderyds) skeppsl., 174; rusttjenstskyld. i Ög., 223; vid herremöt. i Örebro, 236; fullmäktig t. Sunnerbo o. Vestbo, 238; vid möt. i Ups., 337; i kon:s nämnd, 350; dombr., 357; förl. på Vermdö, 359; bytesbr. på gods, 310, 311, 409, 410.
Gudmund Persson på Ekenäs (Ulf af Horsnäs?), dombr. f., 415, 416.
Gudmun Peterzon i Ög., i kon:s nämnd, 130.
Gudsförrädare, kon. G. beskyld att vara, 542.
Guds hus, kan ej försvaras, 544; — **ord** nedlagdt, 516; — **lekamen,** 460.
Gudstjensten kan ej uppehållas, 515; nedlagd, 516.
Gulbers (Gullbergs) här. (i Ög.); hdsr. förlänt t. Erik Slatte, 327.
Guld, 38; om införskaff. af, 171.
Gulden, 467, 478, 490, 502, 517, 520, 547; — rhenska, 288, 402, 405, 468, 519. Se vid. **Gyllen.**
Guldkedjor, pantsatta af Sten Sture d. y. i Lüb., 525, 526.
Guldringar, 38.
Guldsmed, Morten, hs hustru, borgerska i Ups., 269.
Guldsmed, Niels, borg. i Arboga, rättegg om gods, 245.
Gulland, se **Gotland.**
Gulsmed, Niels, rådm. i Sthlm, i slottslofv. på Sthlms slott, 436; sändeb. t. Dal., 529, 530.
Gultenmann [Gultemann], **Hans,** borg. i Amsterdam; återfår ett vid Löd. upptag. skepp md gods, 377.
Gundmund Persson, se **Gudmund Persson.**
Gunnarsnäs s:n (i Nordals här., Dal), förlänt t. Niels Fub, 394.
Gunnar Person, fiskare i Öregrund; br. f., 120, 121.
Gunne, hr, i Sätila, br. f. hon. a. fortfar. bruka s. prestemb. 209, 210.
Gunnel [-il], fru, på Benhammar (G. Bese, dtr af riksr. o. ridd. Joh. Stenss. Bese t. Häradssäter, Vigby o. Narvestad st Karin Gädda t. Gäddeholm, o. enka efter riksr. o. ridd. Er. Thurss. Bielke t. Benhammar, m. m.), rättegg om gods, 245; rusttjenst. 457.
Gustaff, konung, se **Götstaff.**
Gutland, se **Gotland.**
Gutlendske rese, den (tåg. mot Gotl.), 483.

Guttorm, hr, qvitt., 361.
Gutzstaff, kon., se **Götstaff.**
Gyler, Wulff (d. Wulffgang, kon:s secr.), om hs fhdl. m. Lüb, 12.
Gylle (Gylla i Stora Tuna s:n) i Dal., tillh. Ingel Hanss., 295, 309, 530, 531.
Gyllen, ungerska, 111, 227, 230, 361, 440. Se äfven **Gulden.**
Gyllenhorn, slägtens vapen, 522.
Gyllenstierna [-e], **Måns** [Moens] (Henriksson), hr, höfvidsm. på Akershus, br. t. hon, 229, 230, 273, 352.
Gäld, rikets, 7—10, 97, 98, 101, 111, 112, 119, 236, 238, 239, 241, 243, 264, 281, 291, 293, 296, 297, 304, 305, 313, 314, 316, 323—326, 329—331, 342, 343, 345—347, 365, 366, 368, 386, 400, 433, 459, 522, 528, 537, 546, 561, 566, 567.
Gärd, t. kon:s bröllop, 383—385.
Gärdsgårdar, 90.
Gäss, 384, 458.
Gäszen (Gäsened) hd i Vg., 245; Ped. Nielss. fogde drst., 210.
Gästning, biskops, 14, 30, 158, 232; kon:s, 89, 196; lagmäns o. hdshfd. i Finl., 430—432.
Gödeke, Eggert, borgesm. f. Joen Scriffu., 543.
Göije, Henrik, d. riksråd o. ridd., rec.-br. t. hon. f. Herm. Israel, 249, 250.
Göstaff Erichson, borgmäst. i Ups., i kon:s nämnd, 95.
Göstaff Erichsson [Eriicson], 542, 565. Se vid. **Götstaff,** konung.
Gøste, kong, 563. Se vid. **Götstaff.**
Göstrings här. i Ög., 363.
Götstaff [Gost-, Götz-, Göst-] (Trolle), erkebisk., 336, 343, 549, 550, 564; anländ t. Norge, 439, 443, 454, 549, 550; fdrifv. fr. Sv., 515; hos k. Chr., 339, 424, 425, 427, 428, 432—434, 524, 561; br. fr. hon., 340, 346, 347, 510, 512—514, 541, 542.
Götstaff i Holm (frälseman i Smål.; se reg. t. 3:e del.), rusttjenstskyld., 224.
Götstaff [Gutzstaff, Göstaff, Gøste], konung, hs syster, 476, 486; br. t. hon. fr. Christoph. Anderss., 461—465; — fr. Herm. Plonies i Lüb., 500; — fr. borgm. o. råd i Lüb., 501; — fr. Hans Simler, 502, 503; — fr. Henr. Nyebur, 503—509, 553—555; — fr. Christoph. Olss., 514; — fr. Pet. Kroger, 520, 521; — fr. Marc. Helmstede, 525, 526; — fr. hert. Magn. af Sachsen-Lauenb., 527, 528, 540; — fr. kon. af Danm., 531, 532, 549, 550; — fr. allmog. i Hels., 536; — fr. Jöns Olss. på Kopparb., 540, 541; — fr. allmog. i Dal., 545, 546; — fr. Vinc. Lunge, 550, 551; — fr. härmäst. i Lifl., 555—558; — fr. bergsmän. o. menigh. i Dal., 562; om hs giftermål, 259—261, 284—290, 355, 402—409, 505, 506, 508, 509, 517—520, 527, 540.
Götstaff [Gost- Göst-] **Larsson** (frälseman, fogde i Albo o. Östbo), uppdrag om Thure Jönss grip., 42; qvittobr., 270, 442.
Götstaff Olson [-sen] (Stenbock till Torpa), 407; får Kungslena by i Vartofta hd i flän., 118.
Götis [-ttis] kon., i kon:s af Danm. titel, 334, 466, 497, 523, 531, 552.

H.

Hafre, 117, 180, 300, 361, 435.
Haga i Saltviks s:n på Ål., frih.-br. drpå f. Henr. Jönss., 360.
Haghenst (ett slags kläde), 317.
Hagunda [Haghund] här. (i Upl.), 96, 298; br. t., 296, 297, om upprens. af Bispbergs grufva, 150; hdsrätt. flänt t. Jak. Wesg., 265.
Haken, van, Petter, borgm. i Åbo, 549.
Hakesta [-stade] (Hacksta i Trögds h., Upl.), Joen Olss:n (Gyllenhorn) tillhör., 31, 177, 522.
Halebäck, ödesgd i Håszueke (Håksviks) s:n, Kinds h., Vg., 46.
Halued Joenson, fiskare vid Öregrund, br. f., 120, 121.
Halzbane (dråpares medhjelpare), 244.
Hamborg [-e, Hamburg], 335, 464, 519, 563.

Hamburgare, 475.
Hambra (i Botkyrka s:n, Svartlösa h.) i Söd., Arv. Drakes egdm, 112.
Hammarkins (Hammarkinds) här. i Ög.; And. Simonss., borgmäst. i Sthlm, får hdsrätt. drst., 191.
Hammarstada (Hammersta) gård i Ösmo s:n i Söd., 395, 396.
Hammer (Hammar i Thorskinge l. Hamra i Bredaryds s:n), gd i Vestbo h., Smål., bortbytt t. Arv. Drake, 113.
Hamnar, laga o. olaga, 410—414; i Norge, 434.
Hampa, 183.
Hans, mäster, f. d. myntmäst. i Henemora, 94; benådn.-br., 19.
Hans i Stocksböle, i Finl., dombr., 162.
Hans, mäster, domprost i Åbo, 168.
Hans, bisk. i Link., se **Brask, Hans.**
Hans, konung, 493.
Hans Erichsson [-ick-], borg. i Sthlm, försvarelsebr., 52.
Hans Erikson, 435; fmäkt. t. Dal., 432; borgare i Sthlm, i slottslofven på Sthlms slott, 436.
Hans Hansson, se **Graffue.**
Hans Johanszen, riksr. o. ridd., 407. Bör vara **Måns Johansson.**
Hans Larsson, borg. i Söderköp., får und. 3 år vara okrafd af borgenärer, 198, 199.
Hans Nicolaj, utn. kkhde i Sthlms bykka o. Solna, 216, 217.
Hans Persson, rådm. i Sthlm, i slottslofv. på Sthlms sl., 436.
Harald i Fiskeby, Smål., en af Godfr. Sures mördare, benådningsbr., 77.
Haraldh Knwtson (Soop, se reg. t. 3:e del.), 16.
Hardt Peder, se **Hård, Peder.**
Hargh (Harg i Frösåkers h., Upl.) s:n, fogdebr. drpå f. Hans Scriffu., 146.
Harnesk, 3, 17, 75, 172, 222, 516.
Hattela, se **Hattila.**
Hattila s:n (Hattula i Öfre Sääksmäki h., Tavastehus l., Finl.), 361, 369.
Hattula h. i Finl.; fogdebr. drpå f. Bertil Jönss., 118; hdsrätt drst. t. Ped. Iffuarss., 332.
Heddaker (Hedåker, säteri i Hyrunga s:n, Viste h., Vg.), tillh. riksråd. Christopher Anderss., 31.
Hedendom, införd i Sv., 526.
Heffuers s:n (Häfverö, Väddö skeppslag, Roslagen), kgsfodr. drst., 266.
Heguold (nu Häggvall i Lyse s:n, Bohus l.), frälsebr. drå f. Herman Matsson, 270.
Heguold, Lille-, se föreg.
Heguold, Medhel-, d:o.
Heikela (Heikkilä vid Åbo), 160.
Helgeandshus i Sthlm; Gråbrödraklostr. förvandlas t., 252, 253.
Helgeandshuset i Ups., får jord af S:t Eriks gods, 196, 197.
Helge lichame præbenda i Åbo, 127.
Helgom gods i Finl. (Helgå i Bjernå s:n), af hkt Nådendal är funderadt, 122.
Helmstede, Marcus, köpman i Lüb.; br. t. kon. G., 525, 526.
Helsing, Swen, hs enka arf eft. hon., 95.
Helszing, Peder, i Medelpad, qvittobr., 104.
Helsingeborg, 42, 348, 479.
Helsingeland [-ynggelandh], 95, 311, 444, 449; om skatt af, 8, 9, 536; klockskatt o. kyrkohjelp, 314; afslag i skatt, 324; br. t. inneb., 8, 9, 305, 306, 324—327, 338—340, 426—429; — fr. Lüb., 443; — fr. allm. i Dal., 526; — fr. Gust. Trolle, 541, 542; — fr. inneb. drst. t. allm. i Dal. o. Bergsl., 533, 535, 537; — — t. kon., 536; Ol. Mårtenss. fogde drst., 35, 93, 443, 444; om prestgäll o. prester drst., 51; sakören af, 93; biskopstionde af, 398; folk sk. der solderas, 452.
Helsynck, Marcus, 503, 507, 508.
Hemfoos, i Ösmo s:n, Söd., 395.
Hemista fjerding (ännu Hemmesta fj.) på Vermdön, flänt t. Gudm. Persson, 359.
Hendelö, hustru Elins egdm, 457.
Hendrich, junker, amiral, 559.

Henemora (i Dal.), 531; myntmäst. Hans drst., 19, 94, s:n, br. t., 308, 309.
Henning Person, förlän. på hdsrätt. i Åkers h., 147; rättegg, 351.
Henning [Hening] **Persson,** fogde öfv. Verml., qvittobr., 337, 387; br. på fodr., 235, 432.
Henrich, hr, bisk. i Lüb., undrhlare å kon:s af Dmk vägn., 468.
Henrich [Hynrich], "gamle mester H.", 502.
Henrich, "Litzle H.", fiskare vid Öregrund, br. fr., 120, 121.
Henrick [Hynrich], "montergesell", 502.
Henrik, hr, slottsskrifv. på Åbo, qvitt., 108, 166.
Henrik (Sledorm), mäster, kon:s canceller, 153, 158, 206; afsked fr. s. canc.-embete, 227; riksråd, 236; kon:s fmäktig; 237; se vid. **Sledorm, Henrik.**
Henrik i Selinge, Danmks s:n, bonde, 202, 203.
Henrik, mäst., kkhde i Vesterås, br., 251; får coll. på Barkarna, 279.
Henrik Jönsson (t. Haga på Ål.), frih. o. frälse på gods på Ål., 360.
Henrik Pedersson, fogde öfv. mäst. Jörans landbor, 75; qvittobr., 75, 76.
Henrik Stensson, hs hustru Marg., 165.
Henrik van Ytterect, se **Ytterect, v.**
Herman [-en, Harmen] **Israel** [Iss-, Iserhel], i Lüb., 256, 257; Lübecks sändeb. vid herremöt. i Örebro, 236; rec.-br. t. de danska råd., 249, 250; instruction rörande giftermålsunderhandl., 259—261; br. t. 380, 381; undrhdl. f. kon:s räkn. md hert. af Lauenburg, 505, 506, 508, 509, 527, 540.
Herman [-rr-] **Matzson,** fogde i Viken, br. t. hon., 79, 80, 88; om hon., 86; frälsebr. på ngra gods i Vik., 270.
Hermelin (-skinn) i skatt, 300, 361.
Hernösand, olaga hamn drst. sk. "afläggas", 411.
Herremöte i Örebro; berätt. drom, 236—239; i Ups., 337.
Hertig, se **Magnus.**
Hessen, landtgrefven af, 462.
Hesteridh (Hästeryd i Marbäcks s:n) i Smål., 417.
Hillesbode (Hillersbo i Möklinta s:n, Öfv.-Tjurbo h.), nära Sala, 145.
Hio stad, 280.
Hiordzbergh i Berkare s:n (Hjortsberga i Barkarö s:n, Tuhundra h., Vestmanland), 45.
Hiort, Påvel Birgersson, af Elmterid, 417.
Hinderdag (dagen efter ett bröllop), 351.
Hindrichzmessan, markn. i Örebro o. Åbo, 548.
Hijszingen, ö i Götaelf vid Göteborg, 300.
Hode (hosor), 506.
Hoert, Peder, se **Hård, Peder.**
Hoffs gård (Hofgården i Ög.; se reg. t. 1:a del.), fränt t. Byrg. Nielss., 363.
Hoffz län i Ög. (bestod af Vifolka, Dals, Lysings o. Göstrings här.), 251; Ped. Svenske fogde drst., 35, 108, 317; förut Arvid Joenss., 35; förlänt t. Byrg. Nielss., 363.
Hogzwsmåle (trol. Häddamåla) i Linderidz (Linneryds) s:n, Smål.; qvarstadsbr. drå, 188.
Holger [Hollinger] **Gregersson** (Ulfstand), danskt riksråd, br. t. hon., 43.
Holger [Hollinger, Hulgor] **Karlsson** [Carsson, Karson, Karolson, Karlszonn] (Gera) t. Birkewijk, riksr. o. ridd., 31, 96, 258, 259, 337, 338, 341, 345, 365, 407, 411, 412, 414, 415, 546; br. t. hon., 5, 6, 48, 49, 386; qvittobr., 11; flänbr. på Skrukeby s., 94; rusttjenst, 222; fmkt ang. klocksk., 237; sändebud t. Lauenb., 371—373; fmäktig vid möt. i Varb., 470, 497.
Holland, 208, 556, 560, 563; kon. Chr:s br. f. inneb. drst., 552, 553; rustn. drst. af k. Chr., 437, 553, 554.
Hollinger, se **Holger.**
Hollola här. i Tavasteh. l., Finl.; fogdebr. drå f. Jöns Olss., 117.
Holm, frälsegd i Smål. (måh. Holm i Korsberga s:n, Ö. här.), 224.
Holm, gård, eges af Niels Ingualson, 244.
Holste, Gregers, skrifvare på ett svenskt i Norge strand. skepp, rymt, 229; br. om. hon. t. Måns Gyllenstierna i Norge, 352.
Holstenn (Holstein), 448, 466, 497, 523, 531, 553.
Holszt, Lars, 568.

Holszte, Gorios, borgare i Stlhm, i slottslofv. på Sthlms sl., 436.
Holzbane, se **Halsbane.**
Homan, Per, fiskare i Öregrund, br. f., 120, 121.
Homburg, se **Hamburg.**
Horensöö, Christofer, 543.
Hospital, se **Spetal.**
Hoya, se **Johan,** grefve.
Hualstadha (Hvalsta s:n i Vartofta här.) i Vg.; hr Niels drst., 217.
Huarff (by o. s:n) i Vartofta här., Vg., 214.
Hudar, 92, 117, 118, 182; utförsel af, 411.
Huddunge (Huddinge i Söd.) s:n, 186; dagsverk. af flänta, 82.
Hudenswald (Hudiksvall), olaga hamn drst. sk. "afläggas", 411.
Hulger o. **Hulgor Karlsson,** se **Holger Karlsson.**
Hultestada (Hulterstad på Öl.) här., hdsrätt. drst. t. Joen Scriffu., 119.
Hultta i Sunda (Sund) s:n på Ål.; frihet o. frälse drå f. Henr. Jönss., 360.
Humble, 117, 118, 163, 183, 240, 300, 329, 330, 537; accis draf, 145.
Humblesta i Upl. (ett Hummelsta i Löts s:n, Trögds h., ett i Tillinge s:n, Vaksala h.), 396.
Hundakulla på Vångeberg (Hundekulla i Vånga s:n, Ög.), 251.
Hundzrid (trol. Hunnared i Bollebygds s:n o. h., Vg.), en gd m. m. skänkt t. Matz Joenss., 248.
Hus, må ej föras af jord, 226.
Huszaby (nu Hussby) i Jäders s:n, Söd., 45.
Husaby (Husby) klost. i Dal.; brodr. Mattis förordn. t. föreståndare, 193; skyddsbr. f., *ib.*; br. t. abboten, *ib.*; fsvarelsebr. f. dsmme, 222.
Husaby i Bro s:n, fländ t. Jak. Flem., 420.
Husaby (Husby i Upl.) s:n; hr And. drst. kkhde, 57.
Huseby, 531.
Hwessing, Oloff, qvittobr., 353.
Hwita söndag, markn. i Lidköp., 548.
Hwiter (små silfvermynt), 251.
Hyttor, kon:s, 389, 393.
Hynrich, "montergesell", se **Henrick.**
Hynrich, gamle mäst. H., se **Henrick.**
Håbo hd (Upl.), br. t., 316.
Håkan Arfuidsson, borgmäst. i Vesterås, 549.
Håkon Larson i Huarff i Vartofta h., frih. fr. skatt. t. behag. tid, 214.
Hållandh, se **Holland.**
Hångisdale (Hångsdala, by o. s:n) i Vartofta här., Vg., återbördas af Peder Hård, 46.
Håraker (Haraker), s:n i Vstml., 23.
Hård, Niels (t. Hedenlunda, 1529 hdsh. i Östhammars l.), 337; fogdebr. på ngra här. i Upl., 94, på Vallentuna h., 104; i kon:s nämnd, 350.
Hård [Hardt, Hoert], **Peder** (se reg. t. 2:a del.), riksr. o. ridd., 91, 96, 115, 119, 258, 259, 265, 337, 341, 345, 354, 365, 407, 411, 4134, 15; br. t., 34; bedrag. af Joach. Burmest., 37; får återbörda gods, 46, 47; får ett års ränta af domprosteriet i Ups. i flän., 201; hft hdsrätt i Hagunda, 265; hus i Sthlm, 271; i slottslofv. på Sthlms sl., 436; får Sorunda s:n i flän., 420; sändebud t. möt. i Varb., 470, 497.
Håszueke (Håksviks) s:n i Kinds h., Vg., 46.
Håtuna kyrka (i Upl. nära Upsala), biskopstionde af, 219.
Häradsfodring, 74. Se vid. **Fodring.**
Häradshöfding, öfv. Ål., utn. Jac. Olss., 185; Jöns Knutss. i Finl., 167; Lasse Erikss. i Tuhundra h., 440.
Häradshöfdingar, br. t. om fru Anna Bitze, 167, 168; i Norrb. om fiske i Mustasaari, 156; i Finl. br. på fodr. o. gästn., 430, 431.
Häradshöfdingefodring, 430, 431.
Häradshöfdingehästar, sk. hållas, 225.
Häradshöfdingeränta, 170.
Häradshöfdingetjenst, om olofl. utöfv. af, 225.
Häradsrätter, förlänta: i Bankekind t. Oleff Galle, 89; i Våla h. t. Staff. Henrikss. i Ups., 93; i Rasbo t. Lasse Olss. i Ups., 93; i Vestra h. t. Jöns

Olss., 95; i Vallentuna t. Niels Hård, 104; i Kinnevalds h. t. Ped. Olss., 146; i Åkers t. Henn. Perss., 147; i Tveta t. Esb. Scriffu., 172; i Soltuna o. Darre skeppsl., t. Ped. Erlandss., 174; i Tierp t. Mats Perss., *ib.*; i Hammarkind t. borgmäst. i Sthlm And. Simonss., 191; i Lösings här. t. Truls Scriffu. eft. Lasse Birgess., 192; öfv. Dal. t. Benct Brunsson, *ib.*; i Memmings h. t. Ped. Knutss. eft. Lasse Birgess., *ib.*; i Hagunda t. Jak. Wesgöte eft. Ped. Hård, 265; i Marks h. t. Niels Ribb., 270; i Gullbergs h. t. Er. Slatte. 327; i Hattula t. Ped. Iffuarss., 332; i Rönö h. t. Benct Scriffu., *ib.*; i Åkerbo h., Ög., t. Ax. Erikss., 363.

Häringe rättaredöme, 207.
Härmästaren i Lifl., Walt. v. Plettenberg, br. t. kon. G., 555–558.
Hästar, 184, 291, 382, 389, 390, 411, 430, 432, 492, 499, 516; frisiska, anskaffade, 459; af öfv. 10 markers värde t. utförsel fbjudna, 48, 49; en får utföras, 364; fbud på utförsel, 414.
Hästholmen, i Botkyrka s:n, bytesbr. drå, 356.
Hästekorn, 182, 441.
Hästeständ, 10, 192, 266.
——**skorn,** 173.
——**spenningar,** 298, 327.
Häsundhs s:n (nu Hedesunda) i Gestr., 12.
Hö, 184, 317, 389, 390, 409, 441.
Högbole i Tenala s:n, Finl., 162.
Högxbergha (Högsberga) gd i Altuna s:n, Simtuna h., fänt t. Matz Svensson, 56.
Höien, se **Hoya.**
Hölbo (Hölebo) här. i Söd.; br. t. inneb., 296, 297, 316; gästn. draf, 419.
Höns, 384.

I. J.

Jachem, se **Jochem,** 380.
Jacob, fogdeskrifvare i Öb., 173.
Jacop, hr, i Dalstorp; qvarlåtenskap eft. hon., 214.
Jacop, hr, på Stäket, 269.
Jacop Olsson, får hdshöfd.-döm. öfv. Ål., 185.
Jasper [Je-], mäster, 110, 484, 488–490; se vid. **Brochman, Jasper.**
Jegerend (Jäderen) i Norge, 563.
Jemteland, 480; om tionde drfr., 267; om allmog. o. skatt., 443; inneb. affallna fr. kon. Fredr., 444; Jörg. Perss. fogde drst., 550, 563.
Jena (stad i Tyskl., i nuv. storhertigdöm. Sachs.-Weimar), 462.
Jeneköpingh, se **Jönköping.**
Jens Magni, se **Jöns Magni.**
Jeppe, "**Longe J.**", fiskare i Öregrund, br. f., 120, 121.
Jeppe Hansson på Riiszolen o. Kopparberg., br. på gods, 95.
Jerffmarken på Öl., 409.
Jern, 92, 171, 566; f. kgsfodr., 4; i biskopstionde, 6; skattjern af Gestr., 10, 91, 92, 363; af bergsl., 84, 85, 89; af Verml., 126; utförsel af, 171, 411; hand. md, 419; sk. skäliga huggas, 171; böter å olaga, 412, 413.
Jernberg, 92, 412, 536; Bispbergs det bästa i Sv., 149, 150.
Jernbergsmännen, br. t., 131–133, 534, 545, 562.
Jesper, se **Brochmann, Jasper.**
Iffuar Iffuarsson, rådman i Sthlm, slottslofv. i Sthlm, 436.
Jidh (Id), 170.
Ilposte i Finl., nära Åbo, 161.
Inga fjerding på Vermdön, fänt t. Gudm. Pederss., 359.
Inge Jogenson, rådman i Linköp., 549.
Ingeborgh (Åkesdtr Tott), fru, Sten Sture d. ä:s h., 21.
Ingeborgh, fiskarehustru i Öregrund, br. f., 120, 121.
Ingeborg, "Ture Jönssons", 38, 53.
Ingeborg Hansdotter, hustru, syster t. And. Hanss. på Sundby, 44.

Ingeborg Nielsadotter, hustru; br. f. henne a. lefva skild fr. s. man, 331, 332.
Ingegerd (Lake, se reg. t. 6:e del.), fru, Niels Olss:s enka, gåfvobr. t. henne o. hennes barn på Niels Olss:s fbrutna o. t. kron. indragna gods, 255, 256.
Ingegerd, abbedissa i Skokloster, br. t., 7, 8.
Ingel Hansson (Svinhufvud) på Gylla, fogdebr. på Dal., 295, 298; sk. stämma landsting i Dal., 301, 303; br. t., 309, 310; br. på spml, 377; br. fr., 530, 531.
Ingemar (Petri, Stiernsköld l. Lillie), bisk. i Vexiö, qvittobr., 24; br. t., 96, 97; död, 194; Jöns Boecij hs efterträd., 194.
Ingredetorp (ett Ingriatorp i Dala, ett i Borgunda s:n i Gudhems hd), tvist drom, 245.
Ingredetorp i Finl., 361.
Ingäld (Inkomst), 567.
Inhysesmän, 410, 411.
Instruction, f. fogden på Salberg., 143—145, 389—394; f. dm som sk. hdla med menigh. om klockskatt., 239—242, 257, 259, 267; f. danska sändebud. t. mötet i Varb., 471, 478, 480, 496; f. sv. underhdl. v. samma möte, 474, 484; f. Ax. Vgrop t. Sv., 523, 524; f. Herm. Israel i Lüb. rör. kon:s giftermål, 259—261.
Joan Karlsson, borg. i Arboga, hs enkas fordringar, 364.
Joannes Laurentij, præbendat i Skara, 100.
Jochem [Jachem], 355, 380.
Joen, electus i Vexiö, 251; se vid. **Jöns Boecij.**
Joen, mäster, fmäkt. t. Verml., 238.
Joen i Ulfstorp, en af Godfr. Sures mörd., benådningsbr., 77.
Joen Andersson i Torp, Böda s:n, Öl., bonde, 93.
Joen Andersson, se **Jöns A.**
Joen Habbardson, en af Godfr. Sures mörd., benådningsbr., 77.
Joen [Johan] **Olson** [Olofss-, Olaffss-] (Gyllenhorn) t. Hakesta, riksr. o. väpn., 31, 236, 258, 337, 341, 342, 345, 354, 365, 366, 407, 411, 413, 415, 522, 546; får Österrekarna m. Eskelstugu kl. i flän., 177; kon:s fmäkt. t. Vesterås st., 237; lagman (i Vestml. o. Dal.), br. t. hon., 264, 265; borgesm. f. Jör. Thuress., 540, 541.
Joen Olsson i Helsingland; stadfäst.-br. på arf, 95.
Joen [Jöns] **Olsson** [Oloffson] (Skåning l. Lilliesparre t. Asa, m. m., väpn., riksr.; se reg. t. 2:a o. 4:e del. und. **Joghan Olsson**), höfvidsm. på Kalm. slott, 18; qvitto, *ib.*; får hdsrätt. i Vestra h., 95; rusttjenstskyld. i Smål., 223; kon:s fmkt. t. Värend, 238.
Joen Tomasson, rusttjenstskyld. i Smål., 223.
Joghan i Gelsta (densamme som Jöns i Gellesta), hr, qvarlåtenskap efter hon., 214.
Joghan i Skelleta, hr, död, 184.
Johan, grefve af Hoya och Brockenhusen, i Finl., 5; fhandl. m. Lüb., 12; br. t. hon., 73, 74, 98, 99, 106, 107; hs drabant Ambros., 107, 118; inbjudes t. Sv., 378, 379, 407 jemte sin gemål, 379.
Johan, kon. af Sverige, 502. Se äfven **Hans.**
Johan Benctson, rusttjenstskyld., 223.
Johan Olsson o. **Olofsson,** se **Joen Olsson.**
Johann Simonssen, underteckn. ett kon. Chr:s br., 553.
Johan Thuresson [Tursson] t. Lindholmen (o. Venngarn, af Tre Rosor), riksr. o. ridd., 31, 91, 96, 236, 258, 259, 337, 338, 341, 345, 407, 411, 412, 415; br. t. hon., 21, 22; flän.-br. på Bexheda fjerd., 89; — på Kilbo fjerd., 230; — på sakören, 363; — kon:s fmäkt. t. Strengnäs st., 237; borgen f. Jör. Thuress., 546.
Jonsz Knutzen, frälseman, 407.
Jonsz Nilson, frälseman, 407.
Jonsz Olszen, frälseman, 407.
Jordabref, 359. Se vid. **Jordabyte.**
Jordabyte mell. kon. o. Arv. Drake, 18, 19; mell. kon. o. sv. kron., 31, 32; mell. kon. o. Matz Kaffle, 90; mell. kron. o. enskilde, 310, 311, 356, 357, 409, 410, 431, 432; mell. kon. o. Göst. Kaffle, 395—397.
Jorgen Erixen, se **Jören Erichson.**
Jresta (Irsta s:n i Siende h., Vstml.), hr Erik drst., 230.

Jsack Birgeson (Hiort l. Half Hiort t. Elmterid, kon:s embetsman i Smål.), rusttjenstskyld., 223.
Iserhel, Herman, se **Israel, Herman.**
Italien, 464.
Jureby (Djureby i Litslena s:n, Trögds h.) i Upl., 96.
Justus Jonas (en af reformatorerne, professor i Wittenberg, död ss. superintendent i Koburg 1555), 462.
Jutland, 563.
Iwar Monszen (Lillieörn t. Strömstad, riksr. o. väpn.), 407.
Jädhers s:n i Söd.; gds drst. bortbytta af kon., 45.
Jönköping, 13, 30, 98; br. t., 96—98, 154; marknad, 548.
Jöns (Laurentij) **Däken** (Bölja), hr, i Upsala, qvittobr., 17, 18, 33, 94, 119, 185, 192, 315, 340, 377, 378; br. t., 43, 44, 50, 51, 56, 57, 206, 207, 306, 307, 453; kon:s fmäktig, 237.
Jöns, capellan i Ed, ihjelslagit hr Erik drst., fbön f. hon., 179, 180.
Jöns i Gellesta; se **Joghan** i Gelsta.
Jöns, hr, arf eft. hon., 250.
Jöns, Konster, se **Konster, Jöns** i Upsala.
Jöns Ambiörsson, borgmäst. i Norrköp., 549.
Jöns [Joen] **Andersson** (Garp l. Rääf i Finl.; höfvidsm. på Korsholm o.) fogde i Österb., qvittobr., 173.
Jöns Andersson, biskop i Odense, br. t. hon. fr. Gust. Trolle, 512—514.
Jöns Benctsson i Athu i Finl.; får frih. o. frälse drpå, 359; jordebr. på Kattila l. Kahilittu gods, *ib.*
Jöns Bengtssons torp, 32.
Jöns Boecij, 251; fmakt ss. bisk. i Vexiö, 194, 195.
Jöns Biörsson, borgare i Strengnäs; köpebr. på gd drst., 231.
Jönss Henricson (trol. J. Gyllensparre t. Fyllerid), rusttjenstskyld. i Smål., 224.
Jöns Ingemarsson, fogde öfv. S:t Eriks landbor, 341; qvittobr., 398.
Jöns Ingemarsson (Hiort t. Ornäs), fogde öfv. S:t Eriks landbor eft. en ann. Jöns Ingemarsson, 189, 341; borgesman f. Bengt Wesg., 568.
Jöns Knutsson i Tavastl., systerson t. bisk. Arvid i Åbo; br. på Oynala gods i Pemar s:n, Finl., 111; dombr., 162: hdshöfd., 167; fodring, *ib.*
Jöns Larensson (Bölja l. Strömfelt på Eskilstorp), rusttjenstsk. i Smål., 223.
Jöns Larsson, hs arfvingar, 245, 246.
Jönss [Jens] **Magni,** d:r, elect. i Linköp., 12, 15, 358, 376; ctr. md kon. om afgäld af stift., 13, 14, 247; qvittobr., 17, 147; får Bro gård, 62, 63.
Jöns Matson, fogde i Sthlm, i slottslofv. på Sthlms sl., 436.
Jönss Michelson i Synnersta, br. på jord drst., 41.
Jöns Nielsson, fogdebr. på Öl., 409; flän.-br. på kungsgdn drst., *ib.*
Jöns Nielson, underfogde i Ups., flän.-br. på en gd, 440.
Jönss Olson, fogdebr. på Hollola h:d i Tavast. l., 117.
Jöns Olsson, fogde (o. fläningsm.) på Kopparb., 235; br. fr., 540, 541.
Jöns Olsson, kokmäst., får Börstils s:n i flän., 277.
Jöns Olsson i Berga; jordaskifte md kron., 431, 432.
Jöns Persson (Hiort t. Flishult) på Rödnäs (Rönnäs), fmäktig fr. Sunnerbo, 180; rusttjenstskyld., 223.
Jöns Persson i Bergha, Dal., 222.
Jöns Persson, borgare i Vesterås, 543.
Jöns Stensson i Lijdha, rättegg, 350, 351.
Jönåkers härad i Söd., 231.
Jöran [-en, -ien] **Thuresson** (af Tre Rosor), mäster, f. d. domprost i Ups., 75, 315, 316; hs gd (Björnö), 185, o. landbor, 189; hs stämpl., 306; fången, 516; återfår Björnö gd, m. m., 387, 388; borgensbr. f. hon., 546, 547.
Jören [Jörien], mäster (räkenskapsförare i Kalmar), qvittobr., 175, 397.
Jören [Jorgen] **Erichson** [Erixen] (Gyllenstierna, se reg. t. 4:e del.), 407; rusttjenstskyld. i Ög., 223.
Jörgen Persson [-en], Vinc. Lunges fogde i Jemtland, 480, 550, 563.
Jörien, kon:s skräddare, qvitt., 157.
Jörien Hansson, fogdebr. på Stäkes län och Hagunda, 360.
Jörien [Jören] **Persson,** fogdebr. öfv. Björnö o. mäst. Jörens landbor, 189; fogde öfv. Arnöns landbor, qvittobr., 266, 315.

K.

Kackars äng vid Åbo, 160.
Kadrin [Karinne], hustru, på Biurhem, lever. fhållet arfvegods, 94, 95, 99.
Kadrin, Sven Helsings enka, 95.
Kaffla [Kafle, -fflo], **Göstaff** [Gu-] på Dywle, 407; jordabyte md kon., 395—397; hs hustru Anna, 395.
Kaffle, Matz (t. Hallarne o. Röhl), br t., 90; hs gård bränd af Thure Jönss:s utskick., 50, 53.
Kagge, Matz (Nilsson, se reg. t. 4:e del.), tvist om gods, 245, 246.
Kahilittu, se **Kattila.**
Kalk, silfver-, 211, 361; **-ar,** 250.
Kalmar o. **Kalmarna,** se **Calmarne.**
Kamphuffuor (stormhattar), 40.
Kanut [-tt] **Andressen,** se **Knut Andersson.**
Kanutt Erixen, se **Knut Eriksson.**
Karin (Eriksdtr Gyllenstierna), fru, Erik Trolles på Lagnö, hft gods i Linderidz s:n, 188; rusttjenst, 456.
Karin [Katrin] (Eriksdtr Bielke, se reg. t. 3:e del.), Arv. Wesg. enka, flän., 24; rusttj., 457.
Karinne, se **Kadrin.**
Karitz (Karis, konungsgäll i Nyland), coll. drpå f. Matz, 353.
Karitzloia (Karislojo, capell; se **Karitz**), 353.
Karl (Knutsson), konung, hs räfst, 46, 417.
Karl, romersk kejsare, 502.
Karl [-ll], **Benctson** [-cht], (Måneskiöld t. Seglinge och Karlösa, riksr. o. väpn.), 337; i kon:s nämnd, 95; fmäkt. t. Ups. st. om klocksk., 237, 238.
Karl [Carl, Karoll] **Eriksson** [-ch-, Erixen, Erson] (Gyllenstierna), hr. t. Vindstorp (se reg. t. 3:e del.), riksr. o. ridd., 31, 280, 299, 345, 407, 411, 412, 415, 429, 564, 566, 567; vid mötet i Örebro, 236; fmkt. t. Vg. om klockskatt., 238; flän., 252, 308; br. t., 421, 422; fmkt. vid Varb. möte, 470, 497.
Karlsborgs [Kars-] slott i Viken (se reg. t. 3:e del.), 88, 229, 272; slottslofv. drst. anförtros ånyo åt Jak. Krumme, 80, 273; — — åt Åke Clauss., 123—125; om nöd. byggn:s uppför. drst., 272, 273.
Karlunda, Tord Pederssons gd, 36.
Karmsund (i Ryfylke, Stavangers l., Norge), 563.
Kart, Sven (se reg. t. 3:e del.), fogde på Dal, föreskrifter, 89; uppdr., 125; qvittobr., 158, 394; fmäkt. t. Verml., 238.
Kastenberg, "junker", får kgsgdn i Borgå i flän.,166.
Katarina, hertiginna af Sachsen-Lauenburg, m. m., br. t., 373.
Katherina [Katerin, Cath-e-e], prinsessa af Sachsen-Lauenburg, m. m.; om hennes giftermål md kon. G., 259—261, 284—290, 370—373, 376, 379, 380, 402—404, 408, 506, 508, 509, 517—520; drottning, 433, 437, 547, 562.
Katerine, fru, Erik Trolles; se **Karin.**
Katerine prebenda i Linköp., flänt t. skrifvaren på Link. gd, 418.
Kattila l. **Kahilittu,** gods i Finl., köpebr. drpå f. Jöns Benctss. i Athu, 359.
Kedja, tag. fr. capell. på Kalmar slott, 18.
Kejsaren, 334, 464, 510, 512, 523, 542, 565; Lübeck. sökt draga Sv. i fejd med, 66; br. t., 515—517; har välde öfv. furstarne, 517. Se vid. **Karl.**
Kejsarens lag, 564. **Kejserlig rätt,** 557.
Kellerijd gård (Källeryd) i Skellenäss s:n (Skölfvene i Gäsened), flänt på behag. tid t. fogd. Ped. Nielss., 210.
Kerdo i Reesze s:n vid Åbo, 159.
Kerno s:n (Kjernbo i Selebo h.), Söd., 396.
Kiffuikijle bol (Kivikylä) i Virmo s:n, Finl.; flänt t. Jak. Fleming. 17.
Kiill [Kijhl], **Severin** [Söffu-, Sewr-] (t. Hoffnäs, höfvidsman på Elfsborg), 250, 487, 564; br. t., 49, 50, 81, 82, 212; qvittobr., 214.

Kijla s:n, nära Sala (Öfv.-Tjurbo h., Vestml.), fogdebr. drpå f. N. Vgle, 146.
Kijle, Class, se **Kyle, Claes.**
Kijm [Kime] (Kemi i Österbott.), 411, 413.
Kime, se **Kijm.**
Kilbo fjerding (i Ö. här., Smål.), fänt t. Niels Bagges enka i Smål., 93; fänt t. hr Joh. Turess., 230.
Kimeta (Kimito i Finl.) s:n, 163.
Kindh, här. i Vg., 46, 212.
Kindewals (Kinnevalds) här. i Smål.; hdsrätt. drst. fänt t. Ped. Olss., 146.
Kinne här. i Vg.; fogdebr. drå f. Jör. Scriffu., 250.
Kirstin [-e] **Aszmundsdotter** på Ström (i Viken), får återbörda gods i Vg., 246, 247.
Kirstin, Ol. Perlestickares hustru, fatebursh. på Sthlms slott, innehaft hus vid Stortorget, 271.
Kirstin, Stunts hustru, i Söderk., 375.
Kirszedranck, accis af, 144, 390.
Kista (fängelse); bgsmänn. vid Salberg. sk. hålla en såd. vid makt, 140.
Kistor, kyrkornas, 241, 264, 567.
Kiuista, nära Sala; 145.
Klenodier, 287—289, 402—407, 517, 519; kyrkors, 430, 515.
Klockemalm, 171, 185.
Klockestöpning, 567.
Klockor, 566, 567; utlemn. men återtagna, 313, 330, 339, 340, 366; fingo lösas med pgr, 291, 323, 325, 365, 366, 545, 546. Se vid. **Klockskatten.**
Klockskatten, till betaln. af rikets gäld, af kyrk. i. städ., kl. o. capell., 12, 13; ej af land., 12; af land. i allmht, 96—99, 101, 107, 108, 136, 148, 240—242, 263, 264, 274, 275, 279—282, 291—297, 305—307, 316, 323, 330, 365, 366, 368, 399, 400, 560, 561, 566, 567; om skatt. o. draf framkall. oroligheter, 308, 318, 324, 325, 329, 338, 339—342, 344, 346, 362, 433, 522, 526, 528—530. Se äfven **Klockor.**
Kloster: Alvastra, 30, 279, 361; — Enköpings, fvandl. t. hosp., 83; — Eskilstuna, 177; — Husaby (Husby) i Dal., 193; fsvarbr. f. abb. drst., 222; — Nydala, 417; — Nådendals, 122; — Riseberga, 246; — Sigtuna, 25, 212; — Skara, 211, 212, 215, 216; — Skeninge, 318, 358; — Sko, 7, 8, 20, 315; — Söderköpings, 360; — Vadstena, 46, 47, 155, 279, 401; — Varnhems, 185, 250, 398, 420; — Vexiö, 250, 251; — Vreta, 358, 360; — Vårfruberga, 232; — Åbo, 166.
Klostren, deras ränta, 7, 8; klockskatt af, 12; landbor, 26; om rapp. af gods fr., 67, 71; gods återbörd. fr., 46, 47; kl. beskattade, 515; munk. o. nunn. utdrifna ur, *ib.*; nedslagne, 516; nedlagde 535; ohelgade, 542.
Klot (kulor), 174.
Kläde, 1, 240, 330, 537; accis af, 145; inköp af, 503—508; närst, 117.
Knifwa (måh. Knifberga i Eneby s:n, Bråbo h., Ög.), hustru Marits, 23.
Knipare, Arnerus, borg. i Sthlm, plundr. af sjöröfv., 150, 151.
Kniphoff, Clawes, höfvidsman hos k. Chr., 475.
Knut i Skelby, fjerdingsman, 145.
Knut, domprost i Vesterås, afrättad o. lagd på hjul, 515, 516.
Knuth, hr, prebendat i Åbo, stadfäst. på Vartisari gods, 164.
Knut [Kanut] **Andersson** [Andressen] (Lillie, lagman i Söd.), hr, t. Nornes, riksr. o. ridd., 31, 91, 96, 159, 236, 258, 259, 337, 341, 345, 407, 410—412, 415; i kon:s nämnd, 162; sk. hålla ransakn. på Ål., 165; fmkt. t. Strengn. stift, 237; fläu., 363, 365; i slottslofv. på Sthlms sl., 436.
Knut [Kanutt] **Ericksson** [Erss-, Erixen] (Kurck, se reg. t. 1:a o. 4:e del.), 407, 411, 413, 415.
Knut Michelsen, 525.
Knutt, hr, i Riidh (Ryd), Ups. stift, 51.
Koffrepeninger, uppbäras vid Salberg., 393.
Kohudar, 300.
Kokmestare, Jöns Olsson, får Börstils s:n i fläu., 277.
Kol, till bergsbrukn., 389.
Kolahästar, 390.

Kolare, 389.
Kolamilor, 139.
Kolior, 249.
Kollabodä (Kolbotten) i Ösmo s:n, Söd., 395.
Kollands här. (Kullings) i Vg., rättegg om en gård drst., 245.
Kolletorp (Kålltorp i Gerums s:n) i Skån. här., Vg.; fränt t. Jör. Scriffu., 250.
Kollons (Kollands) h. i Vg., 299; fränt t. Pedh. Bruntess., 420.
Kolning vid Salberg., stadga derom, 139.
Komthuren i Reval, 555, 557.
Kongella [-e] (Kongelf), 564, 565.
Kongsgården i Borgå, fränt t. junker Kastenberg, 166; — på Öl., fränt t. Jöns Nielsson, 409.
Konor, lösa, skatt af, 390, 393.
Konster, Erik Jönsson, skyddsbr., 452, 453.
Konster, Jöns, i Upsala, qvittobr., 327.
Konungsfodring, se **Fodring.**
Konungsfred, 265.
Konungsvatten i Bråviken, 25.
Konungx Barkarne [-re] (Kongsbarkarö gård i K. s:n, Åkerbo här., Vstml.) bortbytt fr. kron., 178.
Konungx Barkare (s:n, se förut), capell drst., 178.
Konungxby i Konungxhåra s:n, fränt t. Lasse Turess., 35.
Konungxhusseby (s:n i Trögds h., Upl.), fränt t. Jak. Wesg., 363.
Konungxhåra (Kungsåra s:n, Siende h., Vstml.), från. drst. t. Lasse Turess., 35.
Konungxläne (Kongslena s:n o. by) i Vartofta h., Vg.; fränt t. G. Olss., 118.
Koolegher, 566.
Koppar, 92, 325, 525, 536, 567; utförsel af, 279, 280, 411; handel med, 419; silfv. förfalsk. med, 277.
Kopparberget, 95, 236, 300, 312, 536; br. t. bergsmänn. drst., 234, 281, 282, 302, 365, 432—435, 454, 455; Christoph. Olss. bergsfogde drst., 264, 265, 514; fogdebr. drå f. Måns Nielss., 323; Jöns Olss. fogde drst., 540, 541.
Kopparbergsmännen, 534, 545, 562; br. t. dm, 131—133, 341—344.
Kor, 117, 118, 182, 300, 390, 409.
Koreleband (korallhalsband), tagna fr. Kalmar slotts capell, 18.
Korn, 113, 117, 118, 145, 178, 180, 182, 184, 270, 273, 300, 317, 340, 357, 361, 395, 396, 416, 431, 432.
Korolabeck, vid Åbo, 160.
Korolabergh, vid Åbo, 160.
Korsholm [-sz, -en] (slott vid Vasa i Finl.), lifgeding åt drottn. Katarina, 286—289, 403, 404, 406; fogdebr. drpå f. Lasse Olss., 201.
Koskis gård i Poijta (Pöytis) s:n, Finl., fränt t. Jak. Flem., 127.
Krabbe, Tyke [-cke, -ghe], hr, d. riksr. o. riksmarsk, 422, 425, 479, 480, 488; bud t. Sv., 53, 54; br. t., 54, 110, 111, 249, 250, 348, 349, 439, 442, 443, 450, 451; syskonbarn med Vinc. Lunge, 479.
Krampesil, 213.
Kredenszekar, 315.
Kreyer (krejare), fr. Kalmar, 504.
Kristiern, kon., se **Christiern.**
Kristofer Wallmestare, beställn.-br. f. hon., 248, 249.
Krogher [Krögh-], **Peter,** köpman i Lüb., 126, 500, 503, 504; br. t. hon., 111, 112; oredl. handl. mot kon., 171; br. fr. hon. t. kon., 520, 521.
Kromme, Jacob o. **Niels,** se **Krumme.**
Kronan, jordabyte med kon. o. enskilde, 310, 311, 356, 357, 409, 410, 431, 432.
Krone, mynt, 227.
Krumme [Kro-, -ume, Cromme] **Jakob** [-cop] (t. Åtvid o. Örboholm), 337, 407, 483; br. t. hon., 80, 81; sk. återtaga befalln. öfv. Karlsborgs slott o. Viken, 80; om bistånd åt hon., 82, 87; instr., 86—88; afsked fr. denna befattn., 123, 124; förlorar från., 125; i slottslofv. på Karlsb., 273; befrakt. ett skepp, 229; vid mötet i Örebro, 236; vid mötet i Upsala, 337; qvittobr., 230, 276; tvist om gods, 245, 246; från., 363, 371.
Krumme [Krume, -ome], **Niels** [Nijls] t. Örboholm, riksr. o. väpn., 31, 337, 407; från-br. på Viste h. i Vg., 230; vid mötet i Örebro, 236; fmäkt. t.

Strengn. st., 237; rättegg om öfvervåld af bönd. i Rönö h., 244; lemnat hdsrätt. i Rönö h., 332.
Krumpen, Otto, danskt riksr. o. ridd., sändeb. vid mötet i Lüb., 468.
Krut, 287, 335, 459, 524.
Krögarepenningar, utgöras i Finl., 363.
Kudby s:n (Björkekinds h., Ög.), br. t. inneb. drst. om deras kkhds, hr Thomas', giftermål, 205, 206.
Kuinista, gård nära Sala, 145.
Kumbla s:n (i Öfver-Tjurbo h., Vstml.), 145; fogdebr. drpå f. Niels Vgla, 146.
Kumblong, vid Öregrund, 121.
Kumå gård (i Finl., se reg. t. 6:e del.), 36.
Kuneskinsbode, nära Sala, 145.
Kungheret (Konga h.) i Smål., 189.
Kungsådran i Elfkarleby, fri, 133.
Kuse, Erik, död, 351.
Kussenbleden, 504.
Kyle [Kijle], **Claes** [Class] (Pavelss. t. Erstavik o. Barkestorp), 186, 337; får Brådhults gd i Smål. i flän., 24; i kon:s nämnd, 350; dombr., 351; i slottslofv. på Sthlms sl., 436.
Kyle, Jören, i Ög., rusttjenstskyld., 223.
Kynd här. i Vg., se **Kindh.**
Kyndermessan, marknad i Vadstena, 548.
Kyrkan, den heliga, hennes ceremon. nedlagda, 516; den svenska, 541, 542, 544; hennes frihet, 543; den romerska, menighetens regentinna, 544.
——**s lag,** 564.
——**or,** svenska, 430, 544; kon. G. tillvit. att vilja ödelägga, 68; beskattade, 515; nedbrutna, *ib.*; nedslagna, 516; nedlagda o. föraktade, 535.
——**rna,** drs ränta, 7, 8; klockskatt af, 12, 13, 240, 241, 263, 264; om rapp. af gods ifr., 67, 71; gods återbörd. fr., 46, 47; hjelp af t. betal. af rik. gäld, 306, 307, 311, 313, 316, 324, 326, 329, 330, 338, 339, 341, 342, 344, 362, 365, 366, 368, 458, 566, 567; deras kistor, 264, 267; landgille, 241, 292, 567.
Kyrkofäderne, 462.
Kyrkoherbergen, 207.
Kyrkoherde, i Delsbo, Hels., om tillsättn. af, 76, 77; i Sthlm o. Solna, utn., 173, 216, 217.
Kyrkotionde, 296, 566.
Kyrszedrank, se **Kirszedranck.**
Kälffwen, gård (Kjelfvened, by) i Vartofta h., återbörd. af Ped. Hård, 46.
Kämnär i Köping, 549.
Kärror, 393.
Kättare, 428, 462, 463, 542.
Kätteri, 542; det lutherska, 543.
Köksmästare, kon:s, 269.
Köpenhaffn (Köpenhamn), 171, 466, 470, 479, 565, 566.
Köpenskap, se **Köpslagan.**
Köpesölff, 219, 220, 279, 299.
Köpingh [-ge, Kiö-], 13, 98, 359; Birg. Pungamak. byfogde drst., 90; br. t., 96—98; markn. drst., 548; borgm. o. rådm. drst., 549.
Köpmän, 390, 391; vid Salberget, 139, 144, 145; skatt af, 393; olagliga, 548.
Köpslagan, får ej vidare brukas i Öregrund, 86; vid Salberg., 139, 140, 144, 145; Helsing:s begär. om rätt t. i städ., 325; på landet, 352; — m. frälsemän o. prest. medgifv. i Tavast. o. Ras. l., 356; olagl., br. om, 410—415, 548, 556; af Nyköp. borg., 419; i Sthlm, 422.
Köpstadsmän, missnöjde, 516; illa behandl., 516, 542; få besöka vissa markn., 547—549; i Sv., br. fr. danska råd., 565, 566.
Köpstäderna, 68; om klockskatt af, 12, 13, 97, 99, 101, 107, 240, 241; torgdagar drst., 413: handel med, 536.
Köriiss o. **Köress** (kyrasser), 40, 223.
Körning, Gabriel, qvarstadsbr. på gods, 188; flän. af gods i Smål., 189.
Körning [-yngh], **Matz** (Simonsson) på Almby, 522; dombr. 351, 352.

Körw (Kyro) s:n i Finl; bönd. drst. gjort intrång på fisk. i Mustasaari, 156.
Kötmongare (köttmånglare) i Sthlm, priv. på uppköp af boskap, 61, 62.
Kött, 117, 182, 300, 361.

L.

Ladha på Vångeberg (Lada i Vånga s:n, Ög.), 251.
Ladugården på Öl., flänt t. Lyd. Fincke, 129; Svineåse l. i Trennemo s:n flänt t. Will. Tysk, 420.
Laffby, på Åland (Laby i Saltviks s:n), frih. o. frälse drå f. Henr. Jönss., 360.
Lag, Guds, 209; påfvens, aktas föga, 209; Sveriges rikes, 166, 260; S:t Eriks, 542, 564; om marknader, 542.
Lageholm (nu Laxholm) i Ösmo s:n, Söd., 395.
Lagga härad, preb. t. Bondkyrkan i Upsala, 269.
Lagmän: i Vg. (hr Karl Erikss.), 247; br. t. hon., 211, 215, 216; i Dal. (Joh. Olsson t. Hacksta), 234, 293; i Norrb., br. t., 156; —**nen,** br. t. f. fru Anna Bitze, 167, 168; i Finl., br. på fodr. o. gästn., 430, 431.
Lagmansränta, 170.
Lagnö (i Aspö s:n, Selebo h., Söd.), Erik Trolles enkas gård, 456.
Lagund o. **Lagunden** (Lagunda h. i Upland), br. t. inneb., 150, 296.
Lakafisk, 432.
Lamb, 61, 117, 183, 317, 384.
Landgille, 241, 242, 264, 279, 317, 399, 566, 567; kyrkans, 241, 242, 567.
Landenäs, 541, 542.
Landtgrefven af Hessen, 462.
Landsflykt, ådömes mördare, 226.
Landsköp, medgifves i Kimeta s:n, Finl., 163, 164; fbud på, 411, 413.
Landsköpmän, 411, 413, 548.
Landsting, i Dal. vid Tuna, 283, 293, 301, 303, 522, 526, 535; i Helsingl. vid Delsbo, 533—536.
Landzkrone, 475, 478, 487.
Lappar, fogde öfver dem, 446.
Lappaskatten, 105.
Larens i Viborg, hr, 107.
Larns Martini, 453.
Lars [Larns] (Laurentius Petri), mäster, erkedjekne i Ups., riksr., 236, 436.
Lars, hr, kkhde i Arboga; får coll. på Sala kyrka, 360.
Larss, hr, i Sko, qvittobr., 20.
Lars Larsson (trol. borgmäst. i Sthlm), 568.
Lars [Laurens, Larns] **Siggesson** (Sparre, se reg. t. 1:a del.) t. Sundby, riksr. o. riksmarsk, 31, 91, 96, 337, 338, 341, 345, 407, 411, 414, 415, 429, 441, 450; vid Örebro herremöte, 236, 258, 259; fmäkt. t. Nerike, 238; br. t., 53, 318, 319, 322, 379, 380, 386, 425, 426, 451, 452; flän., 221; bjudit kon. t. barnsöl, 221; sändebud t. Lauenburg, 335, 365; creditiv f. hon. dit, 371, 372; sk. undhla md Lüb., 373, 374; borgesman f. Jör. Thuress., 546.
Lars [Larens, Lau-, Larns] **Tursson** (af Tre Rosor), hr, 337, 407, till Engsö, 522; br. t. hon., 21, 22; flän., 35, 227, 440; fmäkt. t. Vesterås stift, 237; borgesman f. Jör. Thuress., 546.
Larsmessan, marknad i Lödöse, 548.
Lasse i Skogsberg, 135; br. t. hon. om Glanshammarsberg, 113, 114; qvittobr., 251, 263.
Lasse Andersson, rådman i Åbo, 549.
Lasse [Larens] **Byrgeson** [Bir-] (borgmäst.) i Söderk.; föreskrift om skattesmöret, 172; innehft hdsrätt. i Hammarkinds hd, 191, i Lösings o. Memmings här., 192; fader t. Hans Larss., död, 198, 199.
Lasse Biörsson, rådm. i Sthlm, slottslofv. på Sthlm, 436.
Lasse Eriksson [Erick-, -cszon], fogde öfver Dal., 108, 120, 302, 546; qvitto, 227; br. t. hon., 133, 134, 235, 236; får behålla silfvermalm, 192; misshandlad af allmog., 281, 283, 291, 292; afsked, 295; flän., 299, 377; fogdebr. på Vesterås slott o. län, 363, 366.

Lasse Eriksson (trol. dsme s. föreg.), hdsh. i Tuhundra h., 440.
Lasse Eriksson, slottslofv. på Kalm., fogde (i Möre), 291.
Lasse Hansson i Fellesbro s:n, rättegg om mansbot, 244.
Lasse Joensson, borgesmän för hon., 542, 543.
Lasse Isaaksson, rådman i Vadstena, 549.
Lasse Jönsson, borg. i Arboga, 364.
Lasse Jörensson, kämnär i Köp., 549.
Lasse Larsson [Larn-], borgmäst. i Sthlm, qvarstadsbr. på gods, 96; tvist om gods, 245, 246; i slottslofv. på Sthlms sl., 436; borgen f. Bengt Wesg., 568.
Lasse Michelson i Stimminge, Rasbo s:n, 202, 203.
Lasse Måensson [Mon-], dombr. på jord vid Söderk., 375.
Lasse Olsson i Ups., får hdsrätt. i Rasbo h., 93.
Lasse Olsson, fogdebr. på Korsholmen, 201.
Lasse Persson, fiskare i Öregrund, br. f., 120, 121.
Lasse Persson (Stierna t. Säby l. Hård af Segerstad?) i Vadstena, rusttjenst, 223.
Lasse Tidemansson (af Hjortöslägten, häradsh. i Kind och Hanekind), rusttjenst, 223.
Lauenburg, 505, 508, 527, 528, 540. Se vid. **Sachsen-Lauenburg.**
Laukiö, ö i finska skärg.; dombr. om, 162.
Lax i skatt, 117; utförselvara, 504, 555.
Laxfisket i Elfkarleby; derom, 133.
Laxaåar, 536.
Lax, Per (väpn.), i Ög., rusttjenst, 223.
Leckiö, se **Läckiöö.**
Ledhaberg (Ledberg i Ledb. s:n), i Ög., 63.
Ledherne vid Sthlm (se reg. t. 4:e del.), 410.
Legesk o. **leysk** (kläde fr. Leyden), 118, 136.
Leggeskeppe, 180.
Lejd, f. de sv. sändeb. t. mötet i Varberg, 110; f. en bonde t. rätta, 203.
Lemerlands s:n på Ål., 360.
Lemmerijds gård (Limmared i Tranemo s:n, Kinds h., Vg.), fänt t. hr Niels Ribbing efter hs broders Seffu. R:s död, 270.
Lenna (Länna gd i Almunge s:n, Upl.), 227.
Leonardus får utkräfva mansbot f. sin fad., 217.
Leppis i Finl., thör. Biörn Claess., 31.
Lepstada i Ög., thör. Gotskalk, 223.
Leste (Lästa i Blädinge s:n), i Smål., 224.
Leysk, se **Legesk.**
Lexand [Liexand] (Leksand) s:n i Dal., 541; orol. drst., 281, 283; hr Euert kkh. drst., 530, 531; hr Er. Petri coll. drpå, 375.
Lideköping [Lijdh-], 13; br. t., 96, 97; markn., 548; borgm. o. råd drst., 549.
Liexand, se **Lexand.**
Liffland [Lij-], 206, 529; härmäst:s W. von Plettenbergs br. t. kon., 555—558.
Lifgeding, tillförsäkras kon:s blifv. gemål, prinsess. Katarina, 286—289, 402—409, 437, 517—520.
Lijdha, Jöns Stenssons egdm, 350, 351.
Likame, se **Guds Lekamen.**
Likstol, 216, 460.
Linderid (Linneryd), s:n, Smål., 188.
Lindesberg [Lindis-], br. d. om jernskatt, 84, 85; br. t., 321, 322, 455.
Lindesnes i Norge (Norges sydligaste udde), 563.
Lindholm (i Ströö s:n, Kållands h., Vg.), Joh. Thuressons, 31; Ol. Scriffu. haft befalln. drst., 64.
Lindöön (Lindön) i Jäders s:n, Söd., 45, 431.
Linköping, 12, 377; br. t., 96, 98; hr Mårten canik drst., 153; mäst. Pedher erkedjekne drst., 238; vapensyn drst., 222; Katarine preb. drst., 418; borgm. o. råd drst., 549.
——**s gård;** borgläg. drst., 55; And. Wesgöte fogde drst., 118, 420; Pedher Svenske fogdebr. drå, 418; skrifvaren drst., 418.
——**s stift;** biskop:s afgäld af, 14, 17; om klocksk. drst., 237; Hans Brask

biskop drst., se **Brask;** electus drst., br. t., 247, 358; se vid. **Jöns Magni;** biskopsstolen drst., 14.
Lippe, van der, Victor, hr, i Reffle, 21.
Lissa qvarn (trol. Lisa i Länna s:n, Frötuna skeppsl., Rosl.), skänkt t. mäst. Jör. Thuress., 388.
Lister (nu här. i Blek., se reg. t. 1:a del.), 478.
Liszinge gd i Långh. hd, stadf.-br. drå f. h. Elseby, 96.
Liszma (Lisma) gård i Huddinge s:n, Söd., 82.
Lithala (Lietsala) gods i Finl., bibehållet und. kl. i Nådendal, 122.
Liung (ett i Håfs ett i Hudeneds s:n), i Gäseneds h., rättegg drom, 245.
Liusagarn, 183.
Lodh, 459, 524.
Loffön (nära Sthlm), 431, 432.
Loduebergh i Jäders s:n, Söd., 45.
Lomborch, se **Lauenburg.**
Longered s:n (Långaryd), Vestbo h., Smål., 46.
Longheden [-ahedhen, -ehedhenna] (den skogstrakt s. skiljer Vstml. o. Dal.), 522; br. t. dem som bo ofvan, 131–133, 277, 292, fogden drst., 144.
Longhundrat [-de] (i Upl.) här., 96; br. t., 268, 304; fogdebr. drå f. Hans Scriffu., 146.
Lonthöö gods i Finl. (i Reso s:n), bibehåll. und. kl. i Nådendal, 122.
Loppis s:n (i Tavastl.), som Åke Clauss. hft i flän., indrages t. kron., 126.
Loskinn, 332.
Louenborch, Louenburg o. **Louenburgh** (Lauenburg), slott, 505, 528, 540.
Lowenburgiske handel, instr. drom f. Herm. Isr., 259—261.
Lubek [Lubke, -egk, -eca, Lübecke, Lybko, -ke], 65, 288, 290, 328, 330, 335, 370, 371, 380, 402, 405, 461, 464, 465, 472, 477, 478, 481, 482, 487, 500, 501, 503, 507, 509, 519–521, 525, 526, 528, 538, 539, 553, 555, 560, 561; om Sv:s skuld t., 12, 111, 112, 241, 243, 328, 329, 402, 405, 461, 464, 465, 538, 539; smör utföres t., 125, 126, 170, 171, 204; kopp. utföres dit, 279, 280; om Lüb:s priv. i Sv., 373, 374; borgm. o. råd, 507, inbjudas t. kon:s bröll., 373, 374; Henr. bisk. i Lüb., 468; br. ifr., 423, 425, 426, 443, 501, 538, 539, 560, 561; möte drst., mell. sv. o. danska sändeb., 472, m. fl. följ.; om rådets tvister drst., 507; L. beredvill. att bistå Sv. mot kon. Chr., 560, 561.
Lübska mark, 36.
Lubske [Lybiske], **de,** 477; om deras orättfärd. o. ors. t. drs hätskhet, 65, 66, 69, 70; borde göra kon. räkenskap, 70; rik. nödg. lita t., 240; fått löfte om gäldens betaln., 241; ombud vid mötet i Örebro, 236, 239, 243, 254, 255, 261.
Luhundratz här. (Lyhundra i Upl.), 440.
Lula proestedöme; uppbörd af, 185.
Lumperby i Lemerlands s:n, Ål.; frihet o. frälse drå f. Henr. Jönss., 360.
Lund, Aage Jeipsen Sparre elect. drst., 466, 496, 497.
Lundagård (Lund, gård vid Kalmar), 421.
Lüneburg, 464.
Lunge, Vincentz (Norskt riksr. o. ridd., se reg. t. föreg. delar), 466, 478—480, 488, 497, 550, 551; br. t. kon. G., 550, 551; — t. fogd. i Jemtl., 563; kon. G:s förlåtelsebr. t. hon., 349, 350.
Lungergord (Lungegård vid Bergen) i Norge, 563.
Luther, doctor, 462—464.
Lwterij, 1.
Luttersk lärdom, 1; protest emot, 543—545.
Lycke [Lykke], **Pedher,** d. höfvidsm. på Nyborg, br. t. hon. fr. Th. Jönss., 510, 511.
Lyszsingx här. i Ög.; t. Hofs län, flänt t. Birg. Nielss., 363.
Läcköö (slott på Kållandsö i Venern), 27, 250; Ol. Scriff. har befalln. drst., 64; befmänn. drst. uppmanas t. vaksht, 82; Per Ands. befmn drst., 147, 315; dagsverk. t. slottet, 147; om underlyd. här., 230.
—— **län,** 252.
Läkten, utförselvara fr. Öl., 93.
Länsmannen på Vardberg, 532; — på Ellitzborg, 532.

Länsmansdöme, 361.
Länsmansgårdar i Finl.; om fodr. o. gästn. drst., 430, 431.
Länsmansränta, 170.
Länsmän, nära Salberg., förteckn. å, 144, 145.
Lärdom, förgiftig, 543.
Lödese [-esza], 13, 35, 89, 98, 125, 126, 170, 242, 280, 377, 425, 441, 449, 450, 452, 471, 473, 488, 491, 492, 497, 566; möte drst. med d. fmäkt., 110; klockskatt drifr., 148; smörfsäljn. drst., 171; dr sk. anskaffas rätt pyndare, 171; br. t. inneb. drst., 298, 299; får br. på Ekelanda egor, 299; stad. Anderss. borgm. drst., 299; herredag drst., 349; markn. drst., 548; Löd. recess, 495, 497, 499.
Lödhesze, Gamble, flän. drst., 299.
Lösninge här. (Lösings h. i Ög.), hdsrätt. drst. fl. t. Truls Scriffu., 192.
Lösza konor, 390, 393.
Lötz s:n i Upl. (Trögds här.), 396.

M.

Madelin, se **Magdalene.**
Magdalena i Ekeby, hustru, rusttjenstskyld., 457.
Magdalene [Madelin] **Oloffsdotter,** fateburspiga; gåfvobref på ett stenhus vid Stortorget i Sthlm, 271.
Magdeburg (i Sachsen), 464.
Magnus, hertig af Sachsen-Lauenburg, Engern och Westphalen, 380, 402—409, 447, 517; br. t. hon. om giftermålsunderhandlingarna, 256—258, 355, 356, 371, 372; sv. riksrådens br. t. hon., 258, 259; contraherar med kon. Gustaf om giftermål, 284—290; hs barn, 371, 372; br. fr. hon. t. kon. G., 527, 528, 540.
Magnus, biskop i Skara; se **Måns.**
Magnus Magni, kon:s camererare, 187, 219.
Malm, jern-, 113, 114; från Glanshammarsberg, 251; vid Salberg., 389, 393.
Malm (i Styrestads s:n, Lösings h.), Per Knutssons egdm i Ög., 223.
Malmö, 480, 485, 486, 489, 491, 492, 499, 510.
Malmö recess, 275, 467—470, 472, 473, 476—478, 480—482, 485, 486, 491, 497, 499.
Malt, 76, 118, 145, 157, 249, 273, 300, 340, 361.
Malung i Dal.; hr Oleff kkhde drst., 101, 102.
Mansbot, 75, 217, 244, 452.
Manslag o. **Mandzdrap,** se **Dråp.**
Marcus, Jak. Wesgötes karl, 73.
Marcus i Frössberg, Vg., hr; uppviglat allm. t. ohörs., 74, 75, 100.
Marck, se **Mark.**
Margell, skatt af Dal., 236, 545; **—tzpeninger,** d:o, 120, — **skinn,** 120.
Margareta [-the], erkehertiginna af Österrike, hertiginna och grefvinna af Burgund, regentinna i Nederl.; br. t. henne om Joach. Buremestare, 36—38, 218, 219.
Margreta, grefvinna af Hoya, kon:s syster; br. t. henne om hennes barns arfvegods, 181, 182.
Margreta, Erik Stenss:s hustru; stadf.-br. på morgongåfva, 165.
Margrete Persdotter, jungfru, gåfvobr. på spml, 219.
Marith (l. Margareta Hansdtr Ekeblad, se reg. t. 6:e del.), hustru i Knifvom, And. Hanss:s syster, 23.
Mark [Marck], här. i Vg.; Ped. Olofss. fogde drst., 26; klostrens landbor drst., *ib.*; hdsrätt. drst. flänt t. Niels Ribbing, 270; flän. drst. f. Cl. Diureskytte, 420.
Marknader i städ.; stadga derom, 547—549.
Marpurg (Marburg, stad i Chur Hessen); disput. drst. 1529 mellan flere af reformatorerne, 462.

Marquard Henriksson, 568
Marquard Scriffuere, se **Scriffuere.**
Marsk, rikets, Lars Siggess. Sparre, 31, 96, 341, 355, 371—373; dansk riksmarsk Tyge Krabbe, 348, 422, 425, 439, 442, 450, 479.
Marten, se **Mårten.**
Martinus, d:r, se **Luther.**
Maruis, se **Meruis.**
Matfisk (skatt), 117.
Matskott, 460.
Mats Persson, befmn på Sthlms slott, dombr. om arf, 415, 416.
Mattesz Perssen, fogde, 504.
Mattis, bror t. den ihjelslagne hr Erik i Ed, 179.
Mattis i Quernestadha (nära Sala), länsman, 145.
Mattis klosterbroder, förordn. t. föreståndare f. Husby kl. i Dal., 193.
Mattis [Matz] **Andersson** i Nyeby, Gla Ups. s:n, bonde; lejdebr. f., 202, 203.
Mattis Henricksson, skattefrihet på en gd, 82.
Mattis Larsson (Hästesköld t. Gunnila), 107.
Mattis Månson i Förneby (nära Sala), länsman, 145.
Matz, hr, coll. på Karitz o. Karitzloia i Finl., 353.
Matz Joensson [Joa-], upplåtelsebr. på fem gdr, 248.
Matz Persson, 251; får hdsrätt. i Tierp, 174; fogde i Tierp o. Norunda, 440.
Mattz Philpusson, fogdebr. på Svartsjö, 26.
Matz Swensson, får Högxberga gd i Altuna s:n, Simt. hd, i flän., 56.
Mecheln [Mecklin, Mäclinia] (Malines, stad i Belgien, söd. om Antwerpen), 510—512, 514.
Mecklin, se **Mecheln.**
Medhelpadha [Melpada] (Medelpad), 104; br. t. inneb., 311, 312.
Meems gård (Mem, sätesgård i Täby s:n, Björkekinds h., Ög.), flänt t. Ped. Fymbo, 398.
Meeris bool [Meridza bol] i Weheme (Wemo) s:n, Finl., fläning, återkallas fr. Er. Fleming, 166; förl. t. Jach. Fleming, 420.
Megklenburgk [Mekelborg], 510, 514; hert. Albr. af, 110.
Mekelborg, se **Megklenburgk.**
Melanchton, Philip, 462, 463.
Melin, [Mälen, -in], **van, Berendt** [Beren] (se reg. t. 1:a del. **Mehlen**), hos kon. Chr., 424, 425, 433.
Melpada, se **Medhelpadha.**
Mereböde (Melböda) i Böda s:n, Öl., 92.
Meridsza bool, se **Meeris bool.**
Meruis [Maruis], gd i Hattula s:n, thör. hustru Dorothea, 369.
Messan, svenska, 294, 528, 529, 544.
Messekläder, fr. Vexiö kl., 251.
Mette, fru (Ivarsdtr Dyre, enka efter hr Svante Sture), 457.
Michel Persson, kon:s tjenare, 221.
Mimingx (Memmings) hd i Ög., flänt t. Ped. Knutss., 192.
Mjöd, accis af, 144, 390.
Mjöl, 118, 145, 249, 250, 270, 273, 300.
Miölöö i Finl., 103.
Moland (nu Morlanda i M. s:n, på V. Oroust, Bohus län) i Norge, 563.
Molre, Jochym, Herman Israels tjenare, 506.
Mongare o. mongerskor, se **Månglare.**
Mons Persson (Stierna?), 172.
Mons Suensson, qvitto, 167.
Monstrancie-kar, fr. Kungsbarkarö kapell, 178; fr. Vexiö kl., 250.
Monsz Swenson, 407.
Mora s:n i Dal., 540, 541; br. t., 308, 309, 362.
Moratorp, i Smål. (Morarp i Svenarums s:n, Vestra h.), 417.
Mord, straffas med landsflykt, 226.
Mordbrand, 49, 50, 53, 54.
Mordskinn, se **Mårdskinn.**
Morgongåfvor, 260, 351, 352, 402—409, 437, 518—520.

Mormessa, 541, 568.
Morten, "Longe M.", fiskare i Öregrund, br. f., 120, 121.
Morten i Ilposte i Finl., 161.
Morten Benekinj (i Dal.), 95.
Mostesåre (Mustasaari) s:n i Finl., br. om fisk. drst., 156.
Mugge, Joen, br. f., 388.
Munkar, 251; i Skara kl., bryta mot Vesterås recess, 211, 215; om drs öfvervak., 211, 215, o. fflyttn. 211, 212; br. om dm t. lagman m. fl., 215, 216; visat kon. föga huldhet, 215; drifna ur kl., 515, 516, halshuggna (!) 516.
Mwnckeledherne (nu Kungsholmen) utanför Sthlm, tillbytte kronan, 310.
Must, rynsche, 553.
Mynt, falskt, 5; kon:s o. rikets, 107, 144, dss uppehåll., 34, 39; i Vesterås, 63, 95, 198; försämr. i Lüb., 386.
Myntmästare: af falskt mynt, 5; mäst. Hans f. d. myntmäst. i Henemora, 19; i Sthlm, 93, Herm. Fossert, 127, 128, 200; i Vesterås And. Hanss., 95, 120, 146, 197, 198, 315.
Myntning; om grefv. af Hoya föreslagna i Finl., 106.
Myreby i Upl., 396.
Myreker (Mörkjern), gård i Eds s:n på Dal (Grums h., Verml.), 387.
Myteri, 2.
Månglare, skatt af, 391, 411, 413.
Måns [Måens], f. d. bisk. i Skara, 299, 343, 400, 424, 427, 433, 454, 488, 492, 493, 515, 542; rymd ur land., 29; bygt en gård, 35; om arf efter hon., 136; br. fr. hon., 346, 347, 510, 512—514, 564, 565; hos kon. Chr., 339, 424, 425, 427, 433, 454, 488, 492, 493, 561.
Måns [Måens] (Sommar), bisk. i Strengn., 6, 7; ctr. m. hon., 22, 23; br. t., 96—98; kon:s fmäkt., 237; protest. mot lutherska läran, 543—545.
Måns Bruntesson (Lilliehöök) t. Ervalla, hs enka, 457.
Måns [Måens, Mons] **Johansson** [Joanson] (Natt o. Dag, se reg. t. 1:a del., **Moens J.**) till Broo, riksr. o. ridd., 31, 236, 411, 412, 415; fmäkt. t. Smål., 237; höfvidsman på Kalmar, br. t. hon., 84; får Bexheda fjerd., 363; borgesman f. Jör. Thuress., 546.
Måns Laurentij, hr, canik i Link., fmäkt. t. Link. stad om klockskatt, 237.
Månss Månsson, skrifvare, får en preb., 100.
Måns Nielsson (Svinhufvud på Aspeboda; se reg. t. 2:a del.), får uppbära sakören af egna landbor, 166; br. t., 233, 234, 283, 300, 301; fogdebref, 323; flän., *ib.*
Måns Persson, se **Östgöte.**
Måns [Måens] **Swensson** (Somme t. Vesterby, se reg. t. 4:e del.) på Åbo, 122, 123; br. t. hon. om klocksk., 107, 108; qvitt., 119, 360; skall indraga Åke Clauss:s förlän., 126.
Mårdskinn, i skatt, 20, 105, 227, 277, 300, 361; fr. Hels., 93.
Mårten [Marten] (Skytte; se reg. t. 3:e del.) bisk. i Åbo, erbjud. att blifva erkebisk. i Ups., 103; qvitt., 153, 353; br. på biskopstionde, 154; br. på Danskekulla gd, 164; i kon:s nämnd, 164.
Mårten, hr, canik i Link., qvitt., 153.
Mårtensmessan, marknad i Vesterås, 548.
Mäclinia, se **Mecheln.**
Mälen l. **Mälin, van,** se **Melin, van.**
Märeta, Ol. Walrams hustru, rusttjenst, 457.
Möller, Henrik, fr. Lüb.(?), 380.
Möller, Herman, köpman l. skeppare, 379.
Mölna, gd i Norszo s:n på Dal (Mölnbacka i Nors s:n, Grums h., Verml.), 387.
Mölnare, Jöns, dykare, 220, 221.
Mörby i Vallentuna s:n, Upl., tillbytt kronan, 357.
Mörby (i Turinge s:n) i Söd., 396.
Möre, sölfhjelp af prest. drst., 175; biskopstionde af, 397.
Mörk, Peder, sjöröfvare, 377.
Mörkö (i Söd.), stadfästelsebref derå f. en bonde, 422.

N.

Narue Becken (Narva- l. Narowaån), 556.
Nattvard, Herrans, 462.
Nederländerna, regentinna drst., se **Margareta.**
Nedhererffuo (Nederjärfva, nära Sthlm), lägges till Solna s:n, 173.
Nedrebyn (i Kongsbarkarö s:n), Åkerbo här.; kon. tillbytt sig af kron., 32.
Nemiss gård (Niemis i Piikkis s:n, Finl.), fläut t. Jak. Fleming, 127.
Nerike, se **Närike.**
Nicolaus Magni, kon:s camererare, 94. Se vid. **Niels Monsson.**
Nielss [Nils] (Andreæ), "däken" i Vesterås; sk. åter inträda i regement. md bisk. Ped. o. inskränka dennes myndighet, 59, 60; flän., 90, 158, 159; br. t., 101, 102, 251; qvittobr., 159; återfår kon:s gunst, 378.
Niels i Deleboda, ombud fr. Salberg., 187.
Niels, hr, i Gränne, kon:s fmäkt. ang. klockskatt, 237.
Niels, hr, i Berkerne, tvist om jord, 245.
Niels, hr, i Hualstadha (i Vg.), sk. betala mansbot f. en karl, 217.
Niels [Nilss] **Aruidsson** (borgmäst. i Jönk.), rusttjenst, 223; fmäktig ang. klockskatt., 237.
Niels Boson (Grip); hs fru Anna (Trolle), 332.
Niels Claesson [Clawe-] (på Stola, riksr. o. väpn.), 483; Valle h. återkallas fr. hon., 230.
Niels Götersson (frälseman), borgesman f. Bengt Wesgöte, 568.
Niels Guldsmed, se **Guldsmed.**
Niels [-ss] **Henriksson** (1529 fogde i Torstuna o. Simtuna h.), fogde i Gestr., qvittobr., 22, 276, 277; br. t., 40, 144, 175, 176; flän.-br., 277.
Niels Herlagson i Byby, Gilberga s:n, stadfäst.-br. på jord, 263.
Niels Ingelbertj, coll.-br. på Söderala, 371.
Niels Ingualson i Holm, Björskogs s:n, rättegg om mansbot, 244.
Niels Joensson, fogdebr. på Grönskogs egor, 432.
Niels Jönson, rådman i Sthlm, slottslofv. på Sthlms slott, 436.
Niels Laurentij, coll. på Öffuersiö, 340.
Niels Monsson [Månszon], kon:s camererare, 197, 200, 213, 251, 270, 276, 278, 353, 386. Se äfven **Nicolaus Magni.**
Niels [Nielss] **Olson** på Gladhem, qvittobr., 153; rättegg, 351.
Niels [Nills] **Olson** [Ollson] (höfvidsman på Stäkeborg), i kon:s nämnd, 130; rusttjenst i Ög., 222; fmäkt. ang. klocksk., 237; bland adeln vid Upsala möte, 337.
Niels [Nils] **Olsson** (Winge t. Skofteby; afrätt. f. deltag. i Vestgötauppror.); hs landbor, 93; hs enka återfår mannens fbrutna egdm, 255, 256.
Niels [Nils, -ss] **Suenonis** l. **Swensson,** hr, tillsynesman öfv. Alvastra kl., 30, 483; qvittobr. å afgäld af klostret, 279.
Niels Torstensson, underfogde på Sthlm, 436, 568.
Nils, Jöns Bitzares karl, 55.
Nils i Liszma, bonde, 82.
Nils Erichson i Blackestadt i Bugelösz s:n, Trögds här., bördebref på en gård, 96.
Nils Person, fiskare vid Öregrund, br. f., 120, 121.
Nills Person i Vesby, länsman, 145.
Nils Rauallj, qvittobr., 94.
Nora, se **Noraskoga.**
Noraskoga [Noreskogaberg] (Nora bergslag), N. Birgess. fogde drst., 11, 20; br. t., 84, 85, 321, 322, 455, 530.
Norbo här. (Vestml.), br. t. om upprens. af Bispb. grufva, 150.
Norbo [Nöbo] (Norrbo s:n i Hels.), tillsättn. af prest drst., 399.
Norby by (i Norby s:n, Öfver-Tjurbo h., Vstml.), 145.
Norby s:n (i Öfver-Tjurbo h., Vstml.), 145; fogdebr. drpå f. Niels Vgle, 146.
Norby på Lofön, 431.
Norby, Seuerin, om dansk:s fhåll. t. hon., 472, 474–478, 481, 482, 485–487, 489.

Norebergh (Norberg), 530; br. t. om jernskatt., 84, 85.
Norige [Norgie], 3, 80, 82, 247, 267, 274, 334, 335, 336, 349, 350, 352, 448, 450, 466, 467, 469, 470, 474, 477, 478, 482—484, 487, 488, 490, 492, 494, 497—499, 510, 512, 523, 524, 531; sv. fartyg strand. drst., 229, 273; vänt. angrepp deremot af k. Chr., 336, 437, 438; angripet af k. Chr., 442, 443, 447, 448, 451, 454; stämpl. drst., 434; biskop. drst., 438; sv. mäns gods dr förhållna, 473; G. Trolle drst., 434, 549, 550; k. Chr. dss kon., 552, 564; ditkommen, 558, 563, 565.
——**s inneb.,** 229, 350, 450; vänt. ovänskap af dem, 434.
——**s lag,** 87.
——**s rikes råd,** 466, 467, 470, 471, 474—476, 480, 483, 484, 496—498.
Norske män, 473, 474, 488; lidit skada af Seu. Norby, 476.
Norköping, 12, 19; br. t., 96—98; hamn drst., 412, 413; borgmästare o. råd drst., 549.
Norlanden [Nord-, Nörlandhen] (Norrland), 444; tionde af, 20; procurationes af, 192; fmäktige till, 267; om klockskatt o. kkohjelp af, 312—314; om köpensk. o. hamn. drst., 410—413.
Normis (Nurmis i Viborgs s:n) gods, 107, 118.
Nornes (Norrnäs säteri i Vermdö), riksr. Kn. Anderss:s egdm, 31.
Norra Vidbo, se **Vidbo, Norra.**
Norrbotten [Norreboten, Nörreboten, Norebotn], 184; br. t. lagm., hdsh. o. fogd. drst., 156; t. inneb., 308, 385, 386; stadga om seglation, 411; lappfogdar drst., 446.
Norszo s:n på Dal (Nors s:n, Grums h., Verml.), 387.
Norunda [Norwnd] här. (i Upl.), br. t. inneb. drst., 150, 296; Matz Persson fogde drst., 440.
Not, fisk-, 25.
Notarier, brukas ej i Sv., 544.
Nunnor, fdrifna ur kloster, 515; bragta t. osedlht, 516; —**na** i Sken., om drs fflytt. t. Vreta l. Vadstena, 358.
Nybbile (Nybble i Helgarö s:n) på Fogdön i Mäl., 396.
Nyborg (stad i Danm. på Fyen), 510.
Nybur, se **Nyebur.**
Nydala kloster (se reg. t. 1:a del.), Godfr. Sure dr mördad, 77; gård återbörd. fr., 417.
Nyebur [Nybur], **Henrik** [-drich], hs fhdl. m. Lübeck. 66, 70; sälj. smör åt kon., 170, 171; br. fr. hon. t. kon. G., 503—509, 553—555.
Nyeby (Nyby) i Gamla Ups. s:n, Upl., 202, 203.
Nyenäss (Nynäs sätesgd i Söd., Ösmo s:n), 277; thör hustru Elin, 457.
Nygård (trol. Nygård i Lofta s:n, N. Tjusts h.; thörde 1523 Bengt Åkesson Tott, sed. Ax. Eriksson Bielke), dombr. på, 245.
Nyia Romszes, gåfvobr. drå t. And. Wesg., 118.
Nykoren [Nyia koren] i Åbo, 157; gods reducer. fr., 111, 164; fvaltning af gods o. ränta, 151, 152, 156; ränta af, 353; —s landbor, 360; Hans Scriffu. fogde öfv., 167.
Nyköping, 13, 61, 98, 242, 418, 549; möte med råd. drst., 67, 70; br. t., 96—98; borg. få tullfritt föra utförselvaror öfver Telje hed, 419.
——**s län,** br. t., 338—340, 426—429.
Nylödese [Nylösze], 564, 566; se vid. **Lödese.**
Nürnberg, 464.
Nyszätra (Nysätra i Lagunda h.) s:n i Upl., 396.
Nywind, Hans, flän., 90.
Nändall (Nådendal), om klostrets gods, 122, 123.
Nälingehundrade, se **Närdingehundra.**
Nämnd, kon:s; ledamöt. dri o. domar, 95, 96, 129, 130, 162, 244—246, 350—352, 354.
Närdingia, en canonia i Ups., 228.
Närdingehundra här. i Upl., Niels Hård fogde drst., 94; fogdebr. derpå för Hans Scriffu., 146; br. t. inneb. drst., 268, 304.
Närike [Næricke, Närcke], kgsfodr. af, 89; fmäkt. t., 238; om klockskatt o. kkohjelp af, m. m., 313—315, 328, 329, 338—340; orolighet. drst., 318, 319, 328, 329; undrhdl. md inneb., 426; br. t., 6, 7, 426—429.

Näwebergh (nu Tunabergs s:n, Jönåk. h., Söd.), inneb. drst. få fiska i Bråviken mot afgift t. kon., 25, 26.
Näweqwern (Näfveqvarn, styckebruk i Tunabergs s:n, Söd.), 25.
Nöbo (bör vara Norbo), se **Norbo.**
Nörlandhen, se **Norlanden.**
Nörrafinland, Er. Olss. fogde drst., 167.
Nörreboten, se **Norrbotten.**
Nötfal, 300, 361.

O.

Oecolampadius (Joh., en af reformatorerne, pastor o. theol. prof. i Basel, † 1531), 462.
Oelandt, se **Öland.**
Odense (på Fyen i Danm.), Jöns Anderss. bisk. drst., 512.
Odenswij i Vesterås st., 251.
Offer, 216.
Offläte (oblater), 567.
Oijnala (Oynala) gods i Pemar s:n, Finl.; tillhört Nya koren i Åbo, 111; tillfallit kron., *ib.*; br. drpå f. Jöns Knutss. i Tavastl., *ib.*
Oland, här. (i Upl.), br. t. inneb. drst., 296.
Oldenborg (Oldenburg, grefskap), 334, 448, 466, 497, 523, 531, 552.
Olaff Petri, kon:s canceller, 362, 416.
Oleff, hr, kkhde i Qvillinge i Ög ; uppstudsig, 62.
Oleff, hr, fogde på Gripsh.; se **Oleff Hansson.**
Oleff, hr, kkhde i Orsa i Dal., 102, 103.
Oleff, hr, kkhde i Malung i Dal., 101, 102.
Oleff, domprost i Skara, död; om arf efter hon., 135, 136,
Oleff i Kerdo, bonde fr. Reesze s:n, klagan, 159–161.
Oleff i Kuneskinsbode, fjerdingsman, 145.
Oleff [-o-] **Erichson,** fogde i Åkerbo h., Vstml., 313; qvittobr., 11, 178, 220.
Oleff Erichson i Söderbäck, fjerdingsman, 145.
Oleff Hanssen, 553.
Oleff [-o-] **Hansson,** fogde på Gripsholm, Selaön o. Fogdön, 89; qvittobr., 89, 105, 278; skattefrihet på gods, 231.
Oleff Haraldson, fiskare i Öregrund, br. f., 120, 121.
Oleff Helgeson i Mereböde, Böda s:n, Öl., bonde, 92.
Oleff Henrichsson, flän., 120.
Oleff [-a-, -o-] **Iffuarsson** [Iuarz-] (t. Enköping, väpnare; se reg. t. 5:e del), 522; i kon:s nämnd, 130; fmäktig t. Vesterås st., 237.
Oleff [-o-] **Joensson,** "Botnefogde" (fogde i Norrb.), 308; qvittobr., 105, 184, 185, 300.
Oleff [-a-, -o-] **Larsson** [Larnsz-], kon:s camererare, 11, 18, 20, 93, 105, 108, 117, 119, 153, 157, 158, 182, 184, 185, 192, 197, 211, 251, 276, 315, 341, 386, 392, 394.
Oleff Matson, i Ölesta, fjerdingsman, 145.
Oleff Monsson, i Kuinista, fjerdingsman, 145.
Oleff Monsson, fiskare i Öregrund, br. f., 120, 121.
Oleff [-o-] **Olsson,** sölfköpare, qvittobr., 120, 191, 220, 278.
Oleff Person, fiskare i Öregrund, br. f., 120, 121.
Oleff Perssen, se **Oloff Persson.**
Oloff (Engelbrechtsson Lunge), erkebisk. i Trondhj., 480.
Oloff, mäster, hos kon. Chr., 425.
Oloff Biörsson, får Trömö på Utön i flän., 278.
Oloff Erikson, rådman i Sthlm, värderingsman, 233; i slottslofv. på Sthlms slott, 436.
Oloff Erikson, fodermarsk, 440; flän.-br. på Strö gd, *ib.*
Oloff Henriksson, 337; kon:s fmäkt. t. Dal., 365; br. t., 398.
Oloff Matzson, borgare i Vesterås, 543.

Oloff [-e-] **Mortensson** (frälseman), fogde i Helsingl., 35, 444; qvitto, 93, 323, 371, 398; br. t., 306, 443; fogdebr. öfv. Gestr., 398.
Oloff Persson (Örnefot t. Bjurum; se reg. t. 6:e del.), fogde i Vartofta hd, qvittobr., 212; får Ettaks gd i flän., 213.
Oluff Mårthensson, rådman i Vesterås, 549.
Oluffzmessan, marknad i Sken., 548, i Köping, *ib.*
Oogla, gd nära Sala (trol. Ugglebo i Möklinta s:n, Öfver-Tjurbo h., Vstml.), 145.
Oorsa, se **Orsza.**
Oppland (Uppsvealand), 412.
Opslo [Obsz-, Oslo] i Norge, 449, 502, 503, 565.
Orden, tyska, 557.
Ordinantia, Vesterås, 27, 41, 67, 71, 152, 169, 232; f. Salberg., 138—145.
Oreszätter (Orrsätra i Öfver-Jerna s:n, Öknebo h.) i Söd., 396.
Orsza [Oorsa] (Orsa) s:n i Dal., 541; om tillsättn. af kkhde drst., 101—103; br. t., 308, 309, 362.
Oslo, se **Opslo.**
Osmundsjern, 109, 503, 525.
Ostar, 118.
Otte Nielsson (Hästhufvud i Holm?), skuld efterskänkt, 377.
Ovigd jord, 428.
Owijk (Oviken i Jemtl.), hr Erik drst., 267.
Oxar, 61, 89, 90, 147, 158, 182, 210, 213, 249, 300, 317, 384, 394, 409, 413, 414; utförselvara fr. Öl., 93; utförsel af, 133; lemnas i st. f. borgläg. af Skara st., 136; i st. f. fodring, 204; drettes-(dragoxar), 390.
Oxhudar, 300.
Oxaköp, dyrt i Smål., 414.
Oynala, se **Oijnala.**

P.

Padhesta (Pasta) gd i Romfartuna s:n (Norrbo h., Vstml.); skattefrih. drå f. Mattis Henriksson, 82.
Pagamente, 386.
Papigodz, kronogods, fläntt. Gabr. Körning, 189.
Papister, 507.
Parghas s:n i Finl., 359.
Partula i Finl., 354.
Passbord [Pasbort] (pass), 220, 364, 413.
Paten, 250, 361.
Patroner, Sveriges, 542, 565.
Pauel, brod. t. hr Erik i Ed (vid Salberg.), 75.
Pauel Byrgesson, se **Påuell Birgesson.**
Pauel Måensson, får köpslaga i Virmo s:n, 352.
Paulus, aposteln, 462, 463.
Pawel, hr, se **Påwel, Joannis.**
Peder [Petrus] **Magni** (se reg. t. 5:e del.) bisk. i Vesterås, 293, 522, 543—545; hs rundskrifv. t. stift., 458—461; derom, 56, 57; straffbr. t. hon., 58, 59; hs mynd. inskränkes, 59, 60; qvittobr., 131; fullmäkt. om klockskatt., 237.
Peder (Canceller l. Sunnanväder; se reg. t. 1:a del.), bisk. i Vesterås, fördrifven, 515; gripen, afrätt. o. steglad, 515, 516.
Peder, hr, föreslag. t. Gla Ups. gäll, 57.
Peder, i Axemodh, tjuf, 90.
Peder Algotj, qvittobr., 63, 64, 220, 359; coll. på Nöbo (Norbo), 399.
Peder Ansson, se **Anders Hansson.**
Peder [Pær] **Erlandsson** (Bååt t. Fituna), riksr., väpn., 186, 236, 245, 337, 436; i kon:s nämnd, 130, 162, 350; håll. ransakn. på Ål., 165; får hdsrätt. i Sollentuna o. Danderyd, 174; rättegg om gods, 244; i slottslofv. på Sthlms slott, 436.

Peder Jacobson [Jopson] i Vad, fjerdingsman, 145; fmäkt. fr. Salberg., 187, 188.
Peder Joannis [-hannis], hr, kon:s sölfköp. på Salberg., qvittobr., 11, 34, 35, 64, 93, 178, 201, 340. Se vid. **Peder Joensson.**
Peder Joensson i Vittisby, en af Godfr. Sures mörd., benådn.-br., 77.
Peder [-dh-] **Joensson** [Jons-], qvittobr., 279, 299, 318, 353, 422. Se förut **Ped. Joannis.**
Peder Jönsson, rusttjenstskyld. i Smål., 223.
Peder Jönsson i Oogla, fjerdingsman, 145.
Peder [-dh-, Per] **Knutsson** på Bro, sk. lemna Bro gd t. bisk. i Link. mot vederlag, 62, 63; får hdsrätt. i Memmings h., 192; rusttjenstskyld., 222.
Peder [-dh-, Per] **Larsson** (Ulfstand l. Königsmarck t. Hallqved), 337; väpnare, i kon:s nämnd, 95; fmäktig ang. klockskatt. t. Upsala stift, 237.
Peder Matzson, borgmästare i Arb., qvittobr., 104.
Peder Michelsson, kon:s landbo på Stäk. ladugd, 22.
Peder Monsson, fogdebr. öfv. Dal., 26.
Peder Nielsson, fogde i Gäszen, flän., 210.
Peder Olefson [-o-], fogde i Mark, 49, 50; flän., 26.
Peder Olson i Smål., flän., 146; rusttjenstskyld., 224.
Peder Persson, se **Svenske, Peder.**
Peder Petri, coll.-br. på Serkelax gäll, 198.
Peder Sonasson, rådman i Sken., 549.
Peder Suenonis, mäster, 267.
Peder Trotteson i Folkare, en af Godfr. Sures mörd., benåd., 77.
Pedersmessan, marknad vid Tingvalla, 548.
Pedher i Högbole, Tenale s:n, dombr., 162.
Pedher, mäster, erkedjekne i Link., fmäktig t. Sunnerbo o. Vestbo, 238.
Pedher, hr, coll. på Torsåkers gäll, 421.
Pedher [Per] **Andersson** (Hjorthufvud t. Brandstorp, slottslofv., fogde) på Läckö, 147, 483; br. t., 230, 251, 252; får Frökinds h. i flän., 315.
Peder Bruntesson (Lilliehöök, äfven kallad P. Bonde), får Kollans här. i flän., 420.
Pedher [Per, Pær, Peter] **Hansson** [-zen,] (af Forstena slägten) till Valsta, 337, 407, 522,; i kon:s nämnd, 130; fmäkt. om klockskatt., 237; br. t., 312, 313, 320, 321; fmäkt. t. Dal., 445.
Pedher Iffuarsson, får hdsrätt. i Hattula hd, 332.
Pedher Jogensson, borgm. i Söderk., 549.
Pedher Jopson, se **Peder Jacobsson.**
Pedher Marcusson, köpebr. på jord i Huddinge s:n, 186, 187.
Pedher Månson, rådman i Sthlm, i slottslofv. på Sthlms slott, 436.
Pedher Turssons (Bielke) barns gods, br. drom t. grefvinnan Margareta, 181, 182.
Peer Perssen, norrman, recomm. i kon:s tjenst af Vincent Lunge, 550, 551.
Pemar s:n i Finl., 111.
Per Christiernson (Hiort t. Flishult), rusttjenstskyld. i Smål., 224.
Per Erichson, fiskare i Öregrund, br. f., 120, 121.
Per Hansson [-zon], se **Pedher Hansson.**
Per Knutson i Malm (Soop, väpn.), rusttjenstskyld. i Ög., 223.
Per Larsson, se **Peder Larsson.**
Per Olsson, fiskare i Öregrund, br. f., 120, 121.
Per Sonason (Silfversparre?), rusttjenstskyld. i Ög., 223.
Per Wernekeson, rusttjenstskyld. i Ög., 222.
Perlestickare, Oloff, hs hustru Kirstins hus i Sthlm, 271.
Perlor, 504.
Peter Axelsson, frälseman, 407.
Peter Hanszen, se **Pedher Hansson.**
Peter Nylson, frälseman, 407.
Petter Roszemestere, kon:s rustmäst., 3.
Petternilla [-e] (Nielsdtr Sparre; se reg. t. 3:e del.), Sten Christerss:s enka, fru på Vijk, 317; flän., *ib.*; rusttjenst, 457.
Philippus, se **Melanchton.**
Pilar, 455.

Pilgrimsresor t. Trondh., 336.
Pissu berg, 160. Se **Pissu by.**
Pissu by vid Åbo, dombr. drom, 159—161.
Plettenberg, von, Walter, härmäst. i Lifl., br. t. kon. G., 555—558.
Plonies [-nniesz], **Herman,** borgmäst. i Lüb., br. t. kon. G., 500; undhl. md hert. af Sachsen-Lauenburg, 505, 506, 508, 519.
Plumacier, 504.
Podbusk (Putbus), **Prebiörn,** danskt riksråd (förut äfv. sv. riksråd), danskt sändebud vid mötet i Lübeck, 468.
Poluer (krut), 459.
Prebenden: om rappande af, 67; kon. sk. vid preb. ledighet underrättas, 169; S:t Gertrudis i Skara, 100; Helga lekamens i Åbo, 127; Bondkyrkans i Ups., 269; Närdingia i Ups., 228; Corporis Christi i Vexiö, 251; Preb. Clericorum i Åbo, 398; Tiotusen martyrers i Vesterås, 227.
Prelater, fsaml. i Ups., 97; fdrifna, 515, fångna, 516; svenske, br. t. Dmks rikes råd, 565, 566.
Prelaturer, 169.
Preposituren i Vexiö, coll. på, 399.
Presta-otting, 351.
Prestebol, 67, 68.
Prester, i Ups. st., åtgärder md, 50, 51; fdrifna, 515, 516; halshuggna, 516.
Prestgillet i Strengnäs, 214.
Prestgäll, om tillsättning af, 51, 76, 77, 173, 216, 217.
Prestmöte i Skara, 548.
Priare, se **Prior.**
Prior: hr Anders, f. d. i Sigtuna, 25; i Skokl. sk. sändas t. kon., 212; i Söderk., 360.
Privilegier: f. bgsmänn. på Salb., 138—142, 145; Hansestäd:s i Sv., 373, 374, 501, skadl., 501; f. städ. i Sv., 374; f. åtskill. städer, 385; f. Helsingl., 536; utlofvas af k. Chr. åt Holländ., 564.
Procurationes, 185, 192, 207.
Professor, theologiæ, i Ups., Petr. Galle, 545.
Protest af bisk. i Strengnäs o. Vesterås mot luth. läran, 543—545.
Protocoll, om hållande af i rådet, 72.
Prouesten i Väsbo, 46.
Prouesterne (prostarne) sk. uppbära biskoparnes inkomster, 14.
Prowent (proviant), 426.
Pryszen (Preussen), 206.
Pröffwelygia, se **Privilegier.**
Pungamakare, Birge, br. f., 90.
Pyndare (våg), rätt, sk. anskaffas t. Lödöse, 171.
Påflig rätt, 557.
Påfven, 542, 565; hs lag aktas föga, 209.
Påuel, hr, i Åker, qvittobr., 235; rättegg, 350, 351.
Påuell [Pauel] **Birgesson** [Bo-, By-] (Hiort af Elmterid), fogde öfver Vist o. Tveta h., 401; får återbörda gård i Smål. fr. Nydala kl., 417.
Påuel [Paffu-, Pawel, Påw-], **Joannis,** kon:s camererare, 64, 73, 75, 105, 108, 186, 315.
Påwell, om hs tillsättn. af domcap. i Ups. t. kkhde i Delsbo, 76, 77.
Pär Oluffsson, borgmästare i Åbo, 549.
Poijta s:n (Pöytis), gods drst. flänt t. Jak. Fleming, 127.

Q.

Quernestadha nära Sala, 145.
Quillinge s:n i Ög., 62.
Qvarn: i Grönö, krono-, bortbytt t. kon., 32; vid Bengtsvad i Vartofta h., 245; i Skånings h., en, flän. t. Jör. Scriffu., 250; **—ar,** i Finl., 115, 116; nya fbjudna, 225; sqvalteqvarnar, se **S.**

Qvarstad, 245; —**sbref,** 96, 188, 246.
Qwickrinnemo i (Turinge s:n?) Söd., 396.
Qwidie (Qvidia i Pargas s:n). Finl., thör. Er. Fleming, 31.
Qvitto- och **recognitionsbref,** kon:s, 11, 17, 18, 20, 22, 24, 29, 30, 33—36, 55, 63, 64, 73—75, 89, 93—95, 104, 105, 108, 117, 119, 120, 130, 131, 146, 147, 153, 157—159, 166, 167, 173, 175, 178, 182, 183—187, 189, 191, 192, 197, 198, 200, 201, 210—214, 219, 220, 227, 230, 235, 250, 251, 263, 266, 270, 276—279, 298—300, 315, 317, 318, 323, 326, 327, 332, 333, 340, 341, 353, 359—361, 363, 371, 377, 382, 387, 394, 397, 399, 401, 409, 418, 420, 422, 432, 440, 442.

R.

Ramsta gd på Dal, 388.
Ragwald [Ragual, Raual, -uald] **Joensson** [Jönsson] (fogde?) på Elfsborg; qvittobr., 35, 299; flän., 35; uppbörd f. kon:s räkn., 125, 126, 204.
Raijmela by i Finl., 115, 116.
Rasboo (Rasbo) här. (i Upl.), Ol. Scriffu. fogde drst., 64; hdsrätt. flänt t. Lasse Olsson i Ups., 93.
Rasbo s:n (i Upl.), 96, 202, 203.
Raseborg [Rasb-] i Finl., 162, 163.
Rasborgx [Raszborg] län, 120; klockskatt af, 185; fogdebr. derå f. Niels Boye, 163; om köpslag. drst., 356; br. t., 385, 386; flänt t. Er. Fleming, 435, 436.
Raskes arfvingar, 211.
Rasseborch, se **Ratzeburg.**
Ratzeburg (i hertigdömet Lauenburg), 505, 507, 508.
Rauald i Årlingxöö, bonde, 82.
Raumo (i Finl.), 411; br. t., 385, 386.
Recess, Vesterås, 29, 46, 47, 57, 58, 59, 62, 67, 68, 71, 83, 100, 111, 122, 127, 136, 152, 164, 194, 211, 215, 231, 232, 246, 247, 262, 417; bekräftad i Strengnäs, 58. — Malmö rec., se **Malmö.**
——**er,** mellan de nord. rikena, 334, 337.
Recognitionsbref, se **Qvittobref.**
Redeswennen på Åbo, får en tomt drst., 166.
Redwegs [-wig] (Redväg) här. i Vg., 210, 308.
Reesze (Reso s:n vid Åbo), bönd. drifr. jordatvist med Åbo stad, 159—161.
Reffzseredh gård, gåfvobr. drpå t. And. Wesg., 118.
Rekerna [-e], Östre o. Vestre, fogdebr. drpå f. Ernest, 119; br. t., 296, 297.
Rellinge gods (Rällinge i Lunda s:n, Söd.) i Jönåkers hd; skattefrihet drå f. Ol. Hansson, 231.
Renszel, Clemet, i slottslofv. på Sthlms slott, 436; qvittobr., 119, 363; borgen f. Joen Scriffu., 543.
Reszetyg o. **Reszeghetyg,** 439, 452.
Rettis gård, liggande strax utanför Åbo, tvist och dom drom, 159, 161.
Retwijk [-ttuick] (Rättvik), s:n i Dal., br. t., 308, 309, 362, 541.
Reval (hufvudst. i Estland), 555—557.
Reymers, Johan, secret. hos komthuren i Reval, 555.
Rhenska gyllen, 220, 288; se **Gyllen.**
Ribbing, Niels (Knutsson t. Svanserid; se reg. t. 5:e del.), hr, flänes med Lemmerijds (Limmareds) gods efter brodr., 270; får hdsrätt. i Mark i flän., *ib.*
Ribbing, Seffuit, brod. t. föreg., död; hs flän. lemnas t. brodren, 270.
Ridderskapet, Sveriges, 339, 345, 346, 407, 408; fsaml. i Ups., 344.
Ridkyrka l. Redkyrka (annex), 216.
Ridöön (ö. i Mäl., tillh. Tuhundra h., Vstml.), gårdar drst. bortb. af kon., 45.
Riidh (Ryd) prestgäll i Ups. st., 51.
Ring, fr. Kalmar slott, 18; —**ar,** 220.
Ringwala (Ringvalla i Kila s:n, Öfver-Tjurbo h., Vstml.), 145.

Riiszolen (byn Risholen i Leksands s:n) i Dal., 95.
Riszeberga (Riseberga i Edsbergs s:n o. hd, Nerike; se reg. t. 6:e del.), kloster, 246.
Roden [-dh-, Roen], Norra o. Södra (Roslagen), 251; Erngiszel fogde drst., 147; br. t. inneb., 190, 191, 296, 297; klocksk. o. kyrkohjelp af, 314.
Roffuarewik, se **Röffuarewik.**
Rokarosze gästning (skyld. att underhålla utfodringshästar) återkallas fr. domarena o. lägges åter under Tavastehus slott, 126.
Roll, Oloff, flän., 300.
Rom, 542.
Romerska kyrkan, menighetens regentinna, 544; — riket, 557; — sätet, 543, 544; — väsendet, 544.
Romffertwna (Romfartuna i Norrbo hd, Vestml.) s:n, 82.
Roposten vid Åbo, råmärke, 160.
Rostock [Rostochium] (stad i Mecklenburg), 110, 464, 479; Daljunk. drst., 479.
Rostte, Dyrik (borgare) i Sthlm, 233.
Roszekranz, Holger, danskt riksr. o. ridd., rec.-br. t. hon. f. Herm. Fossert, 249, 250.
Roszemestere, Petter, se **Peter.**
Roszmerer, Carsten, 40.
Rothart, Henrik [-ch], får tillgodogöra gamla varphög. o. a. d. vid Sala grufva, 24.
Rundskrifvelse, bisk. Peders i Vesterås t. stiftet, 458.
Rusttjenst; förteckn. öfver frälset i Ög. o. Smål., 222—224; påbjuden att utgöras af Uppsvealand, Smål. o. Ög., 452; af enkor, 456, 457.
Rustningar, 55, 109.
Ruyen i Lifland, 555.
Rydholms s:n (Rydaholm i Östbo h., Smål.), om fodr. drst., 418.
Rydhstadha [-dz-] (Rystad i Odensvi s:n, Åberbo hd, Vstml.), 320, 321.
Ryning, Niels (Eriksson, riksr. o. ridd.), tvist rör. arf efter hon., 351.
Rynsche must, se **Must.**
Ryszerne, 84, 428; olaga köpenskap med, 556.
Ryszeråån (rågången mot Ryssland), 84.
Ryttare, Anders, borgare i Åbo, 162.
Rytzlandh, 475.
Råd, Danmarks rikes, 466, 467, 470—472, 474—478, 480—482, 494, 497, 523, 532, 565; i Skåne, br. t. fr. sv. råd., 110, 111; deras sändebud mäster Jasper, 110.
—— **Norges rikes,** 466, 467, 470, 471, 474—476, 480, 483, 484, 496—498.
—— **Sveriges rikes,** 12, 28, 29, 31—33, 76, 97, 101, 103, 107, 115, 211, 232, 239, 241, 242, 281, 282, 286, 288, 294, 305, 320, 322, 325, 328, 330, 331, 337, 355, 405—409, 413, 416, 433, 437, 458, 460, 466, 467, 470—474, 482—485, 494, 497, 501, 517, 518, 520, 522, 523, 528, 536, 538, 540, 546, 548, 567; br. om jordabyte mell. kon. o. kron., 31, 32; framställn. t. dtsma af kon., 65—69; rådets svar, 69—73; br. fr. kon., 263, 264, 338; br. t. Gestr., 91, 92; — t. städ. om klocksk., 96—98; — t. fl. landsk., 338—340, 344, 345, 347; — t. Dal., 341—344; — t. Kopparb., Sölfb. o. Dal., 365, 367; påbud om klocksk., 400; kallas t. Örebro, 221, 222; fsml. drst., 250; några af dess fmäkt. undhla md meneman i riket, 243, 267; två af dem sändebud t. Lauenburg, 355; rådslag om kon:s förmäln., 402, 403; kalladt t. Vesterås, 516.
Råg, 117, 118, 157, 166, 182, 300, 317, 340, 361, 401, 432, 435, 566.
Råsbo (Rasbo hd i Upl.), br. t. inneb. drst., 296, 297.
Räffle, 21, 163; tvist med, segl. dit fbjuden, 73, 74. Se vid. **Reval.**
Räffueke (Räfveke i Möne s:n, Ås hd, Vg.), 208.
Räffuilske, de, 74.
Räfst, kon. Karls, 46, 417; md kyrko- o. klostergods beslut. i Vesterås, 47.
Räfsteting, i Smål., 5, 6.
Räfveskall, 224.
Ränta, klostrens o. kyrkornas, 7, 8, 516; — kronans, 9, 394, 435, 440; af Viken, 490, 494, 498.
Rättare, få ej uppbära sakören, 225.

Rättaredömen, 207.
Rödnäs (Rönnäs i Agunnaryds s:n) i Sunnerbo, 180.
Röffuaresten vid Åbo, 160.
Röffuarewik i Bråvik., 26.
Röne härad, Söd.; öfvervåld af bönder drst. mot Niels Kromme, 244; hdsrätt. flänt t. Benct Scriffu., 332.
Rörsby i Finl., vid Åbo, 162.
Röör (skjutgevär), 456; finska, 167.

S.

Sachsen, churfursten af, 464.
Sachsen [Sachssz-, Sassen, Sasszen, Saxen]-**Lauenburg, Engern** och **Westphalen,** se **Magnus,** hertig och **Katherina,** prinsessa samt **Katarina,** hertiginna.
Sack, Hans, borgare fr. Reval, stadens ombud t. kon., 73, 557.
Sacramentarii, 463.
Sacramentekar, 361.
Sacramentens utdelande, 544.
Saghu s:n i Finl. (Sagu i Pikie här, Åbo l.), flän. återkall., 166.
Saker (Sakören), 12, 24, 27, 28, 30, 89, 90, 93, 105, 116, 120, 155, 158, 166, 170, 183—185, 192, 196, 201, 210, 219, 228, 250, 265, 266, 270, 299, 317, 332, 360, 361, 363. 377; — biskops, 158, 194.
Sakfall, 95, 116, 300. Se vid. **Saker.**
Sakören, se **Saker.**
Sala s:n, 145; fogdebr. drå f. Niels Vgla, 146; collationsbr. drå. f. hr Lars, 360.
Salberget [Salebergit], 64; br. t. inneb. drst., 33, 34; hr Ped. Joannis sölfköp. drst., 34; om silfverköp drst., 39, 40, 106; klag. fr. bergsl. deröfv., 132; priv. o. ordn. f., 138—145; läns- o. fjerdingsmän dromkr., 145; sölfskatt drst., 157; nytt fbud mot silfverköp t. enskilde, 176, 177; br. t. en enka drst. om målseg.-rätten, 180; — t. bgsmänn. om pris. på silfv. m. m., 187, 188; — om ffalskn. af silfv., 277, 278; silfv. drifr., 189; kon. drst., 279; Marqv. Scriffu. fogdebr. på, 382; instr. f. fogd. drst., 389—394; qvitto på uppbörd af, 420.
Salebergx gruffue, varphög, m. m. drst. få tillgodogöras af Henr. Rothart, 24, 25; om upphjelp. af, 33, 34, 177; kon. ämn. låta upprensa, 132.
Salpeter, uppgifves blifv. tillverk. af menniskoben, 516.
Salt, 117, 163, 240, 300, 329, 330, 537; accis deraf, 145.
Saltwijks s:n (på Ål.), 360.
Samfong, 105, 300.
Samtingen (marknad i Strengnäs, i medl. af Februarii), 246, 279, 548.
Sanct Clare systrar, haft sitt tillhåll i f. Gråbrödraklostret, 252.
S. Eriks afrad, 94; — gods; 6 öresland draf efterlåtes åt Helgeandshuset i Ups., 196, 197; — landbor (vid Upsala), 189, 192, 341; — prebende i Åbo, 164; — lag, 542, 564.
S. Gertrudis prebende i Skara, 100.
S. Jöriens capell i Ups.; ränt. draf flänt, 228.
S. Larens kyrka i Söderköp.; frånkännes jord, 375.
S. Michels prebende i Sthlm, egt jord i Syndersta, Ösby s:n, Upl., 41.
S. Oleff, 99.
Sandwik, fiskevarp i Bråviken, 26.
Sassen, 370. Se vid. **Sachsen-Lauenburg.**
Sasze [Sassze], **Staffan** [Staphenn], bisitt i kon:s nämnd, 95; flän., 185; fodr. t. 2 häst., 251; slottsfogde på Sthms slott, 436; höfvidsman vid Gotlandståget, 476, 478, 485.
Saxen, se **Sachsen.**
Scara och **Schara,** se **Skara.**
Screddere, kon:s, Jörien, 157.
Scriffuare, Scriffuere och **Scriffwere,** se **Skriffuare.**

Scwerige, 563; se vid. **Sverige.**
Secret, kon:s, 227.
Secreterare, kon:s af Danm., 467, 490, 495. Se vid. **Jasper,** mäster, och **Brochman, Jasper;** — komthurens i Reval, Johan Reymers, 555.
Seglationen, om, 422, 486; t. Reval fbjud., 73, 74; stadga om, 410—414.
Seglorns gäld (Seglora s:n, Marks h., Vg.), fodring draf, 388.
Selaön (i Mäl., Söd.), hr Oleff fogde drst., 89.
Selebo [Silbo] här. i Söd., 113; fogdebr. drpå f. Ernest, 119; br. t. inneb., 296, 297.
Selinge, se **Sälinge.**
Semingehundrat (Säminghundra) här. i Upl.; br. t. inneb., 304, 316.
Serkelax gäll (i Finl.), collationsbr. drå f. hr Ped. Petri, 198.
Serszön (Kersö säteri i Eckerö s:n, Färentuna här., Upl.), 431.
Settile (Sätila i Marks här., Vg.), hr Gunne prest drst., 209, 210.
Seuerin Petri, coll. på prebendam Clericorum i Åbo, 398.
Sewass, borgare i Norrk., 549.
Seweholm i Söd., 396.
Sewid i Biörneskog, rusttjenstskyld. i Smål., 223.
Sictuna [Sich-] kloster, And. f. d. prior drst., 25; om munkars ditsänd. fr. Skara, 212.
Sidentyg, 504.
Siffrit Persson, borgare i Sthlm, 543; borgesman f. Lasse Joenss., *ib.*
Sigfrid Thomasson, bonde i Ylela by, 114.
Sigfridzmessan, marknad i Vexiö, 548.
Sigge, hr, kon:s fmäkt. t. Dal, 238.
Sijmon, hr, i Köping, 359.
Silbo här. Se **Selebo.**
Silff [-uer], se **Sölff.**
Sill, tull draf, 419, 420, 422.
Simesall, vid Öregrund, 121.
Simetuna [Sijmetwna] här. (i Upl.), 56, 266, 327; får lösa kgsfodr. md jern, 4; bör deltaga i upprens. af Bispbergs grufva, 150; Thom. Scriffu. fogde drst., 153; Länge Pedher Scriffu. fogdebr. drpå, 172; br. t. innebyggarne, 296, 297.
Simon Joensson i Enerom, i Böda s:n på Öl., 92.
Siuhundrat (Sjuhundra i Upl.) här.; br. t., 316.
Siälegården i Sthlm, eger gods i Söderk., 128.
Sjöröfvare fr. Skellingwoede, plundrat borg. fr. Sthlm; br. drom, 150, 151.
Skaane, se **Skåne.**
Skalm, Erik, frisagd fr. beskylln. f. förräderi, 164.
Skalm, Lasse, syneman, 160.
Skalm. Michel, stadfäst. å köpebr., 354.
Skalm, Pedher, syneman, 160.
Skara [-e, Sc-, Sch-] stad, 101, 549; klockskatt af, 13; br. t. stad., 96—98; flänt t. mäst. Sven, 27, 28; skatt af, 219, 418; markn. drst., 548; — biskopar drst., se **Mons** o. **Sven;** — domcapitel, 15, 28, 29; — domkyrka, gods återbördas ifrån, 388; domprost. drst. död, 100; — kloster. br. om. munk. drst., 211, 212, 215, 216; om klostr. ödelägg., m. m., 211, 212; dss prior, 212; — landsting, 245; — stift, mäst. Sven bisk. drst. utn., 27; om afgäld af i st. f. borgläg., 185, 186; br. t., 215, 216.
Skarppebodha, kronogods, flänt t. borgm. i Löd. And. Anderss., 299.
Skatt, 84, 220, 297, 312, 316, 323, 324; af Hels. (1,200 mk), 8, 9, 536; kronans kan kon. ej minska på eget beråd, 9; af Gestr., 10, 22; i skinn, 20, 93, 105, 120, 227, 277, 300, 361; af Skara, 28; af Ång., 73; af Dal., 120, 236, 545; af Vbott., 184; af Långh., Semingh. o. Närdingh. här., 268, 304; nedsättn. i, 304, 305, 316, 317, 324—327, 353; skattejern, se **Jern.**
Skattelöss (Skatelöf, s:n i Albo h., Smål.), 189.
Skattebår, kon:s, vid bergverken, 114, 134, 135.
Skattläggning, 268; ny i Sthlms län, 190, 191.
Skector (Skäktor = bågar), 455.
Skedwij [Sködwe, -hue] (Sköfde stad); klocksk. af, 13; br. t. 96—98.
Skeedzherrer (skiljomän), 467—469, 481, 495.

Skeggesta, i Börje s:n, nära Upsala, tillhört S:t Eriks gods; gifves t. Helgeandshuset i Ups., 196, 197.
Skelby, nära Sala, 145.
Skelff, i Ösmo s:n, Söd., 395.
Skellenäss s:n (Skälfvene i Gäseneds h., Vg.?), 210.
Skelleta (Skellefteå), hr Joghan drst. död, 184.
Skellingwoede i Nederländ.; sjöröfv. drifr., 150.
Skeninge [Skä-], 357, 549; klockskatt af, 13; br. t. 96—98; marknad, 548; — kloster, 318; om nunn. fflytt. drifr. o. t. Vreta l. Vadstena kl., 358.
Skeppslagen i Sthlms län; ny skattläggn. drst., 190, 191.
Skepp, 67, 71, 240, 335, 379, 380, 426, 438; strand. vid Norge, 229, 273; röfvadt, 377; lemn. kon. Chr. af Holl., 552, 554, 563.
Skidhene i Norge, 274.
Skilsherrer, se **Skeedzherrer.**
Skinn, utförsel af, 536. Se vid. **Skatt.**
Skinnare, Hans, hs hus vid Stortorget i Sthlm, 271.
Skinnare, Oleff, fiskare vid Öregrund, br. f., 120, 121.
Skijnnare, Morten (se reg. t. 1:a del.: **Morten Nilsson**), försett sig mot kon.; gods indragna fr. hon., 23.
Skinnaretorp i Åkerbo h., Vstml.; gods drst. bortbytta t. kon., 32.
Skinnaretorp i Ösmo s:n, Söd., 395.
Skipbyggiare, Hans, gåfvobr. på hus i Sthlm, 232, 233.
Skjutsfärder, 68, 72.
Skofftеby (i Häreneds s:n, Kinnefjerdings h., Vg.), Niels Olsssons fbrutna indragna gods, 255; Oleff Scriffu. befmn drst., 64.
Skogar, 536.
Skogxberg l. **Skogxborg** (i Glanshammars s:n o. h., Ner.), 113, 251; Lasse drifr., 135, 263.
Skogxcloster, se **Skokloster.**
Skogxnäss (säteri i Linneryd, Konga h., Smål.), i Linderidz s:n, thört fru Karin, Erik Trolles enka, qvarstadsbr. drå f. skuld, 188.
Skogxtörp, förlänt t. Ped. Svenske, 252,
Skokloster [Skogxcloster, Skoo], br. t. abbediss. om kl:s afgäld t. kronan, 7, 8; hr Lars drst., 20; abbediss. drst., 315.
Skolorna i riket, förfallna, 68; om drs upphjelpande, 71, 72.
Skolmästare böra få sitt redel. uppehälle, 72.
Skoo, se **Skokloster.**
Skreckesta, i Gilberga s:n, Söd., 263.
Skreddare, Hans, fiskare vid Öregrund, br. f., 120, 121.
Skreddare, Hans, rådm. i Sthlm, i slottslofv. på Sthlms sl., 436.
Skreddare, Joen, frih.- o. frälsebr. på allt det gods han eger l. fvärfva kan, 253, 254.
Skreddare, Jogen, fr. Lidköp., 549.
Skreddare, Thore, fr. Lidköp., 549.
Skriffuare, Anders, fogde öfv. bispssakerna; qvittobr., 213; flän., 213, 214.
Skriffuare, Benct [Bengt] (1525 utn. till fogde i Valkebo m. fl. här. i Ög.), rusttjenstskyld. i Ög., 223; får hdsrätt i Röne h., 332; qvittobr., 360.
Skriffuare, Botuid [-t] (Anckar, frälseman), fogdebr. öfver Vermland, 172; qvitt., 277, 332, 394.
Skriffuare, Brand, 64.
Skriffuare, Claes [-uess] (1527 på Åbo slott), qvitt., 153, 166.
Sffriffuare, Erich (på Öl.), 107.
Skriffuare, Esbiörn (Bock, se reg. t. 4:e del.), får hdsrätt. i Tveta h., 172; rusttjenstskyld. i Ög., 223; fmäkt. om klockskatt., 237.
Skriffuare, Hans, fogdebr. öfv. Nykorens landbor, 167.
Skriffuare, Hans, 190; br. på arf efter sin broder Arv. Wesgöte, 40; fogde i Långhundra, Seminghundra o. Närdingh. här. samt Edbo, Hargs o. Börstils s:r, 146, 304, öfv. Bisptuna md underlyd., 191; br. t., 297, 304; qvitto, 360.
Skriffuare, Halsten, förläning, 394.

Skriffuare, Joen, på Vesterås slott, br. t., 60, 61, 101, 102; qvitto på uppbörd, 131, 159, 182; förlor. flän., 377; borgesmän f. hon., 542, 543.
Skriffuare, Joen, fogde i närhet. af Salberg. (antagl. dsme s. nästföreg.), 90; br. t., 144.
Skriffuare, Joen (fogde på Öland och i Möre, Aspeland o. Sevede), biskopsfogde på Öl., qvitt., 119; br. på hdsrätt. öfv. Gräsgds, Hulterstads o. Algutsrums här, *ib.*; qvitt., 409.
Skriffuare, Jörien [Jören] (i slottslofv. på Leckö), får Kolletorp i Skån. hd i flän., 250; br. på arf eft. sin fader, *ib.*; fogdebr. på Skån., Kinne o. Valle här., *ib.*
Skriffuare, Karll, fogdebref, 153.
Skriffuare, Karl, fogde i Söd., flän., 232, 419.
Skriffuare, Karl, fogde i Sthlm, 436; i slottslofv. på Sthlms sl., *ib.*
Skriffuare, Lasse (fogde på Dal?), 204.
Skriffuare, Lasse, fr. Arboga, 364.
Skriffuare, Marquard (Henriksson?), br. t., 175, 176, 228; qvittobr., 183, 213, 266, 363; fogdebr. på Gestr., 266; d:o på Salberg., 382.
Skriffuare, Matz, qvitt., 327.
Skriffuare, Måns Månsson, kon:s skrifv., 100.
Skriffuare, Niels, haft hdsrätt. i Tierp, 174.
Skriffuare, Niels, borgare i Sthlm, får vidkännas två rättaredömen, 207.
Skriffuare, Oleff (1529 fogdebr. på Läckö, m. m.), qvitto på uppb. af Läckö, Lindholmen o. Skofteby, 64; fogdebr. på Upsala gård med landbor o. underligg. här., *ib.*
Skriffuare, Per, qvittobr., 153.
Skriffuare, Longe Pedher, fogdebr. öfv. Simtuna o. Thorst. här., 172; qvittobref, 214, 266.
Skriffuare, Pedher, borgmäst. i Vestervik, förut fogde i Aska här., 357; försvar.-br. f. hon., 357, 358.
Skriffuare, Swen (förläningman o. rusttjenstskyld. i Ög.), qvittobr., 64, 361.
Skriffuare, Thomas, fogde i Simtuna (o. Thorst.) h., föreskrift, 144; qvittobref, 153, 154.
Skriffuare, Thomas, fogdebr. på Södra Finl. o. på gamle hr Stens köpegods i Finl., 167; qvittobr., 360, 361.
Skriffuare, Truls (Rosenstråle, se reg. t. 4:e del.), får hdsrätt. i Lösnings här., 192; kon:s fmäkt. rör. klocksk., 237.
Skriffuare, Vlff (Gyler), pass, 364.
Skrifvaren på ett sv. skepp, Gorius Holste, 229, 273; vid Sala, 393; på Linköpings gård, flän., 418.
Skrifvarestugan i Åbo, 164.
Skrukeby s:n i Ög., flänt t. Holg. Karlss., 94.
Skutor, finska, fhållas vid Sthlm, 132.
Skutunge (Skuttunge s:n i Bälinge h., Upl.), hr And. capell. drst., 57.
Skwte, Hans, borgmäst. i Linköp., 549.
Skyddsbref, se **Försvarelsebref.**
Skytte (skjutvapen, kanoner), 335.
Skå s:n (i Färentuna h., Upl.), 431.
Skål af silfver, fr. Vexiö kloster, 250.
Skåne [Skaa-], 475, 477, 478, 487; danska riksråd. i, 110.
Skåning, Rasmus (fogde i Strengnäs, Åkers m. fl. h.), flän. på Lofön, 442.
Skåningx här. (i Vg.); flän. drst., 250; fogdebr. drpå f. Jörien Scriffu., *ib.*
Sködwe l. **Sködhue,** se **Skedwij.**
Sköttetyg, 224.
Slagnewik gård (Slangvik i Tibble s:n, Håbo h., Upl.), flänt t. förre priorn i Sigtuna kl. Anders, 25.
Slagtarebodar, 62.
Slagtarne i Sthlm; priv. på uppköp af boskap, 61, 62.
Slatte, Erik [-ch] (Nilsson, se reg. t. 3:e del.), rusttjenstskyld. i Ög., 223; br. på hdsrätt. i Gullbergs hd, 327; flän., 360.
Slatte, Gudmund, rusttjenstskyld. i Smål., 224. Se vid. **Gudmund Persson.**
Slatte, Peder, ombud fr. Torsåker i Gestr. t. kon., 10.

Sledorm, Henrik, mäst., afsked fr. sin tjenst såsom kon:s canceller, 227; flän., 228. Se vid. **Henrik,** mäster.
Sleswik, 334, 448, 466, 497, 523, 531, 552.
Slott i Sv. o. Finl., 459; i lifgeding åt drottn. Katarina, 517, 518.
Slottsfogde, And. Hanss. på Elfsborg, 23; Ped. Svenske på Tavastehus, 36; Ol. Hanss. på Gripsholm, 231, 278; Lasse Erikss. på Vesterås, 363; Staff. Sasse på Sthlms slott, 436.
Slottslofven på Karlsborgs slott uppdrages åt Åke Clauss., 123—125; återkallas fr. Jak. Kromme, *ib.*; på Tavastehus slott åt Erik Boye, 163; på Sthlms slott o. öfv. Sthlms stad åt Staff. Sasse m. fl., 436, 437.
Slottsskrifvare, Gothorm på Tavastehus sl., 105; Henrik på Åbo sl., 108, 166; Clemet, 298.
Smalebacka gård, 95.
Smed, Erik, br. t., 378.
Smed, Gudmund, rusttjenstskyld. i Smål., 224.
Smed, Joen, underfogde på Elfsborgs sl., flän., 35.
Smedh, Jogen, fr. Lidköp., 549.
Smycken, se **Klenodier.**
Småfisk, 361.
Småland [Smo-], 3, 13, 14, 16, 77, 89, 93, 95, 146, 230, 332; räfsteting drst., 6; maltskatt, 76; klockskatt draf, 237, 242; gods drst. bortbytta t. Arv. Drake, 112, 113; konungsfodr. drst., 183, 184; vapensyn med fräls., 222—224; dyr tid drst., 290; br. t., 323, 338—340, 368, 383—385, 413—415, 426—429; — t. ngra här. 399—401; gods drst., 417; fräls. drst. uppbudas mot k. Chr., 452; marknader, 548.
Småsuen, Joen (Svenss. t. Kedum af Rylanda-slägt.), tvist om gods, 245.
Smädeskrift, Thure Jönss:s t. kejs. Carl V om kon. Gustaf, 515—517.
Smältare vid Salberg., 389.
Smör, 14, 30, 89, 92, 117, 118, 125, 126, 147, 166, 169, 170—172, 178, 183, 204, 247, 249, 250, 300, 317, 359, 361, 385, 394—396, 409, 420, 435, 503, 504, 555, 556. Studentesmör, 169.
Smörmåla (afgift t. presterskapet), 460.
Snäuingen [Snäwinge] (Snäfringe hd i Vstml.), br. t., 291, 292, 426—429.
Socker, 382.
Soffrepeningar o. **soffringepeningar,** vid Salberg., 391—393.
Solentuna [Solt-] (Sollentuna) h. (i Upl.); hdsrätt. flänt t. Ped. Erlandss., 174; br. t., 316; — s:n, minskad, 173; kronogods drst. flänt t. Staff. Sasse, 185; br. t., 296, 297.
Solletorp (i Vg.), en gd drst. skänkt t. Matz Joenss., 248.
Solna s:n (vid Sthlm), 310, 409; utvidgad, 173; annex l. redkyrka t. Sthlms bykyrka, 216, 217.
Sommargästning, 419.
Sommer, Magnus, bisk. i Strengn., 543—545; se vid. **Måns.**
Sorunda s:n (Söd.), flänt åt Ped. Hård, 420.
Sotholms h. i Söd.; br. t., 296, 297, 316.
Spannemål, 377, 378; accis af, 390; dyrt pris på, 514.
Sparre, Aage Jeipsen, bisk. i Lund, 466, 497.
Sparre, Henrick, 496, 497; danskt riksr. o. ridd., underhandlare vid mötet i Varberg, 466.
Sparre, Mauritz, 496, 497; danskt riksr. o. ridd., vid mötet i Varberg, 466.
Speil, se **Speyel.**
Spetal, f. spetälska i Enköp. kl., 83; Söderköp:s, fundationsbr. drpå, 422.
Spetalsdelen (hospitalsdelen af tionden), 137, 399. Se **Spetalstionde.**
Spetalstionde, 15, 16. se **Spetalsdelen.**
Spetfisk, 118, 183.
Speyel [Speil] (Spegel), **Gudmund,** hr. i Vexiö, kon:s fmäkt. t. Värend, 238; qvittobr., 250; coll. på preb. Corporis Christi i Vexiö, 251; — på domprosteriet drst., 399; får utskifta, sälja eller behålla qvarlåtenskapen i Vexiö kl., 251.
Spikelax, 117.
Spiker, Henrik, borgesman f. Joen Scriffu., 543.
Spiszerij [Szp-] (Specerier), accis af, 145.

Sqvalteqvarnar, fbjudna, 225.
Stache o. **Stacke, Erik,** se **Stake, Erik.**
Stadfästelsebref: f. Niels Herlagson på jord, 263; f. Mich. Skalm på köpebref, 354; f. en bonde på Mörkön, 422.
Stadga, ny, md köpmän vid Salberg., 389—394; kyrkans, 543; om marknader, 547—549.
Staffan Henriksson, borgmäst. i Ups., får hdsrätt. i Våla hd, 93; qvittobr., 94; bisitt. i kon:s nämnd, 95; flän., 266; uppdrag t. Dal., 302, 303.
Stafrum ved, ett, pris drpå vid Salberg., 139.
Stake, Erik (Amundsson t. Hönsesäter), 483; uppdrag, 124, 125; kon:s fmäkt. t. Dal, 238; br. på kong. sak. af egna landbor, 265.
Stargardt (i Mecklenburg), 110.
Stark, Oloff (i Finl.? frälseman?), qvittobr., 266.
Steen, hr, se **Sture.**
Steenhem, Larens, 100.
Sten, utförselvara från Öland, 93.
Sten, gamble hr S. Se **Sture.**
Sten [Steen], hr, hs föregifne son (Daljunkaren), 349, 478, 479.
Sten Christerson (Oxenstierna) på Vik, hs enka, 457.
Sten Tursson (Bielke) på Aspenäs, hs enka, 457.
Stenberga gods i Finl. (Stenberg i Masku s:n), af hvilk. Nådendal är funderadt, 122.
Stien, Jören van, 514.
Stierneberg (Sterneberg, stad) i Mecklenburg, 514.
Stimminge (Stymninge) i Rasbo s:n (Upl.), 202, 203.
Stockar, 183.
Stockholm [Stocksholm, Holmia], 13, 33, 34, m. fl. st. S:t Mich. prebende drst., 41; borgläg. drst., 55; priv. f. slagt., 61, 62; Själagård. drst., 128; borgmäst. o. råd, 128, 410, 415, 547—549; drs br. t. Dal., 528—530; Herman Fossert borgm., 128, o. myntmäst. drst., 128, 200; befmn. drst., 129; kkhden drst., 173; Hans Nicolai utn. kkhde drst. 216; bykyrk. drst. får Solna s. annex, 216, 217; Vårfru-gill. drst., 232, 233; gåfvobr. på hus drst., 232, 233; And. Botnekars gränd, 233; Stortorg., 271; sändeb. fr. stad. t. Dal., 302; lidit stort men af Lüb. priv., 374; varuförsel dit, 385; br. om köpenskap o. seglats, 422; om blodbad. drst., 428, 434.
——**s län,** ny skattläggn. af, 190.
——**s slott,** 35, 69, 121, 459; dagsverken t., 359; befmn drst., 415; Staffan Sasse m. fl. i slottslofv. drst., 436, 437.
Stocksböle, i Finl., 162.
Stola (i Ströö s:n på Kållandsö, Vg.), h. Agnetas egdm, 38.
Stoodh (ston), 90.
Storefodringen, 227.
Storegård (i n. v. Carl Gustafs s:n, Marks h., Vg.), flänt t. Ol. Diureskytte, 420.
Stormaren (S. Holstein), 334, 448, 466, 497, 523, 531, 552.
Stortorget i Sthlm, 271.
Stralsund [Sundium], 464.
Strengnäs [-engenes] stad, 8, 98, 130, 243, 245, 543—545; br. t., 96—98; klockskatt af, 13; herredag drst., 76; bisk. drst., ctr. m. hon., 22, 23; qvittobr. 387; se vid. **Måns;** Vesterås recess dr bekräft., 58; fogdebr. f. Ernest drå, 119; djeknedöm. drst. flänt, 228; gd drst. såld, 231; Kyrkogat. drst., *ib.*; klerk. drst. lösa borgläg. md pgr, 173; prestgillet drst., 214; Bredegård. drst., 340; hr Dan drst., 399; Torgarus Gudlachi prebendat drst., 544; Samtings marknad 279, 548; — **biskopsstol,** 23; — **domcapitel,** br. t., 96—98; qvittobr., 183, 387; taxa af, 387, 399; domprostedömet, coll. derpå f. mäst. Ol. Bröms, 232; — **stift,** 44, 237, 395, 396.
Strö gård (Köpings s:n, Vstml.), flänt t. Ol. Erikss., 440.
Ström (sätesg. i Hjertums s:n) i Bohus l.; egdes af Kirst. Aszmunds dtr, 246.
Ströming, 117, 121, 170, 178, 183, 213.
Studenter, fattige, hjelp åt, 399.
Studentesmör, 169.
Stunts, Kirstin, hustru i Söderköping, 375.
Sture, Sten, hr, den yngre, hs skuld i Lüb., 525.

Stwre, Steen, gamle hr S., arf efter, 94; hs köpegods, 167, 369.
Städerne, klockskatt af, 12.
Städzleöre, 93, 225.
Stäkeborgx län (i Ög.), 5; taxa af, 11.
—— **slott** (se reg. t. 1:a del.), 153.
Stäkes l. **Stäks län** (innefattade Bro, Håbo o. Erlinghundra h., Upl.), fogde drst. Elff Monss., 266; fogdebr. drpå f. Jörien Hanss., 360; br. t. innebyggarne, 296, 297.
Stäket (erkebisk:s borg, nu ruin i Näs s:n, Bro, h., Upl.), 428, 434; ladugdn drst. lemnas t. brukn. åt Ped. Michelss. 22; hr Jacop drst., 269.
Ständer, Sveriges Rikes, 408.
Subsidium åt kon. från klerkeriet i Link., 17; af Upsala st., 18.
Suderköping, se **Söderköping.**
Sudermanneland, se **Södermanland.**
Sueden, 111. Se vid. **Sverige.**
Suerin (Schwerin, hufvudstad i storhertigdöm. Meckl.-Schwerin), 111.
Sunda (Sunds s:n) på Ål., 360.
Sundby (i Öija s:n, V. Rekarne h., Söd.), Lars Siggesson Sparres egdm, 31.
Sundby (nu Stora Sundby i Kernbo s:n, Selebo här., Söd.), 44.
Sundium (Stralsund i Pommern), 464.
Sundska (Stralsundska) mark, 36.
Sunnerbo [Syn-] h. i Smål.; Lasse Bröms fogde drst., 104; om fodring. drst., 180, 181, 184; br. t. inneb., 180, 181, 401; om klocksk. af, 238.
Surköping, se **Söderköping.**
Svanen, lübskt fartyg, 504.
Swanszrum (Svenarum i Svenarums s:n) i Vestra h., Smål., 77.
Swanthe (Sture), fru Christinas son, i Dmk; Dansk:s plan med hon. mot Sv., 3, 4, 6.
Swante Nielsson (Sture, Sveriges riksföreståndare), hr, utfärd. frälsebr., 162; Pedh. Skriffu. i Aska hd, hs fogde, 357; hs gods *ib.*
Swarldzö (Svärdsjö) s:n (i Dal.); coll. drpå f. hr Benct, 375.
Swart, Oloff, på Brunlagh i Norge, br. t. hon., 274.
Svart, Olof, rådman i Sthlm, i slottslofv. på Sthlms sl., 436.
Swartelötz [Swartelöss, -lösz] (Svartlösa) här. i Söd., 128, 232; br. t., 296, 297, 316.
Swartmunkaklostret i Viborg i Finl., 118.
Swartsiöö (se reg. t. 1:a del.), 270; Matts Philpuss. fogde drst., 26; borgläg. drst., 55.
Swen (Jakobsson), mäster, domprost, sedermera bisk. i Skara, 566, 567; uppmanas a. mottaga biskopsemb., 15; utn. drt., 27—29; ctr. md hon. om inkomst af stift., m. m., 27, 28; får behålla domprosteriet, 27, o. får Skara stad i förlän., 27, 28; br. t. hon. om åtskill. ämnen, 38, 39, 74, 75, 77, 99—101, 148, 211, 212, 345, 399, 429, 430; qvittobr., 29, 30, 94, 95, 185, 186, 219, 279, 280, 418; munk. i Skara kl. skola hfa hs bevis, 215; rådslag md hon. om dem, 216; vid möt. i Örebro, 236, 238; bjud. t. kon:s bröllop, 376; om hs invign., *ib.*; sändeb. t. möt. md Dmks fmäkt. i Varberg, 470, 474, 497.
Swen, hr, i Vadstena, frih. f. borgläg., 137; br. t., 422.
Swen Torleson, 147.
Svenner, kon:s, 3, 16, 440; ngra betett sig otillbörl., 1; om försök t. myteri bland dem, 2; fmanas a. uppföra sig väl, 13; br. t. sv. i Viken, 87, 88.
Swenske, Peder, på Tavastehus, qvittobr., 36, 117.
Swenske, Peder Persson, förlän., 252.
Swenske, Peder (Bengtss., provisor i Skeninge kl.), fogde i Hofs län, qvittobr., 108, 251, 317; rusttjenstskyld., 223; flän., 35, 318, 361, 418; fogdebr. på Linköp. gd, 418.
Svenske mäns gods förhållas i Dmk o. Norge, 473, 480.
Swerckel [-r], klosterbroder, dold af priorn i Skara kl., 211.
Sverige [Scwerige, Suedia], 455, 459, 467, 472, 500, 502, 510, 512, 515, 523, 524, 532, 536, 538, 541, 543, 551, 560, 561, 565, 566; fattigt, 459; lidit skada af Sev. Norby, 481; —s allmoge, 314, 320, 335, 336, 424, 435, 458, 564.

Sveriges o. Götes drottning, 437, 547.
——**s krona,** 410.
——**s lag,** 260, 323, 351, 384, 411, 431, 500, 535, 564.
——**s rikes marsk,** se **Lars Siggesson.**
——**s rikes råd,** 310, 320, 322, 325, 328, 331, 337—339, 341, 343, 355, 372, 400, 402, 403, 405—409, 413—415, 433, 436, 458, 466, 467, 470—474, 482—485, 494, 497, 501, 517, 518, 520, 522, 523, 528, 536, 538, 540; dess br. t. allmogen, 338, 340, 344, 346, 347; — t. bergsm. o. allm. i Dal., 341, 365.
Svin, 117, 118, 183, 249, 300.
Swineåsa o. **Lille Swineåsa** (Svinåsa i Tranemo s:n, Kinds h., Vg.), i Trennemo s:n, fläut t. Will. Tysk, 420.
Swre, Godfrid (fogde i Smål.), ihjelslag. i Nydala kl., 77; mansbot f. hon., *ib.*; benådningsbr. f. hs mördare, *ib.*
Syende (Siende) här (i Vstml.) bör deltaga i upprens. af Bispbergs grufva, 150.
Syndersta (Sunnersta) i Ösby s:n, Vallentuna hd; salubr. på jord drst., 41.
Synderboo o. **Synnerbo,** se **Sunnerbo.**
Syölffberg, se **Sölffberget.**
Sågqvarn, kon:s, vid Gladhem, 82.
Sålunda, fläut t. Ped. Svenske, 252.
Såållne; se **Solna.**
Sälinge [Se-] (Sällinge) i Danmarks s:n, Upl., 202, 203.
Sätuna, gård i Upl. (Danmarks s:n, Vaksala h.), 440.
Söderby kyrka (nu Söderby-Carls i Upl.), 36.
Söderbäck, nära Sala, 145.
Söderenинge i Smål. (Söderäng i Malmbäcks s:n, V. här), 417.
Söderköping [Surköping], 12—14, 17, 49, 98, 172, 191, 242, 375; br. t., 96—98; S:t Larens kyrka drst., 375; priorn i Söderk:s kl., 360; fläu. för en borg. drst., 398; om sjöfart o. köpensk. drst., 412—414; borgm. o. råd drst., 412, 549; borgare, 413; hospital drst., fundationsbr. f., 422.
Södermanland, 113, 128, 395; klockskatt af, 242; br. t. inneb., 316, 338—340, 426—429.
Södhre Ala (Söderala s:n i Helsingland), coll.-br. derpå f. hr Niels Ingelbertj, 371.
Södhre Finland, fogdebr. drpå f. Thom. Scriffu., 167.
Södhre gården, i Frigestorp i Linderidz s:n; thört fru Karin, Erik Trolles enka; qvarstadsbr. drå, 188.
Söffuerin Påelsson, fått frälse på jord i Finl., 162.
Sölff, 93, 94, 109, 187, 251, 287, 289, 404—406, 555, 567; tag. fr. Kalm. slotts capell, 18; tillåt. a. uppköpa, 41; får end. säljas t. rikets mynt, 140; af prest. i Möre, 175; om pris å, 187, 188; fr. Vexiö kl., 250; om köp af, 175, 176, 278, 318, 340, 341, 353, 363, 367, 394, 397; saköress., 251; förfalsk., fbud mot fsäljn. af, 277, 278; sk. stämplas, 278; får tagas af Lödöse kka t. stad. bygn., 298, 299; hyttos., 317, 377; i lösen f. klockor, 323, 325.
Sölffberget (Salberget), 536; br. t., 302, 341—344, 365—367, 432—435, 454, 455.
——**s grufva,** om dess förfall, 106.
Sölffbergxmen, 534, 545, 562.
Sölffkanna, 184; — **kors,** 18; — **krona,** förgyld, 119; — **köpare,** kon:s, 39, 176, 177, 391; Ped. Joannis, 34, 64, 93, 140, 144, 145, 157, 178, 340; Oleff Olsson, 120; — **malm,** 192; — **skedar,** 18, 361; — **stop,** 184.
Sölffuitzborg (Sölvesborg), 475, 523.
Söskespijeld (blodskam), 516.

T.

Talg, 62.
Tauestehuss slott, 117, 126; Ped. Svenske fogde drst., 36; Gothorm slottsskrifvare, 105, t. f. befmn drst., 119; slottslofv. drst. t. Erik Boye, 163; capell. drst., 361.
—— **län,** 117, 356.

Tanesteland (Tavastland), 111.
Telge [Telgie] (Södertelje), 419, 422.
Tenale kyrka (Tenala i Raseborgs v. h.) i Finl., gods frändömdt, 162; — socken, 162.
Tennkar, 214.
Tenstadha s:n (i Norunda h., Upl.), 214.
Tessiä [Tessijo] landbor, 107, 118.
Testamente, efter en prest, 361.
Thomas, hr, kkhde i Kudby s:n (Ög.), om hs giftermål, 205, 206.
Thomas Ericson, lappfogde i Norrb., afsatt, 446.
Tidegärd (offentlig gudstjenst), 307, 535.
Tierp socken (i Upl.), 266.
Tierpen, härad (i Upl.), inneb. drst. böra deltaga i upprens. af Bispb. grufva, 150; hdsrätt. drst flänt t. Matz Perss., 174; sakören af, 183; Marqu. Scriffu. fogde drst., 213; br. t. inneb. drst., 296, 297; fogdebr. f. Matz Perss., 440.
Tiffwedhen [Tiiffuedhen] (skogstrakten mellan Nerike o. Vg.), 75, 280.
Tigiende, 566, 567. Se vid. **Tionde.**
Timber, 273.
Tionde, 20, 27, 192, 242, 279, 315, 340, 371, 459, 460; fisk-, t. kkhdn, 156; af Jemtl., 267; kyrko-, 293; biskops-, 6, 7, 14, 90, 154, 194, 206, 207, 214, 219, 251, 397.
Tiondebår, kronans, af Salberg., 141.
Tingwalla (den plats der Carlstad nu är belägen), marknad, 548.
Tiudrade (Tjureda i Norrvidd. här., Smål.), s:n, 189, flänt t. Gabr. Körning, gods drst, *ib.*
Tjufveri, 268, 392.
Tjufsrätt, 138—140.
Tjurar, 117, 300.
Tiurbo här. (nu Öfver- o. Ytter-Tjurbo h., Vstml.), br. t. inneb. drst. om upprens. af Bispbergs grufva. 150.
Tiuszt (Tjust) här. i Smål., br. t. inneb. drst., 338—340.
Tjära, utförselvara fr. Öl., 93.
Tobel (Toböle i Sunds s:n) på Ål., 360.
Tofftanäss (i Bolmsö s:n, Smål.) i Vestbo här., en gd drst. bortbytt t. Arv. Drake, 112, 113.
Tomtöre, 62, 391.
Torbiörn Gunmundson, fogde på domprost. mäst. Jörens gd, qvittobr., 185.
Tord Pederson på Karlunda, flän., 36.
Tord Persson, fogde (i Upl.), sändeb. t. Dal., 432—435; sk. md krigsfolk begifva sig t. Norrl. f. a. uppfånga skatt. af Jemtl., 444.
Tord Persson (t. Ekelunda, riksråd, väpnare), 337, 350; i kon:s nämnd, 95; i slottslofv. på Sthlms sl., 436.
Tord i Rydzstadha (frälseman i Vesterås stift), 320, 321.
Torfisk, 432.
Torgarus Gudlachi, se **Gudlachi, T.**
Torgdagar, 196, 413.
Toristadt i Åkers s:n (Torresta i V. Åkers s:n), Hagunda h., Upl., 96.
Torne, Oloff, se **Törne.**
Torney, Henrik, tysk höfvidsman, 447.
Torp, kkogods, flänt t. hr Niels i Berga, 26.
Torp i Böda s:n, Öl., gd, 93.
Torpa i Vg. (sätesgård i Länghems s:n, Kinds h.), Göst. Olss:s (Stenbock) egendom, 31.
Torpa by i Ög., 63.
Torsaker, se **Torsåker.**
Torsk, 118, 249.
Torsten Brunson (t. Häggatorp af Forstena-slägten), 483; uppdrag, 124, 125; fmäkt. t. Verml., 238.
Torsten Salomonson (Ram t. Torlax, se reg. t. 4:e del.), syneman, 160, 161.
Torstuna här. (i Vstml. o. Upl.), får lösa kgsfodr. md jern, 4; Thom. Scriffu. fogde drst., 153; "Longe" Ped. Scriffu. fogde drst., 172, 266; br. t. inneb. drst., 296, 297; skatt af, 327.

Torstuna socken (i Thorstuna här., Upl.), hr Anders kkhde drst., 220, 227.
Torsåker (Thorsåker) s:n i Gestr., 10.
Torsåker (i Gestr. l. Söd.) s:n, coll. drpå f. hr Pedher, 399, 421.
Tramunde (Trawemünde vid Trawes utlopp i Östersjön), 285, 286.
Tran, 504.
Trennemo (Tranemo i Kinds h., Vg.) s:n, gods drst. flänt t. Will. Tysk, 420.
Tro, den christliga, 543.
Troll (Trolle), **Arvid** (Joachimson, i kon. G:s tjenst), 407.
Trolle, Erik (riksr. o. ridd.), hs enka, 188, 456.
Trolle, Gustaf, se **Götstaff.**
Trolle, Ture, t. Bergqvara, riksr. o. ridd., 31; sk. skaffa tid. ifr. Dmk., 6; rusttjenst, 223; fmäkt. t. Värend, 238.
Trondhem, erkebisk. i, 335, 336, 443, 480; dennes fogde, 444; pilgrimsfärder dit fr. Sv., 336.
Trotte i Swanszrum, en af Godfr. Sures mörd., benådningsbr., 77.
Träffwinge (Dräfvinge i Erstaviks capellförsaml.) i Brännkyrka s:n, bortbytt t. Gudm. Perss., 310, 409.
Trögden (Trögds här. i Upl.), 96, 363; br. t. inneb. drst., 296, 297, hka böra deltaga i upprensn. af Bispbergs grufva, 150.
Trömo (nu Träma), kronogods på Utön, flänt. t. Ol. Biörss., 278.
Tuhundra [-t] här. (i Vstml.), br. t. inneb. drst., 291, 292; hdsh.-br. drpå f. Lasse Erikss., 440.
Tull, af sill, 419, 420; befrielse från f. Nyköp. borg. på Telje hed, 419; af Holländ., 542, 553.
Tullinge, i Botkyrka s:n, Söd., 356, 357.
Twmboo qvarn i Kolbäcks s:n, Vstml., bortbytt af kon., 45.
Tuna [Thune, Twne] i Dal.; landsting drst. (på Tuna hed), 282, 283, 293, 300, 301, 303, 522, 526, 530, 534, 535, 545, 546, 562.
Tuna (Stora Tuna) i Dal, s:n, br. t., 308, 309.
Tuna gård på Feringö i Skå s:n, 431.
Tunalän (i Smål.), här., 327.
Tunnafisk, i skatt, 117.
Tunnowinnar (vindspel) vid Salberg., 393.
Ture, hr, se **Thure Jönsson.**
Ture Benchtson (Lilliensparre, se reg. t. 1:a del. **Twre Benctsson**), på Hendelö, hs enka, 457.
Ture [Tuer] **Jönsson** [Jonszen], hr, 2, 3, 6, 38, 348, 349; om hs grip., 42, 49, 50; sändt mordbränn. in i Sv., 49, 50, 53, 54; uppehållen i Dmk, 53; hs landbor, 93, 147, 213; hs fogde, 147; dombr. af hon, 208; gård. indragna fr. hon., 248; om hs stämpl., 280, 299, 336, 343, 348, 349, 400, 424, 425, 427, 428, 433, 434, 454, 488, 492, 493, 542, 565, 566; hos kon. Chr., 524, 554, 561; uppvigl.-br. fr. hon., 340, 346, 347, 510—514, 558, 559, 564, 565; fördrifven fr. Sv., 516.
Turinge s:n i Söd., 396.
Tweta här. i Smål.; Esbiörn Scriffu. får hdsrätt. drst., 172; om klocksk. af, 237; br. t., 399—401; fogdebr. drpå f. Pauel Byrgess., 401.
Tydzland o. **Tydzschland,** se **Tysland.**
Tymmeleby (Timmelhed i Timmelheds s:n), i Redvägs h., Vg.; skattefrihet drå f. fogd. i Gäs. And. Benctss., 210.
Tynnelszöö (se reg. t. 4:e o. 6:e del.), 53.
Tyreszö [Törissiöö] (sätesgård i Tyresö s:n, Sotholms h., Söd.), tillhör. Gudmund Perss., 310, 409.
Tysk, Hinrich, 107.
Tysk, Willam, fogde, 171; qvittobr., 93, 213, 420; uppdrag, 147; flän., 213, 420; fogde öfver Thure Jönssons landbor, 213.
Tyske, de, lidit skada af Sev. Norby, 486.
Tyske städerne, rikets gäld t., 10, 281, 328—331, 342, 345, 346, 366, 428, 464, 528, 537; drs fmäkt. vid mötet i Örebro, 236, 239; Sv. måste lita t. dm, 240.
Tysland [Tydzs-. Tydzch-] (Tyskland), 12, 137, 206, 330, 335, 512, 529; rik. gäld t. 92, 97; förnödenhetsvar. drifr., 240; sjöfart på Sv., 335; om de kyrkliga förhåll. drst., 461—465.
Tälje, se **Telge.**

Töffuesala (Töfsala s:n, Vemo h.), i Finl., 359; skatt af, 169.
Tönne Erickson, 21.
Törissiöö, se **Tyreszö.**
Törne [Törnö] (Torne) s:n i Norrb.; Serkelax sk. skiljas drifr., 198; tillåten hamn, 411, 413.
Törne, Oloff, qvittobr., 187, 353; br. t., 203, 204.
Törnö, se **Törne.**

U.

Uesgöthe (Wesgöte), **Aruedh,** i kon:s nämnd, 130.
Ulfskinn, 40, 105.
Ungerska gyllen, 214, 220, 227, 230.
Ungnöt, 182, 300. 390.
Universitetet i Ups., 228.
Uppror, 329, 432, 433, 526, 530, 537, 538, 540, 541, 562. Se vid. **Dalarne.**
Uppstäderne, 132.
Se vid. **V.** och **W.**

V. W.

Wacke finnar, må ej segla utländes, 411.
Wadh, nära Sala, gd l. by, 145, 187.
Wadh (i Tärna s:n, Öfver-Tjurbo här., Vesterås län), thör. Engelbrekt, 337.
Wadstena [Wasz-], 137, 223, 280, 422; klockskatt af, 13, 98; br. t., 96, 98; markn., 548; Lasse Isakss. rådm. drst., 549.
—— kloster, 358, 401; And. Månss. fogde öfv. dss landbor, 155, 158, 201; taxa af, 279; gods återbörd. fr., 46, 47.
Wadzbo (Vadsbo h. i Vg.), 75.
Vaktaren vid Salberg., 391—393.
Wale härad, se **Våla.**
Walentuna härad (Upl.), 41; hdsrätt. drst. flänt t. Niels Hård, 104; br. t. inneb. drst., 296, 297, 316.
Walentuna [Waltuna] s:n i fören:a här., 356; — prestgård, 190, 191.
Walla i Häsundhs (Hedesunda) s:n, Gestr., 10.
Walle [Valla] h. i Vg., 231; återkall. fr. Niels Claess., 230; fogdebr. drpå f. Jör. Scriffu., 250; flänt t. Jak. Kromme, 371.
Walmestare, Kristofer; beställningsbr. f., 248.
Walram, Oloff, hs enka, 457.
Walsta i Söd., 396.
Valsta i Vstml., Per Hanssons gd, 522.
Walstrandh, 558, 559.
Walszö (Valsjö) i Ösmo s:n, Söd., 395.
Vapen, bärande draf vid grufva fbjudet, 140, om bärande af, stadga, 224, 225.
Vapensyn med fräls. i Ög. o. Smål., 222—224.
Wardberg [-berigh] (Varberg), 135; om möt. drst. mell. sv. o. dansk., 100, 110, 111; fhandl. drst., 466, 467, 470, 474, 480, 484, 489, 496, 497, 499; länsmannen på, 532.
Wardbergx län, 348, 490, 532.
Warfftote, se **Wartoffta.**
Warg, Niels (fogde i Upl.), qvittobr., 173, 189, 220, 327, 409.
Wargh, Lasse, om hon., 331, 332.
Vargskall, 224.
Warnöns [Wernom, Werneme, Wernheme] (Varnhems) klost. (i Valle här., Vg.), 250, 398, 420; qvitto t. abbot. drst. på afgäld af kl., 185.
Wartoffta (Warfftote) h. i Vg., 46, 118, 214, 245; Ol. Perss. fogde drst., 212.
Wartisari hemman, stadf.-br. drå f. hr Knut i Åbo, 164.
Waste Joensson (Hård af Segerstad, frälseman i Smål.), qvittobr., 192.

Watterlanden (Nederländerna); kon. Chr. drst., 550.
Wax t. kkorna, 241, 567.
Waxall (Vaksala) h. i Upl.; Ol. Scriffu. fogde drst., 64; br. t. inneb. drst., 296, 297.
Vckna (Ukne i Björskogs s:n) i Åkerbo här.; 2 gdr drst. bortbytta af kron. t. kon., 32.
Ved, 249.
Vederdöpare, 463.
Weheme (Vemo i Åbo l., Finl.) s:n, 420.
Wendel (s:n i Örbyhus h., Upl.), br. t. inneb. drst., 296, 297.
Wenden [-dh-], 110, 552, 555, 558.
Wendis konung (i kon:s af Danm. titel), 334, 448, 466, 497, 523, 531.
Wendiske städerne, 335, 476.
Wenne, Jacob, mäster, erkeprest i Åbo, sk. hfa om händ. Nye kors gods, 151, 152; qvittobr., 156, 157, 167; död, 353.
Werckmestare, Oloff, borgare i Arboga, br. på ett hus, som thört Vesterås domkka, 262.
Werior, 67, 71, 240, 427, 459.
Wermeland, 387, 452, 564; skattejern drifr., 126, 171; om klockskatt af, 238, 242; br. t., 338—340, 399; Henn. Perss. fogde drst., 130; Botv. Scriffu. fogde drst., 172, 277.
Wermelandzbergh (Vermlands bergslag), br. t. inneb. drst., 89.
Wermesmeke, se **Wirmessmäke.**
Vermlandsnäs, 388.
Werneme, Wernheme o. **Wernom,** se **Warnön.**
Wesbo (Vestbo h. i Smål.), kko- o. kl.-gods drst. återbördas, 46; prost. drst., *ib.*; gods drst. bortbytta af kon., 112, 113; om klockskatt af, 238; br. t., 399—401.
Wesby gård (i Röö s:n, Sjuhundra h., Upl.), 138, 143, 145, 146, 420; Niels Vgle fogde drst., 143, 146.
Wesgöte, Anders (till Vijk o. Koskis), fogde; tvist md bisk. i Linköp., 62; flän., 118, 250, 251; qvittobr., 118, 420.
Wesgöte [-tt-], **Arffued** [-uit] (se reg. t. 1:a del.), 20, 120; arf eft. hon. tillfall. Hans Scriffu., 40; hs enka, 457.
Wesgöte, Bengt (1529 i slottslofv. på Leckö), flän., 228; benådn.-br., 382; borgen f. hon., 568.
Wesgöte, Jacob, fogde i Ång., qvittobr., 73, 146.
Wesgöte [-szgöthe], **Jacob** [-p], 337; får hdsrätt. i Hagunda eft. Ped. Hård, 265, 267; flän., 363; sändeb. t. Dal, 365; kon:s fmäkt., 445; br. t. 455, 456.
Wesgöte, Jöns (frälseman), dombr. på Wigxsta gd, 162.
Weslandz s:n (i Örbyhus h., Upl.), skatten af, 228.
Westerby longe vid Arboga; tvist om jord drst., 245.
Westergötland, 13, 16, 46, 90, 101, 107, 136, 214, 230, 246, 315, 345, 371, 420, 566; fodring af, 204, 205; br. t., 28, 29, 208, 338—340, 345, 399, 413—415, 422—424, 426—430, 440, 441, 564, 565; Thure Jönss. ditsändt ogerngsmän, 53, 54; hdsfodr. af, 74; om munkarnes vandr. drst., 215, 216; om klockskatt. af, 238, 242; upproret drst., 255; om gärd drifr. t. kon:s bröllop, 383—385; hotas af k. Chr., 421—430; krigsfolk ditsändt mot k. Chr., 455, 560; krigsredskap ditföras, 448, 450; marknader drst., 548.
Westerwik, 174, 331, 357; mäster Erik drst., 327, 432; borgm. o. råd drst., 334; Pedh. Scriffu. borgmäst. drst., 357; landsköp fbjud. borg. drst., 413; — jernberg. drst., br. f. Casp. Koberger att bruka, 174.
Westerås [-ors], 13, 19, 23, 90, 98, 101, 122, 135, 137, 219, 221, 222, 227—230, 291, 296, 363, 515, 543; borgläg. drst., 55; br. t., 96—98, 149, 150; mynthus drst., 63; myntmäst. drst. And. Hanss., 120, 146, 197, 198, 315; Joen Scriffu. befmn drst., 131; kkhde drst., 251, 262, mäster Henr., 279; ombud fr. de uppror. landsdel. kall. dit, 292; kon. drst., 299; möt. drst. (1527), 314; däken drst., se **Niels;** marknad. drst., 548; borgmäst. o. råd, 549; prestmöte drst., 458; f. domprost. Knut drst., 516; råd. ditkall., *ib.*; — bisk. drst., qvitto, 382; se vid. **Peder;** — biskopsbordet i, 159.
—— **domcapitel,** br. t. 96—98.
—— **domkyrka,** stenhus återbördas från, 262.

Westerås län, 293, 296; fogdebr. drpå f. Lasse Erikss., 363.
—— **ordinantia,** 27, 41, 71, 152, 169, 271.
—— **recess,** 29, 46, 47, 57, 58, 59, 62, 67, 68, 71, 76, 83, 100, 111, 122, 127, 136, 152, 164, 194, 211, 215, 231, 232, 246, 247, 262, 417.
—— **slott,** 60; fogdebr. drpå f. Lasse Erikss., 363.
—— **stift,** 23, 45, 458; tiggeri i stift. f. Enköp. hospit., 83; klockskatt af, 98, 237; bisk:s rundskrifv. t. stift., 56—60, 293, 458—461.
Westphalen, hertigdöme, Magnus, hert. af, 284, 289, 402, 403, 408, 527; Katherina, prinsessa af, 284, 285, 402, 403, 408; Katarina, hertiginna af, 437, 547.
Westra hd i Smål., 77; hdsrätt. drst. flänt t. Jöns Olss., 95; om klockskatt af, 237.
Westrebotnen (Vesterbotten), skatt af, 184.
Westredalarne, br. t., 362.
Westrerekerna, br. t., 338—340.
Westwalen (Vestvart), 229.
Westwarske lande, de, 523.
Weszunda [Vä-] gd (i N. Satakunda), Finl., köpebr. drpå, 369.
Vexiö [Wä-], klocksk. af, 13, 96—98; stad. flänt t. biskop Jöns Boecij, 194, 195; coll.-br. drpå f. Gudm. Speyel, 399; marknad drst., 548; — kloster, om dss qvarlåtensk. bestämmelser, 250, 251.
—— **stadga,** 224—226.
—— **stift,** 24; bisk. drst. Joen l. Jöns Boecij, 194; se vid. **Jöns Boecij;** om klockskatt af, 238.
Vffby i Viken, frälsebr. på en half gd drst. f. Herm. Matzs., 270.
Vgerup [-op], **Axel,** danskt sändeb. t. Sv., 333—335, 523, 524.
Vgle [-a], **Niels** [Nils], kon:s drabant. 135, 143, och embetsman på Väsby gd, 143—145; uppdrag, 114; fogdebr. på Salberg., 143—145; — på Sala, Nycklette m. fl. s:r, o. på Väsby, 146; qvittobr., 189, 201, 219, 278, 279, 298, 317, 341, 342, 377, 420.
Wia, se **Ya.**
Wiborg [Wii-] i Finl., 118; grefve Johan af Hoya höfvidsman drst., 73; hr Larens drst., 107; —s kloster, 118; —s **län,** bönd. segl. t. Reval förbjuden, 73, 74; —s **slott,** 107, 118.
Wictis s:n, Finl., 356.
Widbo, Norra [Norrauidbo] (N. Vedbo här., Smål.), om fodr. drst., 183; om klocksk. af, 237; br. t., 399—401.
—— **Södra,** om d:o, 237.
Widebodha, gård vid Gefle, förlänt t. Niels Henrikss., 277.
Vifolka h. i Ög., flänt t. Birg. Nielss., 363.
Wigelse, af biskopar o. erkebisk., 544.
Wigen, se **Wiken.**
Wigxsta gård, dombr. drpå f. Jöns Wesgöte, 162.
Wijborgh i Danm. (på Jutl.), Jörg. Friis bisk. t., 468.
Wijk (sätesgård i Balingsta s:n, Hagunda h.) i Upl., 317, 457.
Wijka s:n i Dal., flänt t. Måens Nielss. på Kopparb., 323.
Wijnman, Melchior, borg. i Sthlm, 52.
Vika, "emellan V." (Vikbolandet i Ög.), 62.
Vika gård, flänt t. Niels Däken i Vesterås, 158.
Viken [Vig-] (Bohus l.), 483, 495; flän. drst. t. Joen Smed, 35; om der förövfade våldshtr, 78—82; några af kon:s tjenare der ihjelslagna, 78—80; instr. f. Jak. Krumme drst., 86, 87; J. K. lemnat befalln. drst., 229; Åke Clauss. höfvidsman drst., 123—125, 272; om timmer och dagsv. drifr. t. Karlsborg, 272, 273; kon:s svenn. drst., 274; om klockskatt af, 274, 275; om k. Chr:s anslag emot, 274, 275, 423—426; frälsebr. på gods drst. f. Herm. Matzs., 270; inneb. böra draga utskyld. ss. öfr. sv. unders., 275; qvittobr. å uppbörd o. utgift af, 276; tvist md Dmk om V., 469—471, 474, 477, 482—484, 487—491, 493—495, 498; ränta af, 490, 491, 494, 498.
Wilde, Peter, skeppare, 554.
Vilienäss i Jäders s:n, Söd., 45.
Villfarelser, 544.
Wilske h. (i Vg.), kgsfodr. drst. flänt, 221.

Vin, t. kkorna, 241, 567; accis af, 144, 390.
Wincentius, prebendatus i Arboga, rättegg om jord, 245.
Windztorp, se **Winstorp.**
Wines (Vinäs sätesgård i Eds s:n, N. Tjusts h.), Birg. Nielss. Grips egdm, 31.
Wingåker s:n (i Söd.), 96; rättegg om gods drst., 245, 246.
Winstorp [Windz-] (se reg. t. 3:e del.) i Vg., 31; thör. fru Anna 136, o. hr Karl Erikss., 345.
Wirmessmäke [Wermesmäke] gods i Finl.; tvist drom, 354.
Wirmo s:n i Finl. (Åbo l.), 17; bönd. drst. klaga öfv. Jak. Flem., 115, 116; köpslag. drst. tillåt., 352; — kyrka, 119.
Wisby slott; om belägr. af, 472, 476, 477, 487.
Visiterning (kyrkovisitation), 14.
Vist här.; se **Wista.**
Wista [Wiste, Vist] här. i Smål.; gästn. drst., 183; om klockskatt af, 237; br. t. inneb., 399–401; fogdebr. drå f. Pauel Byrgess., 401.
Wiste här. (i Smål.); se **Wista.**
Wiste här. i Vg., flänt t. Niels Krumme, 230.
Wittemberga [Wittenberg i Sachsen], 461–465.
Wittis by i Vestra h., Smål., 77.
Vla (Uleå i Österbott.), tillåt. hamn, 411, 413.
Wlff Karlson i Dal, 95.
Vlffzby [Vlsby] (vid Björneborg) i Finl., 411; hr Benct drst., 359.
Vlffztorp (ett Ulfstorp i Sandsjö, ett i Ödestugu s:n) i Vestra h., Smål., 77.
Vlffztorp, tre gods drst. skänkta t. Matz Joenss., 248.
Vlleråker [Vlråker] här. (i Upl.); Ol. Scriffu. fogde drst., 64; br. t. inneb. drst., 296, 297.
Woltter, Hans, 543; pass att föra en häst ur land., 220.
Vosten (Wursten ell. Wurstenland, en liten af Friser bebodd kuststräcka i f. hertigdöm. Bremen), 563.
Vpland (Uppsvealand), gärd drifr. t. kon:s bröll., 383—385.
Vpland, 56, 76, 90, 101, 107; om klocksk. o. kkohjelp af, 97, 242, 314; fodr. drst., 184, 401; gods drst., 395; br. t., 316, 383; olaga hamn drst., 410—413; skatt af, 536; markn., 548.
Vpsala [Opsalla], 1, 2, 4—9, 11, 12, 14—17, 19, 20, 59—61, 91, 93, 95—99, 101—104, 120, 146, 187, 188, 206, 246, 263—269, 306, 315, 337, 338, 340, 344, 345, 347–350, 352, 365, 439—441, 453; däkenen drst., se **Jöns;** möte drst., 56, 92, 97, 98, 321, 322, 325, 328, 331, 337, 338, 341—344, 346, 458; borgmäst. drst.: Staff. Henrikss., 93, 95, o. Göst. Erikss., 95; kon:s nämnd drst., 95, 96; Närdingia canoni drst., 228; S:t Jöriens cap. drst., 228; Distingen drst., 254, 548; orol. af biskopar drst., 325; rådstugan drst., 350; slag drst. mell. k. Chr. o. Svensk., 428, 434; mäst. Larens erkedjekne drst, 436; Göstaff, erkebiskop drst., se **Götstaff;** markn. drst., 548; domprost drst., se **Jören;** — domprostedöme, dss ränta, 192, 201; — electus drst., 425; — gård, borgläg. drst., 55; Ol. Scriffu. fogde drst., 64.
—— **domcapitel,** 267.
—— **slott,** Jöns Nielss. underfogde drst., 440.
—— **stift,** 18, 396; tiggeri f. Enköp. hosp. medgifves, 83; om klockskatt af, 237; om tillsättn. af erkebisk., 103, 533, 535; br. t. inneb., 196, 197, 325.
—— **universitet,** 228.
Vpsala, Gambla, 202; om kkhdetillsättn. drst., 57; — högar, möte drst., 343.
Vrak, strand. vid Elfsborg, 490; — i Varb. län, 532.
Wreta kloster (se reg. t. 1:a del.), 358; br. t. abbediss. drst., 360; Enewald Hanss. sk. hfa sitt tillhåll drst., *ib.*
Vretta by i Grändhe (Grenna s:n, Vista här., Smål.), kyrkogods drst. återbörd., 46.
Vskila (Uskela i Haliko h., Åbo län) i Finl., prestgd, 163.
Vtenhoff, Wulffganck, hr, canceller, danskt sändeb. vid möt. i Lüb., 468.
Vthö (Utö, ö o. s:n i Söd.), 278.
Vtwengstorp (by o. s:n) i Vartofta h., Vg.; tvist drom, 245.
Wulffztand, Holger (Gregersson Ulfstand t. Heckeberga o. Skabersjö), danskt riksr. o. ridd.; dansk undrhdl. vid mötet i Varberg, 466, 497.

Wulffztand, Truedt (se reg t. 1:a del.), danskt riksr. o. ridd.; undrhdl. vid mötet i Varberg, 466, 497.
Wyrille gård (Wirilä i Finl.), flänt t. Jak. Flem., 127.
Wåla här. (i Vesterås län), 11; hdsrätt. flänt t. Staff. Henrikss. i Ups., 93; br. t. inneb. drst., 150, 296, 297.
Wåla s:n (nu Vester-Våla i Norbergs bergslag, Vstml.), 266; skattejern af, 228.
Wålzbane (baneman), 244.
Wångeberg (nu Vånga s:n, Finspånga läns h., Ög.), 251.
Wårfru altare i Arboga, 245; i Söderköp. i S:t Lars kyrka, 375.
Wårfruberga kloster (se reg. t. 6:e del.), tillhåll f. fogd. o. hs karl, 232.
Wårfru gille i Strengnäs, gdr drifr. indragna t. kron., 231; i Sthlm d:o d:o, 232, 233.
Wärend [We-] (i Smål.), om klockskatt. af, 238, 242.
Wärendön (Vermdö i Söd.), 359.
Värfning, af tyskt krigsfolk, 447.
Wäsbo här.; se **Wesbo.**

Y.

Ya [Wia] (Ijo i Österbotten), tillåt. hamn drst., 411, 412.
Ydöö (Yde) i Jäders s:n, Söd., 45.
Ylela by [Ulilä] i Finl.; dombr. på egdm drst., 114.
Yrista i Upl., 396.
Yterect, van, Henrik, i Sthlm, 233.
Yttre Szela (Ytter-Sela l. Y.-Selö. s:n i Selebo h., Söd.), 398.

Z.

Zwinglius (Zwingli, den bekante reformatorn; stupade 1531 i striden mell. Zürich och de katholske schweizer-kantonerne), 462, 463.

Å.

Åbo, 111, 126, 162—164, 167, 168, 353, 354, 411; dombr. på jord, 159—161; Helga lek. preb. drst., 127; erkeprest drst. Jak. Wenne, 156; Nykoren drst., 156; kon. Chr:s, 159, 161, o. kon. Eriks br. f. stad., 159; rådstug. drst., 161, 164; skrifvarestug. drst., 164; canik drst., 164; klost., 166; slottsskrifv. drst. hr Henr., 166; redesvennen drst., *ib.*; flän. af tomt drst., *ib.*; kyrkan drst. tages i kon:s skydd, 169; om dss hdlspriv., 385, 386; coll. f. Sev. Petri drst., 398; om stadens seglat., 422; markn., 548; borgmäst. o. rådmän drifr, 549; biskop drst., se **Arffuit** o. **Mårten.**
—— **domcapitel,** ctr. md om afgäld i st. f. borgläg., 168, 169, 173; tages i kon:s skydd, 169; qvittobr., 191; — domprost drst. mäst. Hans, 168; däken drst. hr Erik.
—— **slott,** 119; slottsskrifv. Henr., 108; skatt t. 352.
—— **stift,** afgäld af klerk. i st. f. borgläg., 154, 155, 353.
Åke Bengtsson (Ferla t. Bergshammar), 310.
Åke [Ake, Ackho] **Claueson** [Claus-, Clawsz-, Clausen] (Tott t. Bystad), väpn., 407, 483, 546; hs flän. af Loppis indrages, 126; utn. slottslofv. på Karlsborg o. höfd. öfv. Viken, 123—126; flän. på Viken, 272; sk. fstärka Karlsborg, 272, 273; borgesman f. Jör. Thuress., 546.
Åker, 186.
Åkerbo här i Vstml., gods drst. bortbytt af kon. t. kron., 31—33; fogdebr. drå f. Ernest Joenss., 119; br. t. inneb. drst., 291, 292, 312, 314, 328, 329, 426—429; klockskatt af, 296; flän. drpå, 363; orol. drst., 318—321, 328, 329; Ol. Erikss. fogde drst., 178; fogdebr. drpå f. Sv. Frijs, 341.

Åkerbo här. i Ög., hdsrätt. drst. fläntt. Ax. Erikss., 363.
Åkers här. (i Söd.), br. t. inneb. drst., 296, 297; hdsrätt. drst. fläntt. Henn. Perss., 147.
Åkers [A-] s:n i Söd., 96; hr Påuel kkhde drst., 235, 350.
Ål, i skatt, 117.
Åland, 241; br. t. inneb. drst. om Iv. Flem., 165, 166; kon. G. gjort besök drst., 165; Jac. Olss. får hdshfd.-dömet drst., 185; skatt draf efterskänkt, 353.
Ångermannaland [Aa-]; skatt af, 73; Jak. Wesgöte fogde drst., 146; Benct Joenss. fogde drst., 214; klockskatt o. kkohjelp af, 314, 323; br. t., 311, 312, 323, 426—429.
Åstada (i Kongsbarkarö s:n) Åkerbo här., en gård drst. bortbytt af kron. t. kon., 32.
Åsunda här. (i Upl.), br. t. inneb. drst., 296, 297.
Återstäder (skatterestantier), 18, 24, 30, 94, 178, 185, 196, 213, 250, 251, 266.

Ä.

Ägg, 384.
Äckerö (Eckerö i Mäl.) rättaredöme, 207.
Älltta (Älta) i Brännkyrka s:n, nära Sthlm, bortbytt t. Gudm. Perss., 310.
Ärfwalla (Ervalla i Ervalla s:n, Örebro län), Måns Bryntesson Lilliehööks enkas egdm, 457.
Ärie (Ärja, nu en del af Åkers s:n) s:n i Söd.; gods drst. bortbytta af Arv. Drake t. kon., 113.
Ärlingehundrath (Erlinghundra här. i Upl.), br. t. inneb. drst., 316.
Ärlingxööe, 82.
Äwertt, hr, 82; se vid. **Euert.**

Ö.

Ödesgårdar, 46.
Ödestorp, ett, fläntt. Jak. Flem., 127.
Ödzbo, se **Öszbo.**
Öffrabögret i Gryteryds s:n, Vestbo h., Smål., återbörd. fr. kkorna i h., 46.
Öffrebyn (Öfverbyn i Kungsbarkarö s:n), Åkerbo h., gods drst. bortbytt fr. kron. t. kon., 31—33.
Öffre Erffua (Öfver-Järfva nära Sthlm), lägges t. Solna fr. Sollentuna, 173.
Öffresela (Ö.-Sela l. Selö i Selebo h., Söd.), 232, 398.
Öffuersiö (Ofvansjö s:n i Gestr.), coll. drpå f. hr Niels Laurentij, 340.
Ögnöö i Brännkyrka s:n, Söd., 396.
Öknebo här. (i Söd.), fogdebr. drpå f. Ernest, 119; br. t. innebyggarne drst., 297, 298.
Öl, hembrygdt, svenskt, tyskt, 144; accis drpå, 390, 393.
Öland [Oel-], 92, 104; Lydher Fincke embetsman drst. (fogde öfv. hela Öl. 1526), 118; fläns.-br. f. hon. på 2 här., 129; Joen Scriffu. drst. biskops-fogde, 119, 409; lifgeding åt kon:s blifv. gemål, prinsessan Katarina af Sachs.-Lauenb., 286—289, 403—405; gods drst., 351; biskopstionde af, 397; fogdebr. drpå f. Jöns Nielss., 409; fläns. drst. f. dsme, *ib.*; bjudet Sev. Norby i fläns., 476.
Ölesta, nära Sala, 145.
Ölkameboda (Ölkanbo) i Harakers s:n, Vstml., 23.
Örbooholm (säteri i Vester-Ljungs s:n, Hölebo här., Söd.), Niels Krummes egdm, 31.

Örebro [Örö-], 13, 239, 242—244, 246—250, 280, 290—292, 294, 295, 527, 549, 567; möte drst., 212, 221, 222, 236 o. f., 243, 250, 254—258, 263; kon:s nämnd drst., 244; markn. drst., 246, 548.
Öregrund; inneb. drst. få ej bruka köpslag., 86; sk. flytta derifr. inom 14 dag., *ib.*; br. f. fiskarena drst., 120, 121.
Öregrundzöön, skatt deraf, 147.
Öresta, skattefrih. drå f. fogd. Öl. Hanss. på Gripsh., 231.
Örn, förgyld (smycke), 18.
Örsten (Öresten i Örby s:n); kon:s ladugd i Marks här., Vg., 26.
Örsund (Öresund), 479, 524.
Ösby s:n, Vallentuna här., Upl., 41.
Ösgöte, Pedher, 114.
Ösgötherne, 26.
Östergötland [Östergyllen], 11, 14, 49, 64, 89, 94, 107, 130, 158, 191, 332, 363; kon:sfodr. drst., 89, 180, 183; vapensyn med frälset drst., 222, 223; om klockskatt af, 242; hamn. drst., 412, 413; br. t., 338—340, 413—415, 426—429; gård draf t. kon:s bröllop, 383—385; om städ:s seglats, 422; fräls. uppbåd. mot kon. Chr., 452; markn. drst., 548.
Österhaninge s:n i Söd., 396.
Österrike, erkehertiginn. Marg. af, 36; kon. Ferdinand af, 463.
Österske städer (Östersjöstäder), 385.
Östgöte, Måns Persson, fogdebr. på Östbo o. Albo här., 416.
Östhammar [-e-], om dss handel o. priv., 385, 386; gård. drst. bortskänkta, 387, 388.
Östhentörp [-orph] (i Ög.), en gd drst. pantsatt t. bisk. Brask, 130; dombr. drpå f. Crist. Larss., 129, 130.
Östersiön, om seglats på, 486.
Östranora i Söd., 396.
Östrebotnen (Österbotten), Jöns Anderss. fogde drst., 173.
Östrebyn (Österby) i Kongsbarkarö s:n, Åkerbo h., gods drst. bortbytt fr. kron. t. kon., 31—33.
Östre rekarna (i Söd.), flänt t. Joen Olss. på Hakesta, 177.
Öszbo [Ödz-] (Östbo i Smål.), här., Arv. Drake dr fogde, 109; om klocksk. af, 237; fogdebr. drå f. Måns Perss., 416.
Öszmo (Ösmo) s:n i Söd., 395.

Rättelser och tillägg.

Sid. 25, rad. 10 nedifr. står: Febvuarii, läs: Februarii
» 30, » 14 uppifr. » 15 » 24
» 41, » 2 » » Henrik » Hans
» 48, » 3 » » jorda ytet » jordabytet
» 65—73 Konungens framställningar till rådet och rådets svar finnas äfven i k. Riks-Archivet bland riksdagshandlingarna, och med påteckning af Runell-Palmsköld att de tillhöra år 1533.
» 183, rad. 3 uppifr. står: Jtem läs: Jern
» 222, » 7 » » Fogdebref läs: Försvarelsebref
» 311, » 12 » » Ångermanland läs: Ångermanland och Medelpad

» 540 öfverst står 1530 läs: 1531

I registret:

Sid. 32 tillägges: **Longsrud,** s:n, förlänt t. Halsten Skriffu., 394.

6000173274
Göteborgs universitetsbibliotek